

7295

8.

A MAGYAR KIR. FÖLDTANI INTÉZET KIADVÁNYAI.

A

MAGYAR KORONA ORSZÁGAI TERÜLETÉN
LÉTEZŐ KÖBÁNYÁK
RÉSZLETES ISMERTETÉSE.

IRTA

SCHAFARZIK FERENCZ dr.

M. K. Bányatanácsos, főgeológus.

1898 JUN 23

A MAGYAR KIR. FÖLDTANI INTÉZET KIADVÁNYAI

EGY TÉRKÉPMELLÉKLETTEL.

Tisztelt a Területi Intézet,

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.

1904.

ADRIANA ...

...

...

...

1904. évi márczius hó.

...

...

...

ELŐSZÓ.

Jólétünk, nemzeti vagyonosodásunk s minden további ebből fakadóknak alapját képezi, hogy kellőleg felhasználjuk és értékesítsük mindazt, a mit az anyaföld nekünk juttat. Hogy itt helyesen járassunk el, mindenek előtt ismernünk kell azt, a mi felett rendelkezünk, nevezetesen hogy mit tartalmaz földkérgünk ama része, mely hazánk területét alkotja s melyet büszkeséggel mienknek nevezünk.

A mennyiben az ásványvilág termékeiről van itt szó, erre feleletet adni a magy. kir. földtani intézet feladatai közé tartozik s épen az országos földtani fölvételek hivatvák a tudományos igazságok földériteése mellett, a fentebbi gyakorlati kérdésekre is teljes világosságot vetni.

Bizonyára tagadóba nem vonható a nagy jelentőség, melylyel a különféle kőzetek, melyekkel egy ország rendelkezik, ennek egész fejlődésére bírnak, nagy kincs az, a mit itt a természet egyes országoknak adott, csak ez adományt kellőleg kell fölhasználni.

Magyarország geológiai térképére pillantván, elég tarka kép tárul elénk, mert biz sokféle az, a mi országunk földkérgét alkotja.

Hazánk földmívelésének mindenek előtt rónáink és dombos vidékeink szolgálnak alapúl; erdészetünk, állattenyésztésünk hegyesebb területeinken is megfér, de vannak azután még részek, a hová ezek már nem telepedhetnek, de azért esetleg még ezek is munka alá vehetők, és pedig haszonnal, ha kezébe veszi a bányászati és egyéb ipari szorgalom és tehetség; mindezen ágakat tehát fontosságuknál fogva egyaránt kell figyelemmel kísérnünk és szolgálnunk.

A magy. kir. földtani intézet, bár kezdettől fogva nem zárkózott el a gyakorlati élet követeléseit, jogosultsága és fontossága elől, kettős feladatának, t. i. szolgálni a tudományosságot, de evvel karöltve a mindennapi életet is, természetszerűleg csak azon mérvben felelhetett meg emelkedő irányban, a mennyiben maga az intézet izmosodott meg, emelkedtek a rendelkezésére bocsátott munkaerő, anyagi eszközök és gyökeresen orvosoltatott előbbi mostoha elhelyezésének kérdése.

Nem került ki az intézet figyelmét az ország ásványszenei- és töze-

geinek nagy nemzetgazdasági fontossága, hisz legjobban tanuskodnak e mellett ama művek, melyek, mint p. o. *A magyar korona ásványzenei* című KALECSINSZKY SÁNDOR intézeti fővegyésztől, vagy pedig: *Az erdélyi részek tőzegtetelei* dr. PRIMICS GYÖRGY-től, ezekkel foglalkoznak s az intézetben tervezettek, létesültek és bocsátattak ki. Rég reá irányítottuk figyelmünket ama közkincsre is, mely az értékesíthető egyéb közeteinkben rejlik, s tőlünk telhetőleg már eddig is iparkodtunk ezeknek gyűjteményeinkben való egybegyűjtése és megismertetése révén a közfigyelmet ezekre is irányítani, az illetékes iparnak a teret előkészíteni.

Ennek kifolyásaként *kiadványaink* sorozatában még 1885-ben kiadtuk a *«Mű- és építőipari tekintetben fontosabb magyarországi közetek részletes katalógusa. A magy. kir. földtani intézet megbízásából összeállították GESELL SÁNDOR és SCHAFARZIK FERENCZ intézeti tagok»* című munkát, mint kezdő lépést e téren.

Közel húsz éve annak, hogy e munka megjelent s azóta az országos geológiai fölvételek és gyűjteményeink anyaga révén nem csak ide vágó ismereteink gyarapodtak, de bővültek közeteink igénybevétele és az ezekre foganatosított föltárások.

Időszerűnek és czélirányosnak mutatkozott tehát, az itt latba eső közeteink megismertetését és lajstromozását újból felvenni s a mai ismereteinkhez mérten feldolgozva közrebocsátani.

Mint hogy azonban a geológiai részletes fölvételeink, a végzendő munka óriási voltánál fogva, manapság még nem ölelheték fel hazánk egész területét, másrészt azonban építőipari és dekoratív tekintetben fontosabb közeteinknek minél teljesebb képét akartuk nyújtani, ez pedig a jelen alkalommal csakis hatósági támogatás mellett volt legalább megközelítőleg elérhető: azért még az 1895 április havában azon kéréssel fordultam TOLNAI FÉSTETITS ANDOR GRÓF akkori földmívelésügyi miniszter úrhoz, hogy közhasznú törekvésünket a megyei és városi hatóságoknál támogatni és ezeket a szükséges anyagok és adatok beküldésére fölhívni kegyeskedjék.

Ő Excellenciája kegyes pártfogása meg is hozta a sikert, s csakis kellemes kötelességet teljesítek, midőn úgy az említett *miniszter úr* Ő Nagyméltóságának, valamint tárczabeli utódjának, mindenkor kész támogatónknak PUSZTASZENTGYÖRGYI ÉS TETÉTLÉNI DARÁNYI IGNÁCZ dr. v. b. t. t. Ő Excellenciájának hathatós pártfogásáért, de egyúttal az anyag *beszerzők és beküldők hosszú sorának* is támogatásukért intézetünk hálás köszönetét tolmácsolom.

Az ekkép begyűlt nagymennyiségű anyag meghatározásával és az adatok feldolgozásával intézetünk tagját, SCHAFARZIK FERENCZ dr. kir. bányatanácsos-főgeológust bízom meg, a ki már az 1885-ben kiadott

katalógus egybeállításánál nagy ügyszeretettel és buzgósággal járt el s a kinek szakismeretétől a jelen esetben is a legjobbat vártam.

A munka egybeállításánál felmerült akadályokra és nehézségekre már maga a szerző utalt s így még csak örömönnel kívánok kifejezést adni, hogy mind ennek daczára a munka immár elkészült és őszinte köszönetem mellett fogadja a derék szerző legjobb szerencsekívánatomát.

Kívánom, hogy a most közlésre került munka hazánk annyira fontos köipara kifejlesztését ép azon mérvben szolgálja, mint a szerzője ennek megírása és egybeállítása körül fáradozott.

Budapest, 1904 február 24.

BÖCKH JÁNOS

miniszteri tanácsos, a m. kir. földtani intézet igazgatója.

BEVEZETÉS.

A hazai kőbányák szövegben és térképen való szakszerű megismerését BÖCKH JÁNOS, ministeri tanácsos úr, a m. kir. földtani intézet igazgatójának javaslatára még 1895-ben TOLNAY FÉSTETTIS ANDOR GRÓF, volt földművelésügyi miniszter úr Ő Excellenciája tűzte ki egyik feladatává a m. kir. földtani intézetnek.

Az e munka megírásához szükséges kőzetanyagokat Ő Excellenciájának rendeletére a megyei közigazgatási hivatalok szerezték be és küldötték fel a földtani intézetnek mindazon adatok kíséretében, a melyeknek ismerete az érdekelt szakközönségre nézve fontosnak látszott. Ezek az adatok a következő kérdésekre felelnek meg:

1. A bányatulajdonos, esetleg a bérelő neve, lakása és a bánya megnyitásának éve?
2. A bánya helyének pontos leírása, annak a községtől távolsága és fekvése a világtáj megnevezésével?
3. A termelt kövek átlagos és maximális nagysága, valamint az átlagos évi termelés mennyisége?
4. Nyers vagy faragott állapotban és miféle célokra használtatott a bánya kőzete eddigelé?

Ezen az úton az ország minden részéből több száz ládával érkezett Budapestre a kőzetanyag, a melynek hitelességét a minden egyes darabon rajta volt hivatalos községi pecsét bizonyította. Ennek a rendkívül gazdag s azelőtt soha ily nagy számban egybe nem gyűjtött hazai kőzetanyagnak petrografiai szempontból való meghatározásával intézetünk mélyen tisztelt igazgatója alulírottat kegyeskedett megbizni, a mely bizalomért szabadjon Ő Méltóságának ezen a helyen is legmélyebb köszönetemet kifejezni.

A rengeteg anyag áttanulmányozása azonban sokkal hosszabb időt vett igénybe, semmint azt kezdetben hinni lehetett. S még inkább lassította, sőt időnkint teljesen meg is akasztotta a munka rendes folyását nemcsak a nyaranta megisméltendő fölvételi működés, továbbá más egyéb hivatalos kiküldetések és teendők, hanem főleg még a m. kir. földtani

intézetnek sok idejébe került áthurczolkodása a Stefánia-úti új otthonába is.

A mi ezek után az előttünk fekvő munka berendezését illeti: az két részből áll.

Az első rész kizárólag csak a hazai kőbányákban található kőzetek rövid petrográfiai jellemzését tartalmazza, míg ellenben mindazon kőzetek, a melyek hazánkban eddigelé ismeretlenek, figyelmen kívül hagyattak. Ezért ez a rész általános közettani szempontból teljességre nem tarthat igényt, sőt továbbá már csak azon oknál fogva sem, mivel még a megismertetett esetekben is mindaz, a mi a nem szorosán szakpetrográfus közönség előtt fölösleges és fárasztó részletezésnek tűnhetnék föl, szintén elhagyatott. Azokat, a kik a közettannal behatóbban és rendszeresen kívánnak foglalkozni, a ma már könnyen hozzáférhető, igen kimerítő szakirodalom tanulmányozására kell utalnunk.

A második rész betűrendben a magyar korona országainak területén létező kőbányák felsorolását tartalmazza s az egyes leírások folyószámai az első rész számaival egyeznek meg. Ennélfogva az első részben kőzetnemek szerint történik valamely lelőhelynek a kikeresése, míg a második rész vagy az első részben már megtalált szám alapján, vagy pedig a megye és a község neveinek fölkeresése nyomán közvetlenül és külön is használható.

A második részben a némely leírás végén zárójelek között látható jelzés, pl. (M. K. Á. II. 82) a kir. József-Műegyetem kísérleti állomásának közleményei I., II. és IV. köteteire utalnak, a melyekben a kitett folyószám alatt az illető kőzet mechanikai vizsgálati eredményeit is megtalálhatjuk.

Az e munkához tartozó térkép 1 : 900,000-es mértékű alapon az egyes kőzetnemek előfordulásait színes jelekkel ábrázolja s külön színkulcsa lévén, minden további magyarázatot fölöslegessé tesz.

A dolog természetéből folyik, hogy míg az általános rész szövegében a rokon természetű kőzetek együtt lettek megbeszélve, addig a térképen fontosságukhoz mérten külön-külön jelekkel lettek feltüntetve. Így pl. külön lettek megjelölve a porfirok és porfiritek, külön a kvarcstrachitok és trachitok és külön a dáczitok és andezitek; — úgy szintén külön-külön szerepelnek az eruptív kőzetek tufái, mint porfir tufa, mint trachit (riolit) tufa, mint dáczit és andezittufa és mint bazalttufa. Viszont néhány kisebb számban előforduló kőzet, mint pl. a diorit, a granodiorit, a diabáz, és a gabbro egyféle jelzést kaptak azon oknál fogva, nehogy különválasztásukkal a jelek sokféleségét túlságosan szaporítsuk.

Egyedül még csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy némely megyében oly sűrűn láthatók a különböző színű kőbányajelzések, hogy térszűke

miatt egyik-másik teljesen ki is szorult. Úgyszintén nincsenek a valamivel előbb elkészült térképre rávezetve azok a kőbányák sem, a melyeknek leírása csak pótlólag került a szövegbe. (381—391. old.)

Végül kedves kötelességet teljesítek, midőn mindazoknak, a kik engemet munkaközben egyik vagy másik irányban, főleg adatok közlésével támogatni szíveskedtek, nevezetesen BÖCKH JÁNOS ministeri tanácsos úrnak, a m. k. földtani intézet igazgatójának és NAGY DEZSŐ kir. műegyetemi tanár úrnak, a kir. József-műegyetem kísérleti állomása igazgatójának, továbbá T. ROTH LAJOS, HALAVÁTS GYULA, SZONTAGH TAMÁS dr., PÁLFY MÓR dr., TREITZ PÉTER, TIMKÓ IMRE, GÜLL VILMOS és KADIĆ OTTOKÁR dr. uraknak és kollégáimnak, valamint még ZHUK JÓZSEF úrnak, a kísérleti állomás mérnökének ezen a helyen is legőszintébb köszönetemet fejezem ki, kérve egyúttal általában is mindenkit, a ki ügyünk iránt érdeklődik, hogy netáni pótló észrevételeit vagy újabb adatokat a *m. kir. földtani intézet igazgatósága címén* (Budapest, VII., Stefánia-út 14) beküldeni szíveskednék.

Budapest, 1904 február havában.

Dr. SCHAFARZIK FERENCZ.

ÁLTALÁNOS RÉSZ,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYAR KŐBÁNYÁKBAN
TALÁLHATÓ KÖZETTANI VISZONYOKRA.

KRISTÁLYOS MÉSZKŐ (FEHÉR MÁRVÁNY).

Márványnak nevezi a geologus azokat a mészköveket, a melyek alkotó mézspátszemcséi már szabad szemmel is jól kivehetők. Szöveite tipusosan szemcsés.

Az egyes mézspátszemcsék rendetlenül helyezkednek egymás mellé, minek következtében a márvány töréslapján mindig csak egy bizonyos része van a rhomboeder-hasadási lapjával szemünk felé fordítva. Ezek fénylő csillámló pontok gyanánt emelkednek ki a különben bágyadt fényű fehér tömegeből. Erre vonatkozik neve is (marmarein (görög) = csillámlani).

A szemnagyság szerint megkülönböztetünk finom- vagy aprószemű (pl. a szárhegyi márvány, Csik megyében), középszemű (Ruszkicza, Krassó-Szőrény m.) és durva- vagy öregszemű (Kiskóh, Bihar m.) márványokat. Egy-egy előfordulás rendszerint egyenlő szemnagyságú szokott lenni, de arra is van eset, hogy a finomszemű tömegeből egyes nagyobb kalcit szemek válnak ki (Kolos-Jeskófalú, Nyitra m.) Lényeges tulajdonsága a márvány szövetének továbbá a likacstalanság. Így tudjuk Nagy Dezső kir. műegyetemi tanár vizsgálatai alapján, hogy pl. a szárhegyi, a ruszkiczai márványok vízfölvétele 0, a lunkányi 0.2, a kiskohi 0.4% stb. Ezzel karöltve jár a kőzet fagyallósága.

A márvány lehet rétegzett s a rétegeken belül többé-kevésbé palás-szövetű és vastag pados elválású vagy épenséggel rétegzetlen, minden paláság nélküli. Ez utóbbi becsesebb, mert mind a három irányban egyenletesen megmunkálható.

Mínt hogy a márvány mézspátszemekből áll, vegyi tulajdonságai ugyanolyanok, mint a mészköveké általában. Összetétele szénsavas mész ($CaCO_3$). Hígított sósavval leöntve pezsgés közben oldódik fel.

Keményisége = 3. Tömöttsége 2.7.

A nemes, szobrászati célokra alkalmas márványtól megkivántatik, hogy tiszta fehér, az éleken áttetsző és idegen ásványos elegyrészekből mentes legyen. Ha azonban halvány testszínű, mint pl. a párosi Lychnites, akkor képfaragásra még keresettebb. Festőanyagok színessé, foltossá, idegen elegyrészek pedig egyenlőtlen keménységűvé teszik; s mind a két körülmény olyan, mely minőségét tetemesen alábbszállítja. Ha a szénsa-

vas mész mellett magnézia karbonatot is tartalmaz a márvány, akkor dolomitos márvány áll elő, mely a dolomitosodás foka arányában felületén az atmoszferiliák behatása következtében többé-kevésbé leporlik. Azonkívül bajos dolomitos márványokból nagyméretű darabokat fejteni, mert minél dolomitosabb a kőzet, annál hasadozottabb is.

Gyakori járulékos elegyrésze a márványnak, finoman behintett apró szemcsék alakjában, a grafit vagy grafitoid, a melyek rendszeren egyes vonalak, csikok vagy szélesebb sávokban, de mindig a rétegeesség irányában vannak a kőzetben elhelyezve. Ezek okozzák a márvány sűrű csikjait, foltjait vagy sokszor még nagyobb tömegeknek sűrűségét is.

Veszedelemesebb ennél a kvarcz, a csillám és a pirit, a mennyiben ezen elegyrészek a különben szép márványt szobrászati czélokra alkalmatlanná tehetik; sokszor azonban még közönségesebb ipari czélokra sem alkalmas az ilyen márvány, mivel ezen elegyrészek, ha sűrűbben lépnek fel, rendszer megmunkálását, kivált fényezhetőségét megnehezítik. Pirit-szemcsék különben vasroszdafoltokat is idézhetnek elő a megmunkált lapokon.

Az idegen elegyrészek közül egyedül a szerpentin az, mely a márvány jóságát le nem rontja, mert ugyanolyan keménységű lévén, a márvánnyal egyformán csiszolódik, fényesedik. A szerpentineres márvány (*ofikalczit*) a bútöriparban nagyon kedvelt. Hasonlít hozzá a zöldes klorit ereket tartalmazó *cipollino*. Egyéb idegen elegyrészek u. m. a gránát, vezuvianit, epidot, vollasztionit, tremolit stb. főleg tipusos kontaktmetamorf márványokban fordulnak elő, mire a dognácskai, a csiklovai és más hasonló előfordulások jó példákat nyújtanak.

A kristályos mészkő vagy márvány főleg az ú. n. kristályos palák között fordul elő lencséekben, vagy nagyobb telepekben is (Csik, Krassó-Szörény m. stb.), tehát olyan kőzetek társaságában, melyek maguk is metamorf hatásoknak a szülöttjei. De van fiatalabb korú márvány is. Ilyen pl. a lunkányi, mely paleozoos korú, s fiatalabbnak tekinthető talán a kolos-jeszkőfalui is. Maga a fehér márványoknak prototipja, a carrarai triaszkorú.

A magyar márványipar eddig még csak kezdetleges, de határozottan fejlődésre képes.

Kristályos mészkövek (fehér márványok) a következő helyen fordulnak elő:

Besztercze-Naszód vm. — 295. Ó-Badna.

Bihar vm. — 313. Kiskoh, — 2286. Remecz.

Csik vm. — 425. Csik-Szt.-Domokos, — 438. Gyergyó-Szárhegy, — 439. Gyergyó-Tekerőpatak, — 440. Gyergyó-Vasláb.

Fejér vm. — 506. Polgárdi, — 512. Szabad-Battyán.

Hunyad vm. — 744. Bukova, — 745. Bunyilla, — 761. Lupény, — 774. Vulkán.

Krassó-Szőrény vm. — 824. Balosest, — 828. Birna, — 834. Dognácska, — 837. Duleo, — 840. Forasest, — 852. Krivina, — 855. 2266. Lunkány, — 875. Örményes, — 877. Ó-Szádova, — 882. Petrosza, — 891. Rumunyst, — 893. Ruszkicza, — 904. Tomest, — 916. Zsurest.

Nógrád vm. — 1006. Divény, — 1034. Kis-Tugár.

Nyitra vm. — 1158. Kolos-Jeskófalu.

Szatmár vm. — 1498. Butyásza.

Szeben vm. — 1544. Orlát, — 1545. Poplaka, — 1546. Porcesesd.

Szolnok-Doboka vm. — 1669. Szelnicze.

Torda-Aranyos vm. — 1699. Borév.

Vas m. — 1894. Alsó-Szénégető, — 1903. Város-Hódász.

Virovitica (Verőcze) vm. — 2450. Krndija.

TÖMÖTT MÉSZKŐ.

Ide tartoznak főleg a paleozoos és mezozoos korú fehér, színes vagy tarka mészkövek, melyek szabad szemmel tömött, ritkábban finoman szemcsés szövetűeknek látszanak. Megjegyzendő azonban, hogy a pusztá szemmel tömöttnek mondott mészkövek, nagyobb nagyítás mellett, mikroszkoppal tekintve mindig kivétel nélkül szemcséseeknek bizonyulnak.

A mészkő törése egyenes vagy laposan kagylós; felapritás közben pedig rideg anyagunak bizonyul, a miért is kalapácsütésre szilánkosan pattogzik. Legtöbbször homogén alkotásuak az ide tartozó mészkövek, de sokszor akadunk konglomerátos vagy breccsiás szövetűekre is.

Keménysége és tömörsége ugyanolyan, mint a márványé, s vegyi összetételére nézve hasonlóképen mészkarbonát, mely a tisztább fajtájuknál 99%-ra is szokott rúgni (pilisi megalodon-mész, sümegi krétamészkő stb.), a miért is ezek hígított sósavban majdnem maradék nélkül feloldódnak. Legtöbbször azonban kevés vasoxidul tartalmu agyag is keveredik a mészkő anyagjához (kivált a tengeri eredetűekben), mely azután az oldódva málló mészkőfelületen mint oldhatatlan rész kiszabadul. Levegőn a vasoxidul oxiddá alakul át, a finom agyagpor pedig idővel felhalmozódik s végre azt az ismert, élénk vörös színű agyagot (a terra rossá-t) szolgáltatja, mely minden mészkő felett többé-kevésbé vastag leplet képez. Ez a vörös föld még a legfehérebbnek látszó mészkövekből is képződhetik (Pilis stb.) Ha sok valamely mészkőben az agyag, akkor *márgás mészkő*-nek, ha pedig túlsúlyban jelenik meg, akkor már *mészmárgá*-nak mondjuk az illető kőzetet. Ez utóbbiak a mészkőnél természetesen kisebb keménységűek; reájuk lehelve agyagszagot érzünk.

A tömött mészkőnek egyéb járulékos elegyrészei több-kevesebb, dolomit (dolomitos mészkő), továbbá a kvarcz, mely homokszemek alak-

jában szokott behintve lenni. Ezt a mészkő felületének hígított sósavval való étetése útján könnyen kimutathatjuk. A hozzá kevert homok mennyisége szerint kvarcyszemes mészkövet, homokos mészkövet és meszes homokkövet különböztethetünk meg, mely utóbbi változat azonban czél-szerűbben már a homokkő körébe sorozható. Az egykori mészszip-üledékbe azonban nem csak kvarcz, hanem az alaphegységnek egyéb oldhatlan ásványa és kőzettörmeléke is kerülhetett bele, mire Brassó megyében a tatragi és zajzoni fillittörmelékkal telt krétameszek jó példát nyújtanak.

Genetikailag más szempontok alá esnek, --- mert utólagos képződmények — a tömött mészkövekben oly gyakran mutatkozó fehér mészpáterek, vagy kvarczcsikok és erek. Előbbiek emelik a kőzet érdekességét (Kolos-Hradistye), utóbbiak pedig csak rontják a minőségét.

Karbonszemcsék szürkére, sőt feketére festik a mészkövet, bitumen pedig barnára vagy barnásfeketére. Megkarczolja, vagy kalapáccsal formatizálva bitumenszagot terjesztenek. Kár, hogy az utóbbiak színe a napfényen nem tartós. Vasoxid vörösre, vasoxidhidrat ellenben sárgára vagy barnára festi a meszet stb.

Végül megemlítendő, hogy a legtöbb mészkőben, mint egykori tengeri üledékben a mindenkori tengerek szerves lényeinek kemény testrészei is kimutathatók. Ezek a kővületek vagy fossziliák. Lehetnek ezek nagyok vagy kicsinyek, korallok, csigahéjjak vagy foraminifera-vázak, de előfordulásuk a mészkövekben oly gyakori, hogy már PLINIUS kimondotta volt, hogy «Omnis calx e vivo». Sokszor az atmoszferiliáktól megmárt, tehát a természetesen kimállott mészkőfelületnek tanulmányozása vezet bennünket rá, hogy e szerves zárványokat észrevegyük. Némely mészkő annyira tele van csiga és kagylóhéjakkal, hogy csigás mészkőről szólhatunk (lumachel). Egyike a legérdekesebbeknek az effajta színes márványainknak Torda-Aranyos vármegyében a Szt. László község határában (sajnos csak kisebb darabokban) előforduló hippuritós mészkő.

A feltétlenül üledékes eredetű mészkő padokat szokott formálni, a miért is fejtése, ha csak gyűrődés és vetődések által nagyon összetördezve nincsen, háládatos szokott lenni. Szép sík lapokat fejthetni Piszkén, Aninán, Kapriorán stb. Sokszor azonban e padok összeforrottak s a rétegzés elmosódott, s ekkor már bajos jó műköveket fejteni; ilyenek az esztergom-budavidéki megalodon-mészkövek átalában. Ezeket inkább csak mészégetésre használják.

Mint hogy a tömött mészkő szintén a 3. keménységi fokozatnak felel meg, úgy mint maga az igazi márvány, hasonlóképen elég könnyen vágható és jól fényezhető. A kőiparban az összes tömött és színes mészköveket, ha egyszerűs mind jól fényezhetők, szintén márványoknak szokás nevezni.

Diszkövekké nem csiszolhatók a márgás mészkövek, mert puhábbak; a kvarczzárványokkal telt mészkő pedig egyenlőtlen keménységénél fogva nehezebben dolgozható fel. A kovás mészkő pedig épen csak útkavicsolásra való. A mészkövek sikeres feldolgozásának határt szab végre a mészkövek netáni hasadozottsága, mi főleg a dolomitos mészköveknél szokott előfordulni.

Magyarországon elég nagy számban fordul elő a színes és tarka márvány, legtöbbje azonban eddig még kellőképen méltányolva nincsen. Márványiparunk még igen szép fejlődésnek nézhet elébe, sőt nem egy irányban kivitelképesnek is ígérkezik. Óvakodjunk azonban a vigyázatlan bányanyitástól! Márványiparunk szélesebb alapon való kifejlődését nagyban akadályozza a mai modern fűrészelő és csiszoló telepek drága berendezése. Külföldön mindenütt a hegyi patakok vizével hajtott primitív berendezésű fűrészekkel indították meg a márvány feldolgozását, a mi sok pénzbe nem került, s csak később tértek át modernebb gépezetekre, mikor az illető diszkő már ismeretessé lett és a kereskedelemben is már kellőképpen bevezetve volt. A Karsztban pl. nagyrészt még ma is a legkezdetlegesebb módon történik a mészkő feldolgozása, valamint részben a fehér márványé Carrarában még mostanában is.

A magyar tömött mészkövek (részben színes márványok) a következők:

- Abauj-Torna vm.* — 9. Bódva-Lenke, — 10. Bódva-Vendégi, — 13. Derenk, — 14. Dobódél, — 15. Égerszög, — 18. Gagy-Bátor, — 22. Hidvég-Ardó, — 24. Horváti, — 25. Jászó, — 26. Józsafő, — 28. Kápolna, — 31. Komjáti, — 33. Nádaska, — 35. Perkupa, — 38. Rákó, — 40. Somodi, — 42. Szt. András, — 43. Szt. Jakab, — 44. Szepsi, — 46. Szilas, — 47. Szin, — 49. Szin-Petri, — 50. Szögliget, — 51. Szöllős-Ardó, — 53. Teresztene, — 54. Torna, — 56. Torna-Ujfalu, — 57. Udvarnok, — 59. Varbócz, — 61. Zsarnó.
- Alsó-Fehér vm.* — 65. Benedek, — 68. Diomál, — 74. Nyirmező, — 79. Petrosán, — 80. Pojána, — 84. Vláháza.
- Arad vm.* — 99. Gross, — 116. 117. Menyháza, — 130. Trojás.
- Árva vm.* — 134. Árvaváralja, — 139. Dluha, — 144. Podbjel, — 145. Trsztena.
- Baranya vm.* — 150. Abaliget, — 151. Beremend, — 152. Bodony, — 155. Bükösd, — 156. Csarnota, — 157. Császa, — 161. 162. Gyüd, — 163. Hegy-Szt.-Márton, — 164. Hetvehely, — 166. Hosszuhetény, — 168. Kárász, — 170. Kéménd, — 177. Magyar-Egregy, — 178. Mohács, — 180. Megyefa, — 181. Monyoród, — 184. Nagy-Harsány, — 185. Német-Palkonya, — 187. Orfú, — 188. Pécs, — 194. Pécsvárad, — 200. Rákos, — 201. 202. Siklós, — 204. Szabar, — 206. 207. 208. Szászvár, — 210. Szederkény, — 214. 215. Vékény, — 217. Versend, — 218. 219. Villány, — 221. Zobák.

Bars vm. — 233. Léva.

Bereg vm. — 282. Tövisfalva.

- Bihar vm.* — 299. Bánlaka, — 301. Betfia, — 304. Brátka, — 305. Bucsa, — 306. Élesd, — 307. Esküllő, — 309. Feketepatak, — 310. Kaluger, — 311. Kimp, — 314. Kollest, — 315. Kosgyán, — 316. Koró-Ponor-Remecz, — 319. Pestere, — 320. Pestes, — 322. Rév, — 327. Vaskoh.
- Borsod vm.* — 330. Apátfalva, — 342. Dédes, — 345. Diósgyőr, — 346. Disznós-Horváth, — 352. Görömböly, — 359. Kisgyőr, — 365. Kurityán, — 366. 367. Mályinka, — 371. Monosbél, — 389. Sáta, — 396. Tapolcsány, — 403. Varbó, — 405. Visnyó.
- Brassó vm.* — 411. Brassó, — 413. Feketehalom, — 416. Pürkerecz, — 420. Tatrang, — 421. Türkös, — 422. Zajzon.
- Esztergom vm.* — 444. Bajna, — 445. 446. Bajóth, — 450. Csolnok, — 451. Dorough, — 453. 454. Esztergom, — 458. Kesztlöcz, — 466. 467. Piszke, — 471. 472. Süttő.
- Fejér vm.* — 486. Füle.
- Fogaras vm.* — 522. Almásmező, — 524. Alsó-Mojecs, — 527. Pregyál, — 528. Zernest.
- Gömör vm.* — 529. Aggtelek, — 531. Alsófalva, — 534. Beretke, — 541. Felfalu, — 546. Harkác-Sánkfalva, — 548. Horka, — 549. Ispánmező, — 550. Jolsva, — 556. Jolsva-Taplócza, — 559. Levárt, — 560. Liceze, — 561. Murány, — 562. Murány-Huta, — 572. Ratkó-Lehota, — 574. 575. Sumjác, — 577. Süvete, — 578. Szásza, — 580. Sztárnya, — 586. Tornalja.
- Háromszék vm.* — 616. Bodzaváma, — 624. Ilyefalva, — 644. Szent-Király.
- Heves vm.* — 657. Bátor, — 662. Eger, — 681. Sirok.
- Hont vm.* — 697. Bélabánya.
- Hunyad vm.* — 2232. Bóz, — 746. Czebe, — 765. Petrozsény, — 771. Vajda-Hunyad.
- Komárom vm.* — 819. Tardos, — 820. Tata.
- Krassó-Szörény vm.* — 822. Anina, — 829. Börza, — 832. Coronini, — 836. Dubova, — 843. Illadia, — 844. Istvánhegy, — 846. Kápolnás, — 847. 848. Kapriora, — 854. Lalasincz, — 857. Macsova, — 869. Német-Bogsán, — 871. Ó-Moldova, — 872. Ó-Ogradina, — 873. Oravicza, — 879. Pestyere, — 883. Plavisevicza, — 2284. Pojén, — 886. Pozsoga, — 887. Resicza, — 894. Stájerlak, — 898. Szokolár, — 899. Szvinicza, — 908. Valymáre, — 909. Vaskó.
- Liptó vm.* — 919. Nagy-Bobrócz.
- Marmaros vm.* — 924. Berlebás, — 930. Felső-Vissó, — 934. Kabolapolyána, — 942. Pudplesa.
- Nagy-Küküllő vm.* — 974. Alsó-Rákos, — 981. Olt-Bogát.
- Nógrád vm.* — 1028. Katalin, — 1030. Keszeg, — 1036. Kósd, — 1057. Nézsza, — 1071. Romhány, — 1088. Szendehely.
- Nyitra vm.* — 1109. Banka, — 1113. Berencs-Váralja, — 1122. Darázs, — 1130. Felső-Bottfalva, — 1140. Hradist, — 1144. Jablonicz, — 1148. Janófalva, — 1149. Jókeő, — 1159. Kolos-Hradistye, — 1162. Kovarcz, — 1169. Menyhe, — 1170. Miava, — 1173. Nagy-Modró, — 1176. Német-

- Próna, — 1177. Nyitra, — 1181. Ó-Tura, — 1183. Pográny, — 1187. Radosna, — 1193. Sándorf, — 1196. Szerusz, — 1202. Szerdahely, — 1205. Szt. Péter, — 1207. Szucsány, — 1209. Tót-Sóók, — 1212. Turo-luka, — 1214. Vágújhely, — 1217. Verbó.
- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1227. Borosjenő, — 1235. Budapest, — 1248. Csobánka, — 1251. Csövár, — 1265. Nagy-Kovácsi, — 1272. Pilis-Szt.-Kereszt, — 1284. Tinnye, — 1291. Üröm.
- Pozsony vm.* — 1311. Bikszárd, — 1322. Dejte, — 1326. Dévény-Ujfalu, — 1350. Modor, — 1368. Szomolány.
- Sáros vm.* — 1396. Branyiszkó, — 1398. Csires, — 1399. Deméthe, — 1417. Kis-falu, — 1421. Kis-Szeben. — 1439. Palocsa, — 1458. 1459. Ujak.
- Sopron vm.* — 1490. Újtelek.
- Szepes vm.* — 1559. Igló, — 1562. Jarembina, — 1566. Kotterbach, — 1569. Margitfalu, — 1571. Ó-Lubló, — 1572. Podolin, — 1574. Szepes-Olaszi, — 1579. Vitfalu, — 1614. Zilah.
- Szolnok-Doboka vm.* — 1640. Horgospataka, — 1643. Hosszúrév.
- Torda-Aranyos vm.* — 1708. 2294. Torda-Szt.-László, — 1709. Túr.
- Trencsén vm.* — 1712. Alsó-Motyenece, — 1713. Beczkó, — 1714. Bella, — 1715. Bellus, — 1717. Brodnó, — 1718. Dobra, — 1720. Drietoma, — 1722. Dubnicz, — 1732. Felső-Szrnye, — 1733. Hattne, — 1736. Hricsó-Váralja, — 1738. Illava, — 1739. Jablonófal, — 1740. Kis-Kolacsin, — 1743. Lédecz, — 1750. Misén, — 1751. Morva-Lieszkó, — 1753. Nagy-Kolacsin, — 1757. Nemsova, — 1758. Nezbud-Lucska, — 1765. 1766. Pelyvás, — 1768. Pjehó, — 1771. Porubka, — 1772. Predmér, — 1774. Prejtha, — 1775. Rajecz, — 1782. Szkala, — 1783. Sznaznicza, — 1785. Sztrecsnó, — 1787. Szulyó-Hradna, — 1792. Trencsén-Teplicz, — 1794. Tunezsicz, — 1797. Vág-Besztercze, — 1799. Vág-Héve, — 1803. Viszolaj, — 1804. Zárjecs.
- Turóc vm.* — 1806. Alsó-Stubnya, — 1809. Blatnicza, — 1811. Háj, — 1813. Jaszenova, — 1815. Mosóc, — 1817. Polerjéka, — 1825. Tót-Próna, — 1828. Vriczkó, — 1830. Znióváralja.
- Udvarhely vm.* — 1832. Homoród-Almás.
- Vas vm.* — 1896. Egyházas-Füzes.
- Veszprém vm.* — 1904. Ajka, — 1912. Bakony-Nána, — 1920. Csernye, — 1927. Faész, — 1930. Jásd, — 1934. Litér, — 1941. Mencshely, — 1945. 1946. Olaszfal, — 1958. Szt. István, — 1960. Tapolczafő, — 1963. Tés, — 1966. Ugod, — 1967. Vámos, — 1971. Veszprém, — 1973. Vörösberény, — 1977. 1978. 1979. Zircz.
- Zala vm.* — 1989. Arács, — 1992. 1993. Balaton-Füred, — 1995. Balaton-Kis-Szóllós, — 1997. Balaton-Kövesd, — 2009. Csicsó, — 2010. Csopek, — 2015. Felső-Dörgicse, — 2019. Gyepü-Kaján, — 2033. Kis-Dörgicse, — 2047. Nagy-Pécsely, — 2049. Nemes-Pécsely, — 2054. Ó-Budavár, — 2057. Pálóznak, — 2063. Sümeg, — 2067. Szt. Antalfa, — 2079. Vászoly.
- Zemplén vm.* — 2111. Jeszenő.

Zólyom vm. — 2167. Besztercebánya, — 2169. Borosznó, — 2192. Mezőköz, — 2194. Mócsa, — 2198. Óhegy, — 2202. Perhát, — 2207. Szt. András, — 2212. Tót-Pelsőcz.

Fiume város.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2317. Vojnovec.

Lika-Krbava vm. — 2319. Brušane, — 2320. Gospič, — 2321. Gračac, — 2322. Jablanac, — 2324. Lovinac, — 2325. Malikut, — 2327. Mogoric, — 2328. Oštarije, — 2330. Rešetar, — 2334. Stinica, — 2335. Sveti-Rok, — 2336. Tominae draga, — 2337. Vratnik, — 2338. Žuta lokva.

Modruš-Rieka (Modrus-Fiume) vm. — 2339. Bosanci, — 2341. Bukovac, — 2343. Generalski stol, — 2345. Kamensko, — 2346. Karlobag, — 2347. Košičin, — 2849. Krstinja, — 2350. Krpel, — 2351. Kupjak alagút, — 2353. Ogulin, — 2356. Pašac, — 2357. Pavlovac, — 2358. Plase, — 2360. Ravnogora, — 2361. Saborsko, — 2362. Selište, — 2363. Šije, — 2364. 2365. Slunj, — 2366. Sopač, — 2367. Stari lazi.

Požega (Pozsega) vm. — 2374. Daruvar trg, — 2380. Pakrac trg, — 2387. Sirač.

Sriem (Szerém) vm. — 2392. Besenovo Selo, — 2394. Jabučec, — 2395. Kamenica, — 2400. — Krčedin, — 2407. Ljuba, — 2427. Krapinske Toplice (Krapina-Teplicz).

Zagreb (Zágráb) vm. — 2457. Biškupec, — 2465. Dolni Slatina, — 2477. Kašina, — 2482. Lipovec, — 2490. Podsused, — 2495. Samobor, — 2512. Vrginmost, — 2515. Žirovac.

DURVAMÉSZKŐ.

A közönséges mészkövek külön alcsoportját képezik az ú. n. durvameszek. Ezek többé-kevésbé porózus, sőt likacsos, kövületes, főleg foraminiferás, chemiailag többnyire igen tiszta fiatalabb korú mészkövek. Színük többé-kevésbé sárgás-fehér. Ha sok bennök az apró gömbös foraminifera-héj, akkor oolitosnak mondjuk a szövetét. A nagyobb kagyló- és csigaféléket tartalmazó durvameszek rendszerint már erősebben likacsosak. Kvarczkavics vagy egyéb kőzetzárványok pedig konglomerátossá teszik.

Ritkás szövetüknél fogva a durvameszek simára faragott lapjai nem fényezhetők, legkevésbé pedig a nagyobb kövületek halmazából álló likacsos felsőmediterrán és szarmatakorú mészkövek. Egyedül csak az eocén nummulitos mészkő és némely lithothamniumos lajtamészkő olyan tömör, hogy valamennyire polirozható is.

Könnyebb vagy nehezebb megmunkálhatóságuk szerint a gyakorlatban puha, félkemény (Tétény) és kemény (Páty) durvamészköveket különböztetünk meg.

Legbecesebbek és diszfaragásokra legalkalmasabbak az egyenletesen

aprószemű, főleg pieziny foraminiferahéjjakból álló, nagyobb likacsok nélküli durvameszek, kivált akkor, ha egyszersmind fagyállók is. Ez utóbbi tulajdonságukra nézve igen szeszélyes a magatartásuk, így pl. vannak a sóskúti szarmatakorú mészkőpadok között teljesen fagyállók, a mire a lánczhid 50 éves oroszlanai jó példát nyújtanak, míg ugyanazon bánya más padjai a fagyot nem bírják ki.

A puha felső-mediterrán féleségek közt akad néha Sopron megyében egy-egy vastagabb fehér, földes minőségű réteg is, a melyből iszapolás útján az ú. n. bécsi fehéret, újabban pedig billiárdkrétát és írókrétát is állítanak elő, de azért ezt a mészkövet a szó szorosabb értelmében krétának még sem nevezhetjük, mert krétának a közettanban azt a hófehér, globigerinahéjjakból álló, lágy krétakorú kőzetet mondjuk, mely már magában, természetes állapotban is (tehát őrlés és iszapolás nélkül), az írókréta tulajdonságaival bír. Sokáig természetes állapotban használtuk a krétát, újabban azonban a finomabb árú számára ezt is iszapolják, miáltal a benne előforduló kisebb-nagyobb tűzköszemeséktől megsza- badítják.

Durvameszeink vannak az óharmadkori (eocén, oligocén) lerako- dások és azután a neogén (mediterrán, szarmata) üledékek között. Előbbiek nagy számban és jó minőségben főleg Kolozsvár környékén fordulnak elő, sok nummulitmész- kő van továbbá a budai hegységben és a Bakonyban. A neogén durvameszek pedig számos ponton találhatók a két magyar Alföld és az erdélyrészi medence szélein, valamint a horvát-szlavon sziget- hegységek körül is. Származásra nézve valamennyi tengeri és parti kép- ződmény.

Mint kitűnően faragható mű- és építőköveket Budapesten leginkább a sóskúti, biai, pátyi stb. és a horvát viniczai durvameszeket ismerik (lánczhid, vigadó, akadémia, parlament stb.): Kolozsvárt a közeli óhar- madkori durvameszeket alkalmazzák; Bécsben pedig már igen régóta a magyar Lajta-hegység mészköveit használják (Szt.-István székesegy- ház stb.)

Durvameszeink a következők:

- Alsó-Fehér vm.* — 66. Benedek, — 69. Diomál, — 72. Magyar-Igen, —
73. Mindszent, — 76. Oláh-Lapád, — 77. Oláh-Rákos, — 85. Vláhháza.
Arad vm. — 94. Boros-Sebes.
Baranya vm. — 169. Kékesd, — 172. Kovaczena, — 189. 190. Pécs, —
195. Pécsvárad, — 197. Pölöske, — 198. Püspöklak, — 211. Várkony.
Bihar vm. — 300. Belényes-Örvényes, — 318. Oláh-Hódos.
Borsod vm. — 393. Szilvás.
Esztergom vm. — 447. Bajóth. — 462. Kőhid-Gyarmath, — 474. Tokod, —
475. Úny.

- Fejér vm.* — 477. Bicske, — 478. Bót, — 480. Csabdi, — 482. Csákkerény, — 484. Érd, — 485. Ettyek, — 489. Inota, — 494. Magyar-Almás, — 496. Mány, — 509. Sóskút, — 516. Tárnok, — 517. Urhida.
- Gömör vm.* — 592. Zavadka.
- Hont vm.* — 700. Berneceze, — 730. Szob, — 736. Zebegény.
- Hunyad vm.* — 762. Magura, — 768. Rákosd, — 772. Vajda-Hunyad.
- Kolozs vm.* — 776. Bács, — 779. Csucsá, — 780. Egeres, — 781. Gyalu, — 785. Jegenye, — 789. 2259. Kolos-Monostor, — 791. Magyar-Nádas, — 792. Magyar-Gorbó, — 793. Mákó, — 795. Méra, — 798. Nagy-Petri, — 801. Oláh-Nádas, — 804. Szász-Fenes, — 805. Szucság, — 808. Türe, — 810. Vista.
- Krassó-Szörény vm.* — 856. Lunkavicza, — 861. Mehadika, — 867. Nádas, — 880. Petnik, — 913. Verendin, — 915. Zsupanek.
- Liptó vm.* — 2288. Rózsahegy.
- Marmaros vm.* — 928. Felső-Róna.
- Moson vm.* — 955. Császárkőbánya, — 964. Nyulas, — 968. Sásony.
- Nógrád vm.* — 984. Alsó-Petény, — 993. Bér, — 999. Buják, — 1011. Eceseg, — 1031. Kis-Maros, — 1037. Kósd, — 1042. Legénd, — 1052. Mátra-Verebély, — 1090. Szt. Iván, — 1102. Vanyarcz.
- Nyitra vm.* — 1114. Brezova, — 1119. Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu, — 1167. Lubina, — 1180. Ó-Tura, — 1219. Verbócz.
- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1224. Békásmegyer, — 1226. Bia, — 1229. Budafok, — 1231. Budakesz, — 1236., 1237., 1238., 1240., 1241. Budapest, — 1252. Csővár, — 1256. Fóth, — 1263. Kis-Tétény, — 1268. Nagy-Tétény, — 1269. Páty, — 1285. Tök, — 1286. 1287. Török-Bálint, — 1292. Üröm, — 1302. Zsámbék.
- Pozsony vm.* — 1327. Dévény-Ujfalu.
- Sopron vm.* — 1473. Hasfalva, — 1474. Kis-Höflány, — 1475. Kismarton, — 1476. Lorettom, — 1477. Nagy-Höflány, — 1478. Nyék, — 1479. Oszlop, — 1481. Rákos, — 1484. Stoczing, — 1485. Szárazvám, — 1486. Széleskút, — 1487. Szent-György, — 1488. Szt. Margitta.
- Szatmár vm.* — 1522. Nagy-Nyires, — 1532. Törökfalva.
- Szeben vm.* — 1533. Alsó-Sebes, — 1547. Porcesed.
- Szilágym vm.* — 1581. Benedekfalva, — 1594. Kelenceze, — 1597. Kucsó, — 1602. Mojgrád, — 1604. Ördögekút, — 1605. Órmező, — 1607. Prodánfalva, — 1615. Zilah.
- Szolnok-Doboka vm.* — 1620. 1621. Aranymező, — 1625. Bába, — 1626. Blenkemező, — 1649. Klicz, — 1651. Lemény, — 1654. Magyar-Lápos, — 1658. Nagy-Lózna, — 1666. Rév-Körtvélyes, — 1667. Sósmező, — 1670. Sztojka-falva, — 1693. Varadia.
- Torda-Aranyos vm.* — 1700. Csürülye, — 1702. Hidas, — 1703. Koppánd, — 1707. Szind.
- Trencsén vm.* — 1710. Alsó-Hricsó, — 1729. Felső-Motesicz.
- Veszprém vm.* — 1905. Ajka, — 1909. Bakony-Magyar-Szt.-Király, — 1918.

Bánta. — 1919. Bódé, — 1922. Csesznek, — 1925. Dudár, — 1938. Magyar-Polány, — 1948. Öskü, — 1950. Oszlop, — 1952. Pölöske, — 1968. Várpalota, — 1970. Varsány, — 1974. Vörösberény, — 2004. Csabrendek.
Zala vm. — 2037. Lesencze-Tomaj, — 2051. Nemes-Vita, — 2052. Nyirád, — 2075. Tapoleza.

! Zemplén vm. — 2096. Csertész.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2308. Jelenska gornja, — 2310. Kalnik, — 2312. Mikleuška, — 2318. Vojnovec.

Modruš-Rieka (Modrus-Fiume) vm. — 2355. Orehovica.

Požega (Pozsega) vm. — 2371. Benkovac, — 2373. Biela, — 2375. Glogovica, — 2377. Gradište, — 2378. Ivandol, — 2379. Klokočevik, — 2381. Pakrac trg, — 2384. Petrovoselo, — 2385. Piljenica, — 2386. Sibinj, — 2388. Šumetlica.

Sriem (Szerém) vm. — 2393. Hopovo Monastir, — 2398. Karloveci (Karlócza), — 2401. Krčedin, — 2403. Ledinci, — 2406. Ležimir, — 2412. Sot Pašinac, — 2413. Sviloš, — 2414. Vrdnik.

Varaždin (Varaszd) vm. — 2419. Budinsčina, — 2422. Gotalovec, — 2423. Grana, — 2424. Klenovnik, — 2425. Koritokod, — 2428. Krapinske Toplice (Krapina-Tepliz), — 2431. Lohor, — 2433. Marčau, — 2435. Novimarof, — 2437. Orežje, — 2439. Radoboj, — 2440. Seketin, — 2442. Slanje, — 2444. Veternica, — 2445. Vinica, — 2446. Vratno.

Virovitica (Verőcze) vm. — 2448. Drenje, — 2449. Drenovac, — 2451. Krndija, — 2455. Pušina.

Zagreb (Zágráb) vm. — 2456. Bačin, — 2458. Bregana, — 2461. Čučerje, — 2463. Čuntić, — 2464. Dolje, — 2466, 2467. Dubica, — 2471. Gora, — 2472. Gradusa, — 2473. Hrastovica, — 2474. Ilovačak, — 2475. Ivanec, — 2476. Jaska, — 2479. Kostajnica, — 2484. Maja, — 2485. Markuševac, — 2486. Pedalj, — 2488. Petrovagona, — 2489. Planina, — 2491. Podšused, — 2492. Podvrh, — 2494. Pribić, — 2496. Samobor, — 2498. Slabinja, — 2499. Stenjevec, — 2500. Stubica gornja, — 2503. Sestine, — 2504. Šibine, — 2505. Šljivovac, — 2506. Švarča, — 2507. Topličica, — 2508. Topusko, — 2510. Velešnja, — 2511. Vrabče. — 2514. Zrinj.

MÉSZTŰFA.

Ez az olaszok travertinjája. Az idetartozó kőzetek élesen különböznek minden eddig tárgyalt mészkőtől, a mennyiben édesvízi, tavi képződésűek. Ezt bizonyítják a bennök sűrűn bezárt édesvízi és szárazföldi csigák, növényi részek és a partokról ezen egykori tavakba belekerült ősemmlősök (elephas, rhinoceros stb.) maradványai. A mészkarbonát úgy hideg, mint melegvízű forrásokban kettedszénsavas mészből vagy közvetlenül, vagy pedig legtöbbször algák közvetítése mellett válik ki, miközben a szénsav-

nak egy tömege felszabadul. Az ilyen módon lecsapódott mészkarbonát a régi tavak alján vízszintes rétegekben rakódott le (kisczelli plató, Süttő stb.). Sokszor azonban, ha a viszonyok ezt nem engedik meg, csak többé-kevésbé vastag bekérgezések jönnek létre (Margitsziget). Az egykori forrástölcsérekben pedig elég gyakran pizolitok (borsókövek) is figyelhetők meg (Buda-várhegy, kisczelli plató stb.).

A mésztufa színe többé-kevésbé barnás-fehér s a megszilárdult tufa keménysége, úgy mint a többi mészkőé, szintén 3.

A mésztufa többnyire likacsos, minthogy azonban a likacsok falai vastagok és kristályosan szemcsés tömör mészkarbonátból állanak, egészben véve a kőzet mégis igen szilárd (Kaláz); némely likacstalan féleség (Süttő), pedig épenséggel páratlan szilárdságú (0.5% likacsosság mellett majdnem 2000 kgr. négyzet cmtr.-kint!) A mésztufák szilárdsága nem csak a túlságos likacsossággal (Budapest-Kisczell), hanem fiatalabb korával is arányosan fogy, pl. a mostkori üledékek majdnem kivétel nélkül még puhák, míg a diluviális (Kaláz, Süttő, Gánócz) és a pliocén (Szádok) korúakban az egykorú mészszip mindinkább kristályossá lett.

Az édesvízi meszek legjobb építőköveink közé tartoznak, a mennyiben rendszeren kitűnően fagyállóak is. Ezért kivált híd-, de egyéb monumentális építkezéseknél szívesen alkalmazzák (kir. várak, kir. opera, dunaparti építkezések stb.) Likacsosabb féleségeit törecs alakjában betonozásokhoz használják, (Budapest-Kisczell). Némelyik előfordulásnak az anyaga pedig annyira tiszta mészkarbonát, hogy cukorgyárban is használhatják (Szádok).

A forrásvízi mészkarbonát lerakódások során külön megemlítendő a korondi zöldes-barna aragonit (onyxmárvány), melyet ujabban apróbb díszmunkákra feldolgoznak.

Mésztufa-kőbányáink a következők:

Abauj-Torna vm. — 3. Áj, — 20. Görgő.

Árva vm. — 146. Usztye.

Baranya vm. — 191. Pécs.

Borsod vm. — 372. Monosbél.

Csik vm. — 434. Gyergyó-Borszék.

Esztergom vm. — 465. Mogyorós. — 468. Piszke, — 473. Süttő.

Gömör vm. — 583. Tiszolecz.

Hunyad vm. — 742. Bánpatak, — 750. — Dédács, — 757. Gyertyános.

Komárom vm. — 813. Duna-Almás, — 818. Szomód, — 821. Tata.

Krassó-Szörény vm. — 905. Toplecz.

Liptó vm. — 917. Három-Revucza, — 920. Rózsahegy.

Nyitra vm. — 1141. Hradist, — 1150. Jókeő, — 1175. Nedasócz, — 1197. Szádok, — 1210. Tőkés-Ujfalú.

Pest-Pilis-Solt vm. — 1225. Békásmegyér, — 1230. Buda-Kaláz, — 1239. Budapest, — 1274. Pomáz, — 1293. Üröm.

Szepes vm. — 1557. Filefalu, — 1558. Gánóc, — 1563. Jarembina, — 1573. Szepeshely, — 1576. Szepes-Váralja, — 1580. Zsegra.

Turóc vm. — 1818. Ruttká, — 1831. Znióváralja.

Udvarhely vm. — 2260. Korond.

Zala vm. — 2077. Tihany.

Zólyom vm. — 2199. Óhegy.

Fiume város.

Lika-Krbara vm. — 2326. Martinbrod, — 2329. Plitvica, — 2332. Srb.

Požega (Pozsega) vm. — 2370. Bastaji.

Varaždin (Varazsd) vm. — 2438. Podgorje.

Zagreb (Zágráb) vm. — 2493. Pokupsko.

MAGNEZIT.

A magnezit szintén a hatszöges ásványrendszernek romboédesen kristályosodó karbonátja, még pedig egyedül a magnéziáé, $MgCO_3$. Pora meleg sósavban feloldódik. Tömöttsége 3, keménysége 4—4.5.

Tűzben olvaszthatatlan és a szénsav kiűzése után magnéziumoxid (égetett magnezit) marad hátra, mely eltérőleg a mészkő és dolomit kalcinált maradékaitól, nem higroszkópos természetű. S ép ezen utóbbi sajátosságán alapszik keresettsége is mint kitűnően tűzálló anyag.

A világ két legnevezetesebb előfordulási helye Stájerországban (Ausztria) Veitsch és hazánkban Gömör megye.

A magyar magnezit anyaga a lehető legkedvezőbb összetételű. Átlagosan a következő:

MgO	91.25 %
SiO_2	1.31 "
Al_2O_3	nyomokban
Fe_2O_3	5.82 "
CaO	1.80 "

Hasonlít tehát a veitschihez, csak hogy kevesebb benne a mész, mi fölényét biztosítja.

A magyar magnezit öregszemű, vaskos tömegekben fordul elő karbonkorú agyagpala, dolomit és mészkőrétegek között. Az egyes szemek nagysága olykor hüvelyknyi s hasadási lapjaik nem egyenesek, hanem kissé hajlítottak. Színe szürkés-fehér, zsirfényű. Lencses tömegeinek határain sokszor szürke, apróbbszemű dolomittal együtt fordul elő.

A legnevezetesebb magyar termőhelyek Rónapatak, Rattkó, Jolsva,

Mnisány és Ochtina. Kassa városának határában szintén ismeretes a magnezit. A gömörmezei előfordulások legfőbbjeit az első magyar magnezit-ipar r.-t. bírja, mely a nyers anyagot részben a legmodernebb berendezésű pörkölő-kemenczéiben Nyustya-Hacsaván és Jolsván kiégeteti. A kész árú zsákokba csomagolva nem csak a hazai tűzálló téglagyárakat és vasgyárakat látja el tűzálló és egyszersmind bázisos anyaggal, hanem nagy mennyiségben külföldre, főleg Amerikába is szállítatják. Magnezitiparunk mindössze csak 8—10 éves.

Magnezitek a következő helyeken fejtetnek:

Gömör vm. — 552. 2256. Jolsva, — 2270. Mnisány, — 2279. Ochtina, — 2285. Rattkó, — 2287. Rónapatak, — 2296. Turcsok.

DOLOMIT.

A dolomit a szénsavas kalcium és szénsavas magnézium kettős sójából áll $[(CaMg)CO_3]$, tehát vegyileg különbözik úgy a mészkőtől, mint a magnezittől. Sósavban nehezebben oldódik, mint a mészkő, hidegen csak gyengén pezseg, melegítve azonban már gyorsabban oldódik. Tömötsége (2·9) és keménysége (3—4) a mészkőénél valamivel nagyobb.

A dolomit színe fehér, vagy pedig a benne lévő kevés vasvegyületek folytán sárgás vagy vöröses, karbonszemcsék pedig szürkére festik. Szövege rendszeren már szabad szemmel is szemcsésnek, cukros szövetűnek tűnik fel s az egyes szemcsék romboédereknek felelnek meg.

A normális összetételű dolomit könnyen hasadozik, sőt teljesen liszté is porlik szét (Budapest, Gellérthegy), a miért is a legtöbb magyar dolomit az építészetben szerepet nem játszik, hanem legfőképpen útkavicsolásra való; lisztje pedig szódavizgyártásra szolgál (Buda vidékén). Ha azonban kevesebb benne a $MgCO_3$, úgy hogy összetétele alapján a mészkövek, illetve a márványok felé képez átmeneteket, akkor összeállása is nagyobb fokú. Ilyenek a Pojána-Ruszkai dolomitos mészkövei, illetve márványai.

A dolomit többféleképpen keletkezhetik, képződhetik bizonyos feltételek közt vagy közvetlen lerakódás útján a tengerek vizéből, vagy pedig sok esetben magnéziatartalmú mészkövek kilugzása folytán is. Hazánkban dolomit főleg a paleozoikumban (Pojána-Ruszkai) és a triaszban (Bakony, Vértes, Budavidékén) található nagy mennyiségben. Az ÉNy-i Kárpátok chocsdolomitja legújabbán szintén triaszkorúnak bizonyult.

Dolomit a következő helyeken fordul elő:

- Abaúj-Torna vm.* — 8. Becskeháza.
- Arad vm.* — 98. Galsa.
- Baranya vm.* — 153. Bodony, — 167. Kán, — 176. Kövesd, — 203. Siklós, — 220. Villány.
- Bars vm.* — 224. Bars-Szkleno.
- Bihar vm.* — 303. Borz, — 312. Kimp, — 317. Loro-Ponor-Remecez.
- Fejér vm.* — 479. Bót, — 483. Csákerény, — 490. Inota, — 492. Iszka-Szt.-György, — 495. Magyar-Almás, — 497. Mány, — 513. Szár, — 520. Zámoly.
- Gömör vm.* — 537. Dobsina, — 547. Helpa, — 551. Jolsva, — 557. Jolsva-Taplóca, — 558. Kövi, — 568. Polomka, — 576. Sumjác, — 581. Telgárt, — 591. Vernár.
- Nyitra vm.* — 1107. Alsó-Vesztenicz, — 1110. Banka, — 1115. Brezova, — 1120. Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu, — 1123. Divék-Jeskófalva, — 1126. Duczó, — 1127. Dvornik, — 1129. Felső-Attrak, — 1132. Felső-Vásárd, — 1133. Felső-Vesztenicz, — 1134. Galgócz, — 1139. Hradek, — 1143. Hubina, — 1146. Jalsó, — 1151. Jókeő, — 1154. Kaplath, — 1157. Kocsin, — 1160. Koritnó, — 1164. Lancsár, — 1166. Lopassó, — 1168. Luka, — 1174. Nagy-Modró, — 1178. Nyitra, — 1186. Racsuz, — 1188. Radosna, — 1190. Rattnócz, — 1195. Sárfa, — 1200. Szalakusz, — 1203. Szokolócz, — 1206. Szt. Péter, — 1215. Vágújhely, — 1218. Verbó, — 1220. Vittencz.
- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1232. Budakesz, — 1234. Budaörs, — 1242. Budapest, — 1270. Pilis-Csaba, — 1294. Üröm, — 1303. Zsámbék.
- Pozsony vm.* — 1309. Bélaház, — 1314. Czajla, — 1323. Dejte, — 1352. Nádas, — 1357. Nahács, — 1369. Szomolány.
- Sáros vm.* — 1382. Abos, — 1414. Kavecsány, — 1419. Kis-Ladna, — 1426. Kőszegh, — 1429. Lemes, — 1432. Nagy-Ladna, — 1437. Ó-Ruzsin, — 1443. Somos-Ujfalu, — 1449. Szokoly, — 1452. Tapolicsán, — 1454. Terebő.
- Sopron vm.* — 1491. Újtelek.
- Szepes vm.* — 1560. Igló.
- Trencsén vm.* — 1719. Domanizs, — 1746. Lyetava-Lucska, — 1748. Machnács, — 1754. Nagy-Kolacsin, — 1759. Nezbud-Lucska, — 1769. Podluzsány, — 1770. Poluzsje, — 1776. Rajecz, — 1780. Rozson-Miticz, — 1781. Rozson-Neporác, — 1786. Sztrecsnó, — 1791. Trencsén, — 1794. Turotridvori, — 1802. Visnyó, — 1805. Zay-Ugrócz.
- Turóc vm.* — 1810. Lezsajhó, — 1821. Suttó, — 1824. Szucsány, — 1829. Vriczkó.
- Vas vm.* — 1900. Sámfalva.
- Veszprém vm.* — 1914. Bakony-Szt.-László, — 1916. Bánd, — 1924. Diós, — 1931. Kádárta, — 1935. Litér, — 1937. Magyar-Barnag, — 1940. Markó, — 1942. Mencshely, — 1943. Német-Barnag, — 1947. Olaszfalu, — 1949. Öskü, — 1951. Oszlop, — 1954. Rátót, — 1955. Szt. Gál, — 1959. Szt.

- István, — 1964. Tés, — 1965. Tót-Vázsony, — 1969. Várpalota, — 1972. Veszprém, — 1975. Vörösberény, — 1976. Vöröstó.
- Zala vm.* — 1980. Akali, — 1987. Alsó-Zsid, — 1990. Aszófő, — 1991. Balaton-Ederics, — 1994. Balaton-Füred, — 1996. Balaton-Kis-Szöllős, — 1998. Balaton-Udvári, — 2012. Diszely, — 2016. Felső-Örs, — 2018. Gyenes-Diás, — 2021. Haláp, — 2023. Hegyesd, — 2024. Kapolcs, — 2031. Keszthely, — 2035. Köves-Kálla, — 2038. Lesencze-Tomaj, — 2041. Mindszent-Kálla-Kisfalud, — 2048. Nagy-Pécsely, — 2050. Nemes-Pécsely, — 2053. Nyirád, — 2055. Ó-Budavár, — 2056. Örvényes, — 2060. Rezi, — 2068. Szt. Antalfa, — 2073. Tagyon, — 2074. Talián-Dörög, — 2076. Tapolca, — 2078. Vállus, — 2087. Zánka.
- (*Zemplén vm.* — 2089. Barkó.
- Zólyom vm.* — 2170. Breznóbánya, — 2174. Erdőköz, — 2180. Horhát, — 2183. Kis-Garam, — 2185. Libetbánya, — 2189. Lópér, — 2200. Olaszka.
- Lika-Krbava.* — 2323. Ljeskovac.
- Modrus-Ricka (Modrus-Füme) vm.* — 2342. Delnice, — 2352. Maljevac, — 2354. Ogulin.
- Varazdin (Varazsd) vm.* — 2429. Krapinske-Toplice (Krapina-Tepliez).

GIPSZ.

A gipsz mint ásvány egyhajlású kristályokat formál, melyeket a természetben, — eltekintve a bányahelyektől — leggyakrabban agyagtalajban vagy agyaggrödrökben találhatunk. Ki ne ismerné a budai téglavetők és a kelenföldi keserűvízes agyagos talajának víztiszta, fecskefark alakú ikerkristályait?

A gipsz a mésznek normális, víztartalmú kénsavas sója ($CaSO_4 + 2H_2O$). Tömöttsége 2·3, keménysége a Mohs-féle fokozat szerint a kristálylapokon 1·5, az éleken és csúcsokon pedig 2. A gipsz egyike a leglágabb kőzeteknek, melynek azonban szívós az összeállása. Könnyen faragható és esztergályozható. Megcsiszolva kellemes bágyadt, de kissé zsiros fényt vesz fel.

A gipsznek, mint kőzetnek rendszerint szemcsés a halmazállapota, s csak igen alárendelten akadunk leveles vagy rostos erekre is. A szemcsés gipsz szemnagyságra nézve finomszemű, sőt olykor tömött. Színe tiszta állapotban hófehér, vasvegyületek azonban sárgásra, barnára vagy vörösesre festhetik, hozzákevert agyagrészecskék pedig szürke színűvé teszik.

A tiszta fehér, de még a kellemes színűre festett féleségeket is albastromnak nevezzük.

A gipsz egyaránt fontos anyaga a gipszipar és a műtrágyagyártásnak. Az alabastromot pedig mű- és díszfaragásokra használják.

Hazánkban a gipsz kiadó telepeken főleg az óharmadkori lerakódások, de azonkívül még a fiatalabb (neogén) üledékek sorában (nevezetesen a mediterrán sóformációban) fordul elő. Főelőfordulási helyei Kolos, Torda-Aranyos, Hunyad, Szatmár, Mármaros és Trencsén megyék, a hol mindenütt a gipszipar részére bányásszák.

Gipszbánya a következő helyeken található:

Hunyad vm. — 770. Romosz, — 773. Vajdej.

Kolozs vm. — 783. Gyerő-Vásárhely, — 786. Jegenyefürdő, — 799. Nagy-Petri, — 807. Tóttelke, — 811. Zsobok.

Mármaros vm. — 922. Akna-Sugatag, — 944. Rónaszék.

Szatmár vm. — 1528. Szakállas-Dombó.

Szepes vm. — 2253. Iglóhutta.

Szilágy vm. — 1587. Felső-Kékesnyárló, — 1601. Mocsolya, — 2289. Szamos-Széplak, — 1616. Zilah, — 1619. Zsibó.

Szolnok-Doboka vm. — 1634. Csokmány.

Torda-Aranyos vm. — 1704. Koppánd, — 1706. Mészkö.

Trencsén vm. — 2277. Nagy-Zablát.

Zólyom vm. — 2216. Urvölgy.

Lika-Krbava vm. — 2333. Srb.

GRÁNIT.

A gránit tipusosan szemcsés elegye a földpát, kvarcz és csillámnak. A normális gránit szövetére nézve jellemző, hogy mind a három főirányban egyenlő a szemcsézettség és ennélfogva összetartása is. Másképen alakul a dolog oly esetekben, mikor a hegyképződés nyomása alatt bizonyos palásságot vesz fel (Retyezát), ilyenkor a kőzet a lapok szerint könnyebben hasad, mint azokra merőlegesen (gnájszgránit, protogin-gránit).

A földpát rendszerint alkaliföldpát, t. i. fehér vagy vöröses káli-földpát (orthoklász) és fehéres nátronföldpát (oligoklász), s csak ritkábban mésznátronföldpát is (labradorit).

Az egyhajlású rendszerben kristályosodó orthoklász általános vegyi összetétele K_2O , Al_2O_3 , $6SiO_2$; a háromhajlású nátronföldpáté Na_2O , Al_2O_3 , $6SiO_2$ és a szintén háromhajlású mésznátronföldpáté pedig (Na_2O, CaO) , $1-2 Al_2O_3$, $6-4 SiO_2$.

Ez utóbbiak, mint háromhajlású földpátok a plagioklászok csoportjába tartoznak.

A földpátok keménysége 6.

Az ép gránit törési lapján a jól hasadó földpátok lapjait ($oP, \infty P \infty$, illetve $\infty \bar{P} \infty$) üvegfenyvel látjuk csillogni.

Az atmoszferiliák behatása alatt azonban az üde földpátok zavarosak lesznek s végre kaolinosan kezdenek mállani.

A többnyire füstszürke vagy kékesszürke kvarcz szintén lényeges elegyrésze a gránitnak. Vegyileg tiszta kovasav (SiO_2), keménysége 7.

Törésének lapja kagylós. A kvarcz nemcsak legkeményebb, hanem egyszersmind azon elegyrésze is a gránitnak, a mely az elmálló kőzetet minden körülmények közt túléli.

E két ásvány, a domináló földpát és mellette a kvarcz szabja meg a kőzetnek általában is a keménységét, a mely több-kevesebb ingadozással 6 és 7 közt fekszik.

A gránit csilláma vagy a barna magnéziacsillám [biotit = $(HK)_2 (MgFe)_{II} (AlFe)_{III} (SiO_4)_3$] vagy a fehér, gyöngyházfényű kálicsillám [muszkovit = $(H_2K. Al_3 (SiO_4)_3$].

Mind a kettő könnyen hasad és a véglap (oP) szerint válik el levelesen vékony lapocskákra, a melyek közül kivált a kálicsillám lemezkéi szintelenségük miatt teljesen átlátszók. Erre a tulajdonságára vonatkozik népies neve is: muszkaüveg. Régebben ugyanis főleg csak orosz Szibériából kerültek ki az ipari használhatóságuknál fogva jól ismert nagyobb átlászó csillámlapok, míg újabban már Amerikából és Indiából is kapunk ilyen nagyobb lemezeket.

A csillámok keménysége 2.5—3. Egészben véve a csillámok csak kisebb, alárendeltebb részét teszik ugyan a gránit tömegének, de azért mégis róluk, mint a kőzet legszembeötlőbb ásványairól nevezzük el a gránitok egyes alcsoportjait. Így szólunk biotit-gránitról, muszkovit-gránitról és biotit-muszkovit-gránitról. A biotitgránitot gránitnak, a két-csillámú gránitot pedig tulajdonképeni gránitnak is mondjuk. Ritkábban járul a gránit elegyrészeihez még amfibol is hozzá s ez esetben amfibol-gránitnak nevezhetjük a kőzetet.

Az üde gránit színe rendszeren szürke (Kis-Kárpátok, Tátra). Ha azonban a biotitja chlorittá lett (Ruttka), akkor színe zöldes. Vasoxid pedig vörösesre festi elegyrészeit, valamint magát a kőzetet is (Morágy, Ljuborazdia).

A gránitok főjellemvonása a szemcsés szövet, minden néven nevezendő alapanyag kizárásával. Erre vonatkozik elnevezése is (granum = szem). A feltétlenül szemcsés szövete tudatja velünk a kőzet keletkezésére vonatkozólag, hogy egykoron hevenyfolyó magmája nem juthatott ki a föld

felszínére, hanem hogy az mélyenfekvő helyeken megakadva, nagy nyomás alatt és lassú módon hült ki és merevedett meg. Csakis ezen az alapon magyarázható meg az egykori magma teljes kikristályodása. A fokozatos lehülésnél először a nehezebben oldható ásványok váltak ki, a minő a járulékos apatit és a zirkon után a biotit, azután a plagioklászok, az orthoklászok és végre a kvarcz. Minthogy a gránitokat alkotó ásványtársaságban a bázisos csillámon és a plagioklászok egyik részén kívül az elegyrészek többsége (az oligoklász, az orthoklász és a kvarcz) kovasavban (SiO_2) igen gazdag, összeségükben a gránitok, a mennyiben kovasavtartalmuk általában is 65—70% körüli szokott lenni, savas kőzetek.

A gránitok általában a régibb paleozoos korok eruptív terményei s a mélységben megmerevedett tömzsei csak napjainkban kerültek utólagos erozió útján a föld felszínére. S hogyha a gránitnak ezen plutói genezisést szem előtt tartjuk, könnyen megérthetjük, hogy vulkáni módon kitört lávája vagy épenséggel tufája (szórt anyag felhalmozódása) nemcsak hogy ismeretlen, hanem soha nem is volt, mivel a felszint elért savas magmák már nem gránitos, hanem porfíros habitussal merevedtek meg, egészen más kőzeteket szolgáltatva. Fiatalabb gránitokat hazánkban eddigelé még nem találtak, a krassó-szörényi gránit-tömzsök pl. mind karbonelőttiek. Külföldön azonban ismerünk fiatalabb gránitokat is.

A rendes gránitok elegyrészei többnyire közel egy nagyságúak s a szemnagyság szerint apró-, közép és öregszemű gránitokat különböztetünk meg. Néha azonban az orthoklász a többi elegyrésznél sokszorta nagyobb, olykor hüvelyknyi ikerkristályokban fejlődött ki, mi a gránitnak az ú. n. granitoporfíros szövetet adja (Apáti, Morágy, Malomvíz).

Sajátos aprószemű, főleg földpát és kvarczból álló változata a gránitnak az *aplit*, mely nagyobb gránittömegek szélén mint fáciesbeli változat, de azonkívül telér alakjában is szokott fellépni. S még ennél is feltűnőbb a rendszeren igen öregszemű, sőt némely esetben monstruózus nagyságú földpát, kvarcz- és csillámegyénekből álló *pegmatit*, mely gránitos területeken többnyire telér alakjában található. E két utóbbi gránitváltozatnak a gránát és a turmalin egyik gyakori járulékos elegyrésze.

Minthogy a gránit egyike a legszilárdabb és legfagyállóbb kőzete a természetnek, nagyon kedvelik az építészetben. Megmunkáltatása sem túlnehéz, a miért faragott műkövek alakjában, ornamentális, de főleg monumentális építkezéseknél használják. Ép féleségei, a melyekben nem túlsok a csillám, jól fényeztetik magokat. Vízi építkezéseknél, hidpillérekhez pedig első sorban gránitot szoktunk használni s csak az a sajnos, hogy gránitbányászatunk kifejlletlensége miatt ez idő szerint még mindig külföldi előfordulásokra vagyunk utalva (Mauthausen, Konopischt, Fichtel-hegység, Baveno stb.)

Hazánkban a Kis Kárpátoknak, a Fátarának, az Alacsony- és a Magas-Tátrának vannak nagy tömegű gránitos magvai; a Hideg- és Meleg-Szamos hegysége, a Retyezát, valamint a krassó-szörénymegyei középhegység, továbbá Dunántúl a Meleg-hegység és a baranya-tolnai grániterület és végre Horvátországban a Garié, a Psunj és a Papuk hegységeekben a gránit előfordulása hasonlók.

Gránit, gránitit (pegmatit) kőbányák:

Arad vm. — 106. Kis-Halmágy, — 110. Mária-Radna, — 126. Soborsin, — 127. Solymos.

Baranya vm. — 158. Fazekas Boda, — 159. Feked, — 160. Geresd, — 199. Püspöklak, — 209. Szebény, — 216. Véménd.

Fejér vm. — 499. Nadap, — 503. Pákoz, — 507. Polgárdi, — 514. Székes-
fehérvár, — 518. Velence.

Gömör vm. — 564. Nagy-Rócze.

Hunyad vm. — 2269. Malomvíz.

Krassó-Szörény vm. — 831. Bukin, — 835. Dolnya-Ljubkova, — 862. 863.
Mörül, — 2281. Örményes, — 884. Ponyászka, — 897. Szikevicza, —
903. Temes-Szlatina.

Nyitra vm. — 1179. Nyitra.

Pozsony vm. — 1315. Czujla, — 1325. Dévény, — 1351. Modor, — 1358. Neu-
stift, — 1360. Pozsony, — 1362. Récese, — 1367. Szt. György.

Sáros vm. — 1448. Szt. István.

Temes vm. — 1685. Lippa, — 1687. Lukarecz.

Tolna vm. — 1696. Apáti, — 1698. Morágy.

Trencsén vm. — 2291. Sztrecsnó.

Turóc vm. — 1819. Ruttká.

Zólyom vm. — 2178. Herencsvölgy, — 2208. Szt. András.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2309. Jelenska gornja. — 2313.

Mikleuška, — 2314. Pobjenik.

Požega (Pozsega) vm. — 2382. Pakrac trg.

Virovitica (Verőcze) vm. — 2447. Djedovica.

SZIENIT.

Szientitnek nevezzük azt az általában kvarc nélküli gránitosan szemcsés szövetű kőzetet, a melynek lényeges elegyrészei az uralkodó alkali-földpát mellett még egy vagy több képviselője a színes biotit, amfibol és piroxén csoportnak. Olykor kvarcz is található ugyan a szientitben, de mindig csak alárendelt módon mint lényegtelen elegyrész. Nevét e kőzet még az ó-korban az Egyiptomban, Siene városa melletti előfordulástól vette, mely azonban a mai petrografia szerint inkább amfibol-gránitnak minő-

síthető. Tipusos szieniteknek tarthatók a plaueni (Szászországban) és a biellai (Piemontban) kőzetek.

Minthogy hazánk területén ilyen igazi szienitjeink nincsenek, fel se soroljuk ezen kőzetcsalád különböző tagjait, hanem egyenesen rátérünk a nálunk is előforduló elaeolitszienitekre, a melyek lényegesen orthoklász, elaeolit (nefelin) $[3Na_2O, K_2O, 4Al_2O_3, 9SiO_2]$, kevés plagioklász és titántartalmú magnetitből $[FeO, Fe_2O_3]$ állanak. Az elaeolitszienitek Csík megyében a ditrói hegységben fillit között szövvényesen elágazó tömzsöt alkotnak, és ezen a területen Koch A. szerint főképen a következő változatokat különböztethetjük meg: a) csaknem tisztán földpátból és elaeolitból álló szienitet, b) elaeolitszienitet bőséges amfibollal, c) szodalittartalmú elaeolitszienit, a melyben az elaeolit egy részét kék szodalit $[3NaAlSiO_4 + NaCl]$ pótolja. Ez az a változat, melyet 1866-ban ZIRKEL F. *ditroit*-nak nevezett. Szemnagyságra nézve Ditron az elaeolitszieniteknek mindenféle szemcsés szövete észlelhető, kezdve az öregszeműtől egészen a tömörig.

Kőipari szempontból leginkább a kék pettyes és sávos ditroit csigázta fel a reményeket, de bármennyire szépnek is lássék az kisebb változott kézi példányokban megcsiszolva, úgy nagyban még sem felelt meg a várakozásoknak, a mennyiben az elaeolit túlnyomó szürke színe mellett a mégis csak alárendelt kisebb foltocskákban mutatkozó szodalit kék színe kellő érvényre nem juthat.

Nagy hátránya továbbá az idetartozó kőzeteknek az, hogy úgy az elaeolit, mint pedig a szodalit nem állják az atmoszferiliák behatását, miként ezt a marosvásárhelyi BEM-szobor talapzatánál sajnálattal kellett tapasztalnunk.

Elaeolit-szienit (ditroit) előfordul:

Csik vm. — 435. Gyergyó-Ditró.

FONOLIT.

Ezen elnevezés alatt, melyet KLAPROTH (1801) tömött, táblásan hasadó, csengő (phonéo (görög) = hangzani, csengeni) vulkáni kőzetekre alkalmazott, jelenleg mikrolitos szövetű alkaliföldpát, nefelin (esetleg még leucit) és piroxén (egirinaugit) kőzeteket értünk, a melyekben még kevesebb amfibol (barkevikit) és barna csillám is előfordulhat. A fonolitok igen alkalikus effuzív kőzetek, melyek összetételök tekintetében a mélységbeli kőzetek közül az elaeolitszienitekkel állanak relációban.

Nálunk a fonolitok elég ritkán fordulnak elő, s jóformán egyedül csak a pécs-szászvári hegységre szorítkoznak, a hol a felső krétába bete-

lepült takarókat és tufarétegeket alkotnak. Újabban a hosszúhetényi előfordulásukban nyitottak kavicsoló bányát.

Fonolit kőbánya:

Baranya m. — 2252. Hosszúhetény.

DIORIT ÉS GRANODIORIT.

A dioritok közetcsaládja olyan szemcsés, mélységbeli kőzeteket ölel fel magába, melyek lényegesen mésznátronföldpátból, továbbá biotitból, amfibolból $[Ca(Mg, Fe)_3(SiO_3)_4 + CaMg_2Al_2(SiO_4)_3]$ vagy augitból $[CaMg(SiO_3)_2 + MgAl_2SiO_6]$ tevődnek össze. Nevét D'AUBUISSON (1819) adta e kőzetnek. A kvarcz járulékos módon jelentkezik e kőzetekben, de legtöbbször el is marad, úgyszintén hiányozhatnak az alkaliföldpát vagy pedig csak alárendelten fordul elő. Mellékes elegyrészek az apatit, a mágnesvas, titánvas, kevés zirkon, főlös elegyrészek pedig a titanit, a pirit s ritkábban a gránát. Kivált kvarcztartalmú tagjaikkal szorosan csatlakoznak a dioritok a gránitokhoz. Először Amerikában (BECKER G. F.) vetettek ügyet ezekre a tagokra s külön névvel *granodioritok*-nak nevezték őket.

Színes elegyrészeik szerint *amfiboldioritokat* (rendes diorit), *biotitdioritot*, *augitdioritot* s netáni kvarcztartalommal *kvarczdioritot* különböztetünk meg. A dioritok sokszor mint a gránitos tömegek bázisos szélső kiválásai jelennek meg, de gyakran telérek alakjában is szokták a gránitokat, a kristályos palákat vagy a régibb üledékes kőzeteket áttörni.

A szemcsés dioritokon kívül ismerünk porfíros szövetű dioritokat is, midőn az aprószemű alapanyagból egyes elegyrészek, ú. m. a plagioklászföldpátok, más esetekben az amfibol vagy az augit sokszorta nagyobb kristályokban van kiválva. Ezeket *diorit-porfiritek*nek nevezzük. Előfordulásuk többnyire telérszerű s mint a geológiai ó- és középkorok eruptív kőzetei nálunk is elég gyakoriak.

A dioritok általában a színes elegyrészek felszaporodása folytán többnyire sötétes, sőt némelykor feketésszínű kőzetek, melyek kisebb kavasvartartalmuknál fogva bázisosabbak, mint a gránitok. Fajsúlyuk is nagyobb, mint a gránitoké: 2.75—2.95.

A granodioritok és dioritok sok esetben jó építő- és műköveket szolgáltatnak hazánkban is (Zsidóvár, Dognácska, Biharhegység, Selmeczbánya). Egyenletesen sötét-fekete színű, sírkőgyártásra alkalmas dioritunk azonban nincsen.

A dognácska-vaskői granodioritok még arról is nevezetesek, hogy titorú mészkővön áttörve ez utóbbit fehér szemcsés márvánnyá változtatták és egyszersmind sok szép kontaktásvány képződésére szolgáltattak alkalmat.

Dioritot és granodioritot fejtenek:

Arad vm. — 91. Berzova, 107. Kladova, — 122. Ó-Paulis, — 128. Solymos.

Bars vm. — 223. Alsó-Hámor.

Kolozs vm. — 794. Marótlaka.

Krassó-Szörény vm. — 833. Csiklovabánya, — 2246. Ferenczfalva, — 841.

Hauzest, — 858. Majdán-Rakovicza, — 865. Nadrág, — 870. Obrézsza, — 874. Oravicza, — 895. Stájerlak, — 910. Vaskő, — 914. Zsidóvár.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2316. Samarica.

KVARCZPORFIR—PORFIR ÉS KVARCZTRACHTIT (RIOLIT, LIPARIT) — TRACHTIT.

Az ide sorolható kőzetek kivétel nélkül olyan kihülésbeli kőzetek, melyeknek főjellemvonása a tipusos porfiros szövet. Azaz mindnyájukban megkülönböztetünk majdnem kivétel nélkül egy kriptomer alapanyagot, mely részben vagy üveges (vitrofiros) vagy porcellánszerűen tömött (felzites, lithoidos) és a belőle porfirosan kiváltott nagyobb, szabad szemmel is jól kivehető elegyrészeket, a melyek orthoklász (a riolitokban üveges szanidin) és mellette sokszor még oligoklász földpátok, továbbá a színes elegyrészek sorából leginkább a barna csillám, az amfibol és ritkábban az augit. Azonfelül a kvarczporfirokban még a kvarcz is szokott porfirosan kiváltott szemekben megjelenni.

A *porfir* neve a görög porphyros (vörös) szóból ered, a melylyel az ókor népei az előttük legjobban ismert egiptomi (Aszuan) élénk vörös színű kőzetet illették.

Mint tipusos kiömlésbeli kőzetekre jellemző a porfirokra a csikosávós szövet, melyet a nyúlós láva folyása közben elegyrészeinek sorokban való elrendezése következtében öltött magára. Ez a fluidális szövet annyira uralkodó az idetartozó kőzeteken, hogy sok esetben még fillér nagyságú vékonyesiszolatok területén is mikroszkóppal biztosan felismerhető.

Chemiai összetételökre nézve a kvarczporfirok olyan savanyú ($SiO_2 = 66—78\%$) eruptiv kőzetek, melyek úgy foghatók fel, mint az azonos chemiai összetételű gránitos magmák kiömlésbeli (effuziv) formái. Fajsúlyuk 2.6 körüli.

Anyagilag és szövetileg teljesen azonosak a kvarczporfirok a kvarcztrachitokkal vagy liparitokkal (riolitokkal), a melyek szintén effuziv kőzetek. A különbség köztük csak korbeltől. Előbbiek paleovulkáni származásúak és a geológiai ókorból és középkorból valók, utóbbiak pedig neovulkániak és a geológiai harmadkorból. A kvarcztrachitok alapanyaga szintén vagy üveges, vagy lithoidos, de ez utóbbi módosulat rendszeren fénytelen és

érdes minőségű, a mire e kőzetesoport neve (trachys (gör.) = érdes) is vonatkozik.

Liparit-nak ROTH JUSTUS 1861-ben a Lipari szigeti előfordulást, *riolit* néven pedig BR. RICHTHOFEN FERD. szintén 1861-ben a magyar kvarcstrachitokat írta le.

A porfirok pedig abban különböznek a velük egykorú kvarcporfiroktól, hogy elegyrészeik sorából a kvarc hiányzik. Viszont a paleovulkáni porfirok anyagilag azonosak a neovulkáni (harmadkori) trachitokkal, a melyektől tisztán csak korbeli különbségek választják el.

Az idetartozó kőzetek színét többnyire az igen élénk színű alapanyag adja meg. Az uralkodó színek a fehér, szürke, vörös vagy violás.

Módosulatok. Ha túlyomó az idetartozó kőzetnemekben az üveges alapanyag, oly annyira, hogy a porfirosan kiválott elegyrészek vele szemben egészen háttérbe szorulnak, vagy esetleg végképen hiányoznak is, akkor porfir-szurokkőről, trachit szurokkőről, perlitről (Geletnek, Telkibánya), obszidiánról (Olaszliszka, Tolcsva) és horzsakőről (Göncz) szólunk. Szolfatára hatásoknak kitéve alunitosodtak (Beregszász, Muzsaj), részben pedig kaolinosodtak (Beregszász, Kovászó) és az egyidejűleg a kőzet dekomponálásánál felszabaduló kovasav kiválása által kvarcosodtak (Beregszász, Sárospatak) az idetartozó trachitjaink. Mind ezekre a módosulatokra nálunk leginkább a kvarcstrachitok (riolitok, liparitok) közt találunk típusos képviselőket.

Dinamometamorfi hatásoknak alávetve a régibb korú porfirok gyakran a felismerhetlenségig változtatják meg eredeti szövetüket, a mennyiben palás porfirokká (porfiroidokká) vagy épenséggel szericzites palákká lettek.

Magyarországon porfirok leginkább a paleozoos korokban törtek fel, de nem hiányoznak e kőzetek a mezozoos korokban sem. Úgyszintén gyakran találkozunk a kvarcporfirok törmelékével konglomerátok alakjában az üledékes lerakódások sorában is. Kvarcporfirok és porfirok ismeretesek a Bakonyból (kvarcporfirgörgeteg a felsőörsi alsó-triaszban), a velencei hegységből, a Biharból, a krassó-szörényi hegységből, Brassó vidékéről stb.; nagy porfiroid területekkel ellenben találkozunk Gömör és Szepes megyék területén, valamint kisebb kiterjedésben még egyéb felsőmagyarországi megyékben (Zólyom, Pozsony stb.) is.

Kvarcstrachitok (riolitok, liparitok) és összes módosulatai a Tokaj-hegyalján és Bereg megyében található, míg a kvarc nélküli trachit aránylag csak igen gyéren fordul elő hazánkban; egyik legtipusosabb feltörése a pétervárad-i hegyen fordul elő. A riolitok geológiai kora a fiatalabb harmadkor.

Ipari szempontból az üde kvarcporfirok és kvarcstrachitok anyaga

többnyire csak útépítési célokra szolgál, s csak ritkábban akad köztük olyan, a mely műkövek faragására is alkalmas (Vihnye).

A trachit-módosulatoknak ellenben majdnem minden formájában igen jó hasznát vesszük. A kaolinosodók porcellánföldet szolgáltatnak, míg az elkvarcosodottak malomkőgyártásra, az alunitosodottak pedig timsógyártásra alkalmasak. Ezen iparágak közül legvirágzóbb a mi malomkőiparunk. Bár a modern vashenger a régi követ mindig jobban szorítja ki a malmokból, azért mégis a jóhírű magyar malomkövek (Beregszász, Sárospatak, Geletnek és Ujbánya) még mindig keresettek még a szomszédos államokban is. (A malomkőgyártásra alkalmas hidrokvarcitok és egyéb rokon kőzetek a könyv második részében 225., 229, 234., 237., 238., 240., 242., 243., 244., 245., 267., 511., 2136. és 2139. számok alatt vannak felsorolva.)

A beregszászi és muzsaji alunitból a SCHÖNBORN grófi uradalomban Puszta-Kerepeczen tán vagy 50 éven át gyártottak timsót. Néhány év óta azonban teljesen felhagytak vele.

Némely kaolinosan és hidrokvarcitosan elváltozott liparitban aranyos érczeléreket is találunk (Telkibánya, Verespatak).

KVARCZPORFIRIT—PORFIRIT ÉS KVARCZANDEZIT (DÁCZIT)—ANDEZIT ELŐFORDULÁSOK.

A porfiritek és andezitek az előbbivel teljesen analog kőzetcsoportot alkotnak. Porfiros szövetű kitöréses kőzetek ezek is, csakhogy hiány vannak az orthoklász földpátoknak, a melyeknek bőséges jelenléte az előbbi csoport tagjaira jellemző volt. Az orthoklászok helyett a nátron-, a méznátron- és mésztartalmú plagioklászoknak, kezdve az oligoklásztól egészen az anorthitig [CaO , Al_2O_3 , $2SiO_2$] jut az uralkodó szerep. A porfirok eme plagioklász földpátos csoportját megkülönböztetésül az orthoklász porfiroktól a főnévhez csatolt *it*-es képzővel adunk kifejezést (*porfirít*), — az *andezitek* pedig az amerikai Andes hegységben való tömeges előfordulásukról vették nevüket.

A kvarcz az idetartozó kőzetek egy részének kőzettani alkotásában lényeges szerepet visel, s ezek a *kvarczporfirít* és a *kvarczandezit*. Ez utóbbit hazánk keleti megyéiben típusosan való előfordulása alapján, ezen országrész régi római nevét (Dácia) használva fel, röviden *dáczit*-nak is szoktuk nevezni.

Színes elegyrészek ezen csoport kőzeteiben is a biotit, az amfibol, a piroxén (augit és a hipersztén) s a kvarczon kívül ezeknek is juttatunk szerepet az idetartozó számostagú kőzetsalád alcsoportosításánál.

Ezen csoport kőzetei szintén igen élénk és változatos színűek, van

sárgás, szürke, vöröses, violásszínű porfirít és andezit; a piroxén-andezitek ellenben többnyire sötétszürkék és feketék.

A porfiritek és az andezitek közt megint csak a régibb és fiatalabb geológiai kor a megkülönböztető momentum.

A kétféle szövetbeli kifejlődést: az üvegeset és a lithoidosat (vagy felziteset) itt is megtaláljuk s kivált a nagy számban előforduló dáczitok és andezitek közt vannak képviselői az üveges módosulatoknak. Ezek a hialodáczit (Eger, Pünkösdshegy), és az andezitszurokkő (Lőrinczi, Mualatóhegy).

Chemiai összetételök szerint az ide tartozó kőzetek az előbbieknél kevésbé savasak, azaz kovasavban valamivel szegényebbek. A sorozat savasabb végén a kvarcporfiritek és a dáczitok egészen 69% SiO_2 -val, az alsó bázisosabb végén pedig a piroxén-andezitek foglalnak helyet egészen 52% SiO_2 -val. Az egész kőzet-sorozat pedig úgy tekinthető, mint a gránitoknál valamivel bázisosabb mélységbeli granodioritok magmájának effuzív kiadása. Fajsúlyuk 2·6 körüli, de a piroxén andeziteké a 3-at is megközelíti.

A kvarcporfiritek és porfiritek elterjedése még nincsen hazánknak minden részében tanulmányozva, de általában mégis mondhatjuk, hogy a kvarcporfirók és porfirók kíséretében lépnek fel. Nevezetesebb előfordulása a mehádiai Strajucz-szikla, továbbá több topleczi előfordulás Krassó-Szörény megyében, sok kisebb-nagyobb áttörés a toroczkói hegységben stb.

Sokkal nagyobb elterjedésük ellenben a fiatalabbkorú dáczitok és az andezitek. Biotit-dáczitok Eger vidékén és a Bükkhegység déli oldalán, biotit-amfiboldáczitok pedig Ugocsában az Avas-hegységben, Szatmár és Mármaros megyékben, továbbá Szolnok-Doboka, Kolos, Szilágy és Torda-Aranyos megyékben fordulnak elő leginkább. Az andezitek pedig épen séggel uralkodók Magyarország eruptív kőzetei között. Főbb kitöréseinek helyei a visegrádi és a börzsönyi hegycsoportok, Selmező-Körmöcz vidéke, a Polana-Vjepor-hegység Zólyomban, a Cserhát, a Mátra, az Eperjes-tokaji heglánczok, a Vikorlát-Guttin, a Hargitta stb., a hol többnyire valamennyi andezittípus kimutatható, nevezetesen a biotit-andezit, a biotit-amfibol-andezit, az amfibol-andezit és a piroxén (augit és hipersztén) andezit. Több rendbeli észlelés nyomán a dáczitok és az andezitek időben megelőzték a riolitok kitörését. Ez időszertint azonban e tételt még nem lehet általánosítani.

Ipari szempontból mérlegelve a felsorolt kőzeteket, a kvarcporfiritek- és porfiritekről általában csak azt mondhatjuk, hogy különösen útépítésre lennének igen alkalmasak, de hogy ez időszertint még az ismert előfordulások sincsenek még igénybe véve.

Sokkal fontosabb ellenben hazánk háztartásában a dácitok és andezitek szereplése mint építőanyagoké. Sok helyen kövező-koczkát készítenek belőlük, s volt idő, midőn fővárosunkat majdnem kizárólag a szobi, visegrádi és dunabogdáni andezitkoczkákkal köveztük. Később azonban a mauthauseni gránit, újabban pedig a nógrádi bazaltok helyettesítik ezen különben jó és olcsó, de a nagyvárosi forgalomnak meg nem felelő kövező-anyagot. Vidéki városokban azonban még ma is jó szolgálatot teljesítenek. Egyedül a dácitok anyaga az, a szóbanforgó kőzet-csoport kőzetei közül, mely az andeziteket keménységre és szívósságra nézve fölülmulja, s ennél fogva az andezitek elé állítandó. Közülök különösen a kissebesi dácit válik ki ebben a tekintetben.

Roppant mennyiségben használják azonban az andeziteket, — kivált a könnyen hozzáférhető dunamenti bányákból származókat, — folyósabályozási munkálatokra és országsherte útépítésre és útkavicsolásra. Sok andezitünk van továbbá, mely műkövek faragására alkalmas, s számos esetben műszaki építkezésekre, nevezetesen hidépítésre fel is szokták használni, annál is inkább, mivel nem egy félesége fagyállás szempontjából is beválik.

Az úgynevezett zöldkőves módosulatok végre, a melyek úgy a dácitok, mint az andezitek közt előfordulnak, s a melyekben a színes elegyrészek kloritosan (zöldesen), a földpátok pedig kaolinosan vannak elmállva, köipari szempontból könnyen érthető okoknál fogva kevésbé jöhetnek tekintetbe. Annál fontosabbak azonban ezen kőzetek a bányászra, mivel legnevezetesebb érczteléreink épen bennök fordulnak elő. (Selmezbánya, Körmöczbánya, Nagybánya, Rodna, Verespatak, Nagyág stb.)

Kvarcporfir, porfir-kőbányák :

Fejér vm. — 500. Nadap, — 504. Pátka, — 505. Pázmánd, — 519. Velence.

Fogaras vm. — 525. Holbák.

Gömör vm. — 2272. Nadabula, — 2282. Pacsa.

Krassó-Szörény vm. — 900. Szvinicza.

Kvarcstrachit, (riolit, litoidit, alunit, hidrokvarczit), trachit-kőbányák :

Abauj-Torna vm. — 23. Hollóháza, — 36. Pusztafaalu.

Bars vm. — 229. Geletnek, — 236. Ó-Körmöcske, — 237. 238. Ujbánya, — 240. Vihnye.

[*Bereg vm.* — 242. Bene, — 243. 244. 245. Beregszász, — 246. Beregszász-Vég-Ardó, — 249. Déda, — 251. Gelénes, — 257. Kigyós, — 264. Mezőkászony, — 267. Muzsaly, — 268. Nagy-Bégány, — 275. Som, — 285. Zápszony.

Fejér vm. — 498. Mindszent, — 508. Sár-Szt.-Miklós.

Hont vm. — 726. Selmezbánya.

Szatmár vm. — 1494. Aranyos-Medgyes, — 1496. Avas-Ujváros, — 2233. Bujánháza, — 1501. Felsőbánya, — 1524. Sárköz.

Zemplén vm. — 2092. Bodrog-Szerdahely, — 2112. Kásó, — 2116. Kis-Kövesd, — 2126. Mező-Zombor, — 2128. Nagy-Kövesd, — 2129. Nagy-Mihály, — 2136. Sárospatak, — 2147. Szomotor, — 2160. Vámos-Ujfalu.

Sriem (Szerém) vm. — 2405. Ledinci.

Dáczit-kőbányák :

Bihar vm. — 324. Solyom.

Borsod vm. — 337. Bogács, — 361. Kis-Győr, — 380. Novaj.

Fejér vm. — 501. Nadap, — 510. Sukoró.

Heves vm. — 660. Deménd.

Hunyad vm. — 763. Nagyág.

Kolozs vm. — 788. Kis-Sebes, — 802. Pányik.

Marmaros vm. — 949. Visk.

Szatmár vm. — 1497. Bajfalu, — 1502. Felsőbánya, — 1512. Kapnikbánya, — 1514. Kovás, — 1516. Láposbánya, — 1523. Nyegrefalu.

Szilágy vm. — 1590. Gurzófalva, — 1603. Nyirsid.

Szolnok-Doboka vm. — 1630. Csicsó-Györgyfalva.

Torda-Aranyos vm. — 2258. Kisbánya, — 1705. Lunka.

Zemplén vm. — 2097. Czéke, — 2106. Gercsely, — 2137. Sárospatak, — 2149. Szöllöske.

Biotit-andezit, Biotit-amfibol-andezit, amfibol-andezit kőbányák :

Bars vm. — 226. Csiffár, — 227. Dallos, — 2239. Ebedecz, — 239. Ujbánya.

Bereg vm. — 265. Munkács.

Besztercze-Naszód vm. — 294. Nagy-Ilva, — 296. Ó-Radna.

Csik vm. — 426. Csik-Szt.-Lélek, — 439. Csik-Tusnád, — 437. Gyergyó-Remete.

Esztergom vm. — 456. Esztergom, — 469. Pilis-Maróth.

Gömör vm. — 579. Szkáros, — 584. Tiszolcz.

Heves vm. — 673. Gyöngyös-Tarján, — 683. Solymos.

Hont vm. — 702. Devicse, — 710. Hodrusbánya, — 712. Ipoly-Damásd, — 714. Kisiblye, — 716. Korpona, — 718. Mária-Nostra, — 721. Némethi, — 727. Selmeczbánya, — 731. 732. Szob, — 733. Szokolya.

Hunyad vm. — 740. Bácsfalva, — 748. Czebe, — 751. 2236. Déva, — 755. Gothátya, — 758. Karács, — 2261. Kozolya.

Kolozs vm. — 782. Gyalu.

Krassó-Szörény vm. — 2293. Tomest.

Marmaros vm. — 931. Felső-Visó.

Nógrád vm. — 983. Abelova, — 1065. Ragyolcz, — 1081. 1082. Somosujfalu, — 1095. Tolmács, — 1099. Tót-Kelecsény, — 1211. Tőkés-Ujfalu.

- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1254. Duna-Bogdány, — 1260. Izbég, — 1273. Pilis-Szt.-Kereszt, — 1298. 1299. 1301. Visegrád.
Sáros vm. — 1395. Boroszló, — 1428. Lapispatak.
Szatmár vm. — 1518. Misztbánya.
Szolnok-Doboka vm. — 1660. Oláh-Láposbánya, — 1677. Tóké.
Tolna vm. — 1697. Máza.
Udvarhely vm. — 1834. Magyar-Hermány.
Ugoesa vm. — 1846. Gyula, — 1848. Királyháza.
Zemplén vm. — 2105. Garany, — 2119. Kozma, — 2141. Sátoralja-Ujhely.
Sriem (Szerém) vm. — Krčedin.
Virovitica (Verőcze) vm. — 2452. Krndija.

Piroxén-andezit kőbányák:

- Abauj-Torna vm.* — 4. Alsó-Csáj, — 7. Alsó-Mislye, — 19. Garbóc-Bogdán, — 21. Györke, — 29. Kelecseny, — 34. Nagy-Szaláncz, — 39. Regete-Ruszka, — 58. Ujváros, — 62. Zsir.
Arad vm. — 88. Acsucza, — 89. Apateleak, — 93. Borosjenő, — 95. Boros-Sebes, — 96. Dézna, — 103. Halmágy-Csúcs, — 105. Józszáshely, — 109. Leásza, — 125. Prezest.
Bars vm. — 231. 232. Körmöczbánya, — 235. Mohi.
Bereg vm. — 241. Alsó-Hrabonicza, — 247. Bereg-Szóllós, — 248. Cserhatom, — 250. Frigyesfalva, — 252. Igléncz, — 254. Ilosva, — 256. Iványi, — 258. Kisfalud, — 260. Klacsanó, — 261. Komlós, — 262. Lauka, — 263. Mezőtarpa, — 266. Munkács, — 269. Oroszvég, — 270. Podhering, — 271. Polyánka, — 273. Rónafalu, — 274. Szelesztó, — 279. Szt. Miklós, — 280. Szobatin, — 281. Szuszkó-Jobbovicza, — 283. Uj-Klenócz.
Besztercze-Naszód vm. — 291. Kusma.
Borsod vm. — 338. Bogács, — 353. Harsány, — 362. Kis-Győr.
Csik vm. — 424. Csik-Mádéfalva, — 427. Csik-Szt.-Mihály, — 429. Csik-Szt.-Simon, — 431. Csik-Tusnád, — 432. Csik-Zsögöd, — 443. Várdotfalva.
Esztergom vm. — 452. 2237. Dömös.
Fejér vm. — 502. Nadap.
Gömör vm. — 543. Felső-Vály, — 570. Putnok.
Háromszék vm. — 618. Bükszád, — 631. Málnás, — 634. Mikó-Ujfalu.
Heves vm. — 653. Apez, — 667. Gyöngyös, — 669. Gyöngyös-Pata, — 675. Nagy-Bátöny, — 676. Pásztó, — 679. Rózsa-Szt.-Márton, — 684. Soly-mos, — 688. Szent-Mária, — 690. Szurdok-Püspöki, — 691. Szűcsi, — 692. Tar.
Hont vm. — 704. Felső-Podluzsány, — 2254. Ipoly-Damásd, — 720. Nagy-Maros, — 728. Selmeczbánya, — 738. Zebegény.
Hunyad vm. — 739. Arany, — 2262. Lesnyek, — 769. Riska.
Kolozs vm. — 784. Gyerő-Vásárhely, — 787. Kis-Kapus.
Marmaros vm. — 933. Huszt, — 2303. Visk.

- Maros-Torda vm.* — 950. Görgény-Libánfalva, — 952. Oláh-Toplicza.
- Nógrád vm.* — 985. Alsó-Sztregova, — 986. Alsó-Told, — 991. Becske, — 992. Berczel, — 994. Bér, — 1000. Buják, — 1004. Csengerháza, — 1005. Diós-Jenő, — 1007. Divény-Oroszi, — 1010. Dolány, — 1012. Endrefalu, — 1014. Felső-Sztregova, — 1022. Iliny, — 1023. Jobbágyi, — 1032. Kis- és Nagy-Géc, — 1043. Lócz, — 1045. Lőrinczi, — 1050. Marczal, — 1053. Mohora, — 1056. Nagy-Oroszi, — 1058. Ó-Huta, — 1059. Patvarcz, — 1069. Ráros-Mulyad, — 1078. Sámsonháza, — 1079. Sipek, — 1087. Szécsény, — 1103. Vanyarcz, — 1184. Privigye.
- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1253. Duka, — 1275. Püspök-Hatvan, — 1279. Rátót, — 1282. Szilágy, — 1283. Sződ, — 1289. Tót-Györk, — 1295. Vác.
- Sáros vm.* — 1403. Felső-Sebes, — 1405. Finta, — 1406. Fulyán, — 1411. Kakasfalva, — 1413. Kapi, — 1442. Sóbánya, — 1462. Vörösvágás.
- Szatmár vm.* — 1492. Alsó-Fernezey, — 2228. Avas-Ujfalu, — 1503. Felsőbánya, — 1505. Felső-Fernezey, — 1507. Illoba, — 1513. Kapnikbánya. — 1519. Nagybánya, — 1525. Sárköz, — 1527. Sebespatak, — 1529. Szinyérváralja.
- Turóc vm.* — 1808. Alsó-Turcsek.
- Udvarhely vm.* — 1835. Máréfalva, — 1837. Oroszhegy, — 1838. Parajd, — 1840. Szentegyházás-Oláhfalva.
- Ugocea vm.* — 1842. Aranyos, — 1845. Felső-Sárad, — 1847. Hömlőcz, — 1849. Kis-Gércze, — 1850. Kis-Kupány, — 1851. Kis-Rákócz, — 1852. Komlós-Sellő, — 1853. Magyar-Komjáth, — 1854. Nagy-Rákócz, — 1856. Nagy-Szőllős, — 1857. Rakasz, — 1858. Salánk, — 1860. Tamásváralja, — 1862. Tur-Terebes, — 1863. Veréce-Rákospatak.
- Ung vm.* — 1864. Alsó-Domonya, — 1865. Andrasócz, — 1866. Czigánócz, — 1867. Felső-Domonya, — 1870. Gerény, — 1871. Hunkócz, — 1872. Iglincz, — 1874. Karcava, — 1875. Klokocsó, — 1876. Kolibabócz, — 1880. Nagy-Szlatina, — 1882. Neviczke, — 1884. Putka-Helmezc, — 1885. Radvánecz, — 1887. Rahoncza, — 1888. Szerednye, — 1890. Ungvár, — 1891. Vorocsó.
- Zemplén vm.* — 2090. Bodrog-Halász, — 2093. Bodrog-Szerdahely, — 2094. Bánszka, — 2099. Dargó, — 2101. Erdőbénye, — 2103. Erdő-Horváti, — 2121. Ladomér, — 2138. Sárospatak, — 2142. Sátoralja-Ujhely, — 2144. Szentes, — 2148. Szomotor, — 2152. Szürnyeg, — 2153. Tállya, — 2155. Tarczal, — 2156. Tokaj, — 2157. Tolcsva, — 2161. Vehécz.
- Zólyom vm.* — 2165. Badin, — 2173. Dobronya, — 2177. Gyetva, — 2186. Libetbánya, — 2191. Mátyásfalva, — 2197. Ocsova, — 2213. Tót-Pelsőcz, — 2217. Zólyom.
- Virovitica (Verőcze) vm.* — 2454. Lisičine.

AGALMATOLIT.

Az *agalmatolit* egy szürkés vagy zöldes színű, zsiros fényű, sűrű alaktalan, metamorf, többé-kevésbé a *pirofillit* [$H_2Al_2Si_4O_{12}$]-hez közel álló kőzet, melynek vegyi összetétele a lelőhelyek szerint változó ugyan, mely azonban mégis lényegesen kovasavas aluminiumhidrátból áll, a mihez rendszeren még 7—9% káliumoxid is hozzájárul. Anyaga lágy, (keménysége 2—3), könnyen faragható, s erre a tulajdonságára vonatkozik görög elnevezése is (agalmatolithos = képfaragásra való kő). Fajsúlya 2·8.

Hazánkban az agalmatolit Horgospatakán, Nagyágon és Selmezbányán (Bélabánya) fordul elő, a hol harmadkori dácitjainknak és andezitjeinknek postvulkánikus behatások által megindított bomlásából eredt. Különösen a horgospataki Rotunda nagytömegű előfordulása az, melyet anyagának tűzállósága miatt fejtenek és tűzálló falazatokra felhasználnak.

Chinában a tömöttebb változatokat apróbb dísz tárgyak, kis házi bálványok és pagodák faragására használják s ezért *pagodit*-nak is nevezik az agalmatolit chinai előfordulásait.

Agalmatolit-fejtés:

Szolnok-Doboka vm. — 1641. Horgospataka.

DIABÁZ, MELAFIR, BAZALT.

A mint a porfirokat és a trachitokat a gránitos magmák, a porfiriteket és andeziteket pedig a granodioritos magmák effuzív terményeinek tekintettük, azonképen analogia útján a jelen kőzetesortot is a mélységbeli bázisos gabbroszerű magmák effuzív alakulásainak tekinthetjük. Az effuzív formákon, azaz lávaárokon kívül gyakran intruzíve vagyis telérek alakjában is figyelhető meg. A bázisos augitandezitektől sokszor igen nehéz a szóban forgó kőzeteket megkülönböztetni, minthogy számos átmeneti kőzettel vannak velük összekapcsolva. Minden körülmény között jellemző reájok az augitnak föltétlen jelenléte, még pedig gyakran olivin [$2(MgFe)O, SiO_2$] társaságában. Ezekkel az elegyrészekkel és a vasérczekkel szemben a szintén lényeges plagioklász földpátok mennyisége alárendelt. Innen van az, hogy e kőzetek kovasavtartalma csak 50% körüli szokott lenni. A sok mágnes- és titánvasércszem okozza sötét, feketés színüket, valamint lényegesen hozzájárul fajsúlyuk tetemes voltához (2·9—3·1) is. Az ide tartozó alcsoportok a czimben említették meg. — A *diabáz*. 1807-ben BRONGNIART-tól felállított elnevezése alatt a lényegesen mésznátron földpátból és augitból álló eruptív kőzeteket foglaljuk össze, a me-

lyek némely képviselőjében olivin is található (olivindiabáz). Ezeken kívül sok bennök a vasércz, járulékos pedig az apatit. Az augitról meg kell jegyeznünk, hogy gyakran kloritosodik, s ilyenkor előáll a *diabáz zöldkő*.

Szöveti kifejlődésük szerint kétfélék a diabázok: szemcsések és porfirosak. Az utóbbi esetben többnyire csak mikroszkóppal igen aprószemű alpanyagot veszünk észre, a melyből egyes nagyobb plagioklász vagy augitkristályok vannak porfirosan kiválva. A diabázok általában aprószemű tömött kőzetek, s csak ritkábban akadnak durvábszemű féleségek is.

A *melafir* 1813-ban BRONGNIART-tól származó elnevezése alatt, értelmezésének többszörös változása után ma szintén egy augit és plagioklászból álló kőzetet értünk, mely csak abban különbözik az előbb vázolt diabáztól, hogy benne az olivin nem csak kivételesen, hanem mindig rendszer elege rész gyanánt előfordul. Járulékos elege részek a vasérczek és az apatit, gyéribben kevés biotit is. A hol porfiros a szövet, ott rendszeren az olivin és az augit idézik azt elő, míg a földpát ritkábban fordul elő porfirosan kivárott kristályokban.

Szakasztott ugyanolyan összetételű és szövetű a *bazalt* is, csakhogy ennek alpanyagában sokszor még nagy fekete amfibolkristályok is lépnek fel, és sokszor nagyobb olivin konkretiók is mutatkoznak, úgyszintén elég gyakoriak a nagyobb titánvasszemek is. Kivételes ritkaságnak veendő a kvarcznak az előfordulása a bazaltban (*kvarczbazalt*).

A kőzet főtömegét tevő rész sötétszürke vagy fekete és rendkívül aprószemű vagy tömött. Elege részei olyan aprók, hogy felismerésük végett a mikroszkóphoz kell folyamodnunk, a mikor egyszersmind azt is látjuk hogy a bazalt elege részeinek parányiséga daczára mégis kitünően porfiros szövetű. Azaz egy sokszor üveges, legapróbb kristálykakkal telt (mikrolitos) alpanyagból nagyobb augit, földpát és olivin kristályokat látunk kiválva, miáltal a kőzet a porfirosság fogalmának teljesen megfelel. Mielőtt még a petrografiában a mikroszkópot használták volna, a sűrű bazaltot egynemű testnek tekintették. Az ó-kor népei az első bazaltot Etiopiából ismerték, a hol a bennszülöttek e kőzetet nyilván nagy súlya (fajsúlya 3 körüli) és rozsdafoltos mállása miatt bazal (vasaskő)-nek, vagy más felfogás szerint sokszor salakos voltánál fogva bsalt-nak (kiegett)-nek nevezték.

A bazalt durvábszemű féleségeit (LEONHARD szerint 1832) *anamezít*-nek, az öregszeműeket pedig (HAUY szerint) *dolerit*-nak nevezzük. Üveges módosulatok ritkák, de előfordulnak úgy a diabázoknál (Sordawallite), mint a bazaltoknál (tachylite, hialobazalt).

A diabázok, de még inkább a melafirok vegyi összetételökre nézve teljesen azonosak a bazaltokkal, a melyektől csak korbéli különbségek

választják el. Míg az előbbieket a geológiai ó-korban és középkorban szerepelnek, addig a bazaltok harmadkoriak vagy még fiatalabbak. Nálunk a bazaltok a pliocén korban törtek fel.

Néha azonban a megtartási állapot nagyon is megkülönbözteti a régieket a fiatalabbaktól. Gyűrődött hegységben a diabázok sokszor valószínűs zöldre palákká vannak préselve, míg a bazaltjaink dinamikai hatásoktól teljesen meg voltak kímélve és ennél fogva normális külleműek. Különbösen úgy a diabázok, mint a bazaltok vastagabb teléreinek vagy lávaárainak elválási formája az oszlopos, a pados és a gömbhéjas szokott lenni.

Tömött diabáz a Bükkben fordul elő Szarvaskő körül; melafirok és diabázok az Alacsony Tátrában, ugyan e kőzetek gabbró társaságában a lippa-soborsin-zámi hegységben, diabáz a toroczkói hegységben, diabáz és augitporfirrit Kornyaréván Krassó-Szörény megyében, továbbá Horvátországban stb.

Hasonlóképpen nagyon szétszórt előfordulásúak a bazaltok is. A bazaltlávák nálunk nem borítottak el nagyobb területeket egy tagban, hanem különálló kúpok és kisebb terjedelmű takarók alakjában lépnek fel. Legnagyobb a déli Bakony bazalt-csoportja és a nógrád-gömöri bazaltvidék. Vas megyében, Nagyküküllő megyében (Rákos), Temes megyében (Lukarecz), a szlavóniai krndijai hegységben és még néhány más helyen pedig csak szórványosan lépnek fel.

Bazaltjaink kivétel nélkül mind olivinbazaltok, rendes mikrolitos alapanyaggal. Erősen üveges hialobazaltok pedig imitt-amott kisebb részletekben a bán-kisköszegi bazalttufák és brecsiák között fordulnak elő.

A diabázok, melafirok és bazaltok általában jó útépitési anyagot szolgáltatnak s különösen a bazaltok azok, melyek legújabbán kitűnő utczaburkolati kockákra is fel lesznek dolgozva. A kockatermelést mintegy 10 év előtt kezdték meg Nógrádban és Gömörben s Budapest fővárosa jelenleg már leginkább innét fedezi utczaburkolati anyagokban való szükségletét.

Diabáz kőbányák:

Heves vm. — 685. Szarvaskő.

Lika-Krbava vm. — 2331. Senjska Draga.

Zagreb (Zágráb) vm. — 2462. Čukur, — 2502. Šasava.

Bazalt kőbányák:

Baranya vm. — 171. Kis-Kőszeg.

Gömör vm. — 2221. Ajnácskő, — 530. Almágy, — 533. Béna, — 535. Csoma, — 545. Guszonya, — 573. Sid, — 588. Várgede.

Maros-Torda vm. — 953. Oláh-Toplicza.

Nagy-Küküllő vm. — 975. Alsó-Rákos.

Nógrád vm. — 996. Bolgárom, — 1016. Fülel — 1017. Fülel-Püspöki, — 1035. Korlát, — 1041. Lázi, — 1055. Nagy-Daróc, — 1061. Podrecsány, — 1066. Ragyolecz, — 1076. Salgó-Tarján, — 1080. Somoskő, — 1083. Somosujfalu, — 1094. Terbeléd, — 1097. Tosoneza, — 1100. Udornya.

Sopron vm. — 2245. Felső-Pulya.

Temes vm. — 1684. Józseffalva, — 1691. Sziklás.

Vas vm. — 1898. Kis-Czell.

Zala vm. — 2000. Barsi, — 2007. Csehi, — 2017. Felső-Zsid. — 2020. Gulács, — 2027. Káptalantóti, — 2046. Nagy-Görbő, — 2054. Prága, — 2064. Sümeg, — 2072. Szőlős, — 2081. Vidornya-Lak, — 2085. Zala-Szántó.

Virovitica (Verőcze) vm. — 2453. Krndija.

GABBRO.

Gabbro alatt az olyan többnyire öregszerű, szemcsés, mélységbeli kőzetet értjük, a mely lényegesen bázisos mésznátronföldpátból (labradorit, bytownit vagy anorthit) és valamely piroxénből vagy amfibolból áll. A név olasz származású.

A piroxénes elegyrész lehet diallagit, enzstatit, bronzit vagy hiperstén. Lehet továbbá a gabbro olivin tartalmú vagy olivin nélküli. Savas plagioklászok (oligoklász, andezin), valamint orthoklász csak kivételesen mutatkoznak az idetartozó kőzetekben. Gyakran előforduló járulékos elegyrészei ellenben a titántartalmú magnetit, a chromvasércz, a chromspinnell (picotit) és az apatit.

A színes elegyrészek egyikének vagy másikának szereplése az ásványos társulásban, valamint az olivin jelenléte vagy hiánya alapján számos alcsoportot lehet felállítani. Ezek közül bennünket mint nálunk is gyakrabban előforduló változatok első sorban az olivines és olivin nélküli *diallaggabbro*-k érdekelnek.

Chemiai szempontból a gabbrok igen bázisos kőzetek (SiO_2 48—50%), a melyek a dioritok sorozatának bázisosabb végéhez csatlakoznak. Fajsúlyuk 2·82—3·08.

A gabbrok rendszerint sötét színű kőzetek, a melyek töréslapján leginkább a bronzszínű, levelesen hasadó diallag ötlük a szemünkbe. Minden gabbro, kivált olivines tagjai könnyen szerpentinizálódnak.

Hazánkban a gabbro (olivintartalmú és olivin nélküli) az Alduna mentén fordul elő, Júcz táján hatalmas tömzsöt alkotva, a melynek nagy része eddig már szerpentiné változott át. Előfordul továbbá mint olivin-gabbro a Persányi hegységben és Horvátországban a Moszlavinában és

a zágrábi hegységben. Az aldunai gabbró régi paleozoos korú. Boszniában a gabbró és egyéb rokon olivinközeteket eocénkorúaknak tartották ugyan, de újabb vizsgálatok kimutatták, hogy ezek is csak a régi alaphegységhez tartoznak. Külföldön a gabbrót iparilag csak úgy használják fel, mint a gránitot vagy dioritot s mint jól fényezhető kőzetet sírkövek és egyéb műkövek faragására nálunk is fel lehetne használni. Eddig azonban még nem tettek ez irányban komoly kísérletet, pedig a júcsi gabbrótörmzs sok ép kőzetet rejt magában.

Gabbró előfordulás :

Krassó-Szőrény vm. — 901. Szvnicza.

PERIDOTIT.

Ezen az olivin francia nevéből (peridot) alkotott néven, az olyan, főleg olivinből, amfibolból, diallageból vagy bronzitból álló, többnyire durvaszemű mélységbeli kőzetet értjük, a melynek egyik negatív főjelleme a földpátnak teljes hiánya. Mint fémes elegyrész gyakori ezen kőzetekben a mágnesvasércz és a chromvasércz.

A peridotitok csoportja a legbázisosabb eruptív kőzeteket foglalja magába, a mennyiben kovasav tartalmuk 42—38% -ra is leszáll. Fajsúlyuk pedig a legnagyobb valamennyi eruptív kőzet közt. 3—3·45.

Összetételüknél fogva a peridotitok kiválóan hajlanak a szerpentinizálásra.

Eddig egyetlen egy magyar peridotitról van tudomásunk, melyet legújában kőbányában fejtenek s ez egy sötétzöld, öregszemű bronzit és tremolit-tartalmú olivin-peridotit Ferenczfalváról Krassó-Szőrény megyében, a hol kisebb tömzsöt alkot kristályos palák közt.

Peridotitfejtés :

Krassó-Szőrény vm. — 2247. Ferenczfalva.

SZERPENTIN.

A *szerpentin*-kőzet lényegileg világosabb vagy sötétebb színű halmaza a szerpentin-ásvány levelecskéinek és rostjainak. Nevét a kígyó latin nevéből (serpens) vette, mivel színe és mustrázottsága sokszor a kígyó bőrére emlékeztet. A szerpentin nem eredeti képződésű, hanem metamorf ásvány, mely legtisztább minőségében vízfelvétel által az olivinből keletkezik. Vegyi összetétele ez : $3 MgFeO$, $2 SiO_2$, $2 H_2O$. De keletkezhetik szerpentin még a piroxén és az amfibol csoport számos más ásványából is. Az ilyen átalakulásra hajlandó kőzetek (peridotit, gabbró, némely amfibolit stb.) végre szerpentinné változnak át. Ha az átalakulás

nem teljes, akkor a szerpentinben megtaláljuk az eredeti anyakőzetnek még egészen el nem mállott ásványmaradékjait, pl. egyes apró olivinszemeket, amfibol vagy diallagit foszlányokat stb. Ha azonban az átalakulás folyamata már befejeződött, akkor már az ismert, egyenletesen lágy (keménysége 2·5—4) minőségű, késsel könnyen faragható szerpentinrel van dolgunk. Kicsiny kovasavtartalma vonatkozásban áll az egykori anyakőzeteivel ($SiO_2 = 40—44\%$); fajsúlya is ezekéhez hasonlóan nagy, 3—3·45. Jellemző sajátossága továbbá tetemes víztartalma. Kb. 13%-nyi vízmennyisége élesen különbözteti meg e metamorfizált kőzetet az egykori anyakőzeteitől.

Ipari szempontból a szerpentin igen keresett díszkő, mely könnyen fűrészselhető, esztergályozható és fényesre csiszolható. Fénye, mely az üvegesen fénylő márványétól különbözik, bizonyos fokban zsirosnak, viaszkosnak mondható. A szerpentinnek főbb előfordulási helyei hazánkban Borostyánkő, Dobsina, Vargyas, Plavisevicza és a Fruskagora hegység. Iparilag csak a két első helyen dolgozzák fel és valóban igen szépeknek mondhatók azok az esztergályozott műtárgyak, melyek a borostyánkői (Vas megye) smaragdzöld, nagy fokban áttetsző nemes szerpentinből készülnek. Ép úgy feldolgozták még nem régiben a dobsinai világos-sárgászöld szerpentin is, míg a többi termőhelyek szerpentinjei eddigelé még semmiféle figyelemben nem részesültek. Ezek közül a plaviseviczai szerpentin Krassó-Szörény megyében nagyobb darabokban is állhatna rendelkezésre, a melyeket lemezekre fűrészelve talán még a butoriparban is fel lehetne használni. Színe ép úgy, mint a vargyasié Nagyküküllő megyében, sötétzöld.

Szerpentin (szerpentes pala) előfordulások :

Gömör vm. — 540. Dobsina.

Krassó-Szörény vm. — 888. Resicza.

Nagy-Küküllő vm. — 2225. Alsó-Rákos.

Nógrád vm. — 1063. Poltár.

Udvarhely vm. — 2300. Vargyas.

Sriem (Szerém) vm. — 2404. Ledinci, — 2409. Rakovac.

KRISTÁLYOS PALÁK.

Még egészen a legközelebbi multig a gnájszt, a csillámpalát és a fillitet, vagyis az ú. n. kristályos palákat, Földünk első ízben megszilárdult kéregrészeknek tekintettük. Ujabbban azonban kitűnt, hogy legtöbbje egészen más folyamatoknak köszöni keletkezését. Számos eddig tanulmányozott esetben ugyanis ki volt mutatható, hogy a nagyméretű, egykor tüzesfolyó

gránittömegek közelebbi és távolabbi környékén nagyjelentőségű változások mentek végbe. Még magokban a gránitos magmákban, azoknak szélein belül sötétebb színű bázisos kőzetek váltottak ki, a milyen a biotitban dús gránit, a pados amfibolgránit, a dioritpala, némely amfibolit stb., míg a gránittömszszel érintkezésben (kontaktusban) volt egykori üledékes kőzetek metamorfizálva és részben aplitosan, azaz finomszemcséjű savas és alkali-dús gránitos anyaggal injecziálva lettek. Ebben a zónában tehát nemcsak az aplitos injekciók vékonyabb-vastagabb csikjait, továbbá öregszemű pegmatit-lencsüket, hanem az ú. n. kontakt ásványokat (gránát, sugárkő, csillámok, staurolit, kianit stb.), valamint sok esetben azután még a pneumatolitikus hatások szülte ásványokat (turmalin, topáz stb.) is megtaláljuk. Nem lehet czélunk e sorok szűk keretében a kristályos palák bonyolódott petrográfiai viszonyait tüzetesebben tárgyalni, hiszen nálunk az ú. n. alapegység ebből a szempontból jóformán nincs is még áttanulmányozva. Egyedül csak mintegy jelezni kívántuk azt a gondolatmenetet, mely a mai petrografusokat az egykori kristályos palák genetikai viszonyainak megítélésénél vezérli. A dolgok ilyen fejlődése mellett önként következik, hogy a gnájszok és bizonyos amfibolitok nagy része nem őskorúak, tehát nem részei földünk első ízben megszilárdult kérgének, hanem sokkal fiatalabb képződésűek, a melyek közel egykorúak magukkal a szomszédságukban előforduló gránitokkal, s hogy voltaképen az injecziált és metamorfizált palák (tehát azok, melyeket telepedésüknél fogva a régibb felfogás szerint fiatalabbnak tartottunk) a gránitoknál régibb korúak.

Ezeket előre bocsájtván lássuk az ú. n. kristályos palák gyakrabban előforduló főtípusait.

A *gnájsz*. A szász bányászoknak eme régi kifejezése alatt olyan finomabb vagy durvább szemű, vagy porfiroidos palás-réteges kőzeteket értünk, a melyek egészben véve úgy, mint a gránitok orthoklász-földpátból, esetleg plagioklászból, kvarczzsemekből, valamint még egyikéből a következő ásványoknak állanak. Ezek a barna csillám (biotit), a fehér csillám (muszkovit), az amfibol és a piroxén. Ez utóbbiaknak a kőzet összetételében való részesedése alapján megkülönböztetjük a *biotit-gnájszt*, a *muszkovit-gnájszt*, a *kétszillámú gnájszt*, az *amfibol-* és a *piroxéngnájszt*. Némely gnájszban előfordulhatnak továbbá mint járulékos elegyrészek a grafit, a klorit, a kordierit, a gránát, az epidot, a vasesillám, az andaluzit, a sillimanit stb.

A gnájszok szövete igen sokféle szokott lenni. Lehet az lencsésen, hullámosan erezett, a midőn a laposan kinyujtott, főleg kvarczból és földpátból álló, fehéres színű lencsék csillámrétegecskéi közé vannak foglalva, — más esetben vékonyan rétegzett a gnájsz, midőn csillámos

és csillámszegény sikkapok váltakoznak egymással; — pikkelyes a gnájsz, ha a csillám szakadozott, de mégis egy irányban fekvő részletekben tarkázza a kőzetet, szemesnek vagy porfirosnak pedig akkor mondjuk a a gnájszt, ha az apróbb szemű réteges közettömegben nagyobb, olykor hüvelyknyi orthoklász, kvarcz stb. kristályok vannak beágyazva.

Chémiai szempontból a gnájszok összetétele nagyon hasonlít a gránitokéhoz s csakugyan van sok réteges-palás gnájsz, mely dinamikai behatások által gránitból keletkezettnek bizonyult (Retyezát vidéke).

A *granulit*. Ezen kifejezés alatt oly sikkapú, palás, apró szemű kvarcz-földpát [orthoklász (mikroklin) és esetleg kevés plagioklász] kőzeteket értünk, a melyek elegyéhez még gyakran piros gránát, biotit, ritkábban muszkovit, turmalin vagy amfibol hozzájárul. Nem lényeges elegyrész gyanánt pedig előfordulhat még benne a kianit, sillimanit, az apatit, a zirkon és a rutil. A legtöbb granulit eruptív kőzetnek (aplitnak) bizonyult. Szép granulitok találhatók Ogradinán Krassó-Szőrénymegyében.

A *csillámpala* lényegesen csillámból és kvarczból álló szemeses palás kőzet. Földpát egyáltalában nem, vagy csak igen alárendelten található benne. A csillám kétféle: biotit és muszkovit, a melyek vagy külön vagy pedig együtt is jelen lehetnek. A csillámpalának igen sokféle szokott lenni a járulékos ásványa. Ezek közül megemlítjük a földpátot, a gránátot, az andaluzit, turmalin, amfibol, sugárkő, epidot, kordierit, klorit, rutil, zirkon, apatit, magnetit, hematit, titanvas stb. ásványfajokat. A csillámpalák nagyrésze kétségtelenül kontakt képződmény.

A *fillit* fogalma alatt világosabb vagy sötétebb zöld, violás vagy feketés, igen finoman pikkelyes, vékony palás kőzeteket foglalunk össze, a melyek apró kvarczszemekből és csillámfélékből (muszkovit, biotit, klorit) állanak. Járulékosan picziny rutil-, magnetit, apró turmalin, gránát-, epidotkristálykák és sokszor még mikroszkopos kicsinységű szénrészecek mutatatók ki bennök. Földpátot is találni némely típusban (földpátos fillit). Meg szoktuk továbbá még különböztetni a grafitos fillitet, kloritoidfillitet, a mészkarbonátban dús mészfilitet stb. A fillitek majdnem kivétel nélkül kontaktképződmények, a melyek többnyire paleozoos szedimentekből keletkeztek. Chémiai összetételök nem egyöntetű, hanem sokszor nagyon is szétterő.

A *amfibolitpala* néven az olyan többé-kevésbbé palás, sötétzöld vagy feketés kőzeteket nevezük, a melyek főleg a közönséges amfibol huszukás, szálkás kristályaiból állanak. Ez ásványhoz hozzácsatlakozhatnak továbbá még a földpát (többnyire plagioklász), kevés kvarcz, olykor még biotit, klorit, gránát, titanit, piroxén, vasércszemek stb. Az amfibolitok összetétele sokszor gabbrókra, peridotitokra, piroxénitokra utal, máskor pedig közvetlen összefüggésüket ki lehet mutatni dioritokkal vagy diabázokkal.

Ezekben az esetekben vagy egyenesen eruptiv kőzeteknek, vagy pedig azok származékainak lehet őket tekinteni. Más esetekben azonban összetételök egészen olyan, mint valami dolomitos márgaé, a mikor is kontakt képződményeknek tarthatók.

Az amfibolitokhoz számítandók még a *sugárkő-* vagy *aktinolitpalák* is, a melyek főleg az amfibolnak sugárkő nevű féleségéből állanak. Fel- emlitendő végre még a sötétkék *glaukofánpala*, mint szintén ide tar- tozó kőzet.

Előfordulás. Bajos volna a kristályos palák főtípusainak összes előfordulásait mind külön-külön felsorolni, a mennyiben nagyon változo- tos és szövevényes a fellépésök. Általában felemlíthetjük, hogy sok az úgynevezett kristályos pala a Kis-Kárpátokban és a magyar felvidéken, de ismételve megjegyezzük ezen a helyen, hogy újabban sok szericites pala porfiroidpalának bizonyult. Gazdag változatban az összes féleségeik- kel megtaláljuk a kristályos palákat a krassó-szörényi, a hunyadi, a szebeni és fogarasi havasokban, a gyergyói és rodnai hegységekben és a Biharban. Horvátországban pedig a Fruskagorában, a Psunj, a Garić, a Sleme és a Zrinyi hegységekben találkozunk velök. Glaukofánpalák pedig a magyar birodalom területén egyedül csak a Fruskagorában vannak ki- mutatva.

Gnájisz, granulit köfjtések :

Abauj-Torna vm. — 6. Alsó-Meczenzéf.

Csik vm. — 442. Lóvész.

Fogarás vm. — 523. Almásmező.

Gömör vm. — 538. Dobsina, — 563. Murány-Hosszúrét, — 566. Nagy-Rőcze, — 569. Polomka, — 585. Tiszolcz.

Hunyad vm. — 759. Livazény, — 766. Petrozsény.

Krassó-Szörény vm. — 827. Berzászka, — 830. Bozovics, — 2248. Ferencz- falva, — 876. Orsova, — 907. Uj-Ogradina.

Nógrád vm. — 1003. Cseh-Brezó, — 1018. Fűrész, — 1019. Gácsfalu, — 1021. Gergelyfalva, — 1044. Lónyabánya, — 1049. Málnapatak, — 1101. Vámosfalva.

Nyitra vm. — 1124. Dobrocsna.

Pozsony vm. — 1316. Czajla.

Sopron vm. — 1472. Harka.

Szeben vm. — 1535. Dál, — 1537. Ecsellő, — 1540. Kelnek.

Szilágy vm. — 1589. Felső-Várca, — 1606. Porcz, — 1613. Szilágy-Somlyó.

Temes vm. — 1688. Rebenberg, — 1694. Varadia, — 1695. Versecz.

Zólyom vm. — 2171. Breznóbánya, — 2175. Fekete-Balog, — 2179. Herencs- völgy.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Körös) vm. — 2315. Podgarič.

Csillámpala kőfejtések :

- Bihar vm.* — 326. Széplak.
Gömör vm. — 539. Dobsina, — 553. Jolsva.
Hunyad vm. — 756. Gyalár.
Krassó-Szörény vm. — 889. Resicza, — 906. Uj-Borlovény, — 911. Vaskő.
Nógrád vm. — 998. Buda-Lehota, — 1073. Rónya.
Sáros vm. — 1415. Kavcsán.
Szeben vm. — 1542. Kis-Disznód, — 1549. Resinár.
Szilágy vm. — 1582. Benedekfalva, — 1588. Felső-Kékesnyárló, — 1599. Kusal, — 1608. Somlyó-Csehi, — 1617. Zilah.
Zólyom vm. — 2176. Fekete-Balog.

Fillit, szericzites (kloritos) pala, fillites kvarczit előfordulások :

- Abauj-Torna vm.* — 17. Felső-Meczenzéf.
Gömör vm. — 593. Zavadka.
Krassó-Szörény vm. — 825. Balosest, — 826. Bázias, — 849. Kis-Mutnik, — 850. Kis-Szurduk, — 864. Mörul, — 866. Nadrág, — 868. Nádas.
Sáros vm. — 1420. Kis-Ladna, — 1453. Tapolcsán.
Temes vm. — 1692. Szilas.
Vas vm. — 1895. Czák.

Amfibolit kőfejtések :

- Krassó-Szörény vm.* — 2268. Majdán.
Nógrád vm. — 1092. Szinóbánya.
Szeben vm. — 1552. Szászcser, — 1556. Verestorony.

SZTEATIT (SZALONNÁS KŐ).

A szalonnás kő világos-zöldes vagy szürkés, többnyire palás szerkezetű halmazza az apró szteatit pikkelykéknak. Fénye zsiros, tapintata jellemzően síkos, szalonnás vagy szappanos. Származására nézve nem eredeti, hanem metamorf kőzet. Vegyi összetétele $H_2Mg_3Si_4O_{12}$ -nek felel meg, a melyben a magnézia 63 %-ra is felrúghat. A szteatit azonban gyakran klorit, kvarcz, földpát s más ásványzemeket is tartalmazhat, mi egyöntetűségét és tisztaságát többé-kevésbé csökkenti.

A szteatit keménysége 1, tehát olyannyira csekély, hogy már körömmel is karczolható. Fajsúlya 2·6—2·8.

Könnyű faraghatóságánál fogva régebben szelenczéket, bödönöket esztergályoztak belőle, a miért fazekaskőnek is nevezték; újabban hintőport és gépkenőcsöket készítenek belőle, a tisztább fajtájából pedig gázégetket faragnak, mivel anyaga rendkívüli módon tűzálló.

Legtisztább módosulata nálunk Hacsaván (magnezittal) és Gömör-megyében Jolsván, sajnos mindkét helyen csak kisebb mennyiségben

fordul elő, kevésbé tiszta minőségben szerpentinhez kötve Bukován és Ogradinán (Krassó-Szörénymegye) ismeretes; ugyan e megye Pervova határában fordul elő kristályos palák közt szennyes-fehéres szteatitpala, mely itt valószínűleg amfibolitok átalakulásából keletkezett.

Szteatit kutatás:

Krassó-Szörény vm. — 878. Pervova.

AGYAGPALA.

Ezen gyűjtőnév alatt vékonypalás, jól hasadó, többnyire sötétszínű kőzeteket foglalunk össze, melyek genetikailag úgy foghatók fel, mint némely ásványos anyag (kovasav, mészkarbonát) kikristályosodása által megkeményedett egykori palás agyagfélék. Hasadási lapjaikon valamelyes csillámló fényt mutatnak, haránttörésükön ellenben fénytelenek. Kloritos pikkelyek zöldessé teszik, szénrészecskék feketésre, vasvegyületek vörösesre vagy violásra festik a palát. Bár szabadszemmel az agyagpalák homogén anyagoknak látszanak, mikroszkop alatt mégis igen aprószemű elegyének bizonyulnak picziny porszemnagyságú kvarc- és szilícium-kaolin-pikkelykéknél és szerkezetes részben kloritos csillámnak; ezeken kívül előfordul bennök még sok finom rutiltücske, kevés turmalin, hematit, pirit és fekete szénrészecske. Némely előfordulásában azután még többkevesebb mészkarbonát is szokott jelen lenni. Ilyenformán keverékek lévén, kémiai összetételük nem állandó, hanem felette ingadozó.

Az agyagpalák fizikai tulajdonságai, nevezetesen a keménysége a kvarc- és mészkarbonát mennyiségétől függ. Így tudjuk pl. hogy az angol fedőpalák kemények és fagyállóak, mert kovasavban dúsak.

A magyar agyagpalák közül főleg két előfordulás vergődött nagyobb fontosságra. Egyike a máriavölgyi pala (Pozsonymegyében), mely nagyméretű lapokban fejthető, és mérsékelt keménységénél fogva szépen faragható és csiszolható, a miért különösen nagyobb lapokra, villamos áramelosztótáblákra és irópalatáblákra előnyösen feldolgozható. Kár, hogy ez utóbbi iparcikket a modern papirlemeztábla majdnem teljesen kiszorította a használatból.

Palaelőfordulásaink másika a felsőtárkányi és a kisgyőri (Heves- és Borsodmegyékben), mely csekély mészkarbonáttartalmú és ebből kifolyólag fagyálló, a miért főleg fedőpalának ajánlható.

Agyagpaláink főleg paleozooskorúak (Felsőtárkány, Kisgyőr), de előfordulnak azonkívül a geológiai másodkori szisztemákban is (Herkulesfürdő, Máriavölgy, Libetbánya).

Agyagpala fejtések:

Arad vm. — 108. Kúvin.

Borsod vm. — 349. Edelény, — 360. Kis-Győr, — 391. Szendrő, — 397. Tapolcsány, — 406. Visnyó.

Gömör vm. — 536. Dobsina, — 554. Jolsva, — 571. Ratkó.

Heves vm. — 666. Felső-Tárkány.

Krassó-Szörény vm. — 842. Herkulesfürdő.

Nógrád vm. — 1039. Lapujtő.

Pozsony vm. — 1348. Máriavölgy.

Sáros vm. — 1418. Kisfalu.

Zemplén vm. — 2114. Kis-Bari, — 2133. Orosz-Ruszka.

Zólyom vm. — 2188. Libetbánya.

ERUPTIV KŐZETEK TUFÁI.

A régibb, valamint a harmadkori geologiai idők vulkáni kitörései gyakran hamú és kő-(lapilli) szórástól voltak kísérvé. A mai Vezuv frissen hullott hamujába belesüpped a vándor lába, de minél régibb az ilyen hamufelhalmozódás, annál jobban szokott az többé-kevésbé szilárd kőzetté összecementeződni. Ha egykori szárazföldi hamufelhalmozódásokból keletkeznek ilyen kőzetek, akkor *tufák*-nak nevezzük, — *tufitok*-nak ellenben, ha a hamu anyaga egy közeli medenceze, vagy a tenger vízében rendeződött el rétegesen. Szövetre nézve a tufák általában egyenletesen apróbb szeműek, likacsosak szoktak lenni, ha tisztán egykori vulkáni hamuból állanak, és konglomerátosak vagy breccsiásak, ha nagyobb kő (lapilli és bomba) darabok vannak bennök a hamuval vegyest.

Azon eruptiv kőzet szerint, a melyhez valamely tufa tartozik, a mit nemcsak a térszínben való előfordulása szerint lehet megítélni, hanem a benne előforduló kőzetdarabkák alapján is ki lehet mutatni, megkülönböztetünk *porfir*-, *riolit*-, *trachit*-, *diabáz*-, *dáczit*-, *andezit*- és *bazalt-tufákat*.

A hazánkban gyakrabban előfordulók a következők:

A *porfirtufa* olyan, többnyire fehér, vörhenyes vagy violásszínű, megkeményedett, finomabb vagy durvább szemű egykori kvarczporfirhamu, a melyben magának az anyakőzetnek ásványos elegyrészei (a kvarcz, földpát, biotit stb.), vagy legalább is azoknak roncsai vagy átalakulási terményei felismerhetők. Igen gyakran fordul elő e tufákban különböző alakjában a kovásv, mint szarukő, kalczedon, kvarcz, agát, továbbá sokszor vörös- vagy barnavasérc, mangán stb. A kovásvtól átjárt porfirtufák igen kemények.

Porfirkonglomerátók és tufák nagy mennyiségben fordulnak elő az alsó-diaszban (verrukano), kiváltképen az Alduna mentén a Treskovácztáján Szvnicza határában és egyéb pontokon. Valószínű továbbá, hogy a

gömörmegyei és általában felvidéki porfiroidoknak egy része szintén tufákból ered.

Hazánkban a porfirtufák némelyikét útkavicsolásra használják fel. Azon sötétvörös porfir konglomerátokat pedig, melyek Mehádia és Ruzska körül (Krassó-Szörény m.) fordulnak elő, faragott műkövek alakjában a Porta orientális és Mehádia melletti alagútak kifalazására használták.

Riolittufa. A trachitok családjából különösen a kvarcztartalmu tagok, vagyis a riolitoknak vannak nálunk nagy kiterjedésű tufa-telepei. Ezek többnyire fehérek, szanidin (üveges orthoklász) tartalmuak és sokszor üveges minőségű kőzetdarabkákat (obszidián, perlit) is zárnak magukba. Különben anyaguk legnagyobb része fehér tajtkőtörmeléből áll, mely annál finomabb, mentől távolabb üledett le az egykori kitörés helyétől. Némely ilyen riolittufát utólagosan kovasav járta át és keményítette meg, máskor pedig, ha az egykori hamu a tengerbe hullott, kővületeket is találunk benne (Sárospatak). A legtöbb riolittufa a Tokajhegylajla tővét koszorúzza, s nem egy helyen nagy kőbányákban kitűnő műköveket faragnak belőle (Erdőbénye, Abaujvár). Van köztük több, mely traszcement készítésre is alkalmas.

Dácittufa. Hazánkban a dácziterupeziókat igen heves és kiadó hamuszórás kísérte, mely a mediterrán korban egész országrészeket borított el (az erdélyi medence jó részét, a mehádiai és bozovicsi öblöket, a Mármaros, déli Gömör, Heves és Nógrád megyéket). A Királyhágón túl ezen jól rétegzett finomszemű tufát *palá*-nak nevezik. Főalkotó része finom osztatú tajtkőhamu, mely lehullásának legtávolabbi pontjain olyan finom és tiszta, akárcsak a Krakatoa 1883-iki kitörése alkalmával messze az indiai tengeren járó hajók fedézetére hullott tajtkőhamu. Az erupeziói centrumokhoz közelebb már a dácitnak egyéb elegyrészeit, főleg biotitot, egészen közel pedig nagyobb dácitdarabkák (lapilli) is találunk benne, mi konglomerátos vagy breccsiás szövetet kölcsönöz neki. A Bükk és Mátra vidéki dácittufák, melyek az egi hialodácitokkal függnek össze, erősen tajtkövesek. Ezt kivált a régibb geológiai irodalomban riolittufának is nevezték. A dácittufák színe általában fehér, szennyes-fehér, sárgás vagy zöldes.

Kőipari szempontból a dácittufa elég fontos egy kőzetnem, mivel számos helyen (Egervidéken, Mármarosban és a Királyhágón túli megyékben) könnyen fejthető és faragható építőkövet szolgáltat. Némelyik előfordulása, mint pl. a persányi (Fogarás m.) már régóta használtatik, sőt egyes esetekben még monumentális építkezésekre is. Végre sok dácittufa traszcement készítésre is igen jó.

A *diabáztufa* mint zöldes, palás kőzet jelenik meg paleozoos és mezozoos üledékes lerakódások között. Így pl. a Bükkben a karbonban, Gö-

mőr és Szepesmegyékben a paleozoos (nagyreszt porfiroidos) palaterület É-i szélén, a toroczkói, nagyzámi és kornyarévai hegységekben pedig főleg a jurában lépnek fel e tufák. Valamennyi előfordulása többé-kevésbbé apró diabáztörmelék által jellemeztetik, mely zöldes kloritos és meszes cement által van szilárd közetté összetapasztva.

Iparilag nem használtatnak a diabáztufák, legfőlebb az előfordulásukat metsző útszakaszok kavicsolására.

Andezittufa. Az andezittufák, melyek a bennök előforduló közettörmelék, illetve egyes ásványos elegyrészei szerint biotit-andezit, biotit-, amfibol-andezit-, amfibol-andezit- és piroxén-andezittufák, konglomerátok és brecsiák lehetnek, a legtöbb esetben elég szorosan csatlakoznak szilárd kőzetekből álló láváikhoz vagy tömzseikhez. Színük többnyire foltosan tarka, a finomszeműeké esetleg fehéres is. A piroxén-andezittufák azonban többnyire szürkék, feketék vagy vörösesbarnák. Kivált a durvább feleségek, a brecsiák és a konglomerátok az egykori réteges (strato-) vulkánok köpenyében szoktak előfordulni szilárd lávaárokkaal váltakozva. (Cserhát, Mátra, Visegrád, Börzsönyi hegység stb.) Az említetteken kívül még sok más vidéken is fordulnak elő andezittufák, nevezetesen az eperjes-tokaji, a vihorlat-guttini, a Hargitta hegységekben stb.

Az andezitbrecsiák és tufák sok esetben jó építőkövet szolgáltatnak, máskor pedig (főleg a piroxén-andezittufák) traszczement készítésre is alkalmasak.

Bazalttufa. A szürke vagy feketés színű bazalttufák és brecsiák, melyek hazánkban többnyire csak a szilárd bazaltláva-kitörések legközelebbi környékén lépnek fel, könnyen felismerhető módon az anyagukat szolgáltató apróbb vagy nagyobb bazalttörmelék (lapilli és hamu) által vannak jellemezve. E hamuban néha jól kifejlődött augit, amfibol vagy olivin kristályokat találunk, a melyek az erupeziókor a hamuval együtt szórattak ki (Medves, Somosujfalu). Mint utólagos infiltráció gyakran mészpát vagy olykor aragonit is található benne (Kiskőszeg). Nevezetesen a palagonitos bazalttufák is, melyek hazánkban több helyen előfordulnak (a bán-kiskőszegi vonulatban és a szigligeti hegyen Zalában). A palagonit egy kolofonium külsejű, barnás-sárgás amorf, meleg sósavban könnyen oldható hidroszilikát (üveg), mely a bazaltnak submarin erupezióinál szokott képződni. A már felemlített helyeken kívül még Nagy-Küküllő megyében a Maros mentén találunk bazalttufákat.

A bazalttufát több helyen építőkönek fejtik. (Fülek, Baloghfalva stb.) Azonkívül kitünő a bazalttufa traszczement készítésre is.

Porfirtufa fejtések:

Krassó-Szőrény vm. — 845. Jablanicza, — 859. Mehádia, — 892. Ruzska.

Trachittufa, riolittufa, perlites tajtkötufa kőbányák :

Abauj-Torna vm. — 1. Abaujvár, — 2. Abauj-Szántó, — 27. Kajata, — 32. Komlós, — 52. Telkibánya, — 60. Viszoly.

Bars vm. — 228. Dallos.

Sáros vm. — 1397. Budamér.

Szatmár vm. — 1508. Illoba, — 1510. Józsefháza, — 1530. Szinyérváralja.

Zemplén vm. — 2091. Bodrog-Keresztur, — 2102. Erdőbénye, — 2104. Felső-Regmecz, — 2123. Legyes-Bénye, — 2124. Mád, — 2130. Nagy-Toronya, — 2131. Olasz-Liszka, — 2139. 2140. Sárospatak, — 2145. Szerencs, — 2154. Tállya, — 2158. Tolcsva, — 2162. Velejte.

Dácittufa kőbányák :

Alsó-Fehér vm. — 86. Zalatna.

Besztercze-Naszód vm. — 286. Alsó-Borgó, — 288. Csépan, — 289. Jád, — 290. Közép-Borgó, — 293. Nagy-Demeter, — 297. Orosz-Borgó, — 298. Pinták.

Borsod vm. — 335. Berente, — 339. Bogács, — 340. Boldva, — 343. Dédes, — 348. Kápolna, — 363. Kis-Tálya, — 364. Kondó, — 368. Malyinka, — 375. Nagy-Barcza, — 378. Noszvaj, — 381. Sajó-Ivanka, — 386. Sajó-Szt.-Péter, — 388. Sajó-Velezd, — 395. Szt.-Márton, — 398. Tapolcsány, — 399. Tardona, — 408. Ziliz.

Fogaras vm. — 526. Persány.

Heves vm. — 654. Batka, — 656. Balla, — 661. Deménd, — 663. Eger, — 664. Eger-Szalók, — 665. Felnémet, — 678. Pétervásár, — 682. Sirok, — 689. Szent-Mária, — 693. Tar, — 694. Verpelét.

Kolozs vm. — 775. Apahida, — 777. Bádok, — 778. Borsa, — 790. Kolozsvár, — 796. Mező-Szt.-György, — 797. Nagy-Ida, — 800. Oláh-Gyéres, — 803. Solyomkő, — 809. Viszolya.

Marmaros vm. — 923. Akna-Sugatag, — 927. Nyeresznicze, — 943. Pudplesa, — 945. Rónaszék.

Nagy-Küküllő vm. — 976. Alsó-Rákos, — 977. Datk, — 978. Halmágy.

Nógrád vm. — 987. Alsó-Told, — 1051. Maskova.

Pest-Pilis-Solt vm. — 1257. Főth.

Szilágy vm. — 1585. Dabjon-Ujfalu, — 1586. Erked, — 1595. Kirva, — 1600. Kusaly.

Szolnok-Doboka vm. — 1624. Alsó-Kosály, — 1631. Csicsó-Hagymás, — 1632. Csicsó-Mihályfalva, — 1633. Csicsó-Ujfalu, — 1635. Dész, — 1636. Dészakna, — 1637. Doboka, — 1638. Felső-Tőök, — 1642. Hosdát, — 1645. Kecséd, — 1646. Kecsedszilvás, — 1647. Kis-Iklód, — 1648. Kis-Jenő, — 1650. Kozárvár, — 1652. Lózsárd, — 1653. Magyar-Derzse, — 1659. Néma, — 1662. Ormány, — 1665. Retteg, — 1668. Szék, — 1674. Tót-falu, — 1678. Tötör, — 1680. Vízszilvás, — 1681. Zaprócz.

Udvarhely vm. — 1841. Zsombor.

Biotit- és amfibol-andezit konglomerátja, breccsiája és tufája:

- Borsod vm.* — 329. Alacska, — 332. Bánfalva, — 333. Bánhorváth.
Csik vm. — 433. Csík-Zsögöd.
Hont vm. — 696. Alsó-Terény, — 701. Berneceze, — 703. Dömeháza, —
 706. Felső-Terény, — 707. Felső-Tur, — 708. Hellemba, — 711. Hont, —
 713. Ipolyság, — 722. Németi, — 724. Rákócz, — 729. Sebelléb, — 735.
 Udvarnok.
Hunyad vm. — 752. Déva.
Nógrád vm. — 1002. Busa, — 1048. Lupocs, — 1086. Szakál, — 1104. Verőcze.
Pest-Pilis-Solt vm. — 1262. Kis-Oroszi, — 1281. Szt.-Endre, — 1300. Visegrád.
Szilágy vm. — 1583. Benedekfalva.
Udvarhely vm. — 1833. Jánosfalva.
Požegu (Pozsega) vm. — 2383. Pakrac trg.

Piroxén-andezit-tufa fejtések:

- Abauj-Torna vm.* — 5. Alsó-Csáj.
Arad vm. — 90. Apatelek, — 97. Dézna, — 101. Gurahoncz, — 104. Hal-
 mágy, — 114. Magyarád, — 124. Pankota, — 129. Talács.
Bereg vm. — 253. Igléncz, — 272. Paszika.
Borsod vm. — 347. Dubicsány, — 384. Sajó-Németi.
Csik vm. — 436. Gyergyó-Ditró.
Heves vm. — 668. Gyöngyös, — 670. Gyöngyös-Pata, — 674. Markaz, —
 680. Sár, — 686. Szücsi.
Hont vm. — 695. Alsó-Rakoncza, — 698. Berencsfalu, — 705. Felső-Rakoncza, —
 715. Kis-Tur, — 717. Korpona, — 719. Méznevelő, — 723. Palást, —
 734. Teszér.
Nagy-Küküllő vm. — 980. Mátéfalva.
Nógrád vm. — 987. Alsó-Told, — 997. Borosznok, — 1008. Divény-Oroszi, —
 1015. Felső-Tiszovnyik, — 1020. Gács-Lehota, — 1029. Kékkő, — 1046.
 Lőrincezi, — 1047. Lupocs, — 1062. Polichnó, — 1064. Priboj, — 1070.
 Ráros-Mulyad, — 1085. Sülye, — 1089. Szenna, — 1091. Szt. Péter, —
 1096. Tőrincs, — 1098. Tót-Hartyán, — 1105. Závoda.
Nyitra vm. — 1116. Brusznó, — 1135. Handlova.
Pest-Pilis-Solt vm. — 1221. Acsa, — 1258. Főth, — 1261. Kis-Némedi, —
 1264. Kis-Ujfalu, — 1290. Tótygyörk.
Sáros vm. — 1412. Kakasfalva.
Szatmár vm. — 1509. Illoba.
Trencsén vm. — 1731. Felső-Ozor, — 1789. Szvinna.
Turóc vm. — 1807. Alsó-Stubnya.
Ugocsa vm. — 1855. Nagy-Rákócz.
Ung vm. — 1868. Felső-Domonya, — 1879. Lyuta, — 1892. Vorocsó.

Zemplén vm. — 2100. Dargó, — 2113. Kis-Azar, — 2117. Kis-Kövesd, — 2143. Szécs-Keresztur.

Zólyom vm. — 2166. Badin, — 2187. Libetbánya, — 2190. Luezató, — 2196. Nagy-Szalatna, — 2203. Perhát, — 2206. Sebő, — 2209. Szt.-András, — 2214. Tót-Pelsőcz.

Bazalttufa kőbányák :

Gömör vm. — 589. Várgede.

Vas vm. — 1897. Egyházas-Kesző, — 1899. Magyar-Gencs, — 1901. Szergény.

Zala vm. — 2025. Kapolcs.

A KOVASAV KŐZETEI.

A kovasav vagy magában, vagy vízzel mint kovasavhidrát alkothat kőzeteket. Forró kálilug az amorf kovasavhidrátot (opál) feloldja, a kristályos kovasavat (kvarcz) ellenben nem bántja. Petrografiai és genetikai szempontból a kovasav kőzetei sokfélék. A főbbek, a melyek a mi szempontunkból tekintetbe jönnek, a következők.

Édesvízi kvarczit vagy limnokvarczit (forráskvarczit). Midőn hazánkban az andezitek és riolitok kitörése megszűnt, egyes helyeken mint postvulkáni jelenségek kovasavban bővelkedő gejzirszerű hévforrások ömlöttek ki a felszínre. Ezekből a bennök nagy mennyiségben tenyésztett kovasavat kiválasztó algák közvetítésével hol lazább *kovatufa*, hol pedig igen szilárd *limnokvarczit* képződött, egyes kisebb medenczéket kitöltve. E kőzeteknek anyaga keveréke az amorf, víztartalmu (opálszerű) és a kristályos kovasavnak, s likacsaikat sokszor kalczedon béleli ki.

Ezen édesvízi kvarczitrétegek a malomkögyártáshoz szolgáltatnak becses anyagot. Ilyenek a lutillai (Bars m.), a tarjáni (Heves m.) és fónyi (Zemplén m.) előfordulások, de ezeken kívül nálunk Ujvidéken még a Szerbiából (Dubl és Orlovác közti bányákból) származó limnokvarczitokat is dolgozzák fel malomkövekké.

Vége megemlítjük, hogy gejzirszerű tűnemények néha a bazalt-eruptiókat is kísérték [tihanyi édesvízi kvarcz].

Opál, menilit, csiszolópala (infuzoriás föld). A sárga, vöröses vagy barnás színű amorf, kagylóstörésű közönséges *opál*, mely tiszta kovasavhidrátból és kevés fémoxidból, mint festőanyagból áll, szintén postvulkáni hévforrásoknak a képződménye, a mit különben a többnyire vulkáni kőzetek környékén való előfordulása is bizonyít (Cserhát, Mátra, Körnöcz vidéke, Tokajhegyalja stb.)

Álló vizekben, tavakban, a melyekben a viszonyok a kovapáncézos diatomaceák elszaporodásának kedvezők voltak, idővel fehér, lisztesen

porhanyó *diatomaceapelit* rakódott le vékonypalás rétegekben. Ezeknek anyaga kémiai szempontból kovasavhidrát. Ha e laza diatomacea felhalmozódásokat még külön kovasavas oldatok járták át, akkor keményebb konkréciók, sőt valóságos rétegek is keletkeztek. Hazánkban az infuzoriás föld főbb előfordulásai Szokolya (Hont m.), Karvaly (Bars m.), Czekeháza (Abauj m.) és Tállya (Zemplén m.) Ezen helyek elsején menilitkonkréciók fordulnak benne elő, Tállyán pedig opálrétegek. Ez időszerint csakis a karvalyi lesz felhasználva hőszigetelő anyagok előállítására. Tisztább lisztjét azonban dinamitgyárakba is lehetne szállítani. A tállyai «kréta» vékony rétegecskéit pedig a régi időben a szabók használták a posztókiszabásánál. A gazdag magyar diatomacea-faunát (a most élőt és kihaltat egyaránt) számos képes munkájával dr. PANTOCSEK JÓZSEF, pozsonyi megyei főorvos tette világszerte ismertté.

A kagylós törésű, opálos anyagu *menilit* előfordul pogácsaalakú konkréciókat vagy vékonyabb rétegecskéket képezve a fehér, kártyás diatomacea-pelitben Szokolyán, továbbá vékony rétegecskéik alakjában Jókeőn (Nyitra m.), valamint a sárosmegyei oligocén szmilno rétegekben is. Némely előfordulása (kivált a jókői) apró díszmozaik munkálatokhoz előnyösen volna felhasználható.

Tűzkő (silex, flint), *szarukő* nevek alatt sárgás-vörhenyes, barnás, szürke vagy fekete, tompafényű s az éleken csak kevéssé áttetsző, kagylós törésű konkréciókat vagy néha vékonyabb rétegeket is képező kovasav kiválókat értünk, melyek többnyire mészkövekben és dolomitokban szoktak előfordulni. Kiválóan tipusos a francia, az angol, az ÉNy-i németországi és a déli svédországi krétában előforduló tűzkő konkréciók anyaga. E sokszor többágú tűzkőcsomók anyaga kristályos kovasav, kalcidon és amorf kovasav legbensőbb keveréke, a miért is forró kálilug erősen megtámadja. Eredetökre nézve a tűzkövek zoogenek, a mire a vékonycsiszolataikban mikroszkoppal nagy számban található radioláriák és számos spongiatü utal.

Nálunk a tűzkő leginkább a bakonyi jura- és a pilisi liaszkoru mészkövekben fordulnak elő. A tűzkövek ipari felhasználásának ideje ma jóformán már egészen letűnt. A történelem előtti időkben Nyugat-Európában nyilvégeket és élesszerszámokat készítettek, míg nálunk erre a célra inkább a tokajhegyaljai obszidiánokat használták fel. De még későbben is, egészen napjainkig szikraesíhólásra való tűzkőszilánkokat Franciaországból importáltak hozzánk. A vas, a puskapor és a gyufa azonban most már teljesen kiszorították mind e tárgyakat a használatból.

A *szarukő* kémiai szempontból teljesen egyezik a tűzkövel s egyedül csak a füstszürke, a szaruszarv anyagához hasonló külseje különbözteti meg a rendszeren élénkebb színű tűzkövektől. Igen sok szarukő

kiválást találunk a budai dolomitokban, a krassószőrényi és bihari jura mészkövekben.

Régebben a köcsiszoló iparban használták fel apróbb tárgyak készítésére.

Telér-kvarczit, kvarcz. Régibb és újabbkoru erupeziós közettömegek hasadékain postvulkáni időben felszálló források különböző ásványos anyagokat, de főleg kovasavat raktak le. Legtöbb érczes telérünk főtömege a kvarczit, de sok olyan telért is ismerünk, a mely teljesen érczelküli és kizárólag csak kvarczitból áll. Némely telérkvarczit szilárdságánál, érdekességénél és likacsosságánál fogva malomkögyártásra alkalmas, mint ezt pl. a sukroi gránitban fellépő kvarczitteleerről tudjuk. Hogy ez utóbbi telér igazi ascensió útján keletkezett, bizonyítja a néha benne kisebb fészkekben előforduló galenit. Sokszor a telérek hasadékait kristálykvarcz tölti ki, mely kivált a régibb időben üveghutáinknak szolgált nyers anyagul.

Réteges kvarczit, kvarczitpala, szericzites kvarczitpala, lidiai kő. A réteges kvarczit túlnyomó részben kristályosan szemcsés halmaza apró kvarczszemeknek. E szemecskék többnyire nyultak s olykor előfordul közöttük egyes pikkelyekben vagy vékony lapocskákban a muszkovit (szericzit) vagy klorit. Ezek a *szericzites kvarczitpalák*. Sokszor magnesvas-szemeket is találunk e kvarczitokban. Ha pedig szenes részecskék festik a kvarczitpalát feketére, s a kőzet e mellett még egyenletesen tömött is, akkor *lidiai kőnek*, vagyis, a mennyiben ennek lapjait az aranyművesek az aranyötvözetek karczának megítélésére szokták használni, *próbakőnek* is nevezük. A lidiai kőből finom fenőköveket is gyártanak.

A kristályos szövetű kvarczitok sokszor homokkövekből keletkeznek oly módon, hogy a homokszemek a kőzetet átjáró kovasav oldatban kristályosodva megnövekszenek, mindaddig, míg a homokszemek közti tért egészen be nem töltötték. Más esetekben a kovasav az oldva távolodó karbonatokat helyettesíti, a mire a nadrági és pojéni, helyenkint nagy fokban elkvarczósodott dolomittömegek Krassó-Szőrény megyében szolgáltatnak jó példát. Ezek némelykor érdesek, lyukasak és oly annyira szilárdak (Nadrág), hogy malomkö gyártásra is alkalmasak lennének. Ez utóbbiak némi hasonlatosságok daczára nem tévesztendő össze azon hidrokvarczitokkal, a melyek riolitok elkvarczósodásából keletkeztek, s a melyekről már más helyen emlékeztünk meg.

Édesvízi kvarcz (limnokvarczit) hidrokvarczit előfordulások :

Bars vm. — 225. *Bartos,* — 234. *Lutilla.*

Heves vm. — 672. *Gyöngyös-Tarján*

Menilitpala előfordulások:

Nyitra vm. — 1152. Jókeő.
Sáros vm. — 1387. Alsó-Mirossó, — 1436. Niklova.

Kvarczit, kvarczitpala kőfejtések:

Bihar vm. — 325. Sólyom, — 328. Veszter.
Fejér vm. — 511. Sukoró.
Gömör vm. — 567. Pohorella, — 582. Telgárt.
Heves vm. — 658. Bátor.
Hont vm. — 725. Selmeczbánya.
Krassó-Szörény vm. — 2273. Nadrág, — 912. Vaskő.
Moson vm. — 969. Sásony.
Nógrád vm. — 995. Berzencze, — 1009. Dobrocs, — 1024. Kálnó, — 1038. Kotman-Lehota.
Nyitra vm. — 1106. Alsó-Elefánt, — 1112. Beéd, — 1118. Családka, — 1189. Radosna, — 1204. Szolcsán, — 1208. Szulóc, — 1216. Végh-Vezekény.
Szepes vm. — 1578. Vidernik.
Zemplén vm. — 2108. Gercsely.
Zólyom vm. — 2168. Bikás, — 2193. Miklósfalva, — 2215. Tót-Pelsőz.
Sriem (Szerém) vm. — 2416. Vukovar.

KAVICS, HOMOK—KONGLOMERÁT, HOMOKKŐ.

Jól ismert egy jelenség, hogy a hegyi patakok nagy eséssel lerohanó vize a közettörmeléket a völgyek felé sodorja. A még elég sebes nagyobb folyók pedig ezután még egy darabig magukkal czipelik-hömpölygetik a sok ütközés következtében mind jobban legömbölyedő kavicsot, míg nem végre kint a síkságon a fokozatosan lassuló esés miatt már a legkisebb kavicszem is megfeneklik és helyben marad. Egy bizonyos ponton túl ugyanis folyóink már csak iszapot visznek magukkal.

A kavics kezdetben nagy és poligén kőzetgörgetegekből áll s nem érdektelen ezen a szakaszon a kavicsot közelebről szemügyre vennünk nem csak azért, mivel benne az egész vízkörnyék összes kőzeteit felismerhetjük, hanem másrészt azért is, mivel a különböző szöveti viszonyok s a keménység irányító befolyását a görgetett kőzetszemek alakjára kifejlesztésére tanulmányozhatjuk. Tömeges kőzetek, mint pl. a gránit, a gabbro, a szerpentin, az andezit, a bazalt, a legtöbb kvarczit, tömör mészkő stb. tulnyomó mennyiségben testes gömbölyded kavicsszemeket ad. A paláskőzetek (csillámpala, fillit, agyagpala stb.) ellenben legtöbbször

lapos kerekded, pogácsaszerű görgeteget szolgáltat. Az olyan kőzetek, melyek különböző keménységű anyagokból állanak, a minők pl. a szarukőeres mészkövek, egyenlőtlen módon kopnak s ilyenkor a görgetett kavics síma felületéből a keményebb kovás rétegecskék dudorosán ki szoktak állani.

Lejebb a folyók közepes és lassúbb erejű szakaszaiban a kavicsok szemnagysága kisebbedik, a kvarczból és a kvarczdús kőzetekből álló kavicszem pedig túlsúlyra kezd vergődni. Ez természetes egy folyamat, mivel a puhább kőzetek, főleg a kvarcz nélküli földpátos kőzetek és még inkább a mészkövek és dolomitok gurítás közben csakhamar teljesen elkopnak, míg végre egyes-egyedül csak a kvarcz, a tűzkő, a szarukő, lidiai kő s más 7 keménységű kőzetnek a kavicsa marad hátra. Végre azonban ez is elaprózódik s azontul már csak durvább, majd pedig finomabb homokat találunk, a mely könnyen belátható okoknál fogva szintén főleg kvarcz és még némely hasonlóképen nagyobb keménységű és nehezebben málló ásvány szemeiből (gránát [7], keményebb magnetit [6·5], orthoklász [6] stb.) áll, a mikhez még a könnyen uszva lebegő és a víz behatása alatt nem málló muszkovitesillám apró lemezkéi is hozzá csatlakoznak.

Hazánkban a Tisza kb. Vásáros-Náményig, a Maros Aradon alulig, a Kőrös Nagyváradon alulig, a Temes Lugoson alulig, a Duna Dunavecseán alulig, a Dráva Barcsan alulig hord kavicsot, a Száva szintén csak a felső szakaszán szállítja a saját kavicsát, míg alsó része inkább a bosnyák mellékfolyókból kapja a görgeteget. Az alsó Dunába a Fruskagora hegységből kerül valamelyes kavics, lejebb pedig a szerb folyók kavicsa jut beléje, a Baziás-Turn-Szeverini hegyszorosban azután, ismét a saját kavicsát szállítja. Különben az Alsó-Duna Dunavecsetől lefelé csak homokot, az alsó Tisza pedig a Dunába való betorkolásáig szintén, még pedig részben igen finom homokot mozgat.

Visszapillantva a geológiai közelmúltba, a diluvium és a legfiatalabb harmadkor idejébe, a két magyar medenczében szintén akadunk a mostaniakhoz hasonló kavics és homoklerakódásokra. A kavicsstelepeket az egykori folyók torkolatai előtt, a homokot pedig beljebb a medenczében is megtaláljuk. Főleg az utóbb említett homokterületekből keletkezik azután a futóhomok.

Az ezeknél idősebb kavics és homoklerakódások ellenben már csak ritkán tartották meg egykori laza halmazállapotukat, hanem valamely cementező anyag közbejöttével, ú. m. vasasagyag, mészkarbonát, vagy kavasav által szilárd kőzetekké, konglomerátokká, illetve homokkövekké lettek összetapasztva. Erre a legegyszerűbb példát a futóhomok padkája szolgáltatja, a mi semmi egyéb, mint a talajvizből kiváltott mészkarbonátal összeragasztott vízszintes sávja a buczka homokjának.

A szarmata és mediterránkoru homokköveknek és konglomerátoknak szintén mészkarbonát vagy kevés vasasanyag a czémentjük, s hasonló képződésűek a régi harmadkorú, másod- és elsőkorú megfelelő kőzetek is. Magyarországon minden geologiai kornak meg van a maga konglomerátja és homokköve, de sem az elterjedést, sem pedig a lerakódás vastagságát tekintve egyik sem vetekedhetik a kréta és az óharmadkori időkből származó ú. n. kárpáti homokkőképződménnyel. Ennek a képződménynek a legtöbb homokkőrétege agyagos, vagy meszes agyagos alapanyagú; de olykor kovasav a homokszemek czémentje és az ilyen rétegek kiválóan tömörök, szilárdak s majdnem üvegszerűen ridegek. Ez a kárpátoknak ú. n. üveges homokköve.

Míg a *konglomerát* nemcsak kvarcshömpölyökből, hanem azonkívül más kőzetek kavicsából is állhat (mészkő-, porfir-, gránit-, konglomerát stb., poligén konglomerát általában), addig e *homokkő* anyaga az esetek tulnyomó számában csak kvarczzsemekből áll. Ha azonban mellette egyes orthoklászszemek is vesznek részt a homokkő alkotásában, akkor *arkozás* a homokkő. Az ilyen fajta, olykor még muszkovit-csillámot is tartalmazó, BRONGNIART-tól 1823-ban arkose-nak nevezett homokkövek leginkább gránitos hegységek körül keletkeznek. Sok karbon és diaszkorú homokkő ilyen petrografiai összetételű.

Számos kárpáti homokkövünk a majdnem sohasem hiányzó fehér muszkovit-csillám pikkelyeken kívül még apró zöldes glaukonit-szemeket is tartalmaz (*glaukonitos-homokkő*). — *Dolomitos* czementű *homokkő*, de még inkább *konglomerát* az északi megyék területéről ismeretesek (szulói konglomerát). Végre *aszfaltos* kötőszerű a dernai és tatarosi pontusikorú homok Bihar megyében.

Genetikai szempontból a konglomerátok és a homokkövek nemcsak fluviatilis görgeteg, hanem sokszor tengerparti homokból és kavicsból keletkeztek. Sőt újabban bizonyos esetekben még azt is gyanítjuk, hogy egykori régi sivatagok homokja (futóhomokja) kedvező körülmények folytán szintén czementeződhetett össze homokkövé.

Ipari szempontból a konglomerát és a homokkő figyelemre méltó építőanyagoknak mondhatók. Legjobbakk természetesen azok a féleségek, a melyek czementjében karbonátok nincsenek. Ilyen a ruszkai és mehádiai vörös diasz-konglomerát, számos liaszkorú kvarcizos konglomerát és homokkő, a besztercebányai és váci eocén homokkő, a budavidéki alsó oligocén homokkő stb., a melyeknek anyaga számos műépítkezésnél lett már használva. Azon homokkövek ellenben, a melyeknek czementje karbonátokból és vasas agyagból áll, falazásokra és védett helyeken való beépítésre igen jók, szabadban az athmoszferiliáknak kitéve azonban kevésbé megbízhatók. Kötőanyaguk kilugzásával a homokszemek lepe-

régnek róluk; s minél kevesebb valamely mészkőben a meszes czement, annál gyorsabban porlik le felületéről a homokszem, míg ellenben jobban állja az idő viszontagságait az olyan bőséges czementű homokkő, mely tulajdonképen már a homokos mészkőhöz közeledik. Ezeknek a felületéről lassúbb a leporlás. A kárpáti homokkövek legnagyobb része többé-kevésbé meszes kötőszerű, a miért is szabadban való alkalmazásuknál a leporlás körülményével számolnunk kell.

Sokszor más jobb anyag hiányában útkavicsolásra is használják a homokkövet, főleg északi megyéinkben a kárpáti homokkövet, mi azonban azért nem tartható előnyösnek, mivel e kőzet csakhamar elporlik a kocsikerekei alatt. A mi végre az aszfaltos homokkövet, illetve homokot illeti, úgy azt a tatarosi bányában aszfaltkiolvasztásra használják.

Kavics-, kavicsos homok-, homokgödrök:

- Abauj-Torna vm.* — 11. Buzita, — 12. Csenyéte, — 16. Fáj, — 30. Kis-Bózsva, — 41. Szemere, — 45. Szepsi, — 48. Szina-Kenyhecz, — 55. Torna.
- Alsó-Fehér vm.* — 63. Alamor, — 64. Alvincz, — 71. Ladamos, — 78. Örményszékes, — 82. Tövis, — 83. Vingárd.
- Arad vm.* — 102. Gyorok, — 111. Mária-Radna, — 115. Magyarád, — 123. O-Paulis, — 131. Zimánd-Ujfalu.
- Bereg vm.* — 255. Ilosva.
- Besztercze-Naszód vm.* — 287. Besztercze.
- Bihar vm.* — 302. Bihar-Püspöki, — 2244. Felső-Derna, — 321. Pestes, — 2292. Tataros.
- Borsod vm.* — 331. Ároktő, — 334. Bánhorváth, — 336. Berente, — 344. Dédes, — 348. Dubicsány, — 350. Emőd, — 351. Galgóc, — 354. Heő-Keresztur, — 355. Heő-Papi, — 356. Heő-Szalonta, — 369. Mező-Csáth, — 370. Mező-Kövesd, — 373. Monosbél, — 376. Nagy-Barcza, — 377. Nekézseny, — 379. Noszvaj, — 382. Sajó-Kazincz, — 383. Sajó-Keresztur, — 385. Sajó-Örös, — 387. Sajó-Szt.-Péter, — 390. Szakáld, — 392. Szíhalom, — 400. Tardona, — 401. Tisza-Palkonya, — 402. Vadna, — 404. Varbó, — 409. Ziliz.
- Brassó vm.* — 414. Feketehalom, — 415. Prázsmár, — 417. Szász-Hermány, — 419. Szász-Magyarós.
- Észtergom vm.* — 448. Bart, — 457. Karva, — 461. Kis-Ujfalu, — 463. Kőhid-Gyarmath.
- Fehér vm.* — 476. Aba, — 488. Füle, — 491. Inota, — 515. Székesfehérvár, — 521. Zámoly.
- Gömör vm.* — 542. Felső-Szuha, — 544. Felső-Vály, — 555. Jolsva, — 587. Tornalja, — 590. Velkenye, — 594. Zubogy.
- Győr vm.* — 595. Abda, — 596. Bőny, — 597. Gönyő, — 598. Gyömöre, — 599. Hédervár, — 600. Mező-Eörs, — 601. Öttevény, — 602. Pér, — 603. Révfalu, — 604. Sövényháza, — 605. Szabadhegy, — 606. Szap, — 607. Szent-Iván, — 608. Szent-Kut, — 609. Zámoly.

Háromszék vm. — 610. Aldoboly, — 614. Árapataka, — 617. Bodzaváma,* — 619. Előpatak, — 620. Alsó-Csernáton, — 621. Fel-Torja, — 622. Gelenceze, — 623. Hídvég, — 625. Ilyefalva, — 627. Kovászna, — 628. Kőröspatak, — 629. Lüget, — 632. Málnás, — 633. Miklósvár, — 635. Nagy-Ajta, — 636. Nagy-Bacson, — 638. Nyén, — 639. Oltszem, — 647. Szent-Lélek, — 649. Szotyor, — 650. Zágón, — 652. Zalán.

Heves vm. — 671. Gyöngyös-Pata, — 677. Pásztó.

Hont vm. — 709. Hellemba.

Hunyad vm. — 753. Déva.

Kolozs vm. — 806. Teke.

Komárom vm. — 2226. Apáczá-Szakállas, — 2229. Bagota, — 2230. Bajcs, — 812. Dad, — 2241. Ekel, — 814. Felső-Gellér, — 2249. Für, — 815. Kömlőd, — 2267. Madar, — 816. Mocsá, — 2275. Nagy-Megyer, — 817. Nemes-Ocsa.

Krassó-Szörény vm. — 823. Anina, — 2265. Lugos, — 2305. Zsidóvár.

Maros-Torda vm. — 951. Mező-Pagocsa.

Moson vm. — 954. Bezenye, — 956. Gáta, — 957. Hegyeshalom, — 958. Köpcsény, — 959. Levél, — 960. Magyar-Óvár, — 961. Miklósfalu, — 962. Nemesvölgy, — 963. Német-Járfalu, — 965. P.-Somorja, — 966. 967. Rajka, — 970. Szolnok, — 971. Tarcsa, — 972. Tétény, — 973. Zurány.

Nagy-Küküllő vm. — 979. Halmágy, — 982. Sövényseg.

Nógrád vm. — 988. Andrásfalva, — 989. Balassa-Gyarmat, — 1001. Buják, — 1025. Karancsalja, — 1027. Karancs-Berény, — 1075. Ság-Ujfalu.

Nyitra vm. — 1125. Dobrocsna, — 1128. Eözdöghe, — 1131. Felső-Lelócz, — 1138. Holics, — 1156. Kapláth, — 1172. Nagy-Koválov, — 1185. Prigye, — 1199. Szakolcza, — 1213. Unin.

Pest-Pilis-Solt vm. — 1222. Acsa, — 1223. Alsó-Némedi, — 2227. Apostag, — 1246. 1247. Budapest, — 1250. Csömör, — 1255. Duna-Pataj, — 1259. Főth, — 1267. Nagy-Kovácsi, — 1277. Pusztá-Szt.-Lőrincz, — 1278. Rákos-Keresztur, — 1280. Szalk-Szt.-Márton, — 1288. Török-Bálint, — 1297. Vác.

Pozsony vm. — 1304. Ábrahám, — 2222. Albár, — 2223. Alistal, — 1305. Alsó-Csölle, — 1306. Alsó-Jányok, — 2224. Alsó-Nyárasd, — 1307. Bacsa, — 1308. Béke, — 1310. Bélvatta, — 2231. Bős, — 1312. Bucuháza, — 1313. Bústelek, — 1317. Csákány, — 1318. Csenke, — 1319. Csölösztő, — 1320. Csötörtök, — 1321. Csukár-Paka, — 2235. Damazér-Karcsa, — 1324. Dénesd, — 1328. Doborgaz, — 2238. Duna-Szerdahely, — 1329. Eberhard, — 2240. Egyházas-Karcsa, — 1330. Előpatony, — 2242. Erdőhát-Karcsa, — 2243. Felistál, — 1331. Felső-Jányok, — 1332. Felső-Csölle, — 1333. Félb, — 1334. Geszt, — 1335. Gomba, — 1336. Gutthor, — 2250. Hegybene, — 1337. Hidas, — 1338. Hideghét, — 1339. Illésháza, — 1340. Jóka, — 1341. Keszölczés, — 1342. Királyfia, — 2257. Királyfia-Karcsa, — 1343. Kislég, — 1344. Kis-Magyar, — 1345. Kis-Páka, — 2263. Lidér-Tejed, — 1346. Maczháza, — 1347. Madarász, —

1349. Misérd, — 2271. Morócz-Karcsa, — 1353. Nagylég, — 2274. Nagy-Mád, — 1354. Nagy-Magyar, — 2276. Nagy-Padány, — 1355. Nagy-Páka, — 1356. Nagy-Szarva, — 2278. Nyék, — 1359. Olgya, — 2280. Ollé-Tejed, — 2283. Podafa, — 1361. Püspöki, — 1363. Sárosfa, — 1364. Szász, — 1365. Szemeth, — 1366. Szempez, — 1370. Szunyogdi, — 1371. Tárnok, — 1372. Tejfalu, — 1373. Tonkháza, — 1374. Törös, — 2295. Töbör, — 1375. Ujhely-Jóka, — 1376. Uszor, — 1377. Vajas-Vatta, — 1378. Vajka, — 2301. Várkony, — 2302. Vásárút, — 1379. Vereknye, — 1380. Visztuk, — 1381. Vök.
- Sáros vm.* — 1385. Ádámföldre, — 1424. Kis-Szilva, — 1447. Szedikert, — 1456. Ternye, — 1461. Várgony.
- Somogy vm.* — 1465. Zákány.
- Sopron vm.* — 1466. Beled, — 1467. Czirák, — 1468. 1469. Dénesfa, — 1470. Gyóró, — 1471. Haracsony, — 1480. Páli, — 1482. Rákos, — 1489. Tót-Keresztur.
- Szatmár vm.* — 1493. Apa, — 1495. Aranyos-Medgyes, — 1499. Erdőszáda, — 1500. Farkasaszó, — 1511. Józsefháza, — 1515. Krassó, — 1517. Lippó, — 1521. Nagybánya, — 1526. Sárköz, — 1531. Tománya.
- Szeben vm.* — 1534. Czód, — 1539. Húhalom, — 1543. Nagyszeben, — 1548. Porcesed, — 1554. Szászsebes, — 1555. Ujegyház.
- Szilágy vm.* — 1592. Halmosd, — 1593. Hídvég, — 1610. Szamos-Udvarhely, — 1612. Szilágy-Paptelek.
- Szolnok-Doboka vm.* — 1628. Csáki-Gorbó, — 1639. Füzes, — 1656. Monostorszeg, — 1657. Nagy-Keresztes, — 1663. Pánczélcseh, — 1664. Réce-Keresztur, — 1672. Szurduk, — 1676. Tótszállás, — 1679. Vajdaháza.
- Temes vm.* — 1682. Bruckenau, — 1683. Fibis, — 1690. Szécsány.
- Turócz vm.* — 1812. Ivánkafalu, — 1814. Kis-Csepcesény, — 1822. Szt.-György.
- Ugocsa vm.* — 1843. Egres, — 1844. Fekete-Patak, — 1859. Szirma, — 1861. Tisza-Ujlak.
- Ung vm.* — 1869. Gajdos, — 1873. Iglincz, — 1877. Köblér, — 1878. Lehócz, — 1881. Nagy-Szlatina, — 1886. Radváncz.
- Vas vm.* — 1902. Szombathely.
- Veszprém vm.* — 1907. Ajka, — 1910. Bakony-Magyar-Szt.-Király, — 1911. Bakony-Magyar-Szombathely, — 1913. Bakony-Német-Szombathely, — 1915. Balaton-Főkajár, — 1917. Bánd, — 1923. Csetény, — 1926. Dudár, — 1928. Gicz, — 1929. Hánta, — 1932. Kolontár, — 1933. Lázi, — 1936. Lórinte, — 1939. Magyar-Polány, — 1944. Noszlop, — 1953. Pölöske, — 1956. Szt.-Gál, — 1961. Tapolczafó, — 1962. Teleki.
- Zala vm.* — 1982. Alsó-Lendva, — 1986. Alsó-Szemenye, — 1988. András-hida, — 1999. Barabásszeg, — 2001. Becsehely, — 2002. Belatincz, — 2003. Börönd, — 2005. Csabrendek, — 2006. Csáktornya, — 2014. Egyházas-Ozmánbük, — 2022. Hany, — 2026. Káptalanfa, — 2029. Kékkút, — 2036. Légrád, — 2039. Mahomfa, — 2040. Megyer, — 2044. Mumor, — 2045. Mura-Keresztur, — 2058. Pákod, — 2065. Sümeg, — 2069. Szt.-

Grót, — 2080. Véged, — 2083. Zala-Egerszeg, — 2084. Zala-Lövő, — 2086. Zala-Szt.-György.

Zemplén vm. — 2109. Hernád-Németi, — 2115. Kis-Csécs, — 2120. Köröm, — 2135. Petrócz, — 2150. Sztropkó.

Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2306. Ferdinandovec.

Sriem (Szerém) vm. — 2391. Banoštor, — 2397. Kamenica, — 2408. Rača, — 2410. Šamac, — 2415. Vrđnik.

Varaždin (Varazsd) vm. — 2421. Desinić, — 2441. Selnica.

Zagreb (Zágráb) vm. — 2459. Bregana, — 2468. Dubica, — 2470. Glina, — 2478. Kašina, — 2480. Kostajnica, — 2497. Sisak (Sziszek), — 2501. Stabica gornja, — 2513. Zagreb (Zágráb).

Konglomerát- és homokkő bányák:

Abauj-Torna vm. — 37. Radvány.

Alsó-Fehér vm. — 67. Benedek, — 70. Felgyógy, — 75. Nyírmező, — 81. Sárd, — 87. Zalatna.

Arad vm. — 92. Berzova, — 100. Gross, — 112. Mária-Radna, — 113. Maros-Szlatina, — 118. Milova, — 119. Monorostia, — 120. Ó-Dézna, — 121. Odvas.

Árva vm. — 132. Alsó-Kubin, — 133. Alsó-Lipnicza, — 135. Árvaváralja, — 136. Bezine, — 137. Bjelipotok, — 138. Csimhova, — 140. Dluha, — 141. Habovka, — 142. Medzihradne, — 143. Pekelnik, — 147. Usztve, — 148. Vittanova, — 149. Zabidó.

Baranya vm. — 154. Budafa, — 165. Hidas, — 173. Kovaczena, — 174. 175. Kővágó-Szöllős, — 179. Mánfa, — 182. 183. Nádasd, — 186. Ófalu, — 192. 193. Pécs, — 196. Pécsvárad, — 205. Szabolcs, — 212. Várkony, — 213. Vasas, — 222. Zsibrik.

Bars vm. — 230. Gyékényes.

Bereg vm. — 259. Kis-Szolyva, — 276. Szolyva-Malmos, — 277. Szászoka-Ossza, — 278. Szászoka-Vócsi, — 284. Volócz.

Besztercze-Naszód vm. — 292. Majer.

Bihar vm. — 308. Esküllő, — 323. Rikosd.

Borsod vm. — 341. Csokva, — 357. Járdánháza, — 374. Nádasd, — 394. Szilvás, — 407. Visnyó.

Brassó vm. — 410. Apácza, — 412. Brassó, — 418. Szász-Hermány.

Csik vm. — 423. Csik-Gyimes-Bükk, — 428. Csik-Szt.-Miklós, — 441. Kászon-Ujfalu.

Esztergom vm. — 449. Csév, — 455. Esztergom, — 459. Kesztölcz, — 460. Kis-Ujfalu, — 464. Lábatlan.

Fejér vm. — 481. Csabdi, — 487. Füle, — 493. Lovas-Berény.

Gömör vm. — 532. Alsó-Székelykő.

Háromszék vm. — 611. Alsó-Volál, — 612. Angyalos, — 613. Árapataka, —

615. Berezsk, — 626. Kis-Borosnyó, — 630. Maksa, — 637. Nyén, — 640. Ozsdola, — 641. Sepsi-Szt.-György, — 642. Sósmező, — 643. Szárazpatak, — 645. Szent-Király, — 646. Szent-Lélek, — 648. Szita-Bodza, — 651. Zágón.
- Heves vm.* — 655. Batka, — 659. Bátor, — 687. Szarvaskő.
- Hont vm.* — 699. Berencsfalu, — 2299. Vámos-Mikola.
- Hunyad vm.* — 741. Banicza, — 743. Bujtur, — 749. Czebe, — 754. Felső-Pestes, — 760. Livazény, — 764. Pánk-Szelistye, — 767. Puj.
- Komárom vm.* — 2234. Csúz, — 2255. Jászfalu, — 2290. Szent-Péter, — 2297. Uj-Gyalla.
- Krassó-Szörény vm.* — 839. Fényes, — 845. Jablanicza, — 851. Kornyaréva, — 853. Krusovecz, — 859. 860. Mehádia, — 881. Petrosza, — 890. Resicza, — 892. Ruzska, — 896. Stájerlak, — 902. Szvinicza.
- Liptó vm.* — 918. Hybbe, — 921. Rózsahegy.
- Marmaros vm.* — 925. Farkasrév, — 926. Fejéregyháza, — 929. Felső-Róna, — 932. Felső-Visó, — 2251. Herincse, — 935. Kabolapolyána, — 936. Kis-Lonka, — 937. Kőrösmező, — 938. Krácsfalu, — 938. Kusmicza, — 2264. Lipese, — 940. Marmarossziget, — 941. Nagy-Boeskö, — 946. Rónaszék, — 947. Szacsal, — 948. Trebusa-Fejérpatak, — 990. Bánk.
- Nógrád vm.* — 1013. Felső-Petény, — 1026. Karancs-Berény, — 1033. Kis-Romhány, — 1040. Lapujtő, — 1054. Mucsiny, — 1060. Piliny, — 1067. Ragyolecz, — 1068. Rapp, — 1072. Romhány, — 1077. Salgó-Tarján, — 1084. Somosujfalu, — 1093. Tarnócz.
- Nyitra vm.* — 1108. Bajmócz, — 1111. Banka, — 1117. Chropó, — 1121. Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu, — 1136. 1137. Holics, — 1142. Hradist, — 1145. Hubina, — 1147. Jalsó, — 1153. Jókeő, — 1155. Kaplath, — 1161. Korlátkő, — 1163. Krajna, — 1165. Lomnicza, — 1171. Miava, — 1182. Ó-Tura, — 1191. Rattnócz, — 1192. Rozbehi, — 1194. Sándorf, — 1198. Szakolcza, — 1201. Szécs.
- Pest-Pilis-Solt vm.* — 1228. Borosjenő, — 1233. Budakesz, — 1243. 1244. 1245. Budapest, — 1249. Csobánka, — 1266. Nagy-Kovácsi, — 1271. Pilis-Szántó, — 1276. Püspök-Hatvan, — 1296. Vác.
- Sáros vm.* — 1383. Abos, — 1384. Adámfölde, — 1386. Alsó-Komárnik, — 1388. Alsó-Szvidnik, — 1389. Aranypatak, — 1390. Balpataka, — 1391. Bányavölgy, — 1392. Bártfa, — 1393. Belovesza, — 1394. Bertót, — 1400. Deméthe, — 1401. Dubine, — 1402. Eperjes, — 1404. Felső-Szvidnik, — 1407. Gerált, — 1408. Girált, — 1409. Hosszúrét, — 1410. Hradiszko, — 1416. Kende, — 1422. Kis-Szeben, — 1423. Kis-Szilva, — 1425. Klyussó, — 1427. Kőszegh, — 1430. Licsért, — 1431. Mesztiszko, — 1433. Nagy-Ladna, — 1434. Nagy-Sáros, — 1435. Nagy-Szilvás, — 1438. Ó-Ruzsin, — 1440. Plavnicza, — 1441. Sárpatak, — 1444. Somos-Ujfalu, — 1445. Stelbach, — 1446. Sverzsó, — 1450. Szokoly, — 1451. Szarocsin, — 1455. Terebő, — 1457. Tisinyecz, — 1460. Usz-Pekleny, — 1463. Zavadka, — 1464. Zsettek.

Sopron vm. — 1483. Somfalva.

Szatmár vm. — 1504. Felsőbánya, — 1506. Felső-Fernezely, — 1520. **Nagybánya.**

Szeben vm. — 1536. Dál, — 1538. Felső-Pián, — 1541. Kelnek, — 1550. **1551.** Sebeshely, — 1553. Szászcser.

Szepes vm. — 1561. Igló, — 1564. Kalyava, — 1565. Káposztafalu, — **1567.** Leibicz, — 1568. Lócse, — 1570. Odorin, — 1575. Szepes-Olaszi, — 1577. Szepes-Váralja.

Szilágy vm. — 1584. Czikó, — 1591. Győrtelek, — 1596. Korond, — **1598.** Kucsó, — 1609. Szamos-Széplak, — 1611. Szilágy-Paptelek, — 1618. **Zilah.**

Szolnok-Doboka vm. — 1622. Alparét, — 1623. Alsó-Csobánka, — 1627. **Csáki-Gorbó,** — 1629. Csernek, — 1644. Kalocsa, — 1655. Magyar-Lápos, — 1661. Oláh-Láposbánya, — 1671. Szurduk, — 1673. Tálósfalva, — **1675.** Tótszállás.

Temes vm. — 1686. Lippa, — 1689. Rebenberg.

Torda-Aranyos vm. — 1701. Csűrűlye.

Trencsén vm. — 1711. Alsó-Mélyesd, — 1716. Budatin, — 1721. **Dubkova** — 1723. Dubnicz, — 1724. Dunajó, — 1725. Farkasd, — 1726. **Felső-Kocs-kócz,** — 1727. Felső-Lieszkó, — 1728. Felső-Mélyesd, — 1730. **Felső-Mostyenez,** — 1734. Horelicz, — 1735. Hrabove, — 1737. **Hricsó-Váralja,** — 1741. Kis-Ugyics, — 1742. Krivoszúd-Bodovka, — **1744.** Liborcsa-Dvorecz, — 1745. Liszicza, — 1747. Luki, — 1749. **Milochó,** — 1752. Morva-Lieszkó, — 1755. Nagy-Ugyics, — 1756. Nemes-Kvassó, — 1760. Noszicz, — 1761. Okrut, — 1762. Orlové, — 1763. Pastina-Závada, — 1764. Peklina, — 1767. Pelyvás, — 1773. Predmér, — 1777. **Rassó,** — 1778. 1779. Rovne, — 1784. Sztrazsó, — 1788. Szulyó-Hradna, — **1790.** Szvrascinovecz, — 1793. Trsztye, — 1796. Tyerchova, — 1798. **Vág-Besztercze,** — 1800. Vág-Héve, — 1801. Vág-Podhrágy.

Turóc vm. — 1816. Mosócz, — 1820. Stubnyafürdő, — 1823. Szlován, — 1826. 1827. Valcsa.

Udvarhely vm. — 1836. Nagy-Galambfalva, — 1839. Szederjés.

Ung vm. — 2237. Dubrinics, — 1883. Ó-Kemenceze, — 1889. Sztavna, — 2298. Uzsok, — 2304. Voloszánka, — 1893. Zaricsó.

Veszprém vm. — 1906. Ajka, — 1908. Almádi, — 1921. Csernye, — **1957.** Szápár.

Zala vm. — 1981. Alsó-Hahót, — 1983. Alsó-Örs, — 1984. Alsó-Páhok, — **1985.** Rajk, — 2008. Cserszeg-Tomaj, — 2011. Dióskál, — 2013. Egregy, — 2028. Karmacs, — 2030. Kemend, — 2032. Keszthely, — 2034. **Kővágó-Örs,** — 2042. Mindszent-Kálla-Kisfalud, — 2043. Misefa, — 2061. Rezi, — 2062. Salföld, — 2066. Szt.-András, — 2070. Szt.-Liszló, — 2071. Szepzd, — 2082. Zala-Apáti, — 2088. Zánka.

Zemplén vm. — 2095. Borró, — 2098. Cziróka-Béla, — 2110. Hocsa, — 2118. Koskócz, — 2122. Legenye, — 2125. Mező-Laborcz, — 2127. Nagy-Domása, — 2132. Orosz-Ruszka, — 2134. Petőfalva, — 2146. Szinna, — 2151. Sztarina, — 2159. Ublya, — 2163. Vidrany.

Zólyom vm. — 2164. Alsó-Lehota, — 2172. Cserpatak, — 2181. Jabrikó, — 2182. Királyka, — 2184. Kis-Garam, — 2185. Mogyoród, — 2201. Pallós, — 2204. Péteri, — 2205. Rudló, — 2210. Szt.-András, — 2211. Tajó, — 2218. Zólyom-Brezó.

Bjelovar Križevci (Belovár-Kőrös) vm. — 2307. Glogovnica, — 2311. Marinovac. *Modruš-Rieka (Modrus-Fiume) vm.* — 2340. Bribir, — 2344. Golik, — 2348. Kosavin, — 2359. Rasohe, — 2368. Sušica, — 2369. Zelin.

Požega (Pozsega) vm. — 2372. Benkovac, — 2376. Glogovnica, — 2389. Tomica, — 2390. Vočarica.

Sriem (Szerém) vm. — 2396. Kamenica, — 2399. Karlovci (Karlócza), — 2411. Slankamen.

Varaždin (Varasd) vm. — 2417. Belec, — 2418. Brezovica, — 2420. Desiníc, — 2426. Kraljevec, — 2430. Ljubešcica, — 2432. Lobar, — 2434. Moždjenec, — 2436. Novimarof, — 2443. Slanje.

Zagreb (Zágráb) vm. — 2460. Brubno, — 2469. Dvor, — 2481. Kozjak, — 2483. Magjari, — 2487. Petrinja, — 2509. Topusko.

IRODALOM.

- 1850—1904. Jahrbuch d. k. k. geol. Reichsanstalt Wien. I—LIII. kötet. 1850—1904. (Különösen az első 20 kötete tartalmaz sok Magyarországra vonatkozó adatot.)
- 1852—1904. Az aradi, brassói, budapesti, kassai, kolozsvári, miskolci, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári iparkamarák jelentései.
- 1856—1870. A mh. földtani társulat munkálatai. Budapest. I—V. kötet.
- 1867—1904. A Magyar mérnök- és építész-egyesület közlönye. Budapest. I—XXXVIII. kötet. 1867—1904.
- 1867—1904. Verhandlungen der k. k. geol. Reichsanstalt. Wien. I—XXXVIII. kötet. 1867—1904. (Különösen az első 10 kötete.)
- 1871—1904. M. kir. földtani intézet évkönyvei, évi jelentései és térkép-magyarázatai. Budapest.
- 1871—1904. Földtani Közlöny. Budapest. I—XXXIV. kötet.
1873. Katalog der k. k. geol. R.-Anst. und ihrer Ausstellungsobjekte bei der Wiener Weltausstellung. Wien. 1873.
1875. BRELZ E. A.: Die Trachyttuffe Siebenbürgens. (Mitth. d. Hermannstädter natuwv.-Vereines. XXV. Band. Nagy-Szeben. 1875.)
1876. KOCH A.: A Kolozsvárt használatban lévő főbb kőnemekről. (Orv. term. tud. Ért. Kolozsvár. 1876.)
1877. KOCH A.: A dunai trachitesoport földtani leírása. Budapest. 1877.
1877. KOCH A.: Erdélynek a műiparban értékesíthető ásványai és kőzetei. (Orv. term. tud. Értesítő. Kolozsvár.)
1878. HORVÁTH IGNÁCZ: Közlemények a m. kir. József-műegyetem műszaki mechanikai laboratóriumából. I. k. Budapest. 1878.
1880. KOCH ANTAL: A marosvásárhelyi Bem-szobor talapzatának kőzete. (Orv. term. tud. Értesítő. V. évf. Kolozsvár. 1880.)
- 1882—1904. A magyar mérnök- és építész-egyesület heti értesítője. Budapest. I—XXIII. köt. 1882—1904.
1882. KOCH A.: A bácsi, szucsági és vistai kőbányákban fejtett mészköveknek minőségéről és használhatóságáról. (Orv. term. tud. Értesítő. Kolozsvár. 1882.)
1883. SZABÓ JÓZSEF: Geologia. Budapest. 1883.
1884. KISS ISTVÁN: A margitai kő. (A magy. mérnök és építészegylet közlönye. XVIII. kötet. Budapest. 1884. 39—61. l.)

1884. SCHAFARZIK F.: Die Mühlsteinbrüche Ungarns. Die Mühle. Zeitschr. f. d. Interessen der deutschen Mühlenindustrie. XXI. Jahrgang, Nr. 19. Leipzig. 1884.
1885. GSELL S. és SCHAFARZIK F.: Mű- és építőipari tekintetben fontosabb magyarországi kőzetek részletes katalógusa. Kiadja a m. kir. földtani intézet. Budapest. 1885.
1885. KOCH ANTAL: Erdély kőzeteiről. (Az országos kiállításra beküldendő kőnemek bemutatása). (Orv. term. tudom. Értesítő. X. évfolyam. Kolozsvár. 1885.)
1885. MATYASOVSKY I. és PETRIK L.: Az agyag-, üveg-, cement- és ásványfestékiparnak szolgáló magyarországi nyersanyagok részletes katalógusa. Kiadja a m. kir. földtani intézet. Budapest. 1885.
1886. KELETI KÁROLY: A budapesti 1885-iki országos általános kiállítás főjelentése. Budapest I—IV. kötet.
1888. HERÉPEY K.: A felső orbói lajtmésről. (Orv. term. tud. Ért. Kolozsvár. 1888.)
1888. KOCH A.: A málnási hipersztén-tartalmu Augit-andesit. (Orv. term. tud. Értesítő. Kolozsvár. 1888.)
1889. KOCH ANTAL: A kolozsvár-vidéki durvamész-rétegek, különös tekintettel azok ipari értékére. (Orv. term. tud. Értesítő. XIV. évfolyam. Kolozsvár. 1889.)
1889. KOCH A.: A gróf Mikes-szobor talapzatának köve. (Orv. term. tud. Ért. XIV. évf. Kolozsvár. 1889.)
1889. TÉGLÁS GÁBOR: Római márványbánya a Bisztravölgyben, Bukova, hunyadmegyei falu határában. (Földtani Közlöny. XIX. köt. 1889.)
1890. SCHMIDT SÁNDOR: A drágakövek. I—II. köt. Kiadja a kir. term. tud. társulat. Budapest. 1890.
1891. Közlemények az 1891. évi agyag-, cement-, aszfalt- és kő-kiállításról. Budapest. 1891.
1892. HANISCH A.: Resultate der Untersuchungen mit Bausteinen der österr.-ung. Monarchie. Wien. 1892.
1892. KARRER F.: Führer durch die Baumaterial-Sammlung des kk. naturhistorischen Hofmuseums. Wien. 1892.
1892. SZÁDECZKY GYULA: Adatok az erdélyi Érczhegység eruptív kőzeteinek ismeretéhez. (Földtani Közlöny. XXII. köt. Budapest. 1892.)
- 1896—1902. Közlemények a kir. József-műegyetemi műszaki mechanikai laboratóriumból. I., II., IV. füzet. Természetes építő-anyagok. Kövek. Budapest. 1896., 1897. és 1902.
1896. ÉDVI ILLÉS SÁNDOR: A magyar kir. államvasutak áruforgalmi viszonyai. I—II. köt. Budapest. 1896.
1897. SCHAFARZIK F.: A kőipar az 1896-iki millenniumi kiállításon. (Földtani Közlöny. XXVII. köt. Budapest. 1897.)
- 1897—8. MATLEKOVITS SÁNDOR: Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest I—IX. kötet.

1900. SCHAFER A. és PÁLFY M. Szakvélemény a Duna jobb- és balpartján Dévénytől Krčedinig feltárt és megvizsgált kőbányákról. Budapest. 1900.
1901. KERESKEDELEMÜGYI M. KIR. MINISZTER: Mész, magnezit, gipsz, ezement és agyagárugyártás. A magyar korona országainak gyáripára az 1898. évben. Budapest VII-ik füzet.
1901. HANISCH A. és SCHMID H.: Österreichs Steinbrüche (Anhang: Ungarische Kalksteinbrüche aus dem Leithagebirge und dem Neusiedlerseegebiete). Wien. 1901.
1902. SCHAFARZIK FERENCZ: Magyarország kőiparáról, különös tekintettel a dísz- és építőkövekre. (Magyar mérnök- és építész-egyesület heti értesítője. 1902. évfolyam.)
1903. BÖCKH HUGÓ: Geológia. I. kötet. Általános geológia. Selmeczbánya. 1903—1904.

RÉSZLETES ADATOK
A MAGYAR KORONA ORSZÁGAI TERÜLETÉN
LÉTEZŐ KŐBÁNYÁKRÓL.

1. ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE.

1. — *Abaujvár* (Füzéri j.).

Fehér, porozus riolittufa közbe hintett riolitzárványokkal. A kőbánya, melyből a kőzet való, a községtől 3 kmtrre fekszik DK-re, Telkibánya határa közelében, a hol már a múlt századok óta létezik. Jelenleg MÁDI Kovács László földbirtokos bérli. E kőzet igen nagy darabokban fejthető és 1·5—3·0 mteres darabok nem tartoznak a ritkaságok közé; igen jól faragható, a miért is már régi idők óta faragott épületkövekre és mindenféle egyéb kőfaragói munkálatokra használják. Többi között a kassai dóm falai is nagyrészt ebből a kőzetből épültek. Feltűnik e kőzet továbbá fagymentessége által, a miért is szabadban álló műépítményekre is alkalmazható. (M. K. Á. II. 82.).

2. — *Abauj-Szántó* (Gönczi j.).

a) Fehér vagy zöldesfehér, finom vagy durvább szemű porozus riolittufa POGORISKY GÁBOR Nagybánya nevű kőbányájából. E tájon OLENYIK JÁNOS-nak is van kőfejtője.

b) Fehér, porozus riolittufa SIMKÓ PÁL hidegoldali kőbányájából. Ugyanilyen kőzetben van a községnek is egy bányája.

c) Szennyes-fehér, likaesos riolittufa OLENYIK JÁNOS kisbányai kőfejtőjéből.

d) Szennyes-fehér, finomszemű, porozus riolittufa a Boglyas nevű dűlőből, hol az erdőbirtokosságnak van egy kőbányája. Mindeme puha riolittufák jól faragtatják magukat és könnyű épületkövet szolgáltatnak, kiszáradva keményebbek, mint nyirkos állapotban.

Végül megjegyzendő, hogy e riolittufák helyenkint menilitisek, sőt olykor kalczedonosak is.

3. — *Áj* (Tornai j.).

Negyedkori mésztufa a DRÉHER ANTAL (Schwechat) uradalmához tartozó kőbányából, mely a községtől mintegy 1 kmtrre É-ra fekszik. A bánya már régi idő óta van használatban s benne szükség szerint egészen 1·5 kmteres darabokat lehet fejteni. Évenként 50—60 kmtrt fejtenek építkezési célokra.

4. — *Alsó-Csáj* (Füzéri j.).

a) Szürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit** PERES JÁNOS kőbányájából, mely a községtől ÉK-re 2 kmtrre fekszik. E bánya 1851-ben nyitott, de jelenleg szünetel.

b) Szürke, középszemű **piroxén-andezit** SCHWARCZ HERMANN kőbányájából, mely a községtől 1·0 kmtrre fekszik ÉK-re. Az évi termelés 120 kmtr. Nyitásának éve 1885.

Mind a két bánya kőzete terméskő alakjában falazásokra alkalmas.

5. — *Alsó-Csáj* (Füzéri j.).

Barna, breccsiás **piroxén-andezittufa** ZÉHER ISTVÁN kőbányájából, mely a községtől ÉK-re 0·5 kmtrre fekszik. A bánya 1890-ben lett megnyitva. Évenként mintegy 40 kmtr követ fejtenek benne, mit faragatlanul építkezésekre használnak.

6. — *Alsó-Meczenzéf* (Cserehádi j.).

a) Fehéres, csillámszegény **gnajsz**, a nagyközség tulajdonát képező. 1880-ban megnyitott kőbányából, mely 2·5 kmtrre fekszik ÉNy-ra a Pivring völgy jobb oldalán. A termelt kövek átlag 0·30 mtr³ nagyok és az évi termelés legföljebb 120—150 kmtr., mit kizárólag építési célokra és falrakásra használnak.

b) Zöldesszürke, finoman redőzött vékonypalás **fillit**, a községtől 1894-ben megnyitott s tőle 1·5 kmtrre D-re a Parapüschl völgy alsó részén fekvő kőbányából, melyből évenként átlag 100 kmtr építkezésekre való követ fejtenek.

7. — *Alsó-Mislye* (Füzéri j.).

Szürke, padozott **piroxén-andezit** VASZILY ANDRÁS kőbányájából. E bányát 1895-ben nyitották az Allemann nevű dűlőben, közvetlenül az országút mellett, 0·5 kmtrre a községtől DK-re. Az évi termelés 40 kmtr, mit építkezésekre használnak.

8. — *Becskeháza* (Tornai j.).

Fehér, szemcsés **dolomit** a felső triaszból a községtől mintegy 1 kmtrre D-re fekvő bányából. E bánya 1886-ban lett megnyitva s a község tulajdona. E dolomit könnyen omlik szét darává és lisztté, a mit évenként 10—12 kmtr mennyiségben utak poronдозására használnak.

9. — *Bodva-Lenke* (Tornai j.).

Világos okkerszínű, tömött **mészkö** a felső triaszból. A bánya 0·8 kmtrre fekszik a községtől DNy-ra; megnyitása 1881-ben történt s tulajdonosa a község. Kőzete szükség szerint változó mennyiségben lesz fejtve építkezésekre és útkavicsolási célokra.

10. — *Bódva-Vendégi* (Tornai j.).

Világos galambszürke, tömött, fehér és vöröseres felső triászkorú **mészkö**. A községi kőbánya, melyet egy pesti cég bérel, a községtől 1·5

kmtrre fekszik ÉNy-ra a Hosszúhegy farkán. Faragás alatt, ezen különben tetszetős színű kőzet, elhasad, minélfogva csak terméskő alakjában használják építkezésekre és szükség esetén útkavicsolásra is.

11. — Buzita (Csereháti j.).

Diluviális murvás-homokos **kavics**, mely túlnyomó részben fehéres és szürkés kvarcz-görgetegből áll. E kavicsbányát, mely a községtől 0·8 kmtrre fekszik DK-re, a vármegye nyitatta 1865-ben és előbb a belőle ásott kavicscsal a megyei, később azután a községi utakat kavicsolták. Az évi termelés kb. 200 kmtr.

12. — Csenyété (Csereháti j.).

Diluviális homokos-murvás **kavics**, mely túlnyomólag világos kvarcz-görgetegből áll. A kavicsbánya, mely a vármegye tulajdona és 1850 óta van megnyitva, 2·5 kmtrre fekszik a községtől É-ra. E pontról a megye évente mintegy 600 kmtr kavicsot termeltet a megyei utak javítására.

13. — Derenk (Tornai j.).

Vörös, tömött, fehér-mészpáteres **mészkö** a felső triaszból. E mészkö a községtől mintegy 1 kmtrre fekszik D-re, hol mindenütt a felszínre bukkan. Az összeszedett kömennyiség, mit építkezésekre és kavicsolásra használnak, évenként 15—20 kmtrre becsülhető. Kőbánya-nyitásra ezen pont alkalmas.

14. — Dobódel (Tornai j.).

Barnásszürke, tömött, fehér-mészpáteres, bitumenes **mészkö** a középtriaszból (kagylómész). A bánya, mely 1880-ban a községtől 0·20 kmtr távolságban lett megnyitva, a községé. A fejthető darabok maximális nagysága 1 mtr³. Évenként mintegy 10 kmtrt fejtenek építkezési és útjavítási czélokra.

15. — Égerszög (Tornai j.).

Sötétes, tömött mészkö és fehéres **dolomit** a felső triaszból, mely közvetlenül a község nyugati végén fordul elő, hol a község 1850-ben bányát nyitattott. E helyen évenként mintegy 80—100 mtr³ kő lesz fejtvé, mit részint építkezésekre, részint pedig útfedésre használnak.

16. — Fáj (Csereháti j.).

Diluviális homokos-murvás **kavics**, mely nagyjából fehéres kvarcz, kisebbrészt kristályos paladarabokból áll. A kavicsbánya, mely a községtől 1 órányira DNy-ra, a Kopasztető dombon fekszik, a hol 1875-ben lett megnyitva, özv. ifj. ZICHY REZSŐ-né birtokához tartozik. Ebből a kavicsból évenként körülbelül 300 szekérral hordanak szét a közlekedési utak kavicsolására.

17. — Felső-Meczenzéf (Csereháti j.).

Zöldes szericzites **pala** a község tulajdonát képező és tőle 4 kmtrre ÉNy-ra a Borzó völgyben fekvő kőbányából, melyet már igen régóta mi-

velnek. A fejtett kövek átlagos nagysága 0'4 mtr³, az évi termelés pedig átlag 700 mtr³-re tehető, mit építkezésekre és útkavicsolásra használnak.

18. — Gagy-Bátor (Tornai j.).

Sötétszürke, finoman szemcsés, vékony lapokra hasadó karbonkoru **mészkö**, OTTOHAL ANTAL (Kassa) 1842-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrre Ny-ra, a Karácsond puszta melletti dombon fekszik. A bánya rendszeres művelés alatt nem áll, de szükség esetén 0'25 mtr³-es darabokban fejthető. Ezen mészkö építkezésekre és falrakásokra alkalmas.

19. — Garbócz-Bogdán (Füzéri j.).

Szürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit** AZARI JÁNOS és TÁRSAI kőbányájából, melyet 1889-ben a községtől 2'8 kmtrre DK-re nyitottak. E bánya ezidőszereint szünetel.

20. — Görgő (Tornai j.).

Jelenkori **mész tufa**, mely a község É-i szélén fordul elő. Ebből a kőzetből már a múlt század óta vágnak és faragnak épületköveket, még pedig évenként mintegy 40—45 kmtr mennyiségben. A kőbánya a községé.

21. — Györke (Füzéri j.),

a) Sötétszürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, mely vékony lemezekre válik el, LIEBMANN ÁRON kőbányájából. A bánya a községtől 0'1 kmtr K-re nyitottatott 1860-ban. Az évi termelés 40 kmtr.

b) Szürke, likacsos **piroxén-andezit** RAKOVSZKY GYÖRGY kőfejtőjéből, mely az előbbeni mellett fekszik. Ezen bánya szintén 1860-ban lett megnyitva és évi termelésének mennyisége szintén kb. 40 kmtr.

22. — Hidvég-Ardó (Tornai j.).

Világosszürke, fehér-mészpáteres, tömött felső-triasz **mészkö**, a községtől 1'5 kmtrre ÉK-re fekvő kőbányából, mely régi idők óta fennáll és a község tulajdona. Évenként 70—80 kmtr terméskövet fejtenek benne a helyi építkezések számára.

23. — Hollóháza (Füzéri j.).

a) Sárgásszürke likacsos, különben fluidálisan réteges **lithoidit** az ú. n. ördögvári kőbányából, mely gróf KÁROLYI LÁSZLÓ uradalmához tartozik. A kőbánya 1'50 kmtrre fekszik a községtől DNy-ra.

b) Szürkésfehér, tömör **lithoidit** a pálhegyi, szintén uradalmi kőbányából, 1'0 kmtrre a községtől. Mind a két bánya szünetel ez idő szerint.

24. — Horvát (Tornai j.).

Sötétszürke, tömött, fehér-mészpáteres, felsőt-riaszkorú **mészkö** a község K-i oldalán lévő községi bányából, a melyből évenként 50—60 kmtrt használnak építkezésekre és járdarakásra.

25. — Jászó (Csereháti j.).

a) Sötétszürke, vöröses-foltos, tömött **mészkö** a felső-triaszból, a

község tulajdonát képező, 1893-ban a községtől 1 kmtrre D-re az ú. n. Leányhegyen nyitott kőbányából, melyben útkövezésre és kavicsolásra való anyagot nagy mennyiségben termelnek.

b) Világosszürkés, tömött triaszmész a községi, igen régi és a községtől 0·5 kmtrre D-re a Kősziklán fekvő kőbányából, melynek közete útkavicsolásra és azonkívül hozag gyanánt a vasolvasztókban használtatik. Az évi termelés tetemes.

c) Sötétszürke, fehér, mészpáteres, tömött felső-triaszkorú mészkő a jászóvári prépostság tulajdonát képező és a községtől 2 kmtrre DNy-ra fekvő kőbányából. Ezen kőzetet régebben építészeti munkálatokra faragták, sőt csiszolták is, de jelenleg nem fejtik többé.

26. — Józsa (Tornai j.).

Sötétszürke, fehér mészpáteres, tömött bitumenes **mészkő** a közép-triaszból (kagylómészkő), a községtől 2 kmtrre K-re a Petri felé vezető út mellett fekvő kőbányából, melyet a község 1850-ben nyitattott. Évenként 100 kmtr anyagot fejtenek benne, mit faragatlanul építkezésekre, részint pedig útkavicsolásra használnak.

27. — Kajata (Füzéri j.).

Fehér riolittufa a Horka nevű községi kőbányából. A kőbánya a községtől 0·4 kmtrre fekszik É-ra, de jelenleg nincsen üzemben.

28. — Kápolna (Tornai j.).

Sötétszürke, bitumenes, tömött, fehér-mészpáteres, közép-triaszkorú **mészkő** (kagylómészkő), a községtől Ny-ra, a Teresztenére vezető út mellett fekvő kőbányából, mely már régóta van megnyitva s a község tulajdona. Közete évenként mintegy 50—100 kmtr mennyiségben építkezésekre és útkavicsolásra szolgál.

29. — Kelecseny (Füzéri j.).

Szürke, finomszemű, fluidális rétegzésű **piroxén-andezit**, az özv. gróf FORGÁCH SÁNDORNÉ birtokához tartozó kőbányából, mely 1852-ben lett megnyitva. A bánya mintegy 0·25 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra és anyaga zúzott kavics alakjában útkavicsolásokra szolgál.

30. — Kis-Bózsva (Füzéri j.).

Tarkaszínű, különböző trachitfajokból álló alluviális **kavics**, a gróf BOMBELLES LAJOS tulajdonát képező kavicsgödörből, melynek üzeme azonban jelenleg szünetel.

31. — Komjáti (Tornai j.).

Világos-okker színű, tömött, fehér-mészpáteres, felső-triaszkorú **mészkő** az ú. n. hegyoldalból, 0·9 kmtrre a községtől ÉNy-ra, a hol az mindenfelé található.

32. — Komlós (Füzéri j.).

Fehér riolittufa a gróf KÁROLYI LÁSZLÓ-féle uradalmi kőbányából.

E kőzet jól faragtatja magát és könnyű épületköveket szolgáltat. A bánya a községtől 0·4 kmtrre fekszik D-re, de jelenleg nincsen üzemben.

33. — Nádaska (Tornai j.).

Világos-okker színű, tömött, fehér-mészpáteres, felső-triaszkoru **mészke** a Temető-dűlőből, hol e mészke szabadon szedhető.

34. — Nagy-Szaláncz (Füzéri j.).

Sötétszürke, tömör **piroxén-andezit** gróf FORGÁCH ISTVÁN kőbányájából. E kőzet vékonyabb lemezekre válik el. A bányát 1850-ben nyitották a bárca—n.-szalánczi útvonal 17—18 kmtrre között, a községtől 1·5 kmtrre Ny-ra. Az évi termelés 440 kőbmt, mit terméskő alakjában építkezésekre használnak.

35. — Perkupa (Tornai j.).

Sötétszürke, tömött, bitumenes **mészke** a közép-triaszból (kagyló-mészke), az 1868-ban megnyitott községi kőbányából, mely 1 kmtrre fekszik Ny-ra. E bányában évenként átlag 500 kőbmt követ fejtenek részint építkezésre, részint pedig útkavicsolásra.

36. — Pustafalu (Füzéri j.).

Szürke, középszemű **kvarcstrachit** a tilalmasaljai kőbányából, mely HUTKAI ANDRÁS tulajdonát képezi. A bánya 0·8 kmtrre fekszik a községtől K-re, de jelenleg nincsen üzemben.

37. — Radvány (Füzéri j.).

Világosszürke és vöröses, finomszemű, kissé csillámos devon(?)-koru **kvarczit-homokke** a községi, a Koromhegyen lévő kőbányából, mely azonban ezidőszerint szünetel.

38. — Rákó (Tornai j.).

a) Sötétszürke, igen finoman szemcsés, fehér-mészpáteres, bitumenes **mészke** a középső triaszból (kagylómészke). E mészke a községtől 0·8 kmtrre DK-re, a gróf KEGLEVICH ISTVÁN-féle kőbányában fordul elő.

b) Világosabb szürke, finomszemű, kissé csillámos és dolomitos **mészke** a községi kőbányából, 1 kmtrre ÉK-re.

Mind a két kőbányából évenként átlag 300 kőbmt követ fejtenek részint építkezésekre, részint pedig útkavicsolási célokra.

39. — Regete-Ruszka (Füzéri j.).

a) Szürke, középszemű **piroxén-andezit** a m. áll. kőfejtő telepről. E bányát 1868-ban nyitották 2·6 kmtrre a községtől DK-re. Az évi termelés 1000 kőbmt, mit leginkább útkavicsolásra használnak.

b) Újabb bányát nyitott a Dobozer-en GRÜNHUT ADOLF (Kassa). Kőzete barnásszürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit** [M. K. Á. IV. 79.].

40. — Somodi (Cserháti j.).

Fehéres, tömött, felső-triaszkoru **mészke** a község tulajdonát képező, 1860-ban a községtől 1·5 kmtrre ÉK-re nyitott kőbányából, a melyből

évenként kb. 300 kmtr követ használnak fel építkezésekre és útkavicsolásra.

41. — Szemere (Cserhádi j.).

Diluviális, homokos-murvás **kavics**, mely nagyjából sárgás kvarcz, kisebbrészt pedig kristályos palák darabjaiból áll. A kavicsbánya, mely a községtől 10 percznyire DNy-ra fekszik, a hol 1875-ben lett megnyitva, PALLAVICINI ADOLF órgróf birtokához tartozik. E kavicsból évenként mintegy 500 szekérral hordanak a községi utakra fedőanyagul.

42. — Szt-András (Tornai j.).

Szürke, fehér mészpáteres, tömött **mészkö** a felső-triaszból, a község tulajdonát képező, igen régi, s tőle DNy-ra, de még a belterületére eső bányájából, melyben évenként 300—400 kmtr követ fejtenek építkezésre és útkavicsolásra.

43. — Szt-Jakab (Tornai j.).

Világos-okkerszinü, tömött **mészkö** a felső-triaszból, a községtől 1·5 kmtrre ÉNy-felé, a Hidvég-Ardóra vezető út melletti kőbányából, melyet a község 1880-ban nyitattott. Évenként 200—300 kmtr követ fejtenek benne építkezésre és útépitési czélokra.

44. — Szepsi (Cserhádi j.).

Vörhenyes-szürkés, tömött, mészpáteres, felső-triaszkoru **mészkö** a község tulajdonát képező, 1870-ben megnyitott, s tőle Ny-ra 1 kmtr fekvő kőbányából, a melyben 0·50—0·60 mtr³-es darabokban fejtik a köveket, évenként mintegy 1200 kmtr mennyiségben, mit főleg útkavicsolási czélokra használnak.

45. — Szepsi (Cserhádi j.).

Alluviális, homokos-murvás **kavics**, a Bodva folyó partjáról. E kavics, mely főleg kvarcz és kristályos paladarabokból áll, a környező utak kavicsolására használtatik.

46. — Szilas (Tornai j.).

Világos-okkerszinü, tömött, fehér mészpáteres **mészkö** a felső-triaszból. E mészkö szabadon szedhető az úgynevezett Akasztódomb nevü legelőn a községtől 0·5 kmtrre DNy-ra. Évenként mintegy 30 kmtrt visznek el onnan építkezésekre és útjavításokra.

47. — Szin (Tornai j.).

Világos galambszürke, tömött **mészkö** a felső triaszból. E mészkövet a község a saját 1884-ben megnyitott kőbányájában fejteti, mely 0·8 kmtrre fekszik K-re. Az évi termelés mintegy 100 kmtr, mit építkezésekre és útkészítésre használnak.

48. — Szina-Kenyhecz (Kassai j.).

Tarka, poligén, diluviális **kavics**, mely kvarcz, kristályos pala és mészkö görgeteg darabjaiból áll. E murvás kavics a M. Á. V. 1864-ben

nyitott bányájából való, mely a nevezett két községtől K-re a vasúti sínek mellett fekszik. Évenként ebből a bányából kb. 1000 kmtr termeltetett, mit a vasúti test fentartására használtak.

49. — Szin-Petri (Tornai j.).

Sötétszürke, finomszemű **mészke** a közép-triaszból (kagylómészke). E mészke a községi, igen régi kőbányából való, mely tőle Ny-ra, a Józsa-főre vezető országút mellett fekszik. Évenként 150—200 kmtr követ fejtenek benne, mit építkezésekre és útkavicsolásra használnak.

50. — Szögliget (Tornai j.).

Sötétszürke, tömött, fehér-mészpáteres **mészke** a közép-triaszból (virgloria-mész). E mészke a községi, 1880-ban megnyitott kőbányából való, mely tőle 0·3 kmtrre fekszik K-re. Az évi termelés kitesz kb. 200—300 kmtrt, mit falazásokra és útépitésre használnak.

51. — Szőlős-Ardó (Tornai j.).

Sötétszürke, tömött, bitumenes **mészke** a középtriaszból (kagylómészke). A kőbánya a község K-i tőszomszédságában a Perkupa felé vezető út mellett fekszik, hol 1859-ben lett megnyitva, mint a község tulajdona. E kőzetből évenként 100—200 kmtrt fejtenek, építkezés és útkavicsolás céljából.

52. — Telkibánya (Füzéri j.).

Tehér **tajtkőbrechia** szürke perlitzárványokkal, gr. TAAFFE EDUARD kőbányájából. E bányát 1842-ben nyitották a Telkibánya községhez tartozó zöldmáji pusztá és Abaujvár község között, utóbbtól mintegy 3·0 kmtrnyire K-re. Az évi termelés 500 kmtr, mit faragva hidépítésre, sírkövekre és járdakövekre használnak.

53. — Teresztene (Tornai j.).

Sötétszürke, tömött, bitumenes, fehér-mészpáteres **mészke** az alsó-triaszból (kagylómész). A községi, régóta fennálló kőfejtő a községtől É-ra fekszik, a Kápolnára vezető út mellett s évenként 50—60 kmtr követ szoktak fejteni benne különböző építkezésekre és útjavításokra.

54. — Torna.

Világos okkerszinű, fehér és vörös-eres, tömött, triaszkoru **mészke** (M. K. Á. I. 5.).

55. — Torna.

Alluviális **kavics**, mely mészkegörgötegből áll. A kavicsgödör 1 kmtrre DK-re fekszik a Bódva síkján, a vasút és az országút közelében. E bánya, mely 1894-ben nyitott GERSTER BÉLA (Budapest) tulajdona, ki az itt ásott anyaggal 1894-ben egy 8 kmtrnyi vasútszakaszt kavicsoltatott. Anyaga ezentúl is a vasút-kavicsoltatásához szállítatik.

56. — Torna-Ujfalu (Tornai j.).

Sötét-barnásszürke, tömött, bitumenes, fehér mészpáteres **mészke**

a középső-triaszból (kagylómész). E mészkő a községtől 2 kmtr távolságban, a várhegyen fordul elő, hol a község saját kőbányájában évenként 100—120 kmtrt fejtet építkezésekre és útkavicsolásra.

57. — Udvarnok (Tornai j.).

Szennyes-szürke, középszemű, kristályos **mészkő** a középső-triaszból, mely községi területen, a község ÉK-i szélén fordul elő. Az ott lévő kőfejtőben évenként átlag 30—40 kmtr követ fejtenek építkezésre és útkavicsolásra.

58. — Ujváros (Füzéri j.).

Barnás, középszemű, mállásnak induló **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, melyet 1860-ban a Vargahegy nevű erdőben, a községtől 2·0 kmtrre K-re nyitottak. Az évi termelés 10 kmtr, mit nyers állapotban különböző építkezési célokra használnak.

59. — Varbócz (Tornai j.).

Világos-barnás, tömött crinoidás **mészkő** a középső-triaszból, E mészkő a községi, 1885-ben megnyitott, s tőle 0·3 kmtrre K-re fekvő kőbányából való, a melyben évenként mintegy 100 kmtr kőanyagot fejtenek építkezésre és útépitésre.

60. — Viszoly (Gönczi j.).

Sárga, ritkás tajtkő-zárványos brecsiás **riolittufa** a községi kőbányából. E puha kőzetet csakis a községben használják építkezési célokra.

61. — Zsarnó (Tornai j.).

Fekete, tömött, bitumenes, vékonyan fehér és sárga-eres **mészkő** a középső-triaszból (kagylómész). A bánya, melyben ezen faragható és csiszolható fekete-márvány előfordul a Zsarnó-Tornakő nevű dűlőben fekszik, mintegy 0·5 kmtrre a községtől Ny-ra, közvetlenül az országút mellett. Tulajdonosa Koós József, bérlője Ney Ede (Budapest); megnyitásának éve 1891. A fejtett darabok 2 kmtr nagyok is lehetnek és évenként mintegy 100 kmtrt termelnek, mit külön erre a célra felállított és vízzel hajtott fűrészszel dolgoznak fel kőlapokra.

62. — Zsir (Füzéri j.).

Szürke, aprószemű, fluidálisan réteges-pados **piroxén-andezit** az úrb. közbirtokosság kőbányájából, mely Rank-Herlánytól 1 kmtrre DNy-ra, az országút mellett fekszik. E bányában, mely 1854-ben lett megnyitva, utakra való kavicsot termelnek.

2. ALSÓ-FEHÉR VÁRMEGYE.

63. — Alamor (Kisenyedi j.).

Finomszemű, fehéresillámu, kissé meszes **kavicsos homok**, mely valószínűleg pliocén-korú. E homok a Hula nevű dűlőben fordul elő, homokos

része építkezésekhez használtatik, a belőle kirostálható kavics pedig útfenntartási czélokra szolgál, még pedig évenként kb. 2000—3000 fuvarnyi mennyiségben.

64. — Alvincz.

Murvás-homokos, alluviális **kavics**, melynek szemei kvarcz, gránit, kristályos pala-darabokból állanak. A M. Á. Vasutak 1865-ben nyitatták a községtől 3 kmtrre ÉK-re e kavicsgödrot, a melyből a pályatest feltöltésére való anyagot termelik. Az évi termelés átlag 1000 kmtrt tesz ki.

65. — Benedek (Magyarigeni j.).

Világos-okkerszinű, tömött, felső jurakoru **mészkö**, a községtől két kmtrre Ny-ra előforduló természsziklából, a melyeknek anyaga leginkább mészégetésre használtatik.

66. — Benedek (Magyarigeni j.).

Sárgás, foraminiferás, felső mediterrán **mészkö** a községtől Ny-ra fekvő községi kőfejtő telepről. a hol évenként 300 kmtr építőkövet termelnek, mit faragott és nyers állapotban falazásokhoz és hidépítésekhez használnak; sőt még sirköveket is készítenek belőle. E kőbánya 1854-ben nyílt meg.

67. — Benedek (Magyarigeni j.).

Szürke, aprószemű, meszes **homokkő** a neogén sorozatból. E homokkő, mely a községtől Ny-ra fordul elő, leginkább mint épületkő szolgál a községi lakosok czéljaira.

68. — Diómál (Nagyenyedi j.).

Sárgás-fehères, tömött, felső jurakoru **mészkö** a községtől É-ra fekvő szikla csoportokból, a hol a mészégetés czéljából igen élénken folyik a kőfejtés. Ezen kőzetelőfordulásnak tulajdonosa a község, s a követ már igen régi idő óta törik.

69. — Diómál (Nagyenyedi j.).

Sárgás, foraminiferás felső-mediterrán **mészkö** a községtől 2 kmtrre É-ra fekvő sziklából. Kinagyolt terméskő alakjában építkezésre szolgál, és fejtése már ősrégi idő óta folyik. Tulajdonosa a község.

70. — Felgyógy (Nagyenyedi j.).

Finom szemű, zöldes-szürke, kissé meszes, majdnem csillám nélküli, glaukonitos alsó krétakoru **homokkő** (kárpáti homokkő). E kőzet a község területén, 3 kmtrre tőle ÉNy-ra fordul elő és különböző nagyságban fejtve, mint jó építőkö talal alkalmazást, még pedig évenként mintegy 1500—2000 kmtr mennyiségben.

71. — Ladamos (Kisenyedi j.).

Kissé meszes, homokos, miocénkoru **kvarczkavics**, ALBERT DÉNES és DORDEA ILIA községi lakók kavicsgödréből, a melyből azonban ez idő szerint még nem szállítanak.

72. — Magyar-Igen.

Sárgás-fehér, finomszemű, foraminiferás, felső-mediterránkoru **mészkkő** (lajtmész) a községtől 1 kmtrre DNy-ra fekvő Rogosinak nevű dülőben lévő kőbányából, melyek egyike az erdélyi rom. kath. püspökség, másika pedig Kovács JÓZSEF tulajdona. Bérelője ezen, még a múlt században megnyitott kőbányáknak SZABÓ JÁNOS és TEUSCHMANN ÁGOSTON, kik e kőzetet részint mint falazatkövet, részint pedig faragva a legfinomabb ipari czélokra használják. E kőzet finomszeműségénél fogva bármely kőfaragási munkálatokra alkalmas. A fejtett kövek 0·50—3·0 kmtr nagyok, az évi termelés pedig átlag a 6000 kmtrt közelíti meg.

73. — Mindszent (Magyarigeni j.).

Sárgás, foraminiferás, felső-mediterrán **mészkkő** a községtől Ny-ra fekvő kőbányából, hol évenként átlag 250 kmtr követ fejtenek, mit nyersen falazatokra, kifaragva pedig sirkövekre használnak. E kőbánya 1854. óta van megnyitva.

74. — Nyírmező (Nagyenyedi j.).

Szürkés-fehér, igen tömött, felső-jurabeli **mészkkő** a községtől É-ra fekvő sziklafalából. E terület a községnek képezi tulajdonát s e kő melyet építkezésre használnak, mészégetésre is alkalmas volna.

75. — Nyírmező (Nagyenyedi j.).

Szürke, finomszemű, kissé csillámos és meszes, alsó krétakorú **homokkő** (kárpáti homokkő). E rétegesen előforduló kőzet, a községtől É-ra mindenütt található és anyaga emberemlékezet óta építkezésekre használtatik.

76. — Oláh-Lapád (Nagyenyedi j.).

Sárgás vagy szürke, finomabb-durvábszemű, felső-mediterránkorú **mészkkő**, részben tömörebb lithothamniummész, mely a községtől É-ra 2 kmtr távolságban lankás emelkedésű sziklaláncból való. E sziklafalból hasítják a környékbeli építőköveit évenként átlag 150—200 kmtr mennyiségben. Tulajdonos a község.

77. — Oláh-Rákos (Nagyenyedi j.).

Sárga, finomszemű, homokos foraminiferás, felső-mediterránkorú **mészkkő**, azon természetes sziklafeltárásból, mely a községtől 1 kmtrre fekszik É-ra. Terméskő alakjában építkezési czélokra szolgál, évenként mintegy 40—50 kmtr mennyiségben. Tulajdonos a község.

78. — Örményszékes (Kisenyedi j.).

Finomszemű, fehérécsillámos, mésznélküli **kvarczhomok**, mely valószínűleg pliocénkorú. E homok úgy a Gyálu viilor, mint pedig a Gyálu seraturilor dombokon fordul elő, hol részint a községnek, részint pedig magánosoknak vannak homokgödrei. E homok építkezésekhez, kavicsos részei pedig útjavítási czélokra használtatnak.

79. — Petrosán (Magyarigeni j.).

Világos-barnás, tömött, jura mészkő a Valyemáre völgyből.

80. — Pojana (Magyarigeni j.).

Barnás, tömött, zöldes porfirit-zárványokat tartalmazó felső-jura (malm-) mészkő, mely 1·6 kmtrre fekszik a vasúti állomástól. Tulajdonosa a község, bérlője a kőbányának HERZFELD IGNÁCZ (Gyulafehérvár), ki évenként 18,000 m³ követ fejtet út- és vasúti építésekhez és fentartásokhoz (M. K. Á. IV. 8.)

81. — Sárd (Magyarigeni j.).

Szürke, erősen meszes, mikrokonglomerátos, felső-kréta-korú (gosau) homokkő, fél órányira a községtől K-re. A kőbánya az erdélyi róm. kath. püspökségé. Nyitásának évére nem emlékeznek. E kőből átlag 0·50 — 1 mtr³ nagyságú darabokat fejthetni, miket nyersen falkőnek, vagy pedig kifaragva különböző műköveknek használnak. Az évi termelés átlag 300 kmtr.

Ha e homokkő meszes kötőanyagát sósavval eltávolítjuk, látjuk, hogy a hátra maradó homok részint szintelen és fehér, részint pedig tarkaszínű kvarczzsemekből, részben pedig gömbölyödött, finomszemű kárpáti homokkődarabkákból áll.

82. — Tövis (Nagyenyedi j.).

Dió-, tyúktöjásnagyságú, alluviális kavics, mely túlnyomólag kvarczit, de e mellett kárpáti homokkő- és felső juramészkőgörgötegből is áll. E kavics a Maros-lapályon fordul elő a község és a vasúti állomás között, közvetlenül az állomás mellett a községtől K-re. A kavicsgödör KAUFMANN GYULA tövisi lakos tulajdona, ki belőle évenként mintegy 6000—8000 kmtrt szállít a M. Á. V. vonalainak pályafentartására.

83. — Vingárd (Kisenyedi j.).

a) Murvás, kavicsos, miocénkorú homok, BIRÓ LAJOS örökösének kavicsgödöréből, mely bent a községben fekszik. E kavicsból kirostálva évenként vagy 1800 fuvarral szállítanak az utakra.

b) Közvetlenül mellette van POLHÁK ILIÁNÉL kavicsgödre, melyből a homokos kavicsot, évenként kb. 800 fuvar mennyiségében, szintén a közutak fentartására használják.

c) Fehéres, meszes, homokos kavics KIS ISTVÁN és társa kavicsgödöréből, mely a Vingárd és Spring közti törv. hatósági útvonalról 1 kmtrnyire, oldalt fekszik. Évenként innen mintegy 300 fuvarral lesz elhordva utak javítására és építkezésekhez.

84. — Vládháza (Nagyenyedi j.).

Világos-okkersárga, tömött, felső jura mészkő, mely a községtől É-ra meredek sziklafalakban fordul elő, s mely leginkább mészégetésre szolgál. A sziklaterület, hol már ősrégi idő óta folyik a fejtés, a község tulajdona.

85. — *Vládháza* (Nagyenyei j.).

Sárgás, kvarcshomokos, foraminiferás, felső-mediterrán mészkő a községtől 2 kmtrre É-ra termésszikkából, a hol emberemlékezet óta épületkövet fejtenek. A fejtési terület a község tulajdona.

86. — *Zalatna* (Magyarigeni j.).

Fehér, biotitos dácztuffa a Valea máreből 2 kmtrre a községtől DNy-ra. Tulajdonos: Zalatna község közbirtokossága, bérlője ZAKNOFFY ANTAL (Zalatna); nyitásának éve 1892. E kőbányában átlagosan 500 kmtr terméskövet fejtenek, mit nyersen, vagy csak nagyjából megfaragva, falazásokra használnak.

87. — *Zalatna* (Magyarigeni j.).

Barnásfehér, aprószemű, felsőkrétakorú homokkő a m. kir. erdőkinestár Gyálu Zsiboltuluj nevű kőbányájából, mely a Kénesd nevű vasúti állomástól 2 kmtrnyire fekszik. Ezen homokkő a zalatnai, gyulafehérvári és abrudbányai nagyobb épületekhez használtatott. A zalatnai állami ipariskola is belőle épült 1895-ben. (M. K. Á. IV. 118.).

3. ARAD VÁRMEGYE.

88. — *Acsucza* (N.-halmágyi j.).

Zöldes-szürke, középszemű hipersztén-amfibol-andezit az *Aradi és Csanádi egyesült vasútak r. t.* (Arad) tulajdonát képező s a vasút 1229—1231 szelvénye közt fekvő kőbányájából, mely közvetlenül a vasúti vonal mellett fekszik. Ezen kőzet terméskő és zúzott kavics alakjában főleg Csanádmegyében használtatik utépítési czélokra. Az évi termelés kb. 6000 vasúti kocsirakományt tesz ki (M. K. Á. II. 57.).

89. — *Apatelek* (Borosjenői j.).

Barna, aprólikacsos, középszemű piroxén-andezit (augit és hipersztén-tartalmu) SOLYMOSY LÁSZLÓ-nak 1870-ben a községtől 0.75 kmtrre ÉNy-ra nyitott kőbányájából. E kőzetet kisebb darabokban falkőnek használják, évenként kb. 300 kmtrnyi mennyiségben.

90. — *Apatelek* (Borosjenői j.).

a) Sötét-szürke, nagyobb darabokból álló piroxén-andezitbreccia SOLYMOSY LÁSZLÓ kőbányájából, mely 1877-ben a községtől ÉNy-ra kb. 0.75 kmtr távolságban lett megnyitva. E bányát az Arad-csanádi egyesült vasútak társasága bérlé, a mely évenként mintegy 2000 kmtr követ fejtet részint építkezési czélokra, részint felaprítva, utak fentartására.

b) Világos-szürke, nagyobb darabokból álló piroxén-andezitbreccia LÖVI MÁRKUSZ kőbányájából, melyet 1893-ban ugyancsak a községtől ÉNy-ra 0.75 kmtr távolságban nyitottak. E bányában évenként mintegy 600 kmtr követ fejtenek építkezési és útfentartási czélokra.

91. — Berzova (Radnai j.).

Sötét-szürke, közép-szemű **diorit** a kincstári területen fekvő fővölgyi telepről. E telep 5·5 kmtrre fekszik a berzovai vasúti állomástól, de bányászatiilag eddig megnyitva még nincsen (M. K. Á. II. 30.).

92. — Berzova (Radnai j.).

Szürke, finomszemű, finoman csillámos, kissé meszes krétakorú **homokkő** (kárpáti homokkő), a község tulajdonát képező és annak belterületén lévő kőbányából, mely 1892 óta van üzemben. A mtr hosszú és széles darabok lépcső- és egyéb épületi kövek faragására, valamint kövezésre is használtatnak.

93. — Borosjenő.

Szürke, porozus, **piroxén-andezit** durva breccsiája a községi kőbányából, mely a községtől 3 kmtrre DK-re a Rákóczy hegyen fekszik. Átlagosan 30 cmtr átmérőjű épületkövet fejtenek benne, mintegy 100 kmtr mennyiségben évenként. Nyers állapotban e követ az ezen a vidéken divó fa és vályogépületek alapozásához használják.

94. — Boros-Sebes (Borossebesi j.).

Sárgás-fehér, puhább szarmatakorú **mész**kő, cerithiumoktól eredő likacsokkal, mely a szomszédos Govasdia határában is előfordul. A fejtési hely a Fehér-Körös jobbpartján fekszik, a folyó közelében, a hol felszíni, csekélymélységű bánya már régóta létezik. E bánya a gróf WENCKHEIM FRIGYES-féle borossebesi uradalomhoz tartozik. A borossebes-buttyini vasúti állomáshoz 2 kmtr jó kocsit vezet. E kőzetet főleg az Arad-Borossebes-Gurahonez közötti vonalon használták fel vasúti állomások és számos kisebb építmények építéséhez a környéken, mire a kőzetet részint terméskő alakjában veszik, részint pedig megfaragtatják. A legnagyobb tömbök 0·80—100 mtr³ nagyok. A kőtermelés eddig korlátolt, évenként nem megy többre 1000—1200 kmtrnél.

95. — Boros-Sebes.

a) Sötét-szürke, apró-középszemű, tömör **piroxén-andezit**. E kőzet a gróf WENCKHEIM FRIGYESné, kigyósi lakos tulajdonát képező, s ROHEIM NÁTHÁN, budapesti lakosnak bérbe adott kőbányából származik, mely 1883-ban nyitattott a Plesa nevű hegy É-i részének tövében, az Ó- és Ujváros között, a Dézna-patak bal partján, a községtől ÉK-i irányban, a borossebes-déznai törvényhatósági út mellett. A termelt kövek 0·05—0·40 mtr átmérőjűek s részint nagyobb darabokban használatosak partvédő munkálatokra, részint zúzva, útépitési és útfenntartási czélokra. Évenként 1000—1400 vasúti kocsirakomány szállítatik el innen a szomszédos megyék műútjainak építéséhez és fentartásához.

b) Ugyanazon kőzet a községi kőbányából, melyet 1893-ban nyitottak s melyet szintén ROHEIM N. bérel. E kőbánya a Pleskucza hegy DK-i

részének tövén és szintén a déznai út mellett fekszik. Felhasználása ugyanaz, mint az előbbi kőzeté s innen is szállítanak évenként 3000 vasúti kocsival követ, ugyancsak a fenti czélokra. 1892—93-ban pedig Szabadka város útjainak építéséhez is használták (M. K. Á. II. 59.).

96. — Dézna (Borossebesi j.).

Világos-szürke, közép szeműen porfiros, porozus-likacsos **piroxén-andezit**, a község tulajdonát képező korlinvölgyi kőbányából, mely a déznai vasúti állomással 1·5 kmtr viczinális úttal van összekötve. Ezen kőzet változó mennyiségben Arad, Csanád, Békés és Temesmegyék törvényhatósági útjainak kavicsolására használtatik (M. K. A. IV. 81.).

97. — Dézna (Borossebesi j.).

Szürke, durvaszemű, porozus **piroxén-andezit-breccia**, váradi Török József déznai birtokos kőbányájából, mely félóránnyira DK-re az ó-déznai telep torkolata előtt fekszik. A termelt kövek különféle nagyságban 1 kmtr maximális nagyságig állíthatók elő és a bánya évi termelése 100 kmtrre tehető, mely termelés azonban még fokozható. A kövek nyers állapotban házépítésre, faragva pedig hidépítésre, lépcsőfokok, siremlékek és keretek készítésére szolgálnak. E kőbánya 1860 körül nyitattott.

98. — Galsa (Világosi j.).

a) Sötétszürke, finomszemű, alsó-triaszkorú **dolomit**, a repedésekben vékony mészpáterekkel. A kőbánya, mely báró Bohus István világosi nagybirtokos tulajdonát képezi, a községtől DK-re fekszik 2 kilomtrre. Évenként 6000—8000 kmtr követ termelnek benne, kizárólag útépítési czélokra. A bánya nyitásának éve 1878.

b) 3 kmtrre DK-re található a községi kőbánya, mely ugyanezt a **dolomitot** tárja fel és az előbbivel egyidőben lett megnyitva. A fejtett kőzetanyag mennyisége és felhasználása ugyanaz, mint az előbbié. Mind a két bányát VALERIÁN JÓZSEF világosi lakos bérlti. (M. K. Á. I. 183.).

99. — Gross (Radnai j.).

Barnásszürke, finomszemű, tömör, felső-jurakorú **mészkö**, mely fehér mészpátfoltokkal és erekkel tarkázott. A fejtőhely községi és Gross-tól Kapruczáig jó megyei út vezet. Rendes kőbánya azonban még nincsen.

100. — Gross (Radnai j.).

Szürke, finomszemű, csillámos kárpáti **homokkö** (krétakorú), mely községi területen, a községtől KÉK-re fordul elő. Rendes kőbánya azonban ezen a ponton még nincsen.

101. — Gurahoncz (Borossebesi j.).

Vörhenyes, ritkás piroxén és amfiboltartalmú **andezittufa** a Vale Re nevű kőbányából. (M. K. Á. I. 256.).

102. — Gyorok (Aradi j.).

Borsó-tyúktojás nagyságú, kvarcz, gnajs, gránit, stb. szemekből

álló ó-alluviális **kavics**, a községi, 1892-ben nyitott kavicsbányából, mely 1·5 kmtrre nyugatra fekszik a községtől. Bérelője DÉNES ZSIGMOND budapesti lakos. Évenként 1000—2000 vasuti kocsival termelnek benne anyagot, mit kizárólag a vasuti töltésekre fedőanyagul használnak.

103. — Halmágy-Csúcs (Nagyhalmágyi j.).

Sötétszürke, középszemű **piroxén-andezit** a m. kir. állami kincstár csúcsi kőbányájából, mely úgy mint az ottani közúzó-telep, 0·5 kmtr törvh. úttal van a vasuti állomással összekötve. Ezen követ, mely csakis törvényhatóságoknak lesz eladva, Arad, Békés, Csanádmegek törvényh. útjainak építésére használják fel. Jelenleg mintegy 20000 mtr³ zúzott és 10000 mtr³ hasított és kockakő lesz termelve. (M. K. Á. IV. 87.).

104. — Halmágy (Nagyhalmágyi j.).

Szürke, vörösfoltos, breccsiás **piroxén-andezittufa**, a m. kir. államkincstár csúcsi kőbánya- és közúzó-telepéről, mely a vasuti állomással 0·5 kmtr úttal van összekötve. Ezen kőzet nagyobb mennyiségben használatik különböző építkezésekhez és útalapozásokhoz. (M. K. Á. IV. 102.).

105. — Jószáshely (Borossebesi j.).

Zöldeszürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**. A kőbánya, melyben e kőzet 1894 óta fejtve lesz, WAUER ADOLF helybeli lakos tulajdona; bérelője pedig ZSEÉ FERENCZ Talágyon. A kőbánya 0·5 kmtrre fekszik a községtől K-re, a Gyalu Bodri nevű hegy K-i részén, 40 mtrnyire a gróf ZSELÉNSZKY-féle iparvasutvonaltól. A fejtett tömbök néha 0·80 mtr átmérőjűek. E kőzet kőhidak alapozásához és partvédelmi munkálatokhoz használatik leginkább. Évenként 600—1000 vasuti kocsival szállítanak el innét.

106. — Kis-Halmágy (nagyhalmágyi j.).

Vörhenyes szürke, aprószemű **gránitit** (biotit-gránit) egyes sötétebb kiválásokkal. A *Berlini Credit-Gesellschaft für Industrie u. Grundbesitz* tulajdonát képező kőbányából, mely a Kornet-dűlőben fekszik. Távol-sága a nagy-halmágyi v. állomástól 4·7 kmtr. Legnagyobb méretek 1 mtr³. Ezen kőzetből burkoló-kockát faragtattak, de ezidő szerint szünetel az üzem. (M. K. Á. IV. 52.)

107. — Kladova (Radnai j.).

Szürke, középszemű **diorit**.

108. — Kúvin (Aradi j.).

Sötétszürke, finomszemű, majdnem tömött, kovás (paleozoi?) **agyag-pala** a községi kőbányából, mely 1860-ban a községtől ÉK-re a Valea Dauczuluj nevű hegyrészben nyitattott. Bérelője OSZTOJA MIHAI, kúvini lakos. E kőbánya kőzete házépítésre és járdakövezésre szolgál s a helyi szükségletnek megfelelően mintegy 100 kmtrt fejtenek benne.

109. — Leásza (Nagyhalmági j.).

Szürke, aprószemű, **hipersztén-augit-andezit**, az *Arad-Csanádi Egyesült Vasutak* (Arad) tulajdonát képező s a vasút 1324—1327. szelvénye közt fekvő kőbányájából. Azonkívül az említett vasúttársaság még a községi területen, de szintén közvetlenül a vasút mellett fekvő kőbányát is bérlí. Mind a két bányából kb. 4000 kocsirakomány követ szállítanak a környékbeli megyékbe útkavicsolásra. A közel fekvő városok számára koczakövet is készítenek. (M. K. Á. II. 60. és IV. 82., 83.)

110. — Mária-Radna (Arad m.).

a) Testszinű, sárgás, közép-durvaszemű, kevés csillamú **biotit-gránit**, vagyis gránitit, PELLEGRINI JÓZSEF helybeli lakos kőbányájából, melyet 1892-ben a barackzai szőlőhegy DK-i oldalán, 3 kmtrre Radnától Ny-ra nyitott. A legnagyobb darabok, melyek fejthetők, 1·5 kmtresek. E kőzet leginkább nyers állapotban szolgál útépítési czélokra, valamint kőfalazatokra is. Évi termelés kb. 1500 kmtr.

b) Testszinű, az előbbinél valamivel durvábbszemű **biotit-gránit**, vagyis gránitit, a radnai Vadpatak oldalán s a községtől É-ra fekvő községi kőbányából, melyet 1890 óta GLASZ KÁROLY radnai lakos bérel. A fejtett darabok átlag 0·25 kmtresek és az évi termelés kb. 300 kmtr, mit leginkább alapfalazásokra szoktak felhasználni.

111. Mária-Radna (Radnai j.).

Mogyoró—tyúktojás nagyságú, túlnyomólag fehéres kvarcból, továbbá gránit, kristályos palákból és elvéve piroxén-andezitből álló alluvialis **kavics** a Maros medréből. E kavicsot GLASZ KÁROLY bérlő, radnai lakos ásatja községi területen utakra való fedanyagnak.

112. — Mária-Radna (Radnai j.).

Sárgás-barna, középszemű kárpáti **homokkő**. (M. K. Á. I. 307, 308.)

113. — Maros-Szlátina (Radnai j.).

Vörhenyes, finomszemű, felső-kréta- (gosau-) korú **homokkő** a MUNK G. tulajdonát képező Grohot nevű kőbányából, mely Aradon, Temesvárt és Szegeden építésekhez és alapozásokhoz, valamint határkövek faragásához használtatik. Ez idő szerint a kőbánya nincsen rendes üzemben. (M. K. Á. IV. 112.)

114. — Magyarád (Világosi j.).

a) Barnásszürke, középszemű, ritkás **piroxén-andezittufa** BUR AMBRUS magyarádi lakosnak 1895-ben a községtől mintegy 1·5 kmtrre D-re a Bokréta-hegyen fekvő kőbányájából. E kő, mely 0·5 kmtr nagyságú tömbökben is fejthető, nyersen építési czélokra és kutak kibélelésére szolgál. Évenként csakis 80—100 kmtrt fejtenek.

b) Szürkés-fehér, finomszemű, **piroxén-andezittufa** BRAICZ TÓDOR kőbányájából, mely ugyanazon a tájon még az 1850-es években nyitotta

tott. Ez a puha kőzet is csak a helyi szükséglet kielégítésére szolgál nyersen mint építkezési anyag.

115. — Magyarád (Világosi j.)

Gránitból, krirtályos palák és kvarcból álló szögletes alakú alluvialis **murva** és **homok** a községi patak medréből, mit fedanyagul a környék utaira közelebb meg nem határozható mennyiségben használni szoktak.

116. — Menyháza (Borossebesi j.).

a) Vörös, részben halaványvörös liasz-**mészkö**, a Piátra ku lapyte hegyről. Ugyancsak vörös márvány fordul elő a menyházai malomnál is.

b) Szürke liasz-**mészkö** a Megyespatak jobbpartjáról, a kis mészkemence közelében lévő kőbányából.

c) Szürke **márvány** a Piátra ku lapyte hegyről, az ott lévő vörös márvány padjainak fedő rétege.

Mindezen kőbányák 1877 óta vannak megnyitva s gróf WENCKHEIM FRIGYES (Borossebes) uradalmához tartoznak. Borossebes vasuti állomásával a kőbányákat jó karban tartott megyei és részben községi és uradalmi út köti össze. A felsorolt kőzeteket leginkább Aradon használták fel eddig, így az Arad-Csanádi Vasutak aradi palotájánál (1888), a Dományudvarnál (1889) Aradon, a szent-annai és gurahonci vasuti állomási épületeknél (1888—89) stb. Lépesők és folyosótablák 3 méternél hosszabbak is, lépesőházi forduló helyekre való tablák (Podest platten) 2—2·5 mtr³, a legnagyobbak pedig 4×6·25 mtr nagyságúak. A kereslet változó. (M. K. Á. I. 11.)

117. — Menyháza (Borossebesi járás).

Kékes-fekete, tömött triaszkorú **mészkö**, mely részint a Piatra ku lapyte hegyen a vörös márvány fektje gyanánt fordul elő, részint pedig a Megyesvölgy jobb partján, vörös palák fölött. Mind a két helyen, különösen a Megyesvölgyben már régóta fejtik e **mészövet** mészégetés szempontjából. E bányák gróf WENCKHEIM FRIGYES (Borossebes) uradalmához tartoznak. Borossebesig jó karban tartott megyei, községi és uradalmi út vezet összesen 20 km. hosszúságban. Az égetett meszet nemcsak Borossebes egész vidékén, hanem még Aradon és Mezőhegyesen is használják. Ujabban nyersen is szállítják a mezőhegyesi cukorgyár részére. Évenként 2—3000 q-t termelnek a nevezett két bányában.

118. — Milova (Radnai j.).

Szürke, finomszemű, csillámos, meszes krétakorú **homokkő** (kárpáti homokkő) a Paraŭ Mihok nevű s a községtől 1 kmtrre D-re, a vasuti állomástól pedig 0·75 kmtrre fekvő kőbányától, a mely a *m. k. kincstár tulajdonát* képezi. Bérelője MAIROVICZ MÓR Radnán. E kőzetet nyers állapotban útkészítésre és kövezésre, kifaragva pedig síremlékekre, kereszt-

tekre, lépcsőfokokra használják. Kecskeméten és Csabán a katonai lak-tanya építéséhez, továbbá Nagyváradon és Aradon különböző középületekhez is használták. Az évi termelés kb. 600—800 kmtr. (M. K. Á. II. 91. és IV. 108.)

119. — *Monorostia* (Radnai j.).

Vörhenyes, középszemű, felső-kréta-**korú (gosau) homokkő.**

120. — *Ó-Dézna* (Borossebesi j.).

Fehér, finomszemű **kvarcz homokkő**, apró barna limonitpettyekkel, a diaszkorból. E kőbánya, mely a Hajuga larga nevű tájon, Déznától mintegy 3 kmtrre K-re, 1889-ben nyitattott, VÁRADI TÖRÖK JÓZSEF déznai birtokos tulajdona. A termelt kövek különféle nagyságban 0·5 kmtr nagyságig fejthetők és a bánya termelése csakis a saját szükséglet fedezésére — mely évenként 20 kmtrre tehető — szorítkozik. Ezen homokkő, mint tüzálló, olvasztókemenczék kibélelésére használtatott.

121. — *Odvás* (Radnai j.).

Szürke, részben világos-barna, finomszemű, réteges, csillámos, meszes, kréta-**korú homokkő** (kárpáti homokkő). E kőzet három, a község tulajdonát képező kőbányában lesz fejtve, a melyek közül kettő a község belterületén, a harmadik pedig 1 kmtrre Ny-ra fekszik. Az ú. n. petrácsi kőbányát, melyhez a konopi vasuti állomástól 8 kmtr jó országút vezet, ez idő szerint BINDER MÓR bérlé. Minthogy e kőzetből több méter hosszú lapokat lehet fejteni, igen előnyösen használható fel lépcsőfokok és egyéb nagyobb dimenziójú épületkövek faragására. A község belterületén lévő kőbánya 1888 óta van üzemben. Az évi kőtermelés mennyisége változó, a petrácsiból évenként mintegy 100 vasuti kocsirakományt szállítanak Nagyváradra, Aradra, Temesvárra, Szegedre stb. különböző építkezésekhez, részint terméskő, részint műkövek alakjában. Úgyszintén alkalmazták ezen követ az öcsödi hidépítésnél is. (M. K. Á. II. 92, 93.)

122. — *Ó-Paulis* (Radnai j.).

Sötét zöldes-szürke, apró, középszemű, tömör **diorit** az arad-zámi törvényhatósági út mellett, a községtől, illetve vasuti állomástól mintegy 0·5 kmtr távolságban keletre fekvő kőbányából, mely FREUND HENRIK budapesti és TAUSZIG DÁVID szegedi lakosoknak képezi tulajdonát. A fejthető kövek 0·30—1·00 méter átmérőjűek és évenként kb. 50,000 köbmttr szoktak termelni. Legfőképen zúzva, utakra való fedőanyagul, nagyobb darabokban pedig vízi építkezésekhez is használtatják. Kivételesen azonban készültek belőle egyes lépcsőfokok és sírkövek is.

Dioritot fejtenek még a «Lippovi», a «Baraczkai» és a «Passandia» nevű kőbányákban is. A baraczkaiából CAMPI és PELLEGRINI tulajdonosok szállítanak kövezési anyagot Aradra és Temesvárra, míg a Passandia kőbánya kőzetét TAUSZIG DÁVID (Szeged) útépítésre használja Arad, Temes, Torontál,

Csongrád és Csanádmegyében. PELLEGRINI 1250 mtr^s-t, TAUSZIG pedig 3000 vasuti kocsirakományt termel évenként. (M. K. Á. I. 194, IV. 58, 59.)

123. — Ó-Paulis (Radnai j.).

Galamb-, tyúktojás nagyságú alluviális, nagyobb részét fehér **kvarc-kavics** a Maros folyó partjáról, a község déli oldalán, a vasuti állomástól 300 méternyire. Ezen, a község tulajdonát képező telepet kavicsásás céljából bérlő TAUSZIG DÁVID szegedi lakos, ki évenként vagy 25,000 köbmtr anyagot szállít el innét utakra való fedőanyagul.

124. — Pankota (Világosi j.).

a) Szürke, breccsiás, porozus **piroxén-andezittufa** a hg. SULKOVSKI uradalom 1840 óta fennálló kőbányájából, mely 3 kmtr távolságban a Kopaszhegyen fekszik. E kőzet, mely több kmtr nagyságú darabokban is fejthető, nyersen és faragva építkezési célokra szolgál.

b) Szürke, breccsiás, porozus **piroxén-andezittufa** a pankotai szőlőhegyen, a községtől D-re 4 kmtr távolságban fekvő kőbányából, mely HEINRICH ANDRÁS pankotai lakos tulajdona, ki azt 1892-ben nyitotta. A rendszeren fejtett darabok 0-30 mtr átmérőjűek, de kaphatók köbméteren felüliek is. E kőzet nyers és faragott állapotban építkezési célokra szolgál.

c) Ugyancsak a szőlőhegyen, de 3 kmtr távolságban található MANDL LIPÓT újszentannai lakos kőbányája, a melynek kőzete hasonlóképen porozus, világosbarna, breccsiás **piroxén-andezittufa**. A fejthető darabok méretei és felhasználásának célja ugyanaz, mint az előbbeni kőzeté. Nyitásának éve 1893.

d) A harmadik kőbánya 1 kmtrre fekszik D-re és hasonlóképen breccsiás **piroxén-andezittufát** tár fel. Itt is több köbmtr nagyságú darabokat lehet fejteni, miket aztán nyersen vagy faragva építésekre használnak. E bánya 1890-ben lett megnyitva és TAMÁSI ANDRÁS pankotai lakos tulajdona.

e) Végre létezik ugyane hegyen 2 kmtr távolságban egészen hasonló kőzetben még egy kőbánya, mely FEKETE JÓZSEF pankotai lakosé. A kőzet méretei és rendeltetése ugyanaz, mint az előbbi esetekben.

125. — Prezest (Borossebesi j.).

Sötét-szürke, apró-, középszemű, tömör **piroxén-andezit**. E kőzet az 1890-ben megnyitott községi kőbányából származik, mely a községtől 0-3 kmtrre DNy-ra, az országút mellett fekszik. A lefejtett darabok köbméter nagyságot is érnek el, de ezt kisebb darabokra zúzva, rendszeren csak útépítésre, vízmosások beépítésére és kövezési célokra használják. Az évi termés átlag 4000 köbméterre tehető.

126. — Soborsín (Radnai j.).

Húsveres, középszemű, csillámszegény **biotit-gránit**, vagyis gránitit

gr. NÁDASDY FERENCZ nagybirtokos és budapesti lakos tulajdonát képező és 1882-ben nyitott Pareü korbuluj nevű kőbányából, mely a községtől 2¹/₂ kilométerre É-ra fekszik. E bánya köve, mely átlag mázsás darabokban fejthető, épületi és útkészítési czélokra való, ez idő szerint nem műveltetik.

127. — Solymos (Radnai j.).

a) Világosszürke, közép-durvaszemű **biotit-gránit**, vagyis esillám-szegény gránitit, a községi Klencza nevű kőbányából, mely a község belterületén, annak nyugati részén fekszik. E kőzet nyers állapotban házépítésre, útkészítésre és kövezésre lesz felhasználva.

b) Testszinű, közép-durvaszemű **biotit-gránit**, vagyis gránitit, mely biotitban szintén igen szegény, a községi, Strimtare nevű kőbányából, mely a községtől 2 kmtrre K-re fekszik. Felhasználása ugyanaz, mint az előbbi kőbánya kövéé.

128. — Solymos (Radnai j.).

Sötét, zöldesszürke, közép-durvaszemű **diorit**, a község tulajdonát képező és 3 kmtrre K-re fekvő Strimtare névű kőbányából. E követ eddigelé útkészítésre, kövezésre és alapozásokra használták.

129. — Talács (Nagyhalmági j.).

Vörhenyes, középszemű, breccsiás **hipersztén-augit-andezittufa** az Arad-Csanádi-Vasút R.-T. tulajdonát képező s az 1270. és 1272. szelvények közt fekvő két kőbányájából, a melynek kőzetét termés és faragott állapotban szokták használni. A legnagyobb méretek 1·5—2·0 mtr³. Eddig használtatott Mezőtur, Nagybecskerek, Temesvár és Gavosdia környékén mint faragott kő; mint terméskövet pedig felhasználták a radnappai vasuti hidnál a Maroson át, a Temes hidjánál a buziási vonalon stb. Az évi termelés 300 mtr³ faragottan és 2000 vasuti kocsival terméskő alakjában. (M. K. Á. II. 85., 86.).

130. — Trojás (Radnai j.).

Világos okker-szinű, tömött, felső-jurakorú **mészkö** gróf NÁDASDY FERENCZ nagybirtokos és budapesti lakos Valitiszin nevű kőfejtőjéből, mely 5 kmtrre fekszik a községtől K-re. A bányát SZEIDNER BERNÁT berzovai lakos bírli, ki évenként átlag 600 kmtr anyagot használ fel mészégetésre. A bánya 1893. óta van mivelés alatt.

131. — Zimánd-Ujfalu (Aradi j.).

Galamb—tyúktojásnagyságú kvarcz, gnajsz- és gránit-görgetegből álló ó-alluvialis kavics, mely olykor mészszel összetartott kvarczhomok képezte ezementtel valóságos konglomeráttá van összeragasztva. A kavicsbánya, mely az Arad-Csanádi Vasút-társaságnak képezi tulajdonát, a község nyugati szélén fekszik, hol 1873-ban lett megnyitva. E bánya néhány évi szünetelés után jelenleg ismét üzembe van véve s a belőle kikerült

anyag úgy azelőtt, mint pedig legújabbán is a vasuti test kavicsolására használtatik.

4. ÁRVA VÁRMEGYE.

132. — *Alsó-Kubin.*

Világosszürke, finomszemű, meszes, eocénkorú **homokkő**, HERZ ÁRMIN 1881-ben nyitott kőbányájából, mely a községtől 0·5 kmtrre DK-re fekszik. Az átlagos évi termelés kb. 4000 kmtr, mit nyers állapotban építkezésekre használnak.

133. — *Alsó-Lipnicza* (Trsztenai j.).

Barnás, durvábbszemű, eocénkorú **homokkő**, KUREK ANTAL igen régi kőbányájából, mely a község ÉNy-i részében fekszik. Ez évi termelés kb. 200 kmtr, mit nyers állapotban pincze- és házépítésekre használnak.

134. — *Árva-Váralja* (Vári j.).

Világosszürke, litográfkőszerűen tömött neokom aptychus **mész**kő, az árvai uradalom tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrre É-ra, a Racsova nevű dülőben fekszik. A szóban forgó kőzet terméskő alakjában használtatik, főleg az uradalom gazdasági építkezéseire, s azonkívül mészégetésre is.

135. — *Árva-Váralja* (Vári j.).

Sötétszürke, finomszemű, meszes, csillámos, krétakorú **homokkő**, a községtől D-re az Árva folyó balpartján, a községtől 1 kmtrre. Ezen kőzet a szükséghez képest közönséges építkezésekre használtatik.

136. — *Bezine* (Alsó kubini j.).

Sárgás, finomszemű, meszes, eocénkorú **homokkő**, a MANESKA JÓZSEF és MACZELÁN GYÖRGY tulajdonát képező 1 kmtrre ÉK-re fekvő kőbányából. Ezen 1887-ben nyitott bányában évenként mintegy 800 köbméter kőlapot fejtenek, mit nyersen és faragottan építkezésekre, valamint azonkívül köszőrűkorongok készítésére használnak.

137. — *Bjelipotok* (Vári j.).

a) Sárgás-barnás, finomszemű, meszes, eocénkorú **homokkő**, a községi kőbányából, mely a községtől 2 kmtrre K-re, a Prichov nevű ponton fekszik. A bányát ez idő szerint ÁRVAY ALAJOS és ENOCH MÁRK bérlik, a kik belőle évenként mintegy 30,000 darab kaszafenőkövet állítanak elő.

b) Szürke, finomszemű, meszes **homokkő**, az előbbi tulajdonosok Ubocs nevű kőbányájából, mely a községtől 0·2 kmtr távolságban fekszik. E kőzetből évenként 1000 kmtr nyers és faragott épületi követ állítanak elő.

138. — *Csimhova* (Trsztenai j.).

Világosszürke, aprószemű, meszes, eocénkorú **homokkő**, a réteg-

lapokon hieroglifás kimállásokkal, LJESZKOVSKY MÁRTON és PIZERÁK JÓZSEF Pod-Kapitanom és Napred-Kapitana nevű kőfejtőiből, a melyek a községtől körülbelül 1 kmtrre D-re fekszenek. Ezen kőzetlapokat pincze- és házfalazatokra használják, évenként változó mennyiségben.

139. — Dluha (Vári j.).

Világosszürke, tömött, neokomkorú, aptychus **mész**kő, a község tulajdonát képező, régi idő óta létező, Banszky nevű kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrre K-re az Árva balpartján fekszik. Ezen kőzetből évenként mintegy 300—350 prizmára való zúzott kavics termeltetik.

140. — Dluha (Vári j.).

Szürke, aprószemű, meszes, eocénkorú **homokkő** a községi kőbányából, mely az Árva bal partján, a községtől mintegy 2 kmtr távolban, a Paszeka nevű ponton fekszik. A fejtett kövek többnyire táblaalakúak és méretük olykor több métert is teszen ki. Nyers állapotban építkezésekre, kifaragva pedig hidépítésre, lépcsőfokokra és járdaburkolatokra használtatik.

141. — Habovka (Vári j.).

Kékesszürke, finomabb és durvább szemű, meszes, a réteglapokon csillámos, eocénkorú **homokkő** a községi kőbányából, mely viczinális út mellett a községtől 1 kmtr távolságban a Podhaj nevű ponton fekszik. E kőzetből évenként mintegy 1000 kmtr kőanyagot fejtenek ki közönséges építkezésekre és hidépítésekre is.

142. — Medzihradne (Alsó kubini j.).

Szürke, finomszemű, meszes, eocénkorú **homokkő**, a DUDÁS MIHÁLY és ÖZV. OBERCZÁN ISTVÁNNÉ tulajdonát képező, 1885-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·8 kmtrre ÉK-re fekszik. E kőzet 2·5 mtr² nagyságú lapokban fejthető és ezért padlás, illetve járdakövekre alkalmaztatik. Azonkívül köszörükövet állítanak belőle elő. Az évi termelés 800 métermázsa.

143. — Pekelnik (Trsztenai j.).

Barna, aprószemű, eocénkorú **homokkő**, a VESZELOVSKY IGNÁCZ régi tulajdonát képező kőbányájából, a melyben évenként mintegy 40—50 kmtrt fejtenek pincze- és házépítésekre.

144. — Podbjel (Vári j.).

Világosszürke, litografkőszerűen tömött, neokom aptychus **mész**kő, a községi, 1845 körül megnyitott kőbányából, mely országút mellett, a községtől 1 kmtr távolságban, a Fehérkő nevű ponton fekszik. Évenként vagy 1000 kmtr anyagot fejtenek benne, mit részint mészégetésre, részint útkavicsolásra használnak.

145. — Trsztena.

Világos, okkersárga, litografkőszerűen tömött, neokom aptychus-

mészkő az ősrégi községi Na Sztrani kőbányából, mely 0·5 kmtrre ÉNy felé fekszik. E kőzet részint utkavicsolásra, részint pedig mészégetésre használtatik.

146. — *Úsztye* (Trsztenai j.).

Barnás, szivacsos, likacsos, alluviális **mész**tufa, az Uchlskó nevű községi kőbányából, mely nyers állapotban közönséges épületkövet szolgáltat. A bánya körülbelül 1 kmtrre fekszik a községtől K-re. Likacsosságánál fogva könnyen széttörhető és az így kapott murva vakolatkészítésre is nagyon alkalmas.

147. — *Úsztye*. (Trsztenai j.).

Barnás, aprószemű, csillámos, eocénkorú **homok**kő a Danicze nevű községi kőbányából, mely a községtől 0·25 kmtrre D-re fekszik. E helyen szükséglet szerint gazdasági épületekhez való követ fejtenek.

148. — *Vittanova* (Trsztenai j.).

Szürke, aprószemű, meszes, a réteglapokon csillámos, eocénkorú **homok**kő a községi Pred-Szevierka nevű kőbányából, mely 3 kmtrre fekszik a községtől Ny-ra. E kőbánya régóta van művelés alatti, de csak a helyi szükségletet elégíti ki, nyers falazati követ szolgáltatván pince-, ház- és hidépítésekhez.

149. — *Zabidó* (Vári j.).

Világosbarna, aprószemű, meszes, eocénkorú **homok**kő, a község tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre K-re fekszik. E bánya bérelője KLINOVTRÓLY JÓZSEF, ki e követ faragott állapotban különböző építkezésekre és kivált hidépítésekre használja.

5. BARANYA VÁRMEGYE.

150. — *Abaliget* (Hegyháti j.).

Barnásszürke, tömött, bitumenes **kagyló**mészkő a községi volt úrbéres közönség 1870-ben nyitott kőbányájából, mely a községtől Ny-ra fekszik. Bérelője HONIG MÓR Dombovártt, ki évenként 7—800 köbméter követ, részint mészégetés céljából, részint pedig utkavicsolásra fejtet.

151. — *Beremend* (Siklói j.).

a) Világos, barnásszürke, tömött **mész**kő (dicerasmész) a felső-jurából. E bánya, mely herczeg SCHAUMBURG-LIPPE dárdai uradalmához tartozik, 1795 óta áll fenn, a községi kertek felett fekszik, a községtől ÉK-re. E mészkő nyers állapotban házépítkezésekre, alapozásokra, mészégetésre és útkészítésre használtatott a multban, valamint most is. Az évi termelés átlag 1000 kmtrt tesz ki. — A bányát bérlik TAHN és WINDHEIM.

b) Egészen ugyanolyan minőségű **mész**ő TAUSZIG VILMOS villányi lakos kőbányájából, mely az előbbi mellett fekszik. Ez a bánya 1870-ben nyitattott.

c) Valamivel sötétebb színű, tömött **mész**ő, HATZ MIHÁLY és MARTON kőbányájából, mely 1879-ben, az előbbinek szomszédságában nyitattott. A kő használata ugyanaz. Bérelője TAUSZIG VILMOS Villányban.

d) Hasonló, tömött **mész**ő a WINDHEIM és KÓBIA-féle 1860 óta fennálló kőbányából.

152. — Bodony (Szt-Lőrinczi j.).

Barna, tömött, bitumenes, guttensteini **mész**ő, parallel, vöröses sávokkal, a községi 1874-ben nyitott u. n. Régi bányából, mely 1.5 kmtrre fekszik D-re. A fejtett kövek 0.5--2.5 kmtr nagyságot is érnek el. Évenként mintegy 2000 kmtr követ fejtenek e bányában, melyet nyers állapotban épületkőnek, utkaviccsolásra, valamint azonkívül mészégetésre is használnak. Ezen kőzet csiszolva nem festene rosszul.

153. — Bodony (Szt-Lőrinczi j.).

Testszínű, finoman szemcsés **dolomit**os **mész** a középső triaszból (alsó dolomit), a községi 1876-ban nyitott u. n. Új bányából, mely 2 kmtrre fekszik a községtől D-re. E kőzet nyersen mint épületkő és útfenntartási anyag szolgált, de mivel ez idő szerint per alatt van, szünetel benne a munka. Csiszolva is jól festene ezen halvány vöröses kőzet.

154. — Budafa (Hegyháti j.).

Barnás-sárga, középszemű, meszes kötőszerű alsó-mediterrán **kvarc**-**homok**ő a budafai, már a nyolczvanas évek elején létezett kőbányából, mely a községtől 2 kmtrre K-re fekszik. A fejthető darabok 1 mtr³-en felüliek. Ez a kőzet nyersen falkőnek, faragva lépcsőknek, vályúknak, sírköveknek használtatik. Évi termelés 50 mtr³.

155. — Bükkösd (Szt-Lőrinczi j.).

Barnás-szürke, tömött, fehér mészpáteres, bitumenes **kagylómész**ő, a község tulajdonát képező, 1860-ban megnyitott s tőle 2 kmtrre É-ra fekvő kőbányából, a melyben a kő kbmtres darabokban is fejthető. Bérelői HOFBAUER és LEHNER (Budapest) évenként 2000 kbtr követ fejtenek épület-, hid- és útépitészeti czélokra. Bükkösdi márványból készültek a m. tud. akadémia lépcsőházában a lépcső-szegélykövek és az I. emeleti kőoszlopok JESZENSZKY földbirtokos kőbányájából. (M. K. Á. I. 7.)

156. — Csarnota (Siklói j.).

Világos-barnás, tömött, vöröses **kagylómész**ő (guttensteini mész) a községtől negyedórányira DK-re a Pipes-hegyen levő közlegelőn 2 kmtr hosszúságban található előfordulásból. A bánya a község tulajdonát képezi, bérelője KRAUSZ és WEISZ vállalkozók Csarnotán, kik a bányában fejtett követ nemcsak a siklói járás útjaira, hanem még a Dráván túl Szlavo-

niába is szállítják. Azonkívül helyben ház- és falépitkezésre használják e mészkövet régi idők óta fogva.

157. — Császa (Hegyháti j.).

Világos, okkersárga, fehér mészpáteres, tömött, tithon-korú **mészkő** a községi 1886-ban nyitott bányából, 0·8 kmtrre a községtől DDNy-ra. E helyen átlag 80—100 kmtr követ fejtenek, mit részint építésre, részint pedig mészégetésre használnak.

158. — Fazekas-Boda (Pécsvárad j.).

Szürke, középszemű **biotit-gránit** és annak egy csillámnélküli, hús-vörös földpátu módosulata az 1880-ban nyitott, a községtől 0·5 kmtrre D-re fekvő községi kőbányából. A termelt kövek, melyek 0·5 kmtresek is szoktak lenni, faragatlan nyers állapotban utépitésre és épületfalazásokra használtatnak.

159. — Feked (Pécsvárad j.).

Vöröses-szürke, öregszemű **biotit-gránit**, hüvelyknyi vörös orthoklasz földpátokkal. E kőzet a községi 1878-ban, a községtől 1·10 kmtrre DNy felé fekvő kőbányából való, a melyben évenként mintegy 600 kmtr 0·2—0·5 mtr³-es követ fejtenek, mit faragatlan, nyers állapotban építési célokra használnak.

160. — Geresd (Pécsvárad j.).

Hús-vörös, középszemű, csillámszegény **biotit-gránit**, az 1884-ben megnyitott községi, s a községtől 2 kmtrre K-re fekvő kőbányából, melyben egészen 0·5 kmtres darabokat is fejthetnek, a melyeket azonban eldarabolva csakis kisebb nyers darabokban építkezésekre, felaprítva pedig útkavicsolásra használnak.

161. — Gyúd (Siklói j.).

a) Világos-barnás, tömött, fehér- és vöröseres **kagylómészkő** a községtől 10 percnyire É-ra a macskaliki dűlőben, a Tenkes déli lejtőjén fekvő községi kőbányából. Ezen bánya kőzete részint építkezésre, részint utépitésre és kavicsolásra használtatik a község lakószai által kb. 1870 óta.

b) A közeli mórízi dűlőben van a községnek még egy bányája, melyet HAUSZMANN SÁNDOR bérel. E bánya 1892 óta van üzemben és kőzete fehér mészpáteres, világos okkersárga színű.

c) A község tulajdonát képező kövesmáji kőbánya, mely $\frac{1}{4}$ órányira van a községtől ÉNy-ra, világos-barna, fehér- és vöröseres mészkő. Ezen bánya régóta áll fenn, bérlő HAUSZMANN SÁNDOR (Budapest) és SZILLBAUM FIDELIS (Gyúd), a kik közül előbbi Budapesten értékesíti e márványt, míg utóbbi helyben sarköveket készít belőle. (M. K. Á. I. 9.)

162. — Gyúd (Siklói j.).

Halvány, testszinű, tömött, malmkorú (felső-jura) **mészkő** a közlegelőn, az ú. n. Kányavölgyben, a községtől $\frac{1}{4}$ órányira Ny-ra fekvő

községi kőbányából, a melyet HAUSZMANN SÁNDOR budapesti vállalkozó bérel. Innen szállított HAUSZMANN 2, 3, 4 és 5·5 mtr hosszú és 1 mtr vastag és széles tömböket a budapesti gyárába, a honnan azután elfűrészelve és kellőképen kidolgozva, mint márvány az új parlament építkezéséhez került. (M. K. Á. I. 19.)

163. — Hegy-Szent-Márton (Szentlőrinczi j.).

a) Barnás-sárga és vörös (jászpisz-szerű) színezésű, tömör, bitumenes guttensteini **mész**kő GROSZ ANTAL (Üszög) 1830-ban nyitott kőbányájából, mely kb. 1·25 kmtrre K-re fekszik a községtől. A termelhető kövek nagysága 0·5—3 köbméterig változik. Évenként 3000 köbmétert használnak belőle nyers állapotban építkezésekre, útépítésre és kavicsolásra, valamint mészégetésre is. Faragva eddig nem lett, bár ritka érdekes színénél fogva nagyon is megérdemelné ez irányban is a felkarolást.

b) Sávosan világos-meggyiszinpiros és világosabb sziena-sárga színű, fehér kalciterekől áthatott guttensteini **mész**kő (annak alsó padjai), KRAUSZ LIPÓTNAK (Siklós) 1888-ban majdnem a hegydomb tetején, a községtől 1·5 kilométerre K-re fekvő, ú. n. Szabados kőbányájából. E bányában 0·5—2 mtr³-es darabok fordulnak elő és évenként 1500 kmtr lesz fejtve, mit nyers állapotban főleg útkavicsolásra használnak. Feltűnő színezése miatt e kissé dolomitizáló kőzet csiszolva jól venné ki magát.

164. — Hetvehely (Hegyháti j.).

Világosbarnás, tömött, bitumenes **kagylómész**kő a községi, 1884-ben nyitott és tőle 2 kilométerre DDNy-ra fekvő bányából, melyet jelenleg SCHWARCZ (Megyefa) bérel, ki itt évenként 500—600 kmtr követ fejtet nyersen és faragottan használandó építkezési anyag gyanánt.

165. — Hidas (Pécsváradi j.).

Szürke, aprószemű, igen szilárd, meszes **kvarc**homokkő a felső-mediterránból. E homokkőben *Alveolina melo* foraminifera-héjak látszanak. A kőbánya Hidas községé, mely azt 1860-ban a községi legelőn, a községtől 1 kmtr távolságban nyitatta. A kőzet átlag 0·30—0·40 mtr³ darabokban fejthető, mit azelőtt építkezésekre, hid-, pinceépítésre stb., sőt útépítésre is felhasználták. Azelőtt sűrűn használták e követ, jelenleg azonban a fejtés jóformán semmi.

166. — Hosszúhetény (Pécsi j.).

Barna, finoman szemcsés, jól padozott, bitumenes, az elválási lapon csillámos, homokos **mész**kő az alsó-liászból, a községi 1840-ben nyitott és a községtől 3 kmtrre Ny-ra fekvő kőbányából, a melyben évenként 0·30—0·40 mtr³ darabokban 1200 kmtrt utakra való fedőanyag gyanánt fejtenek.

167. — Kán (Hegyháti j.).

Barnás, tömött, bitumenes **dolomit** az alsó-triászból, mely az 1865-ben

megnyitott községi és tőle 3 kmtrre ÉNy-ra fekvő bányából való. Bérelője ZÖHR HERMANN, ki úti kavics előállítására szempontjából évenként vagy 200 kmtr követ fejtet.

168. — Kárász (Hegyháti j.).

Világos, nyers kávészínű, tömött tithon **mészkö**, a községi 1864-ben nyitott kőbányából, mely 0·2 kmtrre fekszik D-re. Évenként 60—100 köbméter követ fejtenek benne, mit építésekre és uti kavicsnak szoktak használni.

169. — Kékesd (Pécsváradi j.).

Sárgásfehér, foraminiferás, a rétegeesség mentén gyéren aprólikacsos **durvamész** a felső-mediterrán emeletből. Az 1887-ben megnyitott kőbánya a községtől 0·25 kmtrre fekszik ÉK-re s tulajdonát képezi Kis IMRE és TSA-nak. Rendesen 0·5, ritkábban 0·75 mtr³-es darabok fejtetnek, mit faragott állapotban ház és gazdasági épületek építésére használnak. Az évi termelés csekély, kb. 75 mtr³.

170. — Kéménd (Pécsváradi j.).

a) Világos-barnás, tömött **mészkö**, a rétegeesség irányában kovás foltokkal, az alsó-doggerből (kovás mészkö *Belemnites Blainvillei*-vel). A kőbánya, melyből a mészkö való, 2 kilométerre fekszik a községtől D-re, 1835-ben lett megnyitva és a községnek képezi tulajdonát. A fejtett darabok 0·10—0·40 mtr vastagság mellett 0·20—0·60 mtr hosszúak. Az évi termelés 100—500 kmtr, mit nyers állapotban építkezésre, felapritva pedig uti kavicsnak használnak.

b) Sávonkint tömött és szemesebb, közben szarukölencsüket tartalmazó **mészkö**, MÜNSTER VILMOS kéméndi lakos bányájából, mely a községtől 2 kmtrre D-re, az előbbinek szomszédságában fekszik. A kövek méretei, az évi termelés és használata ugyanaz, mint az előbbi esetben.

171. — Kis-Kőszeg (Batina, Baranyavári j.).

a) Fekete, aprószemű, majdnem tömött **bazalt**, FRIGYES főherceg békési uradalomához tartozó kőbányájából, mely 1859-ben nyitott a községtől 0·25 kmtrre É-ra, a Leányvár nevű hegy tövében, a Karasicza folyócska mellett. A termelt kövek átlag 0·15—0·40 mtr³ nagyok és évenként mintegy 300 kmtrt termelnek a bérlők: ROSENZWEIG LIPÓT és TSA.

b) Szürke, aprószemű **bazalt**, tele borsó- és félborsónagyságú sárgás mészpátmandulákkal. E kőzet GRIMMER JÁNOS (Kis-Kőszeg) 1870-ben nyitott kőbányájából való, mely az előbb említett uradalmi kőbánya mellett, a községtől 0·20 kmtrre É-ra fekszik.

c) Sárgás, fekete foltos, palagonitos **bazaltbreccsia**, BLAU REZSŐ (Mohács) 1892-ben megnyitott kőbányájából, mely szintén a Karasicza folyócska mellett, a községtől 0·17 kmtrre É-ra fekszik.

d) Feketés **bazalt**, a község tulajdonát képező, 1850-ben nyitott kő-

bányából, mely a Duna és a Karasicza folyócska mellett, a községtől 0·12 kmtrre fekszik É-ra.

e) Feketés **bazalt** LALLOSEVICS JAKAB (Zombor) 1890-ben nyitott kőbányájából, mely közvetlenül a község É-i oldalán, a községi kőbánya tözsomszédságában fekszik.

Mind a felsorolt bazaltminták voltaképen **breccsiás bazalttufa**-ból valók. Mindegyik kőbányában évenként átlag 200—300 kmtr követ fejtenek, mit a Dunaszabályozásoknál, parterősítésre, sarkantyúhányásra, összetörve pedig és beocsini ezementtel keverve, betonozásra használnak. Az 50-es években épült Ferencz-csatorna bezdáni zsilipénél épített betonfalhoz a szükséges kőanyag a főhercegi uradalmi és a községi kőbányák-ból került ki.

172. — *Kovaczena* (Hegyháti j.).

a) Fehéres, durvábszemű lithothamniumos, részben pedig apróbb-szemű foraminiferás felső mediterrán **mészkö**, a melyet terméskő és műkö alakjában építkezésre használnak.

(M. K. Á. I. 84., 85.)

b) Sárgás, finomszemű, puha, szarmatakorú **mészkö**, a községi, 1882-ben megnyitott és tőle 3 kmtrre ÉK-re fekvő kőbányából, mely ez idő szerint bérbeadva nincsen. E követ azelőtt építésekre és faragásokra használták.

173. — *Kovaczena* (Hegyháti j.).

Világos-barnás, aprószemű, felső mediterrán korú **homokkö**. (M. K. Á. I. 390.)

174. — *Kővágó-Szőllős* (Pécsi j.).

Vörös, aprószemű, jól padozott karbonátok nélküli **kvarczhomokkö** a felső-diaszából. E kőbánya, mely emberemlékezet óta van üzemben, a község tulajdona s nyugatra fekszik a községtől 4 kmtr-re, a pécs-szigetvári úttól pedig 1 kmtrre. E homokköből több méteres lapok könnyen fejthetők és évenként változó, olykor ezerekre menő kmtr mennyiségben használják faragott és faragatlan állapotban különböző építkezésekhez.

175. — *Kővágó-Szőllős* (Pécsi j.).

Vörös, középszemű **kvarczhomokkö** (u. n. Szt-Jakabhegyi homokkö) az alsó-triaszból, a községtől ÉK-re emelkedő Szt-Jakabhegyen lévő kőbányából. E kőzet jó épületanyagot szolgáltat, nemcsak nyersen, hanem megfaragva is.

176. — *Kövesd* (Siklósi j.).

Világos-barnás, tömör, alsó triaszkorú **dolomit**. Testszínű, igen finomszemű, majdnem tömött, fehér mészpáteres dolomit a középső triaszból (felső dolomit) TAUSZIG VILMOS (Villány) kőbányájából. E bánya, melyet ez idő szerint BLAU REZSŐ (Mohács) bérel, 2·5 kmtr jól kiépített.

kocsiúttal van összekötve a villányi vasúti állomással. Évente mintegy 10,000 mtr³ terméskövet használ el a M. Á. V., továbbá az állam és a megye különböző utak építésére és fentartására. (M. K. Á. IV. 46.).

177. — Magyar-Egregy (Hegyháti j.).

a) Fénytelen, fehéres, tömött, tithonkorú **mész**kő, a *pécsi püspökség* 1850-ben [megnyitott kőbányájából, a községtől 3 kmtrre D-re. E bányában évenként 80—100 kmtr követ termelnek és zuznak apróra út kavicso-lási czélokra.

b) Világos, nyerskavé színű, tömött, szálkásan hasadó tithon **mész**kő, a községi 1864-ben nyitott bányából, mely 0.4 kmtrre É-felé fekszik. E ponton évenként 100—200 kmtr követ fejtenek, a mi építésekre és úti kavics előállítására szolgál.

178. — Mohács.

a) Világos-barnás, kovás, tömött **mész**kő az alsó-doggerből (*Belem-niles Blainvillei*-vel). A bánya, mely a nagyközség tulajdona, 1829-ben nyitattott, a községtől 4.5 kmtrre ÉNy-ra fekszik a szőlőhegyen. A kövek átlag 0.30—0.40 mtr³-res darabokban fejtetnek és évenként mintegy 2000 kmtr kő lesz termelve a község utcáinak és tereinek kikövezésére, ház- és alapfalak építésére, valamint használtatik a közlekedési utak fedő-nyaga gyanánt is.

b) Barnás és szürke, kovás **mész**kő, a BLAU REZSÓ tulajdonát képező és 1840-ben szintén a szőlőhegyen, 5 kmtrre a községtől ÉNy-ra nyitott bányából. A fentemlitett czélokön kívül ez a kő még folyamszabályo-zási munkálatokra is használtatott. Évenként mintegy 500 kmtr követ termelnek e kőbányában.

179. — Mánfa (Hegyháti j.).

Barnás-sárga, középszemű, meszes kötőszerű, alsó-mediterrán **kvarc**zhomokkő, a *pécsi székcsegyházi uradalom* 1892-ben nyitott kő-bányájából, mely a községtől 3 kmtrre Ny-ra a Keeskehát nevű völgyben fekszik. E bányában 1.5 mtr³-es darabok is fejthetők s nyers állapotban falazási kőnek, faragva pedig lépcsőfokok, kővályúk, sirkövek készi-tésére használtatik. Évi termelés 30 kmtr.

180. — Megyefa (Szt-Lőrinczi j.).

a) Barnás-vörös, kalceiteres, tömött, bitumenes **kagylómész**kő, a községi u. n. alsó bányából, mely 1 kmtrre ÉK-re fekszik. E bányát, mely 1860 óta létezik, KRAUSZ ÉS TÁRSA bérlik, kik évenként mintegy 2000 kmtr követ fejtenek e ponton mészégetésre, épület-, hid- és útépitésekre.

b) Sötétbarnás, szürke, tömött bitumenes **kagylómész**kő, a községi u. n. felső bányából, mely 2 kmtrre fekszik ÉK-re. Bérlők u. a., kik éven-ként 2000 kmtr követ fejtenek hasonló czélokra. E bánya 1883 óta áll fenn.

c) Vörhenyes-sárgás, szemcsésebb erinoidás, de szintén bitumenes **kagylómészke**, JESZENSZKY LAJOS ÉS ANTAL tulajdonát képező u. n. alsó uradalmi bányából, mely 1 kmtr-re fekszik a községtől ÉK-re. A maximumán 1 mtr nagy kövekből évenként 2000 kmtr lesz fejtve ugyanazon czelokra. — E bánya 1860 óta létezik. Ez a kőzet csiszolásra is alkalmas volna.

d) Barnásszürke, vörös és fehér, mészpáteres, tömött, bitumenes **kagylómészke**, a JESZENSZKY-féle u. n. uradalmi felső bányából, mely 1 kmtrre fekszik a községtől ÉK-re. Ebből 1—2 mtr³-es darabok is fejthetők. Az évi fejtés mennyisége 2000 kmtrre tehető, mit ugyanazon czelokra használnak, mint az előbbi esetben. Tetszetős erezeténél fogva ezen kőzet csiszolva is jól venné ki magát. E bánya 1894-ben nyílt meg. A két utóbbi bánya bérlői FRANK ÉS TÁRSAI.

e) Világosabb barnás, tömött, bitumenes **kagylómészke**, a pécsi káptalan bányájából, mely a községtől 1 kmtrre ÉK-re fekszik. Bérlői GROSZ ÉS TÁRSAI Pécssett. E bánya 1894-ben nyílt meg és a termelés évenként már eddig is 2000 kmtr-re becsülhető, mit hasonló czelokra használnak, mint az előbbi esetekben.

181. — *Monyoród* (Pécsvárad j.).

a) Világos-barnás, tömött, finomszemű **mészke**, zöldes erekkel, vékony szarukő kiválásokkal a rétegzés mentén, az alsó-doggerből (kovás mészke *belemnites Blainwilliei*-vel). A kőbánya, mely közvetlenül a falu déli oldalán fekszik, s már 1860 óta van megnyitva, MÜNSTER VILMOS kémendi lakosé, a ki e követ 0·10—0·60 mtr³-es darabokban fejteti, a melyek faragatlan állapotban építkezésre, összezúzva pedig útkavicsolásra szolgálnak. Évi termelés 200—500 kmtr.

b) Tömött, kovás foltokat tartalmazó és durvábszemű erinoidás **mészke** ugyanazon emeletből, HIRSCHFELD ADOLF szederkényi lakós, 1870 óta fennálló és a község nyugati szélén fekvő kőbányájából, melyben mtr-nél hosszabb darabot is fejthetnek. Ez a kőzet is nagyobb darabokban építkezésre, összetörve pedig útkavicsolásra szolgál. Évi termelés 100—500 kmtr.

182. — *Nádasd* (Pécsvárad j.).

Sötétszürke, finoman szemcsés, tömör, bitumenes, meszes **homokkő** a középső-liaszból. A kőbánya, melyből e kőzet való, a szegszárd-pécsi országút mellett, a község alatt emelkedő kanyarulatnál fekszik. Tulajdonosai a nádasdi volt úrbéresek, bérlője BISCHOF JÁNOS ÉS TSA Nádasdon, kik e kőzetet évenként mintegy 500 kmtr mennyiségben részben nyers épületkő, nagyobb részt pedig uti kavics gyanánt értékesítik.

183. — *Nádasd* (Pécsvárad j.).

Sárgás, finomszemű, meszes, a réteg és elválási lapokon csillámos,

alsó-mediterrán **homokkő**. A kőbánya, mely a községtől 2 kmtrre DNy-ra a szegszárd-pécsi országút mellett fekszik, 1835-ben lett megnyitva és a pécsi püspökségnek tulajdona. Bérlője ELBLINGER ANTAL kőfaragó. Ezen kőzetből maximálisan $3\cdot0 \times 1\cdot5 \times 0\cdot40$ mtr nagyságú tömböket is lehet fejteni. Faragottan sirkövek, lépcsőfokok, határkövek és építőkövek készítésére használtatik. Évenként mintegy 150 kmtr a fejtett kövek mennyisége.

184. — *Nagy-Harsány* (Siklósi j.).

a) Világos-okker színű, tömött, felső-jura **mész**kő, a város közvetlen tözsomszédságában fekvő községi bányából. E bánya igen régi, s mostani bérlője KRAUSZ és WEISZ (Harsány). A termelt kövek, évente átlag 2700 kmtr, mészégetésre és útkavicsolásra szolgál.

b) Hasonló minőségű kőzet a községtől 2·5 kmtrre K-re fekvő községi kőbányából, melyet FRANK MANÓ (Mohács) útkavicsolás szempontjából bérel. Az évi termelés átlag 6800 kmtr. (M. K. Á. IV. 5.)

185. — *Német-Palkonya* (Siklósi j.).

Világos, barnás-szürke, crinoidás, jurakoru **mész**kő.

186. — *Ófalu* (Pécsváradi j.).

Barna, vékonyan rétegzett, kvarcyszemes, csillámos **mész-homokkő** a középső-liaszból. Ezen kőzetet két egymás mellett fekvő kőbányában fejtik a községtől 1 kmtrre DNy-ra. Az egyik HAHN JAKAB-é és 1868-ban lett megnyitva, a másik KALTENBACH JÓZSEF-é és 1870 óta van üzemben. E kőzet 10—15 cmtr vastagság mellett 1—2 mtr² nagyságú lapokban fejthető. Ez idő szerint alig fejtenek belőle 10—15 mtr³-nyi mennyiséget, azelőtt azonban több volt az évi termelés. E kő igen alkalmas pinceszék, hidak építésére, valamint járdarakásra is.

187. — *Orfű* (Hegyháti j.).

Barnás-szürke, tömött, bitumenes **kagylómész**kő a községi 1878-ban nyitott kőbányából, mely a községtől vagy 2 kmtrre É-ra fekszik. Bérlője SPITZER DÁVID Kovaczenán, ki itt évenként 70—80 kmtr követ mészégetés céljából fejtet.

188. — *Pécs* sz. kir. város.

a) Szürke, finoman szemeses, kissé bitumenes, dolomitos **mész**kő a középső-triaszból (kagylómész), a város tulajdonát képező Tettye bányából.

b) Feketés-szürke, tömött, fehér mézspáteres, bitumenes **kagylómész** a krumplic-völgyi kőbányából.

c) Ugyanolyan minőségű **mész**kő a szintén városi báránkyúti kőbányából.

d) Barnás-szürke, tömött, kissé bitumenes **kagylómész**kő a városi és ugyanolyan minőségben a PAP ISTVÁN-féle szamárkúti kőbányából.

c) Feketés-szürke, tömött, fehér- és sárga eres, bitumenes **kagyló-mész**kő a PAP JÓZSEF-féle felső-makári kőbányából. Mindezen kőbányák kavicsolási célokra szolgáltatják az anyagot.

189. — **Pécs** sz. kir. város.

a) Sárgás-fehér, kövületes szarmata korú **mész**kő DEMPFF IMRE kőbányájából, mely a vesztőhely közelében van.

b) Ugyanott van SZIKORSZKI TÁDÉ-nak is kőbányája.

Mindkettőnek anyaga építkezésre szolgál.

c) Sárgás, tömör **mész**kő a PIACSEK KÁROLY-féle haviboldogasszony-hegyi kőbányából, mely nemcsak nyersen szolgál építkezésekre, hanem faragásra is alkalmas. (M. K. Á. I. 153.)

190. — **Pécs** sz. kir. város.

Sárgás, számos apró kvarczkavics zárványtól mikrokonglomerátos szövetű, pontusi korú **mész**kő, tele belemosott lithothamniumokkal, a KÖRÖSZTÖS JÓZSEF tulajdonát képező kőbányából. E kőzet épületanyagul szolgál.

191. — **Pécs** sz. kir. város.

Szennyes-barna, likacsos-odvas, puhább, alluviális korú **mész**tufa, a Tettye-forrás mellől.

192. — **Pécs** sz. kir. város.

Szürke vagy sárgás, sávonkint durvább szemű réti korú **homok**kő (ú. n. telepnélküli homokkő), a város tulajdonát képező lámpásvölgyi kőbányából, a várostól É-ra. Nyersen épületanyagul szolgál.

193. — **Pécs** sz. kir. város.

Sárgás, durvaszemű, szarmata korú meszes **homok**kő a Haviboldogasszony-hegy K-i oldalán levő kőbányából, mely KÖRÖSZTÖS IMRE (Pécs) tulajdona. Ezen homokkő olyan laza, hogy csak részben használható darabokban terméskő alakjában építkezésre. Nagyobb részt homok alakjában használják a széjjel hulló és kirostált homokkő anyagát és alkalmazásának ez a módja Pécsen a fontosabbik, így pl. a székesegyház építésénél kizárólag csak innét vitték a homokot. Az évi termelés nagyon változó, s felmegy néha a 2000 mtr³-ig is.

194. — **Pécsvárad.**

a) A világos-zöldes-szürke, tömött, malmkorú (oxford-) **mész**kő apró markászitgömböcskékkel. A kőbánya községi, 1883-ban nyitattott meg a község közvetlen közelében, Ny-ra, a Mosó-völgyben. A fejtett darabok 0.5—1.50 mtr nagyok, az évi termelés pedig mintegy 500 kmtr, mit útépitésre, kútfalazás és járdarakásra használnak.

b) Világos, zöldes-barnás **mész**kő, ugyanonét a községnek egy másik bányájából.

c) Vörhenyes, tömött **oxford-mész**, vörhenyes, de egy árnyalattal

világosabb foltokkal ugyanonnét, PICCIN ANTAL 1886-ban nyitott bányájából, a melyből évenként átlag 100 kmtrt utépítési czélokra fejtenek. Ez utóbbi csiszolva is jól venné ki magát.

195. — Pécsvárad.

a) Sárgás, porozus felső-mediterránkorú **durvamész**, ULRICH FERENCZ tulajdonát képező, 1885-ben 1 kmtrre Ny-ra a Szánvölgyben megnyitott kőbányából, melyben átlag 0·50 mtr-es darabokat fejtenek, mit faragva és nyersen építkezésekre használnak. Évi termelés átlag 600 kmtr.

b) Világos-szürke, tömör, foraminiferadús, felső-mediterránkorú **mész** a községtől 0·5 kmtrre ÉK-re, a Ráczok szőlődülőjében fekvő, 1890-ben megnyitott RESCH JÁNOS-féle kőbányából. E mész 0·30—0·80 méter nagyságú darabokban fejtetik, még pedig mészégetésre évenként mintegy 200 kmtr mennyiségben.

196. — Pécsvárad.

Feketés-szürke, tömött, erősen bitumenes, meszes **homokkő**, a középső liasz alsó részéből, FISCHER GYÖRGY 1884-ben megnyitott esigergödri kőbányájából, a községtől 0·5 kmtrre ÉNy-ra. Átlagosan 0·30 mtr-es darabokat fejtenek itt, mit összeaprítva utépítésre használnak.

197. — Pölöske (Hegyháti j.).

Sárgás, tömör, lithothamniumos felső-mediterránkorú **mész** a községi, 1874-ben nyitott s tőle a községi legelőn 1 kmtrre D-re fekvő kőbányából, mely átlag 0·4—0·6 mtr³-es tömböket is szolgáltat. E kőzet építkezésre és mészégetésre szolgál, évenként mintegy 50 mtr³ mennyiségben.

198. — Püspök-Lak (Pécsvárad j.).

Fehér, gyéren likacsos, foraminiferás **durvamész** a felső-mediterrán emeletből. A kőbánya mely 0·5 kmtrre a községtől D-re fekszik 1872-ben lett megnyitva és KLOMBAUER ÁDÁM tulajdona. E kőzet 0·40—0·50 mtr átmérőjű darabokban lesz fejtve évenként mintegy 300—400 kmtr mennyiségben, mit faragottan különböző építési czélokra használnak.

199. — Püspök-Lak (Pécsvárad j.).

Húsvörös, csillám-szegény és szürke, csillámdús, aprószemű **biotit-gránit** a községi 1880-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre É-ra fekszik. E kőbányában, mely jelenleg használaton kívül van, útkavicsolásra és építkezésekre fejtették a köveket.

200. — Rákos (Hegyháti j.).

Szürke, sárga-eres és foltos, tömött **kagylómész** a községi 1878-ban nyitott s a községtől 1 kmtrre K-re fekvő bányából. Bérlóje SPITZER DÁVID, ki e ponton mészégetésre évenként 30—40 kmtr követ fejtet.

201. — Síklós.

a) Nyers kávészínű, fehér- és vöröses-eres tömött brachiopodás

kagylómészke (középső-triasz) GRÜSZMÜLLER ANTAL kőbányájából, mely a várostól 2 kmtrnyire a Zuhánya dűlőben fekszik. E kőzet 0·80—0·90 mtr vastag és 4 mtr hosszú darabokban fejthető és belőle lettek szállítva darabok az új budapesti országház építéséhez is, a hol díszfaragványokra használtatott.

b) Ugyanolyan kőzetű a mellette fekvő HAUZSMANN SÁNDOR-féle kőbánya, melyből szintén szállítottak köveket Budapestre az országház és a m. kir. földtani intézet építéséhez.

c) Hasonló kőzet a község tulajdonát képező csukmai kőbányából, melyből szintén vittek darabokat Budapestre. (M. K. Á. I. 8.)

202. — *Siklós.*

a) Húsveres, tömött, felső-jura(malm)-korú **mészke** VITORELLI ANTAL csukma-dűlői kőbányájából, mely a várostól 2 kmtr távolságban fekszik.

b) Világos, okker-sárga, vörös-eres, tömött, felső-jurakorú **mészke** SCHULCZ JÁNOS csukma-dűlői kőbányájából. Mind a két kőbánya kőzetéből 4 mtr hosszú és 0·80 mtr vastag lapokat lehet fejteni és nyers állapotban ezen anyagból is kerültek fel darabok a HAUZSMANN SÁNDOR-féle kőfaragó és köcsiszoló műhelybe. (M. K. Á. I. 17, 18, 19.)

203. — *Siklós.*

Világos, okker-sárga, finoman szemcsés, majdnem tömött **dolomit** (felső-triasz), a Zuhánya nevű dűlő K-i lejtőjében, a várostól 2 kmtrre lévő városi kőbányából, a melynek kőzete építkezésekre és útkavicsolásokra szolgál.

204. — *Szabar* (Mohácsi j.).

Világos-barna, szemcsés, tömör **mészke** az alsó-doggerből (*Belemnites Blanivillei-vel*) tele kvarczzsemekkel, a BLAU REZSŐ tulajdonát képező, 1840-ben nyitott kőbányából, mely Szabar és Mohács közt, utóbbi nagyközségtől 7 kmtrre ÉNy-ra fekszik. A termelt kövek átlag 0·1 mtr³ nagyok és az évi termelés 10000 mtr³ tesz ki, mit útépítésre, útfenntartásra, kőburkolatokra, folyamszabályozásra, nemkülönbön felépítmények alapozására is szoktak használni.

205. — *Szabolcs* (Pécsi j.).

Vöröses-szürke, durvaszemű, liasz-korú **homokke**.

206. — *Szászvár* (Hegyháti j.).

Vöröses-barna, csomós, foltos, tömött, vékonyan fehér-mészpáteres felső-doggerkorú **mészke** (klaus-rétegek). Ezen mészke ugyancsak a Lánya nevű bányában fordul elő a tithon-mészszel együtt.

207. — *Szászvár* (Hegyháti j.).

Világos nyerskávészínű, tömött tithon-korú **mészke** a községi, 1 kmtrre D-re fekvő, ú. n. Lánya kőbányából, a hol dogger-korú mészszel együtt fordul elő. E kőbányában átlag 200—400 kmtr követ termelnek

egy év alatt, mit részint építésre és útkavicsolásra, részint pedig mészégetésre használnak. E bánya 1870-ben lett megnyitva.

208. — *Szászvár* (Hegyháti j.).

a) Világos, okkersárga-szinű és sötétebb-szürke, tömött **mészkö** a tithon-emeletből. E mészkö a szászvári Dobos nevű kőbányából való, mely a községtől 1·5 kmtrre D-re fekszik, a hol 1886-ban lett megnyitva. E helyen évenként átlag 60—100 kmtr kő lesz fejtve, mit különböző közönségesebb építkezésekre és útkészítésre használnak.

b) Sárgás, tömött tithon **mészkö** a Lipese nevű kőbányából, szintén 1·5 kmtrre a községtől D-re. Termelési viszonyai u. a.; házépítések és útkavics előállításán kívül még mészégetésre is használják. Megnyitásának éve 1886.

209. — *Szebény* (Pécsvárad j.).

Sötétszürke, öregebszemű **biotitgránit**, borsónagyságú, húsvörös földpátokkal, Szebény község kőbányájából, mely a Cseplény-dülőben, a községtől 1 kmtrre É-ra, 1855-ben lett megnyitva. E kőzet évenként kb. 200 kmtrnyi mennyiségben, faragatlan állapotban falrakásokhoz használtatik.

210. — *Szederkény* (Pécsvárad j.).

Világos-szinű **mészkö**, 2—3 ujnyi vastag barna, tömött szarukő-rétegekkel az alsó-doggerből (kovás mészkö, *Belemnites Blainvillei*-vel). A kőbánya, mely 1 kilométerre fekszik a községtől Ny-ra (nem-e É-ra?), HERGENRÖDER JÁNOS és TSAI-nak tulajdona, a kik benne méternél hosszabb darabokat fejtetnek, még pedig évenként 100—800 kmtr mennyiségben, a mely nyers, faragatlan állapotban építőkönek, összeapítva pedig útkavicsolásra szolgál.

211. — *Várkony* (Pécsvárad j.).

Sárgás, tömör, gyéren aprólikacsos, foraminiferadús felső-mediterrán **mészkö**, a RESCH FERENCZ tulajdonát képező, a községtől 0·5 kmtrre K-re fekvő és 1883-ban megnyitott kőbányából, melyben a fejtett kövek átlag 0·40—1·20 méter nagyok. Az évi termelés 400 kmtr, mi nagyobb részben építkezésekre szolgál.

212. — *Várkony* (Pécsvárad j.).

Világos-szürke, középszemű, meszes kötőszertű, szarmata **kvarcshomokkő**, a községi, 1880-ban megnyitott és a községtől 2 kmtrre D-re, a pécsvárad—pusztafalvi út mellett fekvő kőbányából, melyben 0·40—1·20 méteres darabok fejthetők. E kőzet sirkövek, oszlopok és egyéb kőfaragási cikkek előállítására, úgyszintén építőkönek használtatik. Évi termelés 1200 kmtr.

213. — *Vasas* (Pécsi j.).

Szürke, sávonként durvább szemű, rétiaai korú **homokkő** (ú. n. telep-

nélküli homokkő), a *szab. dunagőzhajózási társaság* bányájából. Ez anyag épületekkül szolgál úgy nyersen, mint kifaragva.

214. — *Vékény* (Hegyháti j.).

Sötétvörös, tömött, felső-doggerkorú **mészkö** (klaus-rétegek), a községi, 1864-ben nyitott kőbányából, mely a községtől 0·4 kmtrre D-re fekszik. E kőbányában évenként átlag 200—400 kmtr követ fejtenek, mit nyersen építkezésre, kidolgozva oszlopokra és egyéb kőfaragói munkálatokra használnak.

215. — *Vékény* (Hegyháti j.).

Nyers-kávészínű, tömött tithon **mészkö**, a községi, 1864-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·4 kmtrre D-re fekszik. E kőbányában évenként átlag 200—400 kmtr követ fejtenek, mit nyersen építkezésre használnak, de ezen kívül kőfaragói munkálatokra is alkalmas.

216. — *Véménd* (Pécsvárad i.).

Húsvörös, középszemű **biotitgránit**, a község tulajdonát képező, 1873-ban megnyitott és 0·9 kmtrre ÉNy-ra fekvő kőbányából. E kőbányában 0·2—0·6 kmtr köveket termelnek, a melyek nyers állapotban építésre szolgálnak.

217. — *Versend* (Mohácsi j.).

a) Világos okkersárga, tömött **mészkö** az alsó-doggerből (*Belemnites Blainvillei*-vel), a községi, 1785-ben nyitott és a községtől 2·6 kmtrre ÉNy-ra, a Bányahegyen fekvő kőbányából. E kőzetből átlag 1—2 méter hosszú és 0·40—0·50 mtr vastag darabokat lehet fejteni. Bérelője BLAU REZSŐ Mohácson, ki évenként mintegy 500 kmtr követ fejtet építkezésekre, alapfalazásokra, valamint az állami és megyei utak fentartására.

b) Világos, barnás-szürke **mészkö**, ugyanonnét a BLAU REZSŐ-féle 1885-ben nyitott kőbányából. Ebben a kőbányában ugyancsak a fent említett czelokra évenként 600—1000 kmtr kő lesz fejtve.

c) Világos, barnás-szürke, tömött, kovás **mészkö** ugyanott, RUDOLF JÓZSEF-né (Német-Boly) 1890-ben nyitott kőbányájából. Ezen kőzetből évenként mintegy 150—200 kmtr fejtetik.

218. — *Villány* (Baranyavári j.).

Sötétbarna, tömött, bitumenes **mészkö** a középső-triaszból, gyéren egyes crinoida-nyéltagokkal, TAUSZIG DÁVID (Szeged) kőbányájából, mely a pécs—mohácsi vasut villányi állomása közelében, a községtől mintegy 0·5 kmtrre ÉNy-ra fekszik. E kőzetből, melyet átlag 0·50 mtr³-es darabokban is fejtenek, évenként átlag 1500 kmtrt szállítanak terméskő alakjában építkezésekre, valamint útkavicsolásokra is.

219. — *Villány* (Baranyavári j.).

Világos, okkerszínű, tömött, fehér mézspáteres, felső-jura (malm) **mészkö**, a FRIGYES főherczeg uradalmához tartozó kőbányából, a mely 0·30

kmtrre fekszik a villányi vasuti állomástól. Bérlóje BLAU REZSŐ (Mohács). Ezen kőzet terméskő alakjában használtatik különböző magánépítkezésekhez és dunaszabályozási munkálatokhoz. Zúzva pedig útépitésre is szállítatik. Az évi termelés 25,000 mtr³. (M. K. Á. IV. 6.)

220. — Villány (Baranyavári j.).

a) Világos-vörhenyes-testszinű, igen finomszemű, majdnem tömött **dolomit** a középső-triaszból (felső-dolomit), a FRIGYES főherceg uradalmához tartozó kőbányából, mely a mohács—pécsi vasut villányi állomása mellett, a községtől mintegy 0·2 kmtrre ÉNy-ra fekszik. E bánya 1855-ben lett megnyitva s jelenlegi bérlóje BLAU REZSŐ (Mohács), ki benne évenként kb. 6000 kmtr követ fejtet nyers építőanyagul, nagyobbrészt pedig utkavicsolásokra való használatra.

b) Ugyanazon minőségű kőzet a BLAU REZSŐ-féle kőbányából, mely a vasuti állomás közelében, a községtől 0·5 kilométerre fekszik. E bánya 1851-ben lett megnyitva. BLAU innét évenként mintegy 25,000 köbméter követ szállít útfenntartási és útépitési czélokra.

c) Téglavörös, tömött **dolomit** TAUSZIG DÁVID (Szeged) kőbányájából, mely ugyancsak a vasuti állomás mellett, a községtől mintegy 0·5 kmtrre fekszik. Vele együtt barna, bitumenes triaszmész is fordul elő (lásd ezt).

d) Világos-barnás, majdnem tömött **dolomit** ugyanazon tájról, 1 kilométerre a községtől ÉNy-ra, BARTONUSEK ANTAL kőbányájából. E bánya 1890-ben lett megnyitva és bérlóje, SPITZER HERMANN, évenként átlag 10,000 kmtr követ szállít építési, főleg pedig útépitési és kavicsolási czélokra.

221. — Zobák (Pécsi j.).

Fehér, fénytelen, tömött, a litografkőhöz hasonló **mész-kő** a felső jurából (tithon). A kőbánya, mely a pécsi püspökségi uradalomé, 1856-ban nyitott meg s a hird-szászvári út mellett Hosszúheténytől 7 kmtr-re fekszik É-ra. E kőzet egészen 4 mtr hosszú lapokban fejthető és évenként 400 kmtr lesz felhasználva a szomszédos utak kavicsolására.

222. — Zsibrik (Pécsváradi j.).

Barna, tömött, erősen bitumenes **mészhomokkő** az alsó-liaszból. A kőbánya, melyből e kőzet való, Zsibrik községé, mely azt 1857-ben nyitotta meg. Fekvése 1 kmtrnyire DNy-ra. A kőfaragásra is alkalmas, és lehet belőle 0·60×2·0 mtr darabokat is fejteni. Jelenleg 400—500 kmtrt fejtenek, megjegyezvén, hogy a termelés azelőtt, mikor a lakosság jobbmódban élt, nagyobb volt. E kőzet nyers állapotban kútak, pinczék falazására és házak építésére szolgál; a Duna-Drávai Vasút építése alkalmával pedig faragottan műszaki építkezésre is alkalmazták.

6. BARS VÁRMEGYE.

223. — *Alsó-Hámor* (Szt-Kereszti j.).

Szürke, öregszemű **granodiorit** (régebben orth. kv.-trachit, SZABÓ), egyes diónagyságú, sötétszürke bazisos kiválásokkal. A bánya községi, s bérelője HORÁRIK ISTVÁN (Besztercebánya), ki azonban ez idő szerint nem fejti a követ. Zsarnócza vasúti állomásaig 6 kilométer jó karban tartott út vezet. (M. K. Á. III. 57.)

224. — *Bars-Szklénó* (Szt-Kereszti j.).

Sötét-szürke, finomszemű, bitumenes felső-triaszkorú **dolomit** a községi kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtr-re D-re fekszik. Ezen kőzet mészegetésre és útkavicsolásra használtatik, évenként változó mennyiségben.

225. — *Bartos* (Garam-Szt-Kereszti j.).

a) Fehéres, tömött s csak a rétegeesség mentén odvas **édesvízi kvarcz** (limno-kvarczit) a b.-szt-kereszti uradalomhoz tartozó kőbányából, mely Ó-Körmöcskétől mintegy 3 kmtr távolságban fekszik. Távolsága a garamberzencei vasúti állomástól 12 kmtr. A rendszeren termelt kövek 0·10—0·50 mtr³ nagyok, a miket azután kifaragva malomkögyártásra használnak.

b) Rozsdafoltos, likacsos, odvas **édesvízi kvarcz**, mely ugyancsak a püspöki uradalmi területen a m. kir. II. számú akna fölött fordul elő. Rendes kőbánya nincsen, bár a kőzet tetszés szerinti nagyságban fejthető és épületeknek alkalmas.

226. — *Csiffár* (Verebélyi j.).

Vörhenyes-szürke, szarukőnemű, tömött alapanyagú **biotitos andezit** nagyobb porfirosan kiválott plagioklászokkal, a nagyszombati érseki papnövelde tulajdonát képező, 1854-ben megnyitott kőbányából. E bányát, mely a községtől 3 kmtr-re fekszik K-re, jelenleg HECHT JÓZSEF és BERNÁTH N. bérlik, a kik évenként mintegy 2000 kmtr. anyagot útkavicsolási célokra fejtenek. Azonkívül építkezésekhez és kút kirakásokhoz is használják.

227. — *Dallos* (Garamszentkereszti j.).

Vöröses, közép szemű **biotit-amfibol-andezit**. A kőbánya tulajdonosa a község és a m. kir. erdőkinestár. A fejtőhely 3¹/₂ óránnyira fekszik a berzencei vasúti állomástól. A kőzet tetszésszerinti nagyságban fejthető; az évi termelés mennyisége csekély. Többnyire csak helyben használják terméskő alakjában építkezésekre, de 1884-ben készítették ebből a kitűnően faragható anyagból a körmöczi kir. pénzverőhivatal lépcsőit és ajtó- és ablaktokjait is.

228. — *Dallos* (Garamszentkereszti j.).

Szennyesfehér, perlités **tajtkőtufa** a községi kőbányából, mely Garamberzenczéről és Kőrmöczbányáról egyaránt 3 órányi távolságban fekszik. A kőbányában 1—1·5 mtr³ nagyságú darabok fejthetők, a miket a környéken építkezésre használnak. 1884-ben Kőrmöczön használták a m. kir. pénzverőintézet párkányfalazatához.

229. — *Geletnek* (Garamszentkereszti j.).

Vörhenyes, likacsos **hidrokvarczitos riolit** (kvarez-trachit), a m. kir. erdőkinestár (Zsarnócza) tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 3—4 kmtr-re K-re 900 mtr t. sz. f. magasságban fekszik. A bánya bérelője MAJERSZKY ISTVÁN és TSAI. A termelt kövek átlag 0·30—2·00 mtr átmérőjűek és az átlagos évi termelés 1200 drb. malomkövet teszen, a mire ezen kőzet kiválóan alkalmas. Használják azonban még koczka-kövek és egyéb építészeti, szerkezeti kövek kifaragására is. A bánya 1600 körül lett megnyitva.

230. — *Gyékényes* (Verebélyi j.).

a) Vörhenyes-szürke, zsírfényű, aprószemű, pontusi-korú **kvarczit-homokkő** a közalapítványi uradalom tulajdonát és WASSERWOLF LIPÓT bérletét képező igen régi bányából, mely a községtől 0·5 kmtrre ÉK-re fekszik. E kőzetből évenként mintegy 50 kmtrnyi anyagot fejtenek, mit részint építkezésekre, részint pedig útkavicsolásra használnak.

b) A községi, szintén igen régi kőbánya, ugyanazon kőzetet tartalmazza, s ezen kőbánya 0·2 kmtrre fekszik a községtől D-re. Itt is kb. 50 kmtr anyagot fejtenek hasonló czélokra.

231. — *Kőrmöczbánya* szab. kir. és főbányaváros.

Sötét-szürke, doleritos, tömör **piroxén-andezit** a város tulajdonát képező és évszázadok óta művelés alatt álló kőbányából, mely a várostól 1·7 kmtrre ÉNy-ra a Sturz nevű dűlőben fekszik. Ezen kőzet átlag 0·025 mtr³ nagyságú darabokban évenként 1000 mtr³ mennyiségben magasúti és vízi építkezésekre, összezúzva pedig hasonlóképen 1000 mtr³ mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

232. — *Kőrmöczbánya* szab. kir. és főbányaváros.

Barna, középszemű, szarukő-szerűen tömött alapanyagú, gyéren biotitot és amfibolt tartalmazó **piroxén-andezit**, melyben a porfirosan kiválott plagioklászok kaolinosan mállottak. A kőbánya SALAMIN KELEMEN tulajdona, ki azt a várostól 1·8 kmtrre ÉK-re a Dornstein nevű dűlőben 1870-ben megnyitotta. Ezen kőzet, mint falazati kő, átlag 0·025 mtr³ nagyságú darabokban évenként mintegy 1000 kmtr mennyiségben fejtetik, faragva pedig vasúti és gépkőlapoknak használtatik évenként vagy 50 kmtr mennyiségben.

233. — *Léva* r. t. város.

Sötétebb és világosabb-szürke, vörös-eres, tömött felső-triasz-korú **mészkö**, a város tulajdonát képező s 1869-ben megnyitott ó-lévai kőbányából, mely a várostól 3 kmtrre DK-re a szőlőhegyen fekszik. Ezen kőzetből évenként 0·30—0·50 mteres darabokban kb. 700—800 kmtrt fejtenek, mit részint útkövezésre, részint pedig kavicsolásokra használnak.

234. — *Lutilla* (G.-Szt.-Kereszti j.).

Szürkés-fehér, odvas, különben tömött **édesvizi kvarcz**, a község volt úrbéreseinek és a beszterczebányai püspöki uradalomnak tulajdonát képező két kőbányából, mely a községtől 4 kmtrre ÉK-re a Keluha és Ludány nevű erdőrészben fekszik. A két kőbányát SCHWARCZ, BEHRLE és TÁRSA «*Kárpáti malomkőgyár*» társasága bérlí. A fejtett kövek 0·30—1·20 mtr. átmérőjűek és 0·20—0·45 mtr. vastagok, és ezek részint félig kidolgozott nyers állapotban Morceau neve alatt kerülnek kereskedésbe, részint pedig körsector alakban finomra kidolgozva, ásvány- és lisztőrítő malomkövekké lesznek összeállítva.

235. — *Mohi* (Verebélyi j.).

a) Sötét-szürke, doleritós, likacsos **piroxén-andezit** a zsellérek tulajdonát képező, igen régóta fennálló Kishegy nevű kőbányából. A bánya a községtől 2 kmtrre ÉNy-ra fekszik. A fejtett kövek nyers állapotban helyi építkezésekhez használatnak. A termelés a szükséghez képest változó.

b) Sötét-szürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit** a volt úrbéresek Dobricze nevű kő- és kavicsbányájából, mely a községtől 2 kmtrre É-ra fekszik. Ezen kőzet építkezésekhez, kút kirakáshoz, valamint útkavicsolásra is használatnak. Az évi termelés ez idő szerint csekély.

236. — *Ó-Körmöcske* (Szt.-Kereszti j.).

Vörhenyes-szürke, finomabb és durvább, likacsos-szivacsos, litofizás **biotitos riolit** a beszterczebányai püspökség Szmolnik (1860) és Meszka-Ceszla (1888) nevű kőbányáiból, a melyek közül az előbbi 1 kmtrre ÉK-re, az utóbbi pedig 2 kmtrre DK-re fekszik a községtől. A termelt kövek átlagosan 0·5 kmtrresek, az évi termelés pedig a két kőbányában együttvéve kb. 4000 kmtr, a mit leginkább szerkezeti kövek faragására használnak.

237. — *Ujbánya* sz. kir. bányaváros.

Vöröses és violásszinű, durva-szemű, likacsos **hidrokvarczitos riolit**, (orth. kvarcztrachit) szferolitós alapannyal. A bánya, melyből e kőzet való, a Himmelreich hegyen fekszik 680—730 mtr. magasságban, a hol 1835-ban nyitattott meg. Tulajdonosa a város, a mely azonban a malomkőgyár r.-társaságnak bérbe adta. Ezen kőzet kizárólag malomkőgyártásra szolgál. A kész kövek egy darabból dolgozva 0·63—1·58 mtr átmérőjűek

és 0·185—0·96 mtr vastagok szoktak lenni. Az évi termelés átlag 1600—1800 db malomkő.

238. — *Ujbánya* szab. kir. bányaváros.

a) Szennyes-fehér, közép szemű **riolit** (biotit-kvarc1 \times 2\cdot5 \times 0\cdot30 mtr nagyságú köveket töret s belőlük hekto- és kilométerjelzőket, fedőlapokat, lépcsőfokokat, sirkereszteket s több efféle faragtat. Az évi termelés eddigéle csak 50—60 mtr³.

b) Vörös, hidrokvarcitos, likaesos, biotitos **riolit** (orth. kv. trachit), a Himmelreich hegyen fekvő ú. n. bucsinai kőbányából, mely a várostól 6 kmtrre É-ra fekszik. E bánya 1891-ben nyitott meg és jelenleg az újbányai malomkő r.-társaság tulajdona, mely belőle malomköveket és épületekhez való szerkezeti köveket faragtat. Az évi termelés eddigéle csak 40—50 mtr³. (M. K. Á. IV. 62.)

239. — *Ujbánya* szab. kir. bányaváros.

a) Zöldes-szürke, apró-likacsos **biotit-andezit** a városi Kékkő nevű kőbányából, mely 1·5 kmtrre DNy-ra az országút mellett fekszik. A kőbánya igen régi s tulajdonosa az újbányai malomkőgyár r. t. A benne fejtett darabok átlag 0·25—1·0 mtr³ nagyok, a melyekből fedőlapokat, járda- és határköveket faragnak a város számára. Az évi termelés 10—15 mtr³ szokott lenni, de a bánya ezidő szerint üzemen nincsen. (M. K. Á. IV. 70.)

b) Barna, öreg szemű, mállott **amfibol-andezit** a Pinga nevű kőbányából, mely az újbányai malomkő r. t. tulajdona. Ezen kőzet azelőtt Ujbánya város építkezéseihez használtatott, de ezidő szerint üzemen kívül van. (M. K. Á. IV. 72.)

240. — *Vihnye* (Garamszentkereszt j.).

Vöröses, fehér pettyes **riolit** a kötengerből. A vöröses, likaesos alapanyagban fénylő orthoklasz, fehér kaolinos oligoklász és víztiszta kvarc szemek láthatók. Tulajdonosa a község, bérelője SCHWARTZ-BEHRLE és TÁRSA (Garam-Szent-Kereszt). Ezen kőzet mindenféle építkezésekre használtatik s különösen műkövek faragására alkalmas. Malomkövet is készítenek belőle. (M. K. Á. IV. 60.)

7. BEREG VÁRMEGYE.

241. — Alsó-Hrabonicza (Munkácsi j.).

Barna, középszemű **piroxén-andezit** gróf SCHÖNBORN ERWIN 1883-ban nyitott kőbányájából, mely 0·5 kmtrre fekszik a község keleti részén. E kőzet útépítésre, kisebb részben házépítésre használtatik, évenként mintegy 800 kmtr mennyiségben.

242. — Bene (Tiszaháti j.).

a) Szennyes-fehér, likacsos-szivacsos **hidrokvarczitos riolit** KATZ SALAMON és STEINBERGER SÁMUEL kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrre fekszik és 1885 óta létezik. Kőzete épületanyagul szolgál, valamint malomkő gyártásra is. Évenként 40—50 drb malomkő készül belőle.

b) PARRAGH JÁNOS (Tisza-Újlak) kőbányája ugyanott 1872 óta létezik és évenként kb. 100 kmtr épületkövet fejtenek belőle.

c) Vörhenyes, likacsos, **hidrokvarczitos riolit**, a likacsokban alunit kristály-bevonatokkal. A kőbánya, mely 1 kmtrnyire fekszik a községtől, 1891-ben lett megnyitva s BARTHA ÖDÖN (Beregszász) tulajdona. Anyaga malomkő-faragásra szolgál s évente mintegy 30—40 darabot faragnak belőle. (H. ö. M. K. Á. I. 202—4.).

243. — Beregszász.

a) Fehér **hidrokvarczitos riolit**, a város tulajdonát képező sárok-hegyi kőbányából, mely 1830 körül lett megnyitva. Távolsága a várostól 3 kmtr ÉK-re. A termelt kövek maximális nagysága 0·05 mtr³, az évi termelés 200 kmtr, mit kizárólag útkövezésre használnak.

b) fehér, likacsos-szivacsos, **hidrokvarczitos riolit**, a likacsokban kaolinnal. E bányát Kőfaragóbányának nevezik. Tulajdonosa a város, mely azt 1830 körül nyitotta. A bánya 5 kmtr távolságban DK-re a muzsalyi Nagyhegyen fekszik. Termelhetők benne 0·6 mtr³-es darabok is. Azelőtt megkísérlették malomkőnek, valamint épületekhez faragott kő gyanánt alkalmazni, a mivel azonban később felhagytak.

c) fehéres, likacsos-szivacsos, **hidrokvarczitos riolit**; a likacsok üresek, s ennél fogva a kőzet könnyű. A bánya, mely a város tulajdonát képezi, a Borzlyuk nevet viseli és 1810 óta áll fenn s 3 kmtrre fekszik a várostól DK-re, a Nagyhegynek Kigyós felőli oldalán. E kőzet maximálisan 0·3 mtr³-es darabokban termelhető s az évi termelés mennyisége 500 mtr³-re becsülhető. E kőzetet egy darabban malomkő faragására használják, a hulladék ellenben kisebb építkezésekre szolgál.

d) fehéres, aprólikacsos, **hidrokvarczitos riolit**, 3 kmtrre a várostól É-ra a Sárokhegyen lévő s TAR JÁNOS ügyvéd tulajdonát képező kőbányából, hol az 1880-ban lett megnyitva. Legnagyobb fejthető darabjai

0·1 mtr³-esek, az átlagos évi termés 200 mtr³. E kőzet nyers állapotban utakra és épületekhez használtatik.

244. — Beregszász.

a) Violás, litoiditos, **kvarcz**osodott riolit, a likacsokban finom kvarczbevonatokkal. Az 1892-ben nyitott kőbánya az Aranyosi nevet viseli és STEINBERGER LIPÓT (T.-Ujlak) tulajdona. Eddigélé e kőzetet csak egy esetben használta a GREGERSEN budapesti építészeti cég a t.-ujlaki vas-hid oszlopaihoz. Azóta a bánya szünetel.

Ugyan e helyen kevésbé likacsos riolitot fejtenek TVAROSKA MIHÁLY 1862-ben nyitott kőbányájában is.

b) Violás, litoiditos, **kvarcz**osodott riolit, tele apróbb likacsokkal. A bánya, mely a városé, 4 kmtrre D-re fekszik a Kishegyen, hol 1830 körül lett megnyitva. Távolsága a vasúttól 3 kmtr, a kassa—jablonczai úttól pedig 1·5 kmtr. A termelt kövek maximális nagysága 0·1 mtr, az évi termelés 1500 kmtr. Ezen kőzet két osztályba soroltatik: az első osztályba a nagyobb lapos kövek tartoznak. Ezek vastagsága 7—25 cmtr, lapjuk ellenben 0·50—0·80 mtr²-ig állítható elő. Ezen elsőosztályú kő járdákhoz, fedőkövekre és kútépítésre használtatik. A másodosztályú kő kisebb és szabálytalan darabokban raktároztatván, méretei különbözők és többnyire házépítésre, utcakövezésre és ritkábban kútépítésre is szolgálnak.

Ugyanitt van gróf SCHÖNBORN ERVIN uradalmának is egy kőbányája, mely az egészen az előbbihez hasonló kőzetből évenként vagy 100 kmtrt fejtet építési czélokra.

c) Vörhenyes, **litoiditos riolit**, TAR JÁNOS ügyvéd tulajdonát képező, 2 kmtrre K-re, a Kerekhegy csúcsán fekvő kőbányából, melyből átlag évenként 100 kmtrt fejtenek, mit faragatlanul, építési czélokra használnak. A kőzet padozott. Jelenleg a bánya, mely 1860-ban lett megnyitva, szünetel. (M. K. Á. I. 201.).

245. — Beregszász.

Fehér, likacsos, **hidrokvarcz**itos riolit, a likacsokban alunit kristályokkal. E kőzet a várostól 4 kmtrre K-re, a Nagyhegy K-i részén fekvő ú. n. derekaszegi kőbányában fordul elő. Tulajdonosa gróf SCHÖNBORN ERWIN uradalma, mely évenként mintegy 1500 mtr³-t termeltet belőle épületekhez. Ebből égették azelőtt P.-Kerepeczen a timsót.

246. — Beregszász-Vég-Ardó (Tiszaháti j.).

Fehér riolit, a WEISZ JÓZSEF (Beregszász) tulajdonát képező s a község belterületén fekvő kőbányából, melynek kőzete nyersen építkezésekre szolgál. Megnyitásának éve 1894; évi termelés 100—200 mtr³.

b) Szürkésfehér, aprólikacsos, **kvarcz**osodott riolit a WEISZ JÓZSEF (Beregszász) tulajdonát képező s a községtől 1 kmtrre fekvő kőbányából,

melynek anyaga nyersen építkezésekre szolgál. A bánya nyitása 1894-ben történt; az évi termelés mennyisége 200 kmtr.

c) U. a. kőzet a JEZKOVICS IGNÁCZ (Gát) tulajdonát képező 1893-ban megnyitott kőbányából, mely a község belterületén fekszik és évenként 100 kmtr épületkövet szolgáltat.

d) Barnásfehér, kevésbé likacsos riolit, a POGÁNY JÁNOS (Beregszász) tulajdonát képező, 1892-ben a község belterületén nyitott kőbányából, mely évenként 200 kmtr közönséges épületkövet szolgáltat.

e) Szürke, litofizás-likacsos riolit, az úrbéres közönség kőbányájából, mely 1 kmtnyire fekszik a községen kívül. A bánya 1871-ben lett megnyitva; az évi termelés átlag 200 kmtr, mit nyersen és faragva használnak ház- és hidépítésekre.

f) Szürke, litofizás-likacsos riolit, SZILÁGYI KÁROLY 1874-ben a községtől 1 kmtr távolságban nyitott kőbányájából, a melynek kőzete nyersen és faragva ház- és hidépítkezésekre szolgál. Az évi termelés mennyisége átlag 200 kmtr.

247. — *Bereg-Szőllős* (Munkácsi j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, a gróf SCHÖNBORN E. tulajdonát képező kőbányából, mely vagy 3 kmtrre fekszik ÉK-re. A lapokban előforduló kőzet évenként kb. 10 kmtrnyi mennyiségben fejtetik. E kőzet nyers állapotban ház- és kútépítésre, valamint útkaviccsolásra is szolgál.

248. — *Cserhalom* (Felvidéki j.).

Sötétszürke, vörösfoltos, aprószemű piroxén-andezit, VASZKÓ JÁNOS (Huszt) 1880-ben nyitott s a község belterületén fekvő kőbányájából. E kőbánya épületkövet szolgáltat, évenként mintegy 150 kmtr mennyiségben.

249. — *Déda* (Tiszaháti j.).

a) Vörhenyes, fehérfoltos riolit, LÉTAI MENYHÉRT 1895-ben 5 kmtr-re a községtől ÉNy-ra nyitott kőbányájából. Az évi termelés kb. 150 kmtr-t tesz ki, mit nyersen építkezésekre használnak.

b) Szürkés-fehér riolit, ugyanazon birtokosnak egy másik, 1889-ben nyitott bányájából, mely az előbbinek szomszédságában fekszik s évente mintegy 100 kmtr nyers építőkövet szolgáltat.

250. — *Frigyesfalva* (Munkácsi j.).

a) Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, a gróf SCHÖNBORN ERWIN tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1 kmtr-nyi távolságban D-re a Hutta-hegy ÉK-i oldalán fekszik. A kőzet nagy táblákban fejtethető s az évi termelés mintegy 100 kmtr-re tehető. Négyzet lapokká idomítva járdaburkolatra szolgál. A bánya megnyitásának éve ismeretlen.

b) Barna, aprószemű piroxén-andezit, gróf SCHÖNBORN ERWIN tulaj-

donát képező, a község tőszomszédságában a Zsornina-hegy tövében emberemlékezet óta létező kőbányából. Bérloje MEISELS A. JÓZSEF (Munkács), ki e kőzetet úti kavics termelésre használja fel.

251. — *Geléneg* (Mezőkászonyi j.).

Violás, szalagos, litoiditos **riolit**, VERES LÁSZLÓ Nagy-Köves nevű mintegy 1 kmtrre ÉK-re fekvő kőbányájából, hol az 1871-ben nyitott meg. A bánya jelenleg nincsen üzemben.

252. — *Igléncz* (Munkácsi j.).

a) Barnás-szürke, aprószemű **piroxén-andezit** a községi kőbányából, mely 1880-ban az úrbéresek erdejében, a községtől 1 kmtr-re D-re nyitott meg. E kőbányát BOGDÁN ILLÉS (Igléncz) bérli, ki évenként kb. 1000 kmtr anyagot fejtet úti kavics előállítására.

b) Vörhenyes-sárga, középszemű **piroxén andezit** a munkácsbeszkidi vasútvonal 80. sz. szelv. mellől. (M. K. Á. I. 239.)

253. — *Igléncz* (Munkácsi j.).

Szürke, sávonként konglomerátos **piroxén-andezittufa**. (M. K. Á. I. 257.).

254. — *Ilosva* (Felvidéki j.).

Sötét-szürke, aprószemű **piroxén-andezit** KOMLÓSY BÉLA 1895-ben a községtől 1·5 kmtr-re É-ra nyitott kőbányájából. E kőzet a közlekedési útakra használtatik úti kavicsnak.

255. — *Ilosva* (Felvidéki j.).

Alluviális, sötétszínű, egészen tyuktojás nagyságú **piroxén-andezit-kavics** a községen átfolyó Ilosva patakból. Ezen anyag útkavicsolásra szolgál.

256. — *Iványi* (Munkácsi j.).

Barnás-szürke, aprószemű **piroxén-andezit**, a község tulajdonát képező és a hatvanas évek óta megnyitott kőbányából, mely 5—6 kmtr-re fekszik ÉK-i irányban. Ezen üde kőzet táblásan válik el, ép úgy, mint a frigyessalvi és ajánlható járdakövek készítésére, valamint vízi építkezésekhez is; jelenleg azonban rendes üzemben nincsenek, a mennyiben csakis a községi lakosok fedezik belőle csekély kőszükségletüket.

257. — *Kigyós* (Tiszaháti j.).

Szürkés-fehér, likacsos **hidrokvarczitos riolit**, a likacsokban tridymittel, kvarcz-kristályokkal és olykor kövelővel. E kőzetet két egymás mellett fekvő kőbányában fejtik, a községtől 1 kmtr-nyire. Az egyik bánya a ref. egyházé, a másik KATZ IGNÁCZ-é, s mind a kettőnek nyitási éve 1875. E kőbányákban csakis közönséges épületkövet fejtenek, évenként mintegy 100 kmtr. mennyiségben.

258. — *Kisfalud* (Felvidéki j.).

Szürke, durvaszemű likacsos **piroxén-andezit** a község és NIZSA-

LOVSZKY örökösei között per tárgyát képező kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Ritkán fejtenek e bányában építkezésre való köveket.

259. — Kis-Szolyva (Szolyvai j.).

a) Szürke, csillámos, meszes, kárpáti **homokkő** a gróf SCHÖNBORN ERVIN tulajdonát képező, 1886-ban megnyitott Volecsna nevű kőbányából, mely a községtől 6—7 kmtrnyire ÉK-re a Beszkid határhegységben fekszik. Évenként mintegy 2000 kmtrt fejtenek, mit útépitésre, épületek és hidak építésére használnak.

b) Gróf SCHÖNBORN ERVIN-nek Drugó nevű bányája az előbbinek közelében hasonló kőzetet tár fel. Felhasználása is ugyanaz, mint az előbbi esetben.

c) Ugyanolyan kőzet fordul elő a harmadik, Beszkid nevű bányában is, mely szintén gróf SCHÖNBORN E. uradalmához tartozik.

d) Ugyanott fekszik a Pudkosár nevű, 1886-ban hasonló kőzetben megnyitott kőbánya, mely szintén gróf SCHÖNBORN ERVIN-é, mely azonban jelenleg nem aknáztatik ki. (H. ö. M. K. Á. I. 277—279.)

260. — Klacsanó (Munkácsi j.).

Vörhenyes-barna, durvább-szemű **piroxén-andezit** a Gallis-hegyről, a községtől két kmtrnyire DK-re. E hegyen 3 kőbánya van: HUBERT-SPÁNYI EDITH-é (Munkács) 1872 óta, *Munkács városá-é* 1875 óta, SALZBERGER és TÁRSAI-é 1885 óta. A városi bánya jelenleg szünetel. A másik kettőből azonban évenként 500—1000 kmtr anyagot fejtenek, házépítkezésekre, főleg azonban útkavicsolásra.

261. — Komlós (Felvidéki j.).

a) Világosabb-szürke, középszemű, mállófélben levő **piroxén-andezit** a KOMLÓSI-család tulajdonát képező s 1876 óta létező bányából, mely 4 kmtrnyire D-felé a Borzsa mentén fekszik. E kőbányából épületkövek és útkavics kerül ki, évenként mintegy 200 kmtr mennyiségben.

b) Szürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit** SCHÖNFELD MÓZES és TÁRSA kőbányájából, mely az előbbinek szomszédságában fekszik s 1876 óta létezik. Az évi termelés kb. 200 kmtr.

262. — Lauka (Munkácsi j.).

Sötét-barna, aprószemű, **piroxén-andezit**, a község tulajdonát képező s már a hatvanas évek óta fennálló kőbányából, mely vagy 2 kmtrnyire fekszik É-ra az iványi kőbánya szomszédságában. Ezen andezit is táblásan válik el s ugyanazon czélokra szolgál, mint az iványi. Azonkívül kutakat is szoktak vele kirakni. Eddigél e bánya csakis a helyi kőszükségletet fedezi.

263. — Mező-Tarpa (Tiszaháti j.).

a) Szürke, tömött alapanyagú, fehér földpátos **piroxén-andezit** a

vármegye közönségének kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire K-re a Nagyhegyen fekszik. A kőbánya 1855-ben lett megnyitva s évenként 1500—2000 kmtr utakra való anyagot szolgáltat.

b) Az erdélyi ev. ref. egyház kőbányája ugyanott 1894 óta áll fenn és évenként 1600 kmtr anyagot szolgáltat.

c) FRIEDMANN és KLEIN bányája ugyanott 600—1000 kmtrt. E bánya 1860 óta áll fenn.

d) FRIEDMANN és KLEIN 1893-ban nyitott bányája a Kishegyen 3 kmtrnyire a községtől K-re, 400—600 kmtrt szolgáltat.

e) Sütő ANTAL kőbányája, mely 1895-ben lett megnyitva, ugyanott fekszik s közszolgáltatása 100 kmtr.

264. — *Mező-Kászony.*

a) Violás-szinű, szalagos, litoiditos riolit, USZKAY ZSIGMOND Nagycsillagos nevű, mintegy 1 kmtrnyire É-felé fekvő, 1875-ben megnyitott kőbányájából. E kőzetet csak alkalomadtán és faragatlanul használják.

b) Vörhenyes, litoiditos riolit, BUTKAY FERENCZ tulajdonát képező Kövessor nevű kőbányából. Fekvése 1 kmtrre a községtől É-ra. Évi termelés 200 kmtr.

c) Violás-szinű, szalagos, litoiditos riolit, az id. TATÁR ISTVÁN tulajdonát képező Csillagos nevű bányából, mely az előbbieket szomszédságában 1865 óta létezik. Évi termelés 300 kmtr.

d) Violás, szalagos, nagyobb-likacsú litoiditos riolit a Bereg vármegye közönsége tulajdonát képező Nagycsillagos kőbányából, amely 1880 óta létezik. Azelőtt szaporán fejtettek itt követ, de jelenleg szünetel az üzem.

e) Violás litoiditos riolit a községi bányából, mely az előbbiekkal egy csoportban fekszik és 1879 óta áll fenn. Távolsága a községtől 0.5 kmtr. E bánya régóta szünetel.

f) Barnás-szalagos litoiditos riolit, a községi ú. n. kishegyi bányából, mely tőle csak 0.25 kmtrnyire fekszik és 1879 óta fennáll. Jelenleg ez is szünetel.

g) Violás litoiditos riolit, BUTKAY FERENCZ Nagyköves nevű bányájából, mely 1 kmtrnyire É-felé fekszik és 1867 óta fennáll. Évi termelés mintegy 300 kmtr.

h) Violás-szalagos litoiditos riolit, SZÁNTÓ SÁMUEL Nagyköves nevű kőbányájából, mely 1882 óta (1 kmtr ÉK-re) létezik, de jelenleg itt nem fejtnek követ.

i) Ugyanolyan kőzet a SZÁNTÓ SÁMUEL tulajdonát képező Óriás nevű, 1874-ben 1 kmtrnyire D-re nyitott kőbányából. A bánya jelenleg szünetel.

k) Ugyanoly kőzet, TRIEBWASSER FARKAS szt.-kúti bányájából, mely

1868-ban 1 kmtrnyire DK-re lett megnyitva. Az évi termelés mintegy 500—600 kbmtr, mit nyers állapotban különböző egyszerűbb építkezésekre használnak.

l) **Violás-szalagos riolit**, GLAUB HERMANN Nagycsillagos nevű, 1 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányájából, mely 1860-ban lett megnyitva. Évi termelés kb. 200 kbmtr.

m) **Violás-szalagos riolit**, KOSZTA AMBRUS szt.-kúti bányájából. Megnyitott 1878-ban, de jelenleg nem fejtik benne a követ.

n) Ugyanazon kőzet Szt.-Kútról. HORTHY GYULA 1860-ban megnyitott, de jelenleg szünetelő bányájából.

o) **Vöröses-szalagos riolit**, HAMAR ISTVÁN Nagyköves nevű bányájából, mely 1859 óta fennáll és még jelenleg is évenként átlag 300 kbmtr követ szolgáltat.

p) **Barnás-szalagos riolit**, RÓZSA IMRE szt.-kúti bányájából. E bánya 1 kmtrnyire ÉK-nek fekszik, hol 1893-ban lett megnyitva. Évi termelés 300 kbmtr.

q) **Fehér-szalagos, kilúgzott, kaolinós riolit**, PÉCHY ILONA Veresmáj nevű kőbányájából, mely 0·12 kmtrre D-re fekszik. E bánya 1890-ben nyitott meg. Évi termelés 300 kbmtr.

r) **Violás-szalagos litoiditos riolit**, VÁRADY ISTVÁN Gebő nevű kőbányájából, mely mintegy 0·5 kmtrnyire D-re fekszik és 1855-ben nyitott meg. Az évi termelés kb. 300 kbmtr.

s) **Vöröses litoiditos riolit**, FENDRICH MAYER Trombitás nevű kőbányájából, mely 1 kmtrnyire É-ra fekszik, hol 1879-ben nyitott meg. Évi termelés mintegy 300 kbmtr.

265. — *Munkács.*

a) Halvány, violás-sávós litoiditos **biotit-andezit** (litoiditos plagioklasz-riolit), a Munkácstól 3 kmtrnyire DK-re fekvő nagyhegyi kőbányából. E kőzet közönségesebb építkezésekre szolgál.

b) **Violásszinű, biotitos, litoiditos plagioklasz-riolit**, a kishegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 195, 196.)

266. — *Munkács.*

Vörhenyes, középszemű **piroxén-andezit** a lovácska-hegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 233, 234.)

267. — *Muzsaly* (Tiszaháti j.).

a) Vörhenyes, szürke, likacsos **hidrokvarczitos riolit**, az üregekben alunit kristályokkal, Br. PERÉNYI ZSIGMOND kőbányájából. A bánya 1 kmtrnyire fekszik a községen kívül, hol 1872-ben lett megnyitva. Évente átlag 50—60 db. faragott malomkővet készítenek e kőzetből.

b) Vörhenyes, tömött anyagú, rideg **hidrokvarczit**, egyes üregekkel, melyek kovaliszttel vannak kitöltve. A kőbánya, mely a községtől 0·5

kmtrnyire fekszik, 1872 óta léteznek s azóta anyaga, évente átlag 100 kmtr. kavicsúl szolgál. — Tulajdonosa SZÉKELY BENEDEK (Nyír-Bogdány).

268. — *Nagy-Bégany* (Tiszaháti j.).

Fehér, kaolinósodó riolit, DERCSÉNYI FERENCZ 1892-ben a községtől 5 kmtrnyire Ny-ra nyitott kőbányájából, melyből évenként mintegy 1000 kmtr nyers épületkövet fejtenek.

269. — *Oroszvég* (Munkács j.).

Vörhenyes-szürke, középszemű piroxén-andezit a Galis-hegyről.

270. — *Podhering* (Munkácsi j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit a községi, 1880-ban a község ÉK-i részén nyitott kőbányából, könnyen hozzáférhető helyen. E kőzet, évenként mintegy 80 kmtr mennyiségben, kizárólag utépitésre használtatik.

271. — *Polyánka* (Felvidéki j.).

Szürke, lemezes, középszemű piroxén-andezit, DOBSA FERDINÁND igen régi kőbányájából, mely a község belterületén fekszik. E kőzet épületkő gyanánt és utakra való fedőanyagként szolgál. Az évi termelés 350 mtr³-re tehető.

272. — *Paszika* (Szolyvai j.).

Hamvasfehér, középszemű tajtköves piroxén-andezittufa (M. K. Á. I. 258—9.)

273. — *Rónafalu* (Munkácsi j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, a gr. SCHÖNBORN ERVIX tulajdonát képező, 1895-ben nyitott Sztupa nevű kőbányából, mely a községtől, valamint Új-Klenócztól egyaránt 0.5 kmtrnyire fekszik. E kőzet építészre és útkavicsolásra szolgál.

274. — *Selesztó* (Munkácsi j.).

Barnásszürke, középszemű piroxén-andezit, a gr. SCHÖNBORN ERVIX tulajdonát képező, 1875-ben megnyitott kőbányából, mely 0.5 kmtrre D-re fekszik. Bérelője MEISELS A. JÓZSEF, ki évenként kb. 1500 kmtr mennyiségben állítat elő utakra való kavicsot.

275. — *Som* (Mezőkaszonyi j.).

Fehér és vörhenyes-foltos riolit. A tikacsok részint opálanyaggal vannak kitöltve, részint alunit kristálykakkal kibélelve. 2 kmtrnyire K-re a községtől. Két bánya tárja fel ugyanazt a kőzetet. Az egyik a felső bánya, mely 1880 óta fenáll, a másik, az alsó bánya, 1870 óta. Mindkettő LÓNYAY GÉZÁ-é (Som). Az alsó szünetel, a felsőben pedig évenként 400 kmtr kővet termelnek különféle közönséges építkezésekre. — (H. ö. M. K. Á. I. 300.)

276. — *Szolyva-Malmos* (Szolyvai j.).

Szürke, apró csillámú, meszes kárpáti homokkő, a gr. SCHÖNBORN ERVIX tulajdonát képező, állítólag 1805-ben nyitott kőbányából, mely Szolyvától 2 kmtrnyire, Malmostól 1/2 kmtrnyire fekszik ÉK-re, a Mármarosba vezető

út mentén. Több mtr méretű darabokban is volna fejthető. Nyersen útkavicsolásra, kifaragva járdákhoz, kutak kirakásához, építkezésekhez és sírkövekre használtatik. A szolyvai r. kath. templomot is ebből a kőzetből építették. Az évi termelés 1200 mtr³-re tehető. (M. K. Á. IV. 115.)

277. — *Szászoka-Ossza* (Szolyvai j.).

Szürke, aprószemű, meszes kárpáti **homokkő**, a munkács-beszkidí vasút 419. és 426. sz. szelvényei között. (H. ö. M. K. Á. I. 291—2)

278. — *Szászoka-Vócsi* (Szolyvai j.).

Sötétszürke, aprószemű, fehér csillámos, meszes kárpáti **homokkő**, a munkács-beszkidí vasútvonal 340. sz. szelvénye melletti kőbányából. (M. K. Á. I. 287.)

279. — *Szent-Miklós* (Munkácsi j.).

Sötétszürke, likacsos **piroxén-andezit** (M. K. Á. I. 235).

280. — *Szobatin* (Felvidéki j.).

Szürke, közepes szemű, igen üde **piroxén-andezit** a Nagy Hordány nevű dűlőből, a Hát hegység déli oldalán. A kőbánya, mely gr. SCHÖNBORN ERVIN-é, 2 kmtrnyire fekszik Ardánházától ÉK-re. E kőzet 4—5 mtr²-lapokban is fejthető. Nyers állapotban járdák, épületek, boltívek készítésére, kutak kirakására, valamint úti kavicsul is szolgál.

281. — *Szuszkó-Jobbovicza* (Szolyvai j.).

Kékesszürke **piroxén-andezit**, a két község tulajdonát képező s 1883-ban megnyitott kőbányából, mely a községektől 1 kmtrnyire É-ra. az állami út mellett fekszik. Évenként 5600 kmtr követ termelnek e bányában, mit részint nyersen utak építésére, részint pedig faragva járdarakásra és építkezésekhez használnak.

282. — *Tövisfalva* (Szolyvai j.).

Világosszürke, tömött, malm korú **mész kő**, a gr. SCHÖNBORN ERVIN-féle mész kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire K-re a Borló-gyil nevű erdő részben fekszik. Ezen anyag mészégetésére használtatik.

283. — *Uj-Klenóc* (Munkácsi j.).

Sötétszürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, melynek vékonyabb padjaiból Ungvárt a járda készül.

284. — *Volóc* (Szolyvai j.).

a) Zöldesszürke, finomszemű, finoman glaukonit szemes kárpáti **homokkő**. Ezen jóformán mész nélküli homokkő, a gr. SCHÖNBORN ERVIN tulajdonát képező Kilenicza nevű és 1886-ban megnyitott bányából való, mely közvetlenül a község nyugati végén fekszik. Nyersen útépitésre és hidakhoz használtatott. Jelenleg azonban a bánya szünetel. (M. K. Á. I. 295.)

b) Szürke, csillámos, meszes kárpáti **homokkő**, gr. SCHÖNBORN ERVIN tulajdonát képező. Vapilnicza Kicsera nevű, a községtől 1·5 kmtrnyire Ny-ra, a Vicsa-völgyben fekvő, 1886-ban megnyitott kőbányából, melynek anyagát

alkalomadtán nyersen útkészítésre, faragottan pedig épületek és hidak építésére használják.

c) Szürke, meszes, kissé csillámos kárpáti **homokkő** fordul elő a gróf SCHÖNBORN-féle Ljahübrid nevű bányában is, 2 kmtr távolban a Vicsa-völgyben Zányka és Volócz között.

285. — *Zápszony* (Mezőkászonyi j.).

a) Vöröses és fehér foltos, szalagos **alunitos riolit**, VUKOVICS ISTVÁN (Nagy-Becskerék) «vasút feletti» kőbányájából, mely a községtől mintegy 0·5 kmtrnyire É-ra fekszik. Megnyitásának éve 1887. E bánya jelenleg szünetel.

b) Sötétebb színű, rendetlenül szalagos, lithoiditos, szferolitos **riolit**, KATZI GYÖRGY (Budapest) «faluvégi» bányájából, mely közvetlenül a község É-i végén fekszik, hol 1886-ban lett megnyitva. Ebben a kőbányában eleinte faragott követ termeltek, jelenleg azonban szünetel. (H. ö. M. K. A. I. 198, 199.)

8. BESZTERCZE-NASZÓD VÁRMEGYE.

286. — *Alsó-Borgó* (Jádi j.).

Világossárgás, középszemű, meszes **dácztuffa**. E bánya, mely SARDUS JÁNOS és tsai, alsó-borgói lakosoké, 1 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, a Gyalu Szlatini nevű dülő oldalán, a hol az 1840-ben nyitattott meg. A termelt kövek dimenziói a szükséglethez mérten tetszésszerintiek, az évi átlagos termelés pedig kitesz 700—800 mtr³-t. E bánya kőzete úgy az előtt, mint jelenleg, építkezésekre és sírkövekre használtatik, részint nyers, részint pedig faragott állapotban.

287. — *Besztercze r. tan. város.*

Alluviális, sötétes, de tarkaszínű **kavics**, mely túlnyomólag andezit-félék, alárendelten kvarcz és kristályos palák görgetegeiből áll. A kavicsgödör, a melyből a minta küldetett, a várostól 1 kmtr távolságban fekszik, a Hahnenberg-féle dülőben. Tulajdonosa MAROSÁN JÁNOS, ki azt 1894-ben megnyitotta. E kavics az ország- és megyei utakra használtatik fedőanyagul, de csak akkor, a mikor a folyóból kavicsot szerezni nem lehet. Ezen időszakos szállítás miatt az évi átlagos termelés is csak 400 mtr³-t teszen ki.

288. — *Csépan* (Jádi j.).

Világoszöld, aprószemű, meszes **dácztuffa**. Ezen köfejtő, mely 1865 óta van használatban, a csépani volt úrbéreseké és a község É-i végétől 200 lépésnyire fekszik a besztercze-naszódi vármegyei úttól Ny-ra, a Wolfsberg magaslat DK-i sarkán, mely hely mint priszlupi árok ismert. A termelt kövek nagysága nemcsak az 1, hanem esetleg a 3 mtr³-t

is elérheti, de rendszeren építkezési czélokra csak 0·50 mtr³ nagyságukat fejtenek le. Azonkívül készítenek faragott sirköveket és oszlopokat. Megjegyzendő, hogy a szóban forgó kőbányával szemben, a megyei úton túl, FÖLDVÁRY MIHÁLY birtokos telkén két év óta ugyanazon minőségű kőzetben szintén nyitottak kőbányát.

289. — Jád (Jádi j.).

Világoszöld, meszes **dácztuffa**. A Schlettert nevű kőbánya, a melyben ezen kőzet előfordul, a községtől ÉK-re, mintegy 3 kmtr távolságban fekszik. Tulajdonosa Jád községe mint erkölcsi testület, bérelője pedig ENGLER MIHÁLY jádi lakos. E bánya régi s emberemlékezet óta áll fenn. A termelt kövek átlagos nagysága változik a 0·25—1·0 mtr³-ig, az évi átlagos termelés pedig mintegy 500 mtr³-re becsülhető. Ezen kőzet részint nyers, részint pedig faragott állapotban használtatik építési czélokra. (M. K. Á. I. 252—3.)

290. — Közép-Borgó (Jádi j.).

Világoszöld, aprószemű **dácztuffa**. A bánya, mely GICZA ILLÉS és GYÖRGY közép-borgói lakosok tulajdona, 1891-ben nyitattott meg a községtől 2 kmtrnyire K-re eső Fácza gyalu nevű dűlőben. A fejtés ebben a kőbányában csak időszakos, a mikor t. i. anyaga valamely építkezéshez szükségeltetik.

291. — Kusma (Jádi j.).

Feketésszürke, finomszemű, likacsos **piroxén-andezit**, NÉCHEY LAJOS kőfejtő telepéről, mely 15 kmtr jó karban tartott vármegyei úttal van összekötve a jaádi (szamosvölgyi) vasuti állomással. A telepen tulajdonképeni bánya nincsen, hanem inkább csak a borgói havasok tövében felhalmozott nagy kőtuskók kerülnek feldolgozás alá. Legnagyobb méretek 1·2×1·0×0·6 mtr. Belőlük készültek a szamosvölgyi vasut műtárgyai 1899-ben, a 120 mtr nyílású deési hid, a szeretfalvi állami hid stb. A termelés szükség szerint emelhető. (M. K. Á. IV. 84.)

292. — Majer (Ó-radnai j.).

Barnás, aprószemű, ó-harmadkori **kvarczhomokkő**.

293. — Nagy-Demeter (Jádi j.).

Világoszöld, aprószemű **dácztuffa**. A kőfejtőhely Nagy-Demeter községtől 2·5 kmtrre Ny-ra fekszik a Hirschbusch nevű dűlőben. Tulajdonosa a község, mely azt 1862-ben nyitatta. A termelt darabok átlag 0·5—1·0 mtr³ nagyok, de fejthető a szükség esetén 1—3 mtr³ nagyságu is. Az évi termelés 280—300 mtr³-re tehető. A bánya kőzete úgy nyers, mint faragott állapotban használtatik helyi építkezésekre és sirkövekre.

294. — Nagy-Ilva (Ó-radnai j.).

Szürke, durvaszemű **biotit-amfibol-andezit**.

295. — Ó-Radna.

Fehér, kristályosan szemcsés **mészkeő** (márvány), egyes zöldes csikkel.

296. — Ó-Radna.

Szürke, középszemű **biotit-amfibol-andezit**.

297. — Orosz-Borgó (Jádi j.).

Világoszöldes, középszemű **dácztuffa**. A bánya, a melyben ezen kőzet fejtetik, a község keleti oldalán fekszik 2 kmtr távolságban, az ú. n. Pe muncel határrészben. Tulajdonosa e kőbányának több községbeli lakos és megnyitásának éve 1840. Ezen bánya kövei a rendszeren szükségelt dimenzióknak megfelelően bármilyen nagyságban fejthetők. Az évi termelés átlagosan kitesz 500—600 mtr³-t, a mit részint nyers, részint pedig faragott állapotban használnak építkezésre, valamint sírkövek előállítására is. (M. K. Á. I. 250—1.)

298. — Pinták (Jádi j.).

Világoszöld **dácztuffa**. A kőbánya, mely 1850 táján nyitattott meg, ÉK-re fekszik a községtől 6 kmtrre, az ú. n. Fehérhegyen. Tulajdonosa Pinták községe, bérelője ez idő szerint LUES JÁNOS pintáki lakos. Az átlagosan termelt kövek 0.50 mtr³, a legnagyobbak pedig 1.50—2.00 mtr³ méretűek. A termelés egy évben átlag 800 mtr³, a minek átlag egy harmada lépcsőfokokká es sírkövekké lesz kifaragva, míg a többi két harmada nyersen építkezésekre használtatik. (M. K. Á. I. 249.)

9. BIHAR VÁRMEGYE.

299. — Bánlaka (Élesdi j.).

a) Vörhenyesszürke, tömött, felső-jurakori **mészkö**, a község tulajdonát képező s 1887 óta fennálló La Magyarus nevű kőbányából, mely közvetlenül a község D-i oldalán, a vasút mellett fekszik.

b) Vöröses, tömött **mészkö**, a Piatra rosia nevű községi kőbányából, mely 1887 óta szintén a vasút mellett, 0.5 kmtrnyire a községtől D-re fekszik.

c) Világosszürke, tömött **mészkö** a La Huda nevű községi kőbányából, mely 1887 óta ugyancsak a vasút mellett, 1 kmtrnyire a községtől DNy-ra fekszik.

E három kőbánya évenként átlagosan 8000 kmtr kőanyagot szolgáltat, mit részint terméskő alakjában építkezésekre, részint pedig kavicscsázúzva, utak fentartására használnak. Olykor meszet is égetnek ezen mészkövekből.

300. — Belényes-Örvényes (Belényesi j.).

a) Barnás, foraminiferás szarmatakorai **mészkö**, a nagyváradi görög-kath. püspökség tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1, a vasúttól pedig 1.5 kmtrnyire fekszik. Ezen kőzet faragottan szerkezeti kövek előállítására használtatik.

b) Barnás, homokos szarmatakorú mészkő, a másik püspökségi bányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire, a vasuttól pedig 0·3 kmtrnyire fekszik. Ezen bányák a belényesi h. é. vasut építése óta (1886) vannak üzemben. (M. K. Á. I. 93.)

301. — Betfia (Központi j.).

Szürke, tömött, sárga és fehér mészpáteres alsó-krétakorú **mészkő** (caprotinás mészkő), a nagyváradi r. kath. püspökség tulajdonát képező bányából, mely a Bányahegy D-i oldalán, Betfiától 2 kmtrre É-ra fekszik. E kőbánya már igen régi s anyaga mészégetésre szolgál, évenként változó mennyiségben. Ugyane hegy környékén létezik még több kisebb mészkőbánya is, melyeknek anyaga részint mészégetésre, részint alapozási munkálatokra és útkavicsolásokra szolgál.

302. — Bihar-Püspöki (Központi j.).

Murváshomokos, alluviáliskorú **kavics**, mely főleg egészen ökol-nagyságu kvarcz-, ritkábban andezit- és porfiritgörgetegből áll. Ezen anyag három kavicsgödörben lesz ásva s mind a három a községé. A kavics évenként változó mennyiségben a szomszédságban található utak és vasutak kavicsolására szolgál. Finomja kirostálva, vakolatkészítésre is alkalmas.

303. — Borz (Belényesi j.).

Szürke, fehér mészpáteres, triaszkorú **dolomit**, a gör. kath. püspökség bányájából, mely a községtől 0·4 kmtrnyire, közvetlenül a belényesi vasut mellett fekszik. Ezen kőzet felaprózva útkavicsolásra használtatik. E bánya 1886 óta van üzemben.

304. — Brátka (Élesdi j.).

Feketésszürke, gyéren fehér mészpáteres, tömött, bitumenes, felső triaszkorú **mészkő** a község volt úrbéres közönségének 1887 óta fennálló kőbányájából, mely a Koszte riuluj nevű helyen 0·5 kmtrnyire D-re, a vasut mellett fekszik. Ezen kőbányában évenként 3000 kmtr kőanyagot fejtenek, mit terméskő alakjában alépitményekre, zúzva pedig utak kavicsolására használnak fel.

305. — Bucsa (Élesdi j.).

Fekete breccsiásrajzu, tömött, triaszkorú **mészkő**, kisebb fehér mészpát-csikokkal. A kőbánya közvetlenül a vasut mellett fekszik.

306. — Élesd (Élesdi j.).

Világosszürke, tömött, jurakorú **mészkő**, kevés fehér foltozással.

307. — Esküllő (Élesdi j.).

Világosszürke, mészpáteres, tömött, alsó-krétakorú (requienia) **mészkő**, a LEDERER MÁRTON tulajdonát képező tövisvölgyi kőbányából, mely 1885 óta létezik s mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re fekszik. E bányában évenként mintegy 3000 kmtr mészkövet fejtenek mészégetés céljából. Ugyane

község határában fordul elő egy világos okkerszínű, tömött felső-jurakorú **mészkö** is. (M. K. Á. I. 15.)

308. — *Esküllő* (Élesdi j.).

Vörhenyes, durvaszemű, liaszkorú **kvarczhomokkő**, a LEDERER MÁRTON tulajdonát képező kőbányából, mely 1885 óta áll fenn. E bánya, mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re fekszik, évenként mintegy 3000 kbmtr³ anyagot szolgáltat utak építésére és jókarban tartására. (M. K. Á. I. 261.)

309. — *Feketepatak* (Élesdi j.).

Feketésszürke, tömött **mészkö** (középső triasz). (M. K. Á. I. 10.)

310. — *Kaluger* (Vaskóhi j.).

Feketésszürke, tömött, bitumenes, felső-triaszkorú **mészkö**, a község tulajdonát és JANCsó DEZSő (Nagyvárad) bérletét képező, 1892-ben a község D-i szélén megnyitott kőbányából. Ezen mészkö 1—2 mtr hosszú lapokban fejthető. Tömöttségénél fogva jól fényezhető és fekete márvány gyanánt volna felhasználható. Az évi termelés ez idő szerint még nagyon kevés. Ugyanilyen mészkö fordul elő DRAGÁNY SÁNDOR kőbányájában is, azon különbséggel, hogy a beküldött darabon finomabb sárga erek mutatkoznak.

311. — *Kimp* (Vaskóhi j.).

Vörös- és szürkefoltos, tömör, felső-triaszkorú **mészkö**, a községi kőbányából, mely a község Ny-i szélén fekszik, a hol az 1892-ben megnyitattott. Bérelője JANCsó DEZSő (Nagyvárad). A fejtett darabok átlag 0·5—3·0 kbmtr nagyok. Ezen márvány kiválóan alkalmas díszépitkezésekre s többek között a budapesti új országház palotájában is talált alkalmazást.

312. — *Kimp* (Vaskóhi j.).

Szürkésfehér, szemcsés, bitumenes, felső-triaszkorú **dolomit**, a község tulajdonát és JANCsó DEZSő (Nagyvárad) bérletét képező kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Ezen kőzetnek eddigelé csakis lokális kelendősége van.

313. — *Kiskőh* (Vaskóhi j.).

Fehér, bágyadt fényű, durvaszemű **mészkö** (márvány), az uradalmi kőbányából. A megkezdett kőfejtők (csak feltáró fejtés) a Nagyvárad—Vaskóhi vasut Szudrics állomásától KÉK-re, a Krajasa patak völgyében 12 kilométernyire fekszenek. A fehér márványon kívül igen szép apró szemű, fehér-sárga és tejkék, eres márvány is van itten. Nagyobb szabású márványiparra alkalmas. Nagyesésű, állandó vizű patak áll rendelkezésre. A márványok megnyitását SIGMOND és SMILE kolozsvári cég kezdte. A sárgásfehér, finom szemű márvány a cairoi restauráló építész legnagyobb tetszését nyerte meg s csakis vállalkozó híjján nem jöhetett létre a kivitel. (M. K. Á. II. 1.)

314. — Kollest (Vaskóhi j.).

Világosszürke, tömött, triaszkorú **mészkö**, sötétebb szürke foltozással, a Czigányászka hegyről, JANCSÓ DEZSŐ (Nagyvárad) kőbányájából.

315. — Kosgyán (Belényesi j.).

Szürkésfekete, tömött, triaszkorú **mészkö**, finom sárga és fehér erezzel. A kőbánya közvetlen a község mellett fekszik, tőle ÉNy-ra. A szombatsági vasuti állomással 12 kmtrnyi jó út köti össze. Jelenleg útkavicsnak fejtik és törik. Csak kisebb bányászásra alkalmas. A padok vastagsága eltérő, 40 cm-nél vastagabb nincsen.

316. — Lórá-Ponor-Remecz (Élesdi j.).

Feketésszürke, tömött, bitumenés, triaszkorú **mészkö**, az egyesített község volt úrbéreseinek tulajdonát képező s 1887 óta fennálló Lórái kőbányákból, melyek a vasut mellett, a község É-i részén fekszenek. Ezen kőbányák évenként mintegy 2000 kmtr kőanyagot szolgáltatnak, leginkább útépitési és útkavicsolási célokra.

317. — Lórá-Ponor-Remecz (Élesdi j.).

Világosszürke, szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, a község volt úrbéreseinek tulajdonát képező s 1887 óta fennálló Lórái kőbányákból, melyek a község É-i határában, közel a vasuthoz fekszenek. Ezen kőzet a szomszédos triaszmészszel együtt útkavicsolásokra szolgál.

318. — Oláh-Hódos (Magyarcezei j.).

Sárgás, gyéren likacsos, keményebb, felső-mediterrán **mészkö** (lajtamész). Közel, mintegy 2 kmtrnyire a hollód—kötegyám—vésztői vasuti vonalhoz. A kőzet a Nagy völgy (Vale mare) környékéről való. Meg van azonban e környéken több helyen és pedig nagyobb mérvű bányászásra alkalmasan. Mint jó építő követ használják. Közelsége folytán különösen ajánlatos az Alföld területén való felhasználásra.

319. — Pestere (Élesdi j.).

Világos barnásszürke, tömött, alsó-krétakorú (requienia) **mészkö**, a SCHWARTZ JAKAB (Élesd) tulajdonát képező, Pesterétől 2 kmtrnyire Ny felé fekvő kőbányából, mely 1880 óta létezik. Ezen kőbánya évenként 5000 köbméter anyagot szolgáltat, mit legnagyobb részt mészégetésre, részint továbbá útkavicsolásra használnak.

320. — Pestes (Élesdi j.).

a) Világos okkerszínű, fehér mészpáteres, tömött, alsó-krétakorú (requienia) **mészkö**, a közbirtokosság tulajdonát képező régi kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire K-re fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban házépítésre, főleg pedig alapozásokra használtatik.

b) Valamivel sötétebb mészkö, a gr. BATHYÁNY JÓZSEF birtokán lévő kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire É-ra fekszik. Ezen kőzet felhasználása ugyanaz, mint az előbbi esetben.

321. — *Pestes* (Élesdi j.).

Murvás-homokos, alluviális korú **kavics**, a melyben a kvarczgörgetegen kívül sok dáczit és porfiridarab is foglaltatik. Az Élesdtől 1 kmtrnyire D-re, a Körös mellékén fekvő kavicsbánya Pestes község tulajdona s anyaga kizárólag a közeli utak kavicsolására használtatik.

322. — *Rév* (Élesdi j.).

Feketésbarna, gyéren fehér mészpáteres, tömött, bitumenes, felső triaszkorú **mészkö**, a gr. ZICHY ÖDÖN tulajdonát képező és 1876 óta fennálló kőbányából, melyet ez idő szerint GLASZNER JÓZSEF (Budapest) bérel. A kőbánya 4 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra s évi termelése átlagosan 300 vagon, mit összezúzva útkavicsolásra használnak.

323. — *Rikosd* (Élesdi j.).

Fehéres, középszemű, alsó-liasz **homokkö**, SERVÁNSZKY LÁSZLÓ kőbányájából. A m. kir. áll. vasutnak rikosdi megállójától mintegy 1¹/₂ kilométernyire. Feltárt kőfejtő, hozzáférhető úttal. Nagyvárad város kövezéséhez használták; de kövezőkoczkán kívül lépcsőfokok s nagyobb tömbök előállítására is alkalmas.

324. — *Sólyom* (Belényesi j.).

Vörhenyesszürke, középszemű **dáczit**, a községi, 1886 óta létező kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre, a vasuttól pedig csak 0.1 kmtrnyire fekszik. Ezen igen üde kőzet részint mint terméskő, részint pedig faragva használtatik.

325. — *Sólyom* (Belényesi j.).

Vörhenyes, középszemű, diaszkorú **kvarczit**, közben zöldes, szericites palarészekkel, mely a községi, 1886 óta létező kőbányából való. E kőbánya a községtől 0.2 kmtrnyire, közvetlenül a belényesi vasut mellett fekszik. Ezen kőzet terméskő alakjában lesz felhasználva alapozásokhoz, összezúzva pedig útkavicsolásra.

326. — *Széplak* (Margittai j.).

Zöldesszürke, muszkovitos **csillámpala** a községi kőbányából, mely még a múlt századok óta van üzemben. A kőbánya 2 kmtrnyire fekszik a községtől D-re. Ezen lapokban hasadó kőzet építkezésre, jelesen házalapozásokra, összezúzva pedig útkavicsolásra használtatik.

327. — *Vaskóh.*

Húsvörös, tömött, triaszkorú **mészkö**. A nagyváradai róm. kath. püspökség tulajdona, de ugyanilyenl bir a közvetlen határos *Kimp* községe is. Jól megnyitott kőfejtő sokféle tarkaszínű márvánnyal. JANCÓS, uradalmi ügyész bérlete volt. A budapesti új országházba szép ballustrád darabokat stb. szállított. Nagy ipar fejlesztésére alkalmas. (M. K. Á. I. 12.)

328. — *Veszter* (Magyar-Csékei j.).

a) Vörös, durvaszemű, diaszkorú **kvarczithomokkö** a község tulaj-

donát képező s tőle 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, melyben csak szükség esetén folyik a kőfejtés. Nyers állapotban építkezésre használják ezen követ, de kőlapokká is faragható.

b) Ugyanolyan minőségű **kvarczithomokkő**, a nagyváradi gör. kath. püspökség tulajdonát képező bányából, melyben hasonlóképen csak alkalmadtán fejtenek építésre való köveket.

10. BORSOD VÁRMEGYE.

329. — *Alacska* (Szt.-Péteri j.).

Sárga, gyéren biotitos, tajtkódarabos **andezittufa**, a Hársashegyről 2 kmtrnyire DNy-ra, a hol már igen régi idő óta fejtik a követ. Tulajdonosa e bányának az alacsikai közbirtokosság, mely innen évenként vagy 100 köbmétert vitet ház-, fal- és egyéb felépítményekre.

330. — *Apátfalva* (Szt.-Péteri j.).

Világos galambszürke, tömött, fehér mészpáteres **juramész**, a község közvetlen közelében s annak D-i oldalán fekvő kőbányából, mely az egri papnövelő apátfalvi birtokához tartozik. A bánya ősrégi időktől fogva áll fenn s bár rendszeresen művelve nem lesz, mégis fejtenek benne évenként 300—1000 kmtr követ, mit részint útkavicsolásra, részint pedig mészegetésre használnak fel. A belőle készített meszet kitünőnek mondják.

331. — *Ároktő* (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszínú, borsó-mogyoró nagyságú **kvarczkavics**, a mely között néhány trachitdarabka és ágas-bogas mézsmárga konkreczió is található. A kavicsbánya a községtől D-re 3 kmtr távolságban a Tisza jobb partján fekszik és a Tiszai bánya nevét viseli. Tulajdonosa az egri főkáptalan, mely azt 1880-ban nyitatta. E kavicsból, mely Borsod és Heves vármegye szomszédos trvhatósági útjainak javítására szolgál, évenként 600 kmtr-t termelnek.

332. — *Bánfalva* (Szt.-Péteri j.).

Sárgás, finomszemű **andezittufa**. E tufa átmosottnak tekinthető, mivel muskovitpikkelyek is vannak benne. E puha kőzet a községi, 1864-ben megnyitott kőbányából való, mely tőle 1·5 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Évenként mintegy 180 kmtr követ fejtenek ezen bányában, mit a községben felépítményekhez használnak.

333. — *Bánhorváth* (Szt.-Péteri j.).

Szürke, aprószemű **andezittufa**, a községi, 1858-ban nyitott és tőle 1·2 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, melyben évenként átlag 140 kmtr építkezésekhez való követ fejtenek.

334. — *Bánhorváth* (Szt.-Péteri j.).

Tarkaszínú, egészen ökölnagyságú kvarcz- és mézskódarabokból álló

alluviális **kavics**, a község tulajdonát képező, 1892-ben nyitott és tőle 0·2 kmtrre fekvő kavicsgödörből, melyben átlag 76 kmtrt ásnak úti fedanyag gyanánt.

335. — *Berente* (Szt.-Péteri j.).

Fehér, gyéren biotitos, riolitos **tajtkőtufa**, 0·5 kmtr távolságban a községtől DNy-ra, **SZEPESY GYULA** berentei lakos bányájából, melyben már a mult század közepe óta fejtik a követ. Ezen igen puha kőből évenként mintegy 20 kmtrt fejtenek házépítésekre.

336. — *Berente* (Szt.-Péteri j.).

Murvás **kavics** a Sajóból, mit a szomszédos utak jókarban tartására szoktak használni.

337. — *Bogács* (Egri j.).

a) Szürke, középszemű **dáczit** (biotit-kvarcz-andezit), a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő és Kőkötői néven ismert kőbányából, mely **SPIEGEL IGNÁ CZ** tulajdona, ki azt 1889-ben nyitotta meg. A fejtett darabok dimenziói mtrnél nagyobb átmérőjűek és ezeket nyers állapotban falkőnek, kifaragva pedig lépcsőfokokra, függőlépcsőnek, alapzatoknak, erkélylapoknak és síremlékeknek dolgozzák fel.

b) Téglavörös **dáczit**, a községtől 3 kmtrnyire É-ra fekvő Ábrahámkai bányából, mely a község tulajdonát és **SPIEGEL IGNÁ CZ** bérletét képezi. A bánya igen régi. Kőzete csakis nyersen használtatik falkőnek, bár faragásra is alkalmasnak látszik.

338. — *Bogács* (Egri j.).

Téglavörös, likacsos **piroxén-andezit**, a melyben egyes biotit lemezek is látszanak, a község belterületén, illetve annak nyugati szélén a lejtős hegyoldalon fekvő Kövesi kőbányából, mely a község volt úrbéreseinek tulajdona már ősrégi idők óta. Bérelője **SPIEGEL IGNÁ CZ**. Ezen kőzet 0·10—0·30 kmtres darabokban fejthető. Könnyen faragható és ezért lépcsőknek, padlólapoknak és járdaköveknek feldolgozható. Nyersen pedig falazati kőnek szolgál; évenként vagy 100 kmtr fogy el belőle.

339. — *Bogács* (Egri j.).

Világosszürke **dáczit**- (biotit-kvarcz-andezit) **tufa**, a községi, régóta megnyitott és a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekvő, ú. n. Fehér kőbányából, melyet ez idő szerint **SPIEGEL IGNÁ CZ** bogácsi lakos bérrel. A legnagyobb termelhető kövek 1 kmtrt érnek el. E kőzet nyersen falazásokra, megfaragva kéménylapokra, ajtó- és ablakragasztókra használtatik fel.

340. — *Boldva* (Szendrői j.).

Fehéres, ritkás, tajtköves **andezittufa**, a község tulajdonát képező és tőle 2 kmtrnyire É-ra eső bányából. Ugyanott van még **SZEPESY KÁLMÁN** boldvai lakos bányája is. E helyeken 0·12×0·15×0·15 mtr nagyságú

köveket fejtenek ház- és falépítésekre, évenként átlag 200 kmtr mennyiségben.

341. — *Csokva* (Ózdi j.).

Barnás, kissé meszes és finoman csillámos, alsó-mediterránkorú **homokkő**, a község tulajdonát képező és 1871-ben megnyitott kőbányából, mely a község északi szélén fekvő Málhi dülőben, mintegy 60 mtr távolságban létezik. A termelt kövek átlag 0·15—0·30 mtr³ nagyok és az évi termelés kitesz 100 kmtrt, mit a község lakói faragatlanul, kizárólag építkezésekre használnak.

✓ **342.** — *Dédes* (Szt.-Péteri j.).

Barnásszürke, tömött, alsó-karbonkorú **mészkö**, MEZEY DÁVID Dere-neki kőbányájából, 3 kmtrnyire a községtől DNy-ra, a visnyói határ széléről. E kőbányában, mely 1895-ben lett megnyitva, már az első évben mintegy 100 kmtr követ fejtettek, mit felaprítva, a vármegyei út kavicsolására használtak fel.

343. — *Dédes* (Szt.-Péteri j.).

Fehér, riolitos **tajtkőtufa**, a községi, 1854-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre K felé fekszik, a hol a kőzet mindenütt 3—4 mtrnyire a termőföld alatt fordul elő. Ezen puha és tetszésszerű nagyságú darabokká idomítható kőzet a községben épületkövül szolgál s elhasználnak belőle évenként mintegy 30—40 kmtrt.

344. — *Dédes* (Szt.-Péteri j.).

Sötétszínű, karbonkorú palák és mészkövek törmelékéből, gyéribben riolittufa és kvarcból álló alluviális **kavics** a Szilvás patakából, melyet a község belterületén ásnak és évenként mintegy 40—50 kmtr mennyiségben a községi utakra fedőanyag gyanánt használnak.

345. — *Diós-Győr* (Miskolci j.).

Szürkésfehér, tömött jura **mészkö**, a községtől Ny-ra fekvő Fényeskő nevű erdőkincstári kőbányából. E kőzet átlag 30—40 kgrnyi darabokban lesz fejtve, még pedig évenként körülbelül 24000 mtrmázsányi mennyiségben. A bérlők e követ részint épületkönek, részint úti kavicsnak használják, tetemes része azonban kiegészve Szerencsre megy, az ottani cukorgyárba.

346. — *Disznós-Horváth* (Szendrői j.).

Feketésszürke, igen finomszemű, karbonkorú **mészkö**, a községtől 1·5 kmtrnyire É-ra eső községi kőbányából, melyet 1869-ben nyitottak s melyben évenként 250 kmtr és ennél több követ is szoktak termelni, részint épületalapzatokhoz és kutak kifalazására, részint pedig utak kavicsolására.

347. — *Dubicsány* (Szt.-Péteri j.).

Szürke, tömören összeforrott **piroxén-andezit-breccia**, a község Ny-i

oldalán mintegy 0·3 kmtrnyire fekvő kőbányájából, a hol építkezésre való köveket fejtenek, a mire könnyű idomíthatása miatt alkalmas. E kőbányát 1895 óta ÁDÁM ISTVÁN (Putnok) vette művelés alá.

348. — *Dubicsány* (Szt.-Péteri j.).

Tarkaszínű, homokos-murvás **kavics**, mely főleg kvarcz- és gnájszfélék törmelékéből áll, a Sajó alluviumából. A kavicstermelő hely, mely a községtől D-re fekszik, DAPSY VIKTOR tulajdona. Ezen kavics változó mennyiségben az utakra vitetik fedő anyagnak.

349. — *Edelény* (Szendrői j.).

Fekete, részben kissé fillites **mészpala** a karbonszisztémából, a községtől 1 kmtrnyire É-ra, a Kistábla-dülő Pengő nevű oldalából. E bánya, mely 1885-ben lett megnyitva, TURAY ANDRÁS edelényi lakos tulajdona. Nyers állapotban falépítésekre és útkavicsolásokra használtatik, még pedig évenként átlag 800—2000 kmtr mennyiségben.

350. — *Emőd* (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszínű kvarcz, kvarczit-, gnájsz- és gyérebber trachitból álló alluviális **kavics**. A kavics egyes szemei olykor meszes kéreggel vannak bevonva. Az ú. n. Erdődi-féle és a vármegye tulajdonát képező kavicsgödör 4 kmtrre fekszik a községtől DK-re, az emőd-igricsi viczinális út mellett. E gödörben a vármegye évenként 400—500 kmtr kavicsot termeltet útfedési czélokra.

351. — *Galgóc* (Szt.-Péteri j.).

Alluviális **kavics**, mely főleg kvarcz- és kristályos paladarabokból áll. E kavics a Sajó alluviumában a községtől D-re fordul elő, a mely telep a községé. Ez a kavics fedőanyagul használtatik a környező utak feltöltésére.

352. *Görömböly* (Miskolci j.).

Szürkésfehér, tömött, jurakorú **mészkö**, a község határához tartozó, de tőle NyÉNy-i irányban 5 kmtrnyire a tapolezai fürdő mögött fekvő kőbányából, mely a munkácsi gör. kath. püspökség tulajdona, bérelője WEISZKOPF ADOLF Miskolczon. A bánya 1891 óta van megnyitva. Az évi termelés több ezer kmtr, minek legnagyobb része czukorgyárakba, kisebb része építési és útfenntartási czélokra szolgál.

353. — *Harsány* (Miskolci j.).

a) Szürke és vörös, aprószemű, biotittartalmu **piroxén-andezit**, a községtől 5 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő ú. n. Vörös kőbányából, mely a kassai róm. kath. püspökség tulajdona. E kőbánya 1848 előtt lett megnyitva; a benne termelt kövek 0·50—1·00 mtr átmérőjűek s évenként mintegy 25—30 kmtr lesz belőlük fejtve, mit faragott állapotban nagyobb szabású építkezésekre, járda-, sir- és kilométerjelző kövekre dolgoznak fel.

b) Barnás, aprószemű, riolitos, biotitos **piroxén-andezit** a község-

től ÉNy-i irányban fekvő kassai róm. kath. püspökség kőbányájából, melyet Hideghalomnak neveznek. E bánya 1880-ban lett megnyitva s a benne termelhető kövek átlag 0·40—0·80 mtr átmérőjűek. Az évi termelés átlag 50—60 kmtrt tesz ki, mit ugyanazon czélokra dolgoznak fel, mint az előbbi.

c) Ugyanolyan minőségű kőzet a Fogaras kőbányából, mely 4¹/₂ kilométerre fekszik Harsánytól ÉNy-ra. E bányát még 1848 előtt nyitották, tulajdonosa a kassai püspökség. A termelhető kövek nagysága és felhasználhatósága ugyanaz, mint b) alatt. Évi termelés körülbelül 30 köbméter.

d) Sárgás, lágy, mállott, riolitos **andezit**, a Harsánytól 4 kmtrre É-ra fekvő kőbányából, mely a kassai püspökség tulajdona. E bánya 1848 óta van megnyitva, de már évek óta nem műveltetik.

e) Szürke- és vörösesfoltos, mállott, riolitos, biotittartalmu **piroxénandezit**, a kassai püspökségnek 4 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő kőbányájából, mely 1841 óta áll ugyan fenn, de szintén már évek óta nem műveltetik.

Mind az öt (a—e) kőbányának bérelője DIANOVSKY EDE Harsányban.

354. — *Heő-Keresztur* (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszinű, dió-tyúktojás nagyságú **kvarczkavics**, a Hejő alluviumából. A kvarczon kívül gyérebbe gnájszgorgeteg is van közte. A kavicsbánya a községtől 1·0 kmtrre fekszik D-re és a vármegyének képezi tulajdonát, mely ezen a ponton évenként 500—600 kmtr kavicsot állittat elő a törvényhatósági utak javítására.

355. — *Heő-Papi* (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszinű, dió-tyúktojás nagyságú **kvarczkavics**, a Hejő alluviumából. A Ficzere nevű kavicsgödör 3 kmtrre fekszik a községtől É-ra, a Nyéki út 17. és 18. kilométere között és Borsod vármegyének a tulajdona. E gödör 1883 óta áll művelés alatt és anyaga a Borsod vármegyei törvényhatósági utak kavicsolására szolgál. Az évi termelés 200 kmtr.

356. — *Heő-Szalonta* (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszinű, dió-tyúktojás nagyságú **kavics**, a Hejő alluviumából, az 1·332 kmtrnyire a községtől Ny-ra, a Nyéki út 14. és 15. kilométere között fekvő, Radványi-féle kavicsgödörből, mely Borsod vármegye tulajdona. Ezen, 1883 óta használatban lévő gödörben évenként mintegy 160—200 köbméter kavicsot termelnek, mit a vármegye törvényhatósági utak kavicsolására használnak fel.

357. — *Járdánháza* (Ozdi j.).

Szürke és sárgás, finomszemű, meszes és finoman csillámos, alsó mediterránkorú **homokkő**, a községtől alig 100 mtr távolságban fekvő kőbányából, mely CSOMÓS BERTALAN és TSAI-nak tulajdona. A kövek átlag 0·1—0·25 mtr³ nagyságban fejthetők és évenként mintegy 500 kmtrre

tehető a termelés, mit részint nyersen, részint faragva, épületek és hidak építésére szoktak használni.

358. — Kápolna (Szt.-Péteri j.).

Szürkésfehér, tajtköves **andezittufa**, a községtől DK-re fekvő és a m. kir. korona-uradalomhoz tartozó kőbányából, mely még a mult században nyitattott. E bányában évenként mintegy 20—25 kmtr követ szoktak fejteni, mit nyers állapotban építkezési célokra használnak.

359. — Kis-Győr (Miskolczi j.).

Szürkésfehér, palás, különben tömött, jura **mészke** az ú. n. Varnyas kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre K-re fekszik és LACHS GYULA tulajdonát képezi. E kőbánya 1893-ban lett megnyitva és eddig évenként átlag 150 kmtr követ fejtettek benne, mit a közutak kavicsolására használtak fel.

360. — Kis-Győr (Miskolczi j.).

Feketésszürke, sík lapokban hasadó, alsó karbonkorú (culm) **agyapala** (fedőpala), mely, eltekintve egyes meszes erektől, magában véve meszet nem tartalmaz. E fedőpalára 1850-ben nyitották az első bányákat a községtől ÉNy-ra 5 kmtrnyire fekvő völgyben, mely a kir. erdőkinestár birtokához tartozik. A fejthető paladarabok mtrnél nagyobb átmérőjűek és a bánya mostani bérlője ENGEL IGNÁCZ és TSAI Miskolczon évenként minta szerint kivágott állapotban mintegy 200 kmtrt értékesítenek épületek fedésére.

361. — Kis-Győr (Miskolczi j.).

a) Szürkésfehér, középszemű, riolitos **biotit-dácit** a Melegvölgyi kőbányából, a községtől 1 kmtrre DNy-ra. E bánya a kisgyőri telkes közbirtokosság tulajdona és 1860 óta áll fenn. E kőzetből 2—3 mtr átmérőjű tömböket is lehet fejteni és évenként mintegy 60 drb síremléket, kőlépcsőt és faragott alapkövet szoktak belőle előállítani.

b) Szürke, riolitos **biotit-dácit**, üveges csikokkal a Meszes kőbányából, mely közvetlenül a község Ny-i oldalán fekszik. E bánya már 1801 óta áll fenn és a közbirtokosság tulajdona. E kőzetből átlag 1 mtr átmérőjű darabokat lehet fejteni, a miket nyers állapotban falazásokra szoktak használni. Évenként mintegy 400 kmtr fogy el belőle. Minthogy e kőzet rétegesen hasad és ridegebb mint az előbbi (a), faragásra nem alkalmas.

362. — Kis-Győr (Miskolczi j.).

Szürke, aprószemű **piroxén-andezit**, a községi Ravaszka bányából, mely 4 kmtrre fekszik DK-re és 1850 óta van megnyitva. A fejthető kövek 2—3 mtr. nagyok és évenként mintegy 60 drb lesz kifaragva síremlékeknek, kőlépcsőnek és alapköveknek.

363. — Kis-Tálya (Egri j.).

a) Szürkésfehér **dácit**- (biotit-kvarcz-andezit-) **tufa**, az 1866-ban

megnyitott és a községtől 2 kmtrre Ny-ra fekvő községi kőbányából. E kőzet fejtése csak alkalomadtán történik, de megfaragva igen alkalmas nemcsak építkezésekre, hanem ajtó-, ablakragasztókra, kéményfedőlapokra, sőt síremlékekre is.

b) Sárgásfehér **dáczit**tufa, IPACS MIHÁLY kőbányájából, mely 1 kmtrre É-ra, a Marinka nevű szőlőhegyen fekszik. E kőzet nyers állapotban építkezésekre használtatik; — kifaragásra puhasága miatt nem alkalmas. E bánya 1892 óta van megnyitva.

c) Ugyancsak a Marinka szőlőhegyen fekszik özv. BARTA ANDRÁSNÉ kőbányája is, de az ebben előforduló sárgásfehér **dáczit**tufa még lazábbnak látszik mint az előbbi. Alkalomadtán építkezésekre szolgál.

364. — *Kondó* (Szt.-Péteri j.).

Szürke, közép szemű **andezit**tufa, a Parasznya község tulajdonát képező, 1885-ben megnyitott és a kondói határ Ludna nevű erdejében fekvő kőbányából, mely Kondótól 4 kmtrre fekszik É-ra. E kőbányában évenként mintegy 400 kmtr kő lesz fejtve, mit nyersen és megfaragva a környéken felépítményekre használnak.

365. — *Kurityán* (Szendrői j.).

Fehér és szürke sávós, kristályos **mész**kő, az alsó-karbonból, 1·5 kilométerre a községtől DK-re, hol br. RADVÁNSZKY GÉZA 1878-ban megnyitott kőbányája fekszik. E kő részint alapfalazásokhoz használatos, nagyobbrészt pedig útkavicsolásokra használtatik. Évenként mintegy 200 köbméter lesz e bányában fejtve.

366. — *Mályinka* (Szt.-Péteri j.).

Fekete, tömött, fehér-mészpáteres karbon **mész**kő, a községtől 1 kilométerre D-re fekvő Begyelegi kőbányából. E bánya a község tulajdona, melyt 1877-ben nyitotta. E kőzetből 0·25 kmtr darabok is fejthetők, a melyek kisebb darabokra elhasítva, nyers állapotban építkezésekre szolgálnak. Az évi átlagos termelés 25 kmtrre tehető.

367. — *Mályinka* (Szt.-Péteri j.).

a) Barnásszürke, tömött, triasz- (?) korú **mész**kő, gróf KEGLEVICH GYULÁNAK emberemlékezet óta létező kőbányájából, mely a Középbérczen fekszik, a községtől 2 kmtrnyire D-re. E **mész**kő mészégetésre használtatik, évenként mintegy 100 kmtr mennyiségben.

b) Valamivel világosabb szürke **mész**kő, a községtől 6—7 kmtrre D-re, a Latókő alatti részen fekvő kőbányából, mely emberemlékezet óta fennáll és jelenleg a Miskolczi Hitelintézet tulajdona. Ezt a **mész**követ is mészégetésre használják, évenként mintegy 100 köbméter mennyiségben.

c) Világosbarnás, triasz- (?) korú **mész**kő a Bankóné dűlőbeli kőbányából, mely a községtől 0·25 kmtrre fekszik K-re. A bánya a község

tulajdona, mely azt 1875-ben nyitatta. E bányában évenként átlag 140—150 kmtr követ fejtenek, utakra való kavics előállítására czéljából.

368. — *Mályinka* (Szt.-Péteri j.).

Szürkésfehér, tajtköves **andezittufa**, a községtől 1 kmtrre K-re, a Kemesnye dülőben fekvő községi kőbányából, mely ott emberemlékezet óta létezik. E kőbányából évenként 20—25 kmtr követ fejtenek, mit megfaragva, sima falazatokra használnak.

369. — *Mező-Csáth.*

a) Túlnyomólag fehér kvarczból álló, dió—ököl nagyságú alluviális **kavics**, a Matola nevű és a vármegye tulajdonát képező, a községtől 7 kmtrre ÉNy felé, az emődi út mellett fekvő kavicsbányából, mely 1879 óta van művelés alatt. Évenként e helyen 800—1000 kmtr kavics termeltetik a vármegyei törvényhatósági utak kavicsolására.

b) Túlnyomólag fehéres kvarczból, alárendelten zöldes gnájszögöregtegből álló dió—tyúktojás nagyságú **kavics**, a Hejő alluviumából, ÁBRAHAM LÁSZLÓ tulajdonát képező és 1895-ben megnyitott, ú. n. Bikki kavicsbányából, mely 5·12 kmtrre fekszik M.-Csáthtól ÉK-re.

c) Tarka, mogyoró—dió nagyságú kvarcz, alárendelten gnájszdarabokból álló **kavics**, az ú. n. Gyurkó kavicsbányából, a mely 3 kmtrre fekszik a várostól ÉK-re. Tulajdonosa a vármegye, mely azt 1892-ben nyitatta. E bányában útfenntartási czélokra évenként 500—600 kmtr kavicsot szoktak előállítani.

d) Túlnyomólag fehér, dió—ökölnyi kvarczkavics az ú. n. Ároktői bányából, mely a községtől 1 kmtrre fekszik délre. Tulajdonosai LÖVINGER és KLEIN útkavics szállítók, kik e bányából már 1895-ben, a megnyitási évben is 400 kmtrt termeltek.

370. — *Mező-Kövesd* (Egri j.).

a) Sötétszínű, többnyire karbonkorú kvarczitokból és palák törmelékéből álló alluviális **kavics**, a vágóhid mellett, a községtől 0·1 kmtrre ÉNy-nak fekvő kavicsbányából. Tulajdonosa Borsod vármegye, ki e kavicsot 1890-ig az utak feltöltésére használta; azóta szünetel a művelés.

b) Hasonló minőségű kavics a vásártéri kavicsbányából, a községtől 0·5 kmtrre K-re. Ezt is a vármegye birja, de itt is szünetel a kavics-termelés 1890 óta.

371. — *Monosbél* (Szt.-Péteri j.).

Feketés, erősen bitumenes, tömött, de nagyon hasadozott, alsó karbonkorú **mészkö**, a községtől D-re, a Szarvaskő felé vezető úton. Rendes kőbánya nincsen, hanem több helyen törik e kőzetet, melyet felaprítva útkavicsolásra használnak. A terület, melyen e kőzet előfordul, részint ELEK DEZSŐNEK, részint a bocsi közbirtokosságnak képezi tulajdonát.

372. — *Monosbél* (Szt.-Péteri j.).

Sárgásfehér, likacsos-szivacsos, könnyű, jelenkori **mész-tufa**, mely a község DK-i szélén fordul elő. E terület a monosbéli közbirtokosságé. Lehet belőle kbmtres darabokat is fejteni; minthogy e kőzet szépen fűrészelhető, építkezésekre s kivált kéményrakásra alkalmas. Évenként 100 köbméterig, változó mennyiségben használják, még pedig emberemlékezet óta.

373. — *Monosbél* (Szt.-Péteri j.).

Tarka, mogyoró—tyúktojás nagyságú **kvarczitkavics**, a Monosbéli patak mellékéről, a községtől DNy-ra. Ezen kavics kirostálva, már régi idő óta az utak burkolására használtatik. Évenként 50 szekényi kavicsot visznek el innen.

374. — *Nádasd* (Ozdi j.).

Sárgásszürke, finomszemű, réteges **kvarcchomokkő** kövületnyomokkal és barnásszürke, kalcidon-eres **kvarcitos homokkő** (üveges homokkő) az alsó-mediterrán emeletből. A bánya, mely SZIKORSZKY GYULA és TSAR által 1894-ben lett megnyitva, a községtől DK-re, 1 kmtr távolságban a budaberki pusztán fekszik és 1894-ben benne mintegy 500 kbmtr követ termeltek, mit részint nagyobb darabokban építkezésekre, részint pedig összezúzva a törvényhatósági utak kavicsolására használtak.

375. — *Nagy-Barcza* (Szt.-Péteri j.).

a) Szürkésfehér, likacsos, tajtköves **andezittufa**, a KORCSMÁROS-TÓTH ISTVÁN tulajdonát képező és a községtől 0.6 kmtrre ÉNy-ra fekvő kőbányából. E bánya 1894-ben lett megnyitva. E rendkívül könnyű, de eléggé összeálló kőzet épületkőnek használtatik, évenként néhány száz kbmtrnyi mennyiségben.

b) Szürke, likacsos **andezittufa**, az 1853-ban megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1.4 kmtrre fekszik Ny-i irányban. Ez a tufa is könnyen idomítható és ezért falazásra nagyon alkalmas. Évenként 500—700 kbmtr fogy el belőle.

376. — *Nagy-Barcza* (Szt.-Péteri j.).

Tarkaszínű, borsó—mogyoró nagyságú, alluviális **kvarczkavics**, a község tulajdonát képező s tőle 1 kmtrre DNy-ra fekvő, 1884-ben megnyitott kavicsbányából, a melyben évenként átlag 60 kbmtr kavics lesz előállítva úti fedanyag gyanánt.

377. — *Nekézseny* (Ozdi j.).

Kvarczit- és keményebb kvarcchomokkő-, továbbá fehér mészpáteres, fekete, kemény agyagpala- és egyes tömött mész- s valószínűleg a gosaukonglomerátból származó **kavics**, mely a Mál-oldal-dülőben a községtől ÉK-re, a vármegyei út mentén vagy 1 kmtr hosszúságban fordul elő. Tulajdonosa e kavics telepnek a község, mely 1880 óta évenként mintegy 300 kbmtrt termeltet, mit azután rostált állapotban a vármegyei utak fedésére használnak.

378. — Noszvaj (Egri j.).

Barnássárga és sárgásbarna **dáczit**- (biotit-kvarc-andezit-) **tufa** a két községi bányából, melyek körülbelül 1·5 kmtrre fekszenek K-, illetve DK-re. E tufát átlag 0·30—0·60 mtr³ nagyságú darabokban fejtik. Könnyen és szépen faragható és ezért Eger környékén kedvelt épületkő. Az évi termelés mennyisége ismeretlen.

379. — Noszvaj (Egri j.).

Diluviális, kvarczitdarabokból álló **kavics**, a községtől 1 kmtrre DNY-ra fekvő magaslatról, a hol a község 1877-ben kavicsgödört nyitattott. A kavicszemek nagysága változik az 0·5—0·30 cmtr átmérőjüig. E kavicsot eddigelé a közeli utakra használták fedőanyagul.

380. — Novaj (Egri j.).

a) Világosbarnás **dáczit** (biotit-kvarc-andezit), 0·8 kmtrre a községtől É-ra fekvő egri prépostsági kőbányából, melynek ez időszerinti bérlője STAUD JÁNOS Egerben. A bánya igen régi. A termelt kövek átlag 0·50—2·0 köbméter nagyok és nyersen falazásokra, kifaragva pedig járdaköveknek, épületoszlopoknak, szobroknak és emlékköveknek használtatnak. Az évi termelés körülbelül 500 kmtr.

b) Világosbarnás **dáczit** a községi kőbányából, mely 0·8 kmtrre ÉNY-ra, az előbbivel szemközt fekszik. Bérbe adva nincsen, hanem közhasználatra van bocsátva és így évenként átlag csak mintegy 30 kmtrt fejtenek benne. Nyers állapotban falazásokra, megfaragva pedig kéménylapokra, ablakkeretekre, siremlékekre használtatik.

381. — Sajó-Ivánka (Szt.-Péteri j.).

Zöldesszürke, sávos-réteges, földpátdús, aprószemű **andezittufa**, a községtől 1 kmtrre NY-ra fekvő, 1894-ben megnyitott kőbányából, mely a község volt úrbéres közönségének tulajdona. E kőzet, mely könnyen idomítható, épületfalakhoz szolgáltatja az anyagot.

382. — Sajó-Kazincz (Szt.-Péteri j.).

Tarkaszínű, dió—tyúktojás nagyságú **kavics**, a községtől 0·18 kmtrre K-re, a Sajó mellékén fekvő kavicsgödörből, melyet ifj. Czövek JÁNOS 1895-ben nyitott volt meg. E kavics rostált állapotban útfedőanyag gyanánt szolgál és az első évben ástak is belőle mintegy 200 kmtrt.

383. — Sajó-Keresztúr (Miskolci j.).

Tarka, dió—tyúktojás nagyságú, rostált **kavics** és külön minta gyanánt **kvarcporond**. A kavicsban legtöbb a kvarc, azonkívül vannak benne kristályos pala- és részben gránitdarabok is. Ezen alluviális kavics a Sajó-folyó jobb partján terül el, a községtől 1 kmtrnyire É-ra. Tulajdonosa a község. A homokot építkezésekhez viszik, a kavicsot pedig az utak javítására használják és évenként mintegy 1000—2000 kmtr homokot és kavicsot ásnak e helyen.

384. — Sajó-Németi (Ozdi j.).

Szürke és sárgás, aprószemű, olykor meszes és finoman csillámos, alsó-mediterrán **homokkő**, az Aszó nevű dülőben. a községtől 0·2 kmtrre fekvő kőbányából, mely a község tulajdona s mely már ősrégi idő óta van használatban. E mintákhoz ugyanazon felirással még egy harmadik darab is mellékeltetett: sötétes breccsiás **piroxén-andezittufa**, a mely az előbbi homokkővet valószínűleg borítja. E bányában évenként 20—30 kgr súlyú darabokban 60—100 mtr³-t termelnek, mit a környéken lakóházak építésére és kutak kifalazására szoktak felhasználni.

385. — Sajó-Örös (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszínú, kvarcz-, kvarczit- és kristályos palából, sőt gyérebbe andezitgörgetegből álló **kavics** a Sajó alluviumából. Az 1880-ban megnyitott és a község tulajdonát képező gödör a községtől 1 kmtrnyire fekszik ÉNy felé. Azon anyag, mely ebből a kavicsgödörből — évenként átlag 200 kmtr — kikerül, a törvényhatósági utak fedésére szolgál.

386. — Sajó-Szt.-Péter.

Sárgásfehér, krézaszerű **andezittufa**, a mezővárostól 2 kmtrre D-re eső Kőporos hegyről, hol a városnak már régi időktől fogva bányája van. Ezen nagyon is lágy kőzet, egyenletes darabokká kinagyolva, a helyi szükséglet számára szolgáltatja a falazásokhoz való anyagot. Évenként 100—400 kmtrt használnak fel belőle.

387. — Sajó-Szt.-Péter.

a) Tarkaszínú, mogyoró—ököl nagyságú kvarczit-, tömött mész- és osztrea-cserepekből álló **kavics**, mely valószínűleg mediterránkorú lerakódásokból való. A kavicsgödör a mezővárostól DNy-ra 2 kmtrnyire fekszik, a ref. lelkész hivatal Kecskésalja nevű szántóföldjén, hol 1893-ban lett megnyitva. Bérló WOHL LIPÓT, ki ezen a helyen évenként 400—500 kmtr kavicsot termeltet útkavicsolási célokra.

b) Tarkaszínú, mogyoró—dió nagyságú Sajó-kavics, mely kvarcz-, kvarczitpala- és különböző gnájszmódosulatok darabjaiból áll. E kavics városi területen, a Sajó partjain 2—3 kmtr hosszúságban úti fedanyagul lesz ásva és elfuvarozva.

388. — Sajó-Velezd (Ozdi j.).

Rozsdabarna, rétegesen sávós, aprószemű **andezittufa**, a község tulajdonát képező s a 2 kmtrnyire D-re fekvő Mile hegyen lévő kőbányából, a hol kmtr nagyságú darabokat is lehetne fejteni. Évenként csak mintegy 50 kmtr kő lesz fejtve, mit a község lakói házépítkezésekre használnak fel. A kő puha és könnyen faragható.

389. — SÁTA (Ozdi j.).

Fekete, tömött, fehér és sárga mézspáteres **juramész**, a községtől ÉK-re mintegy 0·9 kmtrnyire fekvő és Kőrözsának nevezett kőbányából,

ELLY KISZELY SÁNDOR sátaai lakos tulajdona. E bánya már 1850 óta áll fenn és azon kisebb mennyiségek, melyek benne fejtetnek, kizárólag csak építkezésekre használatnak. Sötét színénél és csinos erezésénél fogva — ha csak nem nagyon hasadozott — polirozva is jól festene; mozaik munkákra azonban mindenesetre szolgáltatathatna anyagot.

390. — Szakáld (Mezőcsáthi j.).

Tarkaszínű, dió—ököl nagyságú **kvarczkavics**, a Hejő alluviumából. A kvarczon kívül e kavicsban gyéribben egyéb kristályos kőzetek törmeléke is látható. Az ú. n. FREUND-féle bánya, melyből e kavics való, Szakáldtól 1·580 kmtrnyire fekszik K-nek, a szalonta—bábaí út vonal mellett, a 4. és 5. kmtr között, a hol 1885-ben lett megnyitva. Tulajdonosa jelenleg a megye, mely belőle évenként mintegy 300—400 kmtr kavicsot termeltet, a trvhatósági utak jókarban tartása czéljából.

391. — Szendrő.

Barnásszürke, az elválási lapokon finoman fehér csillámos, alsó-karbonkorú **mészpala**, a község ÉK-i oldalán fekvő vároldali kőbányából, mely ennek a századnak az eleje óta áll fenn, mint a község tulajdona. A fejtett kővek 0·10—1·00 mtr átmérőjűek és ezek nyers állapotban építkezésekre vagy összezúzva útikavicsnak lesznek használva. Az évi termelés átlag az 1000 kmtrt meghaladja.

392. — Szihalom (Egri j.).

Mogyoró—ököl nagyságú **kavics**, az Eger folyó alluviumából, mely kisebbrészt világos kvarcz-, túlnyomólag pedig mészkö- és sötét karbonkorú pala- és kvarczitdarabokból áll. E kavicsbányát, mely a községé s tőle Ny-ra 3·0 kmtrre fekszik, a vármegye bérlí, mely itt a vármegyei utak kavicsolására évenként mintegy 300 kmtr rostált kavicsot termeltet.

393. Szilvás (Szt.-Péteri j.).

Sárgásfehér, alsó (?) mediterránkorú **mészkö**, mely bőven tartalmazza a riolitufák elemeit, úgy mint biotit-, földpát- és kvarczszemeket. Ezen durvamészhez hasonló kőzet a községtől 2 kmtrre É-ra fekvő, igen régi bányából származik, mely az úrbéres közönség tulajdona. Évenként vagy 60—100 szekérral viszik innét a követ közönséges építkezésekre. A kőzet felső rétegei puhább minőségűek, mint az alsók.

394. Szilvás (Szt.-Péteri j.).

Sárga, finomszemű, kissé csillámos, alsó-mediterránkorú **kvarczhomok**, a gróf ERDŐDY REZSŐ tulajdonát képező, a 60-as évek végén megnyitott homokbányából, mely a községtől D-re 0·5 kmtrre fekszik. E homokot mintázó homoknak használják, leginkább a gömörmegeyi dernő—chisnyovizi öntődékben, évenként átlag 1000 mtrmázsányi mennyiségben.

395. Szt.-Márton (Szt.-Péteri j.).

Szürkésfehér, biotittartalmú, riolitos **dácztuffa**, az alsó-mediterrán

emeletből, MÉSZÁROS ISTVÁN és a közbirtokosság legelőjén, a községtől félórányira fekvő kőbányából, mely emberemlékezet óta fennáll, de rendszeresen nem műveltetik. E kőből évenként 10—50 kocsival hordanak el fal- és házépítésekre. Minthogy a kőzet puha, könnyen kezelhető.

396. Tapolcsány (Szt.-Péteri j.).

Szürke, tömött, jura **mész**,⁶ a községtől ÉNy-ra 1·5 kmtrnyire fekvő Derenek-dülő magaslatáról. A bánya PORUBSZKY ISTVÁN tulajdona, ki ezen a helyen évenként 300—400 kmtr útikavicsnak való követ fejtet. A bánya 1892 óta létezik.

397. Tapolcsány (Szt.-Péteri j.).

a) Feketésszürke, karbonkorú **agyagpala**, mely az elválási és egyéb törési lapokon erősen okkeres. E pala DRASKÓCZY LÁSZLÓNÉ tulajdona és a kutatás helye, mely 1884 körül történt, a községtől 1 kmtrre ÉNy-ra a Sile-völgyben fekszik. Bérloje gróf ANDRÁSSY MANÓ az első évben 500—600 métermázsányi mennyiséget vitetett el innét.

b) Fekete, az elválási lapokon vasrozsdás **kvarczitpala** az alsó karbonból, a DRASKÓCZY LÁSZLÓNÉ tulajdonát képező és 1889-ben megnyitott bányából, mely 2 kmtrre a községtől Ny-ra fekszik, az ú. n. Balla-szőlő felett. E bányát gróf ANDRÁSSY MANÓ bérlé, ki a megnyitás évében 1 vagonra való követ vitetett el innét. Azóta a fejtés szünetel.

398. Tapolcsány (Szt.-Péteri j.).

a) Szürkésfehér, tajtköves **andezittufa**, a községtől K-re 2 kmtrnyire fekvő, emberemlékezet óta létező, Halaluka nevű kőbányából, mely a község tulajdona. E puha követ faragva, síma falazatokra szokták használni, évenként 20—25 kmtr-nyi mennyiségben.

b) Barnás, finomszemű **andezittufa**, a községtől 2 kmtrre K-re fekvő cseres-bárdi kőbányából, mely a 70-es években lett megnyitva. Ez a bánya szintén a községé s a benne előforduló és az előbbinél jobban összeálló kőzetet hasonlóképen építkezésekre használják.

399. Tardona (Szt.-Péteri j.).

Fehér, tajtköves **andezittufa**, a község tulajdonát képező és tőle 2 kmtrre DK-re a Zugó-oldal magaslatán fekvő kőbányából, mely ezen a helyen 1869-ben lett megnyitva. Ezen puha kőzet könnyen faragható, minélfogva a helyi szükséglet fedezésére épületkőnek használtatik. Évenként mintegy 25 kmtr-t hordanak el belőle.

400. Tardona (Szt. Péteri j.).

Tarkaszínú, alluviális **kavics**, a községen keresztül folyó Hidegkút-patakából. E kavics részint karbonkorú kőzetek, részint andezit- és andezittufa-darabokból áll. E kavicsból évenként kb. 40—50 kmtrnyi mennyiséget ásnak a patak medréből, s ezt a mennyiséget a közlekedési utak javítására használják fel.

401. Tisza-Palkonya (Mezőcsáthi j.).

Mogyoró—dió nagyságú kvarcz-, kvarczit- és elvéve andezitből álló **kavics** a Tisza alluviumából; a község tulajdonát képező s 1876-ban megnyitott kavicsgödör a községtől 0·2 kmtrre fekszik D-felé, a Tisza jobbpartján. A termelés évenként 280—360 kmtr kavicsot tesz ki, mit a tvhatósági utak fedésére használnak.

402. Vadna (Szt.-Péteri j.).

Alluviális **kavics**, mely főleg kvarcz- és kristályos paladarabokból áll. A kavicstermelő hely a községtől 1 kmtrre Ny-ra, a Sajó mellékén fekszik és a VINTER örökösöknek tulajdona. Változó mennyiségben út-kavicsolásra használják.

403. Varbó (Szt.-Péteri j.).

Világosszürke, tömött, jura **mészke** a községi, 1890-ben megnyitott s tőle 1 kmtrre DNy-ra fekvő kőbányából, a melyben mészégetésre évenként átlag 500 mtrmázsa követ fejtenek.

404. Varbó (Szt.-Péteri j.).

Többnyire világosszínű, egészen ökolnagyságú alluviális kvarcz- és mészke **kavics**, a községi, 1890-ben használatba vett és tőle 2 kmtrre DNy-ra fekvő Kertekalja nevű kavicsgödörből, a honnét évenként mintegy 60 kmtr lesz szállítva az utak feltöltésére.

405. Visnyó (Szt.-Péteri j.).

Fekete, fehér-mészpáteres **mészke** az alsó-karbonkorból, a község tulajdonát képező és tőle 2 kmtrre ÉK-re fekvő kőbányából, a melynek anyaga útkavicsolásra szolgál. A bánya 1893-ban lett megnyitva.

406. Visnyó (Szt.-Péteri j.).

Fekete, karbonkorú **agyagpala** (fedőpala), mely hasadási lapjain kissé ránczos, minélfogva nem tökéletesen sík, de különben mész nélküli. A bánya 8 kmtrre fekszik DK-felé. Tulajdonosa gróf ERDŐDY REZSŐ, megnyitása régi. A fejtett pala — évenként mintegy 200—800 métermázsa — Visnyón és a szomszédos községekben épületek befedésére használtatik.

407. Visnyó (Szt.-Péteri j.).

Fehéres, finomszemű, meszes, agyagos, alsó-mediterránkorú **homokkő**, az úrbéri község tulajdonát képező, régi idő óta használatban lévő kőbányából, mely a községtől 2 kmtrre fekszik D-re. Minthogy e kőzet anynyira puha, hogy vízben szétomlik, csakis a föld színén felüli száraz falazatokra lehet használni és évenként hordanak is belőle mintegy 40—100 kocsiival.

408. Ziliz (Szendrői j.).

Szürkésfehér, tajtkő-konglomerátos, ritkás **andezittufa**, a községtől 1·5 kmtrnyire D-re eső községi bányából, a melyben évenként átlag 100 mtr³

falazásokra való követ termelnek. A termelt kövek rendes dimenziói $0\cdot12 \times 0\cdot15 \times 0\cdot15$ mtr.

409. Ziliz (Szendrői j.).

Kvarczkavics a Bódva alluviumából, melyben a tarkaszinű kvarczkavicsokon kívül gyéren kristályos pala- és gránitgörgeteg is fordul elő. E kavics útfenntartási czélokra szolgál.

11. BRASSÓ VÁRMEGYE.

410. Apácza (Alvidéki j.).

Barnás, középszemű, meszes, alsó-krétakorú kárpáti **homokkő**. A kőfejtő, mely 1868-ban létesítettet, a községtől ÉNy-felé fekszik, a községi erdő szélén, kb. $3\frac{1}{2}$ kmtr. távolságban; tulajdonosa Apácza községe, bérlője pedig BOSNI ANTAL. A fejtett kövek átlagos nagysága 1—2 kmtr s az évi termelés 300 kmtr. Faragott állapotban vasúti építkezéseknél kedvelik ezen homokkövet. (M. K. Á. I. 312, 313.)

411. Brassó rt. város.

a) Világos okkersárga, fehér-mészpáteres, tömött, malmkorú **mészkö**. A kőbánya, mely 1884 óta áll üzemben, Brassó Bolonya külvárosában, a fellegrvár-hegy ÉNy-i tövében fekszik, tulajdonosa JÄGER NÄNDOR (Brassó, Koszorú-utca 127. sz.), bérlője KIMM KÄROLY (Brassó, Árvaház-utca 19. sz.). E bánya mészköve átlag 80 cmtr. átmérőjű darabokban, évenként átlag 1000 kmtrnyi mennyiségben fejtetik és pedig úti kavics előállítása czéljából.

b) Világos okkersárga, fehér mészpáteres, tömött malmkorú **mészkö**. A kőbánya, mely 1886 óta létezik, a brassói fellegrvár-hegy ÉK-i lejtőjén fekszik. Tulajdonosa PORR ALFRED (Brassó, Kórház-utca 48. sz.). E mészövet átlag 60 cmtrnyi darabokban fejtik, és évenként átlag 1000 kmtrt használnak fel alap- és pinczefalazásokhoz, valamint zúzott kavics előállítására is. Finom törmeléke pedig kerti utak porondozására szolgál.

c) Világos okkersárga, fehér-mészpáteres, malmkorú **mészkö**. E bánya, mely már 1850-ben nyitvatott, a brassói fellegrvár É-i tövében fekszik. Tulajdonosa ARONSOHN MÖR (Brassó, Szélespatak 6. sz.), a ki évenként kb. 1000 kmtr követ szállittat el, részint terméskő alakjában alapozásokhoz, részint pedig mint zúzott kavicsot.

d) Világos okkersárga, fehér-mészpáteres, malmkorú **mészkö**. Ezen kőbánya csak 1893-ban nyitvatott a várostól ÉK-re 2 kmtrnyire fekvő erdőszélén, a hegy DNy-i lejtőjén, az úgynevezett Oltárka táján. Tulajdonosa KERTSCH FRIGYES (Brassó, Óbrassó 137. sz.), e bányából átlag 200 kmtrt szállittat terméskő alakjában építkezésekhez.

e) Világos okkersárga, fehér-mészpáteres malmkorú **mészkö**. E bánya,

mely Óbrassó külváros végén, 1 kmtrnyire a várostól a Forráshegy K-i és Ny-i lejtőjén fekszik, már 1850 óta áll fenn és Brassó város közönségének tulajdona. Bérelője KERTSCH FRIGYES (Óbrassó 137. sz.), albérlők KIMM KÁROLY (Brassó, Árvaház-utca 19. sz.) és PORR ALFRED (Brassó, Kórház-utca 40. sz.). Az átlag 30 cmtrnyi darabok évenként 1500 kmtrnyi mennyiségben szállíttatnak innen alapozásokra és zúzott kavics előállítása céljából.

f) Világos, okkersárga, breccsiás, sötétszürke erezetű, malmkorú **mészkö**, mely jól fényezhető. A bánya, mely az 1860-as évek elején nyitattott, Brassótól 4 kmtrre ÉK-re a Honterus-féle erdőrészen fekszik és Brassó város közönségének tulajdona. Bérelője MATHEA MATHIVI (Brassó, Balonya, Malom-utca 24. sz.). A bányában 1·50 átmérőjű darabok is fejthetők, a melyek építkezésekre és síremlékekre használtatnak. Átlagos évi termelés 100 kmtr.

412. — *Brassó r. t. város.*

Homokos, márgás, tarka, krétakorú, poligén **konglomerát**. Ezen kőbánya 25 kméterre D-re, Felső-Tömös-Vládicznál fekszik, 4 kmtrnyire a román határtól. Tulajdonosa Brassó város közönsége, bérelője KIMM KÁROLY (Brassó, Árvaház-utca 19.). 1875 óta ezen kőzet útkavics előállítására szolgál és az átlagos évi termés 50 kmtrre tehető.

413. — *Feketehalom* (Felvidéki j.).

a) Malmkorú **mészkö**. A 9 hold nagyságú «am Berggiebel» nevű kőbányaterület ÉNy-ra fekszik a községtől, a Fekete-hegy tövében. Ebből a kőbányából, mely szintén Feketehalom község tulajdona, zúzott kavicsot szállítanak a közutak fentartására. Azonkívül igénybe veszik e bánya kőzetét az É felé szomszédos Vledény és Szunyogszék községek házépítésre és mészegetésre is.

b) Malmkorú **mészkö**. Az 5 holdra kiterjedő mészköbánya vagy 4 kmtrnyire fekszik a községtől DNY-i irányban, a Nagykő mellett; tulajdonosa Feketehalom községe. Ezen régi kőbánya kőzetét első sorban a feketehalmi lakosok ingyen használják házépítésre és mészegetésre, de vállalkozók is kaphatnak innen bizonyos díj lefizetése mellett mészövet zúzott kavics előállítására, mit az ország- és vármegyei utak kavicsolására szoktak használni.

414. — *Feketehalom* (Felvidéki j.).

Mész- és homokkődarabokból álló **kavics**. A 3 hold nagyságú kőbányaterület a községtől É-ra fekszik és neve Hirschbach. Ezen bányában, melyben az anyag könnyen fejthető, zúzott kavicsot állítanak elő az országút fentartására.

415. — *Prázmár* (Alvidéki j.).

Alluviális, murvás **kavics** egészen ökölnyi darabokkal. Anyaga túl-

nyomóan kárpáti homokkőváltozatok és részben tömött mészkövek törmeléke. E kavicsgödör, mely 1877 óta létezik, a prázsmár—szászhermányi törvényhatósági út mentén fekszik, a községtől 1 kmtr távolságban. Kifogyhatatlannak mondható az a kavicsmennyiség, mely a Tatrang völgyében általában előfordul, a mit a lakosok, a tulajdonos Prázsmár községe előljáráóságától kieszközölt belegegyezése mellett, megszorítás nélkül igénybe is vehetnek. Évenként az 1400 négyzetölnyi területen 50—75 kmtr kavicsot ásnak, mit a közutak javítására használnak.

416. — *Pürkerecz* (Hétfalusi j.).

Szürke, felső-neokomkorú caprotina-mészkő. E bánya, mely a községtől K-re, mintegy 1½ kmtr távolságban, az ú. n. Mészponkon fekszik. Pürkerecz község tulajdona s legalább is 200 éves. A kőbánya jelenleg PAP JÁNOS pürkerecezi lakosnak van bérbe adva, a ki községi munkásokkal évenként átlag 150 katlant termel, katlanonként 18 szekeret számítva, a mit jelenleg kizárólag mészégetésre használnak.

417. — *Szász-Hermány* (Felvidéki j.).

a) Alluviális, murvás kavics, egészen ökölnyi darabokkal. A nagyobb kavicsszemekben többnyire mészbevonatok láthatók, melyek a kavicsot konglomeráttá tapasztják össze. Anyaga túlnyomóan kárpáti homokkő és csak alárendelten kristályos palák törmeléke. A kavicsbánya, mely 1858 óta fennáll, közvetlenül a község keleti végén fekszik s megjegyzendő, hogy a kavicsstelep Prázsmár felé húzódik s a felszínen csak vékony humuszrétegtől van eltakarva, úgy hogy ennél fogva nagyobb területen is bárhol hozzáférhető. Tulajdonosa Szász-Hermány községe és évi termelése, mit az utak kavicsolására használnak, átlag 600—800 kmtrt tesz ki.

b) Alluviális, murvás kavics, egészen ökölnyi darabokkal. Anyaga kiválóan kárpáti homokkőváltozatokból és csak alárendelten kristályos kőzetek törmelékéből áll. Ezen kavicsgödör a községtől D-re, 1 kmtr távolságban, a vasuti megállóhely mellett fekszik. Tulajdonosa, a Brassó-Háromszéki h. érd. vasut, csak a szükséghez mérten veszi üzembe ezen kavicsbányát, a termelt kavicsot pedig vasuti töltéseinek befödésére használja.

418. — *Szász-Magyarós* (Alvidéki j.).

Sárga, likaesos, finomszemű, meszes, alsó-kréta- és kárpáti homokkő, egyes nagyobb kvarc- és kalciumszemekkel. A bánya, mely 1866-ban a brassó—kolosvári (nagyvárad) állami út mentén, a községtől 4 kmtrre, az ú. n. Erdőhegyalján nyitott meg, Szász-Magyarós község tulajdona, bérlője ez idő szerint BOSNI TAMÁS, Brassóban. A fejthető darabok átlagos nagysága 0.75—2 kmtrig változik és az évi termelés 100 kmtrre tehető. Faragott állapotban e homokkő építkezési célokra, főleg pedig vasuti építkezésekre szolgál. (M. K. Á. I. 311.)

419. — Szász-Magyarós (Alvidéki j.).

Válogatott, világosszinű, dió- egészen ököl nagyságú mészkő-kavics, mint a malm mészkőnek alluviális görgetege. Ezen szép, tiszta kavicsnak termelési helye, a brassó—kolosvári állami út mentén, a szászmogyorósi patak ú. n. Nuszbach völgye. A kavics telep Szász-Magyarós község tulajdona, bérlője pedig BOSNI TAMÁS Brassóban. Évenként 100—200 kmtrt ásnak itt, mit utak kavicsolására használnak.

420. — Tatrang (Hétfalusi j.).

Sötétszürke, kvarcz- és fillitdarabkákat magába záró, felső neokomkorú caprotina-mészkő. A bánya 3 kmtrre fekszik az ú. n. Külső Kismező ponkján és Tatrang községnek a tulajdona, mely azt már a múlt század óta művelteti. Bérlője BUNA PÁL tatrangi lakos. A termelt kövek átlagos nagysága 35—60 cmtr. E kövek nyers és faragott állapotban építési célokra használatnak, sőt ezelőtt különösen Brassóban utcza- és járdaburkolatra is szolgáltak.

421. — Türkös (Hétfalusi j.).

Világos okkersárga, részben pedig sötétebb, szürkefoltos, malmkorú mészkő. E bánya, mely emberemlékezet óta fennáll, a községtől 50 mtrnyire É-ra fekszik. Tulajdonosa Türkös községe, bérlője BORCSA BODOLAI JÁNOS. E mészkő, mely átlag 1—2 kmtrnyi darabokban fejthető, nyers és faragott állapotban használatnak építkezésekhez. Átlagos évi termelés 320 köbméter. (M. K. Á. IV. 9.)

422. — Zajzon (Hétfalusi j.).

Kvarcz- és fillitdarabkákat magába záró, sötétszürke caprotina-mészkő, a felső-neokom korból. A bánya, mely az 50-es években nyitattott, Zajzon község tulajdona. Bérlője JAKAB JÁNOS és FORIS ANDRÁS zajzoni lakosok. A bánya a községtől ÉK-re fekszik, mintegy 0.7 kmtr távolságban, az ú. n. Vásza Sósoldal nevű dűlőben. A termelt kövek átlagos nagysága 0.2—0.25 kmtr és az évi termelés évenként 5475 kmtrre tehető. A bánya kőzete nyers állapotban különösen építkezésekhez, kifaragva építkezésekhez, utcakövezetekhez, csatornafalakhoz stb. használatnak.

12. CSIK VÁRMEGYYE.

423. — Csik-Gyimes-Bükk (Felsíki j.).

Szürke, erősen csillámos, vékony lapokra hasadozó, felső-kréta korú kárpáti homokkő. A kőbánya, mely 1880-ban nyitattott, közvetlenül a közlekedési út mellett fekszik és Kőér neve alatt ismeretes. A bánya tulajdonosa 1895-ig Csik-Szt.-Miklós község volt, a vasutépítkezés miatt azonban az állam kisajátította. A termelhető kövek 1—2 mtr hosszú és

1 mtr széles lapokban állíthatók elő és ezek részint nyers, részint pedig faragott állapotban szolgálnak különböző építkezésekre. (M. K. Á. II. 90.)

424. — Csík-Mádéfalva (Felesiki j.).

Feketés, aprószemű **piroxén-andezit**, a Sáros nevű dombon fekvő kőbányából, melynek kőzetét a gyimesi vasut építése alkalmával szerkezeti hord- és talpköveknek használták. A legnagyobb méretek 2·0 m³. (M. K. Á. II. 69.)

425. — Csík-Szt.-Domokos (Felesiki j.).

Fehéres, kissé a testszínbe játszó, aprószemű **kristályos mészkő** (márvány), a melynek finomabb alapanyagában egyes közép nagyságú mészpátszemek is csillognak. A kőbánya, melyet 1887-ben nyitottak, közvetlenül a község nyugati tőszomszédságában van. Tulajdonosa a község, bérlői SAXLEHNER ANDRÁS utódai, Budapesten. A fejthető darabok az 1 kmtrt is meghaladják, de eddig ezen igen szívós márvány csak úti fedanyagul és mészgetésre használtatott.

426. — Csík-Szt.-Lélek (Felesiki j.).

Vöröses, kissé likacsos, öregszemű **biotit-amfibol-andezit**, a vőháti kőbányából, melyet ez időszerint a Székely Vasutak építési fővállalata (Budapest) bérel. E kőzetből 0·1 mtr³ nagyságú vagdalt követ állítottak elő, mit a csik-szereda—gyimesi határszéli vasútvonal műtárgyainál használtak fel. (M. K. Á. II. 46.)

427. — Csík-Szt.-Mihály (Felesiki j.).

Sötétszürke, aprószemű, likacstalan **piroxén-andezit**, a Kőd teteje nevű hegyen lévő kőbányából, melynek kőzetét a gyimesi vasútépítkezésnél használták. (M. K. Á. II. 62.)

428. — Csík-Szt.-Miklós (Felesiki j.).

Világosszürke, aprószemű, csillámos kárpáti **homokkő**, a Tarhavas nevű kőbányából, melyet vagdalt kő alakjában vasútépítési czélokra, a héjjasfalva—gyimesi állami közúton épült hidaknál és egyéb, az állami úton épült műszaki tárgyaknál, használtak. (M. K. Á. II. 89.)

429. — Csík-Szt.-Simon (Kászonalesiki j.).

Szürke, közepszemű, olivintartalmú **piroxén-andezit**, a megye tulajdonát képező kőbányából, mely az ú. n. Köves dülőben, 3·5 kmtrnyire a vasuttól fekszik. Bérlői LINZNER ÁRMIN és BRAUN GYULA (Budapest) ép. v., a kik ezen kőzetet a gyimesi vasut építése alkalmával vagdalt és faragott állapotban használták. Eddig 4000 mtr³-t fejtettek e helyen. (M. K. Á. II. 70.)

430. — Csík-Tusnád (Kászonalesiki j.).

Világosszürke, durvaszemű **biotit-amfibol-andezit**, a községtől 3 kmtrre D-re, az Olt-folyó balpartján, az Alvég teteje nevű helyről. Az itt lévő kőbánya Csik-Tusnád tulajdona s a lakosság igen régi idők óta szabadon használja e követ. Ezen kőzet nyers és faragott állapotban hasz-

náltatik a község lakóitól, a szükséghez mérten építkezési célokra. Ezért rendes termelésről nem is lehet szólni.

431. — Csik-Tusnád (Kászonalesiki j.).

Barnásszürke, tömött alapanyagu, a számos földpátjainál fogva fehéren pettyezett **piroxén-andezit**. Ez a kőbánya, mely a csiktusnádi lakosok tulajdona és tőlük már ősidők óta szabadon használtatik, a községtől D-re, az Olt jobb partján lévő «Héthidköze» nevű helyen fekszik. Keménységénél fogva ezt a kőzetet összezúzottan az utak fedésére használják.

432. — Csik-Zsögöd (Felesiki j.).

Világosszürke, likaesos **piroxén-andezit**, a vármegye tulajdonát képező és a Puskaporos dülőben fekvő kőbányából, melyet ez időszereint LINCZER ÁRMIN és BRAUN GYULA ép. v. (Budapesten) bérelnek. E kőbánya 3 kmtrnyire fekszik a csik-szeredai vasuti állomástól. Legnagyobb méretei mint terméskő 0.15 mtr³, mint faragotté pedig 0.4 mtr³. Ezen kőzet Zsögöd és Csik-Szereda környékének építkezéseinél, továbbá a vármegyei út átereszeinél stb. használtatott. Az évi termelés eddig 500—600 mtr³. (M. K. Á. II. 66.)

433. — Csik-Zsögöd (Kászonalesiki j.).

Szürke, részint pedig vörhenyes, középszemű **amfibol-andezitből** álló **konglomerát**. A kőbánya 0.5 kmtrre fekszik a községtől nyugotra, könnyen hozzáférhető helyen. Tulajdonosa ezen, 1886-ban megnyitott kőbányának a közbirtokosság, bérelője CSÍKZSÖGÖDI DEMÉNY LAJOS. A fejtett darabok legnagyobbjai 1.5 kmtrresek, az évi termelés pedig körülbelül 1000 köbméterre tehető, a mit építkezésekre használnak.

434. — Gyergyó-Borszék (Gyergyó-Tölgyesi j.).

Diluviális **mésztufa**. A bánya, melyben ezen mésztufát fejtik, Borszék község DK i részén fekszik, a Gyergyó—Tölgyes felé vezető állami út mellett. A bánya tulajdonosa Ditró és Szárhegy községek birtokossága. A fejtető darabok 1—2 kmtr. nagyok is lehetnek és faragásra nagyon alkalmasak. A nagyobb darabok részint nyers, részint pedig faragott állapotban használtatnak építkezésekre, míg a törmelék az utak kavicsolására szolgál. (M. K. A. I. 181.)

435. — Gyergyó-Ditró (Gyergyó-Szt.-Miklósi j.).

a) Kékesen pettyezett, világosszürke, középszemű, szodalittartalmú **elaeolith-szienit**, vagyis **ditroit**. Ezen nevezetes, sőt unikumnak tekinthető kőzet, Ditrótól mintegy 12 kmtrre É-ra eső Tászok patakban, a hegylejtő Ny-i oldalán található, a mely terület a SIKLÓDI család birtokát képezi. Az egész, 30 mtrnél magasabb sziklafal ebből a gyönyörű kőzetből áll, írja G. v. RATH, ki KOCH ANTAL kalauzolása mellett e helyet meglátogatta. 1.5 kmtrnyi maximális nagyságban kifaragva használtatott a marosvásárhelyi főtéren fölállított БЕМ-szobor talapzatához, mely alka-

lommal síremlékek és asztaltáblák is készültek belőle. Jelenleg azonban ezen szép kőzet a távoleső vasutállomásra való szállítás költséges volta miatt felhasználatlanul áll. (Tüzetesebben írja le e kőzetet, ipartechikai szempontból is, KOCH ANTAL, a Kolosvári orv.-term.-tud. Értesítő 1880-diki évfolyamában.)

b) Feketés, durvaszemű, amfiboldús **nefelin-szienit**, az Orotva-völgy baloldalaról, szemben a Tászok patak betorkolásával.

436. — Gyergyó-Ditró (Gyergyó-Szt.-Miklósi j.).

a) Barna, feketés és vöröses andezitzárványok által tarkázott, konglomerátos **piroxén-andezittufa**. A kőfejtőhely, mely Ditró községének birtoka, Alsó-Borszéktől 7 kmtrre fekszik Ny-ra, a Kránga tetőnek nevezett vízvásztón, a hol nagyobb kiterjedésben egy 15—20 mtrre kimagasló sziklacsoportozat található. Ennek É-i tövében nyitattott 1880-ban a kőfejtő, a mikor az Oláh-Toplicza és Borszék között állami utat építették, a melynek műszaki építkezéseihez, nevezetesen hidak- és támfalakhoz, ezen konglomerátot faragottan nagyban felhasználták. Azóta pedig ugyanennek az útnak mintegy 5 kmtr hosszú szakaszára, úti kavicsul szolgál.

b) Sötétbarna, durvaszemű, konglomerátos **piroxén-andezittufa**, a melyre 1893-ban a ditró—tölgyesi út építése alkalmával a községtől ÉK-re, 9 kmtrnyi távolságban, közvetlenül az út keleti oldalán kőbánya nyitattott. A belőle fejtett kőveket faragott állapotban az említett útvonal műszaki építményeihez használták, jelenleg pedig zúzott kavics alakjában az út fentartására alkalmazzák. A kőbányaterület Ditró községnek tulajdona.

437. — Gyergyó-Remete (Gyergyó-Szt.-Miklósi j.).

Világosszürke, érdes-likacsos **amfibol-andezit**. (M. K. Á. I. 229.)

438. — Gyergyó-Szárhegy (Gyergyó-Szt.-Miklósi j.).

Hófehér, aprószemű **kristályos mészkő** (márvány). Ezen Magyarországnak eddig ismert fehér márványai legszebbikének tulajdonosa Szárhegy községe, mint erkölesi testület; bérlői pedig SAXLEHNER ANDRÁS utódai Budapesten. A márványbánya közvetlenül a község É-i részén, a községben lévő Szármány hegyen van. A termelhető darabok maximális nagysága az 1 kmtrt jóval meghaladja. Nyers állapotban épületfalakhoz és úti kavicsul használtatik, kifaragva pedig már eddig is építési célokra, lépcsők, oszlopok, díszmunkák, sőt szobrászati művekre alkalmaztatott. A kőbánya művelése a szállítási nehézségek miatt már 5 év óta szünetel, a bérletet azonban a bérlő cég most is fentartja. (M. K. Á. I. 1.)

439. — Gyergyó-Tekerőpatak (Gyergyó-Szt.-Miklósi j.).

Hófehér, igen aprószemű **kristályos mészkő** (márvány). Erre az elsősorú fehér márványra 1887-ben nyitottak a községtől 7 kmtr távolságban fekvő Hevedermelyéke nevű dülőben bányát, de ezt a közlekedési

rosz viszonyok miatt már 1888-ban ismét beszüntették. A szóban forgó márványterületen a fehéren kívül egy igen aprószemű, szürke márvány is fordul elő, mely szintén figyelemre méltó.

A márványterület tulajdonosa Tekerőpatak községe, a részben feltárt bánya bérlői ellenben GIACOMUZZI BAPTIST, GENCSI ALAJOS és LÁZÁR GYULA gyergyó-szent-miklósi lakosok. A termelhető márványtömbök az 1 kmtrt is eléri. Eddigél a bánya pangó művelése miatt ezen igen szép márvány csak kevéssé használtatott, még pedig nyers állapotban mészégetésre, kifaragva és csiszolva sírkövekre.

440. — Gyergyó-Vasláb (Gyergyó-Szt. Miklósi j.).

Fehér, középszemű **kristályos mészkő** (márvány) a község tulajdonát és MAZZI LUIGI (Budapest, Rottenbiller-utca 13. sz.) bérletét képező kakashegyi kőbányából. E kőzet építészeti és szobrászati czélokra egyaránt alkalmas s utóbbi czélra Budapesten már tényleg használják is. E telepen a fehér márvány mellett kékesszürkés, bardiglioszerű változat is fordul elő, mely különösen sírkövek, lépcsőzetek és egyéb építkezési tárgyak faragására nagyon alkalmas. A mennyiben e kőbánya a Maros partján fekszik és a tervezett székely vasut is mellette fog elvezetni, ezen telep nagyjelentőségűnek ígérkezik. Legújabban ezen és a szomszédos tekerőpataki márványtelepek kiaknázására egy részvénytársaság alakult, mely a *gyergyó-szt.-miklósi* és *székely-udvarhelyi* népbankok és MAZZI LUIGI budapesti lakos szövetekezése folytán jött létre.

441. — Kászon-Ujfalu (Kászonalcsiki j.).

Szürke, erősen csillámos, vékony lapokra hasadozó, kissé meszes alsó-kréta- (neokom-) korú kárpáti **homokkő**. A kőbánya, mely már ősidők óta fennáll és a lakosok szabadon használható tulajdonát képezi, a községtől 5 kmtrre fekszik Ny-ra, az új hadászati út mellett, a Virág-vápája nevű helyen. E kőzet csakis a szükséghez mérten használtatik, nyers és hasogatott állapotban építési czélokra. Különösen parasztkőfaragók foglalkoztak a kőlapok négyzetes alakban való kifaragásával, a miket a környéken folyosók és pitvarok kipadozására használnak.

442. — Lóvész (Felsősi j.).

Világos zöldesszürke, **biotit-muszkovit-gnájzs** a lóvész alagút kijáratánál fekvő Utusalj nevű hegyről, melynek kőzetét a gyimesi vasut építkezése alkalmával különféle nagyságban mint terméskövet használták. (M. K. Á. II. 74.)

443. — Várdotfalva (Felsősi j.).

Világosszürke, finoman likacsos, középszemű **piroxén-andezit** a Fejszó oldalán fekvő kőbányából, melynek kőzetét a gyimesi vasut építése alkalmával részint mint vagdalt, részint pedig mint faragott építőkövet használták. (M. K. Á. II. 63.)

13. ESZTERGOM VÁRMEGYE.

444. — *Bajna* (Esztergomi j.).

a) Világos okkerszinű, majdnem fehér, tömött, mészpáteres dachstein-, vagy megalodus-mész $k\ddot{o}$ a községi telkesgazdák és zsellérek tulajdonát képező s 1891-ben a községtől mintegy 2 kmtrnyire DK-re, az Öreghegyen nyitott kőbányából, a mely nyers állapotban felaprózva, a szükséghez képest évenként változó mennyiségben útkavicsolásra szolgál.

b) Világos okkerszinű, mészpáteres, tömött dachstein-mész $k\ddot{o}$ a telkesgazdák és zsellérek tulajdonát képező, 1891-ben nyitott kövesdombi kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E kőzet szintén csak a szükséghez mérten utkövezésre szolgál.

445. — *Bajóth* (Esztergomi j.).

Világos okkerszinű, tömött dachstein- vagy megalodus-mész $k\ddot{o}$ a községi volt úrbéresek Öregkői mészkőbányájából, mely a községtől 1 kilométernyire DK-re, az Öregkő alján a 70-es években nyitattott. Bérelője OSVÁTH IMRE (Budapest). Ezen mészkőnek anyaga ez idő szerint változó mennyiségben kizárólag mészégetésre használtatik.

446. — *Bajóth* (Esztergomi j.).

Halványvörös, tömött, alsó—középső-liaszkori mészkő (márvány) a községi volt úrbéresek Pallotvány nevű kőbányájából, mely a község DK-i tőszomszédságában, a temető felett fekszik. Bérelője OSVÁTH IMRE (Budapest). Ezen márvány testszész szerinti nagyságban fejthető s azelőtt HOLZDAMPF SÁNDOR bérlete idejében ipari és kőfaragói czélokra bőven fel is használtatott, ez idő szerint azonban a bánya nincsen üzemben.

447. — *Bajóth* (Esztergomi j.).

Sárgás, tömött, lithothamniumos nummulit- (*N. striata*) mészkő a községi volt úrbéresek tulajdonát és OSVÁTH IMRE budapesti lakos bérletét képező, a községtől 0·1 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő Falufeletti kőbányából, a melyben e mészkő 0·1—1·0 mtr vastag padjai 3—5 mtr hosszúságban is fejthetők. Ezen kőzet általában épületkőnek használtatik, sőt lépcsőfokok kifaragására is alkalmas. HOLZDAMPF SÁNDOR régi bérelő idejében a dunaszabályozási munkálatokhoz is szállított ezen kőzet.

448. — *Bart* (Párkányi j.).

Barna, földes-murvás, diluviális kavics a községi legelőn lévő, a községtől 0·2 kmtrnyire ÉNy-ra eső kavicsgödörből, a hol az 1875-ben nyitattott. Ezen kavics, melyből évenként mintegy 500 prizmát bányásznak, a környéki utak javítására használtatik.

449. — *Csév* (Esztergomi j.).

Barna, kavicsos-konglomerátos, alsó-oligoceénkorú ú. n. hárshegyi homokkő, a község volt úrbéreseinek tulajdonát képező kőbányából, melyet

1894-ben a falutól DK-re mintegy 2 kmtrnyi távolságban nyitottak. E kőzet kizárólag csak helyi építkezésekre szolgál.

450. — Csolnok (Esztergomi j.).

Világos okkerszínű, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mészkö, a község tulajdonát képező s 1840 óta fennálló kőbányából, mely a község DNy-i tőszomszédságában fekszik. E kőzet, mely mészégetésre igen alkalmas, ez idő szerint csakis úti kavics előállítására használtatik.

451. — Dorogh (Esztergomi j.).

a) Halvány okkerszínű, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mészkö az esztergomi főkáptalan tulajdonát képező, 1854-ben a doroghi Kőszikla déli oldalán nyitott kőbányából. A termelt kövek átlag 0.2—0.4 mtr³ nagyok és mint ilyenek nyersen építkezésekre, összeapritva pedig az állami út kavicsolására használtatnak.

b) Ugyanolyan minőségű kőzet a doroghi telkesgazdák és zsellérek kőbányájából, melyet ugyancsak a Nagy-Kősziklán 1895-ben nyitottak meg. A termelt kövek nagysága, valamint felhasználása ugyanolyan, mint az előbbi esetben.

452. — Dömös (Esztergomi j.).

a) Kékesszürke, aprószemű piroxén-andezit, a HAJÓSI ISTVÁN tulajdonát képező s 1889 óta fennálló alsó-macskási kőbányából. Jelenlegi bérelője a HOFFBAUER és LEHNER czég Budapesten. A kőbánya, mely 0.5 kmtrnyire D-re fekszik, évenként átlag 500 kőb-öl követ szolgáltat, mit utakra fedőanyag gyanánt használnak.

b) Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, az Egyesült téglacemzementgyár tulajdonát képező téglagyári bányából, mely 1891 óta a községtől 0.5 kmtrnyire É-ra fennáll. Bérelője a HOFFBAUER és LEHNER czég Budapesten. Ezen kőzet évenként átlag 3400 mtr³-nyi mennyiségben utakra fedőanyag gyanánt szolgál.

c) Sötét kékesszürke, aprószemű piroxén-andezit, a préposthegyi kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyi távolságban fekszik.

E kőbánya az esztergomi főkáptalan tulajdoná; bérelője ROHEIM KÁROLY és FIAI czég Budapesten. Megnyitása éve 1884. Ezen kőbánya anyaga szintén úti kavicsolásokra használtatik.

d) Szürke, aprószemű piroxén-andezit, a községtől 2 kmtrnyi távolságban fekvő felső-macskási bányából. Tulajdonosa az esztergomi főkáptalan, bérelője ROHEIM KÁROLY és FIAI Budapesten. A bánya megnyitásának éve 1893. Ebből a kőzetből évenként körülbelül 3400 mtr³-nyi mennyiség lesz felhasználva útkavicsolási célokra. (M. K. Á. II. 56.)

453. — Esztergom sz. kőr. város.

Világosbarnás, tömött, pados, felső-triaszkorú mészkö, a Cserepesi árokából. Ezen kőzetet ez idő szerint még nem fejtik.

454. — Esztergom sz. kir. város.

Világos okkerszínű, fehér mészpáteres, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mész^{kő} a város tulajdonát képező strázsahegyi kőbányából, mely a várostól 4·5 kmtrnyire D-re fekszik. Bérelője NAGY PÁL esztergomi lakos. E kőbánya igen régi és megnyitása a XVIII. századra esik. A termelt anyag mennyisége a szükséglet szerint változik, évenként 1000—10,000 mtr³-ig építésekre, útkavicsolásokra és üveggyártási czélokra.

455. — Esztergom sz. kir. város.

a) Fehér, helyenkint vasokkertől sárgásra vagy barnásra festett, finomabb-durvább szemű, középeocznén (Nummulites striata-) **homokkő** a város tulajdonát és NAGY PÁL bérletét képező strázsahegyi homokkőbányából, mely a várostól 4·5 kmtrnyire fekszik D-re. A termelt kövek, melyek átlag 0·25—0·75 mtr³ nagyok, házépítésre, útburkolatokra, faragva pedig műépítészeti részekre, hidépítésekre, lábazati lemezekre lesznek használva. Az évi termelés mennyisége 1500—20,000 mtr³ között változik. (M. K. Á. I. 315—316.)

b) Fehér, középeocznénkorú, laza **homokkő**, mely a város tulajdonát képező csipkevölgyi kvarczhomokbányából való. E bányát, mely a Duña partjától 6 kmtrnyire fekszik DK felé, 1890-ben történt megnyitása óta NAGY PÁL bérlé. Néhány évig homokot termeltek benne üveggyártási czélokra.

456. — Esztergom sz. kir. város.

Violásbarna, középszemű **amfibol-andezit** a város tulajdonát képező sárosvölgyi kőbányából, mely a várostól 6·5 kmtrnyire DK-re fekszik, a hol 1870-ben nyitattott meg. Jelenlegi bérelője NAGY PÁL, ki e követ 0·25—3·00 mtr³ nagyságú darabokban fejteti, még pedig évenként mintegy 500—5000 mtr³ mennyiségben, mit kövezésekre, járdakészítésre, szerkezeti kövek és lépcsők faragására használnak fel.

457. — Karva (Párkányi j.).

Fehér, középszemű, alluviális **kavics** a község előtti Duna partjáról. Évi kavicstermelés 1400 köbmtr, mit a közutakra fedanyagul használnak.

458. — Kesztlöcz (Esztergomi j.).

Világos okker- és halvány kékesszürke-színű, tömött, felső triaszkorú (dachstein) **mész^{kő}** a Budapest—Esztergom—Almásfüzitői h. é. vasút r.-társaság 1900-ban nyitott kőbányájából, mely 3 kmtrnyire fekszik a községtől Ny-ra, a «Dorogh mész^{kő}bánya» vasúti kitérővel külön sennel összekapcsolva. Bérelője SCHVARCZ ANTAL (Esztergom), ki e bányából évenként mintegy 1000 vagonnal szállít részint útkavicsolásokra, nagyobbbrészt pedig czukorgyárakba.

459. — Kesztlöcz (Esztergomi j.).

Barnás, aprószemű, alsó-oligocznénkorú, ú. n. hárshegyi **homokkő**

az esztergomi főkáptalan tulajdonát képező és 1850-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől mintegy 2 kmtrnyire K-re, a Pilishegy alján fekszik. E kőzet a községben építkezésekre szolgál, évenként körülbelül 500 köbmtr mennyiségben.

460. — *Kis-Ujfalú* (Párkányi j.).

Sárgás, aprószemű, meszes kötőszzerű, pontusi korú **homokkő** a gazdaközönség tulajdonát képező s a községtől 0·3 kmtrnyire D-re az Akáczosban fekvő kőbányából. A bánya rendszeresen nem műveltetik s terménye is csak helyben lesz felhasználva házalapozásoknál és kútépítéseknel.

461. — *Kis-Ujfalú* (Párkányi j.).

Barna, földes-murvás, negyedkori **kavics**. E kavics mintegy 1 kmtrnyi távolságban fordul elő egyes gazdák szántóföldjein, a honnan szükséglet esetén, mint utakra való fedanyagot értékesítik. Rendszeres bányauzem nincsen.

462. — *Kőhid-Gyarmath* (Párkányi j.).

Szennyes fehér, finomszemű, foraminiferás, ritkás és tömött, homokos **mész-kő**, a felső-mediterrán emeletből. A 2 kmtrnyire D-re eső kőfejtési helyek 1830 óta léteznek s megjegyzendő, hogy a ritkás, könnyebb minőség felül, a nehezebb, tömött, keményebb pedig alul fordul elő. Ezen kőbányatermények helyben építkezésre, évenként mintegy 40 mtr³ mennyiségben használtatnak. E kőzet előfordulási helyén 10 egymás mellett fekvő kisebb kőbánya van, a melyek egyes községi lakosok tulajdonai.

463. — *Kőhid-Gyarmath* (Párkányi j.).

Alluviális, földes, poligén **kavics** a község ÉK-i szélén fekvő kavicsgödörből. A kavics e helyen 1 mtrnyi földdel van borítva. A gödör 1895-ben nyitattott meg útkavicsolás czéljából, tulajdonosa RENNER GÁSPÁR Párkányon.

464. — *Lábatlan* (Esztergomi j.).

Szürke, aprószemű, meszes kötőszzerű, alsó-neokom **homokkő**, ú. n. «lábatlani homokkő». Ezen kőzet a pizske-lábatlani közbirtokosság 1872-ben megnyitott kőbányájából való, mely a község K-i tőszomszédságában fekszik. E helyen évenként mintegy 1000 köbmtrnyi követ fejtenek, mit építkezéseknél falkőnek, továbbá utakra fedanyagnak, valamint végre kőhányásra a Dunába is használnak.

465. — *Mogyorós* (Esztergomi j.).

Barnás, gyéren likaacsos, különben tömött, negyedkori, édesvizi **mész-kő** a m. kir. Vallásalapítvány tulajdonát képező s a községtől 10 percznyire DK-re fekvő óhegyi kőbányából. E bánya 1830 körül nyitattott meg s jelenlegi bérlője HOLZDAMPF SÁNDOR (Süttő). Átlagosan 1 mtr hosszú, 0·5 mtr széles és magas kövek fejthetők benne, a melyek nyersen és

faragva építésekre használtatnak. Az utolsó 4 év óta azonban szünetel az üzem ezen kőbányában.

466. — Piszke (Esztergomi j.).

a) Világos okkersárga, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mész^{kő}, a NEDECZKY KÁLMÁN piszkei lakos tulajdonát képező s 1836 óta fennálló kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire DK-re, a Kakasovec nevű dűlőben fekszik. E kőzetet csakis apró darabokban fejtve mészégetésre használják, évenként 8000 köbmtr mennyiségben.

b) Világos okkersárga, tömött, felsőtriaszkorú dachstein- vagy megalodus-mész^{kő}, a KRAFFT LIPÓT tulajdonát képező s 1853 óta fennálló kőbányából, mely a községtől körülbelül 4 kmtrnyire D-re a Pisznice-hegyen fekszik. Mészégetésre használtatván, csakis kisebb darabokban fejtik, évenként körülbelül 2—3000 köbmtr mennyiségben.

c) Világos okkersárga, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mész^{kő} a községi tölgyhádi mészkőbányából, melyet ez idő szerint MÜLLER JÓZSEF süttői lakos bérel s benne építkezési czélokra évenként átlag 100—150 köbmtr követ fejtet.

d) Világos okkersárga, tömött, felső triaszkorú dachstein- vagy megalodus-mész^{kő} REVICZKY GYÖZŐ és KÁROLY esztergomi lakosok kőbányájából, mely mintegy 4 kmtrnyi távolságban fekszik Piszkétől DDK-re, az Emenkes-hegyen, hol 1850-ben nyitattott meg. A fejtethető darabok nagysága úgyszólván tetszés szerinti, de bár épületkönek is használható, a tulajdonosok ez idő szerint csupán csak a mészégetésre fordítják figyelmeket. Évenkénti termelés körülbelül 8—9000 köbmtr.

467. — Piszke (Esztergomi j.).

a) Barnászörös, tömött, alsó- és közép-liaszkorú mészkő (márvány), a KELNDORFER JÓZSEF, REVICZKY KÁROLY és GYÖZŐ, NEDECZKY ÁRPÁD, MÜLLER JÓZSEF, LEDERGERBER PÁL, PALKOVICS és GIANONI társaság tulajdonát képező pisznicezi vörös márványbányából, mely körülbelül 1700-ban lett megnyitva. E bánya mintegy 6 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől D-re. A bányában található kőzetpadok vastagsága változik a néhány centimétertől egy mtr-en felül. Az évi termelés 1000—1200 köbmtr, a mi nyersen és faragottan és gyakran fényezett állapotban építkezésekre és sírkövekre lett felhasználva.

b) Barnászörös, tömött, alsó- és közép-liaszkorú mészkő (márvány) a községi Tölgyhádi nevű kőbányából, mely a községtől mintegy 4 kilométernyire fekszik D-re. Bérelője MÜLLER JÓZSEF, süttői lakos. E bányában a padok vastagsága 0·08—1·70 mtr. Az évi termelés átlag 100 köbmtr, mit nyersen és kidolgozott állapotban építési czélokra használnak fel. A piszkevidéki márványipar kifejlődése leírását lásd a budapesti keres-

kedelmi és iparkamara 1870—1875. évi jelentésében, a kézmű- és gyár-
iparról szóló czim alatt, Budapest, 1897, 222—25. l.

468. — Piszke (Esztergomi j.).

Barnásfehér, tömött, csak gyéren likacsos, negyedkori, édesvizi
mészke a Vaskapu nevű községi bányából, melyet jelenleg HAUSZMANN
SÁNDOR (Budapest) bérel. E kőbánya 3 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re.
Az évi kőtermelés e bányában körülbelül 700 köbmtre és a termelt kövek
nyersen és faragottan különböző építkezési czélokra, a törmelék pedig út-
kavicsolásra használtatik. (M. K. Á. I. 173—77.)

469. — Püls-Maróth (Esztergomi j.).

Violásbarnás, középszemű **amfibol-andezit** a m. k. vallásalapítványi
uradalom tulajdonát képező és a községtől mintegy $\frac{3}{4}$ órányira fekvő
ú. n. Külső kőbányából. Megnyitásának éve 1850; jelenlegi bérlője
STEINER BERNÁT, Szobbon. A fejthető darabok nagysága 0·10—0·60 mtr³,
a melyek útburkolásokra, műutakra, zúzott kavics előállítására és végre
helyben építkezésekre is fel lesznek használva.

470. — Püls-Maróth (Esztergomi j.).

a) Vörös, középszemű **amfibol-andezit-breccia** a m. kir. vallás-
alapítványi-uradalom tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől
 $\frac{1}{4}$ órányira ÉNy-ra fekszik. Megnyitásának éve 1874; jelenlegi bérlője
HOFHAUSER és LEHNER cég Budapestben. E kőzet mint épületkő és mint
kőtörmelék utak építésére használtatik.

b) Szürke, érdes-likacsos **amfibol-andezit-breccia** a volt úrbéres
gazdák Hidegteleői bányájából, mely a községtől $\frac{1}{2}$ órányira fekszik
ÉNy-ra. Jelenlegi bérlő SÁROS ISTVÁN. E kőzet leginkább folyamszabályo-
zási munkálatokra használtatott, évenként változó mennyiségben.

471. — Süttö (Esztergomi j.).

Világos barnásszürke, tömött, felső triaszkorú **mészke** zöldes erek-
kel. A lelethely Alsó-Vadász-pusztá közelében van.

472. — Süttö (Esztergomi j.).

Barnászörös, tömött, alsó- és közép-liaszkorú **mészke** (márvány) a
községtől 13 kmtrnyire D-re fekvő gerecei márványbányából, melyet e
helyen a primási uradalom körülbelül 1820-ban nyitattott. A bánya jelen-
legi bérlője HOLZDAMPF SÁNDOR.

A vastag padokban előforduló mészke több mtr. hosszú lapokban
fejthető és az évi átlagos termelés körülbelül 500—800 köbmtre tehető.
Ezen kőzet nyersen idomítva, valamint faragva is, épületekhez és hidakhoz
használtatik. Ügyszintén fényezhető is. Fölhasználtatott az esztergomi
bazilika építkezésénél is.

473. — Süttö (Esztergomi j.).

a) Világosbarna, gyéren aprólikacsos, különben tömött, sőt finoman

szemcsés, negyedkori, édesvizi **mész**kő, a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő haraszthegyi kőbányából. Ugyanott barnásfehér minőségben is fordul elő ezen kőzet. A kőbánya, mely 1860-ban nyitattott, a primási uradalomé és jelenlegi bérlője HOLZDAMPF SÁNDOR (Süttö). A legnagyobb fejthető darabok egészen 3 köbmr nagyságúak, az évi termelés átlag 600 köbmr. Nyersen, idomított és faragott állapotban épületi műkövekre, szobortalapzatokra, valamint hidakra is használtatik. A terméskő pedig falazatokra és Dunaszabályozási munkákra szolgál.

b) Barnásfehér, helyenkint likacsos-odvas, különben tömött, negyedkori **mész**kő a Sittli nevű fehér kőbányából, melyet a primási uradalom e helyen, a községtől mintegy 2 kmtrnyire D-re 1860-ban nyitattott. Bérlő HOLZDAMPF SÁNDOR (Süttö). E bánya átlagos évi termelése 2—300 köbmr, a mit ugyanazon czélokra használnak, mint az előbbi esetben.

c) Barnásfehér, helyenkint likacsos, negyedkori, édesvizi **mész**kő MÜLLER JÓZSEF (Süttö) Sittli nevű bányájából, mely 1858-ban lett megnyitva. Az évenkénti termelés mennyisége 300—400 köbmr.

d) Világosbarnás, gyéren likacsos, negyedkori, édesvizi **mész**kő HOLZDAMPF SÁNDOR (Süttö) diósvölgyi kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire fekszik D-re. Megnyitási éve 1845. E kőbányában évente átlag 500—700 követ fejtenek ugyanazon czélokra, mint fentebb említve volt.

e) Világosbarnás, aprólikacsos, negyedkori, édesvizi **mész**kő MÜLLER JÓZSEF (Süttö) Dörfl nevű kőbányájából, mely a községtől 3·75 kmtrnyire D-re fekszik, a hol 1880-ban megnyitattott. E bánya évi termelése 400—500 köbmr.

f) Barnásfehér, gyéren aprólikacsos, negyedkori, édesvizi **mész**kő APRILY ERNŐ (Süttö) Kesztl nevű bányájából, mely 1880-ban a községtől 3·5 kmtrnyi távolságban nyitattott meg. Ezen kőbánya évi kőtermelése átlag 300—400 köbmr.

Ugyanezen kőbányában világos barnaszínű, édesvizi **mész**kő is fordul elő. (M. K. Á. I. 166—68, IV. 37.)

474. — **Tokod** (Esztergomi j.).

Sárgásszürke, felső-eocénkorú Nummulites Tsihatseffi **mész**kő, a községi bányából, mely 1891-ben a községtől mintegy 1·5 kmtrnyire ÉK-re nyitattott. Bérlő az Északmagyarországi Kőszénbányatársulat Tokodon. Az évi termelés körülbelül 800 köbmr-t tesz ki, mi átlag 0·50 mtr³-es darabokban nyersen s kinagyolva építkezési czélokra szolgál.

475. — **Újny** (Esztergomi j.).

Fehéres, aprólikacsos, foraminiferás, szarmatakorú **durvamész**kő a HAÁN REZSŐNÉ esztergomi lakos tulajdonát képező kőbányából. E bánya, mely 1850-ben nyitattott meg, mintegy 1 kmtrnyi távolságban, az Újhegy

mögötti völgyben fekszik. A fejtett darabok 40—70 cmtr³ nagyságúak s az évi átlagos termelés 35 mtr³-t szokott kitenni. Ezen könnyen faragható kőzet nyersen s kinagyolva építkezésekre szolgál.

14. FEJÉR VÁRMEGYE.

476. — *Aba* (Székesfejérvári j.).

Rozsdabarna, homokos-murvás, pontusi korú **kvarczkavics**, a tanulmányi alapítvány báránd-pusztai kavicsgödreből, melyet ez idő szerint KÉGL GYÖRGY (Csala) bérel. E kavicsgödör vagy 7 kmtrnyire É-ra fekszik Abától. A kavics útfenntartásra szolgál.

477. — *Bicske* (Váli j.).

a) Fehéres, oolitos szövetű, tisztán foraminiferából álló, porozus, szarmatakorú **mészkö**, a községtől 2 kmtrnyire É-ra fekvő puszta-csordakúti, az ú. n. Dobogón fekvő kőbányából. Tulajdonosa WOLFINGER TESTV.; bérlő TONETTA DEMETRIO (Csabdi). E kőbánya 1866-ban lett megnyitva. A fejtett kövek átlag 0·30—2·0—3·0 mtr³ nagyok s nyers állapotban fal-kőnek, faragottan pedig a legkülönbözőbb építési czélokra szolgálnak. 1885-ben a budapest—szőnyi vasútépítésnél vétetett igénybe. Az évi termelés 1000 köbmr. (M. K. Á. IV. 34.)

b) Világosbarna, ikrásszövetű, foraminiferás, szarmatakorú **mészkö**, cerithiumoktól eredő likacsokkal a dobogói kőbányából. A bányában feltárt kőzet alsóbb rétegei tömöttebbek és keményebbek. (M. K. Á. I. 127—131.)

c) Barnásfehér, likacstalan, aprószemű, foraminiferás, szarmata **mészkö**, a máléhegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 132—133.)

478. — *Bót* (Váli j.).

Sárgásfehér, ritkás-porozus, finoman oolitos, foraminiferás, szarmata **mészkö**, hg. METTERNICH RICHARDNÉ (Bécs) kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekszik. A bánya bérlője KOVÁCS LÁZÁR Budapesten. E kőzet 1—2 mtr. átmérőjű darabokban is fejthető. Javaráse, mint-hogy a legfinomabb faragásokra is igen alkalmas, szobrászati és kőfaragói czélokra szolgál, a törmeléke pedig helyben építkezésekre használtatik. (M. K. Á. I. 134—139.)

479. — *Bót* (Váli j.).

Barnásfehér, czukros szövetű **dolomit** (földolomit), a hg. METTERNICH RICHARDNÉ (Bécs) tulajdonát képező és 1876-ban megnyitott kavicsoló bányából, mely 4 kmtrnyire fekszik a községtől ÉK-re, a bicskei országtól mellett. E kőzet zúzott állapotban útkavicsolásra használtatik.

480. — *Csabdi* (Váli j.).

a) Világosbarnás, ritkás-porozus, puha, csupán foraminiferából álló, szarmatakorú **mészkö**, az 1840 körül megnyitott községi kőbányából, mely

a községtől 1 kmtrnyire DNy-ra, dombtetőn fekszik. A fejtett darabok 0·30—1·0 mtr³ nagyok s nyersen és faragva használatnak falkőnek, évenként körülbelül 400 köbmtre mennyiségben.

b) Sárgás, likacsos, de keményebb, szarmatakorú **mészkö**, tele tapeszel és cerithiumokkal, az ifj. TANKÓ KÁROLY (Csabdi) tulajdonát képező, 1883-ban a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra nyitott kőbányából, a melyben a fejthető darabok egészen 1·0 mtr³ nagyságúak. Nyers és faragott állapotban falazásokra használtatik és 1884-ben a budapest—brucki vonal hidjaihoz is használatotott. Az évi termelés átlag 400 köbmtre tehető.

481. — Csabdi (Váli j.).

Szürkésfehér, aprószemű, erősen meszes, pontusi korú **homokkő** a községi, 1883-ban 1 kmtrnyire DNy-ra, dombtetőn megnyitott kőbányából, melyből rendszerint 0·30 mtr³-es darabokat fejtenek. E kőzet nyersen és faragva falrakásra és egyéb építési czélokra szolgál. 1884-ben a budapest—brucki vasútvonal hidjaihoz használatotott. Évenként átlag mintegy 80 mtr³-t fejtenek e bányában.

482. — Csákberény (Móri j.).

Fehér, ritkás-porozus, foraminiferás, közép-eocénkorú **mészkö**, a gr. LAMBERG ANNA tulajdonát képező s 1863 körül a község belterületén, a Kishegyben megnyitott kőbányából. A fejtett darabok az 1·0 kmtr³-t is el szokták érni, az évi termelés pedig mintegy 100 köbmtre, mit nyersen vagy csak nagyjában megfaragva használnak falépítésekre.

483. — Csákberény (Moóri j.).

a) Világosbarnás, igen finoman szemcsés **dolomit** (fődolomit), a községi, igen régi porondbányából, mely a községtől 2·0 kmtrnyire K-re fekszik.

b) Hasonló minőségű **dolomit**, a gr. LAMBERG ANNA (Csákberény) tulajdonát képező s 1857-ben a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő kavicsbányából. Az ezen porondbányákból évenként változó mennyiségben fejtett dolomit, kavics és murva útsínálásra szolgál.

484. — Érd (Adonyi j.).

Barnásfehér, likacsos, olykor azonban majdnem likacstalan, szarmatakorú **mészkö**, a gr. WIMPFEN uradalmához tartozó Ilka-major melletti kőbányából. Jelenlegi bérlője KELHOFER JÓZSEF (Tárnok). A bánya 3 kilométernyire fekszik a törökbálinti vasúttól és másrészt az érdi Duna parttól. A termelt kövek legnagyobb méretei, mint falkő 0·5—1·00 mtr³, mint lépcsőkő 2—3 mtr, mint kőlap 1·2—2·2 mtr². E kőzet leginkább Budapesten használatik mint faragott kő s alkalmazva van a Ferencz József-hidnál is. Pécssett használták a vasúti és a dohánygyár magasépítményeinél. Az évi termelés körülbelül 150—200 köbmtre és 150 darab lépcsőkő. (M. K. Á. II. 12.)

485. — Ettyek (Váli j.).

Világos-sárgás, ritkás-porozus, finoman oolitos szövetű, foraminiferás, szarmatakorú **mészkö**, egyes apró kvarezkavics zárványokkal. E kőzet a székesfejvári káptalan 1825-ben megnyitott kőbányájából való, mely 1 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re. a Sósikuti-út mellett. E kőzet, mely építkezésekre való, ez idő szerint nem fejtetik.

486. — **Füle** (Székesfejvári j.).

Vörhenyessárga, szürke foltos, márgás **mészkö**, a devon (?) korból, a veszprémi káptalan tulajdonát képező, 1840-ben megnyitott és 2 kilométernyire a községtől ÉK-re, a Kőhegyen fekvő bányából, a melyben átlag 0·20 mtr³-es kövek fejtetnek, miket nyers állapotban épületalozásokra használnak. Az évi termelés csekély, mivel e kőzet csakis a káptalani birtokon használtatik.

487. — **Füle** (Székesfejvári j.).

Szürke, aprószemű, gyéren csillámos, kissé meszes, pontusi korú **homokkö**, a VARGA FERENCZ (Balaton-Főkajár) tulajdonát képező, 1895-ben a Bányahegyen megnyitott kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire DNy-ra fekszik. E kőzet átlag kisebb darabokban lesz fejtve, a melyek nyers állapotban építkezési czélokra használtatnak. Az évi termelés átlag 70 köbmr.

488. — **Füle** (Székesfejvári j.).

a) Rozsdabarna, tyúktojásnagyságú, agyagos-murvás, túlnyomólag fehér **kvarezkavics**, a pontusi emeletből, a veszprémi-káptalan tulajdonát képező és 1840 óta a községtől 2 kmtrnyire ÉK-re, a Kőhegy alján fennálló kavicsbányából. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

b) 1892 óta ugyanott a községnek is van kavicsbányája.

489. — **Inota** (Székesfejvári j.).

a) Világosbarna, gyéren likaesos, egészben véve tömör, pliocénkorú, édesvizi **mészkö**, a DEUTSCH JÓZSEF tulajdonát képező s a községtől 1·5 kilométernyire É-ra fekvő kőbányából. Az itt fejtett s átlag 0·40 mtr³, maximummal pedig 1·4 köbmr nagy kövekből évenként átlag 200 köbmr-t használnak fel nyers állapotban különböző építési czélokra.

b) Hasonló minőségű mészköből s ugyanott fekvő kőbányájában DEUTSCH DÁVID (Várpalota) töret évenként mintegy 500 köbmr követ, mit mészegetésre használnak.

490. — **Inota** (Székesfejvári j.).

Barnásfehér **dolomit-dara** és liszt a község közvetlen É-i közelében fekvő községi porondbányából, melyből évenként mintegy 800 kocsival szoktak elhordani, részint suroló homoknak, részint pedig mészzsel keverve, vakolatkészítésre.

491. — **Inota** (Székesfejvári j.).

Főleg dolomit- és mészkö-törmelekből álló diluviális **kavics**, SZÖGYÉNY-

MARICH GÉZA (Csór) kavicsbányájából, mely a községtől Keletre a Réti pusztta mellett fekszik. E helyen évenként mintegy 200 köbmt. kavicsot termelnek, mit az állami utakon fedőanyagul használnak.

492. — Iszka-Szt.-György (Székesfejérvári j.).

Szürkésfehér, tömött vagy finoman szemcsés **dolomit** (földolomit), a br. BAJZÁTH LÁSZLÓ (Bécs) igen régi, a községtől 3 kmtrnyire DNy-ra, az iszakai hegyen fekvő kőbányából. A fejtett kövek olykor mtrnél is nagyobbak; az évi termelés a szükséglethez mérten csekély, a mennyiben csakis időnkint Fejérvárt használtatik egyes nagyobb építkezések alkalmával.

493. — Lovas-Berény (Székesfejérvári j.).

Világosszürke, aprószemű, meszes, kissé csillámos, pontüsi korú **homokkő**, a bikavölgyi kőbányából, mely gr. CZIRÁKY ANTAL tulajdona. Ebből a kőzetből épült 1805-ben a lovasberényi kastély, továbbá 1837-ben a nagy templom és a vadászlak stb. Ez idő szerint a bánya nincsen üzemben. (M. K. Á. IV. 120.)

494. — Magyar-Atmás (Móri j.).

Barnásfehér, foraminiferás, felső-eocénkorú **mész-kő**, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra, hol 1878 óta három pinceszerű mélyedésben fejtik a követ, még pedig RÁCZ JÁNOS, ANDRÁS és SÁNDOR, m.-almási lakosok. A termelt kövek 0·25—0·50 mtr³ nagyok és évenként mintegy 150 mtr³-t szednek ki innen, a mit nyersen falépítésekre és kutak kibélelésére szokták használni.

495. — Magyar-Atmás (Móri j.).

Barnásfehér, murvás **dolomit** (földolomit), a községi, 1860-ban nyitott kavicsoló gödörből, mely a községtől mintegy 1·5 kmtrnyire ÉNy-nak fekszik. Évenként mintegy 100—150 köbmt. anyagot termelnek belőle, mit útkészítésre használnak.

496. — Mány (Váli j.).

Sárgás, ritkás, likacsos-szivacsos, foraminiferás, szarmatakorú **mész-kő**, a községtől 3 kmtrnyire ÉK-re fekvő pusztta-örsi, igen régi kőbányából, mely jelenleg BRACHFELD ADOLF örökösének tulajdona. E kőzet faragott állapotban használtatik különböző építkezési czélokra, de mivel csak alkalomadtán fejtenek e bányában követ, az évi termelés mennyisége csekély és ingadozó.

497. — Mány (Váli j.).

Barnásfehér, finoman szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit** (földolomit) a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő ősrégi Kalvária kőbányából, melyet ez idő szerint ROSENFELD HENRIK (Bicske) bérel. Az itt fejtett, egészen 0·30 mtr³ kövek útalapozásra, törött állapotban pedig útkavicsolásra használtatnak. Az évi termelés körülbelül 300 köbmt. tesz ki.

498. — Mindszent (Sárbogárdi j.).

Szennyes-fehér, breccsiás **kvarcztrachit** (liparit).

499. — *Nadap* (Székesfejérvári j.).

Szürke, sárgapettyes, középszemű, kaolinosan málló, csillámnélküli **gránit**, porfírosan kiválótt nagyobb kvarczszemekkel. Ezen gránit a község tulajdonát képező s még a XVIII. század óta fennálló kőbányából való, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re, a velencei megyei út közelében fekszik. A fejtett darabok maximális nagysága 0·5 mtr; az évi termelés a szükséglet szerint változó. Ezen anyagot nyersen falazásokhoz, zúzott állapotban pedig úti kavicsul használják, úgy a megyei, mint pedig az állami utakra.

500. — *Nadap* (Székesfejérvári j.).

Ózbarna, finoman szemcsés **felzit-porfirpala** a devon korból, a gróf CZIRÁKY ANTALNÉ (Lovasberény) tulajdonát képező s a községtől 1·5 kilométernyire ÉNy-ra, a Lovasberényre vezető út Ny-i oldalán fekvő kőbányából. E kőzetet átlag 0·40 mtr. nagy darabokban fejtik, miket nyersen falazásokhoz, szétapritva pedig útkavicsolásra használnak. E bánya már a XIX. század eleje óta áll fenn.

501. — *Nadap* (Székesfejérvári j.).

Szürke, az öregszemű felé hajló, tömör **biotit-amfibol-dáczit**, a gróf CZIRÁKY ANTALNÉ (Lovasberény) uradalmához tartozó és a XIX. század eleje óta létező kőbányából, mely a Lovasberény felé vezető megyei út keleti oldalán, a községtől ÉNy-ra, 1 kmtrnyire fekszik. A fejtett kövek rendszeren 0·75 mtr átmérőjűek és az évenként változó mennyiségben fejtett kőmennyiség nyersen állapotban falazásokra és útépítésre, illetve kavicsolásra használtatik.

502. — *Nadap* (Székesfejérvári j.).

Szürke, középszemű, üde, tömör **piroxén-andezit** a nadapi zsellérség tulajdonát képező, a községtől D-re, 1 kmtrnyire, a Velenczére vezető út mellett fekvő s már a XVIII. század óta fennálló kőbányából. A fejtett kövek 1 mtr átmérőjűek s nyersen állapotban falazásokra és útépítési czélokra szolgálnak, kockára faragva pedig út- és járdaburkolatokra is. Az évi termelés változó.

503. — *Pákozdi* (Székesfejérvári j.).

Húsvörös, középszemű **biotit-gránit**, egyes nagyobb, porfírosan kiválótt kvarczszemekkel. E kőbánya, mely 1858 óta létezik, a zsellérek és telkesgazdák tulajdona s 1 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNy-ra. A fejtett kövek maximálisan 0·50 köbmt. nagyok, az évi termelés 400—500 köbméter, mit nyersen épületalapozásokhoz, zúzott állapotban pedig útépítésre és kavicsolásra használnak.

504. — *Pátka* (Székesfejérvári j.).

Ózbarna, felzites alapanyagú **biotit-kvarcz-porfir** a községi, igen

régi keletű kőbányából, mely a községtől mintegy 2·0 kmtrnyire DK-re fekszik. A kőbánya csak időnként vétetik igénybe s anyaga falrakásra és felaprítva útkavicsolásra szolgál.

505. — *Pázmánd* (Váli j.).

Fehér- és barnapettyes, kaolinosan mállott **felzit-porfirpala** a devon szisztémából, a községtől 2 kmtrnyire D-re, a Zsidóhegyen fekvő LYKA DÖME-féle kőbányából, mely 1840-ben lett megnyitva, a mióta nyersen és zúzott állapotban utépítésre és az utak fentartására használtatik. Az évi termelés átlag 1000 köbmtr.

506. — *Polgárdi* (Székesfejevári j.).

Kékesfehér és sárgás, aprószemű, kristályos **mészkö** gr. BATHYÁNY GÉZA (Polgárdi és Budapest, Teréz-körút 7) igen régi, még a XVIII. században megnyitott kőbányájából, mely a községtől 4·5 kmtrnyire É-ra, a Somlyóhegyen fekszik. A fejtett kövek, melyek átlag csak 2—5 cmtr átmérőjűek, építkezésekre, főleg pedig útkavicsolásra használtatnak. Az évi termelés mintegy 400 köbmtrre tehető.

507. — *Polgárdi* (Székesfejevári j.).

Rozsdabarna, agyagos-murvás **kavics** a pontusi emeletből, gróf BATHYÁNY GÉZA igen régi, még a XVIII. században megnyitott kavicsbányájából, mely a Kőhegyen, közel a fülei határhoz, Polgárdi községtől mintegy 4·0 kmtrnyire Ny-ra fekszik. E kavicsból évenként mintegy 600 köbméternyi mennyiséget termelnek a közeli utak kavicsolása czéljából.

508. — *Sár-Szt.-Miklós* (Sárbogárdi j.).

Vörös és világosszürke, üdébb és vörhenyessárga, kaolinosan málló-félben levő **kvarcz trachit** (liparit) egyes csillámpala- és fillitzárványokkal, a gróf ZICHY ALADÁR és NÁNDOR tulajdonát képező mindszei kőbányából, mely a községtől 4·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik. E kőzetből évenként átlag 5000 köbmétert fejtenek, mit kisebb részben építkezésekre, főleg azonban útfentartási czélokra használnak.

509. — *Sóskút* (Váli j.).

Barnásfehér, finomszemű, oolitos, ritkás-porozus, lágy, de nagyobb likacsok nélküli, foraminiferás, szarmatakorú **mészkö**, melyet faragványokhoz első rendűnek (A) elismertek.

b) Világosbarna, durvábbszemű, foraminiferás, kemény, szarmatakorú **mészkö** (gyéren egyes likacsokkal). Ez keménységénél fogva szintén első rendű (A).

c) Világossárgás, durvábbszemű, oolitos-porozus, foraminiferás, lágy, szarmatakorú **mészkö** (gyéren egyes likacsokkal), a melyet másod rendűnek (B) tartanak. A kőbányák, melyből ezen szarmata durva meszek valók, a községtől 1 kmtrnyire fekszenek É-ra, a Déli Vasút tárnoki állomásától, melylyel lóvonatu vasúttal össze vannak kötve 7 kmtrnyi távolságban.

A bányák tulajdonosa a székesfejérvári káptalan s a bányák üzembe valóvétele 1765 óta datálódik. Ezen jó minőségű építőanyagot szolgáltató bányákat ez idő szerint az ANDRETTI, FREUND és SEENGER családok bérlik Budapesten. A bányákban fejthető tömbök igen nagyok és szükség esetén 8 köbmt. nagyságú is lehetne kivágni. A sóskuti kőbányák közege eddigelé a következő nevezetesebb építkezéseknél lett igénybe véve: lánczid, összekötőhid, Margithid, margitszigeti fürdő, lipótmezei örültek háza, katonai kórház, vámpalota, akadémia, vigadó, opera, lipótvárosi bazilika, Mátyástemplom, budai alagút, királyi palota, WENCKHEMPalota, a budai és pesti takarékpénztár palotái, népszínház, vágóhid, szt.-gellérthegyi czitadella, erzsébetteri kioszk, a pesti rakpart 800 öl hosszúságban, igazságügyi palota, vásárcsarnokok stb., továbbá Bécsben a dalszínháznál, Szegeden a tiszai hidnál. Temesvárt a színháznál. (M. K. Á. IV. 30—31.)

510. — *Sukoró* (Székesfejérvári j.).

Sötétszürke, közép szemű **amfibol-dáczit**, kevés biotittal a telkesgazdák tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a buda-gráci országút mellett, a községtől mintegy 0·5 kmtrnyire D-re fekszik. A fejtett kövek 0·05—0·1 mtr³ nagyok s az átlagos évi termelés 150 köbmt., mit zúzott állapotban az állami országút kavicsolására, kisebb részben pedig a községben építkezésekre használnak.

511. — *Sukoró* (Székesfejérvári j.).

Barnásfehér, érdes likacsos, odvas **telér-kvarczit**, melyet a sukorói malomkőgyár malomkövekké feldolgoztat. A kőfejtő hely a község déli oldalán elhúzó országút D-i oldalán fekszik, a hol az ÉÉNy-i csapású, 5—6 mtr vastag s majdnem függőlegesen álló telért több ponton támadták meg. Az átlag 0·50×0·50 metres kövek feldolgozása a nyéki kőfaragó műhelyben történik.

512. — *Szabad-Battyán* (Székesfejérvári j.).

Szürke és sárgás, finomszemű, kristályos **mészkö**, a szárhegyi kőbányából, 2 kmtrnyire a községtől DNy-ra. A kőbányák e helyen már 100 évesek. A fejtett kövek legfőlebb 0·20—0·30 mtr³ nagyságúak és leginkább csak útépitésre és kavicsolásra használtatnak, olykor azonban mészegetésre is. A kőbányatulajdonosok a következők: Br. DU MONT IMRE (Szabad-Battyán), ki évenként 600—700 kmtr³ fejtet; gr. BATHYÁNY GÉZA (Polgárdi) kőbányájában évenként 1000 kmtr³-t; továbbá MÁRTON MIHÁLY, KISS JÁNOS, CSÁSZÁR JÁNOS, BAROS PÉTER, FÁNCSIK JÁNOS és LISTÁR JÁNOS kőbányáiban összesen 300—400 köbmt. követ fejtenek.

513. — *Sár* (Váli j.).

Sárga, hasadozott, kóporos **dolomit**, az 1850-ben megnyitott, a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekvő községi kőbányából, melyből ez idő szerint

évenként mintegy 150—200 köbmt. követ fejtenek a közeli megyei utak kavicsolására.

514. — Székesfejérvár sz. kir. város.

Szürke vagy sárgásszürke, közép szemű **biotit-gránit**, a város tulajdonát képező templomháti bányából, mely a várostól 4·5 kmtrnyire K-re a Szőlőhegy keleti részén, a kápolna mögött fekszik. Ugyan e gránitban egy sárgásfehér, finomszemű, aplitos telep is fordul elő. Ezen a kőbányán kívül van a városnak a Szőlőhegyen még két bányája, nevezetesen a Határi bánya és a Ráczbánya, melyek azonban jelenleg nincsenek üzemben. A szőlőhegyi bányák megnyitási évét nem tudni, de annyi bizonyos, hogy egy régi városi térkép tanúsága szerint 1764-ben már léteztek. A templomháti bánya átlag 15·0 mtrre tárja fel a gránitot s a benne termelt kő részint falazásra, részint útburkolásra használtatik. A város utcáinak kikövezésére 18, 21, 24 és 26 emtres koczka- és fejköveket hasítanak, a határban lévő utakra azonban makadamkavicscsá aprítják e gránitot. Az évi kőtermelés a templomháti bányában körülbelül 1000 köbmt.

515. — Székesfejérvár sz. kir. város.

Tarka, poligén anyagu, többnyire mészszel bevont, diluviális **kvarczkavics**, a városi kavicsbányákból, melyek 4·0 kmtrnyire ÉNy-ra, az ú. n. Száraz réteken fekszenek. A kavicsfejtés ezen a ponton már 1870 óta történik és ez idő szerint mintegy 1500 köbmt. anyagot termelnek, mit a városi műutak fentartására használnak.

516. — Tárnok (Váli j.).

Fehéres, oolitos szövétű, tisztán foraminiferákból álló, porozus, szarmata **mész kő**, puhább és keményebb minőségben, a községtől 2·7 kilométernyire ÉK-re fekvő Berki-puszta melletti kőbányából. A kőbánya gróf WIMPFFEN SIMON uradalmához tartozik és még a múlt században lett megnyitva. A kő 0·30—1·0 mtr³ nagyságu darabokban lesz fejtve, mit nyersen és faragottan építési czélokra, de kizárólag csak az uradalom szükségleteinek fedezésére, nevezetesen házak, hidak építésére, kutak kifalazására használnak. Ezen kőzet használatott többi között a kir. várapalota építkezésénél, az erzsébetvárosi templom és a budai vigadó építésénél. Az évi termelés átlag 100 mtr³. (M. K. Á. II. 15. és IV. 35.)

517. — Urhida (Székesfejérvári j.).

Sárgásfehér, foraminiferás, felső-eocénkorú **mész kő**, a gr. ZICHY JENŐ (Szt.-Mihály-Zichyfalván) tulajdonát képező s a község belterületén, dombon fekvő kőbányából, mely Székesfejérvár városától 10 kmtrnyi távolságban fekszik. A termelt és átlag 0·1—0·2 mtr³ nagyságú kövek csakis nyersen használatnak építkezési czélokra, falkőnek. Az évi termelés a helyi szükséglet szerint 100—150 köbmt.

518. — Velence (Székesfejérvári j.).

a) Szürkésfehér, középszemű, kevés steatitosan elváltozott csillámu **gránit**, porfirosan kiválott kvarczzsemekkel, KUPI ISTVÁN tulajdonát képező, a községtől 0·8 kmtrnyire Ny-ra, a Szőlőhegyen fekvő kőbányából. A fejtett darabok egészen mtr. átmérőjűek, a melyeket nyers állapotban különböző építkezésekre, elaprózva pedig útkavicsolásra használnak. Az évi termelés körülbelül 400 köbmtr.

b) Szürkésfehér, aplitos, kevés steatitosan elváltozott csillámu **gránit**, a PLANCSIK JÓZSEF tulajdonát képező, a községtől 0·8 kmtrnyire Ny-ra, a Szőlőhegy DNy-i részén fekvő kőbányából, melyben átlag 0·3 köbmteres darabokat fejtenek, mit nyersen építkezésre, összetörve pedig útkavicsolásra használnak.

519. — Velence (Székesfejérvári j.).

Vörhenyes, finomszemű **felzit porfirpala** a devon szisztemából, a község tulajdonát képező s tőle 0·3 kmtrnyire ÉNy-ra, a nadapi út mellett fekvő kőbányából, a hol átlag 0·2 mtr³-es darabok fejthetők, a melyek azonban kizárólag törecs alakjában útkavicsolásra használatnak. Az évi termelés átlag 450 köbmtrre tehető.

520. — Zámoly (Székesfejérvári j.).

Fehéres, finoman szemcsés **dolomit**, a gr. MERÁN JÁNOSNÉ tulajdonát képező s a községtől 4·5 kmtrnyire É-ra, az öreghegyi szőlőben fekvő kőbányából, mely már régi idők óta létezik. E kőzetből évenként átlag 200 köbmtr. lesz fejtve, mit nyersen épületalapozásokra használnak.

521. — Zámoly (Székesfejérvári j.).

Főleg dolomitgörgetegből álló diluviális **kavics**, gr. MERÁN JÁNOSNÉ (Zámoly) kavicsbányájából, mely 4 kmtrnyire a községtől ÉNy-ra, a Ferenczmajor közelében, az öreghegyi szőlők alatt fekszik. Ezen kavicsból évenként 500—600 köbmtrt szoktak termelni, mit a környékbeli utak kavicsolására használnak.

15. FOGARAS VARMEGYE.

522. — Almásmező (Törösvári j.).

Barnásszürke, tömör, mészpáteres, jurakorú **mész-kő**. A kőfejtő hely, a honnan e kőzet származik, 2 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a Submása mika dülőben és többek tulajdona. Kisebb darabokban fejtve mészégetésre használják.

523. — Almásmező (Törösvári j.).

Mállott, zöldes **gnájsz** és érczes **telérkvarczit** darabok. Ezen pont, a hol ezen kőzet előfordul, egy elhagyatott ezüstabánya, mely a községtől É-ra, 13 kmtrnyire fekszik, a Paraul drakuluj nevű hegyen, több községi lakosnak tulajdona. Utoljára 1860-ban volt üzemben mint bánya, de

azóta elhanyagoltatott. Az itt fejthető kövek kisebb nagyságban mint építőkövek használtatnak fel.

524. — Alsó-Mojecs (Törcsvári j.).

Vörösfoltos, tömör, de nagyon hasadozott, felső-jurakorú **mészkö**. A mészköbánya, mely a község tulajdona, a Sberciora-patak völgyének jobb oldalán fekszik, a községtől DNy-ra, a hol az 1895 tavaszán, a sárkány—törcsvári szakaszon építendő út vállalkozója, fogarasi DEUTSEN JAKAB által nyittatott, ki e kőzetet faragott állapotban átereszek építésére, összezúzva pedig útkavicsolásra használta fel.

525. — Holbák (Törcsvári j.).

Vöröses, aprószemű **kvarecporfir**, egyes porfírosan kiválott, nagyobb, húsvörös orthoklászkristályokkal. Az aprószemű alapanyag szintén vöröses földpátkristálykából áll, a kvarcz ellenben csak egy-két szem alakjában jelentkezik. A kőfejtő hely, mely több községi lakos tulajdona, a községtől É-ra, 5 kmtrnyire a Stimbeohegyen fekszik. Rendesen csak kisebb nagyságú kövek szedetnek innen, melyek nyers állapotban mint épületkövek szolgálnak.

526. — Persány (Sárkányi j.).

a) Barnászöld, finomszemű **dácztufa**, a melyben azonban apró fehér csillámlemezkek is látszanak. Ez a kőbánya, a melyből az előttünk fekvő minta származik, a községtől ÉK-re, 0.4 kmtrnyire fekszik és HERCZUM JÁNOS örököseinek tulajdonát képezi, a kiknek HERCZUM FERENCZ kőfaragómester, a bánya jelenlegi vezetője, a képviselője. A kőbányában 8×6×3 mtr. nagyságú darabokat is lehetne fejteni; az évi termelés átlag 100 mtr³-t tesz ki. Ennek a mennyiségnek egyharmada nyers állapotban használtatik fel, míg kétharmada kifaragva szolgál épületkö gyanánt és sírkövek előállítására. (M. K. Á. I. 260.)

b) Barnászöld, finomszemű **dácztufa**, a melyben azonban apró fehér csillámpikkelyek is látszanak. A kőbánya, melyben ezen tufa előfordul, a községtől ÉK-re, 0.2 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa a persányi gör. kel. egyház, bérlője SCHMIDT HENRIK, kőfaragómester. A termelt kövek maximális méretei 5×5×3 mtr. és évente átlag vagy 100 mtr³-t fejtenek; a mely mennyiségnek egyharmada nyers, kétharmada faragott állapotban használtatik épületkönek és sírköveknek. A persányi dácztufa már több mint egy század óta használtatik, sőt a Nagy-Küküllő-megye Kőhalmi járásában található templomvárak körfalainak tanulmányozásából kitűnik, hogy már a XVI-dik században és talán még valamivel előbb is felhasználtatott. Nagy-Szebenben a Br. Bruckenthal-féle palotában lévő lépcsők, párkányzatok, oszlopok és szobrok ezen kőből valók.*

* BIEZ E. A., Die Trachyttuffe Siebenbürgens. (Verh. u. Mitth. des siebenbürg. Vereines f. Naturwissenschaften 1875. Bd. 25, p. 86.)

Ugyan e kőből épült 1881-ben Fogarason a FLEISSIG és VOGEL-féle ház, 1885-ben Nagy-Szebenben a HABERMANN-féle épület és Brassóban a nyug-dijintézet palotája.

527. — Predeal (Törösvári j.).

Testszínű, mészpáteres, tömör, felső-jurakorú mészkő, a Magura havasról. E ponton Brassó városának kőbányája van, a melyben zúzott kavicsot állítanak elő.

528. — Zernest (Törösvári j.).

Testszínű, tömör, felső-jurakorú mészkő. A kőbánya, mely a községtől DNy-ra, mintegy 2-5 kmtrnyi távolságban, a Riu nevű patak völgyében, a Királykő alján fekszik, Brassó város tulajdona, a melyt az a zernesti cellulozagyárnak bérebe adta. Megnyitásának éve 1890. Az ezen kőfejtő helyről kikerülő mészkő, részint a cellulozagyárban lütkészítésre, részint faragott állapotban építkezésre, apróra zúzva pedig a közutakon a szükséges kavicsgarmadák előállítására használtatik.

16. GÖMÖR VÁRMEGYE.

529. — Aggtelek (Tornaljai j.).

Világosszürke, tömött, triaszkorú mészkő, mely községi területen mindenütt a község körül fordul elő és mely nyers állapotban építkezésekre, összeaprítva pedig úti kavicsul szokott felhasználtatni.

530. — Almágy (Rimaszécsi j.).

Szürke, finomszemű bazalt, a Ragács nevű hegyoldalból, a falutól É-ra, 1 kmtrnyire. Tulajdonosa az 1884-ben megnyitott kőbányának a község közönsége és a volt úrbéresei. A fejthető darabok maximális nagysága 30 cmtr. hosszú és széles és 15 cmtr. vastag tömbök és az évi termelés körülbelül 100 köbmt. Nyers állapotban épületekhez, összeaprítva pedig úti kavicsul szolgál.

531. — Alsófalu (Tornaljai j.).

Sötétbarnás, tömött, fehér mészpáteres, bitumenes, triaszkorú mészkő, a község tulajdonát képező s tőle 1 kmtrnyire Ny-ra, a harkács-rathán út mellett fekvő kőbányából, mely már régi idők óta van használatban. E kőzet nyers állapotban építkezési célokra, valamint az út fentartásához mint fedanyag használtatik.

532. — Alsó-Szkálnok (Rimaszombati j.).

Feketésszürke, konglomerátos, dűrvaszemű, mediterrán homokkő.

533. — Béna (Rimaszécsi j.).

Szürke, olivindús bazalt a Bénahegyről, a községtől D-re. A kőfejtés a bénai úrbéresei tulajdona, kik azt részben építkezésre, főleg pedig útkavicsolásra használják.

534. — Beretke (Tornaljai j.).

Világosszürke, tömött, triaszkorú **mészkö**, özv. FIALKA JÓZSEFNÉ, régi idő óta használatban lévő kőbányájából. A bánya a vácz—kassai állami útvonal mentén, ettől, valamint Beretke községtől, mintegy 300—400 méternyire fekszik s kőzete nyers állapotban építkezési és útfentartási czélokra használtatik.

535. — Csoma (Rimaszécsi j.).

Sötétszürke, tömör, bőven nagyobb olivinszemeket tartalmazó **bazalt**, a kissebesi gránitkőbányák r.-t. (Budapest) tulajdonát képező bányából. A kőbánya a Fülel-Ajnácskő állomások közti kitérővel sodronypályával van összekötve. A kőbánya tömörebb padjai útburkolati kockák előállítására szolgálnak, a melyekből ez idő szerint évenként körülbelül félmillió darabot főleg Budapest utczáinak burkolására, továbbá Losonez, Szatmár és Szabadka kockakövezeteihez is használnak. (M. K. Á. IV. 94, 95.)

536. — Dobsina r. t. város.

Csillámos, finomszemű **mészpala**, a várostól Ny-ra, 6 kmtrnyire fekvő Schaihhegy déli lejtőjéről, a Grund völgyben. A kőbánya a városnak tulajdona, mely már igen régi idő óta fejteti benne a követ építkezésekhez. A fejtett darabok legnagyobbjai 0·06 mtr³-esek. 1 mtr³ mészpala nyersen a bányákban 3 kor. 60 fillér.

537. — Dobsina r. t. város.

Több-kevesebb mészszementtel összetartott **dolomitbreccsia**, a karbon korból. Minthogy a dolomit könnyen kiporlik, sejtes mészkö marad hátra. A kőbánya, melyben e kőzet előfordul, a várostól Ny-ra, 6 kmtrnyire fekszik a Silbergech nevű hegy É-i lejtőjén, a Grund völgyben. Tulajdonosa a város, mely azt 1873-ban nyitatta meg. A termelt kövek maximális nagysága 0·3 köbmt. E kő faragott állapotban építőkönek használtatik és köbméterének ára a kőbányában 50 korona.

538. — Dobsina r. t. város.

Gnájpsz, igen aprópikkelyes muszkovit-csillámmal. E kőzet a város tulajdonát képező és tőle Ny-felé, 6·5 kmtrnyire fekvő kőbányából való, a Grund völgyből. Nyitásának éve 1853. Ezen csillámos gnájpsz faragva járdakőnek használtatik, nyers állapotban pedig jó épületkövet szolgáltat.

539. — Dobsina r. t. város.

Szericzites, kvarcdús **csillámpala** a Grund völgyben, a Windzog-hegy déli lejtőjén, a várostól Ny-ra, 4·1 kmtrnyire fekvő és a város tulajdonát képező igen régi kőbányából. E kőzet faragott állapotban a vas-kohók kibélelésére használtatik, a mennyiben igen tűzálló és 3—6 évig is kitart. A faragott kövek maximális nagysága átlag 0·5 mtr³. Egy kohóhoz szükséges 12—17 mtr³ faragott kő.

540. — Dobsina r. t. város.

Feketészöld és világos-sárgászöld **szerpentin**, a várostól É-ra, 1 kilométernyire fekvő Birkelu-hegyről. A kőfejtő a városé, mely azt 1875-ben nyitatta meg. A fejthető darabok maximális nagysága 0·04 mtr³, a melyek disztárgyak esztergályozására használtatnak. Nyers állapotban 1 mtr³ szerpentin ára a bányában 10 korona.

541. — Felfalu (Tornaljai j.).

Sötétszürke, tömött, triaszkorú **mészkö**, a DEMO-család ősrégi kőbányájából, mely a község belterületén, annak északi szélén, a harkács—ratkói út mellett, mintegy 0·1 kmtr távolságban fekszik. E kőzet a faluban építkezésekre, összetörve pedig úti kavicsul használtatik.

542. — Felső-Szuha (Tornaljai j.).

Homokos-murvás **kvarczkavics**, a patak alluviumából, a felső-szuha—zádorfalvi út mellett. Tulajdonosa a telepnek Felső-Szuha községe, mely e kavicsot 1887 óta ásátja és fedőanyag gyanánt a környéki utakra használja.

543. — Felső-Vály (Tornaljai j.).

Sötétbarna, középszemű **piroxén-andezit**, mely nagyobb esőzések alkalmával görgeteg alakjában jut le a szomszédos hegyekről és mely ilyen alakban az egész község határában szedhető, főleg az árkokban, a honnan nyers állapotban építkezésekre, összeapritva pedig útfenntartási czélokra használtatik.

544. — Felső-Vály (Tornaljai j.).

Sötétszínű, murvás **piroxén-andezit-kavics** a vályi patakból, mit a község útfenntartásra szokott használni.

545. — Guszonya (Rimaszécsi j.).

Szürke, tömött **bazalt**, a Szukolya nevű legelőről, mely 1 kmtrnyire DNy-ra fekszik a községtől. A bánya már ősrégi idő óta van használatban s tulajdonosa a község. E kőzet mázsányi darabokban is fejthető, de csak részben lesz nagyobb darabokban építésre felhasználva, leginkább ugyanis összeapritva úti kavicsul szolgál.

546. — Harkács-Sánkfalva (Tornaljai j.).

Sötétbarnás, tömött, fehér-mészpáteres, bitumenes, triaszkorú **mészkö**, a község közvetlen nyugati szomszédságában s a ratkói út mellett fekvő kőbányából, mely a jászóvári prépostság és br. VAY ALOJZIA úrnő tulajdonát képezi. E bánya emberemlékezet óta van használatban és anyaga nyers állapotban építkezésekre és úti kavics előállítására szolgál, azonkívül azonban 8—10 közönséges kemenczében meszet is égetnek belőle.

547. — Helpa (Nagyrócei j.).

Szürke, finomszemű, bitumenes **dolomit**, a karbon korból, a községi kőfejtőből, mely a helységtől É-ra, 1 kmtrnyire fekszik és már 1865 óta

van használatban. A követ a vármegye mint bérló fejteti, évenként 250 köbméter mennyiségben útkavicsolási czélokra.

548. — Horka (Tornaljai j.).

Világosszürke, vörös eres, tömött, triaszkorú **mészkö**, a községnek ősrégi bányájából, mely közvetlenül a pelsőczyi út mellett, Horkától mintegy 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik. E mészkö nyers állapotban építkezésekre, összetörve pedig útkavicsolásra szolgál.

549. — Ispánmező (Nagyróczei j.).

Fehéres, tömött, felső-triaszkorú **mészkö**, a községi, igen régi bányából, mely tőle ÉNy-ra, 2 kmtrnyire s a vármegyei törvényhatósági úttól mintegy 0·3 kmtrnyire fekszik. E kőzet utak kavicsolására és mészégetésre használtatik, évenként átlag 300—400 mtr³ mennyiségben.

550. — Jólsva r. t. város.

Szürkésfehér, aprószemű, palás és fehér, de vasokkerfoltos, öregebb szemű **mészkö** (márvány), a várostól ÉNy-ra, közel a lubenyiki határhoz és 5 percnyire a hizsnyovizi vasúti állomástól. Ezen, a város tulajdonát képező kristályos mészkötelep, eddigelé csakis mészégetésre használtatott igen jelentéktelen mennyiségben.

551. — Jólsva r. t. város.

Világosbarnás, tömött, de igen hasadozott, triaszkorú **dolomit**, a hasadékokban finom mészpáterekkel. A kőbánya, melyben e kőzet előfordul, a Nandrás felé vezető viczinális út mellett 15 percnyire, a Szalkahegység DNy-i oldalán fekszik, hol az már 1820-ban lett megnyitva. E dolomit, mely évenként vagy 10,000 mtrmázsányi mennyiségben lesz fejtve, a környék vasgyáraiban használtatik fel adalékul. A kőbánya a város tulajdona, bérlóje UHLYÁRIK BÉLA budapesti lakos.

552. — Jólsva r. t. város.

Szürkésfehér, öregszemű, kristályos **magnezit**, mely a város tulajdonát képező Chladna strana nevű erdőrészben, a várostól 1³/₄ órányira fordul elő. A fejtési jogot MANNFELD PÁL, budapesti lakos bérli 1893 óta, a mikor a magnezitot feltárták. Évenként innen mintegy 50,000 métermázsa szállittatik el emberfej nagyságu darabokban. Ezen anyag nyersen és pörköelve tűzálló téglák és egyéb tűzálló bélelésekhez használtatik.

553. — Jólsva r. t. város.

Kvarezdús, durvaszemű, gyűrődött **muszkovitos csillámpala**, mely a város tulajdonát képező s tőle 1¹/₂ órányira (ÉNy-ra?) fekvő Gyurkovasova és Szkalka nevű erdőrészben fordul elő, a honnét szabályos alakban kifaragva vaskohók kibéleléséhez, évenként mintegy 600—900 métermázsányi mennyiségben szállittatik.

554. — Jólsva r. t. város.

Feketés, finoman muszkovitpikkelyes, paleozoi **agyagpala**, mely

keményebb és lágyabb minőségben a város tulajdonát képező s tőle mintegy egy órányira fekvő Tatarczkó nevű erdőrészben fordul elő. A beküldött minta egy ujjnyi vastag, négyszegletes kifaragott és lapjain lecsiszolt szilárd padlólap. A termelés, habár a keményebb minőségű pala gyalogjárókra is használható és belőle 2 négyzetméter nagyságú lapok is előállíthatók, mégis nagyon alárendelt. Megjegyzendő még, hogy e pala mészkarbonát nélküli.

555. — Jólsva r. t. város.

Sárga, agyagos kvarcshomok, mely a várostól 30 percznyire a Nandrás felé vezető út mellett fordul elő. E homokot a szomszédos HEINZELMANN-féle vasgyár Hizsnyovizen használja mintázó homoknak, évenként 1000—1500 mtrmázsa mennyiségben. A homokgödör tulajdonosa Jólsva városa.

556. — Jólsva-Taplócza (Nagyróczei j.).

Sárgásfehér, tömött, triaszkorú **mészkö**, a község tulajdonát képező és tőle 0.6 kmtrnyire fekvő kőbányából, a hol évenként 300—400 köbmt. követ állítanak elő útkavicsolási és építészeti czélokra. E kőbányában már régi idő óta fejtik a mészkövet.

557. — Jólsva-Taplócza (Nagyróczei j.).

Barnásszürke, tömött, fehér, mészpáteres **dolomit**, a triasz szisztémából. E kőbánya községi területen, a községtől É-ra, 1 kmtrnyire, a vármegyei út mellett lett megnyitva 1893-ban. Évenként 100—150 mtr³-t fejtenek benne útkavicsolási czélokra.

558. — Kövi (Nagyróczei j.).

Szürke, finomszemű, majdnem tömött **dolomit** a triasz szisztémából, a községnek régi idő óta használatban lévő kőbányájából, mely a községtől északra, 2 kmtrnyire s ugyanannyira a vármegyei úttól fekszik. Az évi termelés átlag 200—300 köbmt-rt tesz ki, mit összeaprítva az utak fenntartására használnak.

559. — Levárt (Tornaljai j.).

Sötétbarnás, fehér-mészpáteres, tömött, triaszkorú **mészkö**, HARTL JÓZSEF budapesti lakos telkéről, melyen a sánkfalva—kövi vármegyei út mentén, a községtől 1 kmtrnyire D-re, mintegy 1 kmtr. hosszú sziklasoron történik a fejtés. E mészkövet nyers állapotban építkezésekre, felaprítva pedig úti kavicsnak használják.

560. — Licsze (Tornaljai j.).

Világosszürke, tömött, vörös kalczit-eres, triaszkorú **mészkö**, HEINZELMANN ALFRÉD igen régi s Dolinka nevű kőbányájából, mely közvetlenül a beje—jólsva—murányi vármegyei út mellett, a községtől mintegy 2 kmtrnyire DK-re fekszik. Nyers állapotban építkezésre, összezúzva pedig útkavicsolásra szolgál e mészkö.

561. — Murány (Nagyrócezi j.).

a) Szürkésfehér, vörös, vasoxideres, tömött, triaszkorú **mészkö**, a Martinova bányából, mely a községtől DNy-ra, 6 kmtrnyire, az országúthoz pedig 0·75 kmtrnyire, a Martinova völgyben fekszik. Tulajdonosa COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg; bérlő: Gömör vármegye, a mely e helyen évenként 120 mtr³ követ töret útfenntartási czélokra. E bánya 1842 óta van használatban.

b) Világosszürkés, tömött, triaszkorú **mészkö**, a Djel nevű bányából, mely a községtől DNy-ra, 7 kmtrnyire, az országúthoz pedig 0·5 kmtrnyire fekszik, a Murány és Rima völgyek vízválasztóján. Tulajdonos: COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg; bérlő pedig a vármegye, a mely e helyen évenként mintegy 120 mtr³ úti kavicsot töret. E bánya 1842 óta van használatban.

562. — Murány-Huta (Nagyrócezi j.).

a) Fehéres, vörös, vasoxideres, tömött, triaszkorú **mészkö**, a községtől DNy-ra, 1·5 kmtrnyire, az országút közelében fekvő Predna hora nevű kőbányából, mely COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. tulajdona. E bányát, mely 1842 óta van használatban, Gömör vármegye bérlő úti kavics előállítására czéljából s a benne termelt kömennyiség évenként mintegy 300 köbmtre tehető.

b) Vasoxidtől vörösesre festett, tömött, triaszkorú **mészkö**, a Falu feletti bányából, mely a községtől É-ra, 1 kmtrnyire, a Javorinahegy D-i lejtőjén, az országúttól pedig 0·3 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg; bérlő a vármegye, mely e helyen évenként mintegy 150 mtr³ úti kavicsot töret. E bánya 1842 óta van használatban.

563. — Murány-Hosszurét (Nagyrócezi j.).

Sötétszínű **biotit-gnájsz**, a község tulajdonát képező és tőle ÉNy felé 0·4 kmtrnyire fekvő kőbányából, a Murány-patak partjáról. Átlag mintegy 100 köbmtre fejtenek itt és e követ nyersen építési czélokra használják.

564. — Nagy-Rőcze.

Világosszürke, aprószemű **gránitit**, a Slovenska dülőben fekvő kőbányából. (M. K. Á. I. 184.)

565. — Nagy-Rőcze.

Szürke, közép-durvaszemű, gránitos szövetű **biotit-gnájsz**, a Slovenska dülőben fekvő telepről. A kőbánya a városé, bérlője pedig ORELLI PASQUALE (Budapest). A bánya 1·2 kmtrnyire fekszik Nagy-Rőcze vasúti állomásától. Ezen kőzet megfaragva szerkezeti és burkolati köveknek használtatik. (M. K. Á. IV. 99.)

566. — Nagy-Rőcze r. t. város.

Durvaszemű, gránitos **biotit-gnájsz** és finomszemű, palás **biotit-gnájsz**, a várostól DNy-ra, 1 kmtrnyire, a Hjag nevű erdőrészből, a hol

1893-ban nyitottak kőbányát. Eddig csakis egyes építkezések alkalmából, nevezetesen hidakhoz használták e kőzeteket.

567. — Pohorella (Nagyrőczei j.).

Zöldes-fehéres, szericizites **kvarczitpala**, a devonból, a Prasivi vrsok nevű kőbányából, mely a község tulajdona s tőle DK-re, 5 kmtrnyire, a vasgyár közelében, az országúttól 1 kmtrnyire oldalt fekszik. Bérló a vármegye, mely itt évenként 600 mtr³ úti kavicsot töret. E bánya már igen régi idő óta van használatban.

568. — Polomka (Nagyrőczei j.).

Szürkésfehér, szemcsés, karbonkorú **dolomit**, a Szkaliczki bányából, mely 2 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNy-ra, a Királyhegyláncz tövében. E terjedelmes sziklahalmaz a község tulajdona, a melytől úti kavics előállítására céljából Gömör vármegye bérli. Évenként 230 mtr³ követ szállítanak el innen az utakra. E fejtés 1885 óta van folyamatban.

569. — Polomka (Nagyroccei j.).

Középszemű, zöldescillámú **gnájsz**, a község tulajdonát képező s tőle É-ra, 1 kmtrnyire fekvő Sdjárszko nevű bányából, illetve kötelepről. E helyen már 1850 óta termelnek utakra való kavicsot s a jelenlegi bérló, a vármegye is évenként mintegy 200 mtr³-t töret ezen a helyen.

570. — Putnok (Tornaljai j.).

Világosszürke, durvábszemű **piroxén-andezit**, NIKLÉCSY JÓZSEF putnoki birtokos régi kőbányájából, mely K-felé, közel a barsvármegyei határon, a községtől mintegy 3 kmtrnyi távolságban, az ú. n. Zsuponyó völgyben fekszik. E kőzet építkezésekre és útfenntartási célokra szolgál.

571. — Ratkó (Nagyrőczei j.).

Zöldesszürke, finomszemű **zöldpala**, a devon korból. A kőbánya, a melyben e pala előfordul, a községtől D-re, 0·5 kmtrnyire fekszik és mintegy 100 mtrnyire a vármegyei úttól oldalt. Tulajdonosai Ratkó és Répás községek. E kőzet, réteges voltánál fogva, nagyobb táblákban fejthető és ennél fogva építkezésekre igen alkalmas, de a csekély szükséglet miatt az évi termelés alig tehető többre mint 100 köbmr.

572. — Ratkó-Lehota (Nagyrőczei j.).

Feketésszürke, tömött **mészkö**, a karbon szisztémából, a régóta használatban álló községi kőbányából, mely a községtől D-re, 0·4 kmtrnyire, a vármegyei úttól pedig 50 mtrnyire fekszik. E kő átlag 1—2 mtrmázsányi darabokban fejthető, de csak felaprítva használtatik utak kavicsolására.

573. — Sid (Rimaszécsi j.).

Feketés, tömött **bazalt**, a Remetehegy DK-i oldaláról, a községtől ÉNy-ra. Az újabban nyitott kőfejtő ALATISZ MIKLÓSÉ, ki e kőzetet főleg mint úti kavicsot értékesíti.

574. — Sumjác (Nagyőrcei j.).

a) Szürkésfehér, finoman szemcsés, triaszkorú **mész**kő, a COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. tulajdonát képező s a községtől K-re, 5 kmtrnyire, az országút mentén, a Javorinahegy lejtőjén fekvő Zsubkova nevű kőbányából, a melyet a vármegye bérel úti kavics termelése czéljából. Az évenként fejtett kőmennyiség körülbelül 300 köbmtre tehető. 1882 óta van használatban.

b) Barnásszürke, tömött, fehér-mészpáteres **mész**kő, a felső-triaszból. E mész-kő a község tulajdonát képező és tőle D-re, 1·7 kmtrnyire, a községi viczinális út mellett fekvő Hlínyszkó nevű kőfejtő helyről származik, a hol a vármegye, mint bérlő évenként mintegy 700 mtr³ úti kavicsot állítat elő. 1886 óta van használatban.

c) Szürke, tömött **mész**kő, a triaszból. E kőzet a községtől K-re, az országút mentén 8 kmtrnyire, a Javorina nevű nyereg magaslatán fordul elő, hol két nagy sziklatömböt alkot. E terület COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hgé, bérlő a vármegye, mely évenként körülbelül 300 mtr³ úti kavicsot állítat elő. E bánya 1882 óta van használatban.

575. — Sumjác (Nagyőrcei j.).

Barnásszürke, tömött, dolomitos **mész**kő, a felső-triaszból. E kőzet községi területen fordul elő, a községtől DNy-ra, az országút mellett és Zlatnói bánya a neve. Használatban van 1891 óta s a jelenlegi bérlő: Gömör vármegye e helyen évenként mintegy 100 mtr³ úti kavicsot termeltet a törvényhatósági utak fentartására.

576. — Sumjác (Nagyőrcei j.).

Szürke, fehér-mészpáteres, finomszemű, bitumenes **dolomit**, a triasz-korból. A bánya a községtől DK-re, 2 kmtrnyire, a Telgártra vezető országút közelében fekszik, a Zagrun nevű hegycsúcs tövében. Tulajdonosa COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg, bérlő Gömör vármegye, mely azt 1887 óta úti kavics termelésre használja, még pedig évenként mintegy 400 mtr³ mennyiségben.

577. — Süvete (Nagyőrcei j.).

Vörhenyes, tömött, triaszkorú **mész**kő, a község tulajdonát képező és 1 kmtrnyire É felé, a vármegyei törvényhatósági út mellett fekvő s 1870-ben megnyitott kőbányából. E mész-kőből évenként 400—500 köbméter lesz fejtve, részint útkavicsolásra, részint pedig mészégetésre. 1870 óta van üzemben.

578. — Szásza (Nagyőrcei j.).

Világosszürke, tömött, triaszkorú **mész**kő, a község tulajdonát képező régi kőbányából, mely tőle É-ra, mintegy 0·5 kmtrnyire fekszik. E kőzet, melynek padjaiból nagyobb darabok is lehasíthatók, utak kavicsolására, építkezésekre és végre mészégetésre használtatik. Az évi termelés kitesz körülbelül 400—500 köbmtre.

579. — Szkáros (Tornaljai j.).

Világos és sötétebb **andezit**, melyet faragottan a kassai dóm restaurálásánál használtak.

580. — Sztárnya (Tornaljai j.).

Világosszürke, foltos, tömött, triaszkorú **mészkö**, a községnek régi kőbányájából, mely úgy a községtől, mint a vácz—kassai országúttól 1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban építkezésekre, összetörve pedig úti kavicsnak használtatik.

581. — Telgárt (Nagyróczei j.).

Sötétszürke, finomszemű, fehér-mészpáteres **dolomit**, a triaszból. E hasadozott kőzet a COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. tulajdonát képező beszniki bányából való, mely a községtől ÉK-re, 3·7 kmtrnyire, az országút mentén, a Besznik nevű magaslat tetején fekszik. E bányát, mely már 1888 óta van használatban, a vármegye bérlí úti kavics előállítására céljából s évenként körülbelül 420 mtr³ követ fejtenek benne.

582. — Telgárt (Nagyróczei j.).

Fehér, finomszemű, hasadozott **kvarczit**, a devon korból, a Csuntava nevű kőbányából, mely a fálutól KÉK-re, 5 kmtrnyire, az országút mentén és a Csusztavahegy lejtőjén fekszik és COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. tulajdona. E kőbányát, mely igen régi, a vármegye bérlí, mely benne évenként átlag 100 köbmtr. úti kavicsot állítat elő.

583. — Tiszolcz. (Rimaszombati j.).

Rozsdabarna, likacsos-odvas, kristályos szövetű, negyedkori, édesvízi **mésztafa**.

584. — Tiszolcz (Rimaszombati j.).

Világosszürke, likacstalán **amfibol-gránát-andezit**, a kincstári Cser-torai dülőben fekvő kőbányából, melyet ez idő szerint a zólyombrezó—breznóbánya—tiszolczi h. é. vasút r.-t. (Budapest, Nádor-utca 20) bérel. Távolsága a tiszolczi vasúti állomástól 10 kmtr. Ezen kőzet csakis az említett h. é. vasút építkezésénél használtatott, részint mint faragott, részint mint terméskő. (M. K. Á. II. 52.)

585. — Tiszolcz (Rimaszombati j.).

Szürke, durvaszemű **biotit-muszkovit-gnájsz**.

586. — Tornalja.

Világosszürke, tömött, triaszkorú **mészkö**, HÁMOS ÁRPÁDNak régi idő óta fennálló kőbányájából, mely a községtől mintegy 2 kmtrnyire KDK-re, a mezei út mellett fekszik. Nyers állapotban építkezésre, felaprítva pedig úti kavicsnak használják e követ.

587. — Tornalja.

Mogyoró—tyúktojásnagyságú folyó-**kavics**, mely főleg kvarcz- és kvarczitből, azonkívül görgetett gnájsz- és kristályos paladarabokból áll.

E kavics egyformán található a tornaljai járás egész hosszán végig vonuló Sajóban egészen Putnókig, nevezetesen Tornalja, Királyi, Méhi, Hanva, Recske, Szt.-Király, Abafalva, Bánréve, Lénárdfalva, Hét és Putnok községekben. E kavics mindenütt rostálatlan és rostált állapotban az utak kavicsolására használtatik.

588. — *Várgede* (Rimaszécsi j.).

Fekete, tömött **bazalt**, a Bükktetőről, 1 kmtrnyire a községtől DK-re. A bánya KUBINYI MANÓ várgedei birtokosé és igen régi. E kőzet, mely kisebb-nagyobb darabokban fejthető, kizárólag a vármegyei útra használtatik úti kavicsnak.

589. — *Várgede* (Rimaszécsi j.).

Likacsos-szivacsos **bazalt-salak**, a Várhegy bazalttufájából. E hegy, illetve az ottani kőbánya a község DNY-i szélén fekszik és ősrégi idő óta a várgedei közbirtokosság tulajdona. Évenként e bányában mintegy 125 köbméter épületekre, falakra való kő lesz fejtve.

590. — *Velkenye* (Rimaszécsi j.).

Válogatott (rostált), diónagyságú **kvarczkavics**, a Rima medréből, mit a közeleső útszakaszok kavicsolására használnak.

591. — *Vernár* (Nagyróczei j.).

a) Világosszürke, foltos, finoman szemcsés **dolomit**, a triasz szisztémából. Ezen igen hasadozott kőzet a falu déli szélén több ponton fejthető. A kötelepnek tulajdonosa a község, bérlői Gömör és Szepes vármegyék, melyek a követ évenként 700 mtr³-nyi mennyiségben útkavicsolás céljából fejtetik. A kőfejtő helyek már igen régi idő óta vannak használatban.

b) A községtől ÉÉK-re, mintegy 2 kmtrnyire is van egy kőfejtő hely, illetve óriási sziklahalmaz, mely sötétes színű **dolomit**-ből áll. E telep COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. uradalmához tartozik, a kitől Szepes vármegye bérlé és 1880 óta használja. E helyen kizárólag csak úti kavicsot állítanak elő, évenként körülbelül 400 köbmtr. mennyiségben.

592. — *Zavadka* (Nagyróczei j.).

Sárgás, kissé márgás **mészkö** (eocénkorú?), a Banyiszkó nevű bányából, mely a községtől D-re, 3 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa a község, bérlője a vármegye, a mely 1894 óta évenként 260 mtr³ úti kavicsot állítat elő ezen a helyen.

593. — *Zavadka* (Nagyróczei j.).

Zöldes, palás, szericzites, **fillites kvarczit**, a község tulajdonát képező és tőle D-re, 1 kmtrnyire fekvő Hrobiki nevű sziklatelepből, a hol már 1865 óta fejtik a követ. A maximálisan fejthető darabok 0.50 mtr. átmérőjűek, az évi termelés pedig átlag 80 mtr³-re tehető, mit nyers állapotban építkezési célokra használnak fel.

594. — Zubogy (Tornaljai j.).

Murvás s csak kisebb részben **kavicsos homok** a völgy alluviumából. A kavicsgödör, mely a község volt úrbéréseinek képezi tulajdonát, 1890 ben nyitattott, közvetlenül Zubogy É-i szélén fekszik, a zubogy—pelsőczyi út mellett. Alkalmazása : mint fedőanyag utakra.

17. GYŐR VÁRMEGYE.

595. — Abda (Tósziget-csilizközi j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres vagy világosabb színezetű kvarcztól, ritkábban gránitos gnájsztól eredő szemek borsó—diónagyságúak. A legtöbb kavicsszemen mészbekéregzés látható. A kavicsgödör, mely a községtől ÉK-i irányban, 4900 mtrnyire, a Rendekpuszta ú. n. Karrosi dűlőjében fekszik, JERFFY FERENCZ abdai birtokos tulajdona. E bánya 1865-ben nyitattott meg és az átlagos évi termelés 110 mtr³. Rostált állapotban útfenntartási czélokra szolgál.

596. — Bóny (Pusztai j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres kvarcz-, alárendelten gnájszgorgetegből álló kavics borsó—tyúktojásnagyságú. Erős, meszes kérgek olykor valóságos konglomerattá tapasztják össze. Mint-hogy a kavicsszemek közt lévő homok vasas, e kavics egészben is sárgás-szinű. A kavicsgödör a győr—bónyi törvényhatósági út 15—16. kmre közt lévő erdőben, az úttól É-ra, mintegy 2 kmtrnyire, Bóny községétől pedig ÉNy-ra, 5·5 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa DÉCSEY LAJOS bónyi lakos. Megnyitásának éve 1891 ; az átlagos évi termelés pedig rostált állapotban 220 mtr³, a mi a győr—bónyi törvényhatósági út 13—21. kmtr. közti szakaszának kavicsolására szolgál.

597. — Gönyő (Pusztai j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, alárendelten tarka kvarcz, elvéve egyes mészkögörgetegből álló kavics, borsó—diónagyságú szemekből áll. A kavicsszemek közt, részint pedig rátapadva, sárgásszürke, meszes, agyagos homokot találunk. A kavicsgödör a győr—gönyői törvényhatósági út 14—15. kmre közt az út É-i oldala mellett, Gönyő községétől pedig Ny-ra, 2·6 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa KUTNIK IMRE gönyői lakos. Megnyitásának éve 1882 ; átlagos évi termelése rostált állapotban 230 mtr³, a mely a győr—gönyői törvényhatósági út 13—22. kmtr. közti szakaszának kavicsolására szolgál.

598. — Gyömöre (Sokoróaljai j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, részben pedig tarka kvarczgorgetegből álló kavics borsó—tyúktojásnagyságú. A kavicsszemek közt lévő murvás homok erősen vasas, mi az egésznek

színét is sötétbarnává teszi. A kavicsgödör a téth—gyömörei út 2—3. kmtr. közti szakaszától K-re, Téthtől 3·5 kmtrnyire, Gyömörétől pedig 2·5 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa FRIEDRICH KÁROLY kajári lakos. Megnyitásának éve 1894. Átlagos évi termelés 300 mtr³, mi az utak fentartására szolgál.

599. — *Hédervár* (Tósziget-csilizi j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A legömbölyített, túlnyomóan fehéres kvarcz- igen ritkán szaruköves mészdarabok mogyoró—tyúktojásnagyságúak. A darabokon gyenge mészkarbonatbevonatok mutatkoznak. A kavicsgödör, mely a községtől 1550 mtrnyire DK-i irányban, a vadkerti dülőben fekszik, a telkesgazdák tulajdona s 1882-ben nyitattott meg. A rostált kavics útfentartásra szolgál s az átlagos évi termelése 220 mtr³-t tesz ki.

600. — *Mező-Eörs* (Pusztai j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, részben pedig tarka kvarcz-, alárendelten mészkögörgetegből álló kavics, borsó—diónagyságú szemekből áll. A kavicsszemek közt szürke, meszes homok fordul elő. A kavicsgödör a győr—fehérvári törvényhatósági út 23—24. kmtrre közt, a törvényhatósági úttól DNy-i irányban, úgyszintén Mező-Eörs községétől is DNy-ra, 2 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa gr. ESTERHÁZY MIKLÓS Csákváron, bérlője FÖRSTNER MÓR m.-eörsi lakos. E bánya 1893-ban nyitattott meg; évi termelése rostált állapotban átlagosan 330 mtr³, a mely a győr—fehérvári törvényhatósági út 21—23·3. kmtr. közti szakaszának kavicsolására szolgál.

601. — *Öttevény* (Tósziget-csilizközi j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres kvarcz-, ritkábban szarukő- és mészkődarabkák átlag mogyoró—galambtojásnagyságúak és többnyire vékony mészkéreggel vannak incrustálva. A kavicsgödör, mely a községtől 2830 mtrnyire É-ra, a Ragoznai dülőben fekszik, özv. FÖLDVÁRY MIKLÓSNÉ, szül. KAPPEL MALVINA öttevényi birtokos tulajdona s 1875-ben nyitattott meg. Ezen kavics kirostált állapotban útfentartásra szolgál; évi termelés 120 mtr³.

602. — *Pér* (Pusztai j.).

Diluviális, homokos-kavicsos **kavics**. A túlnyomóan fehéres, részben pedig tarka kvarcz-, alárendelten mészkögörgetegből álló kavics borsó—tyúktojásnagyságú. A kavicsszemeken gyakori a meszes bekéregzés. A kavicsgödör a győr—fehérvári törvényhatósági út 16—17. kmtrre közt, az út DNy-i oldalán vagy 100 mtrnyire, Pér községtől pedig DK-re, 2 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa Győr megyés püspöke. Megnyitásának éve 1893; átlagos évi termelése kirostálva 220 mtr³, mi a győr—fehérvári út 13—21. kmtr. közti szakaszának burkolására szolgál.

603. — *Révfa* (Tósziget-csilizközi j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres kvarcztól, ritkábban gnájszoktól és homokkőtől eredő darabok borsó—diónagyságúak. Egyes kavicszemeken vékony mészbekérgézesek vannak. A kavicsgödör, mely a községtől 3500 mtrnyire ÉNy-ra, az ú. n. kavicsgödri dülőben fekszik, özv. PUTER JÁNOSNÉ birtoka és 1893-ban nyitattott meg. E kavics kirostált állapotban az utak fentartására szolgál; évi termelés átlagosan 440 mtr³.

604. — *Sövényháza* (Tósziget-csilizközi j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres kvarcés alárendelten gnájszféléktől eredő kavicszemek borsó—diónagyságúak. A kavicszemek közt szürke, iszapos homok fordul elő, mi magát a különben fehéres kavicsot is szürkére festi. A kavicsgödör, mely a községtől K-i irányban 3380 mtrnyire, az ú. n. hajdina dülőben fekszik, GEIGL JÁNOS és TSAI sövényházi lakosok tulajdona. E bánya 1891-ben nyitattott meg s azóta átlagosan évenként 220 mtr³-t szolgáltatott. Rostált állapotban útfentartásra szolgál.

605. — *Szabadhegy* (Pusztai j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomólag fehéres, részben tarka kvarc-, alárendelten egyes gnájszgorgetegből álló kavics borsó—diónagyságú. A kavicszemek közt lévő éles sárga homok csak igen kevésé mésztartalmú. E kavicsgödör Győr város területén, a győr—pápai törvényhatósági úttól 6 kmtrnyire, a győr—veszprémi úttól 2·5 kmtrnyire, a győr—bönyi úttól pedig 2 kmtrnyi távolságban, Szabadhegy községének déli oldalán fekszik. Tulajdonosa TÓTH György győrszabadhegyi lakos. Megnyitásának éve 1894; az átlagos évi termelés rostált állapotban 820 mtr³, a mi a győr—pápai törvényhatósági út 6—12. kmtr, a győr—veszprémi út 5·5—16·4. kmtr és a győr—bönyi út 5—13. kmtr közötti szakaszainak kavicsolására szolgál.

606. — *Szap* (Tósziget-csilizközi j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, kisebb részben színes kvarcfélékből álló kavicszemek borsó—diónagyságúak. Kivált a nagyobb kavicsdarabon mészbekérgézesek láthatók. A kavicsgödör, mely a községtől DK-re, 2690 mtrnyire, az ú. n. medgyesi dülőben fekszik, ÉCSY MIKLÓS szapi lakos tulajdona. A bánya 1892-ben nyitattott meg s azóta évenként átlag 140 mtr³ kavicsot szolgáltatott. Rostált állapotban útfentartásra szolgál.

607. — *Szent-Iván* (Pusztai j.).

a) Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomólag fehéres, részben tarka kvarcgorgetegből álló kavics borsó—diónagyságú. Erős mészbekérgézesek olykor konglomeráttá tapasztják össze. A kavicsgödör a

győr—gönyői törvényhatósági út 8. kmtrénél, az út É-i oldala mellett, Szent-Iván községétől pedig ÉNy-ra, mintegy 2·5 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa a pannonhalmi főapátság Győr-Szt.-Mártonban. Megnyitása a 70-es években történt; átlagos évi termelése rostált állapotban 220 mtr³, a mi a győr—gönyői út 4—13. kmtra közt fekvő szakaszának burkolására használtatik.

b) Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, részben tarka kvarcz, alárendelten márgás mészgörgetegből álló kavics borsó—tyúktojásnagyságú szemekből áll. A kavicszemeken erős mészbekéregzések láthatók. A kavicsgödör a győr—fehértvári törvényhatósági út 7·2. kmtrénél, az út K-i oldalán, Szent-Iván községétől pedig DNy-i irányban, 5 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa a pannonhalmi főapátság Győr-Szt.-Mártonban. Megnyitásának éve 1893; átlagos évi termelése rostált állapotban 220 mtr³. Mint ilyen a győr—fehértvári út 5·1—13. kmtra közé eső szakaszának fentartására szolgál.

608. — *Szentkút* (Sokoróaljai j.).

Diluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres kvarczgörgetegből álló kavics borsó—diónagyságú. A kavicszemek közt erősen vasas homok van, mi a kavics színét egészben is barnává teszi. A kavicsgödör Szentkút községétől DNy-ra, 1 kmtrnyire fekszik, a szentkút—csikvándi községi út mellett. Tulajdonosa gr. ESTERHÁZY PÁL. Átlagos évi termelése 1700 mtr³, a mi az utak fentartására használtatik.

609. Zámoly (Tósziget-csilizközi j.).

Alluviális, homokos, murvás **kavics**. A túlnyomóan fehéres, kisebb részben tarka kvarczfélékből és gyéribben kvarczhomokkögörgetegből álló kavicszemek borsó—tyúktojásnagyságúak. Egyeseken mészbekéregzés látható. A kavicsgödör, mely a községtől DK-re, 2350 mtrnyire, az ú. n. felső-gyalogúti dülőben fekszik, a község tulajdona. Megnyitásának éve körülbelül 1875, átlagos évi termelése 220 mtr³. Rostált állapotban út-fentartásra szolgál.

18. HÁROMSZÉK VÁRMEGYE.

610. — *Al-Doboly* (Miklósvári j.).

Alluviális **kavics**, a melynek szemei andezit-, kárpáti homokkő- és kvarczitszemekből állanak. A kavicstermelő hely magának az Olt folyónak a medre, Aldoboly község határában, több kmtr. kiterjedésben. A 0·01—0·10 mtr. nagyságú szemekből álló kavics, évenként 4—500 köbméternyi mennyiségben kirostálva, utakra mint fedőanyag használtatik fel.

611. — *Alsó-Volál* (Kézdi j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámdús, neokomkorú **kárpáti**

homokkő. A kőbánya Volál községétől ÉNy-ra, 3 kmtrnyire fekszik; tulajdonosa Alvolál községe, mely azt 1895-ben nyitatta. A termelt kövek átlagos nagysága 0·20 és 0·50 mtr. közt ingadozik és az évi termelés eddig 30 mtr³-re becsülhető. A kő nyers állapotban használtatik építkezésekre.

612. — *Angyalos* (Sepsi j.).

Szürke, aprószemű, meszes, fehércsillámos, neokomkorú **kárpáti homokkő.** A kőbánya, mely CSULAK György tulajdona, 0·8 kmtrnyire fekszik a községtől K-re. A termelt kövek átlag 0·50 mtr. nagyok és évenként 500—1000 mtr³-t fejtenek, mit nyersen közönséges építkezésekre, faragva a közutakon lévő műtárgyak előállításához szoktak használni.

613. — *Árapataka* (Miklósvári j.).

Szürke, középszemű, kissé csillámos, meszes, neokomkorú **kárpáti homokkő.** A kőbánya, mely DOMOKOS Ákos tulajdona, 1890-ben nyitattott és 3 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra. A padosan hasadó kőzetből évenként 200—300 köbmtrt fejtenek építkezési czélokra.

614. — *Árapataka* (Miklósvári j.).

Alluviális **kavics**, melynek darabjai kárpáti homokkövekből, tömör mészkőből és kvarczból állanak. A beküldött minta alighanem a Retkes-patak és az Olt kavicsának a keveréke. E kavics Árapataka községe körül, részint a Retkes-patak medrében, részint pedig a 2 kmtrnyire délre elfolyó Oltban bőven található. Mindakettőt a tulajdonos község útfentartásra használja, évente átlag 1000—1200 mtr³ mennyiségben.

615. — *Bereczk* (Kézdi j.).

a) Szürke, középszemű, fehércsillámos, felső-krétakorú **kárpáti homokkő.** A kőfejtő hely Bereczk községétől 4 kmtrnyire fekszik K-re. Tulajdonosa maga a község, bérlője VERZÁR GERGELY, uzoni lakos. A telep 1855 óta van üzemben. Átlagosan 0·10 mtr³-es, maximálisan 0·20 mtr³-es darabokat fejtenek itt, a melyeket nyersen falazásra, idomítva pedig áttereszek építésére, legnagyobbreszt pedig zúzott állapotban útkavicsolásra használnak.

b) Világosszürke, középszemű, felső-krétakorú **kvarczhomokkő**, igen kevés fehér csillámmal. A kőbánya, mely Bereczk községtől 14 kmtrnyire fekszik K-felé, az ú. n. Perdikátor-patakban, magának a községnek tulajdona. E bánya 1881-ben lett megnyitva és jelenleg PRINO ANZELMO ojtózi lakosnak van bérbe adva. Az itt termelhető kövek 0·25—0·35 mtr³ nagyok szoktak lenni, az évi termelés pedig 25 mtr³-re becsülhető, a mi nyersen falazásokhoz, faragva pedig a brassó—ojtozi közúton kilométer- és hektométer-oszlopoknak és kerékvettetőknél, valamint hidak építésére használtatott.

c) Világosszürke, kissé meszes, kevés csillámu, felső-krétakorú **kárpáti homokkő.** A kőfejtő hely 11·3 kmtrnyire fekszik Bereczktől ÉK-re.

az Ojtoz-telep mellett, az ú. n. Király-útnál. Tulajdonosa Bereczk községe, bérlője PITINO ANZELMO ojtozi lakos. Ezen a helyen 1884 óta fejtik a követ. Az itt termelhető kövek dimenziói igen nagyok és több köbmétert is szoktak elérni; az átlagos évi termelés 50 mtr³. Ezen kő faragott állapotban a brassó—ojtozi állami út mentén hidak és átereszek építéséhez, lépcsőfokok és épületek előállításához szolgált.

d) Szürke, finomszemű, felső-krétakorú, kvarcizos **kárpáti homokkő**, egyes mészpáterekkel. A kőfejtő hely Bereczktől 13·5 kmtrnyire fekszik DK-re. a Perdikátor-patak völgyében. Tulajdonosa maga a község, haszonbérlője VERZÁR GERGELY uzoni lakos. A termelt kövek 0·10—0·25 mtr. nagyok és az évi termelés átlagosan 200—300 mtr³-re tehető. Elaprózva a kőzet az állami közút 81—87. kmtr. közti szakaszának évenkénti fentartására szolgál.

e) Szürke, finomszemű, felső-krétakorú **homokkőpala**, egyes mészpáterekkel. A kőfejtő-telep Ojtoz-teleptől 4·3 kmtrnyire fekszik DNy-ra, a Koszta-patakban. Tulajdonosa Bereczk község, haszonbérlője VERZÁR GERGELY Uzonban. A bánya 1880 óta áll fenn. A termelt kövek nagysága 0·15—0·20 mtr., és az évi termelés 100—200 mtr³-t tesz ki. Elaprózva a kő az állami közút 78—81. kmtr. közti szakaszának évenkénti fentartására szolgál.

616. — *Bodzaváma* (Sepsi j.).

Világos okkersárga, tömör, neokomkorú **mész-kő**, a községtől Ny-ra. 1 kmtrnyire, az Egres nevű erdőrészből. A bányatulajdonos gr. MIKES ÁRPÁD Uzonban. E kőbánya kőve évenként átlag 800—1000 mtr³ mennyiségben mészégetésre szolgál.

617. — *Bodzaváma* (Sepsi j.).

Alluviális patak-**kavics** a Bodzavize medréből. A válogatott kavicsminta tömör mész-kő- és kvarcizos homokkőgörgetegből áll. E kavics évenként átlag 1500 mtr³ mennyiségben használtatik rostált állapotban úti fedanyag gyanánt.

618. — *Bükszád* (Sepsi j.).

a) Világos, okkersárga, közép szemű **piroxén-andezit**. A kőbánya Bükszádtól ÉNy-ra, 1·7 kmtrnyire fekszik, az ú. n. Tolvajkónél. Tulajdonosa gr. MIKES, ki azt 1882-ben nyitatta. Bérbe adva jelenleg nincsen. A termelt kövek átlag 0·20—0·40 mtr. hosszúak szoktak lenni és az átlagos termelés évenként 500 mtr³-t tesz ki. Ebből a kőzetből ez idő szerint csakis zúzott útkavicsot állítanak elő.

b) Világosszürke, durvábszemű **piroxén-andezit**, gr. MIKES ÁRMIN kőbányájából. Minthogy ezen kőzet 2—3 ujjnyi vastag és átlag 0·5 mtr² lapokban fejthető, nemcsak útkavicsolásra, hanem járdalapokra és alapfalazásokra is alkalmas.

c) Vörhenyes, aprószemű **augit-amfibol-andezit**, az Olton túl, 1·8 kilométernyi távolságban fekvő Rakotyás nevű kőbányából, mely gr. MIKES ÁRMIN tulajdona. A bérlők: LINZER ÁRMIN és BRAUN GYULA (Budapest); e kőzetet eddig csak a vállalatától épített vasút műtárgyaihoz használták. (M. K. Á. II. 53.)

619. — Előpatak (Miklósvári j.).

Alluviális **kavics**, a melynek darabjai különböző szövetű kárpáti homokkövekből állanak. A kavicsot az Előpatakon és Árapatakon átvonuló patak szolgáltatja, annak mintegy 6 kmtr. hosszú szakasza mentén. A kavicsszemek 0·03—0·12 mtr. átmérőjűek és a tulajdonos, Előpatak községe évenként 1500 mtr³-t termel belőle, mit részint kirostálva, részint összetörve úti kavicsnak használnak. A nagyobb darabok pedig kövezetül is szolgálnak.

620. — Felső-Csernáton (Kézdi j.).

Alluviális **kavics**, mely főleg meszes, csillámos kárpáti homokkőgörgötegből áll. A kőfejtő hely Felső-Csernáton község tulajdonát képezi és 1828 óta van használatban. Fekvése a községtől 3—6 kmtrnyire É-ra. a Nagy-patak folyása és a Barlang-patak mentén, a hol 0·20—0·30 mtr³-es átlagos és 0·5 mtr³-es maximális darabokat fejtenek. Az évi átlagos termelés 500 mtr³-re tehető, mit nyersen összezúzva útkavicsnak, jobb minőségét pedig falkőnek használják.

621. — Fel-Torja (Kézdi j.).

Alluviális **kavics**, melynek szemei túlnyomó részben kárpáti homokkőváltozatok és alárendelten kvarczgörgötegekből állanak. A kavicstermelő hely vagy jobban mondva kavicsos patakmeder Feltorja községnél kezdődik és 10 kmtrnyire húzódik ÉNy felé. Tulajdonosa Altorja községe, a mely a 0·02—0·10 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot útfenntartási célokra használja. Évenként körülbelül 2000 mtr³-t gereblyéznek a patakmederből, a miből 1883 óta a kézdivásárhely—torja—büdösi útvonalat tartják fenn.

622. — Gelencze (Orbai j.).

Alluviális **kavics** a községen keresztül folyó patakból. E kavics 0·01—0·20 mtr. nagyságú kárpáti homokkődarabkákból áll. Évenként vagy 1500 mtr³-t visznek innen törvényhatósági köz- és községi viczinális utakra.

623. — Hidvég (Miklósvári j.).

Alluviális **kavics**, a melynek darabjai kárpáti homokkőváltozatokból állanak. E kavicsot a községtől É-i irányban, 4 kmtrnyire távol eső Nyáras-patak medre szolgáltatja. A kavicsszemek átlag 0·02—0·10 mtr. nagyok. Ezen régi telep tulajdonosa Hidvég községe, a mely e kavicsot évenként átlag 500 mtr³ mennyiségben úti fedanyagnak használja.

624. — Ilyefalva (Sepsi j.).

Világos okkersárga, mészpáteres, tömör, neokomkorú **mész-kő**, egyes kvarczzárványokkal. E mész-kő egyes tömbökben fordul elő, homokkő közé beékelve s a kőbánya, a melyben ezen mész-kő fel van tárva, 3 kmtrnyire fekszik a községtől Ny-ra. Tulajdonosa Ilyefalva, a melyt az 1889-ben megnyitatta. Az évi termelés 100—120 mtr³-re tehető, mi összetörve az utakra fedanyagul használtatik.

625. — Ilyefalva (Sepsi j.).

Alluviális **kavics**, mely leginkább andezitgörgöttegekből áll. A kavics-termelő hely Ilyefalva községtől K-re fekszik, az Olt folyó mentén. A tulajdonos Ilyefalva községét illeti s a 0·02—0·12 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot évenként körülbelül 5—600 mtr³-nyi mennyiségben mint utakra való fedanyagot használják.

626. — Kis-Borosnyó (Sepsi j.).

Szürke, finomszemű, kissé csillámos, krétakorú **kárpáti homokkő**. Ezen kőbánya, mely KONCZ GYÖRGY, ifj. TOMPA MIKLÓS és JOÓS MIHÁLY tulajdona, a községtől DNy-ra fekszik, a Nagy-patakban. E helyen átlag 100—200 mtr³ nyers követ fejtenek építkezésekre és megfaragva közúti műtárgyak előállításához.

627. — Kovászna (Orbai j.).

Alluviális **kavics**, mely főleg az alsó-neokomkorú kárpáti homokkő-változatok 0·01—0·30 mtr. nagyságú görgöttegéből áll. E kavics a községen átfolyó patak medrében fordul elő, a honnan évenként átlag 550 mtr³-t szállítanak a köz- és viczinális utakra.

628. — Kőröspatak (Sepsi j.).

Alluviális **kavics**, mely kizárólag neokom kárpáti homokkő-változatok görgöttegeiből áll. E kavicsot, mely 0·02—0·15 mtr. nagyságú szemekből áll, Kőröspatak határában, az Olt mentén 10 kmtr. hosszban K. felé gereblyézik. Ezen telep tulajdonosa Kőröspatak községe, a melyt már nagyon régi idő óta használja. Ez idő szerint évenként 1200—1500 mtr³-t lesz felhasználva a szomszédos közutakra fedanyag gyanánt.

629. — Lüget (Miklósvári j.).

a) Alluviális **kavics**, a melynek szemei mészpáteres kárpáti homokkő-változatokból állanak. Ezen kavicsot a községtől 1 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő Korlát-patak szolgáltatja. Ezen régi telep tulajdonosa Lüget községe, a mely ezen átlag 0·02—0·10 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot évente átlag 1000 mtr³ mennyiségben az utakra használja fedanyagul.

b) Alluviális **kavics**, a mely kárpáti homokkő-változatok, kvarc-, andezit- és tömör mész-kődarabokból áll. Ezt a kavicsot a községtől 1 kmtrnyire D-re, az Olt medréből nyerik. A tulajdonos község ebből a kavicsból évenként mintegy 600 mtr³-t használ az utak fentartására.

630. — *Maksa* (Kézdi j.).

Szürke, finomszemű, fehéresillámos, kissé meszes kárpáti homokkő, a Mégely nevű kőbányából. (M. K. Á. I. 309.)

631. — *Málnás* (Sepsi j.).

Világos, vörhenyesszürke, ritkásszövetű *augit-andezit*, a melynek magmájában még olivin és *præexistált* biotit- és amfibolszemek, kvarcz-zárványok és az üregekben hipersztén, amfibol- és tridymitkristálykák fordulnak elő. A kőbánya, mely 1882-ben Málnás községtől 3 kmtrnyire Ny-ra megnyitott, BALOGH JÓZSEF tulajdona. Egészen a szomszédságában fekszik a községi, 1870-ben megnyitott kőbánya, melyben ugyanolyan minőségű kőzet fordul elő. E két kőbánya kőzetéből évenként mintegy 600—800 mtr³-t fejtenek, mit a kőzet könnyű faraghatásánál fogva építkezésre, valamint lépcsőfokok és sírkövek kidolgozására használnak fel.

632. — *Málnás* (Sepsi j.).

Alluviális kavics, mely a beküldött minta szerint kizárólag neokom kárpáti homokkőgorgetegből áll. A kavicsstermelés a mikóujfalu—bacsoni út mentén történik, Málnás község határában, a Gohán-patak medrében. E 0·02—0·15 mtr. nagyságú szemekből álló kavics, kirostálva évenként átlag 1000 mtr³ mennyiségben használtatik mint fedőanyag a szomszédos közutakra.

633. — *Miklósvár* (Miklósvári j.).

Alluviális, kárpáti homokkőváltozatokból álló kavics a Keresztes-patakból, 1 kmtrnyire a községtől É-ra. Ebből a régi telepéből, mely a község tulajdona, a 0·20—0·10 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot 300—400 mtr³ mennyiségben úti fedanyagnak használják.

634. — *Mikó-Ujfalu* (Sepsi j.).

Világosszürke, aprószemű *augit-andezit*, *præexistált* biotittal. A bánya Mikóujfalu községtől ÉNy-ra fekszik, az ú. n. Hatodon, 2 kmtrnyi távolságban. A bánya tulajdonosa Oltszem községe, a mely az átlag 0·15—0·40 mtr. nagyságban termelt kőzetdarabokat eddigelé zúzott kavics előállítására használta. Az évi termelés 200 mtr³-t tett ki, legújabbban (1895-ben) azonban, ezen 1880-ban nyitott kőbányatelep véderdőnek lett felvéve és belőle a kőszállítás az erdészeti közegektől betiltatott.

635. — *Nagy-Ajta* (Miklósvári j.).

Alluviális kavics, a mely kárpáti homokkőváltozatok darabjaiból áll. E kavics a Száraz-Ajtán, Közép-Ajtán és Nagy-Ajtán átvonuló Jolán-patak medréből való. Ebből a 0·02—0·16 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsból évenként 500—600 mtr³ használtatik rostálva, nagyja pedig összetörve úti kavics gyanánt.

636. — *Nagy-Bacson* (Miklósvári j.).

Alluviális kavics, a melynek szemei különböző szövetű kárpáti

homokkövekből állanak. A kavicstermelő hely a mikóujfalu—bacsoni út 8. kmtrétől a 16. kmtréig, az útvonal mentén, maga az Uzonka-patak medre. Ezen régi telep tulajdonosa Nagy-Bacson községe, a mely a 0·02—0·15 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot évente átlag 1200 mtr³ mennyiségben mint úti fedanyagot értékesíti.

637. — Nyén (Sepsi j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, neokomkorú kárpáti homokkő. A két kőbánya régi és tulajdonosai a nyéni ev. ref. egyház és a magyar Állam. A bennök termelhető kövek 0·25—1·50 mtr³ nagyok és az évi termelés mintegy 1000 mtr³-re becsülhető. E kőzetet nyers és faragott állapotban használják műszaki és közönséges építkezésekre.

638. — Nyén (Sepsi j.).

Alluviális kavics, a melynek szemei malmmész-kő és mészpáteres kárpáti homokkőgörgetegből állanak. A kavicstermelő hely, mely a brassó-vármegyei Prázmár és a háromszéki Nyén községek tulajdona, maga a Tatrang-patak medre, Nyén községtől 2—6 kmtrnyi távolságban Ny-i irányban, a hol már 1828 óta ássák a kavicsot. A kavicszemek átlag 5—6 cmtr. nagyok, a legnagyobbak pedig 20—25 cmtr-esek és ezek utcakövezésre használatnak. Apraja útkavicsolásra szolgál. Az évi termelés átlagosan 1300—1500 mtr³.

639. — Oltszem (Sepsi j.).

Alluviális kavics, melynek görgetett szemei kárpáti homokkőből állanak. A kavicszemek átlag 0·02—0·06 mtr. nagyságúak. E patakkavicsot Oltszem község határában már régi idők óta szedik; ezt is, úgy mint az előbbieneket rostált állapotban úti fedanyagul használják, évenként átlag 5—600 mtr³ mennyiségben.

640. — Ozsdola (Kézdi j.).

Sötétszürke, finomszemű, meszes, mészpáteres, neokomkorú kárpáti homokkő. A kőfejtőtelep a községtől 3 kmtrnyire K-re fekszik, az ú. n. Karacsár-patakon; tulajdonosa Ozsdola község, bérlője VERZÁR GERGELY, uzoni lakos. A bánya 1855 óta áll fenn. A fejtett kövek átlagosan 0·15 mtr³, maximálisan pedig 0·30 mtr³ nagyok. Az évi termelés 150—200 mtr³-re becsülhető és ez zúzott állapotban az utak kavicsolására használatik.

641. — Sepsi-Szent-György, Szemerja nevű városrésze (Sepsi j.).

a) Sárgásszürke, középszemű, meszes, neokomkorú kárpáti homokkő. E kőbánya, mely 1870-ben nyitattott, 1 kmtrnyire fekszik Szemerja városrésztől Ny-ra. E bánya szintén 400—500 mtr³ terméskövel látja el a várost, különböző építkezési célokra.

b) Sárgásszürke, középszemű, meszes, neokomkorú kárpáti homokkő. A régi bánya, a melyben e kőzet előfordul, Sepsi-Szt.-György város tulaj-

dona és tőle 2 kmtrnyire fekszik Ny-ra. E kőzet mint terméskő használatik különböző építkezésekhez, évenként átlag 1400—1500 mtr³ mennyiségben.

642. — *Sósmező* (Kézdi j.).

Szürke, meszes, mészpáteres, felső-krétakorú **homokkőpala**. A termelés helye Soósmező községtől ÉK-re, 3 kmtrnyire fekszik az Ojtoz-patakban és megjegyzendő, hogy e patak mellékágaiban ugyanilyen minőségű kavics fordul elő. Tulajdonosa az említett község, bérlője VERZÁR GERGELY uzoni lakos. A termelt kövek nagysága 0·05—0·25 mtr., a melyek összeaprítva az állami közút 87—98·352. kmtr. közti szakaszának évenkénti javítására használatnak fel.

643. — *Szárazpatak* (Kézdi j.).

Szürke, finomszemű, meszes, mészpáteres, neokomkorú **kárpáti homokkő**. A kőfejtők, melyek a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszenek, az ú. n. Nagypatakon és mellékágain, Szárazpatak község tulajdonát képezik, jelenleg VERZÁR GERGELY uzoni lakosnak vannak bérbe adva. E kőfejtő hely 1855 óta van üzemben. A termelt kövek átlagos nagysága 0·15 mtr³, a maximális ellenben 0·30 mtr³. Az átlagos évi termelés 500—1000 mtr³-re tehető, mit zúzott állapotban az utakra fedanyagul használnak.

644. — *Szent-Király* (Sepsi j.).

Világos okkersárga, tömör, neokomkorú **mészkö**, a községtől 3 kilométernyire DNy-ra eső kőfejtő helyről, melyet a tulajdonos község 1890-ben vétetett fejtés alá. E mészkö csak egyes tömbökben fordul elő, homokkő közé beékelődve és belőle évenként mintegy 100 mtr³-t használnak fel törött állapotban úti kavicsnak. Egyébiránt, a vastagon rajta fekvő földréteg miatt a fejtés annyira meg van nehezítve, hogy a kőfejtést jelenleg abbahagyták.

645. — *Szent-Király* (Sepsi j.).

Szürke, aprószemű, csillámos, meszes, padosan hasadozó **kárpáti homokkő**. A kőbánya, mely 1870-ben nyitattott, Sepsi-Szent-Király község É-i végén fekszik és a község tulajdona. Ezen a helyen évenként 2—300 mtr³-t fejtenek építkezési czélokra.

646. — *Szent-Lélek* (Kézdi j.).

Világos sárgásszürke, középszemű, neokomkorú **homokkő**, kevés fehér csillámmal. A bánya, a melyben ezen kőzet előfordul, Szentlélek községétől 1·2 kmtrnyire fekszik É-ra, az ú. n. Perkő oldalában. A bánya tulajdonosa maga a község, a mely azt 1880-ban történt megnyitása óta bírja; bérlője SZENTLÉLEKI TAMÁS ELEK. A termelt kő átlagos nagysága 0·20—1·50 mtrig ingadozik és az évi termelés átlag 2000 mtr³-re tehető, a mi nyersen, részint pedig faragva házak és műtárgyak építésére szolgál. Kézdi-Vásárhely városa ezen bánya kővéből építkezik.

647. — Szent-Lélek (Kézdi j.).

Alluviális kavics, a melynek szemei különböző szövetű kárpáti homokkőváltozatokból állanak. A kavicstermelő hely, vagyis helyesebben a patak kavicsos medre, Szentlélek községének felső faluvégénél kezdődik és 14 kmtrnyire terjed ki É-felé. A patak a község tulajdona és jelenlegi bérelője Sz. TAMÁS ELEK, a ki a 0·02—0·1 mteres görgetegből álló kavicsot a közutak fentartására szállítja. Az átlagos évi termelés 2000 mtr³-t tesz ki. Ezen, csak közönségesen összegereblyézett kavics már 1850 óta használtatik a kézdivásárhely—kászoni törvényhatósági út fentartására.

648. — Szita-Bodza községhez tartozó Bodza-Kraszna-telep (Orbai j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, felső-krétakorú kárpáti homokkő. A kőfejtő hely 1·6 kmtrnyire fekszik Kraszna-telepétől DK-felé és tulajdonosa gr. MIKES JÁNOS Zabolán. A kőfejtő hely 1886 óta vétetik igénybe, de ez ideig rendszeres művelés még nincsen. Eddig csak utépítésre használtatott ezen kőzet nyers és faragott állapotban.

649. — Szotyor (Sepsi j.).

Alluviális kavics, mely a beküldött minta után itélve főleg andezitgörgetegekből áll. A kavicsstelep Szotyor községétől 1 kmtrnyire Ny-ra van, az Olt folyó partján. A kavicszedés már régi keletű és joga Szotyor községé. A kavicszemek nagysága 0·02-től 0·10 mtrig változik; az évi termelés átlag 3—400 mtr³-t tesz ki, mit utakra mint fedőanyagot használnak.

650. — Zágon (Orbai j.).

Alluviális kavics a községen keresztül folyó patakból. E kavics 0·01—0·20 mtr. nagyságú szemei neokomkorú kárpáti homokkőváltozatokból állanak. Évenként vagy 1900 mtr³-t termelnek itten, mit megrostálva a törvényhatósági közutak és a viczinális utak javítására fordítanak.

651. — Zágon (Orbai j.).

Sárgásszürke, középszemű, meszes, csillámos, neokomkorú kárpáti homokkő. A kőbánya, mely a közbirtokosság tulajdona, a községtől DK-re, 0·5 kmtrnyire fekszik. Átlagosan 0·5 köbmteres darabokban, évenként 300—400 köbmttr fejtenek, mit nyers állapotban közönségesebb építkezésekhez, megfaragva pedig a közutakon műtárgyakhoz is használnak.

652. — Zalán (Sepsi j.).

Alluviális kavics, melynek görgetett szemei neokom kárpáti homokkőből állanak. E kavics termelése a községtől K-felé irányuló patak medrében történik. A kavicsstelep tulajdonosa maga Zalánpatak községe, a mely ezt az átlag 0·02—0·10 mtr. nagyságú szemekből álló kavicsot rostált állapotban évenként 5—600 mtr³ mennyiségben mint fedőanyagot szokta használni a szomszédos közutakra.

19. HEVES VÁRMEGYE.

653. — *Apcz* (Hatvani j.).

Barnásszürke, közepesemű **piroxén-andezit**, SZENT-IVÁNYI FARKAS kőbányájából, mely az ú. n. Kopaszhegyen, a községtől 2 kmtrnyire K-re, 150 mtr. magasságban fekszik. E kőbánya, mely 1890-ben lett megnyitva, KLAUBER és VAJDA (Budapest) bérletét képezi. A termelt kövek nagysága átlag 0·10—0·15 köbmtr, az évenként termelt kőmennyiség pedig 7—15000 mtr³-t tesz ki, mit kizárólag útépitésekre használnak.

654. — *Bakta* (Pétervásári j.).

a) Szürkésfehér, tajtköves **biotitos dácztuffa**, a Csatófői kőbányából, melyet az egri érsekségi uradalom 1863-ban nyitattott. A bánya 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik a községtől s a belőle fejtett kőanyag — évenként mintegy 50 köbmtr, — nyersen épületfalkőnek, faragva pedig kutak kirakására használtatik.

b) Barnás, tajtkőkonglomerátos **biotitos dácztuffa**, az egri érsekség 1825-ben megnyitott kövesvölgyi kőbányájából, a mely a községtől 0·25 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Ezen kőzet ugyanazon czélokra szolgál, mint az előbbeni, de évenként csak igen kis mennyiségben.

c) Szürkésfehér, tajtköves, biotitos és amfibolos **dácztuffa** (egyes apró piroxén-andezitzárványokkal), az egri érsekség tulajdonát képező dongói kőbányából, mely a községtől 5·5 kmtrnyire DNy-ra fekszik. E kőbánya, mely azelőtt épületköveket szolgáltatott, már régóta nincsen üzemben.

d) Sárgás, finomszemű **tajtkőtuffa**, a baktai volt úrbéres gazdák 1889-ben nyitott sikervölgyi kőbányájából, mely 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra. Az évi termelés csekély, 15—20 köbmtr., mit a községben falazatokra szoktak használni.

655. — *Bakta* (Pétervásári j.).

Zöldesszürke, aprószemű, tömör, karbonkorú **homokkő**, az egri érsekségi uradalomhoz tartozó kőbányából, mely 1876-ban a községtől 2 kilométernyire ÉNy-ra fekvő Oroszvár nevű völgykatlanban lett megnyitva. Bérelője Heves vármegye közönsége, mely azt évenként 1500 köbmtr. mennyiségben útkaviccsolásokra használja.

656. — *Balla* (Pétervásári j.).

Fehér alapanyagú **biotitos dácztuffa**, a volt úrbéresek 1886-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől körülbelül 4 kmtrnyire DNy-ra fekszik. E kőzet 1·5 mtr. hosszú darabokban is fejthető; az évi termelés pedig mintegy 2000 köbmtr. Ezen kőzet nyersen és faragva használtatik kövezésekhez, különböző falazásokhoz és hidépítésekhez.

657. — Bátor (Pétervásári j.).

a) Sötétszürke, tömött, palás, fehér mészpáteres, karbonkorú **mészkö**, a községi Vas Jancsi nevű kőbányából, mely a község közvetlen DK-i szomszédságában fekszik. E helyen a kőbánya 1894-ben lett megnyitva s kőzete évenként bizonytalan mennyiségben útépitésre szolgál.

b) Sötétszürke, kovás **mészkö**, a baknavölgyi kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire DK-re fekszik. Ezen kőbánya jelenleg nem műveltetik; anyagát azelőtt útkavicsolásra használták.

c) Sötétszürke, kovás **mészkö**, a Nagykő nevű kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekszik. E bányát 1889-ben nyitották meg, de rendszeresen nem művelik. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

658. — Bátor (Pétervásári j.).

Vörösesbarna, hasadozott, karbonkorú **tűzkő**, a község várvölgyi kőbányájából, mely 0·75 kmtrnyire fekszik DK-re. Ezen igen régi kőbánya művelése nem rendszeres; anyaga útkavicsolásra szolgál.

659. — Bátor (Pétervásári j.).

Zöldesszürke, középszemű, karbonkorú **kvarcshomokkő**, a községi nagyhegyi kőbányából, mely 5·0 kmtrnyire D-re fekszik. E kőbánya régi idő óta van használatban, de művelése nem rendszeres. Anyaga házalapisokra és útkavicsolásokra szolgál.

660. — Deménd (Egri j.).

Szürke, fekete csikos, üveges, fluidális szövetű **dáczit**, a vármegye kőbányájából, mely az eger—kerecsendi útvonal mellett, a Pünkösdhegyen fekszik, Deméndtól vagy 2 kmtrnyire ÉK-re, Egertől pedig 8·5 kmtrnyire D-re. E kőbánya 1840-ben lett megnyitva. Ezen kőzet a szükséglethez képest útalapozásokra és útkavicsolásokra lesz felhasználva.

661. — Deménd (Egri j.).

Világosszürke alapanyagú, biotitos **dáczit**tufa, az egri érsekség ú. n. eresztvényi kőbányájából, mely a XVIII. század közepe táján lett megnyitva. A kőbánya a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik az eresztvényi községi út mellett. A termelt kövek nagysága 1—3 köbmt., az évi termelés pedig 300 köbmt. A kövek nyers állapotban hid-, útépitéshez, faragottan pedig határjelző, kútfalazati kövek, szegély- és fedőkövek, lépcsők, sirkeresztek és oszlopokra használatnak.

662. — Eger.

Világosszürke, fehér mészpáteres, tömött **jura-mészkö**, a városi kiségedhegyi kőbányából, mely a várostól 2·5 kmtrnyire K.-re fekszik. A bánya igen régi. Az átlagos évi termelés 800 köbmt, mit kizárólag útkavicsolásokra használnak.

663. — Eger.

1. Világos, zöldesszürke, biotitos, tajtkőkonglomerátos, likacsos **dáczit**-

tufa, KERN GÁSPÁR tihamérhegyi kőbányájából, mely a várostól 1·6 kilométernyire DK-re, az eger—maklári úttól pedig 0·5 kmtrnyire K-re fekszik. E kőbánya 1887-ben lett megnyitva. A termelt kövek átlagos nagysága $0\cdot30 \times 0\cdot30 \times 0\cdot48$ mtr. s ilyenből egy év alatt átlagosan 1000 darabot fejtenek. Ilyenformán nagyjából kifaragva ezen kőzet házépítésekre szolgál.

2. Világos, sárgásszürke, tajtkőkonglomerátos **dácztuffa**, LIPTAY JÁNOS tihamérhegyi kőbányájából, mely 1893-ban lett megnyitva. Ezen bánya a várostól 1·7 kmtrnyire fekszik DK-re és évenként 1000 darab $0\cdot3 \times 0\cdot3 \times 0\cdot48$ mtr. nagyságú építőkövet szállítanak belőle.

3. Ugyanolyan **dácztuffa**, SÓS MÁTYÁS tihamérhegyi kőbányájából, mely 1650 mtrnyire fekszik a várostól DK-re. E bánya 1892-ben lett megnyitva és azóta évenként mintegy 2000 darab kinagyolt építőkövet szállítanak belőle.

4. Hasonló kőzet, GREGÁSZ JÁNOS kőbányájából a maklányi dűlőben, a hol az 1825-ben lett megnyitva. E bánya a várostól Ny-ra fekszik 2·4 kmtrnyire s benne évenként átlag 30,000 darab kinagyolt építőkövet fejtenek.

5. Hasonló **dácztuffa**, SZTOJKA BERNÁT kőbányájából a maklányi dűlőben, a várostól 2·7 kmtrnyire Ny-ra. E bánya 1848 óta létezik és évenként 40,000 darab kinagyolt építőkövet szolgáltat.

6. Hasonló **dácztuffa**, a DRISZKÓ VENDEL-féle ugyanazon dűlőben, a várostól 2·9 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, mely 1889 óta évente mintegy 10,000 darab kinagyolt építőkövet szolgáltat.

7. Világosszürke, tajtkőkonglomerátos **dácztuffa**, MÉLYPATAKI MÁTYÁS kőbányájából, mely ugyancsak a maklányi dűlőben, a várostól 2·8 kilométernyire Ny-ra fekszik. E bánya 1845 óta létezik és évenként mintegy 6000 darab kinagyolt építőkövet szállítanak ki belőle.

8. Hasonló kőzet, SZILVÁSI JÁNOS Maklányi kőbányájából, mely a várostól 2·7 kmtrnyire Ny-ra fekszik. E bánya 1848-ban lett megnyitva. S ebből a bányából is csakis építőkövet fejtenek, még pedig évente átlag 6000 darabot.

9. Világos, sárgásszürke, biotitos, tajtkőkonglomerátos **dácztuffa**, BACK LEO almagyari kőbányájából, mely a várostól 1·0 kmtrnyire K-re fekszik. Megnyitási éve 1895. E bánya rendszeren kinagyolt építőkövekből évenként mintegy 10,000 darabot szolgáltat.

10. BRONCS ANDRÁSNÉ almagyari kőbányája (1830) évenként 25,000 darab építőkövet szolgáltat. E kőbánya az almagyari dűlőben, az ú. n. Bányakertben fekszik, a várostól 1 kmtrnyire K-re.

11. Világosszürke, biotitos, tajtkőkonglomerátos, likaesos **dácztuffa**, a Fertő dűlőben fekvő VLADÁR FERENCZ-féle kőbányából, mely a várostól

1·8 kmtrnyire fekszik Ny-ra. E bánya 1845-ben lett megnyitva és utóbb évenként átlag 20,000 darab kinagyolt építőkövet szolgáltat.

12. Hasonló **dácztuffa** a KONCZ ALBERT-féle, a Bajuszhegyen, a várostól 2·0 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, mely évenként kinagyolt kövekből mintegy 4000 darabot szolgáltat. E bánya 1894 óta létezik.

13. Világosszürke, biotitos, tajtkőkonglomerátos, likaesos **dácztuffa**, a NAGY FERENCZ-féle tihamérdülői kőbányából, mely a várostól 1·4 kilométernyire DK-re fekszik. Rendes alakban kinagyolt építőkövekből ezen bánya évenként mintegy 1000 darabot szolgáltat. E bánya 1835 óta van megnyitva.

14. Világosbarnás, biotitos, likaesos, tajtköves **dácztuffa**, BALÁZS JÓZSEF kőbányájából, mely a Hajduhegyen, a Fertő dülőben fekszik. E bánya a várostól Ny-ra mintegy 1·9 kmtrnyire fekszik, a hol 1891-ben lett megnyitva. Rendesen kinagyolt építőkövekből ezen bánya évenként 30,000 darabot szolgáltat.

664. — *Eger-Szalók* (Egri j.).

Világosszürke alapanyagú, kvarczdús, biotitos **dácztuffa**, a községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. A kőbánya bérlője NAGY JÁNOS (Deménd). A termelt kövek sokszor 0·80—1·40 mtr. hosszúak. Átlagosan évente 150 vagonnal szállítanak el belőle utczakövezetekre, sirkövek faragására és kutak kifalazására.

665. — *Felnémet* (Egri j.).

Sárgásfehér, tajtköves alapanyagú, biotitos **dácztuffa**, az egri érsekség kőbányájából, mely még 1850 előtt lett megnyitva. A bánya a községtől 3 kmtrnyire Ny-felé fekszik, a töviskezi birkalegelőben s Ráczbánya neve alatt ismeretes. E kövek faragott állapotban épületekhez használtattak, de ez idő szerint a bánya üzemben nincsen.

666. — *Felső-Tárkány* (Egri j.).

Feketés, mésznélküli, alsó-karbon(kulm)-korú **agyagpala (fedőpala)**, az egri érsekség 1838-ban megnyitott palabányaiból, melyek a Nagy-Táskáshegy oldalában, a községtől 6 kmtrnyire ÉK-re fekszenek. A fejtett palalapok 0·32×0·37 mtr. nagyok s körülszabdalva, épületfedésre használatnak. Évenként 1½—2 millió ilyen fedőlapot állítanak itt elő.

667. — *Gyöngyös*.

a) Feketésszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, PÁPAY MIHÁLY (Budapest) szaárhegyi kőbányájából, mely a várostól 1 kmtrnyire DK-re fekszik. E kőbánya a vasúti pályaudvarral iparvágánnyal van összekötve s a kőzet fejtése nagyban történik útfenntartási célokra, jelenleg pl. a budapest—kassai útvonal kavicsolására. E bánya 1887-ben lett megnyitva. (M. K. Á. II. 65.)

b) Sötétszürke, doloritos szövetű **piroxén-andezit**, KERTÉSZ ANTAL

(Gyöngyös) 1890-ben megnyitott kőbányájából, mely a várostól 2 kmtrnyi távolságban, a Sárhegy Ny-i oldalán fekszik. Évente mintegy 100 vagonnal szállítanak innét követ útkavicsolási czélokra.

668. — Gyöngyös.

a) Barna, brencsiás **piroxén-andezittufa**, a városi, 1880-ban megnyitott ú. n. pipishegyi kőbányából, mely a várostól mintegy 6 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Évenként mintegy 150—200 kocsiával visznek innét követ közönségesebb fali építményekhez.

b) Feketésszürke, brencsiás **piroxén-andezittufa**, a városi kőbányából, mely már körülbelül 1700 óta van művelés alatt és jelenleg özvegy Puskás Jánosné bérletét képezi. A bánya 4 kmtrnyire ÉK-re, a Sárhegy Ny-i tövében, a farkasmályi pinczesor északi végén fekszik. E kőzet tetszésszerű nagyságban fejthető és faragható s évenként 300—1000 kocsi rakományal visznek el innét, mit különböző építkezési czélokra használnak.

c) Sötétbarna, brencsiás **piroxén-andezittufa**, HERMAN ZSIGMOND 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely az előbbi bánya közelében, a farkasmályi pinczék felett fekszik. Évenként 100—150 szekérral visznek innét különböző építési czélokra.

d) Feketésbarna, brencsiás szövetű, likacsos **piroxén-andezittufa**, KERTÉSZ ANTAL kőbányájából, mely mintegy 5 kmtrnyire ÉK-re (Farkasmálytól 1 kmtrnyire), a Sárhegy alján fekszik. E bánya 1865-ben lett megnyitva és azóta nyersen és faragva különböző építkezésekre szolgáltatja az anyagot. Évenként mintegy 100—200 vagon követ szállítanak el innét.

669. — Gyöngyös-Pata (Gyöngyösi j.).

a) Feketésszürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, az emberemlékezet óta létező községi kőbányából, mely a községtől mintegy 1 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Ezen kőzetből, mely útkavicsolásokra szolgál, évenként mintegy 100—150 köbmtrnyi mennyiség lesz fejtve.

b) Barna, középszemű, mállott **piroxén-andezit**, mely a községi, igen régóta létező s a községtől félóránnyira Ny-ra fekvő kőbányából való. Ezen bánya kőzete útjavításokra használtatik.

670. — Gyöngyös-Pata (Gyöngyösi j.).

Sötétszürke, brencsiás **piroxén-andezittufa**, a báró WAY DÉNESNÉ tulajdonát képező, emberemlékezet óta fennálló kőbányából, mely a községtől mintegy félóránnyira nyugatra fekszik. Kőzete a községben építkezésekre használtatik.

671. — Gyöngyös-Pata (Gyöngyösi j.).

Feketésszürke, alluvialis **piroxén-andezitkavics**, a községen átfolyó patak medréből. Tulajdonosa a község, a mely e kavicsot évenként 8—10 köbmtr. mennyiségben útkavicsolásokra használja.

672. — Gyöngyös-Tarján (Gyöngyösi j.).

Vörhenyes, jászpiszszzerű **hidrokvarczit**, a községi kövesdombi kőbányából, mely 1 kmtrnyire fekszik É-ra. Ezen vékonyabb-vastagabb palásrétegekben előforduló hidrokvarczit összezúzva a községi utak kavicsolására használtatik, évenként mintegy 160—180 mtr³ mennyiségben.

673. — Gyöngyös-Tarján (Gyöngyösi j.).

Violásszürke, érdes-likacsos **biotit-andezit**, a községi, igen régi ú. n. geregi kőbányából, mely 0·5 kmtrnyire É-ra fekszik. A kőzet egészen 1·5 köbmteres darabokban fejthető, de jelenleg évenként csakis mintegy 50—60 köbmt. mennyiség használtatik ezen kőből különböző építési célokra, valamint a községi út alapozására.

674. — Markaz (Gyöngyösi j.).

Téglaveres, szürkefoltos, konglomerátos **piroxén-andezittufa**, a község tulajdonát képező régi bányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire É-ra, a Hatra-patak mentén fekszik. Ezen könnyű kőzet, mely átlag 0·3 mtr³ nagyságú darabokban fejthető, faragatlanul terméskő alakjában használtatik különböző építkezésekhez. Az évi termelés átlag 150 köbméterre tehető.

675. — Nagy-Bátony (Hatvani j.).

a) Feketésszürke, közép szemű, doleritos szövetű **piroxén-andezit**, a község tulajdonát és a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium bérletét képező ú. n. Bükkös kőbányából. A bánya a községtől DNY-ra, 2 kilométernyire fekszik és a köteleppel 1 kmtrnyire lóvasúttal, továbbá a vasúti állomással 2 kmtrnyire gőziparvasúttal van összekötve. Anyaga zúzva a vasúti töltés kavicsolására, különböző állami és vármegyei műutak, nevezetesen az alföldi transzverzális közút építésére szolgál. (M. K. Á. IV. 77.)

b) Ugyanolyan kőzet fordul elő a legénykúti bányában is, melyet szintén a kincstár bérel. Távolsága a köteleptől 1·4 kmtr. s a kő felhasználása ugyanaz mint az előzőé. (M. K. Á. IV. 78.)

676. — Pásztó (Hatvani j.).

Feketésszürke, apró szemű **piroxén-andezit**, ULMER GÁBOR kőbányájából, a melyből az anyagot zúzott állapotban útkavicsolásokra használják.

677. — Pásztó (Hatvani j.).

Diluvialiskorú, murvás **kavics**, a melynek kvarczzemei között gyéribben egy-egy piroxén-andezitgörgögeteg is előfordul. A bánya a mezővárostól 2·0 kmtrnyire É-ra, vasút mellett fekszik, hol 1883-ban megnyitott. Tulajdonosa, ULMER GÁBOR ezen kavicsot rostált és rostálatlan állapotban szállítja utak és vasutak kavicsolására. Az évi termelés 1500 vagonra tehető.

678. — Pétervásár.

Világosszürke alapanyagú, sárga tajtkőfoltos **biotitos dácztufa**,

gr. KEGLEVICH GYULA kőbányájából, mely az erdőben, az ú. n. Cseri-pusztán fekszik. Az innen kikerülő kövek gazdasági épületek építésére használatnak.

679. — Rózsá-Szt.-Márton (Fancsal) (Hatvani j.).

Fekete, szurokfényű, tömör **piroxén-andezit**, LISZKAY LAJOS 1895-ben megnyitott kőbányájából, mely a Tareződhegyen, a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Az évi termelés körülbelül 10 vagon, mit épületalapoza-sokra használtak.

680. — Sár (Gyöngyösi j.).

a) Sötétvörös, érdes-likacsos, konglomerátos **piroxén-andezittufa**, a községi 1845-ben megnyitott Vöröskő bányából, mely 1·5 kmtrnyire É-ra fekszik. Átlag 0·30 mtr³ nagyságú darabok fejthetők, miket nyersen vagy kifaragva építkezésekre használnak. Készülnek belőle utezai kapuoszlopok, itatóvályuk s több effélék. Az évi termelés átlagosan 400 köbmtre tehető.

b) Ugyanolyan kőzet, HANÁK KOLOZS ősrégi kőbányájából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire É-ra, a Kányahegy D-i lejtőjén fekszik. Ezen kőzetből szintén kapuoszlopokat, vályukat stb. szoktak faragni, de építkezésekre is használják. Azelőtt a szomszédos Alföldön igen keresett és kedvelt építési anyag volt ez a tufa, most azonban évi 3—400 köbmtre szállott le az évi termelés.

c) Vörhenyesbarna, középszemű, tömör **piroxén-andezittufa**, a község tulajdonát képező, 1890-ben a Közlegelőn, a Sárhegy K-i oldalán nyitott kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Ezen kőzet csakis a viczinális út, államút—szári 5. kmtr. szakaszán használatván, eddig az évi átlagos kőtermelés csak mintegy 250 köbmtre tehető.

681. — Sirok (Pétervásári j.).

a) Sötétszürke, aprószemű, bitumenes, fehér mészpáteres, alsó-karbonkorú (kulm) **mészkö**, a vármegyei kőbányából, mely a kis-terenne—kisujszállási h. é. vasút mellett, a Kőkút-pusztta közelében, a községtől mintegy 3 kmtrnyire DNy-ra fekszik. A kőbányába külön vágány vezet be. A kőbánya 1880-ban lett megnyitva. Ezen kőzet a szükséglethez képest útalapozásokra és útkavicsolásokra lesz felhasználva.

b) Sötétszürke, fehér mészpáteres, tömör, karbonkorú **mészkö**, a gr. KÁROLYI MIHÁLY tulajdonát képező Kőküti-pusztáról. A kőbányát, mely közvetlenül a sirok—verpeléti országút és a mátrai vasút mellett van, Heves vármegye közönsége bérlé, mely benne évenként 500—600 vagonnal fejtet és töret követ útkavicsolásokra. E bánya 1886-ban lett megnyitva.

682. — Sirok (Pétervásári j.).

a) Szürkésfehér, tajtkőbreccsiás **biotit-amfibol-dácztuffa**, a gr. KÁROLYI MIHÁLY debrői uradalmához tartozó, 1884-ben megnyitott kőbányából.

Bérlője TÓTH JÁNOS. A kőbánya a község DK-i oldalán mintegy 50 mtrnyi távolságban, a mátrai vasúttól pedig 2 kmtrnyire fekszik. A fejtett darabok több köbmr. nagyok is lehetnek, az évi termelés 800—1000 köbmr. Ezen kőzet igen jól faragható, minélfogva különböző építészeti czélokra használható. Faragnak azonban belőle keresztekét, szobrokat éssírköveket is.

b) Hasonló **dácztuffa**, a gr. KÁROLYI MIHÁLY-féle 1893-ban a község DNy-i oldalán nyitott kőbányából, mely évente 2—300 köbmr. építőanyagot szolgáltat.

c) Hasonló **dácztuffa**, a községi kőbányából, mely 1892-ben a község ÉK-i végén, az egri országút mellett nyitott. Ebből a kőbányából évenként mintegy 250 köbmr. anyagot visznek különböző építési, továbbá útjavítási czélokra is.

683. — *Solymos* (Gyöngyösi j.).

Violásszürke és vörhenyesszínű, érdes-likacsos **biotit-andezit**, az egri érseki uradalom és a solymosi telkes gazdaközönség kőbányáiból. Az előbbit PÁPAY MIHÁLY (Budapest), utóbbit KERTÉSZ ANTAL (Gyöngyös) vállalkozó bérlé. A bányák 1 kmtrnyire fekszenek a községtől É-ra, a hol emberemlékezet óta műveltetnek. A község templomtornya, mely az Árpád-házi királyok idejében épült, szintén ezen andezitből való. A fejtett kőmennyiség nem állapítható meg pontosan, annyi azonban tudva van, hogy állandóan 10—15 igáskocsi, nagyobb megrendelések alkalmával pedig naponta 100 igás is szállítja a követ főleg az Alföldre. Nyersen és faragott állapotban ezen kőzet Szegedre és Szolnokra szállítatik. Készítenek belőle nagyobb méretű emlékköveket, járda-, szegélyköveket, lépcsőfokokat, vályukat, sőt vizimalmok számára örlőköveket is. E bányák a gyöngyösi vasúti állomással 3·7 kmtrnyi távolságra, jó karban tartott vármegyei úttal vannak összekötve. (M. K. Á. I. 217. II. 39.)

684. — *Solymos* (Gyöngyösi j.).

Szürke, illetve barnás, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, mely a községtől É-ra fekszik és a melynek kőzete évenként változó mennyiségben útkavicsolásokra használtatik.

685. — *Szarvaskő* (Egri j.).

Szürke, finomszemű **diabáz**, a Vaskapu kőbányából, mely az egri érsekiség tulajdona. E bánya a községtől 2 kmtrnyire fekszik É felé, a vármegyei út mentén, a hol 1879-ben nyitott. E kőzet terméskő alakjában vagy felaprózva útépitésekre használtatik, évenként mintegy 1000 köbmr. mennyiségben.

686. — *Szűcsi* (Gyöngyösi j.).

Szötétszürke, likacsos **piroxén-andezittuffa** a községi kecskekői kőbányából, mely ez idő szerint SCHLICHTER IZIDOR bérletét képezi. A kőbánya, mely igen régi, a községtől 1 kmtrnyi távolságban fekszik, a

Kecskekőhegy oldalában. Ezen kőbánya közete tetszésszerinti nagyságban fejthető és könnyen faragható. Az évi termelés 700 köbmtrre tehető, mit faragott állapotban oszlopoknak, kemény fedőlapoknak, szegélyköveknek, faragatlanul pedig közönséges falazásokra használnak.

687. — *Szarvaskő* (Egri j.).

Világosszürke, gyéren apró kavicsot tartalmazó, főleg finomszemű dácztuffatörmeléből álló, lithothamniumos, lágy, mediterrán **homokkő**, a községi kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire K-re, a legelőn fekszik, a hol 1894-ben lett megnyitva. Ezen kövek nyers állapotban vagy csak nagyjából kifaragva használatnak építkezésekre, évenként mintegy 10 köbmtr. mennyiségben.

688. — *Szent-Mária* (Egri j.).

a) Világosszürke, érdes-likacsos **piroxén-andezit**, a néhai STERN ALAJOS csódtömegéhez tartozó várhegyi kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire D-re, közvetlenül a kaál—kis-terennei vasút mellett fekszik. A kőbánya 1882-ben lett megnyitva. A fejtett kőtömbök 2—3·5 köbméter nagyok és úgy nyers, mint faragott állapotban műszaki tárgyak építéséhez alkalmasak. Ez idő szerint az évi termelés körülbelül 2—3 vagon.

b) Hasonló minőségű **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, mely MIGLERINI JÓZSEF-nek (Poprád) van bérbe adva. E kőbányát 1894-ben a községtől DNy-ra, 1 kmtrnyire nyitották. Ezen kőzetből 3 köbmteres darabokat is lehet fejteni. Nyers állapotban útkavicsolásokra, faragottan pedig műszaki tárgyak építésére használatik. (H. ö. M. K. Á. I. 230, 231. és II. 58.)

689. — *Szent-Mária* (Egri j.).

a) Szürkésfehér, keményedett alapanyagú, biotitos **dácztuffa**, a néhai STERN ALAJOS csódtömegéhez tartozó kőbányából, melyet 1882-ben 1·5 kmtrnyire D-re, a Várhegy oldalában, közvetlenül a vasút mellett nyitottak. E kőzet 2—3 köbmtr. nagyságban is fejthető s nemcsak nyersen használható útépitésekre, hanem faragottan műszaki tárgyakhoz is. Az évi termelés 12—16 vasúti kocsirakomány.

b) Szürkésfehér alapanyagú, biotitos **dácztuffa**, a község tulajdonát és FEKETE JÓZSEF bérletét képező kőbányából, mely 1885-ben a községtől 1 kmtrnyire DNy-ra, a vasút közelében nyitottak. A termelt kövek 1—2 köbmtr. nagyok. Az évi termelés 6—10 vasúti kocsirakomány, a mit házépítésekre, útfeltöltésre, részben pedig faragottan sírkövek készítésére is használnak.

690. — *Szurdok-Püspöki* (Hatvani j.).

Sötétszürke, közép szemű, tömör **piroxén-andezit**, GYÖRGYEI ANTAL, (Budapest) 1888-ban megnyitott kőbányájából, mely a község DK-i olda-

lán, 1 kmtrnyi távolságban fekszik. A fejtés jelenleg szünetel, de azelőtt útra való kavicsot termeltek benne.

691. — *Szücsi* (Gyöngyösi j.).

Sötétszürke, tömött alapanyagú, hólyagos, lávaszerű **piroxén-andezit**, a község 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely 0·5 kmtrnyire ÉNy-ra, a Pincevölgyben fekszik. Az évi termelés 200—300 köbmt., mit épület-alapozásokhoz vagy pedig összetörve útépítési czélokra szoktak használni.

692. — *Tar* (Hatvani j.).

Sötétszürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**, BENICZKY ALBERT örököseinek ú. n. Fekete kőbányájából, melyet jelenleg KLAUBER, VAJDA és TSA budapesti cég bérel. E bánya a községtől ÉK-re, 3 kmtrnyire, az erdő szélén fekszik, a hol 1885-ben nyitattott. Évi termelés 500—1000 vagon, mit nyersen és összetörve útépítésekre használnak.

693. — *Tar* (Hatvani j.).

Szürkésfehér, középszemű, biotitos, tajtköves **dáczitufa**, BENICZKY ALBERT örökösei és THOMKA FERENCZnek ú. n. Fehér kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. Bérlője ROSENFELD IGNÁCZ, ki ezen kőzetet nyersen mint építőkövet értékesíti, részint pedig útjelző kövek, kereszték kifaragására használja.

694. — *Verpelét* (Egri j.).

Szürkésfehér alapanyagú, biotitos **dáczitufa**, gr. SZTÁRAY N. JÁNOS 1810 körül megnyitott kőbányájából. Bérlője KOZMA MIHÁLY Verpeléten. A kőbánya a Magyarosi tanyán, a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. A termelt kövek nagysága egy köbmt. érhet el. Évenként mintegy 10—12 vagon követ termelnek, mit nyers és faragott állapotban használnak építésekre, keresztékre, útjelzőkövekre stb. (H. ö. M. K. Á. I. 218.)

20. HONT VÁRMEGYE.

695. — *Alsó-Rakoncza* (Ipolysági j.).

Hamvasszürke, durvábszemű, sőt konglomerátosnak mondható **piroxén-andezitufa**, az 1869-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire DK-re fekszik. A termelt kövek átlag 0·5 mtr³ nagyságúak és az évi termelés mennyisége a községben előforduló építkezésektől függő.

696. — *Alsó-Terény* (Ipolysági j.).

Világosszürke, finomszemű, porozus **andezitufa**, biotit és amfibol nyomaival, özv. PODHORSZKY GYÖRGYNÉ 1840-ben nyitott kőbányájából, mely a községtől K-re, a Bába nevű dűlőben fekszik. E kőzet építkezéseknél használtatik.

697. — Bélabánya (Selmecz és —).

Fehér, durvaszemű **kristályos mészkő** (metamorf triasmészkő).

698. — Berencsfalu (Korponai j.).

Tarka, breccsiás **piroxén-andezittufa**, a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából. A kőfejtő, mely 1870-ben lett megnyitva, a község tulajdona. Bérlője özv. GULRICH JUDITH Selmezbányán. E kőzet nyersen és faragva igen jó épületanyagot és alapozásokra való követ szolgáltat, évenként átlag 500 köbmtr. mennyiségben.

699. — Berencsfalu (Korponai j.).

Világosszürke, finomszemű **homokkő**.

700. — Bernece (Ipolysági j.).

Sárgásfehér, gyéren likacsos, felső-mediterránkorú, lithothamniumos **mészkő**. A bánya, mely 5 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, az úrbéresek tulajdona. Bérlője RÓNAY IGNÁCZ Bernecezen, ki e kőzetet mészégetésre és nyersen építőkönek is használja. E bányát 1895-ben nyitották. (M. K. Á. I. 86—87.)

701. — Bernece (Ipolysági j.).

Világosszürke, ritkás **andezittufa**, felső-mediterránkorú kővületekkel. A tufa aprószemű és biotit-amfiboltartalmu. A kőbánya, mely a községtől 6 kmtrnyire, K-re, a Szira nevű dűlőben fekszik, 1893-ban nyitott meg. Tulajdonosa a község, bérlője VERMES JÓZSEF Ipolyságon. E kőzet nyersen és faragva használtatik építkezési célokra. Az évi termelés körülbelül 250 köbmtrre tehető.

702. — Devicse (Korponai j.).

Szürke, öregszemű **amfibol-andezit**, mely a község környékén számbavehető minőségben és mennyiségben fordul elő, de eddigelé rendszeres kiaknázásra még nem került.

703. — Dömeháza (Korponai j.).

a) Szürke, aprószemű, porozus **andezittufa**, a körülbelül 0·35 kmtr. távolságú Maly ház dűlőből, mely a községtől K-re fekszik, a hol e követ emberemlékezet óta fejtik. E fejtési hely a község lakóinak tulajdona, kik azt saját szükségleteikre építési anyagul használják.

b) Vörhenyesszürke, durvaszemű, porozus **andezittufa** a Facnik-dűlői bányából, mely a hont-németi-i vasúti állomással 5 kmtrnyi állami közúttal van összekötve. Tulajdonosa a Szolnoki Takarékpénztár, bérlője FACNIK JÓZSEF (Németi), ki ezen kőzetet Hont vármegye területén közúti és vasúti műépítmények készítéséhez használja. (M. K. Á. IV. 100.)

704. — Felső-Podluzsány (Nagycsalomiai j.).

Kékesszürke, doleritos szövetű **piroxén-andezit**, a gr. ZICHY szenioratus zsélyi uradalmához tartozó kőbányából, mely a b.-gyarmat—zólyomi úttól 0·05 kmtrnyire K-re fekszik. A termelt kövek évenként átlag 300—

400 köbmtr. mennyiségben útkavicsolásra, házalapozásokra és kövezet-készítésre használtatnak. A kőbánya 1893-ban lett megnyitva.

705. — Felső-Rakoncza (Ipolysági j.).

Hamvasszürke, finomszemű, puha, homokkőszerű **piroxén-andezittufa**, az 1875 óta megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. A termelt kövek maximális nagysága átlag 0·5 mtr³. Az évi termelés a községben mutatózó építőanyag-szükséglet szerint változik, amennyiben nyers állapotban mindenféle falazásokhoz használható.

706. — Felső-Terény (Ipolysági j.).

Barnásszürke, aprószemű, porozus **andezittufa**, a község 1600-ból származó kőbányájából, mely a községtől K-re, a Bába nevű dűlőben fekszik. E kőzet épületi anyagul szolgál.

707. — Felső-Tur (Ipolysági j.).

a) Világosszürke, középszemű, földpátdús, gyéren biotittartalmu **andezittufa**, az 1860-ban megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. A maximálisan 0·5 mtr³ nagyságban termelhető kövek kizárólag csak a helyi építkezéseknél találnak alkalmazást. Az évi termelés csekély.

b) A ZMESKÁLL GYÖRGY kőbányájából származó kőzet ugyanaz, csak valamivel finomabb szemű.

708. — Helemba (Szobi j.).

Szürke, breccsiás **amfibol-andezittufa** a községi kőbányából. Hasonló tufát fejtenek a Kovács-patak nevű nyaralótelep mellett is, a honnan a nyaralók építéséhez szükséges kőanyagot is termelték.

709. — Helemba (Szobi j.).

Alluviális **kavics**. A mogyoró, dió, tojás és még nagyobb kavicszemek fehér és színes kvarcitokból, gránitból, durvaszemű gnájszból, piroxén-andezitből, ritkán dolomitból valók. A kavicsgödör 1 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra és STEINER BERNÁT szobi lakosnak tulajdona, ki azt 1893-ban nyitotta. Ezen kavicsgödör anyaga eddigelé a vasúti pályatestek kavicsozására és országutakra használtatott. Rostált állapotban kerti utak porondozására, kirostált homokja pedig vakolatkészítésre szolgál. Az évi termelés 20,000 köbmtr.

710. — Hodrusbánya (Selmeczbányai j.).

Szürkészöld **biotit-amfibol-andezit**, zöldköves módosulata.

711. — Hont (Ipolysági j.).

Vörhenyesszürke **amfibol-andezittufa**, az esztergomi érsekség kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire D-re fekszik, a hol 1858-ban nyitott meg. E kőzet faragott állapotban kőhidakra és egyéb építkezésekre használtatik.

712. — *Ipoly-Damásd* (Szobi j.).

Sötét, közép szemű **biotit-amfibol-andezit** a malomvölgyi kőbányából. Tulajdonosa az esztergomi főkáptalan, bérlője LUCZENBACHER PÁL. utódai (Szob). A bánya a szobi vasúti állomás, úgyszint a szobi Dunaparthoz egyaránt 3 kmtrnyi távolságban fekszik. Ezen kőzet utépítésre és útkavicsolásra használtatott, de ez idő szerint szünetel.

713. — *Ipolyság*.

Barnásszürke, porozus **biotit-amfibol-andezittufa**, mely a mezőváros úrbéres gazdáié és mely a várostól D-re, 1·5 kmtrnyire, a közös erdő területén fekszik. E kőbánya már a XIX. század eleje óta létezik s benne 0·50—0·80 mtr. átmérőjű darabok, évenként körülbelül 2000 köbmt. mennyiségben fejtetnek, a miket nyers állapotban építkezésre használnak.

714. — *Kisiblye* (Korponai j.).

Vörhenyes, durvaszemű és sárgásszürke, közép szemű **biotit-amfibol-andezit**.

715. — *Kis-Tur* (Ipolysági j.).

Szürke, homokkőszerűen laza és barna, valamivel szívósabb **piroxén-andezittufa**, az 1865-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 0·3 kmtrnyire DNy-ra fekszik. A termelt kövek maximálisan 0·5 mtr³ nagyok és nyers állapotban helyi építkezésekre használtatnak; az évi termelés csekély.

716. — *Korpona*.

Világosszürke, likacsos **biotit-amfibol-piroxén-andezit**, a várostól 8 kmtrnyire Ny-ra fekvő Havran nevű dűlőből, a hol e kőzet nagy rögökben a felszínen fekszik. A rögök 1—2 mtr. átmérőjűek is és csakis faragottan lesznek felhasználva a helyi szükséglet fedezésére, mint lépcsőfokok, ajtóoszlopok, alapzatkövek, hidszerkezeti kövek és végre járdakoczkák készítéséhez. E kötelep tulajdonosa a város.

717. — *Korpona*.

Sárgás, tajtköves, breccsiás **piroxén-andezittufa**, a várostól 1 kilométernyire K-re fekvő Stramploch nevű dűlő kőbányájából, mely a városi közönségé. E bányában köbmtres darabok is fejthetők, de rendszeren csak 0·40—0·50 mtr. átmérőjűek használtatnak, vagy nyersen vagy kifaragva ház- és hidépítkezésekre.

718. — *Mária-Nosztra* (Szobi j.).

Világosszürke **biotit-amfibol-andezit**. (M. K. Á. I. 213.)

719. — *Méznevelő* (Ipolysági j.).

Szürke, apró szemű, rétegzett és könnyen lemezekre hasadó, puha **piroxén-andezittufa**, az 1874-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 0·25 kmtrnyire Ny-ra, a Mihéli budo nevű dűlőben fekszik. Ezen kőzet helyi építkezésekre szolgál és évi termelése csekély.

720. — Nagy-Maros (Szobi j.).

a) Szürke, közép szemű **hipersztén-amfibol-andezit**, OSZETZKY FERENCZ (Zebegény) bátorvölgyi kőbányájából, a melyből a tulajdonos évenként mintegy 1500 köbmr. terméskövet és makadamnak való kavicsot termeltet.

b) Szürke **amfibol-andezit**, gyéren egyes biotitlemezekkel a latorvölgyi dűlőben fekvő kőbányából. (M. K. Á. 215.)

721. — Németi (Korponai j.).

Szürke, durvaszemű, likacsos **amfibol-andezit**, az Ozdol dűlői kőbányából. Tulajdonosa a község, bérelője FRÓKA JÓZSEF. A bánya Németi vasúti állomással 2 kmtrnyi törvényhatósági és 1 kmtrnyi községi úttal van összekötve. A kőbányában minden méretű kövek egészen $4\cdot0 \times 1\cdot0 \times 0\cdot6$ mtrig fejthetők, a mikből Hont vármegye területén hidakat építettek és különböző egyéb épületi köveket és ezek közt lépcsőket is faragtak. A kőbánya nincsen rendes üzemben. (M. K. Á. III. 66.)

722. — Németi (Korponai j.).

Szürke, durvaszemű **amfibol-andezit-breccsia**, a Nad hornim mlinom nevű és Ny-ra, mintegy 1 kmtrnyi távolságban fekvő dűlőből és szürke, finomabszemű **andezittufa** az 1 kmtrnyire É-ra fekvő Harmanecz dűlőből. E likacsos kőzetek, melyek községi területen fordulnak elő, 1888 óta részint nyersen, részint pedig megfaragva hidak, falak, oszlopok s más effélék építésére használtak.

723. — Palást (Ipolsági j.).

Sárgásszürke, durvábszemű **piroxén-andezittufa**, az 1872-ben megnyitott községi kőbányából. A kőbánya a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekszik. A termelt kövek maximálisan $0\cdot5$ mtr³ nagyok és helyi építkezésekre használtak. Az évi termelés változó és általában csekély.

724. — Rákóc (Korponai j.).

Barnásszürke, durvaszemű, breccsiás **amfibol-andezittufa**, a község kőbányájából, mely körülbelül 1880-ban a községtől 1 kmtrnyire K-re fekvő Szaravcze dűlőben nyitattott meg. A község lakói kőfejtést nem folytatnak iparszerűleg, hanem csak házi építkezéseiknél használják a követ nyersen és megfaragva.

725. — Selmecz- és Bélabánya sz. kir. város.

Szennyesfehér, finomszeműen tömött **kvarczit**, a városi, alsó- és felső-sobói kőbányákból, a melyek $\frac{3}{4}$ órányira a várostól É-ra fekszenek. E kőbányák kőzete leginkább útkavicsolásokra szolgál, évenként mintegy 300 köbmr. mennyiségben.

726. — Selmecz- és Bélabánya sz. kir. város.

Vörösesbarna, durvaszemű **kvarcz-trachit**, a városi kőbányából, mely $\frac{3}{4}$ órányira DK-re, Ribnik fölött fekszik. E bánya igen régi és kőzete még a múlt századokban az ércbányák mivelésénél lett felhasználva,

jelenleg pedig építkezésekre és útkavicsolásokra szolgál. Építkezésre 300, kavicsolásra pedig körülbelül 500 köbmtr. követ fejtenek benne évenként.

727. — Selmecz- és Béalánya sz. kir. város.

Világosabb, szürkészöld **biotit-andezit**, zöldköves állapotban, a városi felső-kórházi föld fölötti, a várostól $\frac{3}{4}$ órányira K-re fekvő kőbányából. Minthogy könnyen munkálható, jó építőanyag hírében áll. Évenként mintegy 300 köbmtr. követ fejtenek ezen szintén igen régi kőbányában.

728. — Selmecz- és Béalánya sz. kir. város.

a) Sötét, zöldesszürke, közép szemű **piroxén-andezit**, a városi Andrásakna melletti kőbányából, mely a várostól $\frac{1}{2}$ órányira ÉNy-ra fekszik.

b) Hasonló, bár kissé mállottabb **piroxén-andezit**, a városi Zsigmondakna fölötti kőbányából, mely $\frac{1}{2}$ órányira fekszik a várostól D-re.

c) Zöldesszürke, közép szemű **piroxén-andezit**, a városi Szt.-Mihálytáró fölötti kőbányából, mely a várostól $\frac{3}{4}$ órányira É-ra fekszik. Mind a három kőbánya igen régi s kőzete már a múlt századokban használtott az ércbányák művelésénél. Jelenleg e kőzetek építkezésre és útkavicsolásra szolgálnak. Az előbbi ezélokra mintegy 900 köbmtr., az utóbbira pedig mintegy 1300 köbmtr. anyagot használnak el évenként.

729. — Szebelléb (Korponai j.).

Szürke, közép szemű **biotit-amfibol-andezit breccsiás tufája**, a Maki kamen nevű kőbányából, mely a községtől 2·5 kmtrnyire fekszik Ny-ra és barnásszürke, finomabbszemű **biotit-amfibol-andezit breccsiás tufája**, a Vlcsi grmd nevű kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire, D-re fekszik. Mindketten régi idők óta szolgáltatják tulajdonosaiknak, a község lakóinak a szükséges építkezési anyagot, a mire könnyű faraghatásuknál fogva igen alkalmasak.

730. — Szob.

Szennyesfehér, kvarczkavicsos, tömör, lithothamniumos, felső-mediterránkorú mészkő. (M. K. Á. I. 88, 89.)

731. — Szob.

Világosszürke **biotit-amfibol-gránát-andezit**, LUCZENBACHER PÁL ságh-hegyi kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire fekszik É felé. E bánya vagy jobban mondva kőbányacsoport 1832 óta létezik s azóta szakadatlanul járult hozzá Budapest utczáinak kikövezéséhez. Jelenleg mintegy 30,000 köbmtr. nyerskő lesz a Sághhegyen fejtve, mit nagyobb részt kövező koczkákra dolgoznak fel, míg kisebb része járdaszegélykövekre, alap- és felépítmenyi kövekre és kivételesen lépcsőfokokra is fel lesz dolgozva. (M. K. Á. I. 212. és IV. 68.)

732. — Szob.

Feketésszürke **biotit-amfibol-andezit**, a Szomorú- vagy Malomvölgyi

kőbányából. A bánya ifj. SZOBI LUCZENBACHER PÁLÉ (Budapest) s távolsága a vasúti állomástól 4, a Dunaparttól 5 kmtr. (M. K. Á. I. 211. és II. 45.)

733. — Szokolya (Szobi j.).

Világossárga, ritkás szövetű **biotit-amfibol-gránát-andezit**, a Bajdazzó nevű kőbányából. (M. K. Á. I. 214.)

734. — Tészér (Ipolysági j.).

Galambszürke, aprószemű, porozus **andezittufa**, a melyben amfibol szemcsék is látszanak. A kőbánya, mely az úrbéres közönségé, még 1880-ban vétetett üzembe, a községtől É-ra fekvő Szutyeszka nevű dülőben. Mint könnyen vágható és faragható kőzet építőanyagul szolgál.

735. — Udvarnok (Ipolysági j.).

Szürke, finomszemű, réteges-szalagos **andezittufa**. A kőfejtő, mely a községtől K-re, a Prieloszok nevű dülőben fekszik, a községé. Megnyitása 1890-re esik. E puha porozus kőzet, mely könnyen vágható, mint építkezési anyag használtatik a helyi szükséglet fedezésére.

736. — Zebegény (Szobi j.).

Szennyesfehér, keményebb, felső-mediterránkorú **mészkö**. A kőbánya, mely a m. kir. erdőkinestár tulajdona, 1·75 kmtrnyire fekszik a vasúti megállóhelytől ÉÉK-re. A fejthető darabok köbmtrnél nagyobbak. Nyersen, különböző építkezésekre és folyószabályozási célokra szolgál, de különben faragható is.

737. — Zebegény (Szobi j.).

Feketésszürke, friss törési-lapján ellenben kékesszürke **biotit-amfibol-piroxén-andezit**. Megjegyzendő, hogy mikroszkop alatt a biotit és az amfibol praexistált külleműek. A kőzet, a Zebegény község tulajdonát képező Som dülői kőbányából való. Bérelője OSZETZKY FERENCZ, ki ezen 1890-ben megnyitott kőbányában évenként 5—6000 köbmt. terméskövet és makadamutakra való zúzott kavicsot termel.

738. — Zebegény (Szobi j.).

a) Barnásszürke, középszemű **piroxén-andezit**, WALLENFELD MIHÁLY d.-bogdáni lakos kerékhegyi kőbányájából, mely a község ÉK-i tőszomszédságában fekszik. E kőbányából évenként mintegy 20,000 köbmt. makadamutakra való kőanyagot fejtettek. A bánya 1870 óta létezik, de ez idő szerint szünetel.

b) Sárgásbarna, porozus és barnás, tömör **piroxén-andezit**, a községi kerékhegyi kőbányából, mely a Kerékhegy nyugati alján, a Dunától 0·5 kmtrnyi távolságban fekszik. Ezen, 1893-ban megnyitott kőbányának bérelője OSZETZKY FERENCZ, a ki belőle évenként körülbelül 3000 köbmt. makadamkavicsnak való terméskövet fejtet.

21. HUNYAD VÁRMEGYE.

739. — *Arany* (Algyógyi j.).

Vörhenyes **augit-andezit**, praexistált biotittal. Nevezetes ezen kőzet az üregeiben kivált ásványairól, mint hipersztén, tridimit, pszeudobrookit, amfibol stb., továbbá ugyanazon kőzetypus más színű tömött darabjait is tartalmazza zárványokként (l. Dr. Koch A. M. tud. Akad. Közl. XV. p. 27, a hol elemzése is közöltetik). A bánya, mely a község és egyszersmind a vármegyei út mellett könnyen hozzáférhető helyen fekszik, a község tulajdona; megnyitása az Első Erdélyi Vasút építése idejébe, 1866-ra esik. Távol-sága a piski-i vasúti állomástól 5 kmtr. A termelt darabok 0·25—1·00 köbméter nagyok, az évi termelés pedig körülbelül 4000 köbmtrt tesz ki, a miből a fele kifaragás alá kerül. Minthogy igen könnyen lehet faragni, mindennemű építkezési czélokra nagyon kedvelik. Nagy környéken minden út, hid- és partépítéshez és magasépítéshez alkalmazzák. Piski-telepen az állandó hid alépitményénél, az alkenyéri és szurduki hidaknál stb., Vajda-Hunyad vára restaurációjánál használták. Ugyanazon kőzet fordul elő a szomszédos rápolti határban is. (M. K. Á. IV. 88.)

740. — *Bácsfalva* (Marosillyei j.).

Világos-okkersárga, felzites, foltonkint azonban aprósejtes alapanyagú **biotit-andezit**. A bánya, mely 1891-ben nyílt meg s mely Bácsfalva tulajdonát képezi, 0·6—0·7 kmtrnyi távolban, a Petus nevű hegyen fekszik. A fejtett darabok maximális dimenziói az 1 mtrt érik el. Évenkint csak 5—6 köbmtrt fejtenek, mit nyers darabokban építkezési czélokra használnak.

741. — *Banica* (Petrozsényi j.).

Kékesszürke, jól rétegzett, felső-oligocénkorú, aprócsillámos (muszkovitos), meszes **homokkő**, a községtől K-re, mintegy 5 kmtrnyire, a Pagyina-patak mentén. Tulajdonosa MARTINA ANTAL, ki e helyen 1872-ben bányát nyitott s azóta benne évenkint 15—20 köbméter követ lépcsők, padozatkőlapok és egyéb épületrészek készítése czéljából termelt.

742. — *Bánpaták* (Dévai j.).

Világos-barna, gyéren likacsos, egészben véve tömör, diluvialiskorú, édesvízi **mész-kő**, a Bánpaták és Gyertyános községek határán levő hegytetőn, a Komara nevű kőbányából. Ennek tulajdonosa Bánpaták községe, bérelője BOSERA ANTAL Piskin; megnyitásának éve 1870. Ezen, Piskihöz 5 kmtrnyire fekvő kőbányában, évenkint 4000—5000 köbméter kő fejtetik, a melyeknek nagyobbjai faragott állapotban mindennemű építkezésekre használatnak. Mint szerkezeti követ az erdélyrészi vasutak, alagutak és közutak építéséhez használják. Piskin a fűtőház 1898-ban, a felüljáró hid pedig 1900-ban épült ezen kőzet felhasználásával, jelenleg

pedig Vajda-Hunyad vára restaurálásánál sokat fogyasztanak el belőle építészeti részletekre. (M. K. Á. IV. 42.)

743. — Bujtur (Hunyadi j.).

Szennyes-sárga, aprószemű, szarmatakorú, csillámos **kvarczhomokkő**. A kőbánya, mely nem régen lett megnyitva, 4 kmtrnyire fekszik a vajdahunyadi vasúti állomástól. Eddig ezen kőzet, mely szükség esetén köbméteres darabokban is fejthető, csakis a vajdahunyadi m. kir. vasgyár építéséhez szállítottott, a hol a gépek alapzatához használták. Eddig körülbelül 10,000 kbmtr. termeltetett.

744. — Bukova (Hátszegi j.).

Kékesfehér **kristályos mészkő** (márvány), a községtől D-re, 5 kilométernyire, a Bisztra völgyében, a Pojenicza dülőben fekvő kőbányából. A bánya 1891-ben nyitattott meg s tulajdonosa Bukova községe; bérelői SZELETZKY J. és KLEIN aradi kőfaragók. A fejthető darabok 2—3 köbmtr. nagyok s a szükséglethez képest évenként változó mennyiségű kövek sírkövekre, lépcsőkre stb. efféle dolgoztatnak fel, míg a hulladékból meszet égetnek. 1901 óta NÉY EDE budapesti cég bérli e bányát és teljes erővel fejteti a benne előforduló márványt, főleg sírkövek előállítására, de általánosabb építészeti czélokra is.

Már a római korban is nagyban fejtették e márványt, melyből Ulpia Trajánán (Sarmiregethusa) szobrokat s építészeti díszeket faragtak ki.

745. — Bunyilla (Hunyadi j.).

Sárgásfehér, finomszeműen **kristályos mészkő** (márvány). Ezen jól faragható mészkő községi területen fordul elő, a hol azonban rendes kőbánya ez idő szerint még nincsen.

746. — Czebe (Kőrösbányai j.).

Világos-okkersárga, tömött, felső-jurakorú **mészkő**, egyes fehér-mészpáterekkel. A kőbánya, mely a La Varátyecs nevet viseli, a község tulajdona. Távolsága a községtől 1 kmtr. E mészkő, mely a nevezett helyen nagy mennyiségben fordul elő, mészégetésre szolgál.

747. — Czebe (Kőrösbányai j.).

Barnásfehér, likacsos-sejtes, diluviális **mésztufa**. Ezen ritkás kő bent a községben a La Feregyeu nevű bányában fordul elő, a honnan a község lakói, mint a bánya tulajdonosai, nyersen és durván megfaragva építkezési czélokra széthordják.

748. — Czebe (Kőrösbányai j.).

Zöldes alapanyagú **biotit-amfibol-andezit**, sok porfirosan kiválott, fehéres plagioklászszal, a Pareu Kirpi nevű kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire, Ny-ra fekszik. A padozott kőzet többnyire 15 cmtr. vastag és 0.5 mtr. széles lapokban fejthető, a melyek nyers állapotban használtatnak a tulajdonos község lakói által építkezési czélokra.

749. — Czebe (Kőrösbányai j.).

a) Szennyes-fehéres, porozus **kvarczhomokkő**. E kőzet az 1 kilométernyire fekvő Rusty nevű faragó kőbányából való, hol 3·0 mtr. hosszú és 0·50 mtr. széles darabokban fejthető. Sírkereszteket, lépcsőfokokat, padozatlapokat stb. faragnak belőle.

b) Barnásszínű, aprólikacsos, konglomerátos **kvarczhomokkő**, mely a Rusty nevű malomkőbányából való. Ezt a követ, mely az előbbinél szilárdabb, malomkövek, sírkeresztek faragására, nyersen hasítva pedig közönségesebb építkezésekre használják. Mindkét bányának tulajdonosa Czebe községe.

750. — Dédács (Piski-telep, Dévai j.).

Barna, tömör és csak gyéren aprólikacsos, negyedkorú, édesvizi **mész-kő**, a Piski-telephez tartozó bacipataki kőbányából. (M. K. Á. I. 180.)

751. — Déva.

a) Szürke, öregszemű **amfibol-andezit**, gyéren kevés biotittal. Az 1860 óta fennálló kőfejtőtelep a Petroszai nevet viseli és Dévától 4 kmtrnyire NyDNy-ra fekszik; tulajdonosa a város, bérlő TROKEN GIOVANI; megnyitásának ideje 1860. A termelni szokott kőmennyiség évenként 1200 köbmtrt tesz ki, a miből 350—400 köbmtr. faragás alá kerül. Lépcsőfokokat, sírköveket és egyéb épületköveket szoktak belőle faragni, valamint kövező koczkákat is hasítanak belőle. Használták ezen kőzetet Déva városában és a környékbeli építkezéseknél Arad és Tövis között, továbbá a Maros gyalumárei, soborsini, radnai stb. hidjainál. (M. K. Á. IV. 67.)

b) Ugyanazon kőzet, a nagyszebeni Erdélyi Egyleti Bank bérletét képező kőbányából, mely szintén városi területen nyitattott. A dévai vasúti állomáshoz 1·5 kmtrnyi országút és 2·5 kmtrnyi mezei út vezet. Az évi termelés mennyisége körülbelül 1000 köbmtr. műkő és 1000 köbmtr. terméskő. Ezen kőzetet alkalmazták eddig minden nagyobb környékbeli építkezésnél, így a gyalumárei, soborsini és radnai Maros-hidaknál, továbbá Brassóban és Déván a törvénytörvényes palotákhoz és utóbbi helyen a vármegyeház építéséhez, a vajdahunyadi vasgyárhoz stb. (M. K. Á. IV. 73.)

752. — Déva.

Fehéres, finomszemű **andezittufa**, úgynevezett pala. Ezen puha, könnyen fejthető és faragható kőzet csupán csak helyi építkezésekre szolgál.

753. — Déva.

Alluviális, kavicsos **kvarczhomok**, a marosmenti porondtelepről. Tulajdonosa Déva városa, haszonbérlő DÁNIEL JÁNOS dévai lakos.

754. — Felső-Pestes (Hunyadi j.).

Világos-szürke, szarmatakorú, meszes **homokkő**. A fejtés helyén rendszeres kőbánya nincsen s a mi csekélyet innen elvisznek, csupán helyi építkezésekre szolgál.

755. — Gothátya (Marosillyei j.).

Világos-barnás, lithoidos **biotit-andezit**, a községi Sztan nevű kőbányából, mely a marosillyei vasúti állomástól 7 kmtrnyire fekszik. A bányához 4 kmtrnyi vármegyei és 3 kmtrnyi községi út vezet. 1898-ban ezen kőzet a Magyar Délkeleti h. é. vasút Maros-hidjához lett felhasználva. (M. K. Á. IV. 71.)

756. — Gyalár (Hunyadi j.).

Barnássárga, szericzites **csillámpala**, a Grunu luj Ilia nevű kőbányából, Ploszka-Monaszteri határában. A legközelebbi vasúti állomás, Vajda-Hunyad 16 kmtrnyire esik, a hová jó karban lévő viczinális út vezet. E kőzetet a gavasdiai nagyolvasztó kibéleléséhez szokták használni. A kibélelés három évenként egyszer történik s ekkor mintegy 50 köbmt. követ töretnek erre a célra.

757. — Gyertyános (Algyógyi j.).

Világos-barna, gyéren aprólikacsos, egészben véve tömör, diluviális, édesvízi **mészkö**. A bánya, mely közvetlenül a község mellett fekszik, 1866-ban nyitott meg az Első Erdélyi Vasút építése alkalmából. A fejtető darabok 0.25—1.50 köbmt. nagyságúak és az évi termelés 2000 köbméter körülnek mondható. Ezen kitűnő kő, ép úgy mint a bánpataki, csakis faragott állapotban használtatik építkezésekre, főleg hidak építésére. (L. Bánpaták 742. szám alatt.) (M. K. Á. IV. 42.)

758. — Karács (Kőrösbányai j.).

a) Violás **amfibol-andezit**, kaolinosodó plagioklász-ikkrel, a Petrariu la szelistye nevű bányából.

b) Barnás, teljesen mállott **andezit**, az Osoj nevű kőbányából és

c) aprószemű, zöld **andezit**, a Valisora nevű kőbányából.

Mind a három bánya a község közvetlen keleti közelében fekszik; tulajdonosa a község, a melynek közönsége e köveket már századok óta nyersen, részben pedig faragott állapotban használja építkezési célokra.

759. — Livazény (Petrozsényi j.).

Világos-szürke, aprószemű, kvarcdús és csillám- (biotit-) szegény **gnájsz**, az Aninósza nevű bányatelepről, Barbatyén állomástól mintegy 5 kmtrnyire. Egy másik darab, mely ugyanazon bányából való, csillám-dús **biotit-muszkovit-gnájsz**. Ezen kőbányát a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság bérlé.

760. — Livazény (Petrozsényi j.).

Szürkésfehér, muszkovit-csillámos, mésztelen, felső-oligocén **kvarcshomokkö**. E homokkö puha és sok fehér kaolinpettyet mutat. A kőbánya, mely a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat tulajdona, 1895-ben nyílt meg s kőzete faragott állapotban építkezési célokra szolgál.

761. — Lupény (Petrozsényi j.).

Szürke-foltos, igen aprószemű **kristályos mészkő**. A bánya, melyet DIMA JÁNOS bérlő, lupényi lakos 1892-ben községi területen nyitott meg, 2·5 kmtrnyire fekszik a községtől D-re, a Mutu havas aljában, a róla le-húzódo, Brája-patak völgyében. E mészkő, melyből 2 köbmr. nagyságú darabok is fejthetők, nyers állapotban épületalapzatokhoz használtatik. Az évi termelés 1000 köbmr.

762. — Magura (Szászvárosi j.).

Barnásfehér, csillámos, likaestalan, keményebb minőségű, szarmatakorú **mészkő**, a községi közlegelőn lévő kőbányából, mely a községtől DK-re, $\frac{1}{2}$ kmtrnyire fekszik, hol alkalmilag építkezéshez való követ fejtenek, melynek mennyisége igen változó. E mészkövet — HALAVÁTS GY. főgeológus közlése szerint — ősidők óta fölhasználják építkezésre, legalább erre vall az, hogy az innét jó messze, DK-re, Új-Gredistye felett lévő Csetatye, valamint a Kosztesdnél létező két es Csoklovinánál, a Piatra rossian volt dákkorú várak falazata a Magurán előforduló szarmatakorú durvamészhez hasonló kvaderekből van rakva.

763. — Nagyg (Dévai j.).

Szürke, nagyszemű **biotit-amfibol-dáczit**, a Czukorsüveg és Gurgulyáta nevű hegyről. Tulajdonképeni kőbánya nincsen. A kőfejtő hely, melyhez jó vármegye út vezet, 28 kmtr. távolságban van a dévai vasúti állomástól. Helyben, Nagygán, lépcsők és sírkövek faragására szolgál e kőzet.

764. — Pánk-Szelistye (Marosillyei j.).

Sárgás, kövületes, felső-mediterrán **kvarczhomokkő**, a roskányi határ felé 2 kmtrnyi távolságban fekvő kőbányából, mely Pánk-Szelistye község tulajdona; bérlő SCHIMMERLIG SIMON dobrai lakos. A köbméter nagyságig fejthető kövek nyersen hasított és kifaragott állapotban építkezési czélokra használatnak.

765. — Petrozsény.

a) Vörhenyes, fehér-calciteres, tömör, alsó-kréta-**mészkő**. E mészkő a Csetatye Boli nevű helyről való, Petrozsénytől 7 kmtrnyire ÉNy-ra, a hol a m. kir. államvasutak művezetősége 1870-ben kőbányát nyitattott. A maximálisan fejthető darabok 1 köbmr. nagyságot érnek el. Az évi termelés 1000—2000 köbmrre tehető, a mely faragatlan állapotban magasépitményekre és vízépitkezésekre szolgál.

b) Testszinű, vörös-eres, tömör, alsó-kréta-**mészkő**, a Salgortarjani Kőszénbánya Részvénytársulattól bérelt Rochia (Rosia) nevű kőbányából, a községtől 5—6 kmtrnyire É-ra. Ezen mészkő tetszetős színénél és csiszolhatóságánál fogva alkalmas volna díszmunkálatokra is, ha csak nagyobb tömbökben összehasadozva nincsen. (M. K. Á. I. 4.)

766. — Petrozsény.

Barnásszürke, kristályos, középszemű **biotit-gnájisz**, a melyben kevés muszkovitesillám is látható. E kőzet már 1870 óta fejtetik s a bánya Petrozsénytől 2·5 kmtrnyire, a Derenyest nevű ponton fekszik. Tulajdonosa a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat, a mely azt faragatlan állapotban különböző építési czélokra használja.

767. — Púj.

Szürke, felső-krétakorú, muszkovitos, meszes **homokkő**. Az 1868 óta fennálló kőbánya, mely POPA STEFÁN tulajdona és SZELECZKY JÁNOS aradi lakos bérlete, a község tőszomszédságában emelkedő Magurahegy déli oldalán fekszik. Rendesen 1·5 mtr. hosszú, maximális nagyságban pedig 3 mtr. hosszú és 0·70—1·00 mtr. széles kőlapok fejthetők. E kőzet, mely kifaragva lépcsőfokok és folyosólapok előállítására szolgál, évenként 8—12 vagonra való mennyiségben dolgoztatik fel.

768. — Rákosd (Hunyadi j.).

Sárgás, likacsos, puhább minőségű, szarmatakorú **mész-kő**. A kőbánya, mely községi tulajdon, a Lator és Gyálu petri nevű hegyesúcson fekszik, honnan a vajda-hunyadi vasúti állomáshoz 4 kmtrnyi községi út vezet. E kőzet könnyen faragható és ezért az egész környéken mint épületi kő használatos; legutóbb a vajda-hunyadivagyári munkásházak épültek belőle.

769. — Ríska (Kőrösbányai j.).

Világos-szürke, földpátdús **piroxén-andezit**, mely községi területen, a Dimbu brágyetuluj nevű ponton, a községtől 1 kmtrnyi távolságban fordul elő. E kőzet eddigelé még nem használtatott, de a helyszínén nagy mennyiségben fordul elő és ennél fogva kőbánya könnyű szerrel volna itt nyitható.

770. — Romosz (Szászvárosi j.).

Fehér, kissé a testszínbe hajló, igen aprószemű **gipsz**, a felső-mediterrán emeletből. A bánya, mely FABINI KLÁRA (Szászváros) tulajdona, a helységtől 0·25 kmtrnyire fekszik É felé. A fejtés helye mintegy 30 mtr. hosszú, 2 mtr. széles és 6—7 mtr. mély. A termelt kövek átlag 0·1 kmtr nagyok és az évi termelés kitesz körülbelül 10,000 mtrmázsát. Nyers állapotban ezen bánya anyaga építkezésre és műtrágya készítésre használtatik. E bánya 1870 óta áll fenn.

771. — Vajda-Hunyad.

Szürke, tömött, paleozóos korú **dolomitos mész-kő**. A kőbánya, mely a vasgyár építése folytán lett megnyitva, közvetlenül a gyár és a vízvezeték mellett fekszik, a honnan a vajda-hunyadi vasúti állomásig 1 kmtrnyi út vezet. A kőbányától a vasgyárig keskenyvágányú lóvonatu vasút létezik. Ezen mész-kő Vajda-Hunyadon részint mint építőkö, részint pedig a vasgyárban hozag gyanánt használtatik. Vajda-Hunyad várának falai java-részben ebből épültek.

Vegyí összetétele a következő:

	I.	II.
SiO_2 ...	0·48 %	0·65 %
Al_2O_3 ...	0·04 "	0·045 "
Fe_2O_3 ...	0·71 "	0·455 "
CaO ...	31·60 "	33·55 "
MgO ...	17·82 "	20·15 "
SO_2 ...	nyoma	nyoma
CO_2 ...	44·432%	44·955%
Szerves anyagok	0·06 "	0·07 "
Összeg...	100·142%	99·875%

772. — *Vajda-Hunyad.*

Szennyes-fehér, szarmata **mész**kő, számos, cerithiumoktól eredő likacsokkal. Ezen mészkő puhább és félkemény minőségben fordul e helyen elő. Vajda-Hunyadon és környékén mint jó építőkő keresett.

773. — *Vajdej* (Szászvárosi j.).

Fehér, a testszínbe hajló, igen aprószemű **gipsz**, egyes szürke foltokkal, a felső-mediterrán emeletből. A vájás, mely Vajdej község keleti oldalán fekszik, 8 mtr. széles és 4 mtr. mély és Käss Rezső kásztói lakos tulajdona, ki azt 1894-ben megnyitotta. A gipszdarabok mintegy 0·1 köbmtr. nagyságban kerülnek napfényre és az évi termelés körülbelül 10,000 mtrmázsát tesz ki. Ez a gipsz nyers állapotban építkezésre és műtrágya készítésre használtatik.

774. — *Vulkán* (Petrozsényi j.).

Kékesfehér, igen finomszemű **kristályos mész**kő. A bánya a községtől É-ra, a Krivadia-patak völgyében, a Zanoga havas K-i aljában fekszik. Tulajdonosa a község, bérlője PROKOPP SEBESTYÉN vulkáni lakos, ki e kőzetet 1885 óta mészégetésre fejti, még pedig évenként átlag 1000 köbméter mennyiségben.

22. KOLOZS VÁRMEGYE.

775. — *Apahida* (Kolozsvári j.).

Sárgás, finomszemű **dácittufa**, a községi kőbányából, melynek anyaga évenként változó mennyiségben helyi építkezésekre használtatik.

776. — *Bács* (Nádasmenti j.).

Barnásfehér, tömör, foraminiferás, középeocénkorú (felső-durva-) **mész**kő, a község tulajdonát képező s tőle 3 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányából, a mely már emberemlékezet óta létezik. Ezen kőzetből $2 \times 1 \times 0 \cdot 60$ mteres darabok fejthetők, a melyek mint kitűnő építőkövek főleg

Kolozsvárt értékesítettnek mint alap-, párkány- és diszitéskövek, továbbá lépcsőfokokat és siremlékeket is készítenek belőle, ámbar ezen utóbbi célra (lágysága és gyors mállása miatt) nem a legalkalmasabb. Az évi termelés változó, de általában nem nagy. (M. K. Á. I. 52—54.)

777. — Bádok (Kolosi j.).

Szennyes-sárgás, likaesos **dácztuffa**, ifj. NAGY LAJOS kőbányájából. A kőbánya fél kmtrnyire fekszik a községtől D-re és emberemlékezet óta van művelésben. E kőzet építkezésre, kövezésre és egyszerű siremlékek faragására használtatik. Szükség szerint nagyobb darabok is fejthetők belőle és az évi termelés kitesz 60—80 köbmtrt, mit kizárólag helyben használnak fel.

778. — Borsa (Kolosi j.).

Sárgás és szürke-csíkos, vékonyan rétegzett **dácztuffa**, br. BÁNFFY ERNŐ kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. A kőbánya emberemlékezet óta létezik s szükség esetén 1—2 köbmtr. nagyságú darabokat lehet benne fejteni. Az évi termelés átlag 150—200 köbmtrre tehető, mit helyben építkezésekre használnak.

779. — Csucsá (Bánffyhungyadi j.).

Sárgás, keményebb, középeocénkorú, (felső-durva-) **mészkö**.

780. — Egeres (Nádasmenti j.).

a) Barnás, tömör, kövületes, középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**, a községi, 1898-ban a községtől 1.5 kmtrnyire Ny-ra megnyitott kőbányából, mely Kolozsvár városát és vidékét épületkövel látja el. Az évi termelés mintegy 3000 köbmtrre tehető.

b) U. a. a tájon van KOHN SALAMON ELEK kőbányája is, melynek kőzete hasonló az előbbihez. Ezen kőbányát 1870 körül nyitották s anyagát főleg a vasút építéséhez használták; azóta is útépitési és kaviccsolási célokra használják; ez idő szerint azonban e bánya nincsen üzemben.

781. — Gyalu.

Barnásfehér, tömör, foraminiferás, középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**, a községtől 4 kmtrnyire K-re fekvő s TOPÁN JÁNOS tulajdonát képező kőbányából. E kőzetet 0.60—0.80 mtr³ nagyságban szokták fejteni és házépítésekre használni. Az évi termelés csekély és változó.

782. — Gyalu.

a) Szürke, középszemű, tömör **andezit**, FINTHA ENDRE és KRAUSZ ALBERT kőbányájából, mely régi idő óta a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra létezik. A kőzet, mely 0.60—0.80 mtr³ nagyságban fejthető, utak kövezésére szolgál. Termelésének mennyisége változó.

b) ROSENBERG MÓR kőbányájának kőzete hasonlóképen **andezit**. A bánya, melyet 1896-ban nyitottak meg, a községtől 1 kmtrnyire K-re

fekszik. Anyaga járdakövezésre és útkavicsolásra szolgál, évenként mintegy 150 köbmt. mennyiségben; 2 év óta azonban szünetel a fejtés.

783. — Gyerő-Vásárhely (Gyalui j.).

Fehér, finoman szemcsés **gipsz**, a KOHN BERTA tulajdonát képező, 1896-ban a községtől 0·5 kmtrnyire ÉNy-ra megnyitott bányából. A gipsz köbméter nagyságú darabokban is fejthető. Évenként mintegy 500 vagonnal szállítanak el innen a gipszipar részére.

784. — Gyerő-Vásárhely (Gyalui j.).

Sötétszürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, a községi ev. ref. egyház kőbányájából, mely a községtől DK-re fekszik és emberemlékezet óta létezik. Ezen kőzetből évenként mintegy 150 köbmt. lesz fejtve útkavicsolási czélokra.

785. — Jegenye (Nádasmenti j.).

Középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**, mely a Nagyerdő oldalában létező nagy kőbányában fordul elő. Ezen kőzet megfaragva jó építőkövet szolgáltat s egyebek között magának a fürdőnek épületei is mind belőle valók. Azonkívül még útkavicsolásra is használják ezen anyagot.

786. — Jegenyefürdő (Nádasmenti j.).

Fehér, finomszemű, középeocénkorú **gipsz**, a Nagyerdő szélén lévő lelethelyről.

787. — Kis-Kapus (Gyalui j.).

Szürke, finomszemű **piroxén-andezit**, AMBRUS ISTVÁN és TÁRSAI kőbányájából, mely a községtől Ny-ra fekszik és már régóta létezik. Évenként 160 köbmt. követ fejtenek e bányában útkavicsolási czélokra.

788. — Kis-Sebes (Bánffyhungyadi j.).

Szürke, porfirosan durvábszemű **biotit-amfibol-dáczit**, a *Kis-Sebesi Gránitkőbánya Részvénytársaság* kőbányájából, mely a község közvetlen D-i szomszédságában, a Sebes-Körös bal partján fekszik s a vasúti állomással 1 kmtrnyi szabványos iparvasúttal van összekötve. E kőbánya 1870-ben nyitattott meg. A fejtett darabok több köbméter nagyságot is érnek el. Anyaga koczkakő előállításra, burkolat- és épületfalazásokra használatik; jelenleg azonban nagyobb súlyt fektetnek a kavicstermelésre s mint ilyent különösen az alföldi utak építésére és jókarban tartására használják. Bővebb leírását Dr. KOCH ANTAL adja Bánffy-Hunyad vidéke című térképmagyarázatában, Budapest, 1889, a 34—35-ik lapokon. (M. K. Á. II. 37—38.)

789. — Kolozs-Monostor.

Szennyes-sárgás, aprószemű, finoman likacsos, középeocénkorú (felső-durva-) **mészkö**. (M. K. Á. I. 51.)

790. — Kolozsvár.

a) Szürkés, a repedések mentén sárgás, közép szemű, palásan hasadó,

kissé meszes **dácztuffa**, mely a városi, mintegy 2·5 kmtrnyire Ny-ra, a Köveskút nevű határrészben fekvő kőbányából származik. Megnyitásának éve körülbelül 1870. Ezen kőzetet 0·20—0·30 mtr³-es darabokban használják építkezésekre. Az évi termelés változó s 20—160 köbmtrig becsülhető.

b) Hasonló minőségű **dácztuffa**, CZIRBÁN IMRE (Kolos) kőbányájából, mely a város déli oldalán lévő kertjében fekszik. A kőbánya 1897-ben nyitott meg és anyaga utépítésekre és kavicsolásokra használtatik. Az évi termelés átlag 80 köbmtr.

791. — *Magyar-Nádas* (Nádasmenti j.).

A magyar állami vasúti állomás környékén középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö** fordul elő, mely faragva jó és keresett építőkövet szolgáltat.

Ugyancsak e község területén fordul elő a középeocénnek felső-durva-**mészkö** rétege is, melynek kőzetét szintén építkezésekre használják.

792. — *Magyar-Gorbó* (Nádasmenti j.).

E község területén középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkövet** fejtenek különböző építkezési czélokra.

793. — *Mákó* (Nádasmenti j.).

Az e község területén előforduló középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkövet** főleg mészegetésre használják; a meszet pedig Kolozsvárt árusítják.

794. — *Marótlaka* (Bánffyhunyadi j.).

Vörhenyes, öregszemű, biotit- és amfiboltartalmú **granodiorit**, a m. kir. állami kincstár kőbányájából, melyet ez idő szerint a Kis-Sebesi gránitbányák r.-t. (Budapest) bérel. Műkövek e bányában nem termeltetnek, csupán csak kavicsoló anyagnak használtatik a környékbeli vármegyei utak építéséhez és fentartásához.

795. — *Méra* (Nádasmenti j.).

Ezen község határában középeocénkorú (felső-durva-) **mészkövet** fejtenek építkezési czélokra.

796. — *Mező-Szt.-György* (Mező-örményesi j.).

Fehéres, finomszemű, palás **dácztuffa**, SIMON DANİ kőbányájából, melyet 1898-ban a község K-i részén nyitott. 0·40 mtr³-es darabokban fejtvé építkezésre és útalapozásra szolgál.

797. — *Nagy-Ida* (Tekei j.).

a) Fehéres, aprószemű, biotitos **dácztuffa**, DÓZSA ENDRE kőbányájából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire D-re fekszik, a hol emberemlékezet óta létezik. A kőzet 0·5 mtr³ nagyságú darabokban és faragatlanul használtatik építkezésekre és utépítési czélokra, különösen Nagy-Ida, Teke, Erked és Zselyk községekben és évi termelésének mennyisége mintegy 200 köbmtrre tehető.

b) Hasonló kőzet GYULAI RICHÁRD-nak ugyanott fekvő kőbányájából.

c) Ugyszintén LUPSA JUON-é, valamint

d) a községi bánya kőzete is ugyanaz, azon különbséggel, hogy ez utóbbi sárgásan festett.

e) Zöldefehér, igen finomszemű **dácztuffa**, BARTOS JUON kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire D-re fekszik, a hol azt tulajdonosa 1894-ben megnyitatta. Felhasználásának módja az előbbiekéhez hasonló.

798. — *Nagy-Petri* (Almási j.).

Barnásfehér, tömör, kövületes, középeocénkorú (felső-durva-) **mészkö**, az 1886-ban megnyitott községi kőbányából, mely körülbelül fél kmtrnyire fekszik a községtől D-re. Ezen mészkö, mely nagyobb darabokban is fejthető, építkezésre, főleg azonban útkavicsolásra és mészégetésre használtatik.

799. — *Nagy-Petri* (Almási j.).

Fehér és kevésbé tiszta, szürkés **gipsz**, a középeocén sorozatból, a községtől mintegy másfél kmtrnyire D-re fekvő és 1886-ban megnyitott gipszbányából. A fehér, tiszta gipszből 3—50 mtrmázsa nagyságú darabokat lehet fejteni s ez szobrászati munkákra is alkalmas. A kevésbé tiszta gipsz építkezési czélokra, a tisztátalan pedig gyárilag átdolgozva műtrágyának használtatik. Eddigél ezen gipsztelep kellőleg kihasználva nincsen, a mennyiben csak kisebb mennyiségben szállítottatott kísérleti czélokra, egyrészt az egeresi gipszgyárnak, másrészt SÁTORI MÓR budapesti cégnek.

800. — *Oláh-Gyéres* (Mocsi j.).

Szennyes-fehér, finomszemű **dácztuffa**, HERSCH ÁBRAHÁM kőbányájából, mely mintegy 2 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re. Megnyitásának éve 1884. Kőzete, mely 0·20—0·30 mtr³ nagyságú darabokban fejtetik, helyben, de főleg Mocs községben építkezésekre használtatik. A kőbánya ez idő szerint üzemben nincsen.

801. — *Oláh-Nádas* (Bánffyhungyadi j.).

Világos-barna, aprószemű, likacstalan, középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**. (M. K. A. I. 55—61.)

802. — *Pányik* (Bánffyhungyadi j.).

Szürke, porfirosan durvábbszemű **dáczit**, a község tulajdonát képező és tőle D-re fekvő kőbányából, a melynek anyaga kövezésekre és útfenntartási czélokra szolgál.

803. — *Sólyomkő* (Kolosi j.).

Szennyes-fehér, aprószemű, fehér csillámot tartalmazó **dácztuffa**, a községi kőbányából, melynek kőzete már ősrégi időtől fogva helyi építkezésekre használtatik. A termelés mennyisége változó, általában csekély.

804. — *Szász-Fenes* (Gyalui j.).

Barnásfehér, tömör, foraminiferás, középeocénkorú (felső-durva-) **mészkö**, az Erdélyrészi Építőtársaság tulajdonát és a Kocsis, SMIEL, FODOR.

és REISINGER cég bérletét képező kőbányából, melyet 1901-ben a községtől 6—7 kmtrnyi távolságban nyitottak. A kőzet köbméter nagyságú darabokban fejthető és kőfaragási munkákra alkalmas. Az első évben 100 köbméter követ termeltek.

805. — Szucság (Nádasmenti j.).

a) Sárgásfehér, középszemű, likacstalan, (részben pedig gyéren likacsos), középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**. A szucsági kövek főleg Kolozsvárt használtatnak különböző építkezésekre. (M. K. Á. I. 48.)

b) Ugyane község határában fordul elő a felső-durva-**mészkö** is, a mely szennyes-sárgás, gyéren likacsos és foraminiferás szokott lenni. (M. K. Á. I. 49—50.)

806. — Teke.

Alluviális, főleg kárpáti homokkögörgetegből álló **kavics**, GROSZ JÓZSEF, SZILÁGYI KÁROLY, VITÉZ FERENCZ, valamint a nagyközség kavicsbányáiból, melyek a községtől 1—2 kmtrnyire É-ra fekszenek. Ezen kavics nagyobb darabjai kövezésre, apraja pedig útkavicsolásra használtatik. Évenként vagy 1000 köbmtrt használnak el belőle.

807. — Tóttelke (Almási j.).

Fehér és kevésbé tiszta, szürkés **gipsz**, a középeocén sorozatból. A gipsztelep a község ÉNy-i oldalán fekszik, a hol a község 1887-ben bányát nyitott. Fejtésének körülményei ugyanazok, mint a Nagy-Petriféleé. Közel fekszik ugyan a vasúthoz, könnyen hozzáférhető helyen, de azért kellőképen kihasználva még mai napig sincsen.

808. — Türe (Nádasmenti j.).

Világos-barnás, márgás, tömör, foraminiferás, középeocénkorú (felső-durva-) **mészkö**, a községi kőbányából, melyet 1860-ban a községtől DK-re, 1 kmtrnyire nyitottak. A kőzetet 0·20—0·30 köbmtr. nagyságú darabokban fejtik s részint építkezésekre, főleg pedig mészégetésre használják. Az égett meszet leginkább Kolozsvárra szállítják. A kőbánya évi termelése körülbelül 9000 köbmtr.

809. — Viszolya (Mező-örményesi j.).

Zöldes, finomszemű **dácztufa**, KIFA JÁNOS kőbányájából, melyet 1900-ban a község DK-i részén megnyitott. E kőzet 0·45 mtr³-es darabokban építkezésekre és útalapozásokra használtatik.

810. — Vista (Nádasmenti j.).

Szennyes-fehér, aprószemű, foraminiferás (milliolideás), középeocénkorú (alsó-durva-) **mészkö**. E mészkövet a falu és a vasútvonal közt fekvő hegylaposán fejtik és dolgozzák föl nagy épületkoczkákká, melyeknek legnagyobb részét évek óta Szegedre szállítják. (M. K. Á. I. 62, 63.)

811. — Zsobok (Bánffyhungyadi j.).

Barna, habos rajzu, középeocénkorú **gipsz**, melyet a Gáldomb

DNy-nak tekintő meredek oldalán fejtnek. Oszlopokat, asztaltáblákat és apróbb dísztárgyakat készítenek belőle, melyek helytelenül zsoboki márvány név alatt kerülnek a kereskedésbe és a különféle kiállításokra. Ezen sajátos dísztárgyak nagyobb kelendőségét csak az gátolja, hogy áruk az olaszországi alabastrom dísztárgyakhoz viszonyítva, aránylag még igen magas. A zsoboki faragványokat a zsoboki alabastromgyár hozza forgalomba.

23. KOMÁROM VÁRMEGYE.

812. — *Dad* (Gesztési j.).

Homokos, murvás, pontusi korú **kavics**, gr. ESTERHÁZY MIKLÓS JÓZSEF (Tata) kavicsbányájából, mely már legalább 100 év óta van használatban. A bánya közvetlenül a község É-i szomszédságában fekszik, a róm. kath. temető mellett; ugyanott van egy újabb kisebb kavicsbánya is, mely ugyanazon anyagot tartalmazza. A kavics kizárólag útkavicsolásokra szolgál.

813. — *Duna-Atmás* (Tatai j.).

Világos-barnás vagy fehér, tömör, finoman szemesés, negyedkori **mészkö**, a klosterneuburgi (Ausztia) Szt. ÁGOSTON kanonokrend 5 bányájából, mely a községtől 0·5—4·0 kmtr. távolságban D-re fekszik. A bérlők NEY EDE és TSA Budapesten és HOLZDAMPF SÁNDOR Süttön. A bányák 1600 körül lettek megnyitva. Ezen kőzetből több mtr³-es darabok is fejthetők, az évi termelés pedig kitesz 50,000—80,000 köbmtrt. Ezen kőzet nyersen és faragva használtatik, még pedig falrakásokhoz és épületdíszekhez, sír- emlékekhez, szobrokhoz. Tömörségénél fogva ezen kőzet még fényezhető is. Budapesten a kir. várpalota és az eskütéri hidépítkezésnél és Bécsben a Hofburg építésénél alkalmaztatott. (M. K. Á. IV. 45.)

814. — *Felső-Gellér* (Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a vármegyei hatóság kavicsbányájából, mely 1880-ban VÉGH GUSZTÁVNÉ által lett megnyitva. A gödör 1 kmtrnyire É-ra fekszik s a benne lévő kavics telep 0·20 mtr. termőföld alatt körülbelül 3·8 mtr. vastagságú. Ezen kavicsgödör anyaga a közeli törvényhatósági utak kavicsolására használtatik.

815. — *Kömlőd* (Gesztési j.).

Homokos-murvás, pontusi korú **kavics**, PROKOP GYULA és SZATHMÁRY VILMOS kavicsgödöréből, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. E kavicsbánya 1885 körül lett megnyitva és azóta évenként átlag 500 köbméter anyag lett felhasználva a közelebbi törvényhatósági, részben pedig községi utak kavicsolására.

816. — *Mocsa* (Gesztési j.).

Fehér, mogyoró—dió nagyságú, pontusi korú **kvarczkavics**, az ú. n. Csémi kavicsgödörből, 5·7 kmtrnyire a községtől Ny-ra. E kavics-

bánya, melyet 1860-ban a Déli Vasúttársaság nyitott meg, 1881-ben a komárommegyei törvényhatóság bérletébe ment át, mely anyagát a törvényhatósági utak kavicsolására használja. Ugyanezen anyaggal kavicsoltatott a vaspálya vonala is.

817. — Nemes-Ócsa (Csallóközi j.).

Fehér, murvás-homokos, alluviális **kavics**, GALAMBOS ISTVÁN kavics-gödreből, mely a Kistányi dűlőben fekszik, 1 kmtrnyire a községtől Ny-ra. Megnyitásának éve 1894. E kavics a közelben fekvő törvényhatósági utak kavicsolására használtatik.

818. — Szomód (Tatai j.).

Világos-barna, majdnem likaestalan, kemény, negyedkori, édesvizi **mészke**, a leshegyi kőbányából, melyet ez idő szerint BARCZA ADOLF (Duna-Almás) bérel. A bánya a vasúti állomással 10 kmtrnyi vármegyei úttal van összekötve. Évenként mintegy 600 mtr³ műkővet termelnek e bányában, mit Budapesten nagyobb építkezéseknél, pl. a budai várpalotánál, továbbá Komáromban a várerődítéshez használtak. (M. K. Á. IV. 40.)

819. — Tardos (Tatai j.).

Barnászörös, tömött, liaszkorú **mészke** (márvány), a bányahegyi kőbányából, a melyből a süttői gőzhajóállomásig viczinális út vezet. Ezen kőzetből 3—4 mteres lapok fejthetők, a melyek megfaragva balkonlapok, folyosólapok, csatornarészek előállítására szolgálnak, főleg Budapesten.

820. — Tata.

a) Húsvörös, tömött, felső-liaszkorú **mészke**, gr. ESTERHÁZY MIKLÓS JÓZSEF, állítólag már a rómaiak ideje óta fennálló kőbányájából, mely a város D-i részén, a Szt.-Ivánhegyen fekszik. Ezen mészke ez idő szerint útkavicsolásra lesz felhasználva.

b) Szürke, tömör, alsó-liaszkorú crinoidás **mészke**, gr. ESTERHÁZY MIKLÓS JÓZSEF szt.-ivánhegyi Kékkő nevű kőbányájából, mely a város tőszomszédságában, a piarista gimnáziummal szemben fekszik. Ezen mészke átlag 0.75—2.0 köbméter nagyságú lapokban fejthető s az évi termelés átlag 2000 köbmtr. Keménységénél és rétegeességénél fogva ezen kőzet kevésbé alkalmas műkövek előállítására, leginkább csak útkavicsolásokra szolgál.

821. — Tata.

Világos-barnás, likacsos-szivacsos, diluviáliskorú **mésztafa**, gróf ESTERHÁZY MIKLÓS JÓZSEF bányájából, mely a város K-i szélén fekszik és már emberemlékezet óta létezik. A kifejtett darabok kisebb nagyságban építkezésekhez, és falazásokhoz használtatnak, évenként átlag 1000 mtr³ mennyiségben.

24. KRASSÓ-SZÖRÉNY VÁRMEGYE.

822. — *Anina* (Oraviczai j.).

a) Nyers kávészínű, tömött, felső-jura- (tithon-) **mészkö**, a melyben egyes részek keményebbek és a polirozott lapokon brecciaszerűen kitűnnek. E márvány BIBEL JÁNOS predetti kőbányájából való, melyet 1865-ben Aninától $\frac{1}{2}$ órányira DNy-ra nyitott meg. E bánya a krassovai állomással 3·5 kilométernyi hosszú sínpárral van összekötve. A kövek minden nagyságban termelhetők s egy ízben már 6 mtr³-es darabok is lettek szállítva, valamint 6 mtr. hosszú lépcsők és 10 mtr² nagyságú erkélylemezek is. Évenként átlag 3—4000 tonna követ fejtenek e bányában. A kövek faragott állapotban lesznek elszállítva, lépcsők, nyughelyek, erkély- és folyosólapok, szegély- és szerkezeti kövek alakjában. (M. K. Á. I. 23—24.)

b) Élénkvörös, krétakorú **mészkö**, kisebb, kékesfehér foltokkal, a Bohuj völgyből.

823. — *Anina* (Oraviczai j.).

Világos-szürke, közép szemű, csillámos, liaszkorú **kvarczhomokkö**.

824. — *Balosest* (Facseti j.).

Világos-szürke, sárga-eres, finomszemű **kristályos mészkö**, a m. kir. kincstár emberemlékezet óta fennálló kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. Azelőtt ezen mészkö mészégetésre is használtatott, ez idő szerint azonban évenként mintegy 100 köbmttrnyi mennyiségben kizárólag csak útkaviccsolásra szolgál.

825. — *Balosest* (Facseti j.).

Zöldesszürke, selymesfényű, vékonyalás **fillit**, a m. kir. erdőkincstár kőbányájából. Az évi termelés körülbelül 100 mtr³, mit részint Facsetre, részint pedig Lugosra szoktak szállítani különböző építkezésekre.

826. — *Báziás* (Moldovai j.).

Zöldesszürke, gyürödött **fillit-gnájsz** (injiciált pala), melyet a báziás—moldovai út mentén több ponton fejtenek. E kőzet útépitésekre, valamint a csekély helyi szükséglet kielégítésére szolgál.

827. — *Berzúska* (Moldovai j.).

Sötétes, biotitos **gnájsz**, a község D-i oldalán, a Széchenyi-út melletti kis kőbányából, a melynek anyagát helyben házalapozásokhoz stb szokták használni.

828. — *Birna* (Lugosi j.).

Szürkésen csikozott, fehér, durvaszemű, dolomitos **kristályos mészkö**, melyet több, a községtől K-re fekvő kőbányában fejtenek. A fejtett kőzet részint mészégetésre, részint pedig a lugos—facseti államországot kaviccsolására szolgál.

829. — Börza (Orsovai j.).

Szennyes-fehér, tömött, de hasadozott, felső-jura- (tithon-) korú **mészkö**, mely a község tőszomszédságában fekvő kőbányában fejtetik. Ezen kőbánya terménye a községben lévő nagyobb műmalmok alapozásához, egyes pillérek, parti védőművek, zsilipek építéséhez használtatott.

830. — Bozovics.

Zöldesszürke, középszemű **gnájsz**, a Valea Ligidiából. Ezen kemény s jól munkálható kőzetet terméskő alakjában helyben használják házépítésekhez.

831. — Bukin (Karánsebesi j.).

Szürke, finomszemű, padozott **biotit-gránit** (granitit), az 1895-ben újból üzembe vett kőbányából, mely a bukini völgy alsó részében, a Pojánára vezető út mentén, Bukintól 2·2 kmtrnyire NyÉNy-ra fekszik. E bánya tulajdonképen már 1872-ben lett megnyitva, az osztr. áll.-vasúttársaság által, a mikor ez a temesvár—orsovai vonalat építette. Ekkor ezen gránitból számos műszaki tárgyhoz: hidak-, viadukt- és tunnelfalazásokhoz vették innen a faragott köveket. Ezen idő óta azonban a bánya szünetel s csak legújabbán történt BRAUN JÓZSEF budapesti építészeti vállalkozó által kísérlet e kőzetet kockakövekre feldolgoztatni. Minthogy azonban e kőzet a padozottság irányában jobban hasad, mint erre merőlegesen, ezen kőzet előnyösebben faragott tömbökben műépítkezésekre volna használható. A padok 0·40—0·80—1·0 mtr. vastagok, a másik két irányban pedig tetszésszerű méreteken fejthetők a gránitlapok. (M. K. Á. I. 185.)

832. — Coronini (Moldovai j.).

Világos-barna, fehér-eres, tömött, felső-malmkorú **mészkö**, a rolamikvölgyi községi kőbányából. (M. K. Á. I. 21.)

833. — Csiklovabánya (Oraviczai j.).

Szürke, durvaszemű **diorit**, a szab. osztrák-magyar áll. vasúttársaság kőbányájából. Terméskő alakjában, de faragottan is különböző építkezésekre szolgál.

834. — Dognácska (Bogsáni j.).

a) Kékesfehér, középszemű **kristályos mészkö** (márvány), a felső-jura- (tithon-) mészkövonulat és a granodioritok kontaktusából. Ezen márványbánya a Péter-Pál bányamivelés közelében fordul elő s távolsága a németbogsáni vasúti állomástól 13 kmtr. Délmagyarországon számos kőfaragási és szobrászati munkára használtatott. A fejtett kövek átlag 0·5 mtr³ nagyok s az évi termelés 500 köbmtr. FERENCY ISTVÁN, az első magyar szobrász, a XIX. század huszas éveiben Dognácskán is fejtetett márványt szobrászati műveihez.

b) Sárgásfehér, kristályos **mészköbrecsia**, egyes vastagabb, feketés erekkel, a felső-jura- (tithon-) mészkö és a granodioritok kontaktusából.

835. — *Dolnya-Lyubkova* (Moldovai j.).

Sötétes, durvaszemű **biotit-gránit**, a Sztenka nevű sziklapadból, melyet a Dunaszabályozás alkalmával részben kirobbantottak.

836. — *Dubova* (Orsovai j.).

Szennyes-fehér, tömött, de hasadozott, tithon- (felső-jura-) korú **mészkö**, a községi kőbányából, melynek terméke mészégetésre, valamint útépitésre is használtatik.

837. — *Duleo* (Bogsáni j.).

Sárgásfehér, vékonyrétegzésű, csillámos **kristályos mészkö**, a községtől D-re fekvő községi kőbányából. Útkavicsolásokra szolgál.

838. — *Ezeres* (Resiczai j.).

Szürke, tömött, felső-jurakorú (tithon-) **mészkö**, az osztr.-m. áll. vasúttársaság bányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. Útkavicsolásra használják föl.

839. — *Fényes* (Teregovai j.).

Sötétszürke, finomszemű, csillámos, kissé meszes **kárpáti homokkő**, a mely a községtől 1·5 kmtrnyire KDK-re, a Riu albu-patak sziklás déli oldalán fordul elő. Távolsága az örményesi vasúti állomástól 5 kmtr. Kőzete igen jól faragható, de ez idő szerint csak a csekély helyi szükségleteket elégíti ki. (M. K. Á. IV. 111.)

840. — *Forasest* (Facseti j.).

Fehér, sárga-eres, finomszemű **kristályos mészkö** (fehér márvány), a gr. BETHLEN GÁBOR uradalmához tartozó területekről, a község tőszomszédságából. Különböző pontokon évenként 10 köbmt. lesz fejtve mészégetés céljából.

841. — *Hauzest* (Facseti j.).

Szürke, finomszemű **diorit**, a hauzest—nadrági út melletti patak oldalából, a hol Beck vállalkozó (R.-Gladna) kőbányanyitást kísérelt meg. Ezen tömör és kemény kőzet útfenntartási célokra, esetleg kövezőkoczkák előállítására is szolgálhatna.

842. — *Herkulesfürdő* (Orsovai j.).

Feketésszürke, palásan hasadó, liaszkorú **agyagpala**, az erdészeti lak melletti kőbányából, melynek anyaga a fürdőben házépítésre és partvédőművekre stb. használtatik. Hasonló anyagot nyertek a Szapáry-fürdő helyén foganatosított hegybontásnál, a melynek anyagát nyomban a Szapáry-fürdő építésére felhasználták.

843. — *Illadia* (jámi j.).

Világos-okkersárga, fehér-mészpáteres, tömött, felső-jura- (malm-) korú **mészkö**, a szab. osztr.-m. vasúttársaság fejtéseiből, melyek 3 kilo-

méternyire fekszenek a községtől K-re. Szükségszerinti mennyiségben ezen bánya különböző építkezésekre szolgáltatja az anyagot.

844. — Istvánhegy (Temesi j.).

Sötétszürke, tömött, felső-jurakorú **mészkö**, a brassói bánya és kohó részvényegylet 1857 óta üzemben lévő s a községtől 0·5 kmtrnyire fekvő mészköbányájából, mely évenként 1000 köbmtr. követ szolgáltat mészégetésre és nyers falazásokra.

845. — Jablanicza (Orsovai j.).

Vörös, diaszkorú (verrukano-) **konglomerát**, a M. Á. V. Globu-pataki kőbányájából. E kőbánya közvetlenül a vasút vonala mellett fekszik s kőzete műszaki tárgyak előállítására szolgál. A jablanicza—mehádia vasút-szakasz alagútja és összes átereszei ezen anyagból épültek.

846. — Kápolnás (Marosi j.).

Testszinű, tömött, korallós, tithon- (felső-jura-) korú **mészkö**. (M. K. Á. I. 20.)

847. — Kapriora (Marosi j.).

Különböző színű, tömött, felső-jura- (tithon-) korú **mészkö** (színes márvány), br. WODIANER ALBERT kapriorai birtokáról, a melynek bányáit ez idő szerint SEIDNER MIKLÓS (Soborsin) bérlí. A kőbányák, melyek a soborsini vasúti állomástól 7—8 kmtrnyi távolságban fekszenek, részint a bulzai, részint a kaprioriskai völgyben találhatók. Mindegyikhez jó kocsit vezet. A bányák a következők:

1. Az Albertbánya, a bulzai völgy alsó részében, annak bal oldalán, Kapriora községtől 2 kilométernyire K-re. Ezen bánya 50 méter hosszúságban és mintegy 25—30 mtr. magasságban tárja fel a kőzetet. Kőzete rózsaszínű **márvány**, mely egészen 2 mtr. vastag padokban fordul elő. A lapok irányában pedig 3—4 mteres és még hosszabb darabokat lehet kifejteni, a melyek lépcsőzetek, falburkolatok és egyéb diszes építkezési célokra alkalmasok.

2. Az előbbi bányától kissé D-re, szintén a bulzai völgy bal oldalán fekszik a Margitbánya, melynek **mészköve** szennyessárgásszínű. Mivelése a bánya kedvezőtlen fekvése és a kőzet határozatlan színe miatt abban maradt.

3. A Györgybánya, még lejjebb D-re a bulzai völgyben, a patak jobb partján. Itt 40 mtr. magas- és 120—150 mtr. hosszúságban egy világosokkersárga, tömör **mészkö** fordul elő, melynek padjai 5—6 mtr. vastagok. Ez a kőzet kivált szerkezeti kövek és lépcsők előállítására való. Távolsága Kapriorától 3 kmtr.

4. A Ferencz-Józsefbánya, a Kaprioriska völgyben, Kapriorától 1 kilométernyire D-re, főleg a patak jobb oldalán. Az itt előforduló tithon-**mészkö** 0·60—1·50 mtr. vastag padokban fordul elő. Anyaga kiválóan

tömör, repedés nélküli s szienasárgaszínű, mely többé-kevésbé erősen mutatkozik az egyes padokon. A padozottság irányában tetszésszerű méretekben fejthető s nemcsak szerkezeti kövek és lépcsők faragására hanem még nagy oszlopok esztergályozására is alkalmas. Aradon a város ház, Ujvidéken az igazságügyi palota, Budapesten a közúti vaspálya r.-tér bérpalotáinál, az osztálysorsjáték palotájánál és a postatakarékpénztár építkezéseinél használtatott. (M. K. Á. IV. 7.)

Valamennyi kőbánya közete SEIDNER MIKLÓS soborsini kőfaragó-mű helyébe kerül, hol finomabban kifaragják és polirozzák. Az 1. és 4. szám alattiak külföldön is keresettek.

848. — Kapriora (Marosi j.).

Fekete, barnás és szürkefoltos, felső-jurakorú konglomerát, téglavörös czeментtel. Ez a ritka szépségű kőzet egyetlen padot képez az Albertbánya felső-jura-mészköve között, a melylyel együtt szokták fejteni. Tulajdonosa, SEIDNER MIKLÓS (Soborsin), alkalomadtán kisebb díszmunkákra használja e konglomerátot.

849. — Kis-Mutnik (Facseti j.).

Ólomszürke, selymesfényű, jól hasadó fillit, melyet a község ÉK-szélén lévő községi kőbányában fejtenek. Ezen kőzet kizárólag csak község építkezéseinél használtatik.

850. — Kis-Szurduk (Facseti j.).

Ólomszürke, selymesfényű fillit, melyet több, a község körül fekvő kőbányában már igen régi idő óta fejtenek. Ezen kőzet nemcsak helyben hanem a facseti járás más, kőben szűkölködő részeiben építőanyagnak főleg alapozási munkálatokra használtatik.

851. — Kornyaréva (Teregovai j.).

Szürke, finom—középszemű kvarczhomokkő, a liaszformatióból. Ezen padosan hasadó homokkő a községtől É-ra, vagy 3 kmtrnyire a Óhába völgyében fekvő Bozia házesoport körüli árkokban lesz fejtve é alkalomadtán hid-, átereszek, vagy útépitésekre használva.

852. — Krivina (Facseti j.).

Szürke, sávos-réteges, finomszemű kristályos mészkö, a GROTKÁS ERNŐ tulajdonát képező területekről, melyek a községtől D-re fekszenek. E kőzetből, melyet már emberemlékezet óta szednek-fejtenek, évenként egy-egy mészkemenczére valót, útkavicsolásra pedig mintegy 100 köbmtrnyi mennyiséget termelnek.

853. — Krusovecz (Teregovai j.).

Világos-szürke, meszes, csillámos, szarmatakorú homokkő, mely községtől ÉNy-ra fekvő Vertopu nevű árokban fordul elő. Távolsága vasúti állomástól 3 kmtr. E homokkő vagy egyenes lapú padokban fordul elő s akkor 1—2 mtr²-nyi méretekben is fejthető, vagy pedig óriási

hengeralakú konkrétiókban található, a melyek olykor mtr. átmérőjűek és több mtr. hosszúak. Helyben ajtó- és kaputámaszokat faragnak belőle. Az évi termelés bizonytalan.

854. — *Lalasincz* (Marosi j.).

Világos-barnásszürke, tömött, felső-jurakorú **mész**kő, egyes fehéres korallós foltokkal. A kőfejtő hely, mely a m. kir. erdőkinestáré, 4 kilométernyire fekszik a berzovai vasúti állomástól. Az évi kőtermelés tetemes, a mennyiben szaporán meszet égetnek belőle, mit a Maros mentén, egészen Szegedig szoktak elárusítani.

855. — *Lunkány* (Facseti j.).

a) Fehér, finoman-szemcsés **kristályos mész** (fehér márvány) és fekete, meszes agyagpalarészletekkel csikozott kristályos mész, az oborai márványbányából. E bánya, mely a Brassói bánya és kohó részvényegylet tulajdonát képezi, 1893-ban lett feltárva, de eddig érdemlegesen üzembe véve még nincsen. Jelenlegi bérlője BAERSDORF, BLACH és TSA'czég (Bécs). E bánya Lunkánytól 20 perecznyire fekszik DK-felé. (M. K. Á. IV. 1.)

b) Világos-szürke, igen finomszemű, dolomitos **mész**kő, az út mentén fekvő fejtőhelyekről, melyek ugyanazon társaság tulajdonai. E mész-kőből az erre felé vezető vármegyei út lesz kikavicsolva.

856. — *Lunkavicza* (Teregovai j.).

Szennyes-sárgás, felső-mediterránkorú (lajta-) **mész**kő. Jól faragható; műköveket készítenek belőle hid- és házépítkezések számára. Az évi termelés mérsékelt.

857. — *Macsova* (Temesi j.).

Sötétszürke, tömött, vékonyan fehér-mészpáteres (bitumenes) **mész**kő a krétakorból, LITSEK BÉLA 1889 óta megnyitott kőbányájából. A kőbánya a községtől 5 kmtr. távolságban fekszik és évenként mintegy 100 köbmt. követ fejtenek benne, mit kizárólag mészégetésre használnak fel.

858. — *Majdán-Rakovicza* (Oraviczai j.).

Szürke, gránitosan-szemcsés, öregszemű **granodiorit**,* (ROSENBUSCH szerint kvarcdiorit), az osztr.-m. áll. vasúttársaság, részben pedig a község tulajdonát képező kőbányából, mely 1880-ban lett megnyitva. Bérlője BIBEL JÁNOS (Oravicza). A bánya részben Oravicza, részben Majdán határában fekszik, Oraviczától 1 kmtrnyire Ny-ra. A kövek egész 2 mtr³ nagyságig fejthetők. Évenként 9000 tonna kő lesz e bányából elszállítva, mit kövezetkoczkákra, fejkövekre, terméskőre és kavicsra dolgoznak fel. Szegedre is sok vagonnal szállítottak innét az árvíz utáni években. (M. K. Á. I. 225—226.)

* Régebben dáczitnak is nevezték.

859. — *Mehádia* (Orsovai j.).

Vörös, diaszkorú konglomerát, mely nagy rögökben található a Szverdin-patak völgyében. Ezen rögökből sok követ faragtak ki az osztrák-magyar áll. vasúttársaság orsovai vonalának építése alkalmával, a vonal műszaki tárgyaihoz.

860. — *Mehádia* (Orsovai j.).

Világos-szürke, konglomerátos, rhét-liaszkorú kvarczithomokkő, a Valea máre völgyből, a melynek kőzetét házalapozásokra és útépítésre használják. Tulajdonképeni kőbánya ezen völgyben nincsen, a mennyiben a követ a sziklás völgyoldalból szabadon szedhetik és lefeszíthetik.

861. — *Mehádika* (Teregovai j.).

Szennyes-sárgás, felső-mediterrán (lajta-) mészkő, a Musnik nevű kőbányából, melyet terméskő alakjában és faragottan használnak. Lépcsőket, fedőlapokat készítenek belőle.

862. — *Möru* (Karánsebesi j.).

Fehéres, öregszemű muszkovit-pegmatit, a Sásza völgyből. Ezen kőzet csak faragatlanul, helyben talál alkalmazást egyszerűbb falazásokra. Tulajdonosa a m. kir. erdőkinestár.

863. — *Möru* (Karánsebesi j.).

Zöldesszürke, durvaszemű biotit-muszkovit-gránit (protogin-gránit), a Muntye mik típusából. Ezen kőzet nyersen és faragva különböző építkezésekhez és hidakhoz alkalmas. Tulajdonosa a m. kir. erdőkinestár.

864. — *Möru* (Karánsebesi j.).

Zöldesszürke, selymesfényű szericzites fillit, a Pojana-möru Plájunedjei hegy oldalából. A jól hasítható kőlapok egyszerűbb járdakészítésre alkalmasak.

865. — *Nadrág* (Temesi j.).

Világos-szürke, öregszemű granodiorit, a Valea kornyetből. Ezt a kőzetet a vasgyártelepen különböző alapozásokra és partvédművek építésére szokták használni.

866. — *Nadrág* (Temesi j.).

Szürke, csillámos fillit, a község É-i kijáratánál található kőbányából, a melynek palásan hasadó kőzetét a vasipartelepen különböző építkezésekre és alapozásokra használják.

867. — *Nádas* (Jámi j.).

Sárgás, oolitos-foraminiferás, ritkás, szarmatakorú mészkő, a Gyalu picsori nevű községi bányából, mely a községtől $\frac{1}{2}$ órányira ÉNy-ra fekszik. E kőzet, mely könnyen faragható, jó és kedvelt épületkő gyanánt szolgál a környéken.

868. — *Nádas* (Jámi j.).

Zöldes, chloritos pala, az 1890-ben megnyitott községi kőbányából,

mely a Gyalu-mori hegyen, a községtől $\frac{1}{4}$ órányira fekszik. Ezen 1—2 méteres lapokban fejthető palás kőzet nyersen építkezési célokra szolgál.

869. — Német-Bogsán.

Szennyes-fehér, finomszemű, felső-jurakorú (tithon-) **mészkö**, az osztr.-m. áll. vasúttársaság Kolczán nevű, 1876-ban megnyitott kőbányájából, mely a Berzava bal partján, a községtől 3·6 kmtrnyire DK-re fekszik. E kőzetből, mely alig van rétegezve, olykor 0 25 kbmtres darabokat is lehet fejteni. Az évi kőtermelés 1600 köbmt., mit leginkább mészégetésre, továbbá építkezési célokra, falazásokra és végre a vaskohóban, N.-Bogsánban hozag gyanánt használnak fel. 150 köbmt. pedig kavics alakjában használnak el a vasúti test kikavicsolására.

870. — Obréza (Karánsebesi j.).

Világos-szürke, öregszemű, biotitos **granodiorit**, mely a községgel szemben, a Bisztra jobb partján fordul elő. Mint terméskő 1897-ben a vármegyei úti hidakhoz és áterezekhez használtatott. (M. K. Á. IV. 64.)

871. — Ó-Moldova (Moldovai j.).

Sötétszürke, tömött, konglomerátos szövetű, malmkorú (felső-jura-) **mészkö**, a varadvölgyi kőbányából. (M. K. Á. I. 22.)

872. — Ó-Ogradina (Orsovai j.).

Szennyes-fehér, tömött, de nagyon hasadozott, tithonkorú (felső-jura-) **mészkö**, a községi kőbányából, melynek terméke mészégetésre szolgál. Hasonló mészkö van a Mrakonya-patak torkolatában is.

873. — Oravicza.

Sötétszürke, tömött, felső-jura- (malm-) korú **mészkö**, az osztr.-m. áll. vasúttársaság régi kőbányájából, mely az Aninára vezető út mellett, Oraviczától 7 kmtrnyire K-re fekszik. Ezen kőzet szükség esetén 1 mtr³ nagyságú darabokban is fejthető. Nyersen magasépitményekhez szolgáltatva az anyagot, faragva pedig gépek alá alapzatokra használtatott fel.

874. — Oraviczabánya (Oraviczai j.).

Szürke, öregszemű, biotit- és amfiboltartalmú **granodiorit**; a kőbánya BIBEL JÁNOS-é, ki e kőzetet különféle műkövek előállítására használja.

875. — Örményes (Teregovai j.).

Kékesfehér, öregszemű **kristályos mész**, az igen régóta fennálló községi kőbányából, mely a községtől 4 kmtrnyire É-ra, az állami országút mellett fekszik. Bérelője GOTH PÁL (Herkulesfürdő). Ezen bánya kőzete kizárólag az állami út közel eső szakaszainak kavicsolására szolgál.

876. — Orsova (Orsovai j.).

Csillámos **gnájsz**, melyet az osztr.-m. áll. vasúttársaság építése alkalmával a vasúti vonal egyes műszaki tárgyainak és védőfalainak építéséhez, az Allion nevű hegy Ny-i tövében fejtettek.

877. — *Ó-Szádova* (Teregovai j.).

Kékesfehér, öregszemű **kristályos mész**, az igen régóta fennálló községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re, az országút mellett fekszik. Bérelője MÜLLER ANTAL. Ezen kissé dolomitos mészből évenként 200 vasúti vagonnal szállítanak Resiczára, az ottani vasolvasztók számára hozag gyanánt.

878. — *Pervova* (Bozovicsi j.).

Zöldesszürke, tisztátalan **szteatit** (szalonakő), az Ogasu orvina árok-ból. Iparilag felhasználva eddig még nem lett.

879. — *Pestyere* (Temesi j.).

Világos-szürke, tömött, sárga-mészpáteres, felső-jurakorú **mészkö**, báró RODICH AGATHA kőbányájából, mely 1845 óta létezik és évenként mintegy 300 köbmt. mészkövet szolgáltat, mit mészégetésre, építkezésre és úti kavics termelésre használnak fel. E kőbánya 1 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől.

880. — *Petnik* (Orsovai j.).

Sárgás, kövületes, felső-mediterránkorú (lajta-) **mészkö**, a községi kőbányából, melynek anyagát faragott állapotban különböző építkezési célokra használják. Az évi termelés csekély. A temesvár—orsovai vasút építkezéseinél is nagyobb mérvben alkalmazták.

881. — *Petrosza* (Facseti j.).

Tarka, vöröses, meszes ezementtel összetartott, neogén- (?) korú, poligén **konglomerát**, GROTKÁSZ ERNŐ malomkőbányájából, mely a község DK-i szélén emberemlékezet óta miveltetik. Ezen kőzetből évenként vagy 30 darab malomkővet faragnak.

882. — *Petrosza* (Facseti j.).

a) Világos-szürke, vörös-eres, réteges, finomszemű **kristályos mész**, a GROTKÁSZ ERNŐ tulajdonát képező területről, a község közvetlen D-i közelségében. Ezen anyagot több ponton szedik, évenként átlag 5 köbmt. mennyiségben mészégetés céljából.

b) Sötétebb-szürke **kristályos mész**, mely GROTKÁSZ ERNŐ birtokán, a Pojén felé vezető út mentén több helyen lesz fejtve-szedve, útkavicsolás céljából, évenként átlag 50 köbmt. mennyiségben.

883. — *Plavisevicza* (Orsovai j.).

Szürke, tömött, tithonkorú **mészkö**, a mrakonyavölgyi kőbányából. Ezen kőbánya anyagát dunaszabályozási célokra és hid- és támfalak építésére használják a Széchenyi-út mentén. (M. K. Á. I. 25.)

884. — *Ponyászka* (Oraviczai j.).

Sötétes, öregszemű és vörhenyes, középszemű **biotit-gránit**, BIBEL JÁNOS kőbányájából. Helyben és Bozovicsen különböző építkezésekre és

gátak építésére használtatott. A durvábbszemű módosulatból malomkövet is készítettek.

885. — *Ponyászka* (Bozovicsi j.).

Sötétszürke, aprószemű **amfibol-diorit**, BIBEL JÁNOS (Oravicza) kőbányájából. (M. K. Á. I. 227.)

886. — *Pozsoga* (Marosi j.).

Vörös, tömött, jura-mészkö. A kőbánya tulajdonosa a m. kir. erdőkinestár. E mészkövet leginkább Szegedre szállítják — évenként 1000--1500 mtr³ mennyiségben — mészégetés céljából.

887. — *Resiczabánya*.

Világos okkersárga, tömött, fehér-mészpáteres, felső-jura-mészkö (malm), az osztr.-m. áll. vasúttársaság kőbányájából, mely a község tőszomszédságában a Kereszthegyen fekszik, mely a kohókkal drótkötélpályával van összekötve. Az évi termelés 11,000 köbmtr., mit kizárólag a vaskohókban hozag gyanánt használnak el.

888. — *Resiczabánya* (Resiczai j.).

Sötétzöld **szerpentin** (szerpentinesedett amfibolit), a községtől KÉK-re, a resicza—szekuli út mentén. Még most semmire sem használják.

889. — *Resiczabánya* (Resiczai j.).

Szürke, fehér- és feketecsillámú, durvaszemű **csillámpala**, az osztr.-magyar áll. vasúttársaság bányájából, mely az úton Szekul felé, a vasút 74. profilja mellett, a várostól 7.4 kmtrnyire K-re fekszik. E bánya ezen a ponton, melyet Podu Iuj Sandu-nak neveznek, 1872-ben lett megnyitva. Évenként ezen kvarezdús csillámpalából átlag 6500 köbmtrt fejtenek, mit csakis nyers állapotban, különféle falazásokra használnak fel.

890. — *Resiczabánya* (Resiczai j.).

Sárgás, finomszemű, liaszkorú **kvarczhomokkő**, mely a Budinik-hegyen lévő fejtésekből való; távolsága a vasúti állomástól 22 kmtr., a hova 2 kmtrnyi dülő-út és 20 kmtrnyi műpálya vezet. Ezen kőfejtő az osztr.-m. áll. vasúttársaság tulajdonát képezi. Rendesen csak terméskő alakjában használják különböző építkezésekhez, de értékesítik a tűzálló téglák gyártásánál is. A kőtermelés évenként mintegy 500 köbmtrt tesz ki.

891. — *Rumungest* (Facseti j.).

a) Világos-szürke, finomszemű, rétegzett, kristályos **mészkö**, az igen régi idő óta fennálló FÁBRY KÁLMÁN-féle mészköbányából, mely a községtől 4 kmtrnyire DK-re, a Vale cornu nevű völgyben fekszik. Évenként 500 köbmtr. mészkövet fejtenek e bányában mészégetés céljából.

b) Szürke, finomszemű, dolomitos **mész**, az 1895-ben megnyitott FÁBRY KÁLMÁN-féle kőbányából, mely a községtől 5 kmtrnyire K-re, a forasesti völgy elején fekszik. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

892. — Ruszka (Teregovai j.).

Sötétvörös, poligén, diaszkorú **konglomerát**, a Hideg völgy észak oldalán, a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányából, a mely teregovai vasúti állomástól, 3—3·5 kmtrnyi távolságban található. A bánya terület tulajdonosa a község, a bánya bérlője pedig CATHRY SZALÉZ és FIA (Budapest). Ezen kőzet terméskő alakjában és faragottan használtatott nagyobb délvidéki művek építésénél, pl. a temesvár—orsovai vasútépítésénél 1876—1878-ban, a Porta orientalis állomás melletti alagút kifalazásánál, továbbá az orsovai rakodóépítésnél stb. Jelenleg a bánya nincsen üzemben. (M. K. Á. IV. 105.)

893. — Ruszkicza (Karánsebesi j.).

Fehér, középszemű **kristályos mész** (fehér márvány), az 1884-ben megnyitott, s a m. kir. kincstár tulajdonát képező bányából, mely a Paretur kurács völgyben, 1 kmtrnyire a községtől É-ra fekszik. A bánya bérlője BIBEL JÁNOS (Oravicza). A fejthető márványdarabok legnagyobb mérete 1·4 mtr³. Az évi átlagos termelés 800 tonna, mit további feldolgozás céljából a karánsebesi műhelybe szállítanak, hol e nyers tömböket szétfűrészelik és finomra kidolgozzák, még pedig síremlékekre, lépcsőfokokra és egyéb építészeti műtárgyakra. (M. K. Á. I. 2—3.)

894. — Stájerlak (Oraviczai j.).

Vörhenyes-fehér, vörös-eres, tömött, alsó-krétakorú (neokom-) **mészkő**

895. — Stájerlak (Oraviczai j.).

Feketésszürke **diorit**, a ponyászkai Pojana és Ogasu alibeg közötti hegylejtőről. Ezen fejtési pont BIBEL JÁNOS (Oravicza) tulajdona.

896. — Stájerlak (Oraviczai j.).

Szennyes-fehér, csillámos, durvaszemű, liaszkorú **kvarcshomokkő** a Wellerköpfl nevű kőbányából, mely az aninai vasúti állomástól 5 kilométernyire fekszik. Ezen kőbánya az osztr.-m. áll. vasúttársaság tulajdona, a mely ezen kőzetet nagyolvasztók építésére használja. A faragott műkövek 0·5—4·00 mtr³ nagyok. Az évi termelés 50 mtr³ faragott kő és 500 mtr³ terméskő.

897. — Szikevicza (Moldovai j.).

Világos-szürke, durvaszemű **gránitit**, a község területéhez tartozó Ljuborázsdia nevű telepről. Ezen gránitelőfordulás közvetlenül a Dunaparton fekszik, a hol CATHRY SZALÉZ és FIA (Budapest) legújabbán kőbányát is nyitott. Ezen bánya a drenkovai és ó-moldovai hajóállomástól egyaránt 17 kmtrnyire, a báziai vasúti állomástól ellenben 34 kilométernyire fekszik. (M. K. Á. II. 23.)

898. — Szokolár (Jámi j.).

Sötétszürke, tömött, fehér-mészpáteres, bitumenes, márgás **mészkő** az alsó-krétakorból, a községtől 2 kmtrnyire K-felé fekvő fejtési helye

ról, a honnét a szab. osztr.-m. áll. vasúttársaság évenként 150 köbmtr. anyagot fejtet különböző építési célokra.

899. — *Szvinicza* (Moldovai j.).

Vöröses-barna, foltos, felső-jurakorú (tithon-) **mészkö**, az 1876-ban megnyitott községi kőbányából. A bánya a magyar-grébeni telep felett fekszik 2 kmtrnyire a községtől ÉNy-ra, az állami országút közelében. Bérelője BIBEL JÁNOS (Oravicza). A fejthető padok legnagyobb méretei $0\cdot50 \times 2 \times 3$ mtr. s évenként vagy 300 köbmtrt szoktak termelni, mit faragott állapotban vasúti és hidépítési műtárgyakra (pl. a csernavodai hidhoz Romániában), Herkulesfürdön a fürdőkádak készítésére stb. használtak, nyersen pedig a Dunaszabályozásnál is igénybe vettek.

900. — *Szvinicza* (Moldovai j.).

Halvány-húsvörös **felzit-porfir**, a Jeliséva völgyből. A fejtési pont a m. kir. erdőkinestár tulajdona. Eddig csak az ötvenes és hatvanas években használták építkezésekre; azóta fejtés nem történt.

901. — *Szvinicza* (Moldovai j.).

a) Zöldesszürke, durvaszemű **gabbro**, melyet az Al-Dunaszabályozás vállalata 1899 óta fejtet. A kőbánya a Júczi-patak torkolatánál, közvetlenül a Dunaparton nyitattott s a fejtett nyers tömbök különböző folyamatszabályozási védművek építésére szolgálnak.

b) Fekete, öregszemű **gabbro**, a Júczi-patak szurdokában lévő kőbányából. Ez a fejtési pont, a hol a gabbro teljes üdeségében fejthető, körülbelül 0·5 kilométernyire fekszik bent a völgyben, a Széchenyi úttól É-ra. Az eddigi fejtés csak kísérletszámba megy.

902. — *Szvinicza* (Moldovai j.).

a) Vörhenyes-fehér, durvaszemű, rhét-liaszkorú (ú. n. pregedai) **kvarczhomokkő**, az 1895-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. A bánya bérelője DÉNES ZSIGMOND (Budapest). Néhány év előtt a dunaszabályozási munkálatokhoz szolgált ezen kőzet, még pedig évenként átlag 2000 köbmtr. mennyiségben.

b) Szürkésfehér, durvaszemű **homokkő** a községi, 2 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából, mely szintén DÉNES ZSIGMOND budapesti vállalkozótól 1895-ben lett megnyitva s mely a Dunaszabályozáshoz évenként 1000 köbmtr. követ szolgáltatott.

c) Szürkésfehér, durvaszemű **homokkő**, az előbbi mellett fekvő községi kőbányából, melyet 1895 óta PASCUTTI JÁNOS (Orsova) műveltet. E kőzetből évenként átlag 160 köbmtrt fejtenek, mit faragott állapotban jelzőoszlopokra, fedőlapokra, valamint nyersen útépitésre használnak.

Ezen kőbányák 45 kmtrnyire fekszenek az orsovai vasúti állomástól és 21 kmtrnyire a drenkovai hajókikötőtől. Mind a két ponttal a Széchenyi-út köti össze. Eddigelé főleg Dél-Magyarországon használták

ezen kitünő kvarezhomokköveket. Többi között a Széchenyi-út mentén épülő vashidak hidfőihez használják. Készítenek továbbá fedőlapokat a Széchenyi-úti támfalakra és végre malomköveket is. (M. K. Á. II. 87.)

903. — *Temes-Szlatina* (Teregovai j.).

Szürke, aprószemű **palás gránit** (gnájsz-gránit), melyet helyben partvédőfalazatokra és házalapozásokra szoktak használni.

904. — *Tomest* (Facseti j.).

Szürke, finomszemű, sávós-réteges **kristályos mészkő**, az emberemlékezet óta fennálló LOSCH ADOLF-féle köfjétekből, melyek a községtől D-re, a Lunkányra vezető út mellett több ponton láthatók. Ezen fejtési helyek anyaga útkavicsul szolgál, még pedig évenként átlag 2500 köbméter mennyiségben.

905. — *Toplecz* (Orsovai j.).

Szennyes-fehér, szivacsos-likacsos, helyenkint pizolitós, ó-alluviális **mésztufa**, mely a község keleti szélén platót alkot, a melynek anyagából a község lakói házaikat alapozni szokták.

906. — *Új-Borlovény* (Bozovicsi j.).

Szürke, csomós **csillámpala**, a melyből helyben falusi használatra malomkövet faragnak.

907. — *Új-Ogradina* (Orsovai j.).

Fehéres, apró gránátszemes **granulit**, a Valea sodol nevű völgyben lévő községi kőbányából, mely a községtől ÉK-re fekszik. Ezen kőzetet főleg Orsován szokták házalapozásoknál és parti védművek építésénél használni.

908. — *Valemáre* (Marosi j.).

Sötétszürke, paleozóos, dolomitos, kissé kovásodott **mészkő**. A fejtési hely a m. kir. erdőkinestár tulajdona.

909. — *Vaskő* (Bogsáni j.).

Szürkés tithon-**mészkő**, mely építkezésekre és mészégetésre, részben pedig cémentkészítésre szolgál.

910. — *Vaskő* (Bogsáni j.).

Vörhenyes-szürke, gránitos szövetű, öregszemű, orthoklász- és oligoklásztartalmu **granodiorit** (ROSENBUSCH szerint kvarezdiorit), az osztr.-m. áll. vasúttársaság tulajdonát képező Bartos nevű kőbányából, mely a resicza—bogsán—vaskői vasút 295. számú profiljánál fekszik, E bánya 1894-ben lett megnyitva. Távolsága Vaskótól 2 kmtr. ÉNy-ra, Román-Bogsántól ellenben 4·7 kmtrnyire DK-re. E kőzetből évenként mintegy 200 köbmt. mennyiségben fejtenek, mit nyersen és faragva különböző építkezésekre használnak. Így készítenek belőle nagyobb műköveket, kövezeti koczkákat, a hulladékból pedig utakra való kavicsot. Használtatott a szegedi hidépítésnél és 1872/75-ben Budapesten is utcزابurkolati kőnek.

911. — Vaskő (Bogsáni j.).

Sötétes csillámpala, a melynek közete a környéki utak kavicsolására szolgál.

912. — Vaskő (Bogsáni j.).

Fehéres kvarczit, a községtől D-re, a Kraku-lungun levő kőfejtőből, a melynek közete útkavicsolásra szolgál.

913. — Verendin (Teregovai j.).

Szennyes-sárgás, olykor kavicsos, felső-mediterránkorú (lajta-) mészkő, melynek anyagát terméskő alakjában és faragottan használják.

914. — Zsidóvár (Temesi j.).

Világos-szürke, durvaszemű, biotit- és amfiboltartalmú **granodiorit*** (ROSENBUSCH kvarcdiorit), GLASNER JÓZSEF és ANTAL zsidóvári kőbánya részvénytársaság (Budapest) 1893-ban megnyitott kőbányájából. A bánya a községtől 1 kmtrnyire DK-re, a Valea sgymir nevű völgyben fekszik. A legnagyobb fejthető darabok 3—10 köbmt. nagyok. Az átlagos évi termelés 20,000 darab 18 köbmtres kövezőkocska, 30,000 18/18/12 köbcentiméteres fejkő, 80 pár kapuvédő, 200 darab 2—2.5 mtes járdakő és 400 köbmt. zúzott kavics. Utczákat köveztek eddigelé Lugoson és próbaként Budapesten. Újabban a zoborhegyi (Nyitra) millenárius műemlék szintén ezen anyagból készítettett, valamint az állandó országház körüli járdaszegélyek is. Sok MÁV. hid is ebből az anyagból készült. (M. K. Á. I. 205. és II. 34.)

915. — Zsupanek (Orsovai j.).

Sárgás, ritkás, felső-mediterránkorú (lajta-) **mészkő**, a községi Geocse nevű kőbányából, mely vagy 1 kmtrnyire fekszik a falutól ÉNy-ra, a Duna hajóállomásától és az orsovai vasúti állomástól pedig egyaránt 5 kmtrnyire. Jelenlegi bérlője SPATARIU GYÖRGY. E bányát 1875-ben nyitotta meg a szab. osztr.-m. áll. vasúttársaság. Közete számos áteresznél és boltozott hidnál, valamint magánépítkezéseknél használtatott Orsova és Karánsebes vidékén, az orsovai vasúti állomásnál stb. Az átlagos évi termelés 100—150 köbmt. (M. K. Á. II. 10.)

916. — Zsurest (Lugosi j.).

Szürkésen csikozott, fehér, durvaszemű, dolomitos **kristályos mész**, melyet több, a község tőszomszédságában fekvő bányában útkavicsolás céljából fejtenek. Főleg a lugos—facseti állami útszakasz az, melynek fentartására ezen kőzet szolgál. Különben mészégetésre is használják.

* Régebben kvarcstrachitnak is nevezték.

25. LIPTÓ VÁRMEGYE.

917. — *Három-Revucza* (Rózsahegy j.).

Sárgásfehér, szivacsos-likacsos, puhább, negyedkori **mésztufa**, Felső Revuczáról. A fejtési pont 28·5 kmtrnyire fekszik a besztérczébányai vasuti állomástól. A kőzet könnyen fűrészselhető és falazásokra igen alkalmas.

918. — *Hybbe* (Liptóújvári j.).

Szürke, finomszemű, felső-eocénkorú **homokkő**, az 1835-ben megnyitott községi kőbányából, mely a mezővárostól 0·5 kmtrnyire, országút mellett fekszik. A termelt kövek nagysága igen különböző, egészen 1·5 köbméterig; az átlagos évi termelés 600 köbmr., mit kőépületek építésére, kövezetekre és lépcsőfokok faragására használnak.

919. — *Nagy-Bobrócz* (Liptószentmiklósi j.).

Sötét-füstbarna, meanderesrajzú, triaszkorú **mészkő**. A kőbánya 4—5 kmtrnyire fekszik a kassa-oderbergi vasut liptószentmiklósi állomásától.

920. — *Rózsahegy*.

a) Világos-barnás, likacsos-szivacsos, diluviális **mésztufa**, növényi részek lenyomataival, a még a XVII. század végén megnyitott Na Zazjerczach nevű városi kőbányából, mely a régi papirmalom mellett, a várostól 5 kmtrre K-re fekszik. E kőzetből több mtr. átmérőjű tömbök is faraghatók, illetve fűrészselhetők. Nyersen és idomítva építkezésekre, főleg boltozásokra szolgál.

b) Tömöttebb, kevésbé likacsos **mésztufa**, a szintén városi, 1875-ben megnyitott kőbányából, mely a pri Suchanokom nevű ponton, a régi papirmalomhoz vezető hid mellett, a várostól 4 kmtrnyire K-re fekszik. E kőzet mely bármily nagyságú tömbökben faragható, igen jó épületkövet szolgáltat, különösen alapozásokhoz. Gyárakban alapköveknek is használták.

921. — *Rózsahegy*.

Barnásszürke, meszes kötőszertű, többnyire borsónagyságú dolomit. kavicsszemekből álló, eocénkorú **konglomerát**, az 1879-ben megnyitott városi, Sjancze nevű kőbányából, mely a várostól 2 kmtrnyire D-re fekszik. E kőzetből 1—3 mtr. átmérőjű tömböket lehet fejteni. E kőzet építkezésre és járdakövezésekre használtatik, évenként változó mennyiségben

26. MÁRMAROS VÁRMEGYE.

922. — *Akna-Sugatag* (Sugatagi j.).

Fehér, finomszemű **gipsz**. (MERZA K. Bányászati és Kohászati Lapok 1901. 49—52. l.)

923. — Akna-Sugatag (Sugatagi j.).Sárgás, finomszemű **andezittufa**.**924. — Berlebás** (Tiszavölgyi j.).

Világos-husvörös, fehér-eres, tömött, paleozoos **mészkö**, a m. kir. erdőkincstár tulajdonát képező Solyma bányából, mely a marmarosszigeti vasuti állomástól 38 kmtrnyire fekszik. A környéken házépítésre és sírkő faragásra használják.

925. — Farkasrév (Sugatagi j.).Szürke, finomszemű **kárpáti homokkő**.**926. — Fejéregyháza** (Szigeti j.).

Világos-szürke, aprószemű, kissé meszes **kárpáti homokkő**, a Tisza jobb partján fekvő községi kőbányából. (M. K. Á. I. 296—297.)

927. — Felső-Nyeresznicze (Taracsvizi j.).Világos-zöld, finomszemű **andezittufa**.**928. — Felső-Róna** (Tiszavölgyi j.).

a) Világos-barnás, porózus, felső-mediterránkorú, foraminiferás **mészkö**, az 1 kmtrnyire ÉK-nek fekvő Pliska nevű mészköbányából, mely a m. kir. erdőkincstáré. E bányában évenként átlag 8000 q lesz fejtve és mézszé égetve.

b) Szürke, középszemű, egyes kvarczzemeket tartalmazó, felső-mediterránkorú lithothamniumos **mészkö**, a községi Hlisztejuszki jaina nevű kőbányából, a mely Szenes sóvasuti állomástól 2·5 kmtrnyire fekszik, a mely távolságból csak 2 kmtr. megyei út, 0·5 kmtr. pedig út nélküli. A bánya ez idő szerint még nincsen üzemben. (M. K. Á. IV. 22.)

929. — Felső-Róna (Szigeti j.).Világos-szürke, aprószemű, meszes **kárpáti homokkő**.**930. — Felső-Visó** (Visói j.).

Zöldefehér, foltos, finomszemű, kristályos, paleozooskorú **mészkö**, a Gurgulyátáról és a Valea pestyéből. A bánya, mely a közbirtokosságé, 70 kmtrnyire esik a marmarosszigeti vasuti állomástól. Helyben építkezésekre szolgál.

931. — Felső-Visó (Visói j.).

Szürke, durvaszemű **biotit-amfibol-andezit**, a Komán és Novicsor nevű dülökből. A fejtési pontok előbbije a m. kir. erdőkincstár, utóbbija pedig a közbirtokosság tulajdona. A kőzet jól faragható.

932. — Felső-Visó (Visói j.).

Szürke, durvaszemű **kárpáti homokkő**, a Borkút-forrás tájáról és a Priszecsel, Proczap, Betyes, Regyiasza, Zaczi máre nevű dülökből.

933. — Huszt.

a) Feketésszürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**, dr. GRÜN-WALD ZSIGMOND marmarosszigeti lakos kőbányájából, mely a községtől

K-re az ú. n. Pirosdomb alján 1810-ben lett megnyitva. A fejtett darabok átlagosan 0·40—0·50 mtr³ nagyok és az évi termelés körülbelül 600 köbmétert tesz ki. Házalapozásokon kívül e kőzet összetörve az utak kavicsolására szolgál.

b) Violás, porózus **piroxén-andezit**, a községtől 2·5 kmtrnyire DNy-ra a kis Sólyomkő alatt fekvő és özv. SZÖLLŐSI KÁROLYNÉ tulajdonát képező kőbányából, mely 1868-ban lett megnyitva. A fejtett darabok átlagos nagysága 0·40—0·50 köbmtr., s az évi termelés 180 köbmtrre tehető. E kőzet részint nyersen, részint megfaragva használtatik alapzatok, hidlábak, falak stb. építéséhez.

c) Szürkésfehér, porózus, tajtköves **andezittufa**, Huszt város tulajdonát képező kőbányából, a mely 1837-ben a várostól 3·5 kmtrnyire D-re, a Nagy-Sólyomkő alatt lett megnyitva. A fejtett kövek átlag 0·30—0·40 köbmtr. nagyok s az évi termelés körülbelül 200 köbmtrt tesz ki, mit részint nyers alakban, részint megfaragva, építkezési célokra használnak.

934. — Kabolapolyána (Tiszavölgyi j.).

Világos-barna, fehér és sárgás foltokkal tarkázott, paleozoos **mész**kő. A kőbánya, mely a m. kir. erdőkinestár tulajdona, 24 kmtrnyire fekszik a marmarosszigeti vasuti állomástól. E kőzetet alkalmazták a vasgyár és az erdészeti házak építésénél.

935. — Kabolapolyána (Tiszavölgyi j.).

Szürke, finomszemű, csillámos **kárpáti homokkő**.

936. — Kis-Lonka (Tiszavölgyi j.).

Szürke, finomszemű, csillámos **kárpáti homokkő**.

937. — Körösmező (Tiszavölgyi j.).

Szürke, fehér-csillámos, aprószemű, kissé meszes **kárpáti homokkő**. Ilyenféle homokkővet fejtenek a községi, a popovipoházi bányákban, valamint a marmarossziget—körösmezői határvasut mentén is több ponton, a mennyiben e kőzetet a vasut műszaki tárgyaihoz igénybe vették és még most is használják. (M. K. Á. I. 298—302.)

938. — Krácsfalva (Sugatagi j.).

Sárgás, finomszemű **kárpáti homokkő**.

939. — Kusnicza (Husztai j.).

Világos-szürke, aprószemű, csillámos, kissé meszes **kárpáti homokkő** (eocénkorú). A kőbánya, melynek tulajdonosa a gr. TELEKI család, 3 kilométernyire fekszik a községtől K-re. A bánya jelenlegi bérlője FRIEDMANN M. kusniczai lakos, ki évenként mintegy 500 köbmtr. keresztet és egyéb faragott követ, köszörükövet és lapos járdakövet készített.

940. — Marmarossziget.

a) Sárga, finomszemű, csillámos, meszes, oligocénkorú **kárpát**

homokkő, BERNÁTH JÓZSEF 1872-ben megnyitott kőbányájából, mely a várostól 3 kmtrnyire K-re fekszik. A kőzet pados-elválású, s az egyes padok 30—60 cmtr. vastagok. Évenként 700—800 köbmr. lesz fejtve, mit nyers és faragott állapotban építkezésekre használnak.

b) Hasonló minőségű és korú **kárpáti homokkő**, dr. BADZEY LÁSZLÓ marmarosszigeti lakos, 1885-ben a várostól 3 kmtrnyire K-re megnyitott kőbányából, a melyben évenként átlag 500 köbmr. kő lesz fejtve, mit nyersen és faragva épületekhez, útjelzők, határkövek s más effélékre elhasználnak.

c) Szürke, aprószemű, csillámos, meszes **kárpáti homokkő** (eocénkorú). CSERU JÁNOS marmarosszigeti lakos, 1880-ban megnyitott kőbányájából, mely a várostól 2 kmtrnyire fekszik DK-re, a szamospataki bányászföld dülőben. E kőzet 0·30—1·20 mtr. vastag padokban fordul elő, a melyek kivált faragásra szolgáltatnak jó anyagot. E bánya azonban jelenleg nincsen üzemben.

d) Szürke, finomszemű, csillámos, meszes, eocénkorú **kárpáti homokkő**, mely az elválási lapok mentén sárga mállási kérgeket mutat. E kőzet KÁDÁR JÁNOS marmarosszigeti lakos, 2·5 kmtrnyire DK-felé eső kőbányájából való, mely 1870-ben lett megnyitva. Előfordul e kőbányában köbmr. nagyságú darab is, de általában padozott e homokkő. Nyers és faragott állapotban e kőzet mindenféle építési czelokra szolgál, s évenként mintegy 200 köbmr. lesz belőle fejtve.

941. — *Nagy-Bocskó* (Tiszavölgyi j.).

Sárgás, finomszemű, fehér-csillámos, meszes **kárpáti homokkő**. (M. K. Á. I. 303—304.)

942. — *Pudplesa* (Taracsvizi j.).

Tarka, vörösfoltos, paleozoos **mészkö**, az egykori MÓRICZ PÁL-féle kőbányából, mely a taraczközi vasuti állomástól 20 kmtrnyi távolságban fekszik. Helyben építkezésre és sirkőfaragásra használják.

943. — *Pudplesa* (Taracsvizi j.).

Világos-zöld, finomszemű, alig kissé meszes **dácztuffa**, a községtől csak 0·1 kmtrnyire fekvő kőbányából, mely 1888-ban lett megnyitva és MÓRICZ PÁL berettyóujfalui lakos tulajdona. A fejtett kövek közül a legnagyobbak 4 mtr. hosszúak és 0·5 mtr. vastagok. 1888—89-ben sok lépcsőfokot s egyéb épületalkotórészt faragtak belőle, jelenleg azonban vállalkozó hiányában szünetel a bánya. (M. K. Á. I. 247—248.)

944. — *Rónaszék* (Szigeti j.).

Szennyes-fehér, finomszemű, mediterránkorú **gipsz**, a sóformációból. (MERZA K.: B. és Koh. Lapok. 1901. 49—52. l.)

945. — *Rónaszék* (Szigeti j.).

Szennyes-zöldes és sárgás, finomszemű **dácztuffa**.

946. — *Rónaszék* (Szigeti j.).

Szürke, finomszemű, csillámos kárpáti homokkő.

947. — *Szacsal* (Tiszavölgyi j.).

Barnásszürke, középszemű, kissé meszes kárpáti homokkő, a MANDEL JÁNOS bérletét képező zenogahegyi kőbányából. A használható kőzetréteg azonban fejtés közben csakhamar kifogyott. (M. K. Á. II. 88.)

948. — *Trebusa-Fejérpatak* (Tiszavölgyi j.).

Szürke, finomszemű, kissé csillámos kárpáti homokkő.

949. — *Visk* (Huszi j.).

Zöldesszürke, durvaszemű, porfíros szövetű dáczit, a melyet CSENGERY ÁRPÁD mérnök-vállalkozó (Budapest) 1901 óta hidépítési célokra használ.

27. MAROS-TORDA VÁRMEGYE.

950. — *Görgény-Libánfalva* (Régeni alsó j.).

Szürke, középszemű piroxén-andezit.

951. — *Mező-Pagocsa* (Felsőmarosi j.).

Alluviális, tarka, murvás kvarcz-kavics, a melynek összetételéhez fillites palák törmeléke is járul. A kavicszemek egészen 0·10 mtr. átmérőjűek. A kavicsbánya Maros-Torda vármegye és Kolozs vármegye érintkezésénél, Mező-Pagocsa és Mező-Szt.-György határában fekszik. Tulajdonosai gr. TELEKI LÁZSLÓ GYULA, KENDI ILONA, SIMON LAJOS Mező-Szent-Györgyön és Mező-Pagocsán. Ezen kavics útkavicsolásra szolgál.

952. — *Oláh-Toplicza* (Régeni felső j.).

a) Fekete, aprószemű, tömör piroxén-(augit)-andezit, hosszukás, fénylő plagioklászokkal. A bánya a kolozsvár—szászrégen—tölgyesi állami közút 148—149 kmtr. közti szakaszában van. Tulajdonosa az Első szászrégeni tutajkereskedő társulat Szászrégenben. A termelt kövek átlagos és maximális nagysága 0·1—1·0 mtr³. Faragott állapotban hidak építésére szolgál, nyers állapotban pedig útkövezésre.

b) Feketésszürke, aprószemű, tömör piroxén-andezit. A kőbánya, a melyből e minta való, az Oláh-Toplicza és Borszék közt lévő állami közút 180—181 kmtr. közti szakaszában található. Tulajdonosa több kisbirtokos. A termelt kövek átlagos és maximális nagysága 0·1—0·5 mtr³; az összes termelés zúzott állapotban az utakra kerül.

953. — *Oláh-Toplicza* (Régeni felső j.).

Feketésszürke, aprószemű, tömör olivinbazalt. A kőbánya, melyben ezen kőzet fejtetik, a kolozsvár—szászrégen—tölgyesi állami út 158—159 kmtr. közti szakaszában, már közel a csikvármegyei határhoz fekszik. Tulajdonosa több kisbirtokos. A termelt kövek átlagos és maximális

nagysága 0·1—1·0 mtr³. Nyers, illetve zúzott állapotban útkövezésre, faragott állapotban műtárgyak építésére használtatik e kőbánya terméke.

28. MOSON VÁRMEGYE.

954. — *Bezenye* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, alluviáliskorú **kavics**, mely a község 1845 óta üzemben lévő kavicsbányájából származik. A kavicsbánya a községtől 0·3 kmtrnyire K-re fekszik s benne évenként mintegy 180 köbmt. kavicsot termelnek a közeli állami út kavicsolása céljából. Használtatik azonban ezen kavics egyéb építkezéseknél is.

955. — *Császárkőbánya* (Nezsideri j.).

a) Világos-szürke, tömör, foraminiferás lithothamniumos felső-mediterránkorú **mészkö**, a szt.-keresztí apátság kőbányáiból, a melyek a község D-i és K-i oldalán fekszenek. Bérleje AMELIN JÓZSEF (Császárkőbánya). Ezen, gyéren egyes kvarczzsemeket is tartalmazó kőzetből 0·5—2·0 köbmtres darabokat fejtenek, a melyeket lépcsőfokokká és egyéb szerkezeti kövekké dolgoznak fel. Az évi termelés mennyisége változó.

b) Sárgás, illetve kékesszürke, tömör, foraminiferás, lithothamniumos, felső-mediterránkorú **mészkö**, a szt.-keresztí apátság kőbányájából, mely a községtől $\frac{1}{2}$ órányira K-re fekszik, s melyet SACHER NÁNDOR (Bécs) bérel. Ezen kőzetben szintén vannak egyes apró kvarczzsemek. A fejtett darabok 0·5—2 mtr³ nagyok; az évi termelés változó. E kőzet építésre, szobrok, sírkövek és lépcsőfokok faragására használtatik.

c) Sárgás, tömör, foraminiferás, felső-mediterránkorú **mészkö**, a szt.-keresztí apátság tulajdonát képező s a község D-i oldalán lévő kőbányából, melyet KRUCKENFELLNER NÁNDOR (Császárkőbánya) bérel. Ezen kőzet ép úgy, mint az előbbieket, építési célokra, szobrászati munkákra és sírkövek faragására használtatik.

d) Sárgás, tömör, foraminiferás, felső-mediterránkorú **mészkö**, a szt.-keresztí apátság tulajdonát képező s a községtől $\frac{3}{4}$ órányira K-re fekvő kőbányából, mely TEUSCHL KÁROLY (Császárkőbánya) bérletét képezi. A fejtett darabok nagysága és az anyagnak miként való felhasználása ugyanolyan mint az előbbeni esetekben.

956. — *Gáta* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község 1894 óta megnyitott kavicsbányájából, mely a községtől ÉNy-ra, a Lajtán túl, szemközt a malommal fekszik. E bányából utak kavicsolására évenként átlag 80—100 mtr³ kavicsot ásnak.

957. — *Hegyeshalom* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a községi bányából, mely már

régi idő óta a község Ny-i részén létezik. A községnek egy másik kavicsbányája a község DK-i végében fekszik. Mind a két bánya évenként átlag 230 kbmtr. kavicsot szolgáltat útkavicsolási célokra.

958. — *Köpcsény* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, alluviáliskorú **kavics**, a község igen régi kavicsbányájából, mely a pozsonyi útra vezető hid mellett, a községtől ÉK-re fekszik. Ezen bánya anyaga utak kavicsolására használtatik.

959. — *Levél* (Magyaróvári j.).

Murvás-homokos, diluviális **kavics**, a községi kavicsbányából, melyből évenként mintegy 380 mtr³ anyagot fejtenek útkavicsolásokra. Ezen bánya a községtől D-re fekszik. Hasonló kavicsot nyernek szintén a község tulajdonát képező É-i bányában is, hol évenként hasonlóképen vagy 380 mtr³ kavicsot termelnek.

960. — *Magyar-Óvár* (Magyaróvári j.).

a) Homokos-murvás, alluviáliskorú **kavics**, a főhercegi uradalomhoz tartozó s 1850 óta üzemben lévő kavicsbányából, mely a községtől 2·5 kmtrre ÉK-re fekszik. E gödörben évenként átlag 100 mtr³-t ásnak utak kavicsolására.

b) A községi 1889 óta fennálló kavicsgödörben, mely 2·5 kmtrre DK-re fekszik, évenként szintén körülbelül 100 kbmtr. kavicsot termelnek.

961. — *Miklósfalu* (Rajkai j.).

Barnás, homokos-murvás, pontusi korú, **kavics**, a község kavicsbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉNy-ra, a Zurányra vezető út mellett fekszik. Az évi termelés átlag 100 kbmtr., mit utak kavicsolására használnak.

962. — *Nemesvölgy* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, pontusi korú **kavics**, a község 1850 óta fennálló kavicsbányájából. A kavicsbánya 2 kmtrnyire fekszik D-re s a benne termelt kavics mennyisége évenként átlag 100 kbmtrt tesz ki, mit útkavicsolásra használnak.

963. — *Német-Járfalu* (Rajkai j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község 1790 óta fennálló kavicsbányájából, a mely a községtől 0·1 kmtrnyire D-re fekszik. E bánya évenként 400 kbmtrt szolgáltat útkavicsolásra.

964. — *Nyulas* (Nezsideri j.).

Sárgás, finomszemű, likacsos, foraminiferás, részben pedig sárgás, durvaszemű, likacsos, kavicsos, felső-mediterránkorú **mészkö**, Nyulas község két kőbányájából, mely 4 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. A kőbányák bérlője ABR JÁNOS. A termelt kövek 0·5—2·0 kbmtr. nagyok; az évi termelés mennyisége változó. E kőzet építkezésekre, főleg pedig lépcsőfokok kifaragására szolgál.

965. — Puszta-Somorja (Magyaróvári j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a telkesgazdák 1845-ben a község DNy-i részén megnyitott kavicsbányájából. Távolsága a községtől 0·4 kmtr. E bányában évenként mintegy 250 mtr³ kavicsot termelnek, a mit kirostálva útkavicsolásra használnak.

966. — Rajka.

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község 1857 óta üzemben lévő kavicsbányájából, mely a községtől 3·0 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Ezen kavicsgödör évenként 400 köbmtr. anyagot szolgáltat utak kavicsolására.

967. — Rajka.

a) Murvás-homokos, alluviális korú **kavics**, a főhercegi hitbizományi uradalomhoz tartozó kavicsbányából, mely a község közvetlen D-i részén 1842 óta létezik. Ez a kavicsbánya évenként 400 köbmtr. útkavicsolásra való anyagot szolgáltat.

b) Ugyanolyan **kavics**, a községi bányából, mely 1892-ben a község északi részén nyitattott. Innen is évenként átlag 400 köbmtr. úti kavicsot szállítanak.

968. — Sásony (Nezsideri j.).

a) Szürke, kvarczhomokszemes, foraminiferás, felső-mediterránkorú **mészkö**, BADER JÓZSEF (Sásony) kőbányájából, mely a községtől 3 kilométernyire ÉK-re fekszik. A termelt kövek 1—2 mtr³ nagyok, melyek nyers állapotban építkezésre, kifaragva pedig lépcsőfokok készítésére használatnak.

b) Sárgás, foraminiferás, puha, likacsos, felső-mediterránkorú **durva-mészkö**, özv. KLUPSZA MAGDOLNA kőbányájából, mely a községtől 3 kilométernyire ÉK-re fekszik. Ezen kőzet, mely 1—2 mtr³ nagyságú darabokban fejthető, nyersen és faragva különböző építkezési célokra szolgál.

c) Ugyanolyan kőzet, mint a b) alatti, özv. AMELIN MÁRIA tulajdonát képező s az előbbi mellett fekvő kőbányából. A fejtett darabok nagysága és kőzetének felhasználása is ugyanaz mint az előbbinél.

d) Egészen ugyanolyan puha kőzet, mint az előbbieket, ABT JÁNOS kőbányájából, mely az előbbi kőbánya mellett fekszik.

e) Sárgásfehér, foraminiferás, lithothamniumos, likacsos, puha **durva-mészkö**, GUTTERNA LAJOS ú. n. Fehér kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Ezen kőbánya kőzete többnyire faragva használatnak különböző építkezési és szobrászati munkálatokra.

f) Szürkésfehér, lithothamniumos, foraminiferás, tömör, felső-mediterrán **mészkö**, az ú. n. Czeindler bányából, mely a községtől 4 kmtrnyire É-ra, a sásony—brucki út mellett fekszik. Tulajdonosa a szt.-keresztii apátság, bérlője KRUCKENFELLNER NÁNDOR (Császár kőbánya). A termelt

kövek méretei 1—3 mtr³, az évi termelés mennyisége változó. E kőzet többnyire faragott állapotban használtatik különböző épületi és szerkezeti köveknek.

969. — *Sásony* (Nezsideri j.).

Zöldefehér, tömör, kristályos, paleozóos **kvarczit**, a község kavicsbányájából, mely 2 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a sásony—brucki útvonal mentén. Ezen kőbánya anyaga útkavicsolásra szolgál.

970. — *Szolnok* (Magyaróvári j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község tulajdonát képező s a község közvetlen DK-i szélén fekvő kavicsbányából, mely évenként átlag 450 mtr³ kavicsot szolgáltat a törvényhatósági utak fedésére.

971. — *Tarcsa* (Magyaróvári j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község tulajdonát képező s a község közvetlen DNy-i szomszédságában fekvő kavicsbányából, mely évenként a környező utak javítására 100 mtr³ kavicsot szolgáltat.

972. — *Tétény* (Magyaróvári j.).

Murvás-homokos, negyedkori **kavics**, a község tulajdonát képező s tőle É-ra fekvő kavicsbányából, a hol évenként átlag az utak jókarban tartására 100 köbmtr. kavicsot termelnek.

973. — *Zurány* (Rajkai j.).

Sárgás, murvás-homokos, pontusi korú **kavics**, a község igen régi kavicsbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉNy-ra, a Gáta felé vezető vármegyei út mellett fekszik. Ezen kavicsgödörből évenként mintegy 160 köbméter anyagot ásnak útkavicsolási czélokra.

29. NAGY-KÜKÜLLŐ VÁRMEGYE.

974. — *Alsó-Rákos* (Kőhalmi j.).

Világos-okkersárga, barnapettyes, tömött, felső-jurakorú **mészkö**, az 1873-ban megnyitott, Kecskés nevű községi kőbányából, mely a községtől 3 kilométernyire K-re, a M. Á. V. mentén fekszik. Bérloje POLLÁK DÁVID (Segesvár). E kőzet részint kavicsnak, részint pedig mészégetésre használtatik. Az előbbi czélra évenként 6000 köbmtr., az utóbbira 4000 köbméter, vegyes czélokra pedig 2000 köbmtr. anyag fejtetik.

975. — *Alsó-Rákos* (Kőhalmi j.).

Sötétszürke, igen aprószemű **bazalt**, a községi Pityokás nevű kőbányából, mely 1872-ben nyitott meg és mely a községtől 0·5 kilométernyire É-ra, a m. kir. áll. vasút mellett fekszik. Ezen kőzet hidak építésére és utak kavicsolására szolgál, évenként mintegy 2000 köbmtr. mennyiségben.

976. — Alsó-Rákos (Kőhalmi j.).

Zöldes, finomszemű **dácztuffa**, a községi kőbányából, melyet ez idő szerint FRIEDMANN ÁRMIN bérel. A kőbánya a rákosi vasúti állomással 0·5 kmtrnyi viczinális úttal van összekötve. Ezen kőbánya terméke kisebb műtárgyakhoz használtatik, úgyszintén alkalmazták a botfalvi cukorgyár építésénél is. (M. K. Á. IV. 103.)

977. — Datk (Kőhalmi j.).

Világos-szennyeszöld, kissé muszkovitos, palás **dácztuffa**,

a) a községi, 1885-ben, a Kakuk oldalon, 1·5 kmtrnyire DK-re megnyitott kőbányából;

b) a községi, 1885-ben, az Aszalvány éjszakja nevű ponton, a községtől 1·0 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányából;

c) ZÁMY LUKÁCS és BIRÓ JÓZSEF (N.-Ajta) tulajdonát képező, 1891-ben, a Körte-patak mellett, a községtől 5 kmtrnyire K-re nyitott bányából és

d) az előbbieket birtokát képező, 1894-ben, a Róka-lik nevű ponton, a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából. Ezen kőbányák kőzete faragva sirkövekre, lépcsőfokokra és hidépítésekre használtatik. A fejtett kövek egészen 2 mtr. hosszúak; az évi termelés 100—150 köbmtr.

978. — Halmágy (Kőhalmi j.).

Barnássárga, aprószemű, kissé muszkovitos **dácztuffa**, a község tulajdonát képező Vereshegy, Szorosalja, Gógántető és Tilalmas nevű erdőrészekből, melyek a községtől 2—3 kmtrnyire É-ra és ÉNy-ra fekszenek. E helyeken rendszeres kőbányászat nincsen, de azért ősidők óta itt fejtik a község lakói a saját szükségleteikre szolgáló építőkövet.

979. — Halmágy (Kőhalmi j.).

Tarka, poligén, alluviáliskorú, folyami **kavics**, az Oltból, mely kvarcz-, kárpáti homokkő-, tömött mészkő- és andezitgörgetegből áll. E kavics nagy mennyiségben termelhető az Olt partjain s kitünő anyagot szolgáltat a közutak javítására.

980. — Mátéfalva (Kőhalmi j.).

Szürke, aprószemű, likacsos **piroxén-andezittuffa**, a községi kőbányából, a mely a helyi szükséglet kielégítésére évenként változó mennyiségben szolgáltatja az építőanyagot.

981. — Olt-Bogát (Kőhalmi j.).

Világos-szürke, fehér-mészpáteres, felső-jurakorú **mészkő**, az 1886-ban megnyitott községi kőbányából, mely a Praviczhegy oldalán, a községtől 2 kmtrnyire DNy-ra, az országút mellett fekszik. A bánya bérleje BUUN ANTAL (Apácza). Ezen kőből mintegy 600 köbmtr. lesz fejtve, a minek legnagyobb részét úti kavics előállítására használják; válogatott darabjából pedig kilométerkövet és hidépítésre való faragott követ készítenek.

982. — Sövényiség (Kőhalmi j.).

Tarka, poligén, alluviális patak-**kavics**, mely kvarcz, különböző homokkövek, menilitpala és tömött mészkövek görgetegéből áll. E kavics a községen átfolyó Hanfgraben patak medréből való, a honnét emberemlékezet óta útkavicsolásra és a beltelkek feltöltésére hordják.

30. NÓGRÁD VÁRMEGYE.

983. — Abelova (Gácsi j.).

Világos-szürke, középszemű **amfibol-andezit**, a község tulajdonát képező s tőle 0·50 kmtrnyire D-re fekvő, 1860-ban megnyitott kőbányából, melyben évenként 160 köbmtr. követ fejtenek különféle egyszerűbb falazásokra.

984. — Alsó-Petény (Nógrádi j.).

Világos-őzbarna, tömött, eocénkorú **mészkő**, lithothamniumokkal, foraminiferákkal és egyes, régibb mészkő- és egyéb kőzetzárványokkal, a mi színét tarkítja. A kőbánya, mely a Kőhegyen, a községtől 2 kmtrnyire K-re fekszik, PRÓNAY ISTVÁNNÉ (Romhány) tulajdona. E kőbányában az átlag csak 0·20—0·60 mtr³-es darabokban fejthető kőzethől évenként vagy 470 mtr³ követ termelnek, mit csakis kizárólag útépitésre, alapozásra és kavicsolásra használnak.

985. — Alsó-Sztregova (Gácsi j.).

Szürke, ritkás, likacsos **piroxén-andezit**, a községi, 1795-ben megnyitott Pravicska nevű kőbányából, melyből évenként átlag 120 köbmtr. követ fejtenek ház- és hidépitkezésekre.

986. — Alsó-Told (Sziráki j.).

Sötétszürke, friss törésen kéesszürke, finomszemű, fluidális szövetű **piroxén-andezit**, VERES LAJOS (Kutassó) régebben megnyitott kőbányájából. A bánya Alsó-Toldtól 2 kmtrnyire fekszik DK-re a szurdokban, vagyis a Bátkahegy D-i tövében, az apecz—szécsényi országút mellett. E kőbányából évenként 5—600 köbmtr. kőzetet fejtenek útépitési és útfenntartási célokra.

987. — Alsó-Told (Sziráki j.).

Fehéres, tajtkőzárványos, biotitos **dácztuffa**, a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekvő ú. n. szurdoki kőbányából, mely VERES LAJOS tulajdona. A bánya 1887-ben lett megnyitva s azóta kisebb-nagyobb — évenként átlagosan 100 köbmtrnyi mennyiségben — szolgáltatja a könnyű fajtájú épületkövet. Ezen bánya tözsomszédságában barnás, apró konglomerátos **piroxén-andezittuffa** fordul elő, melynek szépen kibuvó padjai kőbányanyításra alkalmas pontot nyujtanának.

988. — Andrásfalva (Füleki j.).

Tarka, főleg mogyoró—dionagyságú kvarc-, e mellett gránit- és gnájszgorgetegből álló, diluviáliskorú **kavics**, a gr. GYÜRKY ÁBRAHÁM (Kis-Terenne) tulajdonát képező és a községtől 0·4 kmtrnyire D-re fekvő kavicsbányából, mely e ponton emberemlékezet óta van használatban. Az évi termelés 500 mtr³, mit útkavicsolásokra használnak.

989. — Balassa-Gyarmat.

Világos-színű, alluviális **kvarczkavics**, az önkéntes tűzoltók bérletében lévő városi telekről, a várostól 1 kmtrnyire É-ra. Évenként 500—600 köbmr. kavicsot termelnek e bányában, leginkább a gyalogjárók borítására, de azonkívül egyéb kavicsolásokra is.

990. — Bánk (Nógrádi j.).

Szürkésfehér, aprószemű, kissé meszes, eocén **homokkő**, báró ANDREÁNSZKY GÁBOR (Alsó-Petény) 1880-ban megnyitott kőbányájából, mely a Nagyhegyen, a községtől 1·7 kmtrnyire fekszik. A fejthető darabok maximális méretei 2·0×1·0×1·0 mtr. E kőzet nyersen és faragottan lesz felhasználva építkezésekre, hidépítésre, útalapozásokra és kövezésekre. Évi termelés 500 köbmr. A bánya bérlője HOFMANN DÁVIDNÉ (Bánk).

991. — Becske (Sziráki j.).

Barnásszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, egyes nagyobb, táblás plagioklászokkal, a becskei közbirtokosság 1890-ben megnyitott kőbányájából. Az ú. n. Martonréti kőbánya a kelecsényi pusztától 2·5 kmtrnyire fekszik Ny-ra, a balassagyarmath—versegi út közelében. Jelenleg évenként mintegy 100—150 köbmr. anyagot fejtenek benne, mit leginkább útkavicsolásra használnak. Egyes darabokból azonban útoszlopokat is készítenek.

992. — Berczel (Sziráki j.).

Szürke, doleritos szövetű **piroxén-andezit**, NAIZER MIHÁLYNÉ 1889-ben megnyitott máléoldali kőbányájából, mely 0·5 kmtrnyire É-ra fekszik. Évenként 200—300 köbmr. követ fejtenek ezen bányában, mit leginkább útépítési és útfenntartási célokra, ritkábban kút- vagy pinczefalazatokra szoktak használni.

993. — Bér (Sziráki j.).

Barnásfehér, tömör, oolitos-foraminiferás, szarmatakorú **mészkö**, DUDÁS MIHÁLY régi kőbányájából, mely 0·5 kmtrnyire a községtől É-ra, dombtetőn fekszik. A fejtett darabok 20—80 cmtr. átmérőjűek, az évi termelés csekély, mivel — nyersen és faragva — csakis a községi építkezéseknél használják.

994. — Bér (Sziráki j.).

Szürke, doleritos **piroxén-andezit**, az 1882-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire DK-re fekszik. Neve Dolinkai

kőbánya s kőzete kisebb darabokban évenként átlag 200—300 köbmtr. mennyiségben lesz fejtve, mit útfentartásra, kútfaalatokra és házalapozásokra használnak.

995. — *Berzencze* (Losonczy j.).

Fehéres, szericzites **kvarczitpala**, az 1893-ban megnyitott Kosvály György tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1·2 kmtrnyire É-ra, a Háj nevű hegyen fekszik. Évenként mintegy 200 köbmtrt fejtenek, mit alapfalazatokra és úti kavicsolásokra használnak.

996. — *Bolgárom* (Füleki j.).

a) Szürke, finomszemű **bazalt**, ALITISZ MIKLÓS (Sid) 1890-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. Az itt termelni szokott kőzet — évenként átlag 100 köbmtr. — utépítésre és kavicsolásra való.

b) Hasonló **bazalt**, a mélyvölgy-kútői bányából, mely COBURG-KOHÁRY FÜLÖP hg. tulajdona. A fejtő hely 7·0 kmtrnyire fekszik a füleki vasúti állomástól ÉK-re; rendes üzem azonban még nincsen. (M. K. Á. IV. 89.)

c) Hasonló **bazalt**, a Kis-Sebesi gránit r.-t. kőbányájából, mely a füleki vasúti állomással 5 kmtrnyi viczinális úttal van összekötve. Évenként 500,000 utczaburkolati követ állítanak benne elő, miből Budapesten a vácsi körutat stb., továbbá Losoncz és Szatmár városainak utcáit kövezték. (M. K. Á. IV. 90.)

997. — *Borosnok* (Gácsi j.).

Barnásszürke, közepszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, az 1795-ben megnyitott községi Barátka nevű kőbányából, mely a községtől 0·05 kilométernyire K-nek fekszik. Évenként 200 köbmtrt fejtenek benne, mit részint nyersen, részint megfaragva használnak építőanyagoknak.

998. — *Buda-Lehota* (Gácsi j.).

Zölde szericzites **csillámpala**, az 1895-ben megnyitott községi doskaliczi kőbányából, mely 0·5 kmtrnyire a községtől K-re fekszik. E kőzet azelőtt házépítésekre használtatott, jelenleg azonban üzemén kívül van.

999. — *Buják* (Sziráki j.).

Fehér, cerithiumos, szarmatakorú **durva mészkő**, az igen régi idő óta fennálló Virágos nevű kőbányából, mely 1 kmtrnyire fekszik a községtől Ny-ra. A bánya tulajdonosai gr. KÁROLYI GYULA örökesei. E kőzet 1 mtr³ nagyságú darabokban is fejthető s mivel könnyen dolgozható, épületkőnek igen kedvelik. Azonkívül mészégetésre is szolgál. Az évi termelés 1000 köbmtr.

1000. — *Buják* (Sziráki j.).

Sötétszürke, közepszemű, tömör **piroxén-andezit**, az 1878-ban megnyitott Fagyos nevű kőbányából, mely Buják község északi oldalán fekszik.

szik. Tulajdonosai gr. KÁROLYI GYULA örökösei. A kőzet 0·50—0·60 mteres darabokban is fejthető s nyers darabokban kút- és házfalazásokra szolgál; azonkívül útépitési és kavicsolási czélokra is. A bánya rendes üzemben nincsen.

1001. — Buják (Sziráki j.).

Pontusi korú homok és kavics, gr. KÁROLYI GYULA örököseinek kavicsbányájából, mely mintegy 300 mtr² nagyságú területen, 1·5 kilométernyire a községtől D-re fekszik. 1891-ben 500 köbmtr. homokot termeltek betonozásokhoz, azóta ezen, különben régi időkől fogva megnyitott bánya csak időközönként vétetik művelés alá.

1002. — Busa (Szécsényi j.).

Világos-szürke andezittufa, a gr. ZICHY-senioratus uradalmához tartozó és a községtől 3 kmtrnyire É-ra fekvő kőbányából, a mely 1886-ban lett megnyitva. E kőbányából jelenleg csakis az uradalom szükségleteit fedezik és leginkább házépítéshez, meg egyéb falazásokhoz használják.

1003. — Cseh-Brezó (Losonczy j.).

Világos-barnás, durvaszemű gnájsz, kevés fehér csillámmal, a községi igen régi kőbányából, mely a községtől 0·4 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Évenként mintegy 100 köbmtr. követ fejtenek belőle különböző falazatokhoz.

1004. — Csengerháza (Füleki j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, ALMÁSSY ISTVÁN (Tiribes) súlyomi kőbányájából, mely emberemlékezet óta van használatban, s a községtől 2—6 kmtrnyire DK-re fekszik. Az évi termelés 250 mtr³, mit útépitésekre és útkavicsolásra használnak.

1005. — Diós-Jenő (Nógrádi j.).

Sötétkékes-szürke, középszemű piroxén-andezit, az 1887-ben megnyitott ALMÁSY D.-féle kőbányából, mely a Sáros-hegyen, a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Bérelője GLASNER JÓZSEF (Budapest) évenként 2000 köbmtr. követ termeltet e ponton, mit kizárólag útalapozásokra és kavicsolásokra szoktak felhasználni.

1006. — Divény (Gácsi j.).

a) Vörhenyes-fehér, finomszemű kristályos mész, az 1855-ben megnyitott gr. ZICHY-féle velkihegyi kőbányából, mely 1 kmtrnyire fekszik DNY-ra. Évenként 75 köbmtr. mészkövet fejtenek benne építkezésekre, útkavicsolásra és mészégetésre.

b) Hasonló az 1885-ben megnyitott községi, Tományová nevű kőbánya kőzete is, mely 0·3 kmtrnyire fekszik a községtől D-re, s melyben évenként 120 köbmtr. követ fejtenek mészégetésre, falazásokra és úti kavicsolásokra.

1007. — Divény-Oroszi (Gácsi j.).

Szürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**, az 1890-ben megnyitott Moskov János-féle Doskalki I. nevű bányából, mely 1·0 kmtrnyire fekszik a községtől D-nek. Évenként átlag 20 köbmtrt fejtenek, mit kőfalazásokra és házalapozásokra használnak.

1008. — Divény-Oroszi (Gácsi j.).

Világos-szürke, fehér, tajtkőzárványos, ritkás **amfiból-augit-andezit-tufa**, az 1850-ben megnyitott községi Doskalki II. nevű kőbányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire DK-re fekszik. E bányában évenként 300 köbméter követ fejtenek, mit leginkább falazásokra használnak fel.

1009. — Dobrocs (Gácsi j.).

Fehér, zsirfényű **kvarcz**, mely nyilván ereket képez az e vidéki kristályos palákban. A kőbánya, melyben e kvarcz előfordul, 1867-ben lett a Poliszko-dűlőben, a községtől 1·7 kmtrnyire K-re megnyitva. Magából a kőbánya kőzetéből évenként 100 köbmtrt termelnek, mit nyersen közönséges építkezési célokra használnak.

1010. — Dolány (Szécsényi j.).

Sötétszürke, friss törésén kékes, doleritösszövetű **piroxén-andezit**, IVÁNKA ÖDÖN karpi pusztájához tartozó kőbányából, melyet 1889-ben a dolányihegy D-i végén, a Megyerre vezető út közelében nyitattott. E kőbányának tömör kőzete nagyobb alkalmazást ezidő szerint még nem nyert, de útkavicsolásra jó anyagot szolgáltatna.

1011. — Ecseg (Sziráki j.).

Fehér, cerithiumos, szarmatakorú **durva mész**, a régi községi kőbányából, mely 1 kmtrnyire DNy-ra, a Sándor-hegyen, a szőlők végénél fekszik. A bánya 50 mtr. hosszú falában látni keményebb és puhább padokat. E kőzet könnyű faraghatásánál fogva közkedveltségű építőkö is legutóbb az ecsegi újonnan épített templomot is ebből a mészkőből építették. Kőfejtés csak alkalomadtán történik.

1012. — Endrefalu (Szécsényi j.).

Sötétszürke, friss töréslapján kékes, doleritösszövetű **piroxén-andezit**, a községi kőbányából. E kőbánya, valamint még azonkívül egyes vájások a községtől 1·5 kmtrnyire Ny-ra, a szécsényi út közelében fekszenek. E kőzet alapfalazásokra, legfőképen azonban útkavicsolásra használtatik, évenként mintegy 800—1000 köbmtr. mennyiségben.

1013. — Felső-Petény (Nógrádi j.).

a) Barnásfehér, aprószemű, eocénkorú **homokkő**, SPÉT FERENCZ 1884-ben, a Szarvas-árokban megnyitott kőbányájából, mely 3 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől DK-re, még pedig közvetlenül a törvényhatósági út mellett. Ezen homokkőből fejthetők 2 mtr. nagyságú darabok is és az évi termelés átlag 250 köbmtr., mit faragott állapotban hid- és ház-

építésekre, oszlopok, emlékkövek, kerékvetők és köszőrükövek készítésre használnak fel. Az évi termelés 250 köbmtr.

b) Világos-szürke, durvábszemű, likacsos **homokkő**, az 1860-ban megnyitott, ugyancsak SPÉT FERENCZ-féle kőbányából, mely a Nagy-hegyen F.-Peténytől 3·1 kmtrnyi távolságban fekszik. E homokkő szintén közel 2 mtr. nagyságú darabokban fejthető s csak úgy mint az előbbi, faragva építkezésekhez, azonkívül nyers állapotban útalapozásokhoz is használtatik. Az évi termelés 200 köbmtr.

c) Vörhenyes, finomszemű **homokkő**, a borokahegyi kőbányából, mely szintén SPÉT FERENCZÉ. A kőbánya 2·5 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől. A fejtett darabok legnagyobb dimenziói $2 \times 0\cdot8 \times 0\cdot75$ mtr. Az átlagos évi termelés 100 mtr³, mit nyersen közönséges építkezésekre, faragottan pedig műköveknek használnak.

1014. — Felső-Sztrégova (Gácsi j.).

Világos-szürke, középszemű, ritkás, likacsos **piroxén-andezit**, az 1830-ban megnyitott községi s a községtől 0·05 kmtrnyire ÉK-re fekvő Komin nevű kőbányából, melyből évenként átlag 240 köbmtrt fejtenek, mit nyersen és faragva használnak építőkö gyanánt.

1015. — Felső-Tiszovnyik (Gácsi j.).

Barnásszürke, breccsiás **piroxén-andezittufa**, az 1830-ban megnyitott községi, a községtől 0·05 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából, melyben évenként 100 köbmtr. követ fejtenek, mit nyersen és faragva falazásokra használnak.

1016. — Fülel.

a) Szürke, olivinszemeket és amfibolzárványokat tartalmazó **bazalt**, a mezővárostól 2 kmtrnyire K-re fekvő Villemkönek nevezett kőbányából, melyet 1895-ben STEPHÁNI LAJOS (Budapest) nyitott meg. Évenként 1200 mtr³ követ fejtenek e kőbányában útépitési és kavicsolási czélokra.

b) Fekete, tömött **bazalt**, egyes olivin- és amfibolzárványokkal, CSUKAY FERENCZ 1895-ben megnyitott kőbányájából, mely Sárkányesapás neve alatt ismeretes és a mezővárostól 2 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Az évi termelés 1200 köbmtr., mit útépités és útkavicsolásra használnak.

c) Sötétszürke, tömött, amfibolzárványos **bazalt**, a város tulajdonát képező harasztí dűlőből, mely a mezővárostól 3·0 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Tulajdonképeni kőbánya e ponton nincsen, de az itt található kőlapok már régi idők óta járdakövezésre lesznek felhasználva. Alighanem ez azon bánya, melyet legújabbán a Kissebesi gránitbánya r.-t. szerzett meg, melyet azonban a kedvezőtlen fekvés miatt nem miveltet. (M. K. Á. IV. 91.)

1017. — Fülel-Püspöki (Füleki j.).

Szürke, mállófélben lévő **bazalt**, a községi kőbányából, mely 2·0

kilométernyire Ny-ra fekszik. Évenként mintegy 35 köbmtr. követ fejtenek benne, mit útépítésre és útkavicsolásra használnak.

1018. — *Fűrész* (Gácsi j.).

Szürkés, durvaszemű **csillámos gnájsz**, az 1869-ben megnyitott községi, a községtől 0·5 kmtrnyire K-re fekvő Bohács nevű kőbányából. Azelőtt ezen gnájsz padjait házépítésre használták, jelenleg azonban szünetel a bánya.

1019. — *Gácsfalva* (Gácsi j.).

Zöldes, közpszemű **gnájsz**, a községi, 1887-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Évi termelés: mintegy 40 köbmtr., mit a községben alapfalazásokra használnak.

1020. — *Gács-Lehota* (Gácsi j.).

Szürke, durvaszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a községi kőbányából, a melyben évenként átlag 80 kmtr. követ fejtenek, mit nyersállapotban házépítésre, faragva pedig hidépítésekre használnak.

1021. — *Gergelyfalva* (Gácsi j.).

Zöldes, közpszemű **gnájsz**, a GAFRIK JÁNOS és PÁL tulajdonát képező s a községtől ÉK-re fekvő Naskalicsku nevű kőbányából, melyben évenként átlag 80 kmtr. mennyiségben alapfalazásokra és útkészítési czélokra fejtenek köveket. A bánya 1878-ban lett megnyitva.

1022. — *Iliny* (Balassagyarmati j.).

Szürke, friss törési lapján kékes, aprószemű **piroxén-andezit**, a községi, 1891-ben megnyitott kőbányából, mely a felsőtábi puszta határában, a községtől 1·5 kmtrnyire K-felé fekszik. Ez a kőbánya csak a községi gazdák saját szükségleteit elégíti ki s így a termelés évenként csak csekély. Alapfalazásokra és útkavicsolásra szolgál.

1023. — *Jobbágyi* (Sziráki j.).

Szürke, aprószemű **piroxén-andezit**, POSZTÓCZKY IVÁN kisjobbágyi nevű kőbányájából, mely 2 kmtrnyire ÉK-re fekszik és a jobbágyi vasuti állomással gőzmozdonnyal is járható sínpárral van összekötve. Évenként 7000—8000 köbmtr. követ törnek e bányában kizárólag útépítési és útkavicsolási czélokra. E bánya igen régóta van megnyitva s jelenlegi bérlője SZÁNTÓ MIKSA (Tar).

1024. — *Kálnó* (Losonczy j.).

Vörhenyes-fehér, szericites, jól rétegezett **kvarczit**, az 1892-ben megnyitott KRUTKÓ PÁL és TSAI kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire ÉNy felé, a Szkalicza-hegyen fekszik. E kőzet évenként néhány száz köbmtr. mennyiségben utakra való kavicsnak lesz felhasználva.

1025. — *Karancsalja* (Füleki j.).

Túlnyomólag fehér, diónagyságú kvarczból álló, diluviáliskorú **kavics**, a községi, emberemlékezet óta fennálló kavicsgödörből, mely bent

a községben fekszik. Az évi termelés 50 mtr³, mit útkavicsolásra használnak.

1026. — Karancs-Berény (Füleki j.).

Sárgásszürke, közepszemű, mediterránkorú **homokkő**, a WEISSENBACHER TESTV. (Budapest) tulajdonát képező igen régi bányából, mely a községtől 3 kmtrnyire K-re, a Karancs-hegységben, a Farkasleső nevű ponton fekszik. Évenként mintegy 200 mtr³ anyagot termelnek benne, mit faragott állapotban hidak és magas építményekhez használnak.

1027. — Karancs-Berény (Füleki j.).

a) Tarka, túlnyomóan kvarcból, alárendelten kristályos palagörgetegből álló diluviáliskorú **kavics**, mely emberemlékezet óta a községtől K-re fekvő kavicsgödörből lesz ásva. Ezen diónagyságú kavicsból évenként mintegy 40 köbmtrt használnak el útkavicsolásokra.

b) Szürke, murvás homok, a község Ny-i részén fekvő homokbányából, a melyből évenként mintegy 50 köbmtrt ásnak főleg vakolat készítésére. Mind a két bánya a községé.

1028. — Katalin (Nógrádi j.).

Szürkésfehér, tömött, felső-triaszkorú (ú. n. dachstein-) **mész-kő**, a váci püspöki uradalomhoz tartozó s 1854-ben megnyitott kőbányából, mely a Naszál-hegy oldalán, a cigányárokban, a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. Az évi kőtermelés 2000 köbmtr., mit útalapozásokra és kavicsolásra, főleg pedig mészégetésre használnak. A bánya bérlői RENNER MÁTYÁS (Vác) és BILL JÓZSEF (Nagy-Maros).

1029. — Kékkő (Balassagyarmati j.).

Szürke, aprószemű, homokkőszerű, laza **piroxén-andezittufa**, a községi régi, s tőle 2 kmtrnyire az országút mellett, a 23. és 24. kmtr. szakasz közt fekvő kőbányából, a melyből évenként 100—150 mtr³-t nyersen és faragottan használnak különböző építési czélokra.

1030. — Keszeg (Nógrádi j.).

Fehér, tömött, felső-triaszkorú (ú. n. dachstein-) **mész-kő**, HUSZÁR BÉLA 1886-ban nyitott kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire K-felé fekszik. Évenként 520 mtr³ követ fejtenek e kőbányában, mit utépítésre és útkavicsolásra használnak.

1031. — Kis-Maros (Nógrádi j.).

Szennyes-fehér, likaestalan, lithothamniumos, felső-mediterránkorú **mész-kő**, a kelemenhegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 90.)

1032. — Kis- és Nagy-Gécz (Szécsényi j.).

Sötétszürke, friss törési lapján kékes **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, mely a Géczi-pusztá felett, a dolány—megyeri úttól D-re fekszik, Nagy-Gécztől 2 kmtrnyire Ny-ra. Évenként mintegy 150—200 köbméter követ fejtenek e kőbányában leginkább útkavicsolási czélokra.

1033. — Kis-Romhány (Losonezi j.).

Szürkés és sárgás, sávos, finomszemű, alsó-mediterránkorú **homokkő**, id. SZAKÁLL BARNABÁS (Losonecz) kőbányájából, mely a Romhány pusztától 1·5 kmtrnyire DK felé fekszik, a rapp—salgótarjáni út közelében. E kőzetet legújabban tárták fel s az eddig kifejtett mennyiséget építkezésekre használták.

1034. — Kis-Tugár (Gácsai j.).

Fehér, aprószemű **kristályos mész**, gr. FORGÁCH JÁNOS gácsai uradalmához tartozó kőbányájából, mely 1876-ban lett a községtől 1·0 kilométernyire K-re megnyitva. Bérlője KLEIN SAMU, ki évenként 4000 köbméter mészkövet fejt mészégetés céljából.

1035. — Korlát (Füleki j.).

Feketésszürke, tömött **bazalt**, ROHEIM NÁTHÁN (Budapest) tengelytőkehegyi kőbányájából. A kőbánya 7 kmtrnyire fekszik a balogfalvi vasúti állomástól Ny-ra, a melylyel keskenyvágányú vasúttal össze van kötve. A bánya 1896-ban nyitattott meg és az évi termelés körülbelül 30,000 mtr³, mit Budapest számára burkolati kockakövekké dolgoznak fel. Ugyszintén használják Miskolczon, Aradon, Nagyváradon, Verseczen és Ujvidéken utczakövezésekre. (M. K. Á. II. 72.)

1036. — Kósd (Nógrádi j.).

Barnásfehér, tömött, felső-triaszkorú, ú. n. dachstein-mészkő, az 1882-ben megnyitott s a váci püspöki uradalomhoz tartozó kőbányából, mely a Naszál oldalán, a községtől 2·28 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E kőbányát Csurgónak nevezik. Évenként 260 mtr³ követ fejtenek e bányában, mit kizárólag útkavicsolásra használnak.

1037. — Kósd (Nógrádi j.).

Világos-őzbarna, eocénkorú **mészkő**, a váci püspökségi uradalomhoz tartozó, 1859-ben megnyitott Pádimumum nevű kőbányából, mely 1·28 kmtrnyire fekszik ÉNy felé, a Naszálhegy oldalában. E kőzet lapos rétegekben fordul elő s ezért könnyen fejthető. Évenként 3000 kmtr. követ termelnek e bányában, mit útalapozásokra és kavicsolásra, faragva pedig kövezésre és hidépítésre is használnak.

1038. — Kotman-Lehota (Gácsai j.).

Vasrozsdafoltos, különben fehér, kissé muszkovitos **kvarczit**, az 1885-ben megnyitott GLIMBOCKY GUSZTÁV-féle Hrb nevű kőbányából, mely a községtől 50 mtrnyire K-re fekszik. E bánya jelenleg nem műveltetik.

1039. — Lapujtó (Füleki j.).

Feketésszürke, fehér-mészpáteres, meszes, finoman homokszemes, karbonkorú **agyagpala**, MOCSÁRY ÖDÖN (Borsos-Berenke) 1890-ben megnyitott bányájából, mely a községtől 3·2 kmtrnyire KDK-re, a Karancs tövében fekszik és Bobonyir neve alatt ismeretes. Évenként 200 köbmtrt

fejtének benne, mit nyers állapotban útalapozásra és útfedésre használnak.

1040. — Lapujtó (Füleki j.).

Szürke, durvaszemű, apró, zöldes, glaukonitos szemecéket tartalmazó, mediterrán **homokkő**, a régi idők óta létező községi bányából, mely a községtől 3·08 kmtrnyire KDK-re fekszik és mint Zsadányi kőbánya ismeretes. Az évi kőtermelés 140 köbmr., mit faragott állapotban hidak és magasépitményekhez használnak.

1041. — Lási (Füleki j.).

Feketésszürke, tömött, bőven olivinszemeket és amfibol-zárványokat tartalmazó **bazalt**, BEMERKY ÁRPÁD kőbányájából, mely a községtől 2·7 kilométernyire DK-re fekszik. A bánya emberemlékezet óta létezik és anyaga útépitésre és útkavicsolásra szolgál, a mely czélokra évenként mintegy 600 köbmr. követ fejtének.

1042. — Legénd (Nógrádi j.).

a) Barnásfehér, lithothamniumos, eocénkorú **mész**kő, SCHRECKER IZIDOR 1845-ben megnyitott kőbányájából, mely a Kőhegyen, a községtől 3 kmtrnyire Ny-nak fekszik. Évenként mintegy 200 köbmr. követ fejtének e bányában, útépitési és kavicsolási czélokra.

b) Vörhenyes-fehér **mész**kő, az 1880-ban nyitott községi kőbányából, mely szintén 3·0 kmtrnyire Ny-ra, a Kőhegyen fekszik. Az évi termelés mennyisége 80 mtr³, mit kizárólag útkavics előállítására használnak fel.

1043. — Lóc (Szécsényi j.).

Szürke **piroxén-andezit**, melynek mállásnak induló mintája a gróf HADIK-féle 1888-ban megnyitott s a zsúnyi pusztától 1 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából származik. Ezen kőzetből évenként 150—200 köbmr. kő lesz fejtve leginkább útkészítési és útjavítási czélokra.

1044. — Lónyabánya (Gácsi j.).

Zöldes, durvaszemű **gnájsz**, az 1835-ben megnyitott községi, a községtől 0·2 kmtrnyire D-re eső Kuncsore nevű kőbányából, melynek kőzete, évente átlag 120 köbmr., közönséges falazásokra szolgál.

1045. — Lőrinczi (Sziráki j.).

a) Sötétszürke, friss törésben kékesszürke, finomszemű, majdnem tömött **piroxén-andezit**, LÓNYAY ALBERT régi, mulatóhegyi kőbányájából, mely a községtől 2·5 kmtrnyire K-re fekszik. Bérlóje KLAUBER és VAJDA czég Budapesten. Ezen bányából különösen az elmúlt két évtizedben szállítottak igen sok zúzott kavicsot a budapesti és egyéb utak kikavicsolására.

b) A cseremontai községi kőbánya kőzete hasonló az előbbihez. E kőbánya 1888-ban lett a községtől 3 kmtrnyire ÉK-re, a községi legelőn megnyitva. Ezen bányában a **piroxén-andezit** görgetett kisebb-nagyobb

tuskókban fordul elő homok között. A megnyitás óta 1895-ben lett e bánya erősebben igénybe véve, midőn 1500 köbmtrt fejtettek benne út-építési és kavicsolási czélokra.

c) A perjéspusztai, jócsengési bánya kőzete tömött, fluidális szövetű **piroxén-andezit**. Tulajdonosa SCHOSSBERGER HENRIK és REZSŐ (Budapest). Bérelője BRAUN JÓZSEF (Budapest). A bánya a Perjés-pusztai tőzsomszedságában, az apcz—hatvani országút mellett, Lőrinczítől 4 kmtrnyire ÉK-re fekszik. E bánya mezei vasúttal összekötve a selypi vasúti állomással. E bányából évenként 7000—8000 köbmtr. anyagot fejtenek, kizárólag útkavicsolási czélokra. Megnyitása a 80-as években történt.

d) Barnásszürke, durvább szemű, tömör **piroxén-andezit**, SCHOSSBERGER HENRIK és REZSŐ Haránki nevű bányájából, mely a selypi vasúti állomástól 4 kmtrnyire K-re, 1 kmtrnyire a hegyek között fekszik. Ennek a bányának is van mezei vasútja, mely a vasúti állomással összeköti. A megnyitási évben (1893) e kőzetből 400 kmtr. lett fejtve, később azonban a bánya szünetelt. Ez a kőzet is kizárólag mint úti kavics nyert alkalmazást.

1046. — *Lőrinczi* (Sziráki j.).

Szürke, részben konglomerátos **piroxén-andezittufa**, SCHOSSBERGER H. és R. Fehér kőbányájából, mely ősrégi s mely a Perjés-pusztától 1 kmtrnyire DK-re fekszik. Ez a bánya keskenyvágányú mezei vasúttal van a selypi vasúti állomással összekötve. Ez idő szerint nincsen üzemben, de bányaterjedelme régebb időkbeni nagy termelésre vall. A kőzetben ritkán előforduló hasadékok tetszésszerinti nagyságú darabok termelését engedik. E kőzet azelőtt és időközönként most is, faragott állapotban épületkőül szolgál. Traszczement készítésre is igen alkalmas.

1047. — *Lupocs* (Gácsi j.).

Szürke, közép szemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a gróf FORGÁCH JÁNOS gácsi uradalmához tartozó antolikhegyi kőbányából, mely 1.5 kilométernyire a községtől É-ra fekszik. Évenként 120 köbmtr. követ fejtenek benne, mit nyersen ház-, faragottan pedig hidépítésre használnak. A bánya 1870-ben lett megnyitva.

1048. — *Lupocs* (Gácsi j.).

Fehér, finomszemű **tajtkőtufa**, a községi, 1860-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 0.5 kmtrnyire K-re fekszik. Ezen kőbánya terméke — évenként mintegy 150 köbmtr. — különböző egyszerűbb építkezésekre szolgál.

1049. — *Málnapatak* (Losonczy j.).

Barnás, durvaszemű, csillámos **gnájsz**, KUHINKA J. K. örökösének 1893-ban megnyitott Pod binyiszkov nevű kőbányájából, mely a községtől 0.1 kmtrnyire É-ra, az Ipoly bal partján fekszik. Az átlag 0.40 mtr³-es

kőzetből évenként vagy 1500—2000 mtr³ lesz fejtve, mit útépítésekre, kavicsolásokra és házalapozásokra használnak.

1050. — *Marczal* (Balassa-Gyarmathi j.).

Sötétszürke, friss törésén kékes, doleritos **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, mely a Kőhegyen, a surányi határon, Marczaltól 2—2·5 kilométernyire Ny. felé fekszik. Az 1876-ban megnyitott kőbánya rendes üzemben nincsen, a mennyiben a kőzet csak a község saját használatára szolgál. E kőzetet főleg alapfalazásokra, azonkívül pedig útépítési célokra használják föl.

1051. — *Maskova* (Gácsi j.).

Világos-szürke, biotitos, tajtköves **riolittufa**, a községi kőbányából, mely 0·6 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra. A bánya igen régi idő óta létezik. A benne fejthető darabok 1 köbmtresek is szoktak lenni és évenként mintegy 400 köbmtret fejtenek falazási és házépítési célokra.

1052. — *Mátra-Verebély* (Füleki j.).

a) Szennyes-fehér, csak kissé likacsos, felső-mediterránkorú, lithothamnium-mészke, ALMÁSSY ISTVÁN (Tiribes) 1890-ben megnyitott szentkúti bányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E kőbányából 1000 köbmt. követ fejtenek, mit faragott állapotban magasépítményekhez és hidépítésekre használnak fel.

b) Ugyanazon minőségű kőzet GYURKÓCZY és SZÁNTÓ (Sámsonháza) szentkúti bányájából, mely szintén faragott építőkövet szolgáltat. A kőbánya 9 kmtrnyire fekszik a pásztói vasúti állomástól. Ezen kőzet Jászberény és vidékének építkezéseinél használtatott, újabban lépcsőknek Budapesten is. (M. K. Á. II. 9.)

1053. — *Mohora* (Balassagyarmathi j.).

Szürke, friss törésén kékes, doleritos **piroxén-andezit**, a községi, 1876-ban megnyitott kőbányákból, melyek az öreghegyi szőlők és az ú. n. Bányahegyen, a községtől, vagyis a balassagyarmath—verseghi út 10-ik kilométerétől 1·6 kmtrnyire K-re fekszenek.

1054. — *Mucsiny* (Losonci j.).

Barnásszürke, aprószemű, laza, alsó-mediterránkorú **kvarczhomokkő**, kövületek nyomaival, KOVÁCS MIHÁLY 1893-ban megnyitott kőbányájából, a mely a Pésnya nevet viseli s a községtől körülbelül 1·0 kmtrnyire K-re fekszik. Évenként mintegy 25—30 köbmt. követ fejtenek benne, mit közönségesebb építkezésekhez használnak.

1055. — *Nagy-Daróc* (Losonci j.).

a) Sötétszürke, finomszemű **bazalt**, a községi kőbányából, mely 1·8 kmtrnyire a községtől K-re fekszik. Törve, kitünő úti kavicsot szolgáltat. Azonkívül alapfalazatokhoz is használják.

b) Hasonló **bazalt** a csirincezvölgyi kőbányából, melynek tulajdonosa

BRAUN JÓZSEF (Budapest). A bánya Perse vasúti állomástól 6 kmtrnyire fekszik, a mely távolságra iparvasút terveztetik. Ezen kőzetből rendszeres utczaburkolati koczát állítanak elő évenként mintegy 30,000 darab mennyiségben. Eddig Budapesten és Balassa-Gyarmathon használtatott utczakövezésre, a kassai állami úton pedig kavicsolásra. (M. K. Á. IV. 93.)

1056. — *Nagy-Oroszi* (Nógrádi j.).

Sötétszürke, középszemű **piroxén-andezit**, az 1864-ben megnyitott gr. BERTHOLD RICHARD-féle kőbányából, mely a Haljagos nevű hegyen, a községtől 5 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Bérlője, GLASNER JÓZSEF (Budapest), évenként 340 köbmr. követ töret e bányában, mit kizárólag útalapozásokra és útkavicsolásokra használ.

1057. — *Nézsai* (Nógrádi j.).

a) Fehér, tömött, felső-triaszkorú (ú. n. dachstein-) **mészkö**, az 1884-ben megnyitott s a nézsai zsellérek tulajdonát képező kőbányából, mely 1'03 kmtrnyire D-felé fekszik és a Papocsa nevet viseli. E mészkö átlag csak kisebb darabokban törik és az évi termelés 140 köbmr., mi útépitésre és kavicsolásra szolgál. E mészkö jó anyagot szolgáltatna mészégetésre is.

b) A kecskéshegyi kőbánya kőzete ugyancsak **dachstein-mészkö**. Tulajdonosa BLAZSKOVICS ELEMÉR, ki azt 1885-ben nyitatta. Távolsága a községtől 1'04 kmtr. Az évi kőtermelés 300 köbmr., mit útkavicsolásra, újabban azonban mészégetésre is felhasználnak.

c) **Dachstein-mészkö**, az ADLER SAMU 1895-ben megnyitott szentjánoshegyi mészköbányájából, melynek anyaga, eddig 60 mtr³, szintén mészégetésre szolgál.

1058. — *Ó-Huta* (Gácsi j.).

a) Szürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**, az 1875-ben megnyitott, a községtől 0'4 kmtrnyire K-re fekvő Dobralcsa nevű kőbányából, melyből évenként mintegy 100 köbmr. követ fejtenek, mit nyersen falazásokra használnak.

b) Hasonló kőzet fordul elő a Vrseki vrh nevű községi bányában is.

1059. — *Patvarcz* (Balassagyarmathi j.).

Sötétszürke, friss törésén kékes, doleritos szövetű **piroxén-andezit**, a gr. ZICHY LIVIA uradalmához tartozó, 1870-ben megnyitott kőbányából, mely a Gárdony-pusztára vezető út mellett, a községtől 0'1 kmtrnyire K-re fekszik. A tömör kőzet időnkint az uradalom saját céljaira fejtetik, részint alapfalazásokra, részint útkövezésekre és kavicsolásokra.

1060. — *Piliny* (Szécsényi j.).

Szürke, aprószemű, alsó-mediterrán **kvarczhomokkő**, a pilinyi, 1890-ben megnyitott, ú. n. Fiszközi bányából, mely a község felső végén, a pinczék fölött, közvetlenül a Karancskeszire vezető út mellett fekszik.

E keményebb fajtájú homokkő padokban fejthető, eddigelé azonban csakis a község házi szükségletei találnak e bányából fedezést. E kőzet alapfalazásokra, házépítésre és útalapozásokra is szolgál.

1061. — Podrecsány (Gácsi j.).

a) Sötétszürke, finomszemű, majdnem tömött **bazalt**, a községi 1875-ben megnyitott, s tőle 1 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából, mely évenként 400 köbmr. útra való zúzott kavicsot szolgáltat.

b) Hasonló kőzete van az 1845-ben megnyitott szintén községi bányának, mely a községtől csak 150 mtrre fekszik s a Dojaskú nevet viseli. E bánya jelenleg nincsen üzemben.

1062. — Polichnó (Gácsi j.).

Szürke, közepszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a község tulajdonát képező, 1890-ben megnyitott, Potocsok nevű kőbányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Évenként 50 köbmr. követ fejtenek benne, mit nyersen házépítésekre, faragottan pedig hidakhoz használnak.

1063. — Poltár (Losonezi j.).

Zöldes, **szerpentes pala**, br. BARATTA ALAJOS régi kőbányájából, mely Kálnó és Berzencze közt, a törvényhatósági út 7. kmtr. szakaszától 0·450 kmtrnyire K-re fekszik, a Borcsok nevű hegyen. E kőzetből évenként néhány száz köbmr. lesz fejtve, részint alapfalazásokra, részint pedig útkavicsolásra.

1064. — Priboj (Gácsi j.).

Szürke, durvaszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, az 1825 körül megnyitott községi, Podbaluzsika vrsok nevű kőbányából, mely a községtől 0·1 kmtrnyire K-felé fekszik. E bányában átlag 130 köbmr. követ fejtenek, mit faragva és nyersen építkezésre használnak.

1065. — Ragyolcz (Füleki j.).

Kékesszürke, durvábbszemű **gránátos-amfibol-andezit**, BRAUN JÓZSEF (Budapest) 1878-ban megnyitott kőbányájából, mely a Sátoros nevet viseli és a m. kir. államvasút mellett, Ragyolcztól 4·4 kmtrnyire D-re és 3·5 kmtrnyire Somosujfalutól É-ra fekszik. Évenként 3500 köbmr. kőanyagot fejtenek e kőbányában, mit nyersen és faragottan kövezésekre, járdakövekre és út- meg vasútkavicsolásokra használnak. (M. K. Á. I. 216. és II. 50.)

1066. — Ragyolcz (Füleki j.).

Szürke, amfibolos, gyéren hólyagos, részben pedig feketés, tömött, likacstalan **bazalt**, a község tulajdonát képező, emberemlékezet óta fennálló Maza nevű bányából, mely a községtől 2·8 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra. E kőbányában évenként 500 köbmr. követ fejtenek, mit utépítésre és kavicsolásra használnak.

1067. — *Ragyolcz* (Füleki j.).

Barnás, durvaszemű, mediterrán **homokkő**, OROSZY FERENCZ, igen régi idők óta fennálló kőbányájából, mely Sátoros kőbánya neve alatt ismeretes és 4² kmtrnyire fekszik a községtől D-re. Az évi kőtermelés 100 köbmr., mit nyersen és faragva alapozásokhoz és magas építményekhez szoktak használni.

1068. — *Rapp* (Losonczy j.).

Szürke, közepszemű, alsó-mediterrán **kvarcshomokkő**, a COBURG-KOHÁRY FÜLÖP herceg birtokához tartozó kőbányából, mely a községtől 1·12 kmtrnyire, a Zsibot nevű dülőben fekszik. Az átlag 0·40—0·70 mtr. átmérőjű darabokban fejthető kőzet jó építkezési anyagot szolgáltat. Minthogy a bánya még csak ujonnan van megnyitva, üzeme még meg nem állapodott.

1069. — *Ráros-Mulyad* (Szécsényi j.).

a) Szürke, breccsiás **piroxén-andezit**, a községi 1820-ban megnyitott ú. n. bikócsoldali bányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Bérelője BUDAY JÁNOS, ki évenként 320 mtr³ anyagot fejtet egyszerűbb építkezési czélokra.

b) Valamivel finomabbszemű, az ú. n. cigányoldali kőbánya kőzete, mely 1895-ben lett megnyitva. E bánya eddig 40 köbmr. követ szolgáltatott faragott és nyers állapotban ház- és hidépítkezésekhez.

c) Az ú. n. Egres-bánya kőzete breccsiás **piroxén-andezittufa**. Tulajdonosa KÖRFY REZSŐ, ki e bányát 1893-ban nyitatta. E bánya valamivel távolabb fekszik ÉNy-ra. Évenként 2000 köbmr. követ fejtenek benne, mit faragva és nyersen ház- és hidépítésekre használnak.

1070. — *Ráros-Mulyad* (Szécsényi j.).

Világos-szürke **andezittufa**, a községi kőbányából, mely már régi idő óta létezik s a községtől 2 kmtrnyire É-ra fekszik. E kőzet csakis időközönként használtatik a községiektől nyersen és faragva különböző építkezési czélokra.

1071. — *Romhány* (Nógrádi j.).

Szürkésfehér, tömött, felső-triaszkorú **mész-kő**, az 1830-ban megnyitott községi kőbányából, mely 1·5 kmtrnyire fekszik a községtől D-felé, a Kősziklának nevezett helyen. Évenként 1200 mtr³ mész-követ termelnek benne, mit nemcsak útépítésre, hanem újabban mészégetésre is használnak. A bánya bérelője TURY PÁL.

1072. — *Romhány* (Nógrádi j.).

a) Barnásfehér, közepszemű, eocénkorú **homokkő**, gyéribben egyes kavicszárványokkal, az 1835-ben megnyitott és a zsellérek tulajdonát képező Veres-kőbányából, mely a községtől 1·2 kmtrnyi távolságra D-felé fekszik. Az 1 mtr. nagyságig fejthető kövekből évenként átlag 400 köb-

mértet fejtenek, mit nyersen és faragva különböző építkezésekre, hidakra, továbbá utépítésre is fölhasználnak.

b) Szürkésfehér, középszemű, eoczenkorú **homokkő**, az 1870-ben megnyitott, s LASZKÁRY GYULA tulajdonát képező kőbányából, mely a Köves árokban, a községtől 1·3 kmtrnyire D-re fekszik. A fejthető darabok legnagyobb méretei $2 \times 1 \times 0\cdot75$ mtr. s évenként 400 mtr³-t termelnek, mit nyersen ház- és utépítésekhez, faragva pedig hidépítésekre és kilométerkövek előállítására használnak. A bányát ez idő szerint KIS PÉTER bérlí.

c) Vörhenyes színű **homokkő**, a községi kőbányából. E bányát, melyet Kapuhelyi nagybányának neveznek, 1805-ben nyitották meg. Távol-sága a községtől 1·5 kmtrnyire D-re. A fejthető darabok legnagyobb méretei a 3 mtr. átmérőig is felmennek. Az évi kőtermelés 500—600 köbméter, mit faragott állapotban épületekhez, hidakhoz használnak föl. A bányát GABRIEL RÁFAEL bérlí.

d) Vörhenyes-fehér, finomszemű, eoczen **homokkő**, a vízi árok két kőbányájából, melyek egyike PRÓNAY ISTVÁNÉ és másika ZSEMBERY IMRÉÉ. E bányák 1850-ben, illetve 1855-ben lettek megnyitva. Távol-ságuk a községtől 3·4 kmtr. D-re. Az évi termelés mennyisége e bányákban egyenkint 5—600 köbmtr., mit leginkább faragott állapotban hidakhoz és egyéb műtárgyakhoz szoktak használni. A fejtett darabok legnagyobbjai a 3 mtrt érik el. A ZSEMBERY-féle bányát BALÁZS PÉTER bérlí.

1073. — *Rónya* (Losonczy j.).

Barnás **csillámpala**, a dr. SVEHLA GYULA-féle kőbányából, mely 2 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra. Évenként 100 köbmtrt fejtenek, mit épületalozásokra és útalapokra szoktak használni.

1074. — *Rózsa-Lehota* (Gácsi j.).

a) Szürkésfehér, finomszemű **kristályos mészkő**, az 1875-ben megnyitott gr. FORGACH JÁNOS-féle, Szkalicza nevű kőbányából, mely 1·0 kilométernyire fekszik a községtől Ny-ra. Évenként 5000 köbmtr. anyagot fejtenek benne mészégetés céljából; kisebb részben falazásokra is szolgál.

b) A Zopkova mészkőbánya kőzete hasonló minőségű. Tulajdonosa is ugyanaz. Megnyitása 1885-ben történt. Ugyancsak Zopkován van egy másik bánya is, melyet 1890-ben nyitottak meg. E két kőbánya kőzete szintén nagy mennyiségben fejtetik mészégetésre.

1075. — *Ság-Ujfalu* (Szécsényi j.).

Világosszínű, diluviáliskorú **kvarczkavics**, a br. PRÓNAY-féle kavicsbányából, mely a község belterületén, a szécsény—pálfalvi út közelében fekszik. Évenként mintegy 200—300 köbmtr. kavicsot fejtenek e bányában, mit utak, udvarok és járdák kavicsolására használnak.

1076. — *Salgó-Tarján* (Füleki j.).

a) Sötétszürke, tömött, egyes nagy oligoklász zárványokat tartalmazó **bazalt**, SZILÁRDY ÖDÖN 1890-ben, a baglyasi látón 0·33 kmtrnyire, a nagyközségtől K-re nyitott kőbányájából. Az évi termelés 1500 mtr³, mit felaprózva útkavicsolásra használnak.

b) Sötétszürke, igen finomszemű **bazalt**, SZILÁRDY ÖDÖN salgói telepéről, mely a nagyközségtől 7·08 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Kőbánya e ponton ez idő szerint még ninesen.

c) Hasonlóan tömött, imitt-amott egyes kvarezzárványokat tartalmazó **bazalt**, KLEIN JAKAB pécskői kőtelepéből, mely a községtől 3·7 kilométernyire K-i irányban fekszik. E ponton szintén még ninesen kőbánya.

1077. — *Salgó-Tarján* (Füleki j.).

Szürke és sárgás, aprószemű, kissé esillámos, mediterrán **homokkő**, LUBY GÉZA 1890-ben megnyitott vadaskerti kőbányájából, mely a nagyközségtől 2·93 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra. E kőbányában 3000 köbmr. követ fejtenek, mit nyers és faragott állapotban magas építményekhez és hidakhoz használnak.

1078. — *Sámsonháza* (Füleki j.).

Sötétszürke, tömött **piroxén-andezit**, a község Ny-i részen fekvő községi kőbányából, a mely emberemlékezet óta van használatban és a melyből évenként 200 mtr³ követ szállítanak útépítési és útkavicsolási célokra.

1079. — *Sipek* (Szécsényi j.).

Szürke, doleritos **piroxén-andezit**, a BALÁZS ANTAL földbirtokos és a község közös tulajdonát képező kőbányából, mely 1872-ben a község É-i oldalán, 0·4 kmtrnyi távolságban lett megnyitva. Évenként e helyen 300—350 köbmr. követ fejtenek útalapozásokra és úti kavics előállítására.

1080. — *Somoskő* (Füleki j.).

a) Sötétszürke, amfibolos **bazalt**, JANSSEN ALFONZ (Somosujfalu). Macskalyuk nevű kőbányájából, mely a Medves Ny-i oldalában 1 kilométernyire fekszik a községtől K-re. E bánya 1880-ban lett megnyitva és azóta évenként mintegy 2000 köbmr. kőanyagot fejtenek benne, mit leginkább faragott burkolati kövekre dolgoznak fel Budapest számára. Azonkívül vasútak számára is szállítanak innen kavicsot.

b) Hasonló kőzetű KORNIS KÁROLY (Budapest) medvesi kőbányája mely újabb keletű és melynek kőzetéből szintén kockakövet állítanak elő. (M. K. Á. IV. 97.)

1081. — *Somosujfalu* (Füleki j.).

Barnás, durvaszemű, kissé mállásnak induló **gránátos biotit-amfibol-andezit**, SZÁDOVSZKY JÓZSEF (Budapest) Bikkréti kőbányájából, mely a

községtől 3·2 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Azelőtt e bányából évenként mintegy 130 köbmr. követ fejtettek kavicsolási czélokra, de jelenleg ezen bánya szünetel. E bánya 1885-ben lett megnyitva.*

1082. — Somosujfalu (Füleki j.).

Szürke, durvaszemű **amfibol-andezit**, a község 1885-ben megnyitott tőkekúti kőbányájából, mely a községtől 4·8 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Az évi kőtermelés 300 köbmr., mit nyers állapotban építkezésre, összezúzva pedig kavicsolásra szoktak használni.

1083. — Somosujfalu (Füleki j.).

a) Feketés, tömött **bazalt**, JANSSEN ALFONZ 1878-ban megnyitott kőbányájából, mely a Nyerges nevű dombon, 1·92 kmtrnyire KÉK-re fekszik. E kőbányából mintegy 1000 köbmr-t fejtenek útépitési czélokra.

b) Sötétszürke, amfibolos **bazalt**, JANSSEN ALFONZZ medvesi kőbányájából, mely vagy 5 kmtrnyire fekszik a községtől ÉK-re s melynek anyaga — évenként 2—3000 köbmr., újabban főleg faragott útburkolati kockák előállítására szolgál — Budapesten, Verseczen, Miskolczon, Debreczenben, Mezőturon, Rimaszombaton, Salgótarjánon, Kassán stb. városokban a nagyobb forgalmú utczák kövezésére és makadamútakon pedig kavicsolási anyagként használtatik, 1892 óta. (M. K. Á. II. 71.)

c) Szürke, amfibolos **bazalt**, a Fülekkút laposáról, mely a községtől 3·28 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Ezen terület, melyen legközelebb kőbányát fognak nyitni SZÁDOVSZKY JÓZSEF (Budapest) tulajdona.

1084. — Somosujfalu (Füleki j.).

Barnás, durvaszemű, mediterrán **homokkő**, JANSSEN ALFONZ 1885-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 3·2 kmtrnyire É-felé fekszik. Ezen kőzetből évenként 150 köbmr-t fejtenek, mit lépcsők, borítókövek faragására, valamint hidakra és magas építményekre használnak.

1085. — Sülye (Gácsi j.).

Szürke, középszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a község tulajdonát képező s 1895-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·5 kilométernyire É-ra fekszik. Évenként átlag 40 köbmr-t fejtenek, mit egyszerűbb falazásokra s házépítésre szoktak felhasználni.

1086. — Szakál (Szécsényi j.).

Sárgásszürke, likacsos, konglomerátos, tajtköves **andezittufa**.

1087. — Szécsény.

Sötétszürke, friss törésén kékes-doleritos **piroxén-andezit**, VIGLOS JÁNOSNÉ és GÉCZI MIHÁLY 1891 és 1894-ben megnyitott kőbányáiból, melyek a községtől 4 kmtrnyire K-re fekszenek. Évenként 5—600 köbmr-t fejtenek belőle, mit leginkább útalapozásokra és útkavicsolásokra használnak.

* Lásd Ragyolez alatt is.

1088. — Szendehely (Nógrádi j.).

Szürkésfehér, tömött, felső-triaszkorú (ú. n. dachstein-) **mész-kő**, GÖTZ ANDRÁS 1860-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0·5 kilométernyire K-re, a Kálvária hegyen fekszik. Az évi kőtermelés 500 köbméter, mit részben útalapozásra és kavicsolásra, részben pedig mészégetésre használnak.

1089. — Szenna (Gácsai j.).

Szürke, közepszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, az 1850-ben megnyitott községi Sztari háj nevű kőbányából, mely a községtől 0·1 kilométernyire Ny-nak fekszik. Évenként 140 köbmtr. követ fejtenek benne, mit nyersen és faragva használnak fel különböző építkezésekre.

1090. — Szent-Iván (Sziráki j.).

Barnásfehér, lithothamniumos, felső-mediterránkorú **durva mész**, ONDREJOVICS LÁSZLÓ (Bágyon) telkéről, mely a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Kőbánya e helyen könnyen volna nyitható, de másrészt megjegyzendő, hogy ezen lajtamész-kőfolt kiterjedése igen mérsékelt.

1091. — Szt.-Péter (Balassagyarmathi j.).

Szürke, aprószemű, homokkőszerű **piroxén-andezittufa**, a Gömöri uradalomhoz tartozó Szalatnya-pusztáról, illetve attól 1·8 kmtrnyire É-ra, hol a bánya 1876-ban lett megnyitva. Évenként 700—800 köbmtr. lesz benne fejtve, mit nyersen és faragva építészeti czelokra használnak.

1092. — Szinóbánya (Losonczy j.).

Zöldesszürke, közepszemű **amfibolit**, a községi kőbányából, mely Lónyabánya felé az útbevágásban, tehát a községtől Ny-ra fekszik. E kőbánya anyaga csakis úti kavicsolásokra használtatik.

1093. — Tarnóc (Losonczy j.).

Barnásszürke, közepszemű, alsó-mediterránkorú **homokkő**, az 1886-ban megnyitott községi kőbányából, mely 3 kmtrnyire fekszik a községtől K-nek. Évenként 100—200 köbmtr. követ termelnek benne, mit házépítkezésekre használnak.

1094. — Terbeléd (Losonczy j.).

Barnásszürke, miemítesen széthulló, finomszemű **bazalt**, BENICZKY ÁRPÁD igen régi lázi kőbányájából, mely Terbeléd-től 2 kmtrnyire K-re fekszik. E kőzet rövid, vaskos oszlopokra válik el, miket azelőtt Losonczon az utcák kövezésére használtak. Ez idő szerint alapfalazásokra és útkavicsolásra szolgál. Az évi termelés néhány száz köbmtr.

1095. — Tolmács (Nógrádi j.).

Barnás, durvaszemű **amfibol-andezit**, HERZFELD FRIGYES 1882-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire DNy-ra, a Somlyó-hegyen fekszik. Az évi átlagos kőtermelés kitesz 1000 köbmtrt, mit nyers állapotban útalapozásokra és kavicsolásra használnak.

1096. — Törincs (Losonezi j.).

Szürke, durvaszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a község ősrégi kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Az évi termelés 500 köbmtr., mit nyersen és faragva Losoncra szoktak beszállítani különböző építkezésekre.

1097. — Tosoncza (Gácsi j.).

Szürke, finomszemű **bazalt**, az 1895-ben megnyitott GALLÓ PÁL-féle Rugyicza nevű kőbányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Az első évben e bányában 120 köbmtr. anyagot fejtettek zúzott úti kavics előállítására.

1098. — Tót-Hartyán (Gácsi j.).

Szürke, közpszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, a községi, 1876-ban megnyitott s tőle 1·0 kmtrnyire fekvő Brancze nevű kőbányából. Az évi termelés 190 köbmtr., mit többnyire nyersen egyszerűbb építkezésekre használnak.

1099. — Tót-Kelecsény (Gácsi j.).

Világos-szürke, közpszemű, ritkás **amfibol-augit-andezit**, az 1888-ban megnyitott községi Láz nevű kőbányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire D-re fekszik. Évenként mintegy 100 köbmtrt fejtenek e kőzetből, mit nyersen, részben faragottan használnak különböző építkezésekhez.

1100. — Udornya (Gácsi j.).

Sötétszürke, finomszemű **bazalt**, az 1825-ben megnyitott községi s a községtől 1·0 kmtrnyire D-re fekvő Fehérvizi kőbányából, mely évenként mintegy 500 köbmtr. utakra való zúzott kavicsot szolgáltat.

1101. — Vámosfalva (Gácsi j.).

Csillámos, durvaszemű **gnájsz**, az 1860-ban megnyitott községi, Gálová nevű kőbányából, mely a községtől 1·7 kmtrnyire K-re fekszik. Az évi termelés 80 köbmtrt tesz ki, mit nyersen közönségesebb falazásokra használnak.

1102. — Vanyarcz (Sziráki j.).

Fehér, cerithiumos, szarmatakorú **durvamész**, RUDNAY JÓZSEFNÉ (Vác-Kis-Hartyán) 1889-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re, a Meszeshegyen fekszik. A 80 mtr. hosszúságban feltárt kőbányafalban váltakozva puhább és keményebb padokat látni, a melyek 1 mtr³ nagyságú darabokban is fejthetők. A bányauzem ez idő szerint szünetel, de 1889. és 1890. években 3000 köbmtr.-nél több lett ezen a helyen termelve, mit nyers darabokban útalapozásokra, faragva pedig építészeti czelokra használtak.

1103. — Vanyarcz (Sziráki j.).

Szürke, finomszemű, réteges, gyéren likacsos **piroxén-andezit**, DESSEWFFY DEZSÓ igen régi kőbányájából, mely 3 kmtrnyire K-re, a Sar-

lósi-pusztá közelében fekszik. E kőzet évenként átlag 200—300 köbmtrnyi mennyiségben lesz fejtve, mit kizárólag útfenntartási czélokra használnak.

1104. — *Verőcze* (Nógrádi j.).

a) Szürke, tajtkőbreccsiás **biotit-amfibol-andezittufa**, özvegy KÜHNE JÁNOSNÉ kőbányájából, mely a Magyar-mál-hegyen, a községtől 1·2 kilométernyire ÉK-re fekszik. A kőbánya 1849-ben lett megnyitva. Az évi átlagos kőfejtés kitesz 1200 mtr³-t, mit nyersen és faragva épület- és egyéb falazásokra szoktak használni; legnagyobb részét Budapestre és Rákospalotára szállítják. A verőczei dunaparti kőfal is ebből az anyagból való.

b) Egészen ugyanolyan a Borbélyhegy tetején lévő nagy kőbánya kőzete is, mely dr. KRASZNAV FERENCZ (Budapest) tulajdona.

1105. — *Závoda* (Gácsai j.).

Szürke, aprószemű, likacsos **piroxén-andezittufa**, a községi, 1885-ben megnyitott Podraviencze nevű kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re fekszik. E bányában évenként 120 köbmtr. követ fejtenek, mit részint faragva, részint nyersen használnak fel egyszerűbb építkezésekre.

31. NYITRA VÁRMEGYE.

1106. — *Alsó-Elefánt* (Nyitrai j.).

Fehéres, diaszkorú **kvarczit**, a melyben nem csekély mennyiségben muszkovit-pikkelyek is láthatók. A bánya, melyben e kőzet előfordul, a községtől D-re fekszik, 1 kmtrnyi távolságban, közvetlenül a vármegyei út mellett, szántóföldek között. Évenként ezen 1880-ban megnyitott kőbányában, körülbelül 1000 köbmtr. kő termeltetik, minek egy része építkezésre, legnagyobb része azonban útkavicsolásra használtatik.

1107. — *Alsó-Vesztenicz* (Zsámbokréti j.).

Hamvasfehér, felső-triaszkorú **dolomit**, a községtől $\frac{1}{2}$ órányira DNy-ra eső és 1874 óta fennálló kőbányából, mely a község úrbéres gazdájának tulajdona. E kőzet csakis útkavicsolásra szolgál, még pedig évenként mintegy 1000 kavicsalom mennyiségben.

1108. — *Bajmócz* (Privigyei j.).

a) Barnássárga, tömör, eocénkorú **mész-kő- és dolomitbreccsia**. A kőbánya, a melyben ezen kiváló minőségű kőzet előfordul, a bajmóczy vártól DNy-ra, körülbelül 650 mtr. távolságban, a bajmóczyi fürdő feletti dombtetőn fekszik. Tulajdonosa ERDŐDI id. gr. PÁLFFY JÁNOS nagybirtokos. A bánya nyitásának éve 1889. A termelés a kőbányában szakszerű fejtés és hasítással elérhető legnagyobb darabokban történik s nem ritka az 1—1·5 köbméter nagyságú tömb sem. Az évi termelés az uradalmi építkezés szükségletéhez alkalmazkodik s évi átlaga 2000—3000 köbméter nyers kőanyag, a melynek java a legnagyobb tökélyvel különféle

méretekben kifaragva, Bajmóc régi vára ujjáalakításához, a törmelék-épületké pedig az uradalmi gazdasági és egyéb építkezésekhez használ-
tatik. Ki kell még emelnünk, hogy a beküldött minták esiszolva és fényezve
vannak.

b) Egészen hasonló minőségű kőzetet küldött be Bajmóc mező-
városa a saját kőbányájából, a mely 1600 óta fennáll s mely alig 100
méternyire fekszik a község DNy-i oldalán. E kitűnő kőzetnek termelése
jelenleg pang s csak helyben használják házépítésre, részben pedig a
vár restaurációjához.

1109. — *Banka* (Pöstyéni j.).

Barnássárga, elevenszinű, finoman szemcsés **mész-kő**, a (?) liaszból.
A kőzet egyes apró üregeiben kalcitkristálykák vannak kiválva. A bánya,
melyből ezen kőzet származik, a Na Carověj nevet viseli és 1 kmtrnyire
fekszik a községtől K-re. Tulajdonosa gr. ERDŐDY FERENCZ; nyitásának
évét nem tudják. E kő 0·30—2 köbmtr. nagyságú darabokban fejthető.
Az évi termelés, melyet nyersen épületkőnek használnak, nem tesz ki
többet 10 köbméternél. Eleven, meleg színénél fogva talán diszmunkákra
is alkalmas.

1110. — *Banka* (Pöstyéni j.).

Hamvasfehér vagy szürke, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit),
a községtől 1·5 kmtrnyire D-re fekvő Szenistvá nevű községi kőbányából;
bérelője SZESZLER SALAMON (Pöstyén). A bánya 1830 óta van üzemben. Több-
nyire útkavicsnak használtatik e kőzet, de azonkívül alapozási munkála-
tokra is szolgál. Évenként 150—200 köbmtr. a termelés.

1111. — *Banka* (Pöstyéni j.).

Sárgásfehér, aprószemű, porózus, mésztelen **homokkő**, a pontusi
korból. Ezen egyenletesen finom- és valamivel durvább szemű homokkő
két 1 mtr. vastag padot alkot a Bankától 1·5 kmtrnyire DNy-ra, az országút
s egyszersmind a Vág mentén látható pontusi homokkő- és konglomerát-
falban. SZESZLER SALAMON pöstyéni és özv. PFLÜGLER JÓZSEFNÉ bankai
lakos, kik e bányát a bankai úrbéresektől bérlik, számos ponton fejtik ezt
a két padot, mely különböző kőfaragói munkákra igen alkalmas. Leg-
újabbban az új pöstyéni fürdőház oszlopai, külső lépcsője, valamint a fel-
járó szegélye is ezen homokkőből készült.

1112. — *Beéd* (Nyitrai j.).

Fehér-kristályos, diaszkorú **kvarczit**, a község keleti szélén lévő kő-
bányából, a mely emberemlékezet óta létezik és mely az úrbéres közön-
ség tulajdona. Évenként vagy 60 köbmtr. követ szoktak benne fejteni, mit
a községben építkezésre használnak. Tekintve azonban a beküldött anyag
tisztaságát, nagyon is indokolva volna ezen anyaggal üvegyárainkban is
kísérleteket tenni.

1113. — Berencs-Váralja (Szeniczi j.).

Testszinű, tömött, fehér-mészpáteres, jurakorbeli **mészkö**, a község Nad Jakabi nevű kőbányájából. E mészkövet útkavicsolásokra és mészégetésre használják.

1114. — Brezova (Miavai j.).

Világos-barnás, dolomithomokot tartalmazó, eocénkorú **mészkö**, a Cservena dolina nevű községi bányából, mely tőle 7·5 kmtrnyire délre fekszik. A bánya 1887-ben lett megnyitva s azóta évenként átlag 220—250 köbmtr. követ fejtenek benne, részint építkezésre, részint pedig úti kavics előállítására.

1115. — Brezova (Miavai j.).

Barnásfehér, felső-krétakorú **dolomit** (choes-dolomit). A kőbánya a községtől 6 kmtrnyire K-re, a vármegyei úttól pedig 100 mtrnyi távolságban fekszik. Tulajdonosa Brezova községe, művelése igen régi. E kőbányában csakis zúzott kavicsot állítanak elő, még pedig évenként körülbelül 160—180 köbmtrt.

1116. — Brusznó (Privigyei j.).

Szürke, aprószemű, helyenkint aprókonglomerátos **piroxén-andezit-tufa**. A bánya, mely gr. PÁLFFY JÁNOS (Pozsony) tulajdona és a negyvenes években nyitattott meg, a községtől körülbelül 4 kmtrnyire fekszik délre. A termelt kövek átlagos nagysága 0·16 köbmtr., maximálisan ellenben vannak 1—2 köbmtrerek is. E kőzet leginkább csak a szomszédos községek lakói által használatik, többnyire durván kifaragva házépítési célokra.

1117. — Chropó (Holicsi j.).

Sötétszürke, meszes, aprószemű, poligén, felső-mediterránkorú **konglomerát**, mely a községtől ÉK-re, 1 kmtrnyi távolságban fekvő kőbányából való. Többen osztóznak benne mint tulajdonosok, a kik azt TESZARS JAKAB helybeli kőfaragónak adták bérbe. A maximálisan fejthető darabok méretei 1·5×1·50×2—3 mtr. Évenként átlag 170 köbmtr. lesz feldolgozva nyers és faragott állapotban; a kisebb darabok mint épületkövek lesznek értékesítve, a nagyobb darabokból pedig vályúk, lépcsők, kereszttek és emlékszobrok készülnek.

1118. — Családka (Nagytapolcsányi j.).

Szürkésfehér, tömör, kristályos, diaszkorú **kvarczit**. A hely, a honnan ezen kvarczit származik, 2·5 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, a Tribecs egyik előhegyének D-i lejtőjén, majdnem annak tetején, a hol egy 600 méter hosszú sziklafalat képez. E kőzetet emberemlékezet óta 0·15—0·60 köbméter nagyságú darabokban fejtik, még pedig évenként átlag 300 mtr³ mennyiségben kavicsolásokra, 1000 mtr³-t pedig épületkőnek. Faragni a kőzetet nem lehet. Ezen kőtelep a családkaí urbéréseké. Rendkívüli tisztaságánál fogva (mert csak a hasadási és elválási lapokon van némi vas-

okkeres agyaggal bevonva), ezen kvarczitot szintén üveggyártásra lehetne használni.

1119. — *Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu egyhatárú községek* (Vágújhelyi j.).

Világos-barna, tömör, foraminiferás, eocén mészkő (nummulit-mészkő), a melyben egyes ostreahéjtöredékek látszanak. A kőbánya, mely a közös határ ÉNy-i részében, a nagyszombati vármegyei úttól 1 kilométernyire fekszik, 1881-ben lett megnyitva könnyen hozzáférhető helyen. A tulajdonos községek e követ 0·30—1 köbmt. nagyságú darabokban korlátlan mennyiségben fejtik, részint építkezésre, részint pedig az utakra fedanyagul.

1120. — *Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu egyhatárú községek* (Vágújhelyi j.).

a) Hamvasfehér, tömör, de hasadékokkal teli, felső-kréta-korú dolomit (chocs-dolomit), a községtől 1·5 kmtrnyire nyugatra, a Hrachovistye és Visnyó felé vezető út mentén fekvő s a község tulajdonát képező kőbányából. E kőzet körülbelül tojásnagyságú darabokra széttöretvén, útkavicsul használtatik fel.

b) 300 méterrel tovább nyugatra van a községnek még egy dolomit kőbányája, mely 10 hold kiterjedésű s melyből korlátlan mennyiségben termelhető az utakra való kavics.

1121. — *Csejthe-Komárnó-Zsolnafalu egyhatárú községek* (Vágújhelyi j.).

Szürke, meszes kötőszerű, eocénkorú dolomit-konglomerát. A beküldött minták görgetett dolomitszemai mogyorónagyságúak és ennél kisebbek. Ezen nem nagyon szilárd kőzet a községtől Ny-ra fordul elő, a visnyói út mentén fekvő községi kőbányában, a hol azt kisebb-nagyobb darabokban fejtik s durván kifaragva házépítésre használják.

1122. — *Darázs* (Nyitrai j.).

Barnászvörös, fehér, mézspáteres, jurakorú mészkő, a község É-i oldalán emelkedő hegyoldalon lévő kőbányából. A bánya a község tulajdona, bérlője pedig MORTON JÓZSEF (Nyitra), ki évenként vagy 500 köbméter utakra való kavicsot állít benne elő; kis része azonban falazásokra is használtatik.

1123. — *Divék-Jeskófalva* (Privigyei j.).

Sötétszürke, finoman mézspáteres, felső-triaszkorú dolomit. A kőbánya, mely a község tulajdona, a község ÉNy-i oldalán, körülbelül 0·5 kilométernyi távolságban, vármegyei út mellett fekszik. E bánya már igen régi, s kőzete a szomszédos útszakasz kavicsolására szolgál.

1124. — *Dobrocsna* (Privigyei j.).

Biotitos-gnájsz, középszemű szövettel, a Kis-Magura vízmosásaiból.

Ezen, itt előforduló kristályos palákra rendes kőbányászat nem folyik, csupán a szabadon heverő darabokat szedik össze, aprítják fel és viszik a közeli útszakaszokra kavics gyanánt.

1125. — Dobrocsna (Privigyei j.).

Alluviális kavics, mely főleg gránit, pegmatit s kristályos palák görgetegéből áll. A Belanka pataknak ezen kavicsa a közeli útszakaszok fentartására szolgál, évenként körülbelül 250 kupacnyi mennyiségben.

1126. — Duczó (Pöstyéni j.).

Hamvasfehér dolomitkavics (chocs dolomit), a felső-krétából. A Rozsurovecz nevű kavicsbánya a községi úrbéresek tulajdona, a kik azt 1875-ben megnyitották. A bánya mintegy 0·5 kmtrnyire fekszik DK-re, anyaga kizárólag úti kavicsnak használtatik, még pedig évente körülbelül 25 köbmt. mennyiségben.

1127. — Dvorník (Zsámbokréti j.).

Hamvasfehér, felső-triaszkorú dolomit, a községtől $\frac{1}{4}$ órányira DK-re fekvő kőbányából. E bánya, mely már 1816 óta létezik, a községi úrbéres közönségnek tulajdona. E kőzet útkavicsnak való, de a bánya ez idő szerint nincsen üzemben.

1128. — Eözdöghe (Érsekujvári j.).

Alluviális kavics, mely főleg kvarczgörgetegből és homokból áll. Útkavicsolásra való anyag.

1129. — Felső-Attrak (Galgóczy j.).

Sötétszürke, felső-krétakorú dolomit (chocs dolomit), a községi 1865 óta fennálló, s tőle 0·5 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, a melynek anyaga falépítésre és úti kavics előállítására szolgál.

1130. — Felső-Bottfalu (Vágújhelyi j.).

Fehér és kissé vöröses vagy barnás, tömör, kristályosszövetű, jurakorú mészkő, egyes fehér mészpáterekkel, a Mracsuovka Plesivek nevű hegyről, a községtől 1·7 kmtrnyire DK-re. A kőbánya, mely 1880-ban megnyitott, a községé. Átlagosan 0·25—0·50 köbmtres darabok lesznek benne fejtve, a melyek nyers állapotban alapfalazásokra és házépítésre, összezúzva pedig a vármegyei út kavicsolására használtatnak. Az évi termelés 1500 köbmtre van becsülve.

1131. — Felső-Lelócz (Privigyei j.).

Alluviális kavics, mely vegyesen gránit, kvarczit és mészkőgörgetegből áll. E kavicsot a Nyitra-pataknak felsőlelőczy szakaszában szedik és útfentartási czélokra használják.

1132. — Felső-Vásárd (Galgóczy j.).

Sötétszürke, felső-krétakorú dolomit (chocs dolomit), a községi 1869 óta fennálló kőbányából, mely 2 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Ezen kőzet közönséges építésekre és útkavicsolásra használtatik.

1133. — Felső-Vesztenicz (Zsámbokréti j.).

Hamvasfehér, igen hasadozott, felső-triaszkorú **dolomit**, a községtől $\frac{1}{2}$ órányira É-ra fekvő községi kőbányából, a mely 1876-ban lett megnyitva. E kőbányában eddigelé úti kavics termeltetett, de csakis a község saját útjainak jókarban tartására.

1134. — Galgócz.

Sötétszürke, hasadozott, felső-krétakorú **dolomit** (chocs dolomit), egyes vékony, fehér mészpáterekkel. A kőbánya, mely a nagyközség tulajdona, 2 kmtrnyire fekszik ÉK-re, a Szoros nevű dűlőben. Bérelője MORTON JÓZSEF vállalkozó (Nyitra); megnyitása már igen régen történt. E bányából évenként átlag 500 köbmr. használtatik fel építkezésekre és 800—1000 köbmr. úti kavicsnak.

1135. — Handlova (Privigyei j.).

Barnásszürke, sávonkint finomabb és durvábbszövetű **piroxénandezittufa**. A kőbánya, mely a negyvenes években nyitattott meg, a mezővárostól 0·5 kmtrnyire Ny-ra fekszik az ú. n. Scheiblingsbergen. Tulajdonosai KLEIN IGNÁCZ és TSAI. A termelt kövek átlagos nagysága 0·25 köbmr.; az évi termelés pedig körülbelül 15,000 köbmr-t teszen. Ezen andezittufának kőzete faragott és nyers állapotban használtatik lakóházak, gazdasági épületek, fal- és alapépítéséhez.

1136. — Holics.

Fehéresszürke, finomszemű, meszes **homokkő** és kagylósok lenyomataitól üreges, likacsos **mészkö**, a szarmata emeletből. A kőbánya a községtől K-re 0·5 kmtrnyire fekszik s FERTIG JÁNOS holicsi birtokosnak tulajdona, ki azt 1881-ben nyitotta meg. A kőzet átlag 0·50 négyzetméternyi padokban fejthető s évenként állítólag átlag 1000 köbmr. lesz felhasználva nyersen építkezésre és faragva jelzőkövekre, építkezési díszletekre stb. A rétegek 3—5 mtr. mélységben vannak feltárva. Egészen hasonló minőségű kövek fejtetnek KUMPAN JÁNOS szomszédos s 1870 óta fennálló bányájában, a melyekből évenként átlag 50 köbmr. lesz fejtve és nyers állapotban építkezésekre felhasználva. Ezen bánya 2—8 mtrig van feltárva.

1137. — Holics.

a) Világos-barnás, meszes **homokkő**, szarmatakorú kagylósok lenyomataival, KUBA PÁL holicsi lakos kőbányájából, mely a községtől K-re 0·55 kmtrnyire fekszik. E kőbányában a rétegek 2—4 mtrre vannak feltárva. Ezen bánya anyaga szintén 0·50 mtr³ nagyságú darabokban fejthető, a melyek legtöbbnyire nyers állapotban használtatnak különböző építkezésekhez.

b) Szürke, különben ugyanolyan minőségű azon kőzet is, mely KUTSZKY PÁL szomszédos kőbányájában előfordul, a melyet már 1868 óta

fejtenek. Ebben a bányában átlag 500 köbmtr. követ fejtenek, mit nyers állapotban építkezési célokra használnak.

c) Barnás, likacsos, meszes **homokkő**, kagylósok lenyomataival a szarmatakorból, a GRÜNWARD & WINKLER cégnek szintén 0·5 kmtrnyire K-re fekvő kőbányájából, mely 1880 óta létezik. A bánya 3—8 mtr. mély és évenként 1200 köbmtr. nyers és faragott építőkövet szolgáltat.

1138. — *Holics.*

a) Középszemű, alluviális **murvás kavics**, mely többnyire kárpáti homokkő és mészkőgörgetegből áll. E kavics a vármegyei kavicsgödörből való, mely Holicstól 1 kmtrnyire K-re fekszik. Évenként e kavicsból mintegy 1000—1200 köbmtr. lesz felhasználva a vármegyei törvényhatósági utak javítására.

b) Alluviális, többnyire kárpáti homokkőgörgetegből álló **murvás kavics**, a cs. és kir. családi uradalomnak 1877 óta 0·3 kmtrnyi távolságban a községtől Ny-ra létező kavicsbányájából, a melyet az uradalmi utak fentartására ásnak.

1139. *Hradek* (Vágújhelyi j.).

a) Hamvasfehér, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a községtől 0·4 kmtrnyire K-re fekvő Lopátha nevű hegyomlásból, a honnan ezt a dió—tojásnagyságú darabokra széjjelomló kőzetet az országút kavicsolására hordják. Az évenként felhasznált kőmennyiség körülbelül 150 köbméterre tehető. Ezen dolomitlep, mely már 1872 óta van használatban, a községnek tulajdona.

b) Világos-szürke, mogyoró—diőnagyságú **dolomit**, mely a községtől 0·5 kmtrnyire É-ra fekvő hegyomlásból való. Ezen, szintén 1872-ben megnyitott telep, HIRSCHFELD MÁRK (Szokolócz) tulajdona, a ki onnan évenként vagy 120 köbmtrt szállít az országútak kikavicsolására.

1140. — *Hradist* (Szeniczi j.).

Világos-barnás, tömör, alsó-krétakorú **mészkő** (wetterling-mészkő), a községtől 2 kmtrnyire D-re fekvő Naháčzka nevű kőbányából. Tulajdonosa a község úrbéri közönsége; megnyitásának éve ismeretlen. Átlagosan 0·12 köbmtr. nagyságú darabokban fejtetik e kőzet, évenként 600 köbmtr. mennyiségben, mészégetés céljából.

1141. — *Hradist* (Szeniczi j.).

Barnásfehér, likacsos-odvas, alluviális **mésztufa**, a községtől D-re fekvő Za kosztolom nevű községi kőbányából, a melynek anyaga kifaragva építkezésre szolgál. Évi termelés 600 köbmtr.

1142. — *Hradist* (Szeniczi j.).

Barnásszürke, középszemű, meszes, felső-mediterránkorú, likacsos, poligén **konglomerát**, a községtől D-re fekvő Babina nevű kőbányából, a mely a község tulajdona. A maximális nagyságú darabok, a melyek

fejthetők, 1 mtr. átmérőjűek. E kőzet kivált építőkőnek használtatik, évenként körülbelül 600 köbmt. mennyiségben.

1143. — *Hubina* (Pöstyéni j.).

Hamvasfehér, felső-krétakorú **dolomitkavics** (choes-dolomit), a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekvő Pod ducovszkim verchom nevű bányából, mely a község tulajdonát képezi; bérloői PONGER MÓR és STANGEL MÁRK. E bánya, mely 1874 óta van megnyitva, kizárólag útkavics termelésre szolgál, még pedig évente körülbelül 60 kmtr. mennyiségben.

1144. — *Jablonicz* (Szeniezi j.).

Világos-szürke, tömör, alsó-krétakorú **mészkö** (wetterling-mészkö), a Bzova nevű kőbányából, a községtől 1·5 kmtrnyire D-re. Tulajdonosa az úrbéri közönség, megnyitásának éve ismeretlen. Az átlag 0·12 köbmt. nagyságú darabokban fejtett mészkö mészégetésre és útkavicsolásra használtatik.

1145. — *Jablonicz* (Szeniezi j.).

Barnássárga, durvaszemű, meszes, homokos, poligén **konglomerát**, a felső-mediterrán emeletből. A Barvinek nevű kőbánya, mely a községtől D-re fekszik, a község úrbéres közönségének tulajdona. E kőzetet, melyből mtr. nagy darabokat is lehet fejteni, faragva építésre használják.

1146. — *Jalsó* (Galgóci j.).

Sötétes, tömött, vékony mészpáterektől átszótt, igen hasadozott, felső-krétakorú **dolomit**, a községtől 1 kmtrnyi távolságú, Vahi nevű kőbányából, mely Jalsó község tulajdona s 1879 óta van megnyitva. Évenként 200 köbmt. használtatik ebből az anyagból partvédművekre és kőburkolatokra, a mely czélokra laza szövetenél fogva bizony nem a legmegfelelőbb anyag.

1147. — *Jalsó* (Galgóci j.).

Fehéres, gyéren fehér, csillámos, meszes **homokkő**, a mely felső(?) mediterránkorú. A bányatulajdonos SCSETKA JÓZSEF, ki azt 1895-ben, a Bocsina pod kamenom nevű ponton, 1 kmtrnyire a községtől ÉK-re, megnyitotta. E kőzet mint épületkő talál alkalmazást.

1148. — *Janófalv* (Zsámbokréti j.).

Tarka, krinoidás **márvány**, a jurakorból, mely szemcsésebb, vöröses-barna és tömöttebb sárgásfehér rétegekből áll. Ezen, csiszolt állapotban tetszetős külsejű mészkö, br. PIDOLL KÁROLY 1894-ben megnyitott kőbányájából való, mely a község belterületének K-i szélén fekszik. Ezen kőzetnek hátrányára válik azonban, hogy színe rétegenként, sőt sávonként változó; padjai átlag 0·30 mtr. vastagok, hosszúságban pedig olykor 1 mtres darabok is fejthetők. E kőzet eddig útkavicsolási és útburkolati czélokra szolgál, de készitettek belőle már egynéhány sirkövet is.

1149. — Jókeő (Pöstyéni j.).

Világos-barnás, tömör, fehér-mészpáteres, kissé bitumenes, alsókrétakorú **mészkeő** (wetterling-mész). A kőbánya, mely ősidők óta fennáll, a Dolina nevet viseli és az úrbéri közönség tulajdona. Alig fekszik a község szelétől 50 mtrnyire É-ra. Anyaga, mely átlag 0·12 mtr³ nagyságú darabokban fejthető, évenként átlag 1500 köbmtr. mennyiségben mészégetésre, részint pedig útkaviccsolásra lesz felhasználva.

1150. — Jókeő (Pöstyéni j.).

Szennyos-fehér, odvas-likacsos, alluviális **mésztufa**. A kőbánya, mely 1868 óta létezik, a Kopecz nevet viseli, s gr. PÁLFFY JÓZSEF (Vittencz) tulajdona, a községtől 1 kmtrnyire D-re, a grófi erdőben fekszik. E kőbánya üzeme, melynek közete nyers állapotban építkezésre használtatott, jelenleg szünetel.

1151. — Jókeő (Pöstyéni j.).

a) Hamvasfehér, gömbölyödött szemekből álló **dolomit-porond** (felső-krétakorú chocs-dolomit), a községtől É-ra fekvő Drviscsa nevű homokbányából.

b) Világos-barna, szegletes darabkákból álló **dolomit-porond**, a községtől É-ra fekvő Pavlikech kuti homokbányából.

c) Fehér, szögletes darabkákból álló **dolomit-porond**, a községtől Ny-ra fekvő temető melletti homokbányából. Mind a három homokgödör a község úrbéres közönségének tulajdona és ősidők óta van feltárva. Anyagát csakis a házi szükségletek fedezésére és a falak burkolatára (vakolatba?) használják.

1152. — Jókeő (Pöstyéni j.).

Zöldesbarna, vékony lapokra hasadó **menilitpala**, az eocén-sorozat felső részéből. A tulajdonképeni menilit, a különben ragadó palának minősíthető palában, 2—3 mm. vastag közfekveteket képez. A községtől 2·5 kilométernyire ÉK-re, a Pod Benovu nivu nevű ponton kezdték 1895-ben ezt a palát próbaképen fejteni, a nélkül, hogy eddig még bármilyen irányban is alkalmazásba vették volna. Ezen anyag florenczi díszmozaik munkákra igen előnyösen volna felhasználható, s mint ilyen figyelmébe ajánlható a hazai köcsiszoló iparunknak.

1153. — Jókeő (Pöstyéni j.).

a) Világos-barnás, szürke, meszes, kötőszertű mediterrán, STUR D. eocénkorú * **mészkeő- és dolomit-konglomerát**. A konglomerát szemei átlag borsónagyságúak. A kőbánya, melyben ezen kőzet előfordul, a Drvistye nevet viseli s a község úrbéreseinek tulajdona. A kőbánya a

* STUR D. Geol. Übers.-Aufnahme d. Wassergebietes der Waag und Neutra. (Jahrb. d. k. k. geol. R.-Anst. 1860. XI. köt. 68. old.)

községi úrbéri legelőn, a községtől 500 mtrnyire ÉK felé fekszik; megnyitási éve 1887; jelenlegi bérlője MIKLOVITS ERNESZT és TSAI. A fejtett kövek nagysága egészen a 2 köbmtrt éri el és évenként mintegy 50 köbméter lesz felhasználva nyers állapotban falkőnek, megfaragva pedig sírköveknek, keresztteknek s egyéb műköveknek.

b) A szomszédos Kosztolná horka nevű kőbányából származó kőzet ugyanolyan minőségű, csak egy árnyalattal világosabb szürke. E bánya gr. PÁLFFY J. (Vittencz) tulajdona, bérlői MIKLOVITS ANTAL és TSAI. Nyers állapotban e követ, melyből szükség esetén 2 köbmtr. nagyságú darabokat is lehet fejteni, falépítésre, kifaragva pedig sírkövekre és mindenféle műkövekre használják. Az évi átlagos termelés 50 köbmtr. körüli.

c) Világos, sárgásfehér, kissé porozus, eocénkorú, meszes **dolomithomokkő**. A Hosztaczká hórka nevű kőbánya, mely Jókeő község úrbéri legelőjén, a községtől 0·2 kmtrnyire É felé fekszik és az úrbéresek tulajdona, 1887-ben lett megnyitva. Jelenleg VELBA PÁL és trsainak van bérbe adva. E kő egészen 2 köbmtr. nagyságú darabokban fejthető, mit azután nyersen épületkőnek, vagy pedig kifaragva sírköveknek, keresztteknek, gépaljazatokhoz, hidépítkezésre stb. szoktak felhasználni. Az évenként termelni szokott mennyiség körülbelül 250 köbmtr.

1154. — Kaplách (Galgóczy j.).

Sötétszürke, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a községi, régen fennálló és tőle 1 kmtrnyire K-re fekvő bányából. E kőzet építésekre, törve pedig úti kavicsnak használtatik.

1155. — Kaplách (Galgóczy j.).

Sárgásfehér, gyéren muszkovitesillámos, meszes **kvarcshomokkő**, a felső-mediterrán (?) emeletből. A Lipnik nevű bánya, mely a községtől 0·5 kmtrnyire K-re fekszik, már régen létezik s a községnek tulajdona. E kő rendszeren nagyobb darabokban fejtetik, mivel nyersen és kifaragva épületkőnek, lépcsőknek, siremlékeknek stb. használják. Az évi termelés 500 köbmtrre tehető.

1156. — Kaplách (Galgóczy j.).

Beküldetett egy ökolnagyságú **kvarczitkavics**, a községnek jobbparti alluviális kavicsstelepéből. E kavicsgödör, mely a községtől 0·3 kilométernyire Ny-ra fekszik, 1892-ben lett megnyitva s azóta évenként átlag 150 köbmtr. anyagot szolgáltat az utak kavicsolására.

1157. — Kocsin (Pöstyéni j.).

Hamvasfehér, igen hasadozott és ennélfogva darabokra széjjelomló, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit). A bánya a községtől 1 kmtrnyire fekszik É-ra, a községi legelők és szántók között. Tulajdonosa a község, a mely azt 1855 óta tartja üzemben. E kőzet kizárólag csak úti kavics és porond gyanánt használtatik.

1158. — Kolos-Jeskófalu (Zsámbokréti j.).

Hófehér, aprószemű **kristályos mészkő** (fehér márvány), a m. kir. közalapítványi uradalom 10—15 év előtt megnyitott és a községtől 2 kilométernyire DK felé eső kőbányáiból. A márványtelep vagy 10 helyen lett feltárva, a nélkül azonban, hogy összefüggő, egészséges padokra akadtak volna. Töredezett volta miatt ugyanis ez idő szerint legfőleg csak köblábnyi darabokat lehetne fejteni. Másik rossz oldala pedig az, hogy a durvábszemű módosulatok tele vannak kvarcz- és földpátszemekkel, a finomszemű módosulat ellenben tiszta. (Dr. SCHAFARZIK FERENCZ: Nyitra megyének ipari szempontból fontosabb közeteiről. M. kir. földtani intézet évi jelentése, 1898. 237. old.)

1159. — Kolos-Hradistye (Zsámbokréti j.).

a) Tömött, fekete, gyéren fehér-calciteres, triaszkorú **mészkő**. A kőfejtő helyek, melyek már igen régiak, a község belterületét É-ről félkör alakban veszik körül; tulajdonosai a volt úrbéresek. A kőzet közvetlenül a felszín alatt fekszik és több köbméteres darabokban fejthető. Ezen kedvező előfordulása dacára azonban, főleg a vasút nagy távolsága miatt (körülbelül 16 kmtr.), versenyképessége a világpiaczon igen meg van nehezítve. Ezen ritkaszinű és elsőrangú díszkőnek mondható fekete márvány eddig erkélylapok, lépcsőfokok, sírkövek s több effélékre lett felhasználva Budapesten, Nyitrán és Bécsben.

b) Ugyanolyan minőségű fekete márvány a r. kath. iskola-alap kőbányájából, mely a község É-i szélén fekszik. Szintén elsőrangú díszkő, de úgy ebből, mint az előbbi bányából is kővér, fehér meszet is égetnek. (Utóbbi mintát SZILBERMANN HENRIK kőfaragómester küldte be.) (Bővebb leírását l. SCHAFARZIK FERENCZ: Nyitra megyének ipari szempontból fontosabb közeteiről. M. kir. földtani intézet évi jelentése, 1898. 235. old.)

1160. — Koritná (Vágújhelyi j.).

Világos-barnás, felső-kretakorú **dolomit** (chocs-dolomit). A bánya, mely már vagy 100 év óta fennáll, a koritnói úrbéri erdő közepe táján, könnyen hozzáférhető fensíkon, három holdat kitevő területen, a Kozinec nevű dűlőben, út mentén, a községtől 5·0 kmtrnyi távolságban Ny-ra fekszik. A kőzet hasadozottsága miatt főleg csak kavics előállítására szolgál, s évenként vagy 400 kupacot hordanak belőle az országutakra. Tulajdonosa Koritno úrbéri közönsége, bérloje LÖWY SALAMON (Verbó).

1161. — Korlátókő (Szeniczi j.).

Barnás, durvaszemű, meszes, homokos poligén, felső-mediterránkorú **konglomerát**, a község tulajdonát képező és 1810 óta fennálló kőbányából. E kőbánya a korlátókői várrom alatti völgyben fekszik, a községtől 0·5 kmtrnyire D-re, kocsin könnyen hozzáférhető helyen. A termelt kövek közül a nagyobbak a kőbányát meghaladják, az évi termelés pedig átlag 300 köbmtrt tesz ki. Nyers állapotban építkezésre használtatik.

1162. — Kovarcz (Nagytapolesányi j.).

Barna- és szürkésávós, vékonylemezes, jurakorú **mész**kő. Ezen kőzet a Tribecs egyik elődombjának nyugati lejtőjén, a községi szőlők felett inkább gödrökben, mintsem rendes kőbányákban fejtetik. E hely, a melyen emberemlékezet óta folyik a kőtermelés, 2·5 kmtrnyire fekszik a községtől K-re s a községi úrbérések tulajdona. Az átlag 0·15—0·25 mtr³ nagyságban fejtett darabok kizárólag úti kavics előállítására szolgálnak. Az évi termelés kitesz körülbelül 800 mtr³-t.

1163. — Krajna (Miavai j.).

Szürke **mész**- és **dolomit**konglomerát borsó—diónagyságú szemekkel, az eocénból. A község tulajdonát képező kőbánya 1845 körül nyitattott meg a Plostina nevű ponton, a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra, a vármegyei úttól 150 mtrnyire. Az átlag 0·12 köbmtr. nagyságban termelt kövek részint építkezésre, főleg pedig úti kavics előállítására használtak.

1164. — Lancsár (Pöstyéni j.).

Barnásfehér, hasadozott, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit). A kőzet egyes üregecskéiben a dolomit kristálykákban (R) van kiválva. A község tulajdonát képező kőbánya 1850-ben nyitattott meg 0·5 kilométernyire É-ra, a községi legelők mellett. Ebből a kőzetből szintén csak kisebb darabok fejthetők, a melyek részint úti kavicsra, finomja pedig kerti utakra való porondnak használtatik.

1165. — Lomnicza (Privigyei j.).

Barnássárga, kissé meszes, muszkovitesillámos, eocén **homokkő**. Ezen palásan hasadó homokkő, mely a községtől É-ra fordul elő, kizárólag csak községi házi építkezések céljaira szolgál.

1166. — Lopassó (Pöstyéni j.).

Világos szürke, tömör **dolomit** (chocs-dolomit), a felső-krétakorból. Ezen kőzet az 1860-ban megnyitott községi bányából származik, mely 0·75 kmtrnyire ÉNy-ra, a községi legelők mellett fekszik. Hasadékos voltánál fogva csak kis darabokban fejthető és egyenletesen felapritva, fedanyagul szolgál a szomszédos utakra.

1167. — Lubina (Vágújhelyi j.).

Világos-barnás, tömör, foraminiferás (nummulitos) eocénkorú **mész**kő, a Csirka nevű hegyen, Lubina községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő községi kőbányából. A bánya 1883-ban lett megnyitva. A termelt kövek átlagosan 0·25—0·50 köbmtr. nagyok; nyers állapotban alapkönek és házépítésre, összezúzva pedig útkavicsolásra szolgálnak. Az évi termelés átlaga 2000 köbmtrre becsülhető.

1168. — Luka (Vágújhelyi j.).

a) Hamvasfehér, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a községtől 1·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő s a község tulajdonát képező kavics-telep-

ről, hol a dolomit dió—tojásnagyságú darabokra van széjjelhullva. E kőzetből átlag 1000 köbmt. szállítatik az utakra fedanyagul. E telep 1884 óta van használatban.

b) Két kmtr. távolságban a községtől É-ra pedig GHYCYZ SÁNDORNAK (Brunócz) van egy hasonló minőségű dolomit kavicsbányája, a melyből évenként átlag vagy 2000 köbmt. szállítanak országutakra.

1169. — Menghe (Nyitrai j.).

Világos-szürkés, kristályos szövetű, jurakorú mészkő, a községtől 1 kmtrnyire keletre, az erdő tövében fekvő kőbányából. Tulajdonosa a község; bérelője WEISZ-IGNÁCZ. A bánya már körülbelül 1830 óta létezik. A bányában fejtett kövek mészégetésre szolgálnak s az égetett mész évenként körülbelül 300 mtrmázsát tesz ki.

1170. — Miava.

Világos-szürke, rétegenként szarukövet tartalmazó, jurakorú mészkő. A Kopecz nevű kőbánya, mely több miavai lakosé, 1884 körül nyitattat meg, a községtől 0·5 kmtrnyire keletre eső ponton. E kőbányában átlag 0·12 köbmtres darabok fejtetnek, még pedig évenként 6—800 köbmt. mennyiségben, minek kisebb része építkezésre, nagyobb része pedig zúzott állapotban útkavicsolásra használtatik.

1171. — Miava.

Szürke, meszes, a széleken barna és kilúgzott, finomszemű kvarcshomokkő, a felső-eocénkorú kárpáti homokkő zónájából. A községi bánya, a községtől 5 kmtrnyire Ny-ra, közvetlenül az ország határához vezető vármegyei út mellett fekszik, a Polana nevű ponton, hol már a XVIII. században meg lett nyitva. A fejtett kövek táblaalakúak s átlag 0·60—80 mtr. méretűek. Az évi termelés 300—400 köbmt. tesz ki, mit részint építésre, részint pedig úti kavicsnak használnak fel.

1172. — Nagy-Kováó (Szeniczi j.).

Ezen helyről beküldetett egy két ökolnagyságú, meszes, csillámos kárpáti homokkő-görgeteg, a diluviális kavicsstelepről, mely a községtől 1 kmtrnyire É-ra, a Pavlove nevű gödörben 1884 óta szolgáltatja az utak kavicsolására szükséges anyagot. Tulajdonosa a község bérelője HAVOR GYULA szeniczi lakos, ki évente körülbelül 60 köbmt. kavicsot állít elő ezen a helyen.

1173. — Nagy-Modró (Vágujhelyi j.).

a) Sötétbarna, fehér-mészpáteres, felső-krétakorú, bitumenes mészkő (ú. n. Havrana skala-mészkő). A bánya, melyből e mészkő való, a község nyugati oldalán fekszik és 1876-ban lett megnyitva. A termelt kövek átlag 1 köbméterig fejthetők és évenként vagy 200 köbmt. használtatik el nyers állapotban építkezésekre, partépítésekre és mészégetésre. Tulajdonosa a község.

b) Hasonló minőségű, fehér-eres mészkő. A kőbánya, mely gr. ZEDT-

WITZ CURT moraváni lakos tulajdona, a község Ny-i oldalán, 0-20 kmtrnyire fekszik s évenként vagy 500 köbmtr. követ szolgáltat. Használata ugyanaz, mint az előbbi esetben. Tömörségénél és sötét színénél fogva, melyet a benne lévő fehér erek kellemesen tarkáznak, ezen kőzet csiszolásra is alkalmas lenne, feltéve, hogy hasadék nélküli darabokban fejthető.

1174. — *Nagy-Modró* (Vágújhelyi j.).

Hamvasfehér, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a község nyugati oldalán fekvő s tulajdonát képező Za Cinterom nad Dedinu nevű kavicsbányából, a honnan a dió—tojásnagyságú törmelékből évenként átlag 100 köbmtrt szállítanak az országutakra. Ezen kőbányatelep 1876 óta van használatban. Hasonlóképen van e község területén még gr. ZEDTWITZ CURTnak (Moraván) is egy ugyanilyen **dolomit** kavicsstelepe.

1175. — *Nedasócz* (Zsámbokréti j.).

Világos-barnás, odvas-likacsos, helyenkint tömör, édesvízi **mészkö**, a pliocénkorból. A községi kőbánya, melyben e kőzetet 1889 óta fejtik, 20 percnyire fekszik a falutól és 1¹/₂ órányira a zsámbokréti vasúti állomástól; bérilője JAHN KÁROLY, ki évenként mintegy 100—200 köbmtrt fejtet és különböző faragott kövekre, lépcsőkre stb. dolgoztat fel.

1176. — *Német-Próna* (Privigyei j.).

Barnásszürke, fehér-kalciteres, tömör **mészkö**, a felső-triaszból. A kőbánya, mely 1888 óta van üzemben, a várostól 1-5 kmtrnyire DK-re, a Galgenberg nevű dülőben fekszik. Tulajdonosai HUSZÁR NÁNDOR és BRESZTYENSZKY ANTAL, német-prónai építészeti vállalkozók. E mészkö, melyből köbmteres nagyságú darabok is fejthetők, főleg mészégetésre szolgál, míg a törmeléke utak kavicsolására is használtatik. Az évi termelés átlag 250 köbméter.

1177. — *Nyitra.*

Vörhenyesszinű, tömör, aprószemű, jurakorú **mészkö**. A kőbánya, mely a város központjától 1-8 kmtrnyi távolságban D-re, a Nyitra folyó jobb partján, kupolaalaku hegyen fekszik, a Boldogasszonyi kőbánya nevet viseli és már a múlt századok óta létezik. Tulajdonosai Nyitra városának háztulajdonosai, kik azt jelenleg MORTON JÓZSEF nyitrai lakosnak bérbeadták. Évenként átlag 2000—4000 köbmtr. terméskő lesz benne fejtve, mit építkezésekre és útkavicsolásra szoktak felhasználni. Égetve, alighanem nem adna fehér meszet; eleven, hús-vörös színénél fogva csiszolásra díszkőnek ajánlkoznék, ha elég szabályos és nagy darabokban volna fejthető.

1178. — *Nyitra.*

Sötétszürke, finomszemű, hasadozott, felső-triaszkorú **dolomit**, a róm. kath. temető melletti s a város tulajdonát képező kőbányából, a város központjától 1-0 kmtrnyi távolságban. E bánya már a múlt századokban lett megnyitva. Ezen kőbánya anyagát a város házilag fejteti és úti kavi-

csolásra és betonfalazat készítésére használja, a mely utóbbi célra kitünő. Évenként körülbelül 1500 köbmtr. követ fejtenek e bányában.

1179. — *Nyitra.*

Zöldesszürke, középsemű **biotit-gránit** (gránit). A kőbánya a Zobor-hegy déli lejtőjén, a város központjától 2 kmtrnyire, szőlők között fekszik. Tulajdonosa Nyitra városa, mely azt 1860-ban megnyitatta s azóta házi kezelés mellett folytonos üzemben tartja. Ezen gránit kizárólag a város utcáinak kikövezésére szolgál és évenként 10—20,000 idomított koczkakő és azonkívül még 200—300 köbmtr. terméskő lesz a bányában fejtvé. Ezen gránit egyike azon kevés gránit-telepeknek honunkban, a melyek könnyen hozzáférhetők. Sajnos azonban, hogy csak igen kis méretű darabokban fejthető, úgy hogy kilométerjelzőköveknél nagyobb műkővet produkálni nem lehet.

1180. — *Ó-Tura* (Vágujhelyi j.).

Világos-barna, tömör, foraminiferás és lithothamniumos, nummulitos **mész-kő**, az eocénkorból. A kőbánya a község mellett, közvetlenül annak Ny-i oldalán fekszik s a Drahi nevet viseli. Tulajdonosa a község, nyitásának éve 1815. A kőzet 5—30 cmtr. vastag táblákban fordul elő, a melyekből 30—50 négyzetemtrnyi lapokat szoktak fejteni. Az évenkénti termelés mennyisége a szükséglethez képest változó és nem nagy. E kőzet nyers darabokban építkezésre és összezúzva kavicsolásra használtatik. Vajjon nem-e lehetne ezen tömör s bizonyára jól esiszolható mész-követ lépcsőfokokra stb. effélékre feldolgozni, az attól függne, vajjon kellő méretekben egészséges és hasadások nélküli darabokban fejthetők-e a padok.

1181. — *Ó-Tura* (Vágujhelyi j.).

Zöldes, helyenkint vörhenyesen befuttatott, mészpáteres, radioláriás **mészmárga** (gosau-márga), a felső-krétából, a községtől 5 kmtrnyire Ny-ra fekvő bányából, mely közel a vármegyei úthoz, a Paprad irtványokon 1854-ben nyitattott meg. A tulajdonos Ó-Tura községe. A kőzet 6—8 cmtr. vastag táblákban fordul elő, melyek 0·25×0·50 mtrnyi méretekben fejthetők. E mészmárga nyers állapotban építkezésre és útkavicsolásra szolgál, de csak szükség esetén termeltetik.

1182. — *Ó-Tura* (Vágujhelyi j.).

a) Szürke, aprószemű, tömör, erősen meszes **kvarcshomokkő**, a krétakorú kárpáti homokkőformációból. A bánya, mely 1854-ben megnyitattott, a község tulajdonát képezi s tőle 3 kmtrnyire É-ra fekszik, a Dubrava nevű irtványon. Átlag 5—8 cmtr. vastag táblák fordulnak elő, a melyek 0·5 mtr. hosszú és széles lapokban fejthetők. E kőzet nyers állapotban építkezésre szolgál.

b) Barna, aprószemű, kilúgzott, mésztelen, porózus **homokkő**, a krétakorú kárpáti homokkőformációból. A KULICH JÁNOS tulajdonát képező

és 1855-ben megnyitott bánya a községtől 4 kmtrnyire É-ra, a Szusz irtványon fekszik. A rendszeren termelhető darabok méretei $0\cdot50 \times 0\cdot25 \times 0\cdot10$ méter, de kapni méter hosszú darabokat is. E kőzet eddigelé faragott állapotban padlózatkövek előállítására szolgált. Jelenleg e bánya nincsen üzemben.

1183. — *Pográny* (Nyitrai j.).

Vöröses és világos-szürke, kristályos szövetű, jurakorú **mész-kő**, mely a községtől É-ra emelkedő hegy nyugati és keleti oldalán lévő igen régi kőbányákban fejtetik. E bányák 10 és 20 percnyi távolságban fekszenek a községtől. A tetszés szerinti mennyiségben termelhető kővek mészégetésre, útkavicsolásra és építkezésre használatnak. Mind a két bánya a községé.

1184. — *Privigye*.

Zöldesszürke, ritkás, likacsos **piroxén-andezit** és **tufája**, az 1881 óta létező és a nagyközség tulajdonát képező, a község közvetlen ÉK-i szomszédságában, a handlovai országúttól mintegy 100 mtr. távolságban, könnyen megközelítő helyen fekvő kőbányából. A kőbányában $0\cdot5$ — $2\cdot0$ köbmteres darabok is fejthetők és évenként vagy 350 köbmtr. kő lesz belőle előállítva, a mit kizárólag nyers állapotban használnak építkezésre.

1185. — *Privigye*.

Andezit- és gránitdarabokból álló alluviális **kavics** és **murva**, a várost érintő Handlovka-patak medréből. E patak görgetege olykor $0\cdot30$ méter nagyságú is. Évenként körülbelül 2000 köbmtrt szednek ki a patak-ból s míg a kavics az utak fentartására szolgál, addig a homok építkezéseknél a vakolat készítésére használtatik.

1186. — *Racsuz* (Zsámbokréti j.).

Hamvasfehér, felső-triaszkorú **dolomit**, a község DNY-i részén, közvetlenül az országút melletti kőbányából, a mely 1810 óta áll fenn és a községi úrbérések tulajdona. E bányában kizárólag úti kavicsot termelnek, még pedig évenként átlag 1000—2000 halmot.

1187. — *Radosna* (Nagytapolcsányi j.).

Barnásszürke, tömör, de hasadozott, felső-triaszkorú **mész-kő**, a nyitrai püspökség Hugó nevű s 1889-ben megnyitott kőbányájából, mely a nyitra—bankai út mellett, a községtől 4·0 kmtrnyire fekszik. A $0\cdot15$ — $0\cdot30$ köbmtr. nagyságban fejthető kő csakis útkavicsolásra használtatik s e bánya általában is csak mint kiegészítő kavicsoló bánya szerepel.

1188. — *Radosna* (Nagytapolcsányi j.).

a) Sötétszürke, igen hasadozott, bitumenes, szemcsés **dolomit**, finom mészpáterekkel. A kőbánya a nyitrai püspökségé és 1889-ben lett megnyitva, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra, a nyitra—bankai út közvetlen közelében fekvő Mészkemencze nevű ponton. A rendszeren $0\cdot15$ — $0\cdot25$ köb-

méter nagyságú darabok úti kavics előállítására szolgálnak, még pedig átlag mintegy 80 köbmtr. mennyiségben.

b) Egy másik minta, mely az előbbivel tökéletesen egy minőségű, az úrbérések kőbányájából való, a mely a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re, völgyben fekszik. E bányában évenként mintegy 400 köbmtr. épületkő és 1300 köbmtr. úti kavicsnak való kőzetanyag fejtetik.

1189. — *Radosna* (Nagytapolesányi j.).

Szürkésfehér, a hasadási lapokon vasokkeres, diaszkorú **kvarczit**. A kőbánya, a hol e kvarczit előfordul, a nyitra—bankai út mentén, Radosnától 5·5 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik s ott a helyszínén tulajdonképen egy 15 mtr. magas és 150 mtr. hosszú kvarczitsziklafal látható, mely évente körülbelül 200 köbmtr. anyagot szolgáltat zúzott országúti kavicsnak. E hely a Szt.-János-bánya nevét viseli. A bánya a nyitrai püspökség tulajdonát képezi, mely azt 1889. évben nyitatta. Minthogy e különben tiszta kvarczitot a külsőleg hozzátapadó vasokkertől könnyen meglehetne tisztítani, ezen anyag is mint üvegelőállításra alkalmas, figyelemre méltó.

1190. — *Rattnócz* (Pöstyéni j.).

Szürke, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a községtől 0·6 kilométernyire DK-re fekvő Za Dedini nevű kőbányából. Tulajdonosai a rattnóczyi úrbérések, a kik azt 1890 óta tartják üzemben. Maximálisan 0·25 köbmteres kövek fejthetők, a melyek anyaga felaprítva — évente mintegy 60 köbmtr. mennyiségben — a vármegyei utakra kavics gyanánt szállíttatik.

1191. — *Rattnócz* (Pöstyéni j.).

Világos-barnás, porozus, meszes kötőszerű **kvarczhomokkő**, az alsó-liaszból (gresteni homokkő). A kőbánya, mely a Vise Dedini nevet viseli, a rattnóczyi úrbérések tulajdona, a kiktől HINNER MIHÁLY rattnóczyi lakos bérlti. A kőbánya 0·1 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re. Átlagosan köbméteres darabok fejthetők, de szükség szerint nagyobbak is. Nyers állapotban épületkőnek, megfaragva pedig kőfaragói munkákra használtatik. Évente mintegy 25—30 köbmtr. a termelés.

1192. — *Rozbehi* (Szeniczi j.).

Durvaszemű, meszes, poligén **konglomerát**, a felső-mediterrán emeletből, a község tulajdonát képező és 1877-ben megnyitott kőbányából, mely a rozbehi—korlátkői út mentén fekszik, Rozbehi községtől mintegy 400 lépésnyi távolságban. Jelenleg e kőbánya szünetel, de azelőtt anyagát épületkőnek használták.

1193. — *Sándorf* (Szeniczi j.).

Világos-barnás, tömör, fehér-mészpáteres, alsó-krétakorú **mészkö** (wetterling-mészkö), a Bikszárdra vezető út mellett vagy 800 mtrre fekvő Baba holi vrch nevű kőbányából, s teljesen ugyanolyan minőségű **mészkö**,

a Korlátköre vezető út mentén vagy 1·0 kmtrnyi távolságban fekvő Bánya nevű kőbányából. Mind a kettő a község úrbéres gazdáié, a kik e követ mészégetésre használják.

1194. — *Sándorf* (Szeniczi j.).

Világos-szürke, vékonyan rétegezett, szarmatakorú, meszes **homokkő**; 500 mtrnyire a községtől a sándorf—bikszárdi út mellett. Ezen, már igen régóta létező kőbányának a község a tulajdonosa. A termelt kövek köbméternél nagyobbak is lehetnek, s évenként vagy 500 köbmtrt fejtenek e bányában. Faragott műkövek előállítására e homokkő igen alkalmas, a miért is sűrűn alkalmazzák ház, hid s több efféle építkezéseknél.

1195. — *Sárfő* (Nagytapolcsányi j.).

Sötétszürke, erősen hasadozott, felső-triaszkorú **dolomit**. A kőbánya, mely a községi úrbéresek tulajdona, 1·5 kmtrnyire fekszik a falutól ÉNy-ra. E kőbányában évenként 160 köbmtrt szoktak fejteni úti kavicsra és 40 köbmtrt épületkőnek.

1196. — *Sterusz* (Pöstyéni j.).

Világos-barna, fehér-mészpáteres, tömör **mész**, az alsó-krétából (wetterling-mész). A bánya, mely már 1850 óta van üzemben, Sterusz község tulajdona, s 1 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra a községi legelők mellett. A körülbelül 0·12 köbmtr. nagyságban termelhető kő építkezésre és összezúzva, útakra való fedanyagnak használtatik.

1197. — *Szádok* (Zsámbokréti j.).

Világos-barnás, odvas-likacsos, különben igen szilárd és tömör édesvizi **mész**, a pliocénkorból. E mészében szárazföldi és édesvizi csigák, valamint emlősök csontjai fordulnak elő. A bánya a községtől DK-re fekvő templomdomb D-i oldalán nyitattott meg 1885-ben. Távolsága a vasúti állomástól 4 kmtr. Tulajdonosa a LEIDENFROST-család Nagy-Bossányban, mely innét évenként 10,000 köbmtr. anyagot szállítat Tavar-nokra, az ottani cukorgyárba szaturálásra és derítésre. Azonkívül mintegy 500 köbmtrt épületkő alakjában, 500 köbmtrt pedig mészégetésre használnak fel. E mésznek tiszta $CaCO_1$ tartalma 98%. A szilárdabb és össze nem töredezett padok műkövek faragására szolgálnak és ezekből látni a bányában 0·20×1·00×1·50 mtr. nagyságúakat is. Minthogy a fejtés rendszeresen és szakadatlanul történik, e bánya már eddig is jókora nagyságot ért el.

1198. — *Szakolca* (Holicsi j.).

Barna, ritkás, meszes **homokkő** és sárga oolitoszövetű ritkás **mész-homokkő**, a melyben az oolitok a kvarczzemek meszes bekérgezése folytán jöttek létre. Mindkettő szarmatakorú lerakódás s a mezőváros tulajdonát képező, közelebről meg nem jelölt kőbányáiból való. E min-

ták után ítélve e kövek épületköveknek, valamint kőfaragói munkálatokra is alkalmasak.

1199. — *Szakoleza* (Holicsi j.).

Diluviális **kavics**, mely leginkább kárpáti homokkő, mészke és mészmárga görgetett darabjaiból áll. A kavicsgödör, mely 1890-ben megnyitott s mely a község tulajdona, 0·5 kmtrnyi távolságban fekszik DNy-ra a Spítalky nevű dűlőben. Az évenként termelni szokott 700 köbméternyi mennyiség a vármegyei és községi utak fentartására használtatik.

1200. — *Szalakusz* (Nyitrai j.).

Sötétszürke, majdnem tömött, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi, 0·50 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányából. BÉRLŐ MORTON JÓZSEF (Nyitra); a bánya már igen régi. E bánya kőzete főleg útkavicsolásra szolgál, kisebb mennyiségben azonban építkezésekre is. Évenként átlag mintegy 300 köbmt. kő lesz fejtve.

1201. — *Szécs* (Privigyei j.).

Sárgásszínű, muszkovitos, meszes, eocén **kvarczhomokkő**, a mely egyenes táblákban hasítható. Ezen kőzet, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fordul elő, a községben nyers állapotban épületkönek szolgál.

1202. — *Szerdahely* (Nagytapolcsányi j.).

Világosabb és sötétebszürke, hasadozott, bitumenes, felső-triaszkorú **mészke**. A kőbánya, melyet hg. ODESCALCHI GÉZA a Tribecs hegység tövében, a községtől 2·6 kmtrnyi távolságban 1893-ban nyitott meg, évenként körülbelül 150 köbmt. kőanyagot szolgáltat úti kavicsolásokra.

1203. — *Szokolócz* (Pöstyéni j.).

Szürke, felső-krétakorú **dolomit** (choes-dolomit). Kilugzott részének egyes üregeiben csinos kalcit-kristálykák láthatók. E dolomit SZOKOLÓCZI GYULA nagybirtokos Gedra nevű bányájából származik, mely a községtől 0·12 kmtrnyire É-ra fekszik. Évenként e bányában 150 köbmt. kő termeltetik úti kavicsnak, részben pedig épületkönek is.

1204. — *Szolcsán* (Nagytapolcsányi j.).

Szürkésfehér, finomszemű **kvarczithomokkő**, helyenkint kvarcz-kavics-zárványokkal (diaszkorú). A gödrök, a melyekből ezen kvarczit származik, a községtől 2 kmtrnyire K-re fekszenek s 1870 óta vannak üzemben. Évenként körülbelül 100 köbmt. kő lesz bennük fejtve úti kavics előállítására. Tisztaságánál fogva üveggyártásra kellene vele próbákat tenni.

1205. — *Szt.-Péter* (Galgóczy j.).

a) Világos-sárgás, vékony lemezekre hasadó, finomszemű, kristályos **mész** (krétakorú?) A bánya, melyben ezen kőzet előfordul, a községtől 1·2 kmtrnyire ÉK-re, a vármegyei út mellett fekszik, az Oráce zeme nevű ponton. Tulajdonosa a község, bérlője MORTON JÓZSEF nyitrai lakos; megnyitásának éve 1889. E kőzet kizárólag csak útkavicsolásra szolgál, még

pedig évenként 500 köbmr. mennyiségben. Feltűnő, hogy ezen, sajátságos leveles szöveténél fogva igen kevésbé összetartó kőzet kavicsolásra használtatik, holott a község határában dolomit is előfordul.

b) Fehéres, rétegezett, finoman kristályos, krétakorú **mészkö**, a Tasle nevű kőbányából. E kőzet nemcsak útkavicsolásra, hanem mészégetésre is alkalmas.

1206. — *Szt.-Péter* (Galgóczy j.).

Szürke, hasadozott, felső-krétakorú **dolomit** (choes-dolomit), a községi Nad sarosom nevű kőbányából, mely a községtől körülbelül 1 kilométernyire fekszik ÉK-re, a vármegyei út mellett. Bérelője MORTON JÓZSEF (Nyitra). E bánya 1889-ben nyitattott meg s anyaga azóta évenként mintegy 500 köbmr. mennyiségben szolgál útkavicsolásra.

1207. — *Szucsány* (Zsámbokrési j.).

Ezen község területéről többféle sötétbarnás és sötét barnásszürke, felső-triaszkorú, tömör, fehér-mészpáteres **mészövet** küldöttek be, a melyek kisebb-nagyobb távolságban a községtől DNy-ra fordulnak elő. Kőbánya eddigelé még egyikére sem nyitattott. Ezek közül a tisztábbakat mészégetésre, az ereseket, ha elég nagy darabokban volnának fejthetők, díszesebb kőfaragói munkákra is fel lehetne használni.

1208. — *Szűlőc* (Nagytapolcsányi j.).

Világos-szürke, kristályos **kvarczit**, fillites közfekvetekkel (diaszkorú). A kőbánya, mely a községtől 1·5 kmtrnyi távolságban D-re s az Apponyivártól É-ra fekszik, a község úrbéreseinek tulajdona, a kik kőzetéből évenként átlag 80 kmtr. úti kavicsot termelnek.

1209. — *Tót-Sook* (Galgóczy j.).

Világos, vörhenyes-szürke, fehér-mészpáteres, neokomkorú **mészkö** (wetterling-mészkö), a községi és tőle 2·5 kmtrnyire DNy-ra fekvő kőbányából, mely 1875-ben lett megnyitva. E kőzetet részint építkezésre, részint úti kavicsra használják; ajánlatos volna azonban mészégetésre is kipróbálni.

1210. — *Tőkés-Ujfalu* (Zsámbokrési j.).

Világos-barna, tömött, csak gyéren likacsos, pliocénkorú, édesvizi **mészkö**, a melyben egyes helixlenyomatok fordulnak elő. A kőbánya, mely igen régi, a községtől DNy-ra fekszik vagy 2 kmtrnyi távolságban, jó közlekedési út mellett, s a község volt úrbéres gazdáinak tulajdona. Ezen igen szilárd mészköből tetszés szerinti nagyságban készíthetők lépcsőfokok, oszlopok stb., de azonkívül mészégetésre és útkavicsolásra is szolgál.

1211. — *Tőkés-Ujfalu* (Zsámbokrési j.).

Világos, zöldesszürke, aprószemű **andezit**, a község D-i oldalán lévő igen régi kőbányából, mely br. HAUPT-STUMMER tulajdona. E kőzet,

melyből könnyen több köbméteres darabokat is fejthetni, alapépítményekre, pincze- és kút kifalazásra, kövezésre és utak kavicsolására használtatik.

1212. — *Turotuka* (Miavai j.).

a) Vörhenyes-szürke, szarukótartalmú, jurabeli **mészkö**. A bánya, melyben ezen síklapu mészkövet fejtik, a Pekarka nevű ponton fekszik, a községtől 4 kmtrnyire Ny felé. Tulajdonosa a község, a mely azt körülbelül 1870-ben nyitotta meg. Nagyobb darabok nem fejtetnek s csakis zúzott úti kavicsot állítanak e bányában elő, még pedig évenként 200—250 kmtr. mennyiségben.

b) Világos-szürke, szarukótartalmú, fehér-mészpáteres, jurakorú **mészkö**, a községtől 0·4 kmtrnyire Ny-nak fekvő Vrsek nevű kőbányából, mely a község tulajdona. A termelt kövek átlagosan 0·1 köbmr. nagyok, s az évenként fejtett 200 köbmrnek egy bizonyos kisebbik része alapozásokhoz, nagyobbik része ellenben összetörve úti kavicsnak használtatik.

1213. — *Unin* (Holicsi j.).

Beküldetett egy tömör **mészkökavics** töredéke, a községtől 1½ kilométernyire DK-re fekvő diluviális kavicsstelepből, a mely ezen a helyen 1880-ban lett megnyitva. Tulajdonosa HÁVAR GYULA (Szenicz). Ezen mészkö s hihetőleg kárpáti homokkő-görgetegből álló kavics, évenként átlag mintegy 400 köbmr. mennyiségben használtatik utak kavicsolására.

1214. — *Vágújhely*.

a) Világos-barnás, fehér, tömör, felső-jurakorú **mészkö**, a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra, a mezei út mellett fekvő Hricsó nevű kőbányából, mely 1867 óta van üzemben és Vágújhely község tulajdona. E kőbányában átlag 50 köbmr. nagyságú darabok fejtetnek, a melyek részint ház- és vízgátépítkezésekre, részint pedig felapritva útkavicsolásra szolgálnak. Az évi termelés átlag 500 köbmr-t tesz ki.

b) Egy másik, világos-barnás **mészkö**, ugyanarról a tájról, de csak 1·5 kmtrnyire a községtől Ny-ra. Ez a bánya, mely szintén a község tulajdona, hasonlóképen 1867-ben nyitott meg. Használata ugyanaz, mint az előbbi esetben, az évi termelés pedig 250 köbmrre becsülhető.

1215. — *Vágújhely*.

Szennes-fehér, felső-krétakorú **dolomit** (chocs-dolomit), a Szkalka nevű kőbányából, mely a községtől 2·5 kmtrnyire ÉNy-ra, közvetlenül a vágújhely—miavai vármegyei út mellett fekszik. E bányában, mely 1842 óta van üzemben, s mely VIETORISZ MIKLÓS tulajdona, évenként átlag 150 kmtr. kő fejtetik átlag 0·12 köbmr. nagyságú darabokban. Ezek házépítésre, a Vág védgátjának építésére és összezúzva útkavicsolásra szolgálnak.

1216. — *Végh-Vezekény* (Nagytapolcsányi j.).

Szürkésfehér, középszemű **kvartzit**, az Inovecz hegység gránittömszének D-i széléről. Ezen kőzet túlnyomólag kristályos kvarczzsemekből áll, a melyek közé elég sűrűn fehér köles-, ritkábban borsónagyságú orthoklász (perthit-) kristályok vannak behintve; muszkovit csak felette gyéren látható benne. Azon 15 mtr. magas és 400 mtr. hosszú sziklafal, melyből a beküldött minta vétetett, a községtől 2·4 kmtrnyire fekszik ÉÉNy-ra. A bánya, mely a község úrbéréseinek tulajdona, 1840 óta van mivelés alatt. Évenként innen 1400 köbmt. zúzott kavicsot és 300 köbmt. épületkővet szoktak szállítani. Ezen nagy kiterjedésű kvarczttelepnek tisztább részei tán üvegyártásra is alkalmasak.

1217. — *Verbó* (Vágújhelyi j.).

a) Világos-őzbarna, neokomkorú **mészkö** (wetterling-mészkö), azon, Verbó községtől 8 kmtrnyi távolságban fekvő kőbányából, mely 1880-ban a pöstyén—brezovai út és a Holeska-patak mellett, a Fajnor-féle irtványokon nyitattott meg. Ezen mészköből évenként vagy 1000 köbmt. kerül az országutakra zúzott kavics alakjában.

b) Világos-őzbarna, fehér-mészpáteres, neokom **mészkö** (wetterling-mész), a verbó—velkai törvényhatósági út mellett fekvő Grucshegy keleti oldalán lévő kőbányából, Verbó községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra. A bánya tulajdonosa Verbó úrbéri közönsége, bérlője Lövy SALAMON (Drahócz). Évenként 200—300 köbmt. követ fejtenek a bányában útkavicsolásokra.

1218. — *Verbó* (Vágújhelyi j.).

Barnásfehér, erősen hasadozott, felső-krétakorú **dolomit** (choesdolomit), a községtől ÉNy-ra, a Rupavahegységben, a községtől 6·5 kilométernyi távolságban fekvő kőbányából, mely 1850 óta van üzemben s jelenleg BAJCZAR ISTVÁN és TÁRSAINAK képezi tulajdonát; bérlője Lövy SALAMON (Drahócz). Ezen kőzet törött állapotban évenként vagy 1000 köbméter mennyiségben használtatik mint útkavicsolási anyag.

1219. — *Verbócz* (Szeniczi j.).

Kékesszürke, a széleken barnásan málló, kovaszemesékben igen gazdag **mészkö**, az eocénkorú kárpáti homokkőzónából. Ezen fehér-mészpáteres, jól padozott mészkö a községtől 7 kmtrnyire K-re, közel Morvaország és a Miava község határához, a Bobova nevű hegy alján lesz fejtve, átlag négyzetméter nagyságú és 0·06—0·20 mtr. vastag lapokban, a melyek részint építkezési czélokra, részint szétaprítva útkavicsolásra szolgálnak.

1220. — *Vittencz* (Pöstyéni j.).

Barnásszürke, tömör, felső-krétakorú **dolomitos mész** (choesdolomit), a község tulajdonát képező Baba horka nad osminami nevű, a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, a melyben e kő a község lakóitól saját szükségletükre építő- és útkavicsolási anyagul fejtetik.

32. PEST-PILIS-SOLT VÁRMEGYE.

1221. — *Acsa* (Váczi j.).

Zöldesszürke, durvaszemű, ritkás-likacsos **piroxén-andezittufa**, a volt úrbéresek és zsellérek tulajdonát képező kőbányából, mely még a XVIII. század végén nyitattott a községtől K-re, 1·5 kmtrnyi távolságban. A termelt kövek átlag 0·50 mtr³ nagyok s nyers avagy faragott állapotban használatnak ház- és egyéb gazdasági építkezésekhez. Az évi termelés évenként körülbelül 100 mtr³-t tesz ki.

1222. — *Acsa* (Váczi j.).

a) Tarka, poligén, murvás, alsó-mediterrán **kavics**, mely a községtől 1 kmtrnyire DK-re fordul elő, a hol a kavicsot 1890 óta bányászzák. Tulajdonosa a község volt úrbéres gazdaközönsége. E kavics utak és hidak fedésére szolgál, az évi termelés pedig átlag 60 mtr³.

b) Ugyanolyan **kavics**, br. PRÓNAY DEZSŐ kavicsbányájából, mely a községtől valamivel távolabbra, DK-re fekszik. E kavicsgödör 1835 óta áll művelés alatt, anyaga, úgy mint az előbbi, útkavicsolásra szolgál, az átlagos évi termelés pedig 80 mtr³-re tehető.

1223. — *Alsó-Némedi* (Alsódabasi j.).

Murvás-homokos, diluviális **kavics**, a váczi r. kath. püspökség kavicsbányájából, mely 1857 óta van megnyitva s melyet jelenleg Pest-Pilis-Solt vármegye bérel. Anyaga, évenként mintegy 2000 köbmtr. mennyiségben, a vármegyei és állami országutak kavicsolására szolgál.

1224. — *Békásmegyer* (Pomázi j.).

Szennyes-sárgásfehér, felső-eocénkorú, kissé márgás **mészkö** (bryozoás-réteg), a csillaghegyi kőbányából. A kőbánya tulajdonosa NEY EDE (Budapest). A szabályos padokban előforduló kőzet, 1896 körül, faragott műkövek előállítására használtatott, azóta inkább csak terméskő alakjában használatos különféle alapozásokhoz. (M. K. Á. I. 43.)

1225. — *Békásmegyer* (Pomázi j.).

a) Világos-barna, likacsos, de olykor csaknem likacstalan, negyedkori **édesvizi mészkö**, a kapellenkúti kőbányából. (M. K. Á. II. 16.)

b) Világos-barna, tömött, gyéren likacsos, negyedkori **mészkö**, a rókahegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 158.)

1226. — *Bia* (Biai j.).

a) Barnásfehér, likacsos, foraminiferás, cerithiumos, gyéren homokszemes, szarmatakorú **mészkö**, hg. METTERNICH RICHÁRDNÉ uradalmi kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire D-re fekszik. A kőbánya bérelője NEY EDE (Budapest). A termelt kövek 0·50—1·50 mtr³-esek s az évi termelés mennyisége 5—600 köbmtr. A termelt kömennyiség megfaragva építkezési célokra használtatik. E kőbánya 1860 óta van üzemben.

b) Ugyanolyan, csak valamivel durvább szemű és likacsosabb szarmata-mész, a biai telkesgazdák balhahegyi kőbányájából, melyet a községtől 2 kmtrnyire D-re, 1870-ben nyitottak meg. A kőbánya bérlője NEY EDE (Budapest). A termelt kövek 0·20--1·20 köbmtr. nagyságban termeltetnek, évi 500—600 köbmtr. átlagos mennyiségben.

c) Barnás, foraminiferás, likacsos, szarmata-mész, a biai volt úrbéresek ú. n. szarvashegyi kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re, 1882-ben nyitott meg. A termelhető kövek nagysága 0·20—100 köbmtr. E kőzet építkezési czélokra és lépcsőfokok előállítására alkalmas, de jelenleg nincsen művelés alatt.

d) Barna, foraminiferás, likacsos, szarmata-mész, a biai volt úrbéresek ú. n. Fekete kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re fekszik és 1872-ben nyitott meg. E bánya, melynek művelési viszonyai olyanok, mint az előbbié, jelenleg nincsen művelve.

e) Sötétbarna, foraminiferás, tömörebb, szarmatakorú mész, a biai volt úrbéresek Stirbak nevű kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re, 1883-ban nyitott meg. Ezen kőzetet átlag 0·20—0·50 mtr³ nagyságú darabokban szokták fejteni, évenként 300—500 mtr³ mennyiségben. Ez a kőzet vízépítményekhez és utépítéshez használtatik. (M. K. Á. I. 140—151.)

1227. — *Borosjenő* (Pomázi j.).

Ózbarnába hajló, fehér, tömött dachstein- vagy megalodon-mész, a nagykevényhegyi, a községtől 2·5 kmtrnyire É-ra fekvő kőbányából, melyet a JÓZSEF főherceg uradalmához tartozó területen 1893-ban nyitottak meg. A bánya bérlője KRAUSZ FERENCZ kőfaragó Borosjenőn. Ezen bányában kizárólag mészegetésre való követ törnek.

1228. — *Borosjenő* (Pomázi j.).

a) Vörhenyes, apró szemű, alsó-oligocénkorú hárshegyi homokkő, a JÓZSEF főherceg ő fenségének birtokához tartozó kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire Ny-ra, a Mühlwald nevű dűlőben fekszik. Megnyitásának éve 1892. A bánya bérlője KRAUSZ FERENCZ borosjenői kőfaragó. A homokkő átlag 2 mtr. hosszú darabokban fejtetik, a melyek lépcsőfokok kifaragására használtatnak. Évenként mintegy 2000 lépcsőfokot készítenek belőle. Ezen kőzet kizárólag faragott állapotban használtatik építkezési czélokra, főleg lépcsőfokok előállítására.

b) Szürkésfehér, durvább szemű hárshegyi homokkő, a JÓZSEF főherceg uradalmához tartozó ezüsthelyi kőbányából, mely a községtől 1·25 kmtrnyire K-re fekszik. Megnyitása 1700 körül történt. Ezen kőzet 1—3 mtr. hosszú darabokban fejtetik, a melyek lépcsőfokokra lesznek feldolgozva. Évenként mintegy 4000 folyó mtr. lépcsőt készítenek e bányá-

ban. Azonkívül készülnek itt lépcsőlapok, oszlopok és egyéb szerkezeti kövek is.

c) Szürkésfehér, finomszemű **hárshegyi homokkő**, a steinriegelwaldi kőbányából, mely a községtől 1·0 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen bányát 1750 körül nyitották. Tulajdonos és bérlő ugyanaz, mint előbb. Itt is szerkezeti köveket, siremlékeket, főleg pedig lépcsőfokokat állítanak elő, évenként mintegy 5000 folyó mtr. mennyiségben.

d) Világos-szürke, durvaszemű, likacsos, alsó-oligocénkorú **hárshegyi homokkő**, FISCHER és ZAHLBRECHT kőfaragó cég (Borosjenő) kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra, az ú. n. Steinriegel dűlőben fekszik, a hol 1860-ban lett megnyitva. A homokkőpadok több mtr. hosszúságban fejthetők s ezért ezen közet kiválóan kőlapok, lépcsőfokok és oszlopok kifaragására alkalmas. Az évi termelés 200—250 mtr³. Az említettekén kívül építkezésekre, főleg pedig vasúti építkezésekhez való szerkezeti kövek előállítására is szolgál.

e) Hasonló, alig valamivel finomabbszemű **homokkő**, BRUNNER JAKAB (Borosjenő) kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire K-re, az Ezüsthelyen (Silberberg vagy Kukukberg) fekszik, a hol 1891-ben lett megnyitva. Ezen közet átlag 1·5—3 mteres darabokban lesz fejtvé, a mik leginkább lépcsőfokok faragására alkalmasak. Évenként mintegy 3500—4000 folyó mtr. lépcső lesz kifaragva. Azonkívül azonban alkalmas kőlapok, oszlopok stb. faragására is.

1229. — *Budafok* (Biai j.).

Barnásfehér, ikrásszövetű, részben durvábszövetű, likacsos, szarmatakorú **mészkö**. (M. K. Á. I. 114—115.)

1230. — *Buda-Kalász* (Pomázi j.).

a) Világos-barnás, gyéren-likacsos, különben tömör, negyedkori **édesvizi mészkö**, a budakalázi volt úrbéresek tulajdonát képező kőbányából, mely vagy 2 kmtrnyire a községtől Ny-ra, az ú. n. harapovácsi legelőn fekszik, hol az 1879-ben nyitott meg. A bánya bérlője FLEISCHMANN és MAJOROSSY budapesti vállalkozó cég. A mészkö több köbméter nagyságú darabokban fejthető és évenként 3000—4000 köbmtrt termelnek e helyen, mit részint nyers állapotban, részint faragva értékesítenek. Budapesten használtatott ezen kő az Elevátor, az új főgyűjtőcsatornának, a Dunarakpart, a kir. várpalota, az új országház, a budai ref. templom, a városligeti hid- s egyéb építkezéseknél.

b) Ugyanolyan közet a volt úrbéresek egy másik, ugyancsak a harapovácsi legelőn fekvő bányájából, mely 1894 óta áll fenn s melyet MIGLIERINI J. és SCHÄFFER budapesti vállalkozók bérelnék. E bányában az évi termelés 2—300 köbmtr. s anyaga nyers és faragott állapotban különböző építkezésekhez és hidakhoz szállított.

c) Ugyanolyan, de kissé fehéresebb, édesvizi **mészkö**, a volt úrbéreseknél egy harmadik, ugyanott fekvő kőbányájából, melyet a sóskút-páty-kalázi kőbányavállalat bérel. E bánya 1891 óta áll fenn. Ezen bányából évenként 800—1000 köbmtr. kő kerül ki, mit leginkább nyers állapotban szállítanak vasúti építkezésekhez.

d) Világos-barnás, édesvizi **mészkö**, a Budakaláz község (mint erkölcsi testület) tulajdonát képező kőbányából. E bánya 1879-ben nyitott meg és jelenlegi bérelője NEY EDE és TSA Budapesten. A bánya a Brdo dűlőben, a községtől DNY-ra fekszik. A bánya évi termelése 2000 köbméter, a mi nyers és faragott állapotban kivált a budapesti középítkezéseknél használtatik. Többi között a kalvin-téri szökőkút is ezen kőbánya kőzetéből került ki. (M. K. Á. I. 159—165. II. 18—21. és IV. 38—39, 43—44.)

1231. — Budakesz (Biai j.).

Barnásfehér, tömör, felső-eocénkorú **nummulitos mészkö**, a magyar kir. erdőkinestár ANTONI nevű kőbányájából, mely a községtől 0·5 kilométernyire É-nak fekszik. Ezen bánya 1890-ben lett megnyitva. A jelenlegi bérelő CZÉH JÁNOS (Budakesz) falazáshoz való terméskövet töret benne. évenként mintegy 45 mtr³ mennyiségben.

1232. — Budakesz (Biai j.).

Sárgás, porondos, felső-triaszkorú **dolomit**, a községtől kissé É-ra fekvő bányából, a melyből MANDLER VILMOS, BERKOVICS és REISZ czég évente 1400 q dolomitot szállít el Mármaros-Sziget, Detta, Szeged, Szolnok, Kistelek, Kemece állomásokra és vagy 1500 q-t Czortkow, Jezerzany, Monasteryska, Koroscyatin és Lavoczne külföldi rendeltetési helyekre.

1233. — Budakesz (Biai j.).

a) Világos-barnás, középszemű, likacsos, alsó-oligocénkorú **hárs-hegyi homokkö**, a m. kir. erdőkinestár tulajdonát képező pátyi-út melletti kőbányából, mely a községtől 0·80 kmtrnyire Ny-ra, az ú. n. Steinbruchköpfl erdőrézben fekszik. Megnyitása még a XVIII. század vége felé történt. Bérelője CZÉH JÁNOS budakeszi lakos, ki ezen kőzetet részint faragatlan állapotban mint terméskövet, részint pedig leginkább lépcsőfokokká kifaragva értékesíti. Az évi termelés átlag 85 mtr³.

b) Barnás, kvarczkonglomerátos **homokkö**, a községi kőbányából, mely a községtől 1 órányira DNY-ra fekszik. Megnyitásának éve 1878. Ezen kőzet csakis nyersen használtatik alapozási építkezésekhez, évenként bizonytalan mennyiségben.

1234. — Budaörs (Biai j.).

Barnásfehér és vöröses, vasoxidos, finomszemű, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire Ny-ra, a Törökugrató néven ismeretes hegyen, a buda—győri országút mellett fek-

szik. E kőzetet mészégetésre (!) és útkavicsolásra használják, évenként 800—1000 köbmtr. mennyiségben.

1235. — *Budapest székesfőváros.*

Fehéres, tömött, felső-triaszkorú, megalodon- vagy dachstein-mészkö, melyet mészégetés és úti kavics előállítására céljából fejtenek. A főváros területén ezen képződménynyel csak alárendelten találkozunk.

1. A főváros mészkőbányája a 4710.4711/a/b. sz. telken, a Fazekas-hegyen, közvetlenül a főváros határán, Nagykovácsi felé, országút mellett.

2. A főváros mészkőbányája a 6242.6246/d. sz. telken, a Szépjuhászné közelében, a Nagy-Hárshegy DNy-i oldalán. Ezen utóbbi bánya szünetel.

1236. — *Budapest székesfőváros.*

Világos-barnásszürke, olykor kékesszürke, tömör, felső-eocénkorú nummulitos és orbitoidás mészkő, a melyet a Duna jobb partján több kőbányában fejtenek. Ezen kőzet alapozásokra, betonkészítésre és útkavicsolásra szolgál. Többi között az új parlamentépület hatalmas beton-alapozásához is szép-völgyi, illetve pálvölgyi orbitoidás mészkő szolgált. Azonkívül mint terméskövet használták Budapest sok magán- és középületéhez, ú. m. az eskü-téri hid, a szépművészeti múzeum, a központi pályaudvar, az új kaszárnyák stb. építése alkalmával. A bányák, melyekben ezen mészkövet fejtik, a következők:

1. A volt HOLTZSPACH A. FIAI czég 4703. hr. sz. telkén és

2. az Ujlaki téglá- és mészégetőgyár r.-t. 4704. hr. sz. telkén lévő kőbányák, melyek a Szép-völgy felső részében fekszenek.

3. HASZMANN KÁROLY 4678, hr. sz. telkén lévő bánya, a felső Szép-völgyben, a Hármashatárhegy D-i oldalán.

4. Budapest fővárosának 4710.4711/a/b. hr. sz. telkén fekvő kőbányája, a felső Szép-völgyben, a Kecsehegy oldalában.

5. Budapest fővárosának 4710.4711.4711/a/b. hr. sz. telkén lévő három kőbányája, melyek a Szép-völgy középső részében, a Kecsehegy D-i oldalán fekszenek.

6. RITTER ANTAL 3094. hr. sz. kőbányája a Kecsehegy K-i oldalán.

7. Budapest fővárosa 4638/a. sz. telkén lévő kőbánya a Mátyáshegy ÉK-i oldalán.

8. Az Ujlaki téglá- és mészégetőgyár r.-t. kőbányája a Mátyáshegy DK-i oldalán, a 4578.458. sz. telken. (M. K. Á. II. 7. és IV. 16—17.)

9. SCHÖDL KÁROLY 4609—10. hr. sz. telkén lévő két kőbányája.

10. Budapest fővárosának 4638/a. sz. telkén lévő bányája és

11. a volt HOLTZSPACH A. FIAI czég 4733.4734. hr. sz. telkén lévő kőbányája; mind a négy egy csoportban a Szép-völgy alsó részében, a Mátyáshegy DNy-i tövében. Ezek a bányák folytonosan és erősen műveltetnek

12. Budapest fővárosának 5154/*ab*. sz. telkén fekvő kőbányája, a Ferenczhegy Ny-i végén.

13. WIRKER REZSŐ kőbányája az 5661. sz. telken, a Ferenczhegy közepe táján, a déli oldalon.

14. MÜLLER LAJOS és SZITTA KÁROLY kőbányája az 5280. sz. telken, a Ferenczhegy K-i végén.

15. HAGGENMACHER KÁROLY kőbányája a zugligeti 6471/*a*, 6476. sz. telken.

16. A Zugligeti nyárilak r.-t. kőbányája ugyanott, a 6496—6499. sz. telken.

17. A cs. és kir. katonai kincstár kőbányája a 7142/*d*. sz. telken, a Kis-Svábhegyen.

18. PERINGER FERENCZ kőbányája a 7142/*b*. sz. telken ugyanott, az előbbinek szomszédságában.

19. SCHÖNFELD KÁROLY kőbányája a 7142/*a*. sz. telken, szintén a Kis-Svábhegyen.

E három utóbb említett kőbánya közül a SCHÖNFELD-féle szolgáltatott eddig makadamosokhoz és betonozásokhoz igen sok orbitoidás és nummulitos mészkövet. Néhány év óta azonban már ez is szünetel.

20. A fővárosnak egy újabb bányája, mely a budakeszi erdőben, a Széchenyihegy Ny-i oldalán, a tüdőbetegek számára épített szanatorium közelében fekszik. (M. K. Á. II. 7.)

1237. — Budapest székesfőváros.

Sárgásfehér, puha, foraminiferás, szarmatakorú **mészkő**, melyet a mult században nagy arányokban Kőbányán, a főváros X-dik kerületében, pinczeszerű vájásokban fejtettek. Ezen könnyen faragható kőzetből épült a régi Pestnek számos nagyobb háza és temploma. Jelenleg nem fejtik többé kőbányán a követ, hanem pinczékké alakították át a terjedelmes földalatti üregeket, a különböző sörgyárak számára. A fővárosi kőbányai vízvezetéki medenceze szintén szarmatakorú durvamészkőbe van bevájva.

1238. — Budapest székesfőváros.

Barnás, tömött, bitumenes, pontusi korú **mészkő**, BOGNÁR IMRÉNÉ kőbányájából, mely a Széchenyihegyen lévő Széchenyi-empléktől DNy-ra, a 7285/4. számú telken fekszik s melynek anyaga a környéki utak kavi-esolására használtatott.

1239. — Budapest székesfőváros.

Szürkésfehér, többé-kevésbé likacsos, negyedkori, édesvízi **mészkő**, mely a főváros területén számos ponton fejtetik. Ezen mészkövet a fővárosi bányákból többnyire csak terméskő alakjában használják épület-alapozásokra, összezúzva pedig betonkészítésre. A bányák sorozata a következő:

1. KARL FERENCZ kőbányája az 5555.56. sz. telken, az Ürömhegyen.
 2. WEISZHAR JÓZSEF és BASSO TAMÁS kőbányája az 5548.49. sz. telken.
 3. QUITTNER ÁRMIN kőbányája az 5350.5359. sz. telken.
 4. Az Ujlaki téglá- és mészégetőgyár r.-t. kőbányája az 5363. számú telken.
 5. QUITTNER ÁRMIN és neje PESCHL JEANETTE kőbányája az 5392.5394. sz. telken.
 6. JAGOSCHITZ JÓZSEF és MAGDOLNA kőbányája az 5395. sz. telken.
 7. MÜLLER JÓZSEF, HIRSCHNER JÓZSEF és FÖLDVÁR JAKAB kőbányája az 5144.5419. sz. telken. Valamennyi bánya az Ürömhegyen fekszik, ahol 1895—96. években műköveket is faragtak. Jelenleg e bányák szünetelnek.
 8. WALLITSEK JÁNOS kőbányája a 6149/5. sz. telken, a nagykovácsi út mentén, az országos tébolydától É-ra.
 9. GRAF ISTVÁN, KÁROLY stb. kőbányája a 2092/b. számú telken, mely, úgy mint a következők is, a kiszelli katonai kórház platóján fekszik.
 10. HEUTHALLER GYÖRGY kőbányája a 2994/ab.2992/a. sz. telken.
 11. Ujlaki téglá- és mészégetőgyár r.-t. négy kőbányája a 2995., 2998., 2999. és a [4533¹/₂.4536.4538.4539.4540.] sz. telkeken.
 12. Az Egyesült téglá- és ezementgyár r.-t. öt kőbányája a 4534., 4527., 4511.24. és 4511.4524. sz. telkein.
 13. MÜTTER HENRIK kőbányája a 4546. sz. telken.
 14. WIESER PÁL és TÁRSAI két kőbányája a 4499. és 4500. sz. telken, a melyek, úgy mint az előbbieket (9—14-ig), mind a kiszelli katonai kórház platóján fekszenek.
 15. A Kőszén és téglagyár társulat kőbányája, mely a Rochushegy DNy-i oldalán, a téglagyár gödre felett fekszik, a hol 1894 óta faragott köveket is állítottak elő. A kőbánya telkének száma 5593.
 16. A múlt századokban a Gellérthegy DNy-i oldalán is fejtették a szóban forgó édesvízi mészkövet, még pedig oly szaporán, hogy mi reánk alig maradt e helyen ennek a képződménynek hírmondója.
Megemlítjük e helyen, hogy a régi Aquincum lakói a szóban forgó édesvízi mészkövet bőven használták építkezéseikhez.
- 1240. — Budapest székesfőváros.**
Kékes- vagy barnásszürke, felső-eocénkorú, foraminiferás és bryozoás **mészmárga**, mely a nummulitmészkő felett, az Ujlaki téglá- és mészégetőgyár r.-t. mátyáshegyi kőbányájában fordul elő, a 4578.458. sz. telken. Alkalomadtán ez is használtatik zúzott alakban betonozásokhoz.
- 1241. — Budapest székesfőváros.**
Sárgás, alsó-oligocén **márga**, ú. n. budai márga, MELOCCO LENARDO két kőbányájából, mely a Szemlőhegy K-i oldalán, az [5316.5317.5331.]

és [5305.5306.] sz. telkeken fekszik. Ezen kőbányák anyaga cementszövet készítésre szolgál és a mellettök lévő cementszövetgyárat látja el.

1242. — Budapest székesfőváros.

Sárgás- vagy szürkésfehér, felső-triaszkorú dolomit. Az atmoszferi-
liák behatása alatt könnyen széjjel hull darává és lisztté. A darát és
durvább dolomitkavicsot utak behintésére, a dolomitlisztet vagy homokot
pedig surolásra szokták Budapesten használni. Azonkívül használják a
dolomitlisztet a szódavízgyárakban, valamint végre a festékföldgyárakban
is. Dolomitot a főváros területén a következő kisebb-nagyobb bányákban
fejtnek:

1. PROHÁSZKA GYÖRGY bányájában, a Hármashatárhegy D-i oldalán,
a 4682. hr. sz. telken.

2. A székesfőváros tulajdonát képező 4710.4711.4711/a/b. sz. tel-
ken, a Hűvös-völgyben, a Gugerhegy DNy-i tövében.

3. APÁTHI STOTZ ARANKA, a Szép kilátástól DNy-ra eső 6137.6140.
6148/3. hr. számú telkén.

4. A székesfőváros 6242.6246/d. hr. sz. telkén lévő kőporos bányá-
ban, mely a lipótmezei tébolydától Ny-ra fekszik. Az itt ástott kőpor a
tébolyda parkútjainak jókarban tartására szolgál.

5. A székesfőváros 6425.6426. hr. számú dolomitbányájában, a buda-
keszi út mellett, a Szép juhásznétől Ny-ra.

6. A zúgligeti Nyári lak'r.-t. 6496.99. hr. számú zúgligeti bányájában.

7. FETTER JÁNOS 7695.7698. hr. sz. telkén lévő dolomitbányában,
mely a Széchenyihegyen, a Széchenyi-empléktől DK-re fekszik. Ezen bánya
1895-ben lett megnyitva.

8. NOVÁK IGNÁCZ 10911. hr. sz. telkén és

9. Budapest fővárosa 10909—10910/b. hr. sz. telkén fekvő kisgellért-
hegyi dolomitkavicsbányákban, a melyek a főváros határában a leg-
nagyobbakhoz tartoznak s a melyeket szünet nélkül művelnek.

10. ÖZV. SAXLEHNER ANDRÁSNÉ 7905—7910. hr. sz.

11. CHRISZTL PÁL 8367—8370. hr. sz. és

12. DÖRFLINGER PÁL 8386/b. hr. sz. telkein lévő dolomitbányákban,
mind a három a Sashegy Ny-i tövében. A két utóbbi bánya 1896-ban lett
megnyitva.

1243. — Budapest székesfőváros.

Szürke, szaruköves konglomerát, mely a felső-eocén, bryozoás
mészke emeletébe tartozik. Minthogy ezen, a Farkas völgy táján elő-
forduló kőzet keménységénél fogva malomkögyártásra alkalmas, több he-
lyen bányásszák:

1. LUKÁCS ANTAL és neje MERT GERTRUD kőbányájában, a 7734. sz.
telkén, a Farkas-völgy É-i oldalán.

2. HALMAY BERTA és IGNÁCZ kőbányájában, ugyanott a 8680.8682. sz. telken.

3. A fővárosnak ugyanott lévő három kőbányájában.

4. RAUSCH ISTVÁNNÉ és SCHWEITZER FRIGYES két kőbányájában, a 9116.9118/b. sz. telken, a Farkas völgy D-i oldalán.

5. A főváros kőbányájában, a 9124. sz. telken ugyanott és

6. FREY ALAJOSNÉ kőbányájában, mely a Pösinger-major közelében fekszik, a 9268. sz. telken.

1244. — Budapest székesfőváros.

Szürke, többé-kevésbé durvaszemű, söt olykor konglomerátos, **kvarcizitos homokkő**, ú. n. hárshegyi homokkő, az alsó-oligocén korból. Ezen igen szilárd kőzetet támfalak építéséhez használják. Így készültek pl. az Albrecht-út falai ebből a kőzetből. A konglomerátos féleségekből azelőtt malomkővet is faragtak. Jelenleg e bányák mind szünetelnek.

1. A főváros kőbányája a 6144.45/1. sz. telken, a nagykovácsi út mellett.

2. A főváros két kőbányája a 6144.45/1. sz. telken, a Hűvös völgyben, a Vadaskert DNY-i oldalán.

3. A főváros kőbányája a 6242.6246/d. sz. telken, a Bátorhegyen (= Nagy-Hárshegy), a hol e kőzet legkonglomerátosabb.

1245. — Budapest székesfőváros.

Barnás, finomabbszemű, pontusi korú **homokkő**, STEUER GYULA 7316/2. sz., az Istenhegyen fekvő telken lévő kőbányájából, melynek kőzete régebben alapozásokhoz használtatott.

1246. — Budapest székesfőváros.

Tarka, poligén, alluviális **kavics**, a Duna medréből. Kvarcfélék, kristályos pala, gránit és andezitek görgetett darabjai találhatóak benne. Ezen kavicsot a főváros határán átfolyó Dunameder kotrása alkalmával nyerik s úgy murvásan, a mint kiemelik, nagy mennyiségben betonkészítésre szokták használni. Az utóbbi időben főleg a nagy vízgyűjtőcsatornák betonmunkálatai készültek belőle, legújabbban pedig a Lágymányoson épülő új műegyetem alapozásához hordják. Használják e kavicsot útkavicsolásra, valamint a kövezőkoczkák beágyazására is.

1247. — Budapest székesfőváros.

Világos-barnás, finomszemű, alluviáliskorú **futóhomok**, mely a főváros határának főleg bal partján fordul elő. A homok, melyet leginkább a futóhomokbuczkák leásása által nyerik, oltott mészszel vagy cementtel keverve, vakolatkészítésre szolgál. Budapest körül ilyen módon egész buczkákat hordtak már el.

1248. — Csobánka (Pomázi j.).

Fehér, tömött, felső-triaszkorú **dachstein- vagy megalodon-mészkő**,

a községi kőbányából, mely 1·5 kmtrnyi távolságban DK-re fekszik. E kőbánya 1877 óta létezik és anyaga útkavicsolásra használtatik, évenként bizonytalan mennyiségben.

1249. — Csobánka (Pomázi j.).

Világos-barna, finomszemű, alsó-oligocénkorú **hárshegyi homokkő**, mely a községi, 1·0 kmtrnyire KDK-re, a Csúcshegyen lévő kőbányában fordul elő. Bérlő SCHWARZMANN SEBŐ. A termelt kődarabok nagysága 1·0—2·0 mtr³, mit leginkább lépcsőfokokra dolgoznak fel. Évenként átlag 2000 darab kurtább-hosszabb lépcsőfokot faragnak itten. A nyers terméskő és a törmelék nagyobbja pedig házfalak, hid- és pinczeépítkezésekre szolgál. Budapesten több középületnél, ú. m. a régi Lloyd, a régi országház stb. építkezésénél használtatott, főleg a lépcsőzetekre. Az apró törmelék pedig kerti utak porondozására szolgál úgy ezen kőbányából, valamint a községi mészkőbányából a mészkő felett fekvő törmelékes hárshegyi homokkőé is. (M. K. Á. II. 94.)

1250. — Csömör (Gödöllői j.).

a) Barnás, agyagos, pliocénkorú (mastodon-) **kavics**, DITTRICH JÓZSEF (Budapest, Bem-u. 7.) szt.-mihályi kavicsbányájából, mely a budapest—csömör—czinkotai határösszeszögelés közelében, 12 holdnyi területen fekszik. Megnyitásának éve 1873.

b) Ugyanott fehéres, homokos-murvás **kavics** is fordul elő. Mind a két fajtából évenként 5000—6000 köbmtr. lesz bányászva, a mely mennyiségből az a) minőségű a budapesti sétautak behintésére, a b) fajta pedig útkavicsolásra és betonmunkálatokra használtatik.

1251. — Csővár (Váczi j.).

Szürke, szalagos, tömött, jurakorú **mészkő**, br. PRÓNAY DEZSŐ kőbányájából, mely 1·5 kmtrnyire a községtől Ny-ra fekszik. E kőzetből átlag 0·50 mtr³ nagyságú darabokat fejtenek, a melyeket nyers állapotban helyben különböző építkezésekre felhasználnak. Az évi termelés átlag 60 mtr³-re tehető.

1252. — Csővár (Váczi j.).

Fehéres, apró vöröspettyes, eocénkorú **nummulitos mészkő**, báró PRÓNAY DEZSŐ kőbányájából, mely a községtől Ny-ra, mintegy 1·5 kilométernyi távolságban fekszik. E kőzetből évente átlag 120 köbmtr. lesz fejtvé, mit részint útkavicsolásra, részint pedig mészégetésre használnak.

1253. — Duka (Váczi j.).

Feketés, aprószemű, majdnem tömött **piroxén-andezit**, ROBITSEK JÓZSEF dr. kőbányájából, melyet 1893-ban a Kalváriahegyen, a községtől 1 kmtrnyire DK-re nyitottak. E kőzet alkalomadtán nyers darabokban építkezésekre használtatik, úgy szintén útkavicsolásra is fel volna használható.

1254. — Duna-Bogdány (Pomázi j.).

a) Kékesszürke és barnássárga, középszemű **gránátos biotit-andezit**, a m. kir. erdészeti kincstár csódihegyi kőbányaiból, melyek közül a kékes az alsó, 1860-ban megnyitott, a sárgás a felső, 1845-ben megnyitott bányából való, a melyek a községtől körülbelül 3 kmtrnyire D felé fekszenek. A termelt kövek nagysága 0·50—3·5 mtr³ s az átlagos évi termelés 30—40,000 mtr³ nyers kő és 5—600,000 darab utczaburkolati kockakő. A nyers kövek vízépítészeti czélokra szolgálnak.

b) Ugyanolyan minőségű **andezit**, SCHMID és STAGEL dunabogdányi czég 1867-ben a Csódihegy D-i oldalán nyitott kőbányájából, mely a községtől 3·8 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen kőzetből évenként 800,000—1,000,000 darab burkolati kockakő termeltetik, azonkívül még járda-szegélykövek és fedőlapok is. Nyersen a Dunaszabályozás czéljaira, összeszúzva pedig útburkolásra szolgál.

c) Ugyanazon kőzet néhai WALLENFELD KÁROLY kőbányájából, mely a Csódihegy K-i oldalán fekszik. Bérelője WALLENFELD MIHÁLY. A bánya 1871-ben lett megnyitva. A fejtett darabok 3—10—12 köbmt. nagyok. E kőzetből főleg burkolati kockák (évenként átlag 1,000,000 darab), útszegélykövek és fedőlapok állíttatnak elő. Nyers állapotban visszabályozási munkálatok-, zúzva pedig útkavicsolásra szolgál.

d) Ugyanazon kőzet ZELLER JÓZSEF, ugyancsak a Csódihegy D-i oldalán 1885-ben megnyitott kőbányájából. Ebből a bányából évenként átlag 15—20,000 darab burkolati kockakő kerül ki, azonkívül használják e kőzetet visszabályozási és útburkolási munkálatokhoz is. (M. K. Á. I. 206—207. és II. 42—44.)

1255. — Duna-Pataj (Dunavecsei j.).

Mogyoró—diónagyságú, alluviális **kavics**, HARÁK JÁNOSNÉ kavicsgödöréből, melynek anyagát rostálva és rostálatlanul utak és utczák kavicsolására használják. A kavicsgödör, mely 1880 óta van használatban, évenként mintegy 2000 köbmt. anyagot szolgáltat.

1256. — Fóth (Váczi j.).

Durvaszemű, homokos **mészkö**, az alsó-mediterrán emeletből, gróf KÁROLYI SÁNDOR Német nevű bányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire É-ra, a Somlyóhegyen fekszik. A termelt kövek 0·20—0·30 mtr³-esek; az évi termelés mennyisége pedig 900—1200 m³, mit az uradalomban és a községben építkezésekre használnak. A KÁROLYI családtól épített szép templom falazásai szintén ebből a kőzetből készültek.

1257. — Fóth (Váczi j.).

Fehéres, biotitos, riolitos **dácztuffa**, gr. KÁROLYI SÁNDOR Előmáji kőbányájából, mely a községtől 1·5 kmtrre É-ra fekszik. E bánya már a XVII. században volt megnyitva. A termelt kövek nagysága 0·16—0·18

köbméter, az évi termelés 300—180 köbmr., mit nyersen vagy kifaragva építkezésekre használnak.

1258. — *Fóth* (Váczi j.).

a) Zöldesszürke, közepszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, JUNG-MANN IRMA fóthi lakos kőbányájából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik, az ú. n. Szilvási dűlőben. E bányában, 0·16—0·30 mtr³ nagyságban, évenként 1500—1800 köbmr. kőanyag lesz fejtve, mit részint nyersen, részint faragva különböző építkezésekre használnak fel, nemcsak Fóthon, hanem a környéken is. Alkalmas e kőzet kutak és pinczék kifaragására is.

b) Konglomerátos **piroxén-andezittufa**, gr. KÁROLYI SÁNDOR Zöldkavicsbányájából, mely a községtől 1·25 kmtrnyire fekszik ÉK-re. E kavicsgödör 1845 óta áll művelés alatt. Évenként 4—5 köbmr termelnek e helyen, mit a grófi parkban útkavicsolásra használnak.

1259. — *Fóth* (Váczi j.).

Dió—lúdtojásnagyságú, pliocénkorú (mastodon-) **kavics**, mely gróf KÁROLYI SÁNDOR 1845 óta, a községtől 3 kmtrnyire DK-re, a Hosszú dűlőben létező kavicsbányájából való. E kavicsgödörből évenként vagy 30 köbméter kavicsot termelnek, mit az uradalmi utak jókarban tartására használnak fel.

1260. — *Izbég* (Szent-Endre).

Zöldes, mállásnak induló **amfibol-andezit**, az izbégi, Kikhegyi (malomhegyi) kőbányából. Ezen kőbánya kőzete nyersen falazási, illetve alapozási munkálatokra, részben pedig útkavicsolásra lesz felhasználva. (M. K. Á. II. 49.)

1261. — *Kis-Némedi* (Váczi j.).

Feketésszürke, finomszemű, tömör **augit-andezit**, a közbirtokosság 1875 óta a községi kővágó legelőn fennálló kőbányájából, mely körülbelül 1·5 kmtrnyire a községtől D-re fekszik. A fejtésnél köbmtres darabok is fordulnak elő. Nyers állapotban e kőzetet alapfalazásokhoz, továbbá útépitésre és kavicsolásra használják. A bánya nincsen rendes üzemben.

1262. — *Kis-Oroszi* (Pomázi j.).

Szürke, közepszemű **amfibol-andezit breccsiás tufája**, BOSCHETTI és SZÜCS kőbányájából, melyet 1895-ben a községtől 2 kmtrnyire DK-re nyitottak. E kőzet falépítkezésekhez és vízszabályozásokhoz használtatik.

1263. — *Kis-Tétény* (Biai j.).

Sárgásfehér, finomabb és durvább szemű, többé-kevésbé likacsos, szarmatakorú **durvamész**, a községi határ különböző dűlőiben található kőbányákból, vagy aknavájásokból. A tulajdonosok és a kőbányák megnyitási éveit a következők: HIRSCH ISTVÁN (Budapest) aknaványa 1879; NIKOLETTI ANTAL (Budafok) aknaványa 1878; WEISZ JAKAB és MÓR (Buda-

pest) nyitott bánya 1883; NUN KÁROLY (Budafok) aknabánya 1869; RÉDER JÁNOS (Kis-Tétény) aknabánya 1875; WOHLFARTH JÓZSEF (Budafok) nyitott bánya 1882; SCHMIDTKA MIHÁLY (Kis-Tétény) nyitott bánya 1894; KEINTZ JÓZSEF (Budafok) nyitott bánya 1885; KAINER JÓZSEF (Nagy-Tétény) aknabánya 1883; ifj. EBERHARDT ANTAL (Budafok) nyitott bánya 1894; HANDL ANTAL (Budafok) aknabánya 1894; RITTER MÁTYÁS (Kis-Tétény) nyitott bánya 1893; FOLBRAUER MÁRTONNÉ (Budafok) nyitott bánya 1880. A termelt kövek átlagos nagysága 0·50 mtr³. Az évi termelés változó. Nyers állapotban azelőtt a Duna-szabályozáshoz használtatott, faragott állapotban pedig ház- és kútfalazásokra használtatott a multban és szolgál a jelenben is.

1264. — Kis-Ujfalu (Váci j.).

Feketésszürke, közepszemű, doleritos szövetű, tömör **augit-andezit**, a községi kőbányából, mely a községtől 3·5 kmtrnyire ÉÉNy-ra, az ú. n. Földvár-hegyen fekszik. E kőbánya 1890-ben lett megnyitva. A termelt kövek átlag 0·40 mtr³ nagyok, az évi termelés átlag 100 köbmtr, mit útépitésre és kavicsolásra használnak.

1265. — Nagy-Kovácsi (Pomázi j.).

a) Fehér, tömött, felső-triaszkorú ú. n. **dachstein-** vagy **megalodonmészkő**, gr. TISZA ISTVÁN kőbányájából, mely 1880 óta létezik és a községtől 3 kmtrnyire DK-re fekszik. A bánya bérlője POLLATSEK LIPÓT Budapesten, ki ezen kőzetből évenként 1200 köbmtrt dolgoztat fel égetett mészsze.

b) Hasonló kőzet a gr. TISZA ISTVÁN tulajdonát képező s a községtől 3·5 kmtrnyire DK-re fekvő, 1886 óta létező mész-kőbányából, melyből ENGEL MIHÁLY (Budapest) bérlő évenként mintegy 500 köbmtrt fejtet mészégetés céljából.

c) Hasonló, de kevésbé tiszta minőségű kőzet, a gr. TISZA-féle, a községtől 5 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából, melyet özv. JANIKAI JÓZSEFNÉ bérel. E bánya, mely 1870 óta áll mivelés alatt, évenként körülbelül 1750 köbmtr. követ szolgáltat útkavicsolásra.

d) Fehér **megalodonmészkő**, a gr. TISZA-féle, a községtől 4 kilométernyire ÉK-re fekvő kőbányából, a mely 1892 óta áll fenn. A bánya bérlője GRÄFL PÁL (Hidegkut) évenként 2100 köbmtr. mész-követ töret benne mészégetés céljából.

1266. — Nagy-Kovácsi (Pomázi j.).

Fehéres, aprószemű, alsó-oligocénkorú ú. n. **hárshgyi homokkő**, gr. TISZA ISTVÁN kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire NyÉNy-ra fekszik, a hol 1850 óta van megnyitva. Ugyan e helyen van a községnek is egy kisebb kőbányája. Mind a két bánya kőzetét építkezésekre használják évenként változó mennyiségben.

1267. — Nagy-Kovácsi (Pomázi j.).

Tarka árokkavics, a dolomitba és az eocénrétegekbe bevágódott Mészáros-árokból, mely a községtől É-ra fekszik. Ezen kötőrmelék a község lakóinak szabad rendelkezésére áll és színes tarkaságánál fogva többnyire kerti utak kavicsolására szokták használni.

1268. — Nagy-Tétény (Biai j.).

Sárgásfehér, finomabb és durvább szemű, többé-kevésbé likacsos, szarmatakorú **durvamész**, KAINER JÓZSEF és HASSZÁN MÁRTON (Nagy-Tétény) kőbányájából, a mely a Donáti hegyen, a községtől mintegy 1·5 kilométernyire É-ra fekszik. A termelt kövek átlagos nagysága 0·35—1·0 mtr³ s az évi termelés mennyisége 8—10,000 mtr³, a mit nyersen és faragott állapotban kutak, pinczék kifalazására és házépítkezésekre használnak. Budapesten több építkezésnél mint építőkö; Kecskeméten, Székesfehérvár s más városokban kilométerkö gyanánt használtatott. (M. K. Á. II. 11.)

1269. — Páty (Biai j.).

Világos-sárgás, tömör, foraminiferás, szarmatakorú **mészkö**, a községi, ANDREETTI ANZELM és TSAI (Budapest) cégnek bérbeadott kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉK-re a Mézes-hegyen fekszik. A termelt kövek 2—3 köbmt. nagyok is szoktak lenni, az évi termelés pedig körülbelül 1000 mtr³-t tesz ki. E kőzet leginkább faragott állapotban használtatik különböző építkezésekre. (M. K. Á. I. 152.)

1270. — Pilis-Csaba (Pomázi j.).

Szennyes-fehér, tömött, breccsiás, felső-triaszkorú **dolomit**, a Hajnár erdőrészben levő kőbányából. (M. K. Á. I. 13.)

1271. — Pilis-Szántó (Pomázi j.).

Barnássárga, finomszemű, alsó-oligoecénkorú, ú. n. **hárshegy-i homokkö**, a LITHVAY MÁTYÁSNE (Budapest) tulajdonát képező Pribarinye nevű kőbányából, mely a községtől 2·0 kmtrnyire K-re fekszik. A kőbánya bérlője STERN KÁROLY Pilis-Szántón. A bánya megnyitásának éve 1893. A termelt kövek átlag 2·5×1·0×0·25 nagyok, a melyekből legnagyobb-részt lépcsőfokokat faragnak ki a budapesti építkezésekhez. A budapest—esztergomi h. é. vasút hidjainál és a vörösvári alagútnál használtatott 1894—95-ben főleg mint terméskő. (M. K. Á. II. 95.)

1272. — Pilis-Szt-Kereszt (Pomázi j.).

Sárgásfehér, tömött, felső-triaszkorú **dachstein- vagy megalodon-mészkö**. A kőbánya, illetve a község körül fekvő kőfejtő helyek községiiek. A kőzet vastag padokban fordul elő, de azért már régi idők óta csak mészegetésre használtatik, a mennyiben szép fehér és kövér égetett meszet ad, melynek Budapesten való elárúsítása a községi lakók kereseti forrását képezi.

1273. — Pilis-Szt-Kereszt (Pomázi j.).

Szürke, durvább szemű **amfibol-andezit**. Tulajdonképeni kőbánya nincsen, a mennyiben a kőzet a községi réteken csak egyes, olykor többméteres tuskókban fordul elő, a mint azok az elmállott és erodált tufahegyháton hátramaradtak. Ezen amfibol-andezit jól faragható, a miért is egy-két kőfaragó állandóan sirkeresztek, egyes lépcsőfokok, kőpadok és vályuk készítésével foglalkozik.

1274. — Pomáz (Pomázi j.).

Világos-barna, gyéren likacsos, különben tömör, negyedkori **édesvízi mészkő**, a községi kőbányából, mely 1·0 kmtrnyire DNy-ra fekszik és 1895 óta áll üzemben. Bérloje MIGLIERINI JÓZSEF Budapesten. A fejtett kövek átlagos nagysága 0·5—1·5 mtr³; az évi termelés pedig átlag 1000 köbméter. E kőzetből fedő-, koczka- és egyéb szerkezeti kövek, valamint lépcsőfokok faragtatnak.

1275. — Püspök-Hatvan (Váczi j.).

a) Sötétszürke, doleritosan durvaszemű, hólyagos-likacsos **hipersztén-augit-andezit**, a házas zsellérek tulajdonát képező s a Takács-hegyen, a községtől 0·5 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából. A termelt kövek 2—3 mtr²-es táblákban fejthetők s a mennyiben faraghatók is, az 1895-ben épült aszód—balassagyarmati vasút műszaki tárgyaihoz is fel lettek használva. Egyébiránt ezen kőzet már azelőtt is házalapozásokra, hidépítésekre stb. használtatott.

b) A telkes gazdák Majóka feletti erdőrészben fekvő bányájában **piroxén-andezit** fordul elő, mely kizárólag útépítésre szolgál. Az évenkénti termelés 25—50 mtr³-re tehető.

1276. — Püspök-Hatvan (Váczi j.).

Világos-szürke, durvaszemű, meszes **homokkő**, az alsó-mediterrán emeletből, a zsellérek kőbányájából, mely a községtől ÉK-re fekszik. E kőbánya anyaga évenként bizonytalan mennyiségben helyi építkezésekre szolgál.

1277. — Pusztaszent-Lőrincz (Kis-Pest) (Monori j.).

Sárgás, murvás-homokos, pliocénkorú (mastodon-) **kavics**, id. CsÉRY LAJOS kavicsbányájából, mely 1881 óta a Szt-Lőrincz vasúti állomás közelében van üzemben. A bánya bérloje KLAUBER és VAJDA mérnök vállalkozók Budapesten. A termelt kavics és homok részint építkezésekhez, vasúti töltésekre, ország- és sétaútak kavicsolására használtatik, ezenkívül pedig betonirozáshoz is. E bányából az említett célokra évenként mintegy 30—40,000 köbmtr. kavics kerül ki.

1278. — Rákos-Keresztúr (Gödöllői j.).

a) Fehéres, murvás-homokos, pliocénkorú, (mastodon-) **kavics**, a HOLTZSPACH A. és FIA czég tulajdonát képező bányából, mely 1882 óta

a községtől mintegy 0·75 kmtrnyire D-re létezik. Évenként 100.000 köbméter kavicsot termelnek e bányában, mit rostálva, részben rostálatlanul vaspályák és utak kavicsolására használnak.

b) Vasrozsasztinű, murvás-homokos, pliocénkorú **kavics**, VIGYÁZÓ SÁNDORNÉ kavicsgödreből, mely 1871-ben lett a község DNY-i tőszomszéd-ságában megnyitva. A bánya bérlője FUCHS IGNÁCZ, ki belőle évenként átlag 100,000 köbmtr. kavicsot fejtet, s részint rostálva, részint pedig rostálatlanul használja vaspályák és utak kavicsolására.

c) Vasrozsasztinű, murvás-homokos, pliocénkorú **kavics**, a községi kavicsgödörből, mely a község D-i szélén fekszik. E bányában évenként mintegy 800 köbmtr. kavicsot termelnek, kizárólag a községi dülőutak kavicsolására.

1279. — Rátót (Váczi j.).

Sötétszürke, finomszemű **augit-andezit**, VIGYÁZÓ SÁNDOR kőbányájából, mely 3 kmtrnyire É-ra, a haraszti pusztá felett fekszik. Az évi termelés körülbelül 500 mtr³, mit csakis a birtokon, saját építkezésekre és falazásokra szoktak használni.

1280. — Szalk-Szent-Márton (Dunavecsei j.).

Dió—ludtojásnagyságú, alluviális **kavics**, a községtől 5 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő szalki és templomháti dülőkről, a hol a községnek és az ev. ref. egyháznak és iskolának vannak kavicsbányái. A kavicstelep 3 mtr. vastag és az összes termelés évi átlaga kitesz 1500—1700 köbmtrt, mit rostálatlanul és rostálva az utak és utcák kavicsolására használnak.

1281. — Szent-Endre sz. kir. város.

Világos-szürke, tajtkő konglomerátos **amfibol-andezittufa**, a városi sztaravodai kőbányából, mely a várostól 3·5 kmtrnyire ÉÉNy-ra fekszik. E bánya kőzete a városban nyersen és faragva építkezésekre használtatik.

Szentendre (Izbég) lásd Izbég alatt.

1282. — Szilágy (Váczi j.).

Sötétszürke, közepszemű, doleritos, tömör **hipersztén-augit-andezit**, a községi bányából, mely 0·2 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Rendes bányának ezen kőzetelőfordulás nem nevezhető, a mennyiben a község lakói csak esetről-esetre vájják. E kőzet a községben építkezésekre és vizmosások betöltésére szolgál.

1283. — Sződ (Váczi j.).

Kékesfekete, aprószemű, tömör **augit-andezit**, HÖRCHER JÓZSEF és CSEREKLYE MIHÁLY tótygyörki, illetve váczi lakosok kőbányájából, mely 1894-ben a községtől EK-re, az ú. n. Csörögi hegyen nyitattott. A fejtett kövek átlagos nagysága 0·30 mtr³, az évi termelés mennyisége pedig 1500 mtr³, mit felaprózva útkavicsolásra használnak. A szegényebb nép kút- és pinczekirakásra is használja e kőzetet.

1284. — Tinnye (Biai j.).

Fehéres, vörös-eres, tömött, felső-triaszkorú megalodon- vagy dachstein-mészkö, POHL SÁNDOR somlói bányából, mely a községtől 5 kilométernyire ÉK-re fekszik. Megnyitásának éve 1890. A termelt kövek útkavicsolásra használtatnak, még pedig évenként átlag 100—200 prizma mennyiségében.

1285. — Tök (Biai j.).

Világos-sárgás, likacsos, szarmatakorú durvamészkö, DARÁNYI BÉLA (Budapest) Anyáczai pusztája közelében lévő kőbányából, melyet azelőtt HAUSZMANN SÁNDOR budapesti építészvállalkozó bérelt. A bánya, mely már régi idő óta van megnyitva, a községtől körülbelül 3 kmtrnyire fekszik DNy-ra. A bánya jelenleg rendes üzemben nincsen, de kőzete faragásra és különböző építészeti czélokra igen alkalmas, s mint ilyen azelőtt Budapesten is használtatott. (M. K. Á. I. 125—126.)

1286. — Török-Bálint (Biai j.).

Sárgásfehér, finomszemű, gyéren homokos, felső-mediterránkorú mészkö, a REITTER RUDOLF (Török-Bálint) tulajdonát képező kőbányából, mely a Pistyál nevű dűlőben a községtől körülbelül 4 kmtrnyire K-re fekszik. E kőbánya, mely azelőtt épületköveket szolgáltatott, már hosszabb idő óta szünetel.

1287. — Török-Bálint (Biai j.).

a) Sárgásfehér, foraminiferás, ritkás és valamivel tömörebb, nehezebb, szarmatakorú mészkö, REITTER RUDOLF brandlsutteni kőbányájából, mely 2·0 kmtrnyire a községtől DK-re fekszik. E kőzetet nyersen és kifaragva házépítkezésekre és kutak kifalazására használják.

b) Barnásfehér, gyéren likacsos, tömörebb, szarmatakorú mészkö, REITTER RUDOLF kőbányájából, mely a Sós-kuter Äcker nevű dűlőben, a községtől körülbelül 3 kmtrnyire DK-re fekszik. E kőzet ugyanazon czélokra szolgál, mint az előbbeni. Mind a két bányából évenként 100—150 köbméter követ fejtenek.

c) Sárgásfehér, likacsos-kövéletes és finomabbszemű, likacstalan, szarmatakorú mészkö, az úrbéresek kőbányájából, mely a községtől 1·5 kilométernyire K-re, a Kleine Haide dűlőben fekszik. E kőzet $0\cdot32 \times 0\cdot32 \times 0\cdot48$ mtr. nagyságú darabokban fejtetik, s ilyen alakban évenként körülbelül 100 mtr³ mennyiségben szolgál különböző építkezésekre.

d) Sárgásfehér, foraminiferás, cerithiumos, szarmatakorú mészkö, CZEISZ GYÖRGY kőbányájából, melyet 1894-ben a községtől 1·5 kmtrnyire K-re, a Kleine Haide nevű dűlőben évenként mintegy 25 köbmt. mennyiségben házépítkezésekre, falazásokra és kutak kirakására fejtett.

e) Ugyanolyan kőzet BUNT VENDEL, ugyancsak a Kleine Haide dűlő-

ben fekvő kőbányájából, a hol azt 1888-ban megnyitotta. Ezen bányában az évi termelés mintegy 50 köbmtre tehető.

1288. — Török-Bálint (Biai j.).

Homokos-murvás, alsó-mediterránkorú **kavics**, a község úrbéreseinek tulajdonát képező kavicsbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire K-re, a Kleine Haide dülőben fekszik. Ezen kavics útkavicsolásra használtatik, évenként körülbelül 100 köbmt. mennyiségben.

1289. — Tót-Györk (Váci j.).

a) Szürke, doleritosan durvaszemű, gyéren hólyagos **hipersztén-augit-andezit**, a tótyörki közbirtokosság kőbányájából, mely a községtől mintegy 0·75 kmtrnyire K-re, körülbelül 1855-ben lett megnyitva. E kőbányát ez idő szerint Pest vármegye hatósága bérlti utak kavicsolása szempontjából. Az évi termelés meghaladja a 200 mtr³-t. Olykor kutak kirakásához is szolgál e kőzet.

b) Fekete, finomszemű, majdnem tömött **augit-hipersztén-andezit**, SPITZER BERNÁT kőbányájából, melyet 1892-ben a községtől mintegy 1·5 kilométernyi távolságban, a Hegyes hegyen nyitott. Ezen bánya kőzete kizárólag útkavicsolásra szolgál.

1290. — Tót-Györk (Váci j.).

Szürke, durvaszemű, ritkás **piroxén-andezittufa**, TAHY ISTVÁN 1855 óta fennálló kőbányájából, mely a községtől mintegy 0·75 kmtrnyire fekszik K-re. Ezen kőzet átlag 0·30 mtr³ nagyságú darabokban lesz fejtve és részint nyers, részint nagyjából kifaragott állapotban ház- és gazdasági építkezésekre felhasználva. A fejtés csak szükség szerint történik és az évi termelés átlag 80 mtr³-re tehető.

1291. — Üröm (Pomázi j.).

a) Fehéres, özbarnába hajló, tömött, felső-triaszkorú **dachstein**-vagy **megalodon-mész**kő, a volt úrbéresek kőbányájából, mely 1/4 óránnyira É felé fekszik. Megnyitásának éve 1894. A bánya bérlője RENNER és THYM cég Budapest, a mely ezen kőzetből évenként átlag 1000 köbmétert fejtet mészégetés céljából.

b) Fehéres, egyes szürkés erektől átszött **dachstein-mész**, a község volt úrbéreseinek kőbányájából, a mely a fővárosi határ közelében, a községtől 1/4 óránnyira D-re fekszik. Bérlője KOVÁCS LÁZÁR (Budapest), ki ezen kőzetet 0·20—0·40 mteres darabokban mészégetésre fejteti. Az évi termelés mennyisége 3000—3250 köbmt. Ezen bánya már 1860 óta létezik.

c) Sárgásfehér, tömött, vékony mészpáteres **dachstein-mész**kő, JÓZSEF KIR. HG. ő fensége kőbányájából, mely a békásmegyeri határ szomszédságában a községtől 1/2 óránnyira KDK-re fekszik. E kőbánya 1885-ben lett megnyitva s bérlője NEY EDE és TSAI cég évenként mintegy 3000 köbméter anyagot fejtet benne mészégetés céljára.

1292. — *Üröm* (Pomázi j.).

a) Világos-barnás, finoman zöld pettyes, felső-eocénkorú **orbitoidás-márgás mészkő**, a JÓZSEF KIR. HG. ő fensége uradalmához tartozó s 1880-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől $\frac{1}{4}$ órányira K-re fekszik. Bérelője NEY EDE és TSAI (Budapest), kik e kőzetet átlag 1—1.50 méter hosszú, 0.20—0.30 mtr. széles és vastag darabokban fejtik, évenként körülbelül 6000 folyó méter mennyiségben. Ezen kőzet nyersen és faragva használtatik különböző építési czélokra: lépcsőfokokra, fedőlapokra stb.

b) Szürkés, hasonlóképen zöldpettyes **orbitoidás-mészkő**, a községnek, mint erkölcsi területnek tulajdonát képező s a község közvetlen K-i tőszomszédságában fekvő kőbányából, mely 1876-ban lett megnyitva. Bérelője NEY EDE és TSAI (Budapest), kik ezen bányából hasonló méretű kőveket termelnek, a mint fent említve volt, évenként 1200 folyó mtr. mennyiségben. Használata ugyanaz, mint az előbbi esetben. (M. K. Á. I. 44.)

1293. — *Üröm* (Pomázi j.).

Világos-barna, gyéren likacsos, **negyedkori édesvízi mészkő**, NEY EDE és TSAI (Budapest, VII. Fásor 1) irmahegyi kőbányájából, mely 5 kilométernyire fekszik a budapest—esztergomi h. é. vasút vonalától. A legnagyobb méretek lépcsőkőveknél 4 mtr., lapoknál 6 mtr³-ig. Ezen kőzetet alkalmazták az állandó országháznál, a törvénykezési palotánál és számos magánépítkezésnél, főleg a lépcsőzetekhez. (M. K. Á. II. 17.)

1294. — *Üröm* (Pomázi j.).

Sárgásfehér, felső-triaszkorú **dolomit**, liszt és murva, a volt úrbérek tulajdonát képező kőbányából, mely 1845-ben a községtől $\frac{1}{4}$ órányira D-re, a fővárosi határ szomszédságában nyitattott meg. A termelt kőpor és murva évenként 400 köbmtrt tesz ki, mit építkezési czélokra és útépitésre használnak.

1295. — *Vác r. t. város.*

Sötétszürke, friss állapotban kékesszürke, finomszemű, tömör **augitandezit**, a városi csöröghegyi kőbányából, mely 1862 óta van megnyitva. E bánya a várostól DK-re, 7 kmtrnyi távolságban fekszik. A termelt kőmennyiség, mely évenként változó, csakis nyers állapotban használtatik mint terméskő alapozásokra, zúzottan pedig makadamútak készítésére.

1296. — *Vác r. t. város.*

Világos-szürke, durvaszemű, eocénkorú **homokkő**, a váczi r. kath. püspökség kőbányájából, mely 1684 óta a várostól 6 kmtrnyire É-ra, a Nagyszál hegyen létezik, mintegy 120 mtr. magasságban. A bányát SEENGER BÉLA (Budapest) bérli. E kőzet padjai egészen 6 mtr. hosszúságban fejthetők, s az évi termelés átlag 5—600 köbmtrt tesz ki. E homokkő

nyers állapotban mint terméskő alapozásokhoz és pinczeépítésekhez, faragottan lépcsők, nyuglemezek, ajtószegélyek, fedlapok és malomkövek előállítására használtatik.

1297. — Vác r. t. város.

Murvás, homokos, negyedkori **kavics**, a város kavicsbányájából, mely a várostól D-re, az ú. n. homoki dülőben fekszik. Megnyitásának éve 1864. Ezen kavicsbánya a város és közönsége szükségleteit elégíti ki utczakövezésekhez, részint pedig betonmunkákhoz, útkavicsolásokhoz és kőmivesmunkákhoz használtatván.

1298. — Visegrád (Pomázi j.).

Vöröses, középszemű, tömör **biotit-amfibol-andezit**, a m. kir. korona-uradalom apátkúti Ördögbányájából, mely a Somoshegy tövében, a községtől, illetve a Dunaparttól 4·5 kmtrnyire DK-re fekszik. A termelt kövek átlag 0·1—2·00 mtr³ nagyok s az évi termelési átlag 8—10.000 mtr³ nyers terméskő és 40—50.000 darab utczaburkolati kőkoczká. A terméskő vízépítészeti célokra, a koczkakő pedig városokban utczaburkolásra használtatik. (M. K. Á. II. 41.)

1299. — Visegrád (Pomázi j.).

a) Feketésszürke, friss törésben kékes, középszemű, tömör **amfibol-augit-andezit**, ROSMAYER FERENCZ (Tolna) 1869-ben a községtől 2 kilométernyire DDNy-ra, a Káposztás dülőben nyitott kőbányájából, mely a vármegyei út mellett, a Dunától pedig alig 100 mtrre fekszik. A termelt kövek 0·01—0·1 mtr³ nagyok és leginkább útépítési és folyamszabályozási munkálatokhoz használtatnak. Az átlagos évi termelés 16.000 mtr³.

b) Ugyanazon kőzet a néhai WALLENFELD KÁROLY-féle (Budapest) doboshegyi kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire DNy-ra, a Dunától pedig 0·3 kmtrnyire fekszik. A termelt kövek átlagos nagysága 0·01—0·1 mtr³, az évi átlag pedig 2000 mtr³, mit nyersen terméskő alakjában folyamszabályozási munkálatokra és útépítésre használnak. (M. K. Á. I. 208, II. 54. és IV. 69.)

c) Ugyanazon kőzet az 1894-ben, a Dunához 0·200 kmtrnyire, a községtől pedig DDNy-i irányban 2·5 kmtrnyi távolságban, a lepencei dülőben megnyitott kőbányából, mely OBLATT JÓNÁS (Zsámbék) tulajdona. Bérlő ROHEIM KÁROLY és FIAI (Budapest). A termelt kövek 0·01—0·1 mtr³ nagyságúak, az évi termelés pedig átlag 10.000 mtr³-re tehető, mit terméskő alakjában folyószabályozásra és útépítésre használnak. (M. K. Á. II. 55.)

1300. — Visegrád (Pomázi j.).

Világos-barna, fehérfoltos, tajtköves **amfibol-andezit-breccsia**, WEIXLER MÓR és TSA (Kis-Oroszi) kőbányájából, mely a Villámhegy tövében, közel a dunabogdáni határhoz fekszik. Távolsága Visegrádtól 4 kmtrnyi

ÉK-re. Az évi termelés 3—4000 mtr³, mit átlag 0·25 mtr³-es terméskő alakjában folyamszabályozási czélokra használnak fel.

1301. — *Visegrád* (Pomázi j.).

Szürke, középszemű **amfibol-andezit** és részben **amfibol-andezit-breccsia**, a község tulajdonát képező villámhegyi kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire K-re, a Dunaparton fekszik. Bérelője EHRENWALD MÁRK (Esztergom). Ezen kőbánya kivált a XIX. század első felében látta el Budapestet építő anyaggal, s ebből az anyagból épült állítólag a volt újépületnek is sok falazata. Újabban e kőzetet terméskő alakjában folyamszabályozási czélokra használják. (M. K. Á. IV. 101.)

1302. — *Zsámbék* (Biai j.).

Fehéres, ritkás-likacsos, szarmatakorú, cerithiumos **mészkö**, a volt úrbéresek és zsellérek kőbányájából, mely a Nyakashegyen, a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra 1885 óta fennáll. A kőbányát bérlő HELLER SEBŐ. E kőbánya kőzete, mely 1—5 köbmr. nagyságban fejthető, nyers és faragott állapotban építkezésekhez használtatik, s többi között a budapesti új országház és a Mátyás-templom építkezéseire is használtatott.

1303. — *Zsámbék* (Biai j.).

Fehéres, felső-triaszkorú **dolomit** dara és por, a község tulajdonát képező porondgödörből, mely a községtől 1/2 órányira DNy-ra, a Csillagerdőben fekszik. A lakosság ezen dolomit finomját homok gyanánt használja építkezéseknél, durváját ellenben útkavicsolásra.

33. POZSONY VÁRMEGYE.

1304. — *Ábrahám* (Nagyszombati j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. A kavicsgödör, melyből a minta való, 2·0 kmtrnyire fekszik a községtől ÉK-re, a geszti alsó határban. Tulajdonosa Ábrahám községe, mely azt 1873-ban megnyitatta. Anyaga azóta az érdekeltségi és községi utak kavicsolására használtatik.

1305. — *Alsó-Csölle* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. A kavicsgödör, mely a községé, 0·2 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra. Anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve építkezési czélokra szolgál.

1306. — *Alsó-Jányok* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. A község tulajdonát képező s tőle 0·05 kmtrnyire ÉK felé fekvő kavicsgödör anyaga részint utak kavicsolására, részint legújában cementtel keverve falverésre használtatik.

1307. — Bacsfa (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemből áll. A 2·0 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödör a községé és anyaga útkavicsolásra és falverésre használtatik

1308. — Béke (Felső-csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**. Ezen kavicson is látni, úgy mint a többi felső-csallóközi községekből származó kavicsmintán is, meszes bevonatokat. A községi kavicsgödör a községtől K-re, a béke—kispákai útvonal mellett fekszik, s anyaga nemcsak útkavicsolásra, hanem a legutóbbi időben mészszel vagy czeментомtel keverve falverésre is használtatik.

1309. — Bélaház (Nagyszombati j.).

Sötétszürke, finomszemű, triaszkorú **dolomit**, a községi, 3·6 kilométernyire Ny-ra fekvő kőbányából, melynek darává és murvává széjjelhulló anyaga útfödésre használtatik. E bánya a XIX. század elején lett megnyitva.

1310. — Bélvatta (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén elemekből áll. A kavicsgödör, mely a községtől körülbelül 1 kmtrnyire É-ra fekszik, a század közepe óta létezik. Tulajdonosa a község, s anyaga részint útkavicsolásra, utóbbi időben pedig czeментомtel keverve falverésre is szolgál.

1311. — Bikszárd (Nagyszombati j.).

Világos-okkersárga, tömött, alsó-krétakorú (wetterling) **mészkő**. A kőbánya, mely a községé és még a mult században megnyitott, a község keleti oldalán országút mellett fekszik. E helyen évenként mintegy 500 köbmt. követ fejtenek, mit részben mészégetésre, részint pedig felaprózva útkavicsolásra használnak.

1312. — Bucsuháza (Felső-csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális, poligén **kavics**, a községi kavicsgödörből, mely tőle 0·2 kmtrnyire K-re fekszik. Ezen kavics útkavicsolásra, finomja pedig mészszel keverve vakolásra használtatik.

1313. — Bústelek (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községi, mintegy 0·04 kilométernyire ÉK-re fekvő és a század közepe óta fennálló kavicsgödörből. Anyaga útkavicsolásra és átrostálva s czeментомtel keverve falverésre is szolgál.

1314. — Czajla (Szempezi j.).

Sötétszürke, sűrűn fehér, mészpáteres, liaszkorú **dolomitos mész**, gr. PÁLFFY JÁNOS (Pozsony) 1888-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire ÉNy-ra a bazin—perneki út 5. és 6. kmtr. szakasza között fekszik. E kőbányából évenként mintegy 1000 köbmt. követ fej-

tenek útépitési és útburkolási czélokra, anyaga különben mészégetésre is alkalmas.

1315. — *Czajla* (Szempezi j.).

Kékesszürke, közép szemű **biotit-gránit**, SZOBOTA ANDRÁS (Czajla) 1860-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire É-ra, a Presovna nevű dűlőben fekszik. E kőzet esetről-esetre átlag 0·50 mtr. hosszú és széles és 0·15 mtr. vastag táblákban lesz fejtve és építkezési czélokra használva. Az évi termelés mennyisége csekély és ingadozó.

1316. — *Czajla* (Szempezi j.).

Zöldesfehér, apró szemű, vékony palás **gnájsz**, gr. PÁLFFY JÁNOS (Pozsony) 1886-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől ÉNy-ra, a bazin—perneki út 12—13. kmtr. szakasza között fekszik. E táblásan hasadó kőzetből évenként 500 köbmttr fejtének, mit útkavicsolási czélokra szoktak felhasználni.

1317. — *Csákány* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, poligén, alluviális **kavics**, a község ÉK-i oldalán lévő kavicsgödörből, a melynek anyagát útkavicsolásra, cementtel keverve pedig falverésre használják.

1318. — *Csenke* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely kvarcz, kristályos pala, mészkő stb. görgetett darabjaiból áll. A községi kavicsbánya mintegy 0·3 kmtrnyire fekszik DK-re, a hol már a XIX. század eleje óta létezik. Anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve falverésre szolgál.

1319. — *Csölösztó* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemből áll. A kavicsgödör, mely 0·1 kmtrnyire DNy-ra fekszik, a községé és anyaga útkavicsolásra és újabban cementtel keverve falverésre is használtatik.

1320. — *Csötörtök* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemből áll. A község tulajdonát képező és közvetlenül a DK-i szélén fekvő kavicsgödör anyaga útkavicsolásra és legújabbán cementtel falverésre használtatik.

1321. — *Csukár-Paka* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemből áll. A kavicsgödör, mely 0·4 kmtrnyire Ny-ra fekszik, a nemesi közbirtokosság tulajdona s anyaga úttöltésre s legújabbán falverésre is használtatik.

1322. — *Dejte* (Nagyszombati j.).

Világos-őzbarna, tömött, bitumenes, alsó-kréta korú (wetterling-) **mészkő**. A községi kőbánya, melyből e mészkő való, 3·0 kmtrnyire

ÉÉNY-ra fekszik, a Jókeő felé vezető országút mellett. E kőzetből évenként mintegy 1200 köbmt. fejtenek, mit útkavicsolásra, építésre és mészégetésre használnak.

1323. — Dejte (Nagyszombati j.).

Fehér, murvás, könnyen széjjel hulló, felső-kréta korú (chocs-) **dolomit**. E kő illetve porondbánya a község nyugati oldalán fekszik, mintegy 1·0 kmtrnyi távolságban. Tulajdonosa Pozsony vármegye. Használata csekély, a mennyiben csakis kerti utak, udvarok porondozására, valamint épületekben a padlózat alá használtatik. Évenként mintegy 200 köbmt. ásnak belőle.

1324. — Dénesd (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. A már a XVIII. század óta fennálló és a község DK-i végén fekvő kavicsbánya Pozsony vármegye törvényhatóságáé. Anyaga útkavicsolásra és újabban keverve falverésre szolgál.

1325. — Dévény (Pozsonyi j.).

a) Világos-szürke, egészen véve középszemű **biotit-gránit**, egyes nagyobb porfirosan kiválott orthoklász földpátokkal, a községi kőbányából, mely a községtől mintegy 2·0 kmtrnyi távolságban DK-felé az Unter Kronen nevű dűlőben, a Duna balpartján fekszik. E kőbánya 1885-ben lett megnyitva, a mióta a LANFRANCONI ENEA és PIATTI GIUSEPPE czég bérbe vette. A termelt kövek egészen 1·0 köbmt. nagyságúak, s évenként mintegy 37,500 köbmt. termeltetik, mit terméskő alakjában a Duna szabályozásánál használnak. Faragott műtárgyakat nem készítenek belőle.

b) Hasonlóképen gránitoporfiroz **gránit**, a melyben azonban több a fekete csillám. Ez utóbbi mellett még kevesebb fehércsillám is látható. Ez a sötétebb színű gránit hg. PÁLFFY MIKLÓS kőbányájából való, mely a községtől 2·0 kmtrnyire DK-re az Unter Kronen és Herrschaftlicher Wald nevű dűlőkben, a Duna balpartján fekszik. A fejtető kövek egészen 1 kmtr. nagyok és évenként 187,500 köbmt. fejtet a bérlő, a fent említett LANFRANCONI és PIATTI czég kizárólag a dunaszabályozási munkálatokhoz. Faragtatni ezt a gránitot sem szokták.

1326. — Dévény-Ujfalu (Pozsonyi j.).

a) Feketésszürke, tömött, bitumenes, liaszkorú **mész-kő**, fehér mészpátarecskével, a diószegi cukorgyár 1872-ben megnyitott és a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányájából. A fejtett darabok átlag 0·25—1·00 mtr³ nagyok, az évi termelés pedig 2500 mtr³, mely mennyiséget részint utak kavicsolására, részint pedig a cukorgyárban égetett mészalakjában használnak fel.

b) Barnásszürke, tömött, liaszkorú **mész-kő**, a községi, 1876-ban megnyitott bányából, mely a községtől Ny-ra, a Morva balpartján fekszik.

Bérlője HALZL GYÖRGY (Ebental, Ausztria), ki itt évenként 5000—6000 köbméter 0·25—1·00 mtr³ nagyságú követ fejtet, mit utak kavicsolására és folyamszabályozási munkákra használ.

c) Világosabb-barnás, tömött, liaszkorú **mészkö**, fehéres mészpát-erekkel a szintén HALZL GYÖRGY-nek bérbeadott községi, 1879-ben megnyitott és a stomfai patak mellett, a község Ny-i oldalán fekvő kőbányából. Ebből a bányából is évenként mintegy 3500 mtr³ kő kerül ki utak kavicsolására és folyamszabályozási munkálatokra.

d) Barnásszürke, tömött, liaszkorú **mészkö**, a stockeraui (Ausztria) mész- és mészkövállalat (székhelye Bécs) 1887-ben megnyitott kőbányájából. E bánya 2·5 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, közvetlenül a marhegg—budapesti vasúti vonal mellett s évenként mintegy 25,000 köbméter mészövet fejtenek benne 0·25—1·00 köbmr. nagyságú darabokban, a mely mennyiséget égetett mésznek, mészökavicsnak, részint nyersen épületkőnek használnak fel. Czukorgyarak is használják e meszet szaturálásra; faragásra ellenben nem való. (M. K. Á. II. 3.)

1327. — *Dévény-Ujfalu* (Pozsonyi j.).

a) Szürke, durvaszemű, konglomerátos, felső-mediterránkorú **mészkö**, lithothamniumokkal, kövületlenyomatokkal és tömött mészködaráb zárványokkal. A kőbánya, mely a községé, 1·5 kmtrnyire fekszik KDK-re és 1884-ben nyitattott meg. Bérlője ZSUSZICS ISTVÁN (Dévényujfalu). A fejthető kövek maximális nagysága 1 mtr³, az évi termelés pedig körülbelül 200 köbméter, mit a bérlő kifaragva lépcsőfokok, sírkövek, kőlapok stb. előállítására használ.

b) Barnásszürke, konglomerátos-breccsiás, felső-mediterránkorú **mészkö**, mely annyira tömör, hogy simított lapjai fényezhetők. E lapokon különösen a sötétebb színű, tömött mészködarábok élénkítik a kőzet színét. A bánya, mely 1881-ben megnyitattott, 2 kmtrnyire fekszik a községtől KDK-re és bérlője CIUTTI PÉTER (Dévényujfalu) kőfaragó évenként körülbelül 1000 kmtrt termeltet az egészen 2 mtr³ nagyságig fejthető kövekből. E kőzet faragott állapotban mindennemű építési czélokra, lépcsőkre, hidakra, egyáltalában — sírkövek kivételével — mindenre használtatik.

c) Világos-szürke, kevésbé konglomerátos, ellenben fehér csillámat tartalmazó és erősen kvarczzemes **mészkö**, felső-mediterrán kövületek lenyomataival. A kőbánya, mely 1895-ben nyitattott, 1·5 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re és bérlője MÁHR SÁNDORNÉ (Pozsony). Az egészen 1 mtr³ nagyságig fejthető kövekből évenként mintegy 300 mtr³ lesz fejtve, mit sírkövekre, kőlapokra, lépcsőfokokra, határ- és burkolati kövekre dolgoznak fel. (M. K. Á. I. 83. és IV. 18.)

1328. — Doborgaz (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely kvarczit, kristályos pala és gyéribben görgetett mészkődarabokból áll. A kavicsgödör, mely a községtől 1 kmtrnyire fekszik, a nemes közbirtokosságé. Anyaga úttöltésre, átrostálva és mésszszel keverve legújabbban azonban falverésre is szolgál.

1329. — Éberhard (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. Ezen községi bánya, mely 0·2 kmtrnyire DK felé fekszik, nemcsak útkavicsolásra, hanem cementtel keverve, falverésre is szolgáltatja az anyagot. A kavicsgödör 1851 óta létezik.

1330. — Előpatony (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. A 2·5 kmtrnyire D-re fekvő kavicsgödör a községé és anyaga útkavicsolásra, részben pedig cementtel keverve falverésre szolgál.

1331. — Felső-Jányok (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, mészkarbonáttal bevont, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. A kavicsbánya, mely a község tulajdona és mely már a XIX. század eleje óta áll fenn, a községtől alig 0·05 kmtrnyire fekszik ÉK-re. Anyaga útkavicsolásra és újabbban cementtel keverve, falverésre is használtatik.

1332. — Felső-Csölle (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. A kavicsgödör, mely 0·2 kmtrnyire DNy-ra fekszik, a községé, és anyaga útkészítésre és cementtel keverve falverésre szolgál.

1333. — Félb (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. A kavicsverem, mely a községé, tőle 0·1 kmtrnyire fekszik DNy-ra. Fennáll a XIX. század eleje óta. Anyaga útkészítésre, kis részben pedig az utóbbi időben cementtel keverve falverésre is szolgál.

1334. — Geszt (Nagyszombati j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén elemekből (gránit, kvarc, mészkő és különböző homokkődarabokból) áll. A kavicsgödör, melyből a minta való, a község határának D-i részén, az ábrahámi kavicsbánya mellett fekszik, a községtől 1·0 kmtrnyi távolságban. E bánya 1873-ban nyitott meg, a mióta anyagát az érdekeltségi és községi utak fentartására használják.

1335. — Gomba (Felső-csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális, poligén **kavics**, a községtől mintegy 0·07 kmtrnyire DK-re fekvő és a XIX. század eleje óta létező gödörből, melynek anyagát kavicsolásra és cementtel falverésre használják.

1336. — *Guthor* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén elemekből álló **kavics**. A kavicsgödör, mely a közbirtokosság tulajdona, a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re fekszik s a XIX. század közepe óta van megnyitva. Anyaga úttöltésre és legújában cementtel falverésre szolgál.

1337. — *Hidas* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén elemekből álló **kavics**. A 0·3 kmtrnyire ÉNy felé fekvő kavicsgödör, mely a XIX. század eleje óta fennáll, a község tulajdona. Anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve falverésre használtatik.

1338. — *Hídeghét* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetekből álló **kavics**. Ezen kavicsbánya a községé és anyaga nemcsak úttöltésekre, hanem cementtel keverve falverésre is szolgál. Fennáll a XIX. század eleje óta a községtől D-re 0·3 kmtrnyire.

1339. — *Illésháza* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetekből áll. A község K-i végén fekvő és a XIX. század eleje óta fennálló kavicsgödör a község tulajdona. Anyaga útkészítésre és falverésre szolgál.

1340. — *Jóka* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicsbánya, mely a községtől 1 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra, a községé és anyaga útkavicsolásra és újában cementtel keverve falverésre is szolgál.

1341. — *Keszölczés* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely kvarcz-, kvarczit-, kristályos pala- és gyéribben mészkődarabokból áll. A kavicsgödör, mely 0·2 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra, a nemes közbirtokosságé. Anyaga úttöltésre szolgál.

1342. — *Királyfa* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicszemeken mészkarbonátbevonatok látszanak. A kavicsgödör 0·5 kmtrnyire DNy-ra fekszik s tulajdonosa a nemesi közbirtokosság. Anyaga útkavicsolásra és cementtel falverésre szolgál.

1343. — *Kislég* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. Ezen kavics és murva szintén mészkarbonáttal van összetapasztva. A kavicsgödör, mely 0·6 kmtrnyire É-ra fekszik, a közbirtokosságé s anyaga útkavicsolásra és cementtel falverésre szolgál.

1344. — *Kis-Magyar* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló

kavics. Az 0'05 kmtrnyire K-re fekvő kavicsgödör a községé és anyaga útkavicsolásra és falverésre szolgál.

1345. — Kis-Páka (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely poligén elemekből áll. A kavicsgödör 0'3 kmtrnyire ÉK-re fekszik s a község tulajdona. Anyaga úttöltésre és cementtel falverésre szolgál.

1346. — Macsháza (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. Ezen községi és 0'3 kmtrnyire K-re fekvő kavicsbánya anyaga utak kavicsolására és újabban cementtel keverve falverésre is használtatik.

1347. — Madarász (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicsverem, mely a községé, tőle 0'58 kmtrnyire K-re fekszik, a hol 1853 óta van megnyitva. Anyaga úttöltésre és legújabban cementtel keverve falverésre is szolgál.

1348. — Máriavölgy (Pozsonyi j.).

Szürkésfekete, kissé meszes, vékony, sík lapokra hasadó **agyagpala**, a felső-liaszból. Máriavölgyön az első palabánya 1838-ban nyitott meg. Azóta több ponton folyt a palafejtés, jelenleg pedig az új főbányában történik a fejtés, mely a templomtól körülbelül 500 mtrnyire fekszik. Ezen földalatti és többszörösen elágazó bányából, sinhálózaton és gőzsikló segítségével történik az anyag szállítása ki a telepre, feldolgozás végett. A bányában fejthető nyers paladarabok több mtr³ nagyságúak is lehetnek 0'40—1'50 mtr. vastagság mellett, de rendszerint ennél csak kisebb méretekben kívántatnak a palalapok. Évenként a telepen mintegy 6—800,000 különböző nagyságú fedőpalát gyártanak; egytizedrésze pedig egyéb ipari tárgyakra lesz feldolgozva. 1866-ban jelentette FERDINAND V. HOCHSTETTER (Verh. d. kk. geol. R. Anst., p. 28), hogy Máriavölgyben a palabánya akkori igazgatója, BONTOUX, 1863 óta irótblát készítettett, mire a lágy, nem nehéz és simára csiszolható pala kiválóan alkalmas. Naponta több ezer darabot vágtak, csiszoltak és foglaltak keretekbe és virágzó kereskedést folytattak a belföldön kívül nemcsak a keletre, hanem még Angliába, Észak- és Dél-Amerikába is. Jelenleg, úgy látszik, irótblát nem készítenek többé. Készítenek e palából mostanában asztal-lapokat és padlólapokat. A hulladékot végre építkezésre használják. A bánya jelenlegi tulajdonosa STOCKAU EVELIN grófnő, ki felváltva helyben és Bécsben lakik.

1349. — Misérd (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicsgödör, mely igen régi, 0'25 kmtrnyire fekszik DNY-ra. Anyaga úttöltésre és cementtel keverve, legújabban falverésre is szolgál.

1350. — Modor sz. kir. város.

Sötétszürke sávós, tömött, de rétegenként szemcsésebb, liaszkorú mészkő, a Dolinki nevű, emberemlékezet óta, a várostól 20 kmtrnyire É-ra létező városi kőbányából. E bányában 0·25—0·50 köbmtres köveket is fejtenek, miket kizárólag faragatlan állapotban építésre, összezúzva pedig útkavicsolásra használnak.

1351. — Modor sz. kir. város.

Zöldesfehér, közpszemű biotit-gránit, a város tulajdonát képező, emberemlékezet óta fennálló és közvetlenül a város ÉNy-i szélén fekvő Rubenschloss nevű kőbányából. Átlag 0·5 köbmtres kövek fejthetők benne, miket nyersen, faragatlan állapotban építésre, alapozásra, összezúzva pedig közutak kavicsolására használnak.

Egy másik városi, szintén igen régi kőbánya, melynek kőzete az előbbinél üdőbb, közpszemű biotit-gránit: az, mely a várostól 4 kilométernyire Ny-ra fekszik s a Honenau nevet viseli. Az itt fejthető kövek átlag 0·25 mtr^s nagyok és ezeket is a fentemlített czélokra használják. Mindkét gránitminta kissé réteges-nyujtott szövetű.

1352. — Nadas (Nagyszombati j.).

Barnásfehér, finomszemcsés, felső-krétakorú (chocs-) dolomit, a községi, még 1790-ben megnyitott kavicsolóbányából, mely a községtől 1 kilométernyire É-ra, a Holi vrh nevű hegy alján, országút mellett fekszik. A könnyen széjjel hulló dolomitmurva, évenként mintegy 1000 köbmt. mennyiségben, az országút kavicsolására használtatik.

1353. — Nagylég (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, poligén kőzetelemkből álló kavics. A 2·5 kilométernyire DK-re fekvő kavicsgödör a közbirtokosságé és anyaga út-kavicsolásra és falverésre szolgál.

1354. — Nagy-Magyar (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemkből álló kavics. A község tulajdonát képező s tőle mintegy 0·3 kmtrnyire DK-re fekvő kavicsgödör anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve falverésre szolgál.

1355. — Nagy-Páka (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligénelemkből álló kavics. A kavicszemek erős mészkarbonátkéreggel vannak bevonva. A kavicsgödör, mely 0·4 kmtrnyire ÉK-re fekszik, a község tulajdona. Anyaga út-építésre és mészszel keverve, vert falak készítésére szolgál.

1356. — Nagy-Szarva (Felső-csallóközi j.).

Túlnyomólag világosszínű, homokos-murvás, alluviális kavics. A községtől 0·5 kmtrnyire DK-re fekvő kavicsgödör Pozsony vármegye törvényhatóságáé. Anyaga úttöltésre és legutóbbi időben átrostálva és cementtel keverve falverésre is szolgál.

1357. — Nahács (Nagyszombati j.).

Barnásfehér, finoman szemesés, felső-krétakorú (chocs-) **dolomit**, a községi, 1894-ben megnyitott kavicsoló bányából, mely a községtől 1·0 kilométernyire D-re, a Za Brezinu dűlőben fekszik. Az ebből a kőbányából fejtett dolomitmurva és kavics az utak javítására használtatik.

1358. — Neustift (Sempezi j.).

Világos-szürke, középszemű **biotit-muszkovit-gránit**, gróf PÁLFFY JÁNOS 1893-ban a községtől 0·3 kmtrnyire ÉK-re megnyitott kőbányájából, melyből évenként 200 köbmtrt egészen köbméteren felüli nagyságú darabokban is fejtenek. Ebből 40 köbmtr. határjelző- vagy alapzatkövekre dolgoztatik fel, a többi pedig nyersen használtatik építkezésekre.

1359. — Olgya (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicszemek mészkarbonáttal erősen be vannak kérgezve. A kavicsgödör, mely 0·05 kmtrnyire DNy-ra fekszik, a községé és anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve falverésre is szolgál.

1360. — Pozsony sz. kir. város.

Világos-szürke, közép-durvaszemű **biotit-gránit**, a várostól 0·1 kilométernyire Ny-ra fekvő dunaparti kőbányákból, a melyek 1840 körül nyitattak meg. E kőbányák anyaga házépítkezéseknél, utcakövezésre, folyamszabályozásra és útépitésre használtatik. 1885 óta az átlagos évi termelés 65,000 mtr³ terméskő, 3000 mtr³ zúzott kavics és 42,000 darab burkolati koczka.

1361. — Püspöki (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás **kavics**, mely poligénelemekből áll (kvarcz, kvarczit, gnájsz, egyéb kristályos palák, szarukő, jászpisz, mészkő és kemény vörös homokkő). A kavicsgödör, mely a községé, 0·2 kmtrnyi távolságban fekszik tőle DNy-ra. Anyaga úttöltésre és legújabbán cementtel keverve falverésre is szolgál.

1362. — Récsé (Pozsonyi j.).

Szürke, középszemű **gránit**, KOJDLIK MÁTYÁS kőbányájából.

1363. — Sárosfa (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligénelemekből álló **kavics**. A 0·4 kmtrnyire D-re fekvő kavicsgödör a községé s anyaga útkavicsolásra és cementtel keverve falverésre is szolgál.

1364. — Szász (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavics meszes kötőszerral valóságos konglomeráttá van összetapasztva. A kavicsgödör, mely 3·5 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNy-ra, a községé. Anyaga nemcsak úttöltésre, hanem az utóbbi időben cementtel keverve falverésre is szolgál.

1365. — Szemeth (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. Az ökolnagságig menő kavicszemek mészkéreggel vannak bevonva. A községi, mintegy 0·2 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödör a XIX. század közepe óta van használatban. Anyaga útkavicsolásra s legújabbban cementtel keverve falverésre is szolgál.

1366. — Szempcz.

Tarkaszínű, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely kvarcz, kvarczit, szarukő, gránit, gnájsz, dolomit és tömött mészkő egészen ökolnagságú darabjaiból áll. Ezt a kavicsot Szempcz körül a következő kavicsbányákban fejtik :

a) A MÁV. kavicsbányájában, mely 1850 óta a község és a vasúti állomás közt, 1·0 kmtrnyire a községtől DK-re létezik s a melyből évenként átlag 8000—10,000 köbmt. anyagot termelnek a vasúti töltések számára.

b) Pozsony vármegye kavicsbányája 0·2 kmtrnyire fekszik a községtől ÉK-re, a hol 1885-ben nyitották meg. Jelenleg nincsen igénybe véve.

c) Az ősrégi községi bánya, 0·8 kmtrnyire a községtől D-re, a melyből évenként mintegy 600 köbmt. vizsnek a viczinális utak javítására, valamint a község belterületének kavicsolására is.

d) Egy másik, szintén igen régi községi kavicsgödör 0·2 kmtrnyire fekszik K-re és ez szintén szolgáltat évenként vagy 300 köbmt. anyagot az előbb említett czélokra.

e) A községi, 1888-ban megnyitott új kavicsbánya 2·0 kmtrnyire DK-re, mely azonban jelenleg nem használtatik.

f) WOLF KÁROLY (Nagyszombat) 1892-ben megnyitott kavicsbányája, a községtől 0·5 kmtrnyire É-ra. E bányából évenként mintegy 250 köbméter kavicsot szállítanak a vármegyei utak kavicsolására.

1367. — Szent-György sz. kir. város.

Szürke, öregszemű **biotit-muszkovit-gránit**, a város tulajdonát képező, 1872-ben megnyitott Bader nevű kőbányából, mely a várostól 3 kilométernyire DNy-ra fekszik. E bánya jelenleg nincsen üzemben, de kőzete nyersen és faragva a nagyszombat—lundenburgi vasútépítésnél használtatott s különösen a Nádáson megkezdett alagútnál.

1368. — Szomolány (Nagyszombati j.).

Szürke, kvarczszemes, crinoidás, bitumenes, alsó-liaszkorú **mészkő**, a gr. PÁLFFY Mór-féle kőbányából, mely 0·5 kmtrnyire a községtől Ny-ra fekszik, a hol 1885-ben nyitattott. A termelt kövek átlagos nagysága 0·1—0·3 mtr³ és az évi termelés átlag 600 mtr³-t tesz ki, mit nyersen, terméskő alakjában építésre használnak.

1369. — *Szomolány* (Nagyszombati j.).

Barnásfehér, finoman szemesés, felső-krétakorú (choes-) **dolomit**, a községi, mintegy 2·0 kmtrnyire É-ra fekvő kavicsoló bányából, mely 1865 óta létezik. Az évi termelés 1200 köbmtr., mit törött állapotban utakra használnak fedőanyagul, finomját pedig megrostálva és mésszszel keverve vakolatkészítésre.

1370. — *Szunyogdi* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, kvarcz-, kvarczit-, szarukő-, kristályos pala- és mészkődarabokból álló, alluviális **kavics**, a községi, 0·15 kmtrnyire É-ra fekvő kavicsbányából, melynek anyagát útkavicsolásra, újabban pedig czeментtel keverve falverésre is használják.

1371. — *Tárnok* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligénelemekből álló **kavics**. Az 1·0 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödör a közbirtokosságé és anyaga útkavicsolásra és falverésre szolgál.

1372. — *Tejfalú* (Felső-csallóközi j.).

Murvás-homokos, alluviális, kvarcz- és kristályos paladarabokból álló **kavics**, a melyben gyéribben mészkőgörgöttegek is vannak, a községtől 0·2 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödörből, mely a nemesi közbirtokosság tulajdonát képezi. Anyaga utak kavicsolására, murvás része pedig mésszszel keverve vakolásra szolgál.

1373. — *Tonkháza* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás **kvarczkavics** (kevés mészkőgörgötteggel), a Csallóköz alluviumából. E kavics a községi, 1894-ben megnyitott és tőle körülbelül 2 kmtrnyire É-ra fekvő kavicsbányából való, melynek anyaga útkészítésre s utóbbi időben czeментtel keverve falverésre szolgál.

1374. — *Torcs* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, kvarcz-, kristályos pala- és gyéribben mészkőgörgöttegből álló **kavics**, a Csallóköz alluviumából. E kavics a községi s még a XVIII. században megnyitott kavicsgödörből való, mely a község ÉNy-i szélén fekszik. Anyaga, kiostálva útkavicsolásra, czeментtel keverve építkezési czélokra szolgál.

1375. — *Ujhely-Jóka* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicsgödör, mely községi, 0·3 kmtrnyire fekszik É-ra. Anyaga útkészítésre és czeментtel keverve falverésre használtatik.

1376. — *Úszor* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből: kvarcz-, kvarczit-, gránit-, gnájsz-, amfibolit, mészkődarabokból álló **kavics**. A kavicszemek annyira be vannak mésszkéreggel vonva, hogy helyenként konglomeráttá tapadnak össze. A kavicsgödör, mely a községé, annak

ÉK-i szélén fekszik. Anyaga útkavicsolásra és czeментомtel keverve falverésre használtatik.

1377. — *Vajasvatta* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, kvarcz-, kristályos pala- és gyéribben mészkőgorgetegből álló, alluviális **kavics**, a községi, mintegy 0·1 kilométernyire Ny-ra fekvő kavicsgödörből, a melynek anyaga útkavicsolásra és czeментомtel keverve falverésre is szolgál.

1378. — *Vajka* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, túlnyomólag világosszínű, kvarcz-, kvarczit-, homokos-murvás, alluviális, poligén kőzetelemekből álló **kavics**. A kavicstermelő hely a holt Duna fenéke, a községtől 1 kmtrnyire DK-re. Anyaga úttöltésre szolgál.

1379. — *Vereknye* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-murvás, alluviális **kavics**, mely kvarcz-, kvarczit-, szarukő-, mészkő- és kristályos paladarabokból áll. A községi kavicsgödör, melyből e kavics való, a községtől 0·2 kmtrnyire fekszik Ny-ra. Útkavicsolásra és czeментомtel keverve falverésre is használják.

1380. — *Visztuk* (Szempezi j.).

Rozsdabarna, homokos-murvás, diluviális **kavics**, mely főleg kvarcz- és kvarczithomokkőszemekből áll. A kavicsgödör, melyet Pozsony vármegye törvényhatósága 1889-ben nyitattott, 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől Ny-ra. E helyen évenként mintegy 2000 köbmt. anyagot fejtenek, mit kizárólag a vármegyei utak kavicsolására használnak.

1381. — *Vők* (Felső-csallóközi j.).

Tarka, homokos-agyagos, alluviális **kavics**, mely poligén kőzetelemekből áll. A 0·25 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödör a községé és anyaga útkavicsolásra és falverésre szolgál.

34. SÁROS VÁRMEGYE.

1382. — *Abos* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finomszemű, majdnem tömött, felső-triaszkorú **dolomit**, az 1872-ben megnyitott SELTENREICH LÖBL (Zboró) Dubnik nevű kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Évente mintegy 20 köbmt. anyagot fejtenek e kőzetből építésekre és útkavicsolásokra.

1383. — *Abos* (Alsó-tárcsai j.).

Vörhenyes, konglomerátos, diaszkorú, arkozás **homokkő**, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő Cepla hurka nevű kőbányából, a melyből 100 köbmt. anyagot fejtenek évenként helyi építkezésekre és útkavicsolásra.

1384. — Ádámfölde (Szekesői j.).

Barna, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, PROPPER SÁMUEL 1820-ban megnyitott kőbányájából, mely a község ÉNy-i oldalán, a Hradiszi jarek nevű dülőben fekszik. E bánya anyaga építkezésekre alkalmas, de ez idő szerint nincsen üzemben.

1385. — Ádámfölde (Szekesői j.).

Magura-homokkőgörgögetegből álló alluviális **kavics**, a községen átfolyó patak medréből. A kavicszedés joga a községé, mely évenként mintegy 60 köbmtrnyi anyagot ásat a községi és vármegyei utak javítására.

1386. — Alsó-Komárnik (Makoviczai j.).

Szürke, illetve sárgás, középszemű, meszes, glaukonitos, eocénkorú **homokkő**, a község 1894-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0.5 kmtrnyire DNY-ra, a Prokopecz nevű dülőben fekszik. A megnyitás évében 450 köbmtr. követ fejtettek, mit faragott állapotban hidépítésre használtak.

1387. — Alsó-Mirossó (Makoviczai j.).

Barnásfekete, tömött **menilit**, az oligocénkorú, smilno-rétegekből, a községtől 4 kmtrnyire DK-re fekvő közbirtokossági kőbányából. E kőbánya anyaga a 22 kmtr. hosszú állami országút kavicsolására szolgál.

1388. — Alsó-Szvidnik (Makoviczai j.).

Szürke, aprószemű, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi kőbányából, mely 2 kmtrnyire D-re fekszik. E kőzet, mely nagy mennyiségben fordul elő és utak, falak és hidak építéséhez alkalmas volna, ez idő szerint rendszeresen nem fejtetik.

1389. — Aranypatak (Szekesői j.).

Vörhenyes, középszemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1879-ben megnyitott bányából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. Az évi termelés változik egészen 300 köbméterig és a termelt kövek faragva vagy nyersen alapozásokhoz és hidépítésekhez használatnak.

1390. — Balpataka (Szekesői j.).

Barnászürke, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1850-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0.8 kmtrnyire É-ra fekszik. Évenként mintegy 50–60 kmtr. anyagot fejtenek benne, mit helyben falazásokra és a közutak kavicsolására használnak.

1391. — Bányavölgy (Makoviczai j.).

Zöldesszürke, aprószemű, meszes, kissé csillámos és erősen glaukonitos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, TOSZT KÁROLY (Zboró) 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyi távolságban fekszik. Ezen kőzet csak alkalomadtán használatik építkezésekre.

1392. — Bártfa sz. kir. város.

Szürke, durvábszemű, kissé meszes és csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a 6 kmtrnyire É-ra fekvő Bártfa fürdő melletti kőbányából, mely évenként mintegy 250 köbmt. anyagot szolgáltat nyers és faragott állapotban villaépítésekre. A kőbánya a városé, megnyitásának éve 1892.

1393. — Belovezsa (Szekesői j.).

Szürke, közepszemű, kissé meszes és csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi 1882-ben, a községtől 0·5 kmtrnyire D-re megnyitott kőbányából, melyből évenként változó mennyiségben egészen 500 köbmt.ig fejtenek építőkövet, mit részint nyersen, részint faragott kövek alakjában használnak különböző építkezésekhez és hidakhoz. (M. K. Á. I. 262.)

1394. — Bertót (Sirokai j.).

a) Szürke, aprószemű, csillámos, kissé meszes, eocénkorú (magura-) **homokkő**, br. GHYLLÁNYI IRMA kőbányájából, mely 1880-ban közvetlenül a község mellett nyitattott meg. A kőzet nagy lapokban fejthető s közézlapokra, lépcsőkre s más effélékre alkalmas. Fejtése csak alkalomadtán történik.

b) Hasonló homokkő BERTHÓTY EMIL kőbányájából, mely a község közvetlen ÉNy-i tőzsomszédságában 1892-ben nyitattott meg. E bánya bérelője KOBILICZ FRIGYES (Eperjes). A nagy kőlapokban fejthető kőzet lépcsőfokok, kőlapokra stb. alkalmas. Ezen homokkő a felvidéki nevezetesebb építkezésekhez használtatott. A sóvári fauszatát (1880—1885), az eperjesi laktanyákat, a kassai és besztercebányai törvényszéki paloták építéséhez és Turócz-Szt-Mártonban a hg. Hohenlohe kastélyához (1900) használtatott.

c) Ugyanolyan kőzet BERTHÓTY BÉLA 1830 óta létező kőbányájából, mely a községtől 0·75 kmtrnyire D-re fekszik. Alkalmazása ugyanaz mint az előbbieké, csak hogy jelenleg szünetel.

1395. — Boroszló (Alsó-tárcsai j.).

Világos-szürke, érdes, likacsos, közepszemű **amfibol-andezit**, az 1869-ben megnyitott községi kőbányából. E kőbánya a községtől 2 kilométernyire É-ra fekszik, az Osztra szabbrana nevű ponton. Jelenlegi bérelője KOBILICZ FRIGYES (Eperjes) évenként átlag 100 köbmt. anyagot fejtet, mit faragott állapotban építkezésre, alapzatokra és sirkövek előállítására használ.

1396. — Branyiszló (Sirokai j.).

Sötétszürke, fehér-eres, tömött, felső-triaszkorú **mész-kő**. (M. K. Á. I. 6.)

1397. — Budamér (Alsó-tárcsai j.).

a) Világos-szürke **riolittufa**, özv. UJHÁZY JÓZSEFNÉ (Kassa) Vapenyik

nevű kőbányájából, mely a községtől 5 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen könnyű kőzetből évenként mintegy 30 köbmtr. lesz fejtve építkezési célokra.

b) Ugyanolyan kőzet UJHÁZY LÁSZLÓ (Kassa) vinicsnai kőbányájából, mely az előbbeninek közelében fekszik. E bányából évenként mintegy 20 köbmtrt használnak építkezésekre.

1398. — *Csires* (Felső-tárcsai j.).

Világos-őzbarna, kristályosan szemcsés, doggerkorú, krinoidás **mész**kő, a község Lipje nevű kőbányájából. (M. K. Á. I. 14.)

1399. — *Deméthe* (Szekesői j.).

Sárgásszürke, tömött, alsó-neokomkorú **mész**kő, sötétszürke szarúkö-kiválásokkal, a SEMSEY szül. JÓNY NATÁLIA birtokához tartozó kőbányából, mely 1830-ban a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra nyitattott meg. Évenként 400 köbmtr. anyagot fejtenek, mit kizárólag a községi, vármegyei és állami utak kavicsolására használnak.

1400. — *Deméthe* (Szekesői j.).

Kékesszürke, aprószemű, meszes, eocénkorú (magura-) **homok**kő, a községi, 1847-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1·5 kilométernyire É-ra, a Szekeső folyó balpartján fekszik. Az évi termelés 50 köbméter, mit magán- és középítkezésekre használnak.

1401. — *Dubine* (Tapolyi j.).

Barnásszürke, aprószemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homok**kő, a községi, 1891-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Az évi termelés 200—300 köbméter, mit helyi építkezésekre használnak.

1402. — *Eperjes sz. kir. város.*

Barna, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homok**kő, a városi, emberemlékezet óta fennálló kőbányából, mely a várostól 1·5 kmtrnyire DNy-ra, a Hegyeske erdőrészben fekszik. E kőzet nagy, 0·5—0·7 mtr. vastag réteglapokban fejthető s évenként mintegy 500 köbmtr. anyagot használnak fel terméskő alakjában egyszerűbb építkezésekhez.

1403. — *Felső-Sebes* (Sirokai j.).

Zöldesszürke, közepesemű **piroxén-andezit**, gr. WENGERSKY HUGÓ (Alsó-Sebes) Maglovecz nevű kőbányájából. Az, ezen kőbányában fejtett kőzet, faragott építőkövek előállítására, valamint kövező és kavicsoló célokra szolgál. A kőbánya megnyitása 1901-ben történt.

1404. — *Felső-Szvidnik* (Makoviczai j.).

Barnás, aprószemű, kissé meszes és csillámos, eocénkorú (magura-) **homok**kő, hg. KLOBASZA SZANISZLÓ régi kőbányájából, mely a községtől

1 kmtrnyire D-re fekszik. E kőzet rendszeres fejtés alatt nincsen, alkalomadtán azonban nyersen egyszerűbb építkezésekre szolgál.

1405. — *Finta* (Sirokai j.).

Szürke, középszemű, **piroxén-andezit**, gr. DESSEWFFY kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire É-ra fekszik. A bánya bérlője DIENES ALAJOS és BÉLA. Állandóan e bányában nem dolgoznak, de alkalomadtán felhasználják ezen kőzetet nyersen és faragva különböző építkezésekhez.

1406. — *Fulyán* (Tapolyi j.).

Világos-szürke, középszemű **piroxén-andezit**, a községi, 1872-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire D Ny-ra fekszik. Évenként 100—200 köbmt. követ fejtenek benne, mit nyersen és faragva építkezésekre, összezúzva pedig útkavicsolásokra használnak.

1407. — *Gerált* (Szekesői j.).

Sárga, aprószemű, csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1891-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·8 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Az évi termelés átlag 45 köbmt., mit helyi építkezésekre és utak kavicsolására használnak.

1408. — *Girált* (Tapolyi j.).

Világos-barnás, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, MEZEI GÉZA (Budapest) 1850-ben megnyitott kőbányájából, mely a Radunka-patak jobb partján, a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. E kőzet — évenként átlag 50 köbmt. — építkezésekre és útkavicsolásra szolgál. (M. K. Á. I. 263.)

1409. — *Hosszurét* (Szekesői j.).

Világos-barna, aprószemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1879-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Évenként különböző mennyiségben lesz ezen kőzet fejtve s legutóbb többet használtak fel, részint a fürdői építkezésekre, részint pedig a bártfai nagy templom építésére.

1410. — *Hradiszló* (Szekesői j.).

Világos-szürke, finomszemű, meszes, csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1882-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·4 kmtrnyire D-re fekszik. Évenként 70—100 köbmt. fejtenek benne, mit részint helyi építkezésekre, részint pedig az utak fedésére használnak.

1411. — *Kakasfalva* (Alsó-tárcsai j.).

Barna, középszemű, kaolinos földpátú **piroxén-andezit**, a m. kir. erdőkinestár tulajdonát képező kőbányából, mely a kakasfalva—aranybányai út közvetlen közelében, a községtől DK-re fekszik. E kőzet ez idő szerint csak a helyi építészeti szükséglethez mértén lesz fejtve, ezelőtt azonban a soóvár—szigordi fausztató csatornához faragott köveket is szállítottak belőle.

1412. — Kakasfalva (Alsó-tárcsai j.).

Téglavörös, aprószemű, könnyű, likacsos **andezittufa**, a m. kir. erdőkincstár Buják nevű bányájából, mely a községtől ÉK-re 4 kmtrnyire fekszik. Az évi fejtés mennyisége jelenleg nem tesz ki többet 10 köbméternél, mit a soóvári főhivatal többnyire faragottan a kincstári épületek számára szükségel.

1413. — Kapi (Tapolyi j.).

Világos-szürke, középszemű **piroxén-andezit**, a községi, 1872 előtt megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉNy-ra, a Kapivár keleti oldalán fekszik. Évenként 300—400 köbmtr. anyagot fejtenek benne, mit nyersen és faragva építkezésekre, hidépítésre és útkavicsolásra használnak.

1414. — Kavecsán (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finoman szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, egyes fehér mészpáterekkel, Kassa sz. kir. város Lyisce Oziri nevű, 1870-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Évenként 130 köbmtr. anyagot fejtenek benne, mit mészégetésre használnak.

1415. — Kavecsán (Alsó-tárcsai j.).

Szürke **szericites csillámpala**, a községi, 1846-ban megnyitott Ktalyina hura nevű kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Évenként 80—90 köbmtr. kő lesz e bányában fejtve, mit kizárólag építkezésre használnak.

1416. — Kende (Alsó-tárcsai j.).

Világos-barna, finomszemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú **homokkő**, az 1846-ban megnyitott községi kőbányából, mely a Furcsa nevű ponton a községtől 5 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E kőbányából csak a helyi szükséghez mérten fejtenek építésekre való kőzetanyagot.

1417. — Kisfalu (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finomszemű, majdnem tömött, felső-triaszkorú **mészkö**, Kassa sz. kir. város 1854-ben megnyitott kőbányájából, mely 2·5 kmtrnyire a községtől Ny-ra, a Vapena nevű ponton fekszik. E bányában 1600 köbmtr. követ fejtenek építkezésekre és mészégetés czéljából.

1418. — Kisfalu (Alsó-tárcsai j.).

Violásszürke, kvarcyszemes és kissé csillámos, diaszkorú **agyagpala**, az 1890-ben megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra, a Pod koszezelkom nevű domb tövében fekszik. E kőzetből évenként mintegy 30 köbmtrt használnak fel helyi építkezésekre.

1419. — Kis-Ladna (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finoman szemcsés, majdnem tömött, felső-

triaszkorú **dolomit**, az 1886-ban megnyitott kőbányából, mely Kassa sz. kir. város tulajdona. A kőbánya a Hernád bal partján, 1 kmtrnyi távolságban, a Somarje nevű ponton fekszik. Évenként 200—300 köbmtr. anyagot fejtenek, mit építkezésre, útkavicsolásra és mészégetésre használnak fel.

1420. — *Kis-Ladna* (Alsó-tárcsai j.).

Barnavasércztől (limonit) erősen átjárt **fillit**, a községi Nad valal nevű bányából, mely a községtől 0·2 kmtrnyire Ny-ra fekszik. E kőből 40—50 köbmtrt fejtenek helyi építkezésekre.

1421. — *Kis-Szeben sz. kir. város.*

Vörhenyes, kristályos szövetű, fehér mészpáteres, doggerkorú **mészkö**, a város 1856-ban megnyitott kőbányájából, mely a várostól 7 kmtrnyire É-ra, a majorsági telepen fekszik. A bánya jelenleg mivelés alatt nem áll, de eddig mészköégetésre használtatott.

1422. — *Kis-Szeben sz. kir. város.*

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, eocénkorú **homokkő**, a városi, 1700 körül megnyitott kőbányából, mely 0·6 kmtrnyire a várostól, a Tarcsa folyó partján, a Táncz nevű erdőrészben fekszik. E kőzetet faragva és nyersen építkezésekre használják, az évi termelés 1000 köbmtr., mit különböző építkezésekre a városban, a külső útvonalakon pedig hidépítésre használnak.

1423. — *Kis-Szilva* (Szekesői j.).

Barnásszürke, finomszemű, erősen meszes, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1882-ben megnyitott s a községtől 0·8 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, melyben évenként változó mennyiségben, átlag 20 köbmtrt fejtenek a helyi építkezések számára.

1424. — *Kis-Szilva* (Szekesői j.).

Magura-homokkőgörgötegből álló, alluviális **kavics**, a községi, igen régóta fennálló kavicsbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire D-re fekszik. Évenként mintegy 80 köbmtr. kavicsot ásnak e bányában, mit a községi és vármegyei utak jókarban tartására használnak.

1425. — *Klyussó* (Szekesői j.).

Világos-barna, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1865-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re, a Medzi skali nevű ponton fekszik. Ezen kőzetből évenként változó mennyiséget termelnek közönséges és műépítésekre. Így többi között legutóbb a bártfai templomot, valamint több hidat is építettek belőle. (M. K. Á. I. 264.)

1426. — *Kőszegh* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, kristályosan szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, az 1856-ban a községtől 2 kmtrnyire DNy-ra, a Nad Hlibokim domb

tövében nyitott községi kőbányából, melyből évenként átlag 2000 köbmtr. kőanyagot fejtenek, részint különböző építkezésekhez, részint pedig mészégetés céljából.

1427. — *Kőszegh* (Alsó-tárcsai j.).

Vöröses, konglomerátos, diaszkorú arkozás **homokkő**, HERDLICSKA FÉLIXNÉ (Krompach) Nad Jarek nevű kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Évenként mintegy 150 köbmtr. kőanyag lesz e bányában fejtve, mit terméskő alakjában építkezésre használnak.

1428. — *Lapispatak* (Alsó-tárcsai j.).

Világos-szürke, középszemű, érdes-likacsos **amfibol-andezit**, KETZER M. és WEINFELD J. ortvápusztai bányájából, mely a községtől 6 kilométernyire K-re fekszik. E kőzet a szükséghez képest terméskő alakjában használtatik különböző építkezésekre.

1429. — *Lemes* (Alsó-tárcsai j.).

a) Sötétszürke, bitumenes, finoman szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi Kolova nevű kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire Ny-ra fekszik. E kőbányában évenként mintegy 30 köbmtr. kő lesz fejtve, mit építésekre és útkavicsolásra használnak.

b) Sötétszürke, bitumenes, finoman szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, FÜZY ÁRPÁD kőbányájából, mely a községtől 3 kmnyire Ny-ÉNy-ra fekszik. Az évi termelés 20 köbmtr., mit terméskő alakjában helyi építkezésekre használnak.

1430. — *Licsért* (Alsó-tárcsai j.).

a) Zöldes, konglomerátos, durvaszemű, diaszkorú, arkozás **kvarczit-homokkő**, a községi Bányiszko nevű kőbányából, mely a községtől 1.75 kilométernyire É-ra fekszik. Ezen kőzet évenként mintegy 10 köbmtr. mennyiségben építkezésekre lesz felhasználva.

b) Vörösesbarna, kvarczzemes, diaszkorú **agyagpala**, PILLER KÁLMÁN Pod osztra nevű kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra, a Piller Peklinre vezető út mellett. Ezen kőzet nyers állapotban építkezésre szolgál.

1431. — *Mesztiskó* (Makoviczai j.).

Barnás, aprószemű, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, BEM LÁSZLÓ 1878-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 2—3 kilométernyire D-re fekszik. Ezen kőzet használtatott a girált—szádniki útvonal kiépítése alkalmával, de azóta szünetel a bánya.

1432. — *Nagy-Ladna* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, szemcsésszövetű, felső-triaszkorú **dolomit**, az 1876-ban megnyitott és a községtől 1.5 kmtrnyire DNy-ra fekvő Rozsek nevű kőbányából, a melynek évi termelése — átlag 2—300 köbmtr. — építkezésre és mészégetésre lesz használva.

1433. — *Nagy-Ladna* (Alsó-tárcsai j.).

Vörhenyes, kvarczeres, diaszkorú, szericites, palás **kvarczithomokkő**, az 1876-ban megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 1·5 kilométernyire DNy-ra, a Pod paldzin nevű hegy tövében fekszik. E kőzetből évenként átlag mintegy 40 köbmt. lesz fejtve és építkezésre felhasználva.

1434. — *Nagy-Sáros* (Sirokai j.).

Barnás, meszes és kissé csillámos, eocénkorú **homokkő**, a nagy-község emberemlékezet óta fennálló kőbányájából, mely a községtől 2·5 kilométernyire DK-re, a Bikos nevű erdőben fekszik. E homokkőből 40—50 köbmétert fejtenek évente, a mit helyben építkezési célokra használnak.

1435. — *Nagy-Szilvás* (Szekesői j.).

Barnás, finomszemű, meszes, eocén (magura-) **homokkő**, a községi kőbányából, mely a község fennállása óta, tőle 0·8 kmtrnyire ÉK-re, az ottani közlegelőn fennáll. Évenként mintegy 90 köbmt. anyagot fejtenek benne, mit részint helyi építkezésekre, részint a közutak kavicsolására használnak.

1436. — *Niklova* (Makoviczai j.).

Sötétbarnás, fekete **menilitpala**, az oligocén szmilmó-rétegekből. E palák WILLECZ BOLDIZSÁR (Bártfaufalu) kőbányájából valók, a mely a községtől 2 kmnyire Ny-ra fekszik. E kemény palák az állami út 22-dik kilométerszakaszának kavicsolására szolgálnak.

1437. — *Ó-Ruzsin* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finomszemű, felső-triaszkorú **dolomit**, tele fehér, részben kristályokat tartalmazó dolomiterekkel. A kőbánya, mely a községtől 0·6 kmtrnyire DK-re, a Komarócz nevű hegy tövében fekszik, 1881-ben nyitattott meg. Évente mintegy 4—500 köbmt. követ fejtenek benne, mit terméskő alakjában építkezésekre és útkavicsolásra használnak.

1438. — *Ó-Ruzsin* (Alsó-tárcsai j.).

Violás és zöldesen foltos, finomszemű, diaszkorú, szericites, palás **homokkő**, az 1891-ben megnyitott községi kőbányából, mely közvetlenül a Ruzsin-patak mentén a község D-i oldalán fekszik. E bányából évenként 40—50 köbmt. követ használnak építkezési és útkavicsolási célokra.

1439. — *Palocsa* (Felső-tárcsai j.).

Világos-szürke, lithografkőszerűen tömött, neokom aptychus-**mész**kő, a Za zamkom nevű községi kavicsoló bányából, melynek anyaga a szomszédos utak jókarban tartására használtatik.

1440. — *Plavnicza* (Felső-tárcsai j.).

Világos-barnás, meszes, csillámos, eocénkorú **homokkő**, a községi

Do banyi nevű kőbányából, mely évenként változó mennyiségben a helyi építkezésekhez szolgáltatja az építőanyagot.

1441. — *Sárpatak* (Szekesői j.).

Szürke, közpszemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, Bártfa városának tulajdonát képező, 1892-ben megnyitott kőbányából, mely a Topoly folyó D-i részén, a községtől 1 kmnyi távolságban fekszik. Ezen kőbánya anyaga főleg a vasút építése alkalmával lett nagyobb mennyiségben használva, azóta csak alkalmadtán veszik igénybe a helyben történő építkezéseknél.

1442. — *Sóbánya* (Sirokai j.).

Téglavörös, likacsos-odvas, aprószemű **andezit**.

1443. — *Somos-Ujjalu* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, finoman szemesés, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi kőbányából, mely a községtől Ny-ra, a Podles nevű dűlőben fekszik. Változó mennyiségben építkezésre és útkavicsolásra használják e kőzetet.

1444. — *Somos-Ujjalu* (Alsó-tárcsai j.).

Szürke, finomszemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú **homokkő**, mely a községi, 0,5 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából való. E kőzetből a szükséghez képest építésekre szoktak kőanyagot fejteni.

1445. — *Stelbach* (Felső-tárcsai j.).

Sötétszürke, aprószemű, meszes, csillámos, eocénkorú **homokkő**, a községi kőbányából, mely évenként változó mennyiségben a helyi építkezésekhez szolgáltatja az építőanyagot.

1446. — *Sverzso* (Szekesői j.).

Világos-barna, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1880-ban a községtől 1,5 kmtrnyire É-ra, a Lazi legelőn megnyitott kőbányából, mely évenként változó mennyiségben, nyersen vagy faragva alapozásokra és hidépítésekre használtatik.

1447. — *Szedikert* (Szekesői j.).

Magura-homokkőgörgötegből álló alluvialis **kavics**, mely a községen átfolyó patak medréből való. Ebből évenként mintegy 250 köbmtrt hordanak szét a községi utak kavicsolására.

1448. — *Szent-István* (Alsó-tárcsai j.).

a) Zöldesszürke, öregszemű **biotit-gránit** (granit), a községi, 1892-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0,8 kmnyire ÉNy-ra, a Pitakovahegy tövében fekszik. Évenként mintegy 40 köbmtr. követ fejtenek e bányában, mit nyers állapotban építkezésekre használnak.

b) Ugyanaz a **granitit**, a templomtól 0,15 kmnyire K-re, a Her nád partján fekvő községi Malyek nevű kőbányából, mely 1893-ban nyit-

tatott meg. E helyről évenként 20 köbmtr. anyagot használnak fel különböző építkezésekre.

1449. — *Szokoly* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, majdnem tömött, felső-triaszkorú **dolomit**, az 1856-ban a községtől 0·6 kmnyire K-re, a Hernád partján, a Pod Balk nevű domb tövében fekvő községi kőbányából, melyből évenként mintegy 1200 köbmtr. anyagot mészégetésre és építkezésekre fejtenek.

1450. — *Szokoly* (Alsó-tárcsai j.),

Vörhenyes-szürke, aprószemű, kissé szericizites, diaszkorú **kvarczit-homokkő**, a községi, 1890-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 2 kmnyire DNy-ra, a Medzi doli nevű domb tövében fekszik. Az évi átlagos termelés körülbelül 90 köbmtrre tehető, mit nyers állapotban építkezésekre használnak.

1451. — *Szarocsin* (Makoviczai j.).

Zöldesszürke, aprószemű, kissé csillámos, erősen glaukonitos, eocénkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1889-ben megnyitott Olysáva nevű kőbányából, mely a községtől 2 kmnyire ÉK-re fekszik. E kőzetet ritkán használják helyi építkezésekre s ezért az évi termelése kicsiny és változó.

1452. — *Tapolcsán* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, kristályosan szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi, 1886-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 2 kmnyire D-re, a Strany nevű domb tövében fekszik. Évenként 50 köbméter anyagot fejtenek benne, mit terméskő alakjában építkezésekre használnak.

1453. — *Tapolcsán* (Alsó-tárcsai j.).

Zöldesszürke **fillit**, a községi, 1860-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 1·5 kmnyire D-re, a Roch nevű domb tövében fekszik. Évenként mintegy 40 köbmtr. követ fejtenek e helyen, mit terméskő alakjában építkezésekre használnak.

1454. — *Terebő* (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, bitumenes, kristályosan szemcsés, felső-triaszkorú **dolomit**, a községi, 1870-ben a községtől 3 kmnyire ÉK-re fekvő Nad starim trebijove nevű dülőben fekvő kőbányából, melyből évenként mintegy 8—900 köbmtr. követ fejtenek égetett mész előállítására céljából.

1455. — *Terebő* (Alsó-tárcsai j.).

Vöröses, aprószemű, diaszkorú **kvarczit-homokkő**, a községi, 1890-ben a községtől 2 kmnyire D-re, a Pod Koszczel nevű dülőben megnyitott kőbányából, a melyből évenként átlag 60—70 köbmtr. anyagot fejtenek, mit részint falazatokhoz, részint pedig útkavicsolásra használnak.

1456. — Ternye (Szekesői j.).

Magura-homokkögörgetegből álló alluvialis **kavics**, a községen átfolyó patak medréből, a melyből évenként átlag 130 köbmtrt hordanak szét a községi és a vármegyei utak kavicsolására.

1457. — Tisinyecz (Makoviczai j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, eoczenkorú (magura-) **homokkő**, GALANTI ÁBRAHÁM 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 2·5 kmnyire DK-re fekszik. Az évi termelés 400—500 köbmtr., mit építkezésre és sirkőkészítésre használnak, úgyszintén a szádnik-sztropkói útvonalon lévő köhidakat is ebből a kőzetből építették.

1458. — Ujak (Felső-tárcsai j.).

Vörösesbarna, fehér-mészpáteres, felső-jurakorú (Csorsztini) **mészkö**, a községi Na szkalku nevű kavicsoló bányából.

1459. — Ujak (Felső-tárcsai j.).

Világos-szürke, tömött, fehér-mészpáteres, neokomkorú, aptychus-**mészkö**, a község Pod szkalku nevű kavicsoló bányájából.

1460. — Usz-Peklén (Felső-tárcsai j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, eoczenkorú **homokkő**, a községi kőbányából, mely évenként bizonytalan mennyiségben a helyi építkezések számára szolgáltatja az építőanyagot.

1461. — Várgony (Alsó-tárcsai j.).

Tarka, murvás-homokos, mediterránkorú **kvarczkavics**, a község kavicsbányájából, mely 1880-ban a község K-i szélén lett megnyitva. A bányát ez idő szerint a vármegye bérlé, a mely évenként 400 köbmtr. anyagot ásat benne útkavicsolási célokra.

1462. — Vörösvágás (Alsó-tárcsai j.).

Sötétszürke, középszemű **piroxén-andezit**, a m. kir. kinestári opálbányákból, a melyek még a XVI. században lettek megnyitva. A bányák 5 kmnyire fekszenek a községtől É-ra, a Simonka nevű hegység részben. Az opálbányászat alkalmával kifejtett meddő kőzet évenként változó mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

1463. — Zavadka (Szekesői j.).

Barna, aprószemű, kissé csillámos, eoczen (magura-) **homokkő**, mely a község határában mindenfelé előfordul. Rendes kőbánya nincsen, építkezéskor csak a szabadon található köveket szokták összeszedni.

1464. — Zettek (Szekesői j.).

Barnás, aprószemű, meszes, kissé csillámos, eoczenkorú (magura-) **homokkő**, a községi, 1891-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·5 kmnyire D-re fekszik. 60 köbmtr. anyagot fejtenek benne évenként, mit építkezésekre és közutak kavicsolására használnak.

35. SOMOGY VÁRMEGYE.

1465. — *Zákány* (Csurgói j.).

Alluviális, folyami **kavics**, a Dráva medréből, melyből évente vagy 12,500 kbmtrt szállítanak Jákó, Kaposvár, Kőrös, Báté, Hidegkút-Gyöng, Pécs, Dombóvár, Zágráb, Belovár stb. vasuti állomásokra.

36. SOPRON VÁRMEGYE.

1466. — *Beled* (Kapuvári j.).

Homokos-murvás, diluviáliskorú **kavics**, RÁCZ JÓZSEF tulajdonát és a község örökös bérletét képező, a községtől 4 kmnyire ÉK-re fekvő kavicsbányából, melyből évente átlag 340 kbmtr. anyagot fejtenek, a vicziális utak és a gyalogjárók kavicsolására.

1467. — *Czirák* (Kapuvári j.).

Murvás-homokos, diluviáliskorú **kavics**, a községi 1891-ben megnyitott kavicsbányából, mely a községtől 2 kmnyire ÉNy-ra fekszik. Ezen kavics belső udvarterek és utak kavicsolására használtatik s évente kb. 80 szekérrel használnak fel belőle.

1468. — *Dénesfa* (Kapuvári j.).

Vasas, murvás-homokos, diluviális **kavics**, az 1855-ben megnyitott községi kavicsbányából, mely a községtől 1 kmnyire Ny-ra fekszik. Ezen kavicsból, melyet belső udvarterek és utak kavicsolására használnak, évente mintegy 150 szekérrel hordanak el.

1469. *Dénesfa*, (Kapuvári j.).

Vasas, murvás-homokos **kavics** gróf CZIRÁKY BÉLA kavicsgödreből, mely az előbbinek közelében fekszik. Ebből évente mintegy 200 szekérrel használnak el.

1470. — *Gyóró* (Kapuvári j.).

Murvás-homokos, diluviáliskorú **kavics**, az 1870-ben megnyitott községi kavicsbányából, mely a községtől 1 kmtr. távolságban Ny-ra fekszik. Ezen kavics utak és belső udvarterek kavicsolására szolgál, évente mintegy 80 kocsirakomány mennyiségben.

1471. — *Haracsony* (Soproni j.).

Kvarcz és kristályos palagörgetegből álló pontusi korú **kavics**, az 1853 óta fenálló községi kavicsbányából, mely a községtől 1 kmnyire Ny-ra fekszik. Ezen kavicsot a környéki községi utak feltöltésére használják.

1472. — *Harka* (Soproni j.).

Középszemű **muszkovit gnájsz**, a községi, 1878 óta fenálló, a községtől 2 kmnyire É-ra, a soproni országút mellett fekvő kőbányából,

mely 0·20—0·40 mtr³ nagyságú darabokban évenként átlag 60 köbmtr. mennyiségben építkezési czélokra, valamint utak kövezésére használtatik.

1473. — Hasfalva (Soproni j.).

Kövületes, kavicsos lajtamészkonglomerát, az 1874 óta fenálló kincstári kavicsbányából, melyből azelőtt GROTZER JÓZSEF és TÁRSAI mint bérlők útkavicsot szállították. Jelenleg a bánya nincsen üzemben.

1474. — Kis-Höflány (Kismartoni j.).

Fehéres, finomszemű, foraminiferás, felső-mediterránkorú durvamészkö, HÖGERL JÁNOS, felsőkismartonhegyi lakos kőbányájából, mely a község É-i szélén fekszik. A termelt kövek átlagos nagysága 0·40 mtr³. Az évi termelés mennyisége 50 köbmtr. E kőzet építkezésre szolgál.

1475. — Kismarton (Sopron m.).

Sárgás, finomszemű, félkemény, pontusi korú mészkő.

1476. — Lorettom (Kismartoni j.).

Világos-sárgás, felső-mediterránkorú durvamész, az 1 kmnyire D-re fekvő Stockäcker nevű kőbányából, mely 1872-ben nyitott meg. Tulajdonosa PONGRÁTZ RUPPERT. A termelt kövek 1—5 köbmtr. nagyok és az évi termelés kb. 500 köbmtr. A kőbánya kőzete nyers és faragott állapotban különböző építkezésekre és sírkövek faragására használtatik.

1477. — Nagy-Höflány (Kismartoni j.).

a) Barnás-fehér, felső-mediterránkorú lithothamniumos mészkő, PONGRÁ CZ KÁROLY kismartoni lakos 1882-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől $\frac{1}{4}$ órányira ÉNy-ra, az Ily hegyen fekszik. A termelt kövek átlagos nagysága 2 köbmtr., az évi termelés pedig 1000 köböl. A kőzet nyers és faragott állapotban építkezéseknél, czukorgyárakban és végre útkavicsolásra is használtatik.

b) Ugyanazon minőségű kőzet SCHUSTER FERENCZ 1878-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 2 kmnyire ÉNy-ra fekszik. A fejtett darabok nagysága ugyanolyan, mint az előbbi esetben, az évi termelés mennyisége kb. 500 köbmtr. A szóban forgó kőzet nyers és faragott állapotban mindennemű építkezésnél használtatik.

1478. — Nyék (Soproni j.).

a) Barnás, tömör, szarmatakorú mészkő, az 1874 óta fenálló s a község tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1 kmnyire K-re fekszik. E kőzet a községben falazásokra, részben pedig útkavicsolásra használtatik.

b) Fehér, tömör, szarmatakorú mészkő a Weiner Weg gödörből, mely 1874 óta fenáll s a község tulajdonát képezi. Ez a bánya is 1 kilométernyire K-re fekszik s kőzete szintén falazásokra és kavicsolásokra szolgál.

1479. — Oszlop (Kismartoni j.).

Barnás-sárga, tömött, felső-mediterránkorú lithothamniumos **mészkö**, hg. **ESZTERHÁZY PÁL** (Kismarton) kőbányájából, mely 15 percnyire fekszik a községtől DK-re. Ez idő szerint e bányát nem művelik, de azelőtt évenként mintegy 1500 köbmtr. követ termeltek benne. A kőzet nyers állapotban építésre, faragott állapotban pedig falkőnek, alapzatoknak és lépcsőfokoknak használtatik.

1480. — Páli (Kapunvári j.).

Homokos-murvás, diluviáliskorú **kavics**, a régi községi kavicsbányából, mely a községtől 200 lépésre D-re fekszik. Anyaga utak és udvarok kavicsolására használtatik.

1481. — Rákos (Soproni j.).

Sárgás-fehér, foraminiferás, többé-kevésbé likacsos, felsőmediterránkorú **mészkö** (durvamész, lajtamészkö), a győri püspökség kőbányájából, melyet 1870 óta az allgemeine österr. Baugesellschaft (Bécs) bérel. Ezen bánya már 120—150 év óta áll fenn, a miről azonban írásbeli feljegyzés nincsen. A bánya a községtől 0·225 kmnyire ÉNy-ra fekszik s kiterjedése kb. 2 magyar hold. A fejtett kövek átlagos nagysága 1·6 m³, maximális nagysága 12 m³, az átlagos évi termelés 720 m³. A fejtett kőzet I—III. minősége szerint faragottan különböző építési célokra, hidakhoz, sírboltozatokhoz, nyers állapotban pedig téglá helyett közönséges építkezésekhez használtatik. Alkalmaztatott Bécs, Győr, Nagykanizsa, Sopron, Keszthely stb. városok építkezéseinél nagyobbára műkövek alakjában, nevezetesen Bécsben az udvari muzeum és egyetem, Sopronban a városház, az igazságügyi palota, valamint a bécsi összekötő vasut építkezéseinél. (M. K. Á. I. 69—72 és II. 8.)

1482. — Rákos (Soproni j.).

Tarka dolomit-mészkö és kvarezgörgetegből álló pontusi korú **kavics**, a győri püspökség kőbányájából. Bérelője Sopron városa. A bánya, mely a községtől 3 kmnyire ÉNy-ra, a sopron-pozsonyi országút mellett fekszik, 1889 óta van megnyitva. Az átlagos évi termelés 100 köbmtrt tesz ki, mit Sopron városa utak kavicsolására használ.

1483. — Somfalva (Soproni j.).

Fehéres, finomszemű, meszes, kissé csillámos szarmatakorú **homokkő**, a községi kőbányából, mely a községtől 3 kmnyire NyÉNy-ra fekszik és 1848 óta használatban van. Bérelője **STROMMER ISTVÁN**. Az évenként kb. 2000 köbmtr. mennyiségben fejtett kövek kőfaragómunkákra, főleg lépcsőzetekre, házépítésre, s a mennyiben a szóban forgó kőzet vékonyabb lapokra hasítható, padozatokra is használtatik.

1484. — Stoczing (Kismartoni j.).

Sárga, foraminiferás, egyenletesen ikrásszövetű, szarmatakorú **mészkö**,

PONGRÁTZ RUPPERT kőbányájából, mely a községtől ÉNy-ra fekszik. Az a pad, mely ezen I. minőségű finomszemű mészkövet szolgáltatja, 1·40 mtr. vastag s egyenletes kiterjedése megengedi, hogy hosszúságban és szélességben tetszés szerinti darabok fejthetők. Az évi termelés kb. 500 köbmétert tesz ki, mit kizárólag faragott állapotban műépítkezésekhez használnak.¹

1485. — *Szarvák* (Kismartoni j.).

Szürkés-fehér, felső-mediterránkorú, lithothamniumos **mészkő**, PONGRÁTZ KÁROLY kismartoni lakos, 1860-ban megnyitott kőbányájából. A kőbánya a községtől $\frac{1}{2}$ órányira ÉNy-ra Szarvák község felé esik. A termelt kövek 2 köbméteresek, az évi termelés mennyisége pedig 18—25,000 mtr. Nyers és faragott állapotban építéseknel, továbbá czukorgyárakban és végre útkavicsolásra is használtatik.

Azonkívül előfordul a bányában egy olyan puha neme a fent említett lajtamészkőnek, a mely az ú. n. «Wiener Weiß» előállítására alkalmas. Ebből — nyers állapotban — évenként mintegy 150 vaggonnal szállítanak a gyárosoknak.

Bécsifehér

1486. — *Széleskút* (Kismartoni j.).

a) Sárgás-fehér, durvább és finomabb szemű szarmatakorú **mészkő**, SAMMER SÁNDOR, 1838-ban a községtől 1 kmnyire É-ra, az erdő szélén megnyitott kőbányájából. A fejtett kövek átlagos nagysága 0·5—3·0 mtr³, a legnagyobbak azonban 6 mtr³-esek. Az évi termelés mennyisége jelenleg kb. 200 mtr³, de termelhető ennél sokkal több is. A nyers kötőmélék közönséges építkezésekre használtatik, a faragott kövek ellenben műépítkezéseknél alkalmaztatnak, így pl. használták a bécsi opera, a Rothschild-palota, a pozsonyi új színház építése alkalmából. Ezenkívül szobrászati czélokra is szolgál.

b) PUTZ JÁNOS 1836 óta fenálló kőbányája egészen hasonló két minőségben tartalmazza a szarmatakorú mészkövet. A bánya az előbbi mellett fekszik. Az évi termelés ez idő szerint 150 köbmt., de lehetne több is. Bécsben felhasználták e követ a Szt. István-templom oltárának szobrászati részéhez, sok bécsi palota építéséhez, az olmützi székesegyház 12 apostolának faragásához, valamint gyakran használják siremlékek készítéséhez is.

c) WINKLER LAJOS (Sásony) kőbányája ugyancsak az előbbiek közelében 1833 óta van megnyitva. Termelési viszonyai és felhasználásának módja hasonló az előbbienekéhez.

1487. — *Szt.-György* (Kismartoni j.).

Sárgás-fehér, különböző tömörségű, felső-mediterrán **mészkő**, RAUCHBAUER ISTVÁN és TSAT, szentgyörgyi lakosoknak 1893-ban megnyitott kavicsbányájából. A bánya a községtől negyedóránnyira É-ra fek-

szik. A kőzet nagyobb darabjai építkezésekre szolgálnak, ezenkívül azonban úttatarozásra is használtatik.

1488. — *Szt.-Margita* (Kismartoni j.).

Világos-sárga, foraminiferás lithothamniumos felső-mediterránkorú **mészkö**, I—III minőségben, hg. ESZTERHÁZY PÁL kőbányájából, mely vagy 1000 év óta áll fenn. A bánya a községtől 20 percnyire fekszik K-re a kismarton-rusztai út mindkét oldalán. A termelt kövek 1—3·5 köbméter nagyok s az évi termelés meghaladja a 2000 köbmétert. A fejtett kövek részint nyers, részint faragott állapotban használatnak különböző műépítésekre. Így pl. a bécsi Szt. István-templom, az egyetem, a parlament és az új burg részben ezen kőbánya kőzetéből épültek. (M. K. Á. I. 73—82.)

1489. — *Tót-Keresztur* (Kapuvári j.).

Homokos-murvás, diluviáliskorú **kavics**, az 1796-ban megnyitott községi kavicsgödörből, mely a községtől 0·5 kilométernyire D-re fekszik. E helyen 45—110 kmtr. kavicsot termelnek a viczinális utak, továbbá utcák és udvarterek kavicsolására.

1490. — *Újtelek* (Nagymartoni j.).

Szürke, csíkos, bitumenes, aprószemű, középdevonkorú **mészkö**, SCHREINER JÁNOS 1850-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1/2 óránnyire É-ra a Rozália-hegység tövében fekszik. Ezen mészövet mészégetésre és útkavicsolásra használják, előbbi célra mintegy 25—30,000 köbméter, utóbbi célra pedig évente 15—20,000 köbméternyi anyag termeltetik.

1491. — *Újtelek* (Nagymartoni j.).

Fehér, közepesemű, középdevonkorú **dolomit**, SCHREINER JÁNOS 1895-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1/4 óránnyire D-re, a Rozália-hegység tövében fekszik. Ezen kőbánya anyaga mészégetésre és útkavicsolásra fog használatni.

37. SZATMÁR VÁRMEGYE.

1492. — *Alsó-Fernezely* (Nagybányai j.).

Zöldes-szürke **piroxén-andezit**, zöldkőves állapotban. A kőfejtőhely, mely mintegy 50—60 négyzetöl nagyságú, a község közepén, a patak DK-i partján, közvetlenül az út mellett fekszik. Tulajdonosa a kincstár. Ezen kőzetet eddigelé kizárólag nyers állapotban építkezési célokra használták.

1493. — *Apa* (Szinyérváraljai j.).

Alluviális, tarka, aprószemű **murvás kavics**, a melynek szemei túlnyomó részben kvarcmodosulatok, kisebb részben pedig kristályos palák

törmelékéből állanak. A kavicsbánya 1 kat. hold nagyságú és a községtől 1 kilométernyire É-nak fekszik. Tulajdonosa a szatmár-nagybányai vasút megnyitásának éve 1884. Ezen porondos kavicsból évenként 2—300 vasuti vagonnal szoktak termelni, mit természetes és rostált állapotban a vasuti töltések javítására használnak.

1494. — Aranyos-Medgyes (Szatmári j.).

a) Szürkésen és vörhenyesen foltos, sávozott, helyenkint likacsos lithoiditos riolit. A kőbánya Aranyos-Medgyes községtől 12 kmtr. távolságban K-re, az Avas-Újváros felé vezető út mellett, az aranyosmedgyesi hegy D-i oldalán fekszik és az aranyosmedgyesi uradalom tulajdona. A bánya megnyitásának éve 200 évvel ezelőttre tehető. A termelt kövek az 0·5 kmtr. nagyságot is eléri, az évi átlagos termelés pedig 300 köbméterre tehető. Ezen kövek régi idők óta építkezésekre, úgyszintén útkészítésre használatnak.

b) Világos-szürke, sávozott, szferolitos és litofízis riolit. A szferolitos jókora fehér foltok gyanánt pettyezik a kőzetet. Ezen lithoiditos riolit, a községtől 12 kmtr. távolságban K-re, az aranyosmedgyesi hegy déli oldalán fekvő kőbányában fordul elő, az Avas-Újváros felé vezető útvonal mentén. E kőbánya, mely legalább 200 évvel ezelőtt nyitott meg, SZACSVAY SÁNDOR kolozsvári lakos tulajdona. A termelt kövek az 0·5 köbmétert is eléri. Az évi termelés átlag 300 köbméterre becsülhető. Eddigél ezen kőzet építkezésekhez és az utak fentartásához használtatott.

c) Vörhenyes-fehér, sávozott lithoiditos riolit, ifj. PAP JÁNOS aranyosmedgyesi hegyen fekvő kőbányájából, mely 12 kmtr. távolságban fekszik. Ugyan e kőbányából, mely talán 100 év előtt nyitott meg, egy konglomerátos szövetű, világosbarna riolit-tufát is küldöttek. A kőbánya az Avas-Újváros felé vezető út mellett fekszik. A termelt kövek mennyisége évenként átlagosan 150 köbmétert tesz ki, a mit építkezésre, malomkövekre és útkészítéshez használnak.

1495. — Aranyos-Medgyes (Szatmári j.).

a) Alluviális, barna, homokos-murvás kvarczkavics, a melyben az apraja a túlnyomó részt képezi. A kavicsgödör, mely az aranyosmedgyesi község tulajdonát képezi, 1840-ben nyitott meg és 2 kilométernyire fekszik a községtől K-re, főközlekedési út mellett. A kavicsbánya területe 3 hold; terméke útfentartásra használtatik, de az évi termelés mennyisége nem volt kipuhatható.

b) Alluviális kvarczkavicsos, barna homoktalaj. Ezen kavicstelep, mely a szatmári káptalan tulajdona, a községtől 2 kilométernyire fekszik K-nek az Aranyos-Medgyestől Józsefháza felé vezető főközlekedési útvonal mellett. Ezen a telepen csak most készülnek kavicsgödört nyitni.

c) Alluviális, murvás **kvarczkavics**. Murvás része és homokja sötétbarna, nagyobb kavicszemei túlnyomóan kvarczmódosulatok, alárendelten egyéb kristályos kőzetekből állanak. A kavicsbánya, a melyben e kavics előfordul gróf TELEKY SÁMUELÉ, s megnyitásának éve 1850. A bánya 4 kilométernyire fekszik a községtől É-felé, a főközlekedési út közelében. E kavics útfenntartásra szolgál, de az évi termelés mennyisége ismeretlen.

1496. — *Avas-Újváros* (Szinyérváraljai j.).

Szürkés-fehér, csikos, lithoiditos riolit, gyakori, kvarczkristálykakkal kibélelt üvegekkel (litofizákkal). A kőbánya, mely a község közvetlen közelében, a szatmár-m.-szigeti út mellett mintegy 0·3 kilométernyire könnyen hozzáférhető helyen fekszik, Avas-Újváros község tulajdona. A fejtett darabok átlag 0·30—0·70 köbméter nagyok. Régebben malomkövet készítettek belőle, jelenleg azonban csupán csak falépítésekre és zúzott állapotban útburkolásra használják. Az átlagos évi termelés 4—500 kbmtr.

1497. — *Bajfalu* (Nagybányai j.).

Májbarna, középszemű biotit-dáczit.

1498. — *Butyásza* (Nagysomkúti j.).

Fehér, szürkés csikoktól tarkított, durvaszemű kristályos mész, vagyis márvány, mely mint betelepedés a kristályos palák között fordul elő; a köfejtőhely a községtől mintegy 4 kmnyire DK-re fekszik s a Lápos-folyó alatta folyik el. Tulajdonosai HORN MÓR Budapesten, DACH SAMU Váczon és KEPES SÁNDOR Szinyérváralján, a kik e márványt rendes bányával megnyitni készülnek.

1499. — *Erdőszáda* (Nagybányai j.).

Alluviális, murvás **kvarczkavics**, mely túlnyomóan fehér, alárendelten tarka kvarczmódosulatokból áll. A kavicszemek legnagyobbjai diónagyságuak. A kavicsstelep, mely a községtől 3 kilométernyire a Farkasasóra vezető út mellett fekszik, gróf DEGENFELD SÁNDOR tulajdona. E kavics útfenntartási célokra szolgál.

1500. — *Farkasasó* (Nagybányai j.).

Alluviális **kvarczkavics**, KÁLLAY KORNÉL szamosi kavicssteleperől, mely a községtől 2 kmtrnyi távolságban fekszik. Ezen kavics útkavicsolásra szolgál.

1501. — *Felsőbánya sz. kir. város.*

Fehér, részben barnás-fehér kaolinosodott riolit. Ezen kőzet a kaskadombon levő kőbányában fejtetik, mely a város tulajdonát képezi és tőle 1 kmnyire ÉNy-ra fekszik. A bánya megnyitásának éve megállapítható nem volt. A fejtett darabok nagysága átlag 0·333—1·0 köbmtr., az évi termelés pedig 30—40 köbmtr. Faragva ezen kaolinos riolit a kohók olvasztó kemenczéinek kifalazására szolgál.

1502. — Felsőbánya sz. kir. város.

a) Zöldesszürke, zöldköves állapotban lévő középszemű **amfibol-dácit**. A kőfejtőhely, a honnan ezen dácit származik, a keleti bánya fölött fekszik, a várostól ÉK-re 2—3 kmnyi távolságban. Tulajdonosa Felsőbánya sz. kir. város; megnyitásának éve ismeretlen. Az átlag fejthető darabok nagysága 0·125—1·00 köbmtr., az évi termelés pedig körülbelül 100—120 köbmtrre tehető, a mit nyers állapotban falazatokra, középítkezésnél, továbbá száraz falazatokra, valamint a bányákban biztosítási munkálatoknál használnak.

b) Zöldesszürke, középszemű **dácit**, kissé mállott, feketés amfibol, zöldes, de fényes hasadási lapu plagioklász-(bytownit) és alárendelten egyes kvarcz-kristályokkal. Ezen dácit a zöldkövesedés stádiumában van. A kőfejtőhely, a hol ezen kőzet előfordul, 3 kmnyire fekszik a várostól ÉNy-ra; neve borkúti Golgata kőbánya. Tulajdonosa Felsőbánya sz. kir. városa. A kőfejtő évi termelése átlag 80—100 köbmtrt tesz ki, 0·05—0·12 köbmtr. nagyságú darabokban, a melyek nyers állapotban középítkezési célokra, kivált az épületek erősebb részeihez használtatnak.

1503. — Felsőbánya sz. kir. város.

a) Sötétszürke, középszemű, üde **piroxén-andezit**. A fejtőhely neve hegyeshegy kőbánya, a mely a várostól 2 kmnyi távolságban ÉK-re fekszik; a fejthető darabok átlagos nagysága 0·04—0·15 köbmtr., az évi termelés pedig körülbelül 30—40 köbmtrt tesz ki. A bánya tulajdonosa Felsőbánya sz. kir. város, a mely ezen kőzetet középítkezéseknél falazásokhoz használta. A bánya megnyitásának éve ismeretlen.

b) Zöldesszürke, zöldköves állapotban lévő, középszemű **piroxén-andezit**. A kőbánya az úgynevezett Csurkában fekszik, a várostól 4 kmnyire K-re. Tulajdonosa Felsőbánya sz. kir. város; megnyitásának éve nem volt megállapítható. A fejthető darabok nagysága 0·33—1·00 köbmtr., de az évi termelés szükséglet híján, ez idő szerint semmi. Azelőtt gyalogjárókat készítettek és csatornákat építettek ezen kőzetből.

1504. — Felsőbánya sz. kir. város.

a) Világos-barna, középszemű, meszes, **kárpáti homokkő**. A bánya; melyből e homokkő való, limpegyei kőfejtőnek neveztetik. Távolsága a várostól ÉK-i irányban 3—4 km. Tulajdonosa Felsőbánya sz. kir. város; megnyitásának éve ismeretlen. Az átlagosan fejthető darabok 0·1—0·3 köbmtr. nagyok, de ezen különben termőképes bányának évi termelése ez idő szerint semmi. Ezelőtt nyersen és faragva használták e követ építkezésekre, falazatokra és kisebb síremlékekre.

b) Szürke és sárgás, finom és középfinom szövetű, igen finom osztatu, fehér csillámú, meszes **kárpáti homokkő**. A kőfejtő, mely Felsőbánya sz. kir. város tulajdona, a Bónizs csurgója felett fekszik, a várostól ÉK-re kö-

rülbelől 2 kmnyi távolságban. Megnyitásának éve ismeretlen. Az átlagosan fejthető darabok nagysága 0·05—0·1 köbmtr; az évi termelés ez idő szerint szükséglet híján semmi. Eddig ezen homokkő középítkezéseknél falazatokra és vízvezető árkok burkolatára használtatott.

Ugyanott fekszik egy másik homokkőbánya is ugyanolyan minőségű kőzettel mint az előbbi.

c) Világos-szürke, részben sárga, csikos aprószemű, fehér csillámú **kárpáti homokkő**. A fejtőhely, mely a várostól 1 kmnyire É-ra, a Bányahegy alján, a Kandrabánya felett fekszik, Felsőbánya sz. kir. város tulajdona. Megnyitásának éve meg nem állapítható. A fejthető darabok átlagos nagysága 0·125—0·43 köbmtr. és az évi termelés körülbelül 50—60 köbmtrre tehető. Eddigél ezen kőzet középítkezéseknél; még pedig az épületek felső részeihez használtatott.

d) Világos-barna, aprószemű, puhább **kárpáti homokkő**, a várostól 4 km. távolságban ÉK-re fekvő, s a város tulajdonát képező kőfejtőből. E kőbánya mint limpigyei alsóbánya ismeretes. Megnyitásának éve nem állapítható meg. A fejtett darabok átlag 0·05—0·15 köbmtr. nagyok és az évi termelés átlag 100 köbmtrre tehető. E homokkő nyers és faragott állapotban monumentális és középületekre használtatik.

1505. — *Felső-Fernezely* (Nagybányai j.).

Zöldesszürke, közepesemű **piroxén-andezit**, a m. kir. kincstári kőbányából, melyhez a nagybányai vasuti állomástól 7 km. viczinális út vezet. A fejtett drabok 0·2—2·0 mtr³ nagyok és az átlagos évi termelés 1500 mtr³ nyers és 2500 vagdalt és műkö. Ezen kőzet használtatott a bányakincstár építkezéseihez, aknák és kürtők kifalazásához. A fernezelyi kohók ebből épültek és a zsidó-nagybányai h. é. vasút építésénél is használták. (M. K. Á. IV. 80.)

1506. — *Felső-Fernezely* (Nagybányai j.).

Sárga, durvaszemű **kárpáti homokkő**.

1507. — *Illoba* (Szinérváraljai j.).

a) Fekete, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**. A kőbánya, a melyben ezen igen üde andezit előfordul, a községtől és az országúttól 1·3 kmre fekszik ÉK-re. A bánya, mely 1888-ban nyitattott meg és Nagyfélének neveztetik, az illobai volt urbéres közönség tulajdona. A rendszeren fejtett darabok nagysága 0·4—0·7 köbmtrig változik és az évi átlagos termelés 145 köbmterre tehető. Az üdeségénél fogva jól fényezhető andezit díszsirkövekre, sírfedőlapokra és emlékkövekre dolgoztatik fel.

b) Fekete, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**. Az előbbitől csak abban tér el, hogy színe egy árnyalattal kevésbé sötét. A kőbánya 0·7 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, jó út mellett és az illobai közös iskolai alapnak tulajdona. Megnyitásának éve 1889. A rendszeren fejtett

darabok 0·6—1·8 köbmtr. nagyok és az évi termelés átlag 300 köbmtrre tehető. E kő csakis faragott állapotban használtatik sirkövek, emlékoszlopok, oltárrészek stb. faragására.

c) Fekete, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**. Fekete színének egyöntetűségét egyes 2—4 $\frac{m}{m}$ nagyságú, sárgás földpátok kissé megzavarják. A kőbánya, melyben ezen különben szintén igen ép kőzet fejtetik, a községtől és az országúttól 0·8 kmnyire fekszik É-ra és a Picsore porkulni (disznóláb) nevet viseli. E bánya, mint az illobai volt urbéres közönség tulajdona már 35—40 év előtt nyitattott meg. Ezen andezit átlag 0·40—0·80 mtr. hosszú és 0·10—0·20 mtr. vastag darabokban fejtetik. A darabok természetes, szabályos szögletességénél fogva különösen kufifalazásra használtatnak, valamint alépitmenyekre is. Utóbbi időben azonban zúzott állapotban utak kavicsolására is használják. Az évi átlagos termelés 500—1000 köbmtr.

1508. — *Iloba* (Szinérváraljai j.).

a) Világos-barnás, középszemű **riolittufa**, sok apró, fehér tajtkőzárvánnyal és csak kevés víztiszta kvarczzszemmel. A kőbánya, melyben ezen tufát fejtik, a községtől és az országúttól 2 kmnyire fekszik KÉK-i irányban és gróf KÁROLYI ALAJOS erdődi hitbizományához tartozik. Megnyitattott 1860 körül. A fejtett darabok, a melyek nagysága 2·00 köbmtrig is felmehet, csakis faragott állapotban, küszöbök, lépesőfokok, kerítésoszlopok, kéményfedőlapok s más effélék készítésére használtatnak. Az átlagos évi termelés 200 köbmtr.

b) Zöldes-fehér, igen finom szemű, tajtköves, kissé meszes **riolittufa**, egyes kvarczit és csillámos kvarczit zárványokkal. A kőbánya, mely gróf KÁROLYI ALAJOS tulajdona, 2·0 kmtrnyire fekszik a községtől KÉK-re, az előbbi kőbányával szemben. A termelt darabok átlag 0·25—2·00 köbmtr. nagyok és szintén csak faragott állapotban használtatnak folyosólapok, kéménylapok, oszlopok, lépesőfokok, kertiasztalok és padok előállítására. Átlagos évi termelés 280 köbmtr.

1509. — *Iloba* (Szinérváraljai j.).

Fehéresen, világos-sárgásan és barnásan sávós **piroxén-andezittufa**, a melyben lapilli és finom hamurétegek egymással váltakoznak. A lapilli darabkák mikroszkop alatt hiperszthen-andezitnek bizonyulnak, a hamurétegekről pedig megjegyzendő, hogy szerves maradványok (cardiumfoszlányok) lenyomatait mutatják. E kőbánya, mely 0·3 kmnyire fekszik a községtől K-re, az illobai volt urbéres közönség tulajdona. Képviselője a község előljárósága. A bánya, mely a Merilor nevet viseli, 1875-ben nyitattott meg s azóta 0·17—0·3 köbmtr. nagyságu darabokban fölépítmenyekre, ritkábban kutak kifalazására szolgáltatja az anyagot. Az átlagos évi termelés 340 köbmtr.

1510. — Józsefháza (Szatmári j.).

a) Vöröses-barna, szalagos rajzú **lithoiditos riolit**. E bánya Józsefháza községétől 5 kmnyire K-re, a józsefházi hegy alatt fekszik, még pedig a Sárköz felől, Avasujvárosnak vezető megyei útvonal közelében, ettől körülbelül 1 kmtrnyire. Tulajdonosa GYARMATI ISTVÁN. A bánya 1870 körül nyitott meg. A termelt kövek nagysága az 1 köbmtr-t is meghaladhatja és az évi termelés átlagosan 1500 köbmtr-t tesz ki. Eddigelé építkezésekre használták e kőzetet.

b) Szennyes-barna, sávozott **lithoiditos riolit**, jókora nagyságu fehéres litofizákkal. A kőbánya, melyből e kőzet származik, 1875-ben a községtől 5 kmnyire K-re fekvő józsefházi hegyen, a Sárköz felől Avasujváros felé vezető megyei útvonal mellett, attól 1 köbmtrnyi távolságban nyitott meg. A bánya tulajdonosa WEIN KÁROLY. A termelt kövek nagysága olykor köbmtr-n felüli; az évi termelés pedig 3000 köbmtr-t tesz ki. Eddigelé ezen kőzet építkezésekre és országtüi kavicsolásra használtott.

c) Barnás, tömött alapanyagú **lithoiditos riolit**, fehér litofizákkal. Ez utóbbiak likacsait kvarczkristálykák bélelik ki. A bánya, melyben e riolitot fejtik, Józsefháza községtől 6 kmnyire K-re fekszik, a józsefházi hegyen; odavezető útja igen ros. A bánya, mely SALAMON SÁMUEL (Ar-medgyes) tulajdona, legalább 200 éves. A termelt kövek olykor az 1·0 köbmtr-t is elérik. Ez idő szerint e kő építkezésekre és utak kavicsolására használtatik, és az évi termelés átlag 200 köbmtrre tehető.

d) Violás-barna, sávos rajzú **lithoiditos riolit**, jókora nagyságu fehéres litofizákkal. Ezen kőzetben HEIL ISTVÁN, 1893-ban, az 5 kmtrnyi távolságban K-felé fekvő józsefházi hegy tövében nyitott bányát, a honnan a kő Józsefházára vagy pedig Avasujváros felé szállítható. A termelt kövek nagysága az 1·0 kmtr-t is meghaladhatja, az évi termelés pedig körülbelül 2000 köbmtr-t tesz ki, mit legfőképen építkezésekre használnak.

e) Szennyes-fehér, szalagos rajzú, likacsos **hidrokvarczitos riolit**. A likacsok kvarczkristálykákkal vannak kibélelve. A kőbánya a községtől 5 kmnyire K-re, a józsefházi hegy alján fekszik. Tulajdonosa SER JÓZSEF. A bánya megnyitási éve 1870. A termelt kövek az 1·0 köbmtr-t meg is haladhatják s az évi termelés mennyisége 750 köbmtr. Ezen kő, mely egyaránt akár Józsefháza felé, akár az Avasujváros felé vezető megyei útvonalon szállítható, nyers és faragott állapotban használtott malomkövek előállítására, részint pedig útkészítésre.

f) Vörhenyes-fehér, sávozott, likacsos **hidrokvarczit**. A sorokban elhelyezkedő likacsokban kvarczkristálykák láthatók. Ezen bánya Józsefházától 6 kmnyire K-re, a józsefházi hegy alatt, annak délnek fekvő részén, és 1 kmtrnyire a sárköz-avasujvárosi útvonal mellett fekszik. Ezen, 1849-ben megnyitott kőbányának tulajdonosa SALAMON SÁMUEL

(Ar-Medgyes). A termelt kövek átlag 0·1 köbmtr nagyok és az évi termelés körülbelül 150 köbmtrt szokott kitenni. E kőzet részint építkezésekre, részint pedig az utak fentartására használtatik.

1511. — *Józsefháza* (Szatmári j.).

Alluviális **kvarczkavics**. A válogatott kavicszemek mogyoró, sőt kisebb almanagyságúak. A kavicsgödör WEIN KÁROLY-é, ki azt 1891-ben a községtől 1 kmtrnyire É-ra, a Sárköz felé vezető megyei útvonal mentén nyitatta meg. A termelt kavics útfedésre szolgál. Az évi termelés mennyisége ismeretlen.

1512. — *Kapnikbánya* (Nagybányai j.).

Sötétszürke **dáczit**, a melynek alapanyagában már szabad szemmel is számos vitziszta plagioklász- és kvarczszemet láthatni. Ezen kőzet Kapnikbánya és Alsó-Kapnik határában, kincstári területen, több kőfejtőhelyen fordul elő. Nyers állapotban falazatokhoz, boltozatokhoz, parterősítésekre s más efféle czélokra szolgál. A kőzet fejtése csak időnkint, a szükséghez mérten és kis mennyiségben történik, az előfordulás bősége azonban kétségtelen.

1513. — *Kapnikbánya* (Nagybányai j.).

Zöldes-szürke **piroxén-andezit**, zöldköves állapotban. Ezen kőzet több fejtőhelyen fordul elő, Kapnikbánya és Alsó-Kapnik körül, kincstári területen. Nyers állapotban falazatokra, boltozatokra, parterősítésekre s más effélékre használják. Minthogy a fejtés csak a szükséghez mérten időnként történik, az évi termelést számokban kifejezni nem lehet; a kőzet azonban bőven fordul elő.

1514. — *Kovács* Nagysomkúti j.).

Zöldes-fehér **biotitos dáczit**, tömegében sok tajtkő zárvánnyal, a kovási nemesi közbirtokosság kőbányájából, mely 1860 óta áll fenn. A bánya a községtől 3 kmtrnyire K-re fekszik, a Magyar-Láposra vezető országút mellett, egy lankás lejtőjű domb oldalán. A termelhető darabok 0·5—1·0 mtr hosszúság és szélesség mellett 0·05 mtr. vastagok. Évenként 50 köbmtr. kőlapot szoktak e bányában termelni, mit csakis faragott állapotban használnak konyhák és folyosók padozására.

1515. — *Krassó* (Szatmári j.).

Alluviális, murvás **kvarczkavics**, mely tulnyomólag tarka kvarczmódosulatokból, s csak alárendelten kristályos palák törmelékéből áll. A válogatott kavics szemei átlag diónagyságúak. A kavicsgödör a községtől 1 kmtrnyire K-re, az ú. n. Szamosahagyáson fekszik, a hol az vagy 4 év előtt nyitattott meg. Tulajdonosai PELESKEY SÁNDOR és TSAI KRASSÓBAN. Ezen a telepen főleg kavics állítatik elő, mit kizárólag útkavicsolásra használnak.

1516. — *Láposbánya* (Nagybányai j.).

Sárga, mállott és szürke, kovásodott **dáczit**, a limpegyei völgyből.

1517. — Lippó (Szatmári j.).

Alluviális, murvás **kvarczkavics**, mely tulnyomó részben tarka kvarczmódosulatokból, kisebb részt pedig kristályos palák törmelékéből áll. A válogatott darabok legnagyobbika gyermekököl nagyságú. A kavicsbánya, mely mintegy 3 év előtt nyitattott meg, a községtől 1 kmtrnyire K-re, az ú. n. Szamosahagyáson fekszik. Tulajdonosa **Irj. BOGDÁN JÁNOS**, a ki a gödörben főképen apró kavicsot termeltet és ezt mint uti kavicsot értékesíti.

1518. — Misztbánya (Nagybányai j.).

Szennyes-sárgás, kaolinósodott **andezit**, a mely a kohókban tűzálló falazatokhoz használtatik.

1519. — Nagybánya sz. kir. város.

a) Világos, zöldes-szürke **piroxén-andezit**, a melyben szabad szemmel sötétes piroxénszemek és víztizsta, fényes plagioklász-kristálykák látszanak. A kőbánya Nagybánya város erdőterületében, a Szt-János patakban, a várostól 1·25 kmtrnyire É-ra fekszik. Tulajdonosa a város, mely azt 1860-ban megnyitatta. A termelt kövek átlagos nagysága 0·8—2·00 mtr³ és átlagos évi termelés 600 mtr³, mi építkezésekre használtatik.

b) Sötét-szürke, friss törési lapján kékes-szürke, középszemű **piroxén-andezit**, az úgynevezett laposkőbányából. Nagybánya város erdőterületének határán, a Blidár-patak és a Kaleamáre-patak összefolyásánál, a várostól 19 és a városnak Blidár nevű telepétől pedig 1 kmtrnyire, fekszik É-ra. Ezen, 1874-ben megnyitott bányának tulajdonosa Nagybánya városa, bérlője az **ALMER LAJOS** és **KÁROLY** kereskedő czég. A szóban forgó kőzet szép lapokban fejthető 0·4—1·5 mtr² nagyságban, 0·06 mtr. vastagság mellett. Az átlagos évi termelés 600 köbmtrt tesz ki. Ennek a bányának kőzete különösen járdakészítésre alkalmas úgy nyersen kihalított, mint pedig idomított állapotban.

1520. — Nagybánya sz. kir. város.

Világos-szürke, a kőzetlapok szélein azonban sárgásan csikos és foltos, aprószemű **kárpáti homokkő**, finom, fehér csillámlapocskákkal. A kőbánya Nagybánya város Borpatak bányatelepén, a Borpatak mellett, a Poprád hegy alatt, **Ticz IGNÁZ** kertje végén, a várostól ÉNy-ra 8 kmtrnyi távolságban fekszik. A kőbánya 1870-ben nyitattott meg. A termelhető darabok nagysága változik egészen a 2·7 köbmtrig és az átlagos évi termelés 500 köbmterre tehető, a mi a városban és környékén építőkönek használtatik.

1521. — Nagybánya sz. kir. város.

Alluviális **folyókavics**, mely a beküldött piroxén-andezit görgetett darabja után ítélve, főképen ebből és ehhez hasonló keménységű trachit- és andezit-félékből áll. E kavics a Zavar medréből való, mely K—Ny-i irán-

ban a városon végighuzódik. A kavicsásás joga Nagybánya sz. kir. városé, a mely azt a legrégebb idők óta gyakorolja. E kavics között akadnak 0·1—0·8 köbmr. nagyságú darabok is; az átlagos évi termelés nem állapítható meg, de az összes városi, községi, a közeli állami és megyei utakra és épületek alapjaiba, innen szállítják a kavicsot és követ szabadon, minden díj fizetése nélkül. E kavics útkövezésre és épületalapotásokra használtatik.

1522. — *Nagy-Nyires* (Nagysomkúti j.).

Sárgás, apró kvarczkavicsos, felső-mediterránkorú lithothamniumos **mészke**, PAP JÁNOS, ONUK és TSAI kőbányájából, mely a nagynyiresi vasuti állomással 4 kmtr. jó viczinális úttal van összekötve. A fejthető darabok nagysága 0·3—2 m³-ig változik s az átlagos évi termelés 2500 m³-re tehető. A környéken lépcsőfokok készítésére, valamint a zsibó—nagybányai h. é. vasút műtárgyaihoz is használták 1899-ben. (M. K. Á. III. 20.)

1523. — *Nyegrefalu* (Nagybányai j.).

a) Szennyes-fehér, középszemű **biotit-amfibol-dáczit**, a Pomnilor völgyben lévő kőbányából.

b) Feketés, aprószemű **piroxén-andezit**.

1524. — *Sárköz* (Szatmári j.).

Vörhenyes-fehér, szalagos rajzú **lithoiditos riolit**, az üregekben alunitnyomokkal. A BR. VÉCSEY LÁSZLÓ tulajdonát képező és ismeretlen idő előtt megnyitott kőbánya sárköz-avasujvárosi országúttól balra (É-ra), az ú. n. Muzsdájon fekszik, 10 kmtr. távolságban a községtől K-re. A fejtés csak időnként, a szükséghez mérten történik, a mikor is a fejtett anyagot nyers és faragott állapotban építkezésekre és útkavicsolásra használják.

1525. — *Sárköz* (Szatmári j.).

Májbarna, tömött alapanyagú **piroxén-andezit**, apró, üvegfényű plagioklászokkal. A kőbánya, a melyben ezen andezitet fejtik, a sárköz-avasujvárosi országúttól balra (ÉNy?), az ú. n. Hegyfőn fekszik, 10 kmtr. nyire a községtől K-re. Tulajdonosa BR. VÉCSEY LÁSZLÓ, Sárközön. Megnyitásának éve ismeretlen. E bánya részint nyers, részint pedig faragott állapotban szolgáltat építkezéshez való követ és úti kavicsot. Minthogy a fejtés nem rendszeren, hanem csak a szükséghez mérten történik, az évi termelés mennyisége nem állapítható meg.

1526. — *Sárköz* (Szatmári j.).

a) Alluviális, apróbb szemű murvás **kvarczkavics**, a melyben a fehéres és szürkés kvarczmódosulatok túlnyomók, a kristályos palák törmelése ellenben alárendelt. E kavicsgödör, mely br. VÉCSEY LÁSZLÓ tulajdona, régi idő óta áll fenn s mintegy 1 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől D-re, az Égervíz felső részén, az országút mellett. Az itt termelt

kavics útkavicsolásra szolgál. Az évi termelés átlagos mennyisége ismeretlen.

b) Alluviális, murvás **kvarczkavics**, a melynek legnagyobb része fehér és színes kvarczmódosulatokból, kisebb része kristályos pala részletekből áll. A beküldött minta legnagyobb szeme fél-ökölnagyságú. A kavics-telep, mely KERÉKES ÁGOSTON, sárközújközi lakos tulajdona, az Égervíz felső részén, tagosított birtokon, a községtől 2 kmnyire D-re fekszik. Megnyitásának éve és az évi átlagos termelés mennyisége nem tudatik. Ez anyag útkavicsolásra szolgál.

1527. — *Sebespatak* (Szinyérváraljai j.).

Feketés, aprószemű, tömör, üde **piroxén-andezit**, a Buzsor nevű bányából, mely a községtől Ny-ra s az országúttól mintegy 0·4 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa KEPES SÁNDOR, szinyérváraljai lakos, megnyitásának éve 1891. A termelt darabok olykor az 1·0 köbmtrt is meghaladják; az átlagos évi termelés 70 köbmtr. Ebből a kőzetből sirköveket és emlékoszlopokat is szoktak faragni.

1528. — *Szakállas-Dombó* (Nagybányai j.).

Szürkésfehér, finomszemű, mediterránkorú **gipsz**, a község déli oldaláról.

1529. — *Szinyér-Váralja* (Szinyérváraljai j.).

Fekete, közép szemű, tömör **piroxén-andezit**, a mely igen jól faragható és fényezhető.

1530. — *Szinérváralja*.

Barnásfehér, egyenletesen közép szemű, tajtköves és kvarcztartalmú **riolituffa**, az urbéresék bocshegyi bányájából. E hely a községtől körülbelül 3 kmtrnyire fekszik DK-re. Ebben a bányában, mely 120—150 évvel ezelőtt nyitott meg, 2—3 mtr. magas és széles darabok könnyen fejthetők, a melyek faragott állapotban építési czélokra szolgálnak. A bánya jelenlegi bérlője APÁN LÁSZLÓ.

Ugyanolyan minőségű a másik bocshegyi kőbánya kőzete is, melynek bérlője DANCs PÉTER.

1531. — *Tománnya* (Nagybányai j.).

Alluviális **kvarczkavics**. A kavics-telep a községtől 1 kmtr. távolságban délre fekszik s a volt urbéresék tulajdona. Ezen szamosi kavics útfentartási czélokra szolgál.

1532. — *Törökfalú* (Nagysomkúti j.).

Sárgásfehér, tömör, lithothamniumos és foraminiferás felső-mediterránkorú **mész kő**, mely a Gruj nevű hegy északi, keleti és déli oldalán fordul elő a községhez és az országúthoz 0·5 kmtr. távolságban. Tulajdonosa a volt urbéres közönség. A fejthető kővek nagysága átlag 1 mtr. vastagság mellett olykor a 6·0—10·0 mtr. hosszúságot is eléri. Bár a szó-

ban forgó kőzet igen bőven fordul elő, mégis eddig csak keveset termeltek és ezt is csak a közeli vasut és állami út műszaki építkezései alkalmából úgy nyers, mint pedig faragott állapotban.

Ugyanott van INDRE LÁSZLÓ és DEMETERnek is egy kőbányája (M. K. Á. IV. 21.).

38. SZE BEN V Á R M E G Y E.

1533. — *Alsó-Sebes* (Szebeni j.).

Barnásfehér, tömött, apró, kvarczkavicsot és gránátszemeket tartalmazó eocénkorú nummulitos **mész**kő, a Gyalu-Petri dülői kőbányából. (M. K. Á. I. 68.)

1534. — *Czód* (Nagyszebeni j.).

Tarka, alluviális **kavics**, a Czód folyóból, mely főleg kristályos palák görgetegéből áll. Útkavicsolásra használják.

1535. — *Dál* (Szászsebesi j.).

a) Szürke, középszemű, réteges **biotit-muszkovit-gnáj**sz. A bánya, mely a községtől mintegy 2 kmtrnyire DK-felé fekszik, a Pareu bradaczel nevet viseli. Tulajdonosa Dál községe, fennállása régi keletű. A termelt kövek átlag 0·50—0·80 mtr. hosszúak és szélesek és 0·20—0·30 mtr. vastagok. Az évi termelés kb. 80—100 köbmtr, a mit a lakosok saját építkezési szükségletük fedezésére használnak.

b) Zöldesszürke, chloritos **gnáj**sz. A bánya a községtől 2 kmtrnyire ÉK felé fekszik, közel Kelnek határához, egy kis patak mellett. Neve Pareu-lungu bánya és tulajdonosa a község, mely azt 1888-ban megnyitotta. A termelt kövek átlag 0·50—0·60 mtr. hosszúk és szélesek és 0·20—0·30 mtr. vastagok. Az évi termelés lehet 80—100 kbmtr., de nem rendes, mivel a lakosok e kőzetet csakis saját építkezéseik szükségletére használják.

1536. — *Dál* (Szászsebesi j.).

Szennyesfehér, finomszemű, meszes, csillámos, réteges **homok**kő, a felső-krétából (gosau). A bánya 4 kmtr. távolságban a község kelneki határára fekszik, neve in Vervul kosztyi. Tulajdonosa Dál községe, mely azt 1890-ben nyitatta. Az átlagos termelt kövek nagysága 0·60—0·80 mtr. hosszú, 0·30—0·50 mtr. széles és 0·20—0·30 mtr. magas; az évi termelés hozzávetőleg lehet 60 köbmtr., a mit a lakosok saját céljaikra, építkezésekre használnak.

1537. — *Ecellő* (Szelistyei j.).

Szürke, középszemű réteges **biotit-muszkovit-gnáj**sz. A kőbánya, mely 1852 óta létezik, Magyarádi név alatt ismeretes, és kb. 3 kmtrre fekszik a községtől DK-re a nagyszeben-tordai országút mellett. Kifara-

gásra ezen kőzet nem alkalmas, hanem csakis nyers állapotban talál alkalmazást közönséges falkó, összezúzva pedig úti kavics gyanánt.

1538. — Felső-Pián (Szászsebesi j.).

a) Szennyesfehér, középszemű, meszes, erősen csillámos, felső-kréta (gosau) **homokkő**. A kőfejtőhely a Pareu Sztoj nevet viseli és a község fölött a Feczira nevű erdőrészben fekszik; kiterjedése vagy 8 hold. E homokkő, mely márga és homok közt változó vastagságú padokat képez, nyers állapotban falkónek, megfaragva pedig lépcsőfokoknak, fedőlapoknak stb. használtatik fel. Ezen kőbánya az I. Erdélyi Vasut építése alkalmával nyitattott meg és azóta nem is lett többé érdemlegesen használatba véve.

b) Sárgás, középszemű, csillámos, meszes, felső-krétakorú (gosau) **homokkő**. A kőfejtőhely, a melynek neve Pareu petrisiluj, a községtől K-re, a Feczira legelőn, a Szkaunel nevű szőlők felett fekszik; kiterjedése kb. 5 hold. A homokkőpadok márga és agyag rétegek közt fordulnak elő és mint ilyenek nemcsak közönséges falazásokra, hanem faragott állapotban lépcsőfokok és fedőlapok előállítására is alkalmasok.

1539. — Hűhalom (Vurpód) (Ujegyházi j.).

Alluviális, murvás-homokos, patak-kavics, a melynek szemei egészen tyúktojásnagyságúak és túlnyomó részben kvarezwálatokból állanak. A kavicsbánya a község tulajdonát képező junger Wald nevű erdőrészben fekszik, kb. 1·0 kmtrre K-re. E kavics Horovitz SOMA, kolozsvári vállalkozótól rendszeren szállítatik a törvényhatósági utak javítására, azonkívül mindenki használhatja garmadánként 50 kr. díj lefizetése mellett. Évi átlagos termelés 300—400 köbmtre.

1540. — Kelnek (Szászsebesi j.).

Szürke, középszemű, réteges, **biotit-muszkovit-gnájsz**. A kőbánya 3 kmtrre fekszik a községtől DNY-ra, a hol 1892-ben a község által megnyitattott. A legnagyobb fejthető kövek 1—2 mtr² nagyok is lehetnének, de a termelés ez időszerint mégis csekély, a mennyiben a kőbányához vezető út még nincsen megépítve. Eddigelé e kőzet közönségesebb építkezésekre és kutak kifalazására használtattott.

1541. — Kelnek (Szászsebesi j.).

Szennyesfehér, aprószemű, meszes, csillámos, felső-kréta (gosau) **homokkő**. Ezen kőbánya, mely a községtől 3 kmtrre Ny-ra fekszik, igen régi és még abból az időből származik, a mikor a községben lévő régi várat építették; neve Rohmberg. Ebből a nem rendszeren művelt kőbányából a lakók átlag 0·60—1·00 mtr² nagyságú lapokat szoktak előállítani, de csakis saját szükségleteikre, úgy hogy az évi termelés legfőlebb 300 köbmtre becsülhető.

1542. — Kis-Disznód (Nagyszebeni j.).

Szürke csillámpala, mely a környékén falazatokra használtatik.

1543. — Nagy-Szeben r. t. v.

Tarka, alluviális **kavics**, a Czibin-folyóból, mely főleg kristályos, palafélék görgetegéből áll. Útkavicsolásra szolgál.

1544. — Orlát (Szelistyei j.).

Fehéres, **kristályos mészkő**, mely falazásokra és mészégetésre szolgál.

1545. — Popláka (Szebeni j.).

Szürke, igen finomszemű **kristályos mészkő**. Ezen mészkőbánya fennáll már a XVIII. század óta. A bánya, mely a község tulajdona, 1·25 kmtrnyire fekszik a Dosz nevű községi erdő közepén. Ezen kőzet mészégetésre használtatik és az évente előállított mész kb. 12,000 hlrt tesz ki.

1546. — Porcsesd (Szebeni j.).

Fehér, közepesemű, kristályos **mészkő**, vagyis fehér márvány a Valea lui Frate nevű kőfejtőhelyről, mely 18 kmtrnyire fekszik a községtől D-re, az országhatárán, az Olt folyó mentén. Rendes kőbánya nincsen. Minthogy a kőzet rétegesen hasad, faragásra nem, hanem inkább csak mészégetésre volna használható.

1547. — Porcsesd (Szebeni j.).

a) Sárgásfehér, foraminiferás, eocénkorú **mészkő**, kevés csillámos kvarcshomokkal. A jelenleg bérlő nélküli bánya, mint a község tulajdona, emberemlékezet óta áll fenn. A kőbánya a Gyálu-Csorulujon fekszik, a község közvetlen közelségében. Ezen kőbánya kőzete faragott műkövek előállítására szolgál és többi között ebből készültek a nagyszében—talmács—fogarasi h. é. vasut összes műszaki tárgyai is. Közlekedési útja jó és bármily nagy keresletnek eleget lehetne tenni. (M. K. Á. I. 67.)

b) Szennyesfehér, lithothamniumos, eocénkorú **mészkő**. A községi kőbánya, melyet Moskovics AKIM bérel, emberemlékezet óta van üzemben. A kőfejtés tulajdonképen két ponton, a Gyálu-Csoruluj és a Valea-Nisulujon folyik, közvetlenül a község mellett. A kő mészégetésre szolgál, a mi 7 állandó égető kemenczében történik. Az évi termelés mennyisége bizonytalan, a mennyiben a változó kereslettől függ. Úgy a bánya, mint a mészégetők 3—6 kmtrnyire fekszenek a Sebes nevű vasuti állomástól.

c) Szürkés, lithothamniumos eocénkorú **mészkő**. Ezen mészkő erősen homokos és sósavval feloldva tetemes mennyiségű szürke, csillámos homokot hagy hátra. Ezen mészkőbánya szintén a Valea-Nisuluj közelében, a község tőszomszédságában fekszik. Tulajdona ezen ősrégi bányának a község, bérlője Moskovics AKIM. Ezen bánya kőzete szintén mészégetésre használtatik, a mi két égető kemenczében történik.

1548. — Porcesd (Szebeni j.).

a) Alluviális, folyó-kavics, a melynek többnyire mogyorónagyságú szemei főleg kristályos-pala változatokból állanak. A kavicstermelő hely a község közelében, a Szakurea nevű dülő alsó részében fekszik, az Olt folyó jobb partján. Tulajdonos maga a község. E kavics, mely bármily mennyiségben volna termelhető, különösen betonirozásokra nagyon alkalmas.

b) Alluviális folyó-kavics, melynek egészen tojásnagyságú szemei majdnem kizárólag kristályos pala változatokból állanak. A kavicsgödör, mely a község tulajdona, kereslet hiányában rendes üzemben nincsen. A gödör a Szakurea dülő alsó részében, közvetlenül a község közelében, az Olt folyó Talmács felőli oldalán, azaz a folyó jobbpartján fekszik. E helyen akármennyi volna termelhető ezen különösen útkavicsolásra alkalmas kavicsból.

c) Alluviális, szürke, csillámos, középfinom **kvarcshomok**. A homokbánya a községé és lakosai szabadon aknázhatják. A homoktelep a Szakurea dülő alsó részében, a község mellett és az Olt balpartján fekszik. A bánya homokja csakis a lakosság saját építési szükségleteire használtatik.

d) Alluviális, szürke, durvább szemű **kvarcporond**. A durva porondbánya a község közvetlen közelében, az Olt folyó Talmács felőli oldalán, azaz jobbpartján fekszik. Rendes üzemben nincsen, nem az anyag jósága, hanem a kereslet hiánya miatt. Az a kevés is, a mi szükségeltetik, építési célokra használtatik.

1549. — Resinár (Nagyszebeni j.).

Csillámpala, melynek anyaga építkezésre és sötét **amfibolit**, mely régebben Nagyszebenben kövezésre használtatott.

1550. — Sebeshely (Szászsebesi j.).

Szennyesszürke, középszemű, csillámos, meszes felső-kréta (gosau) **homokkő**. A kőbánya a községtől 0·5 kmtrnyire fekszik jó karban lévő szekérút mellett. Neve La Gorgani. Tulajdonosa a község. A bánya már 1875 óta létezik. A kőből 1·0—2·0 köbmt. nagyságú lapok is fejthetők. Rendesen nyers állapotban használtatik közönségesebb építkezésekre, 1893/4-ben pedig a nagyapoldi állami út néhány műszaki hidjánál is alkalmaztatott.

1551. — Sebeshely (Szászsebesi j.).

Szennyesfehér, aprószemű, meszes, csillámos, felső-kréta (gosau) **homokkő**. A kőbánya a község beltelkén fekszik, a megyei úttól 0·80 kmtrnyire, neve La Grueczu. Tulajdonosa a község. E bánya 1890 óta létezik. A termelt kövek keresztek s több effélék kifaragására használtatnak, de 1894-ben a nagyapoldi állami úton lévő hidak építéséhez is használtat-

tak. Nyersen a község lakóitól közönségesebb építkezésre is alkalmaztatik.

1552. — *Szászcsor* (Szászsebesi j.).

Zöldesszürke, középszemű **amfibolit**. E kőbánya a községtől 2·0 kmtrre, igen kedvezően a péterfalvi papirgyárhoz vezető és jó karban tartott út mellett fekszik; neve in Koszta. Tulajdonosa a község, bérlője MORÁR PARTÉN. Megnyitásának éve 1871. A kődarabok nagy dimenziókban fejthetők, az évi termelés is tetemes, de mennyisége változó; főfogyasztó a péterfalvi papirgyár, a mely úgy a múltban, mint a jelenben összes közsükségletét ebből a kőbányából fedezte. A kő nyersen adatik el, de bármilyen czélú építményekre kiidomítható.

1553. — *Szászcsor* (Szászsebesi j.).

Szürke, aprószemű, meszes, csillámos, felső-kréta (gosau) **homokkő**. A kőbánya a község tőszomszédságában, alig 0·2 kmtrnyire, egy igen meredek domb oldalán fekszik; neve La Buha. E kőbánya, mely 1859-ben nyitattott meg, Szászcsor tulajdonát képezi és bérlője ez időszertint MORÁR PARTÉN. A fejthető darabok nagysága tetszésszerinti, az évi termelés mennyisége változó és ezért konkrét számokban ki nem fejezhető. Ezen homokkő többnyire nyers állapotban adatik el falkőnek, de kifaragva műszaki építkezésekhez, nevezetesen hidakhoz is alkalmazták.

1554. — *Szászsebes r. t. város*.

Alluviális gnajsz-**kavics**, a Sebes medréről. A kavicsstelep a városé, mely ezt régi időktől fogva használja. Ebből az átlag 0·01—0·15 mtr. nagyságú darabokból álló kavicsból évente átlag 1000 köbmtrt használnak útkavicsolásra.

1555. — *Ujegyház* (Ujegyházi j.).

Alluviális, murvás, homokos **kavics**, a melynek egészen mogyorónagyságú szemei főleg kvarczváltozatokból állanak. A kavicsbánya 0·120 kmtrnyire fekszik a községtől D-re, a La Huba nevű határrészben. Tulajdonosa a község lakossága, mely a kavicsot díjtalanul elszállíthatja, míg idegenek 2 köbmtr-ért 50 krt fizetnek. A kavicszemek 0·01—0·10 mtr. nagyságúak, az évi termelés pedig átlag 40 köbmtr. E kavics nyers állapotban útfentartási czélokra szolgál.

1556. — *Verestoronny* (Nagy-Szebeni j.).

Sötét **amfibolit**, a verestoronnyi szorosból, mely azelőtt Nagy-Szebenben utczakövezésre használtatott.

39. SZEPES VÁRMEGYE.

1557. — *Fülefalu* (Szepesszombati j.).

Barnásfehér, kissé likacsos, negyedkori édesvízi **mész**kő, TAKÁCS KÁLMÁN (Gánócz) Hradik nevű kőbányájából, mely 6 kmtr. megyei úttal van a poprádfelkai vasut-állomással összekötve. A fejtett darabok rendes méretei 0·2—0·8, de lehet 3·0—3·5 mtr³ is. Ezen kőzet használtatott a kassa-oderbergi és a MÁV. vasuti építkezéseinél, továbbá a Tiszahidaknál és számos más hidépítkezéseknél mint műkö, valamint magánépítkezéseknél Kassán, a tóalmási kastélynál stb. (M. K. Á. II. 22.)

1558. — *Gánócz* (Szepesszombati j.).

a) Barnásfehér, főleg a rétegesség irányában likacsos, különben tömör, finomszerű, negyedkori forrásvízi **mész**kő (travertino). E bánya MIGLIERINY JÓZSEF tulajdona, ki azt 1875-ben megnyitatta, maga a mész-kő pedig megfaragva a legkülönbözőbb építkezésre használtatik. (M. K. Á. I. 178.)

1559. — *Igló r. t. v.*

a) Sötétes vöröses és szürke foltos felső triasz **mész**kő, az 1845-ben megnyitott Grätl nevű kőbányából, mely a város tulajdonát képezi. A kőbánya a várostól 8·3 kmtrnyire fekszik D-re, a löcse-rozsnói állami út mellett, 700 mtr. tengerszintfeletti magasságban. Az átlagos évi termelés mennyisége kb. 270 mtr³; a termelt kövek nagysága különböző. Ezen bánya kőzete csakis mészégetésre használtatik Igló városában és környékén. Fényezve is jól venné ki magát.

b) Sötétszürke, fehér mészpáteres, tömött felső triaszkoru mész, a város tulajdonát képező régi, 1795-ben nyitott, és tőle 3·25 kmtrnyire DK-re, a vasut mellett fekvő Schöbchen nevű bányából. Ezen kőbánya anyaga évenként 2000 kmtr. mennyiségben az állami, megyei és városi utak kavicsolására használtatik.

c) Ugyanitt van (1892 óta) ZSAITLIK JÓZSEF-nek is egy kőbányája, a melyből évenként 800 kmtrt szállít uti kavics gyanánt.

d) A KOCSIS LAJOS-féle 1883 óta létező kőbányából, mely ugyan e helyen fekszik, évenként 800 kmtr. követ szállítanak a kassa-oderbergi vasut pályatestének fentartására.

e) és ugyancsak 800 kmtr. mész-kőtörecset szállít a vasutnak (1883 óta) SOLTÉSZ KÁROLY is, ugyancsak a Schöbchen-dűlőben fekvő mész-kőbányájából.

1560. — *Igló r. t. v.*

Sárgásszürke **dolomit**, a felső triaszból, a város tulajdonát képező, 1870-ben megnyitott és tőle 10·8 kmtrre D-re, a Grätl nevű erdőrészben fekvő kőbányából, a löcse-rozsnói út mellett, 740 mtr. tengerszin-

feletti magasságban. E bányában évenként átlag 1200 kbmtr. követ termelnek, mit a rozsnjó-lőcsei útszakasz kavicsolására és jó karban tartására használnak.

1561. — Igló r. t. v.

a) Kékesszürke, a felületen sárgásan oxidálódott, finomszemű, meszes, eocénkorú **homokkő** (magura homokkő), FERENC SÁK ANDRÁS (Igló) tulajdonát képező és a várostól 2·54 kmtre D-re, a Rittenberg-en, 530 mtr. magasságban fekvő kőbányából, a melyben $0\cdot60 \times 0\cdot70 \times 0\cdot30$ metres kövek is fejthetők. Az átlagos évi termelés kb. 700 mtr³, mit a városban nyers állapotban építkezésekre használnak. A bánya 1875-ben lett megnyitva.

b) Sárgás, finomszemű, meszes **homokkő** (magura homokkő), a város tulajdonát képező s tőle 4·5 kmtre DNy-ra, a Kleinfeld-dülőben fekvő és 1825-ben megnyitott bányából, mely 525 mtr. tengerszintfeletti magasságban fekszik. E bányában $0\cdot80 \times 0\cdot80 \times 0\cdot50$ metres darabok is fejthetők, az évi termelés kb. 350 mtr³-t tesz ki, mit Igló városában faragatlanul építkezésekre használnak.

c) Kékesszürke, finomszemű meszes (magura) **homokkő**, özv. RIZINGER JAKABNÉ tulajdonát képező és ugyancsak a Kleinfeld-dülőben, a várostól 3·3 kmtre távolságban DNy-felé fekvő kőbányából. E bányában $0\cdot50 \times 0\cdot50 \times 0\cdot80$ metres darabokat is fejthetni; az évi termelés kitesz 300 mtr³-t, mit faragatlanul építkezésekre használnak. E bánya 1825 óta áll fenn.

d) Ugyanazon minőségű, a küllapokon sárgás, belül kékes **homokkő**, a Kleinfeld-dülőben lévő SOLTÉSZ KÁROLY-féle kőbányából, mely 1865-ben nyitott meg. A fejtett darabok nagysága, valamint felhasználásának célja ugyanaz, mint az előbbi esetben. Évi termelés 350 mtr³.

e) Ugyanazon **homokkő** PALECSKÓ MIHÁLYNÉ 1875-ben megnyitott Rittenberg-i kőbányájából, 2·54 kmtre a várostól D-re, 530 mtr. tengerszintfeletti magasságban. A kövek nagysága és felhasználása ugyanaz. Évi termelés 500 mtr³.

f) Kékesszürke, illetve a külfelületen sárga, finomszemű, meszes, vékonyabb padokban előforduló (magura) **homokkő**, a város tulajdonát képező és 1845-ben a Smakartovecz nevű erdőben megnyitott kőbányából, mely 7·83 kmtre D-re fekszik, 600 mtr. tengerszintfeletti magasságban. E ponton $0\cdot50 \times 0\cdot50 \times 0\cdot20$ metres darabok fejthetők; átlag 240 mtr³-t fejtenek itt évenként különböző építkezési célokra, főleg Iglóhuttán és Iglófüreden.

1562. — Jarembina (Ó-Lublói j.).

Vörös, tömött felső jura (csorsztyni) **mész** és halványabb crinoidás doggerkoru **mész**, Jarembina község határából. E kőzeteket nyersen építkezési célokra, nagyobb mennyiségben azonban összeapritva útkavicsolásra is használják.

1563. — Jarembina (Ó-Lublói j.).

Sárgás, szivacsos, likacsos, jelenkori forrásvízi **mész** (travertino), a Korcsene-dülőben lévő kőbányából. E könnyű, puha kőzet vágva és faragva szolgál épületanyagul.

1564. — Kalyava (Gölniczbányai j.).

Szürke és barnás, finomszemű, meszes eocén **homokkő** (magura homokkő), a községi, 3 kmtrre É-ra fekvő bányából, melynek kőzetét régi idő óta faragott állapotban különböző közsőrűkövekre szoktak feldolgozni.

1565. — Káposztafalu (Iglói j.).

Szürke, aprószemű meszes eocén **homokkő** (magura homokkő), a volt úrbéri község kőbányájából, mely emberemlékezet óta van használatban és mely az ú. n. Kosariskon, a községtől 20 percnyire É-ra fekszik. Kisebb-nagyobb darabokban évenként mintegy 10—20 kmtr. követ fejtenek, mit nyersen építkezésre használnak.

1566. — Kotterbach (Iglói j.).

Világos galambszínű, tömött, felső triaszkorú **mész**, a gr. Csáky A. VINCZE hitbizományához tartozó, 1885-ben megnyitott kőbányából, mely a közlekedési út mellett, a községtől 2 kmtrre ÉNy-ra, az Obrazek nevű ponton fekszik. E kőzet felaprítva útkavicsolásra szolgál.

1567. — Leibicz r. t. v.

Szürke, finomszemű, rétegenként durvábbszemű, meszes eocén **homokkő** (magura homokkő). Leibicz városának 1830-ban megnyitott kőbányájából, mely 1 kmtr. távolságban a város É-i oldalán fekszik. A padok 0.50 mtr. vastagság mellett 5 mtr. hosszúságban is fejthetők, az évi termelés a mérsékelt helyi szükséglethez képest évenként csak 50 köbméter. E kőzet nyersen és megfaragva épületanyagul és síremlékekre szolgál.

1568. — Lőcse r. t. v.

Szürke, durvaszemű, meszes eocén **homokkő** (magura homokkő), a várostól 1.5 kmtrnyire K-re fekvő, 1829-ben megnyitott és a város tulajdonát képező kőbányából, melyből több méteres tömbök is kikerülnek. Az évi termelés 250 mtr³, mit épületkönek, megfaragva gépek alá való koczkákra, építési díszek és sírkövekre dolgoznak fel.

1569. — Margitfalu (Gölnicz-bányai j.).

Szürkésfehér, tömött, felső triaszkorú **mész**, a községtől 5 percnyire DNyra fekvő BENCZUR-féle kőbányából, mely 1894-ben lett megnyitva. A mész kő mészégetésre használtatik.

1570. — Odorin (Iglói j.).

Barnásszürke színű kárpáti **homokkő**, a községi kőbányából.

1571. — Ó-Lubló.

a) Világosbarnás, szemcsés, doggerkorú, crinoidás **mész**, a nagy-

község tulajdonát képező kőbányából, mely 3 kmtr. távolságban, a Matinova felé, azaz KÉK-i irányban vezető gyalogút mellett fekszik. Ezen kőzet nem lesz rendszeresen fejtve, a mennyiben csak alkalomadtán használják apróbb siremlékek és határjelző-kövek faragására.

b) Sötétvörös, finoman szemcsés felső-jurakorbelti **mészkö** (Csorsztyini mészkö), a város tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a községtől 2 kmtrre, ÉK-re, Szádok község mellett fekszik. Bérloje CSEPIGA Győző (Ó-Lubló), ki a kisebb-nagyobb alakban fejthető mészövet, évenként 2000 kmtr. mennyiségben mészégetésre használja.

c) Világosszürke, tömött, szarukőtartalmú és fehér mészpáteres, **mészkö**, a felső-jurából (aptychus-mészkö), a nagyközség tulajdonát képező és 2 kmtrre É-ra a Mnizsek felé vezető út mellett fekvő kőbányából, a melynek anyaga felaprítva útkavicsolásra szolgál. A bánya igen régi származású.

1572. — *Podolin* (Ó-lublói j.).

Sötétszürke, vékonyan fehér mészpáteres, bitumenes, tömött **mészkö**, a retiai korból (köszeni mészkö), a város tulajdonát képező és évszázadok óta fennálló kőbányából, mely a Kitsorka nevű erdőrészen, a községtől 4 kmtrre É-ra fekszik. E mészkö mészégetésre mindeddig használta-tott és évenként mintegy 200 hordóra való meszet égetnek e helyen.

1573. — *Szepeshely* (Szepesváraljai j.).

Barnásfehér, gyéren likacsos, különben tömör, finomszemű, negyedkori forrásvízi **mészkö** (travertino), a szepesi székes káptalan tulajdonát képező kőbányából, mely e községtől, valamint Szepes-Váraljától is DK-re, a Drevenyk nevű sziklás dombon található. Követ e helyen ősrégi idő óta fejtettek, rendes kőbányát azonban csak 1870-ben nyitottak. A kőzet tömeges voltánál fogva, bárminő nagyságú tömbök előállíthatók. E mészkö vakolat készítésre is szolgál, a mennyiben égetve kitűnő meszet ad. Faragott állapotban szobrok és különböző faragványokhoz, építmények, kövezet és főleg pedig hidfőkhöz szolgáltat keresett anyagot. A hulladék pedig utak kavicsolására használtatik. Az évi termelés változó mennyiségű, de évről-évre emelkedő.

Ezen kőzet kelendőségi területe Szepesmegye és Budapest. Alkalmaztatott egyes budapesti nagyobb bérházaknál, az ujbudapesti állami leányiskola épületénél (1897), a rozsnyói állami leányiskola épületénél (1897), a szepesváraljai h. é. vasút hidjainál stb. (M. K. Á. IV. 41.)

1574. — *Szepes-Olaszi v. t. város.*

Szürke, tömött, fehér mészpáteres **mészkö**, a felső-triaszból. E kőzet a város tulajdonát képező és a vasuti állomástól 0.5 kmtrre D-re, a Turlik nevű dülőben fekvő kőbányából való, a hol 1889-ben nyitott kőzete kizárólag zúzott állapotban útkavicsolásra szolgál.

1575. — Szepes-Olaszi r. t. város.

Barnásszürke, csillámos, aprószemű, meszes, eocén-homokkő (magura homokkő), a város tulajdonát képező kőbányából, mely a vasuti indóháztól 4 kmtrre fekszik ÉK-re, a Hőhberg nevű erdei pagony déli lejtőjén. E bánya 1880-ban lett megnyitva és kőzete megfaragva épületkönek szolgál. Többi között ebből a kőből épültek a XIX. század nyolczvanas éveiben a kassai dóm restaurált részei, valamint belőle készült a Szepes-Olasziban felállított Szent-Mária-szobor is.

1576. — Szepesváralja r. t. város.

Sárgásfehér, főleg a rétegeesség mentén likacsos, különben finoman szemcsés, tömör, negyedkori forrásvízi **mészkö** (travertino), a város tulajdonát képező kőbányából, mely a várostól 2 kmtrre K-re a Zsegraer Weg nevű dűlőben fekszik. E bánya még a múlt században nyitattott meg. A fejtett kövek átlag 0·5 köbmtr. nagyok s az évi termelés körülbelől 300 köbmtr-t tesz ki. E mészkö nyersen és megfaragva építésekre, továbbá azonkívül mészégetésre is szolgál. (M. K. Á. I. 179.)

1577. — Szepesváralja r. t. város.

Szürke, csillámos, durvaszemű, meszes, eocénkorú **homokkő** (magura homokkő), a HENNEL TESTV. kőfaragó cégnek 1873-ban a Jasker-hegyen, a várostól 3 kmtrre D-re megnyitott kőbányájából. A fejtett darabok átlagosan 0·5 köbmtr. nagyok és az évi termelés kb. 300 köbmtr. E kőzet nyersen és megfaragva építkezésekre szolgál.

1578. — Vidernik (Iglói j.).

Szürke, tömött, telér **kvarczit**, behintett vas- és rézkéneg szemekkel, a község tulajdonát képező kőbányából, mely 1888-ban a községi legelőn, 12 percznyi távolságban nyitattott meg. E kőzet évente mintegy 100 köbmtr, mennyiségben lesz fejtve s összeapritva útkavicsolásra szolgál.

1579. — Vítfalu (Váraljai j.).

Világosszürke, tömött, felső-triaszkorú **mészkö**, a kassa-oderbergi vasut igazgatóság (Budapest) tulajdonát képező kavicsoló kőbányából, mely a községtől 2·6 kmtrnyire D-re fekszik és mely a vasut megnyitása óta a pályatest fentartására szolgáltatja a szükséges kavicsot.

1580. — Zsegra (Váraljai j.).

Barnás, gyéren likacsos, negyedkori forrásvízi **mészkö** (travertino), a gr. CSÁKY KÁLMÁN birtokához tartozó kőbányából, mely a községtől fél órányira ÉNy-ra fekszik. A bánya bérlője: KORITKÓ JÁNOS e mészkövet mészégetésre használja.

40. SZILÁGY VÁRMEGYE.

1581. — Benedekfalva (Szilágycsehi j.).

Sárga, felső-mediterránkorú, lithothamniumos **mészkö**, a melyben bőven kvarczzemek láthatók. E mészkö a községtől É-ra fekszik 0·1—0·4 kmtr. távolságban s többeknek van ott kőbányája, nevezetesen a községnek, továbbá CHOMA MIKLÓS benedekfalvi és POJLÁK JÓZSEF szilágycsehi lakosoknak. Ez a mészkö legfőképen építkezésekre használtatik, többnyire nyersen, ritkán kifaragva. A termelés a helyi viszonyokhoz mérten csekély. (M. K. Á. IV. 27.)

1582. — Benedekfalva (Szilágycsehi j.).

Muszkovitos **csillámpala**. A kb. 1875-ben nyitott bánya a községtől ÉK-re fekszik vagy 0·5 kmtr. távolságban. E kvarczdús palából utak fentartásához évenként 100—200 köbmtr-t fejtenek. Megjegyezzük még e helyütt, hogy ezenkívül az utak fentartására a Szamos kavicsát is igénybe veszik.

1583. — Benedekfalva (Szilágycsehi j.).

Szürkés-fehér, finomszemű, meszes **andezittufa**, a szarmata emeletből. E bánya, mely 1893-ban nyitattott meg, báró BORNEMISSZA JÓZSEF tulajdona. Fekvése 0·6 kmtr. a községtől ÉK-re. A kiaknázás még kezdetleges s eddig inkább csak nyers állapotban használtatott építkezésekre és kútak kifalazásánál.

1584. — Czikó (Szilágycsehi j.).

Szürke, meszes, foraminiferás **homokkő**, a felső mediterrán-emeletből. A kőbánya, mely 1885 óta létezik s 1 kmtrnyire fekszik a községtől, PÉCHY MIHÁLY és ZSIGMOND tulajdona. A többnyire 0·5 mtr. méretű kövek nyersen alkalmaztatnak száraz és vízi építkezéseknél, valamint vasutépítkezéseknél is. (M. K. Á. IV. 25.)

1585. — Dabjon-Újfalu (Zsibói j.).

Szürkés-fehér, szedimentált (biotitos) **dácztuffa**, a felső-mediterrán-emeletből. A kőbánya, mely a község tulajdonát képezi, dombon, 0·8 kilométernyire ÉK-re fekszik. Anyaga épületek, hidak készítésére szolgál.

1586. — Erked (Zilahi j.).

Fehér, gyéren biotitos, felső-mediterránkorú **dácztuffa**, részint finomszemű tömör, részint likacsos szövettel. Az 1880-ban nyitott kőbánya csak 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől s gr. DÉGENFELD SÁNDORNÉ, (Erdőszada) tulajdona. Az évi termelés mennyisége 8—80 mtr³, a melyet épületek s részben utak építésére használnak.

1587. — Felső-Kékesnyárló (Zilahi j.).

Fehér, szemecés **gipsz**, a középeocénből. A bánya a községtől Ny-ra, a Pietra alba nevű ponton fekszik s a község tulajdonát képezi.

Ezen kőzet építkezésre használtatik nyers, olykor azonban faragott állapotban is. Tekintetbe véve, hogy a m. kir. földtani intézet részletes felvételei alapján a községtől Ny-ra a gipsz nem kevesebb mint négy vonulatban fordul elő, a miből nagyobb mennyiségre lehet következtetni, ezen pont gipsziparosainknak különös figyelmébe volna ajánlható.

1588. — *Felső-Kékesnyárló* (Zilahi j.).

Zöldes, kissé ránczolt, muszkovitos **csillámpala**. A bánya a községtől 1·9 kmtrnyire Ny-ra fekszik, a Meszes-hegység Gyálu Gyilior nevű pontján, a hol e követ építkezési és útfentartási célokra fejtik. Tulajdonosa a község.

1589. — *Felső-Várcza* (Szilágycsehi j.).

Szürke biotit-muszkovit **gnájsz**, változó csillám- és földpáttartalommal. A kőbánya, mely 1894-ben nyitattott meg, a községtől 1 kmtrnyire fekszik Ny-ra és a felsővárczai gör. kath. egyház tulajdona. E kőzet nyers állapotban építkezésekre és útkövezésre használtatik.

1590. — *Gurzófalva* (Zilahi j.).

Zöldes-szürke, belsejében üde és szívós **dáczit**. A bánya, melynek tulajdonosa gróf TELEKY ÁDÁM Marosújváron (bérloje GOLDSTEIN ADOLF Egrespatakon) 1894-ben lett megnyitva a Meszes hegység nyugati oldalán, a fentemlített községtől mintegy 3 kmtrnyi távolságban K-re. E kövekből eddig évenként 240—300 kmtr. termeltetett különböző építkezésekhez. Keménységénél és szívósságánál fogva azonban útkavicsolásra is alkalmas.

1591. — *Györtelek* (Szilágysomlói j.).

Pontusi korú, világos-szürke, finomszemű, meszes **homokkő**. A kőbánya, melyet tulajdonosai HIDÁN LUKA és TÁRSAI 1880-ban nyitottak meg, 1 kmtrnyire fekszik D-re, a Magura hegység felé. Nyers állapotban falépítésre nagyon alkalmas, faragott állapotban pedig egyes esetekben, hid- és épületdiszítésekhez is szolgált. A fejtett lapok legnagyobb mérete 1·5 mtr²; az évi termelés pedig átlag 200—300 mtr³-re tehető.

Egy másik minta, mely petrografiailag az előbbivel teljesen megegyező, de a melyben egyes cardiumlennyomatok is látszanak, ARGYELÁN VASZALIKA és TSAI 1890-ben megnyitott bányájából származik, a mely 3 kmtrnyire esik a Magura felé. Előfordulási és egyéb viszonyai hasonlóak az előbbiekéhez.

1592. — *Halmosd* (Szilágysomlyói j.).

A beküldött minta borsó-babnagyságú sárgás, válogatott és mosott **kvarcz-kavicsból** áll, mely azonban a bányában galambtojás nagyságig is előfordul. Geológiai kora a pontusi időbe esik. A kavicsbánya, mely mint a közbirtokosság tulajdona az 1870-es években nyitattott meg, 6 kilométernyire fekszik ÉK-re a nagyfalu-élesdi megyei út mellett, a melynek

kavicsolására, illetve porondozására is szolgál. Évenként átlag 200 prizmat termelnek erre a célra.

1593. — *Hidvég* (Szilágysomlyói j.).

Mogyoró-, tyúktojás-, ökölnagyságú sárgás **kvarczkavics** a diluviumból. A kavicsbánya, mely a községtől 1 kmtr. távolságban, alacsony dombon fekszik, MÉRGES ONUCZ és TSA tulajdona, kik azt 1876-ban megnyitották. E kavics nyersen és részben összetörve út-fedanyagul használatik, évenként átlagosan 200—300 prizma erejéig.

1594. — *Kelencze* (Szilágy-csehi j.).

Szennyes-sárgás, apró kvarczkavicsokat tartalmazó, felső-mediterránkorú, lithothamniumos **mészkö**, MORZSOLIK N. és TSAI kőbányájából, mely a sülelmedi végállomástól 3 kmtrnyire fekszik. A bánya bérlője a Zsibó-nagybányai h.-é.-vasut. A fejtett kövek átlagos méretei 0.4 mtr.³, a legnagyobb méret pedig 2 mtr.³ Évenként mintegy 2500 mtr.³-t fejtenek, mit vasutépítési célokra használnak. (M. K. Á. IV. 26.)

1595. — *Kirva* (Zilahi j.).

Fehér és zöldes, tömör és likacsos, gyéren biotittartalmu felső-mediterrán **dácztuffa**. A kőbánya, mely a községtől 0.3 kmtrnyire É-ra, a viczinális út mellett fekszik, PAP JUANIKA és TÁRSAI tulajdonát képezi, kik azt 1885-ben nyitották meg. E kő, mely kutak, pinczék kifalazására, valamint épületekre is szolgál, évenként kb. 100 kmtr. mennyiségben fejtetik.

1596. — *Korond* (Szilágy-csehi j.).

Vasrozsdás agyagos **homokkő**, a pontusi emeletből. A kőbánya Korond ÉK-i határában, a Jezer nevű erdős völgyben fekszik, a községtől mintegy 2 kmtr. távolságban. Tulajdonosa br. WESSELÉNYI MIKLÓS, jelenlegi bérlője REPECZKY FERENCZ. A kőbánya 1873-ban nyitott meg. E homokkő 25—40 cmtr. nagyságú nyers darabokban építkezésre használatik, évenként mintegy 400 és több köbméter mennyiségben.

1597. — *Kucsó* (Zsibói j.).

Világosszürke, tömör, eocénkorú édesvízi **mészkö**, a melyben egyes chara-gyümölcsök láthatók. A kőbánya, mely TÜZES TÓDOR tulajdonát képezi, az Osiel nevű határrészben, a községtől 2 kmtr.-re délre fekszik. E mészkö egyaránt építkezésre és útkavicsolásra szolgál és évenként kb. 300 kmtr. a termelés.

1598. — *Kucsó* (Zsibói j.).

Fehéres, erősen meszes, gyéren fehér csillámos **homokkő**, a felső mediterrán emeletből. A bánya, mely a La Bujaka nevű határrészben, a község közvetlen déli közelében fekszik, MÁRKUS TANANIE tulajdona. Az egészen 0.25 köbméter nagyságig fejthető kövek alapépítkezések, kút és medenczekifalazásokra lettek és lesznek alkalmazva.

1599. — *Kusaly* (Zilahi j.).

Zöldes, muszkovitos **csillámpala**. A bánya, mely a községtől vagy 2 kmtrre ÉNy-ra fekszik, gr. DEGENFELD SÁNDORNÉ (Erdőszada) tulajdona. Az évi 200 köbméter körüli termelés útkavicsolásra szolgál. A bánya megnyitása 1894-ben történt.

1600. — *Kusaly* (Zilahi j.).

Fehér, finomszemű **dácztuffa** és barnás-agyagos, meszes, fehér-csillámos, foraminiferás **homokkő**, a felső-mediterrán emeletből. E két kő a bevallás szerint egy kőbányából való, a mely a községtől 1 kmtrre ÉK-re fekszik és özv. RÁCZ KÁROLYNÉ tulajdonát képezi. E bánya 1870 óta áll fenn. Az évi termelés 100 köbméteren aluli. Nyers állapotban utak kövezésére szolgál.

1601. — *Mocsolya* (Zilahi j.).

Szemcsés és leveles **gipsz**, a felső-mediterrán emelet rétegeiből. A bánya, mely 1892-ben mint a község tulajdona lett megnyitva, a községtől K-re az ú. n. Várhegyerdőben fekszik. Ezen gipsz a közbirtokosság által főként építkezési célokra használtatik, sokszor megfaragott állapotban hidak alapjához, házak falaiba, ajtóküszöböknek stb. A maximális darabok nagysága 1—1.5 köbméter. Az évi termelés mennyisége 100 köbméter körül ingadozik.

1602. — *Mojgrád* (Zilahi j.).

Barnásfehér, kissé márgás, közép eocénkorú **mészkö**, a Vártelek és Mojgrád községek között, mind a két községtől 3—3 kmtr. távolságban a zilah-brédi viczinális út mentén, könnyen hozzáférhető helyen a Pagujor nevű erdőrészben fekvő kőbányából. A bánya tulajdonosai: br. WESSELÉNYI MIKLÓS és CZELL LŐRINCZ. Ezen mészköből évenként 400—600 köbméter szállítatik a zilah-brédi viczinális útra fedőanyagul.

1603. — *Nyirsid* (Zilahi j.).

Violásszürke, felzites alapanyagú **dáczit**. A kőbánya Nyirsid községtől 4 kmtrnyire DK-re a pagujoru erdőben fekszik, a br. WESSELÉNYI MIKLÓS (Görcsön) tulajdonát képező erdőségnek ÉK-i részén. A termelt kövek átlagosan 0.12 köbméter nagyságúak, az évenként termelni szokott mennyiség pedig néha 1000—1500 kmtrig is rugott. Felapított állapotban, ezen igen kemény és szívós kőzet a zilah-zsibói törvényhatósági úton fedőanyagul használtatik.

1604. — *Ördögkut* (Zilahi j.).

Sárgás és kékes, tömör középeocénkorú, foraminiferás **mészkö**. A kőbánya a La sáncz nevű dűlőben fekszik, a községtől 1 kmtr. távolságban. Ezen emberemlékezet óta létező kőbányának tulajdonosa a község, melynek lakosai szabadon építkezési célokra használják. A termelt kövek mennyisége a szükséglet szerint igen változó.

1605. — *Örmező* (Zsibói j.).

Foltosan világos és sötétebb szürke, tömör, középeocénkoru foraminiferás **mészkö** (kolozsvári rétegek). A kőbánya a Plopi nevű helyen, a szamosvölgyi vasút közvetlen szomszédságában, a községtől Ny-ra, 1·3 kmtr. távolságban fekszik. Tulajdonosai TÉGLÁS GLIGOR és VASZALIKA. E mészkö faragott állapotban hidépítésekre, összezúzva pedig útkavicsolásra szolgál.

1606. — *Porcz* (Szilágy-somlyói j.).

Középszemű biotit muszkovit- és valamivel kisebb szemű biotitgnájsz. A porcezi volt urbéres közönség tulajdonát képező kőbánya Porcz községétől D-re, a Rézhegység tövében fekszik, a Berettyó folyó bal partján, a községtől — Márkaszéken átmenve — mintegy 4 kmtr. távolságban. a hol 1870-ben nyitattott meg. E kőzet eddig csak nyers állapotban használtatott, részben épületekhez falrakásra, részben fedanyagul az állami törvényhatósági és községi utakon. Az évi termelés átlag 50—60 köbmtrre tehető. Megjegyzendő végre, hogy a helyszínén köbméteres sziklák is fordulnak elő, a melyek azonban tekintve e kőzet réteges-palás szerkezetét, faragásra aligha alkalmasak.

1607. — *Prodánfalva* (Zsibói j.).

Világos-barnás, tömör, középeocénkoru foraminiferás **mészkö**. A bánya, mely a község tulajdona, a Zsibó felé vezető viczinális út mellett, 2 kmtrnyi távolságban fekszik. A legnagyobb termelhető darabok nagysága 0·50 köbmtr. E kőzet épületek és hidak építéséhez alkalmas és eddig leginkább a szamosvölgyi vasút építése idejében volt keresett. (M. K. A. I. 45—47.)

1608. — *Somlyó-Csehi* (Szilágy-somlyói j.).

Sötétes **csillámpala**, finoman csillámos. E kőzet, mely csillámos kvarcitpalának is nevezhető, Somlyó-csehi község tulajdona s a magurai kőbányában fordul elő, mely 1870 óta létezik. A bánya a községtől $\frac{1}{3}$ kmtrre K-re a Magura-hegység tövében fekszik s zúzott állapotban, mintegy 500—600 prizmát szolgáltat a környéki utak fentartására.

1609. — *Szamos-Széplak* (Zsibói j.).

Sárgás, erősen meszes **homokkő**, a felső-mediterrán emeletből. Felismerhetők benne egyes lithothamniumok. A kőbánya, mely KORMOS IVÁN és TSAI tulajdonát képezi, 2 kmtrre fekszik a községtől É-ra, a Kába nevű határ részben. Ezen réteges homokkő 10—15 cmtr. vastag és 1—2 mtr. hosszú lapokban fejthető. Rendesen építési és kövezési czelokra használják és évenként 120—300 köbmtrt termelnek belőle.

1610. — *Szamos-Udvarhely* (Zsibói j.).

Alluviális, tarka színű **kvarcz-kavics**. A kavicszemek tyúktojás nagyságúak. A kavicsgödör Szamos-Udvarhelytől ÉK-re, 1 kmtrre a Sza-

mos bal partján fekszik és br. BORNEMISSZA JÓZSEF tulajdona; bérlője SALAMON JÓZSEF. Ez anyag útkavicsolásra szolgál és évenként körülbelül 3000 prizmát termelnek belőle.

1611. — Szilágy-Paptelek (Zsibói j.).

Sárgás, erősen meszes, gyéren muszkovittartalmu felső-mediterrán-korú **komokkő**. A kőbánya, mely a község közvetlen közelében a Pa Crucea nevű dülőben fekszik, a paptelki gör. kath. egyház tulajdona. E kőből átlag 200 köbmtrt használnak fel alapépítményekre és útkavicsolásra. (M. K. Á. I. 321.)

1612. — Szilágy-Paptelek (Zsibói j.).

Vegyes anyagú **kavics** és lejtőtörmelék, a melyben kvarczkavicsok, eocénkorú mészkő és zölds, felzites alapanyagú dáczit-darabok fordulnak elő. A kavicsbánya, mely a Dilura nevű dülőben, a községtől 2 kmtrre DK-re fekszik, útkavicsolásra évenként átlag 400 halmot szolgáltat.

1613. — Szilágy-Somlyó.

a) Fehér muszkovit-**gnájsz**, finom osztatu, fehér csillámmal. Ezen rétegzett kőzet az ú. n. Solyomkő bányából való, mely a Magura oldalán, a várostól mintegy 0.5 kmtrre fekszik. A kőbánya, mely emberemlékezet óta létezik, a város tulajdonát képezi. E kövek, melyből $\frac{1}{2}$ köbmtr. nagyságú darabok könnyen fejthetők, nyers és faragatlan állapotban használatnak épület- és hidépítésekhez, valamint műutak kövezésére is.

b) Sötétes biotit-**gnájsz**, a melyben a csillám apró pikkelyei rétegesen fordulnak elő. A bánya, mely ezen kőzetet szolgáltatja, a város belterületén, a város déli végénél fekszik, a hol 1880 körül nyitattott meg. Tulajdonosa BENEDEK EZSAIÁS. A termelhető kövek egészen 0.5 köbméter és azon felüli nagyságot is érnek el. Nyers állapotban kizárólag épület-alapzatokhoz használják.

c) Szürkés, jól rétegzett biotit-muszkovit-**gnájsz**. A kőbánya Kőrös-völgyi-nek neveztetik s 1.50 kmtrnyire fekszik a Magura hegység egyik völgyében. Tulajdonosa a város. A termelt kövek maximálisan 0.5 köbméteresek. Alkalmazása ugyanolyan, mint az előbbi esetben. A bánya nyitása 1870 körül történt.

1614. — Zilah.

Sötétes-barnás, tömör, felső-kréta-korú (gosau) hippurit-**mészkő**, a város tulajdonát képező Meszes nevű kőbányából, mely körülbelül 4.5 kilométernyire fekszik a várostól DK-re a Meszes hegység tövében. (M. K. Á. IV. 11, 14.)

1615. — Zilah.

Szürke, foraminiferás, középeocénkorú homokos **mészkő**, a város tulajdonát képező Észak nevű kőbányából, a várostól mintegy 5 kilométernyire DK-re.

1616. — Zilah.

Szennyes-fehér gipsz, a felső-mediterrán rétegkomplexusból, mely a várostól mintegy 3 kmtrnyire DK-re, a Meszes hegyvonulat ÉNy-i tövében fekszik. Ezen kőzet épületköveket szolgáltat, részben pedig kiegészítő vakolatkészítésre is használtatik.

1617. — Zilah.

Zöldes-szürke, fillites csillámpala, a várostól mintegy 3 kmtrnyire fekvő hegységből, a honnan a kőlapokat a város gyalogjáróinak kövezésére szállítják.

1618. — Zilah.

a) Sárgás, aprószemű, alsó-mediterránkorú, meszes homokkő, a Tozsdó nevű kőbányából.

b) A város tulajdonát képező és tőle DK-re, a Meszes hegység oldalában fekvő kőbányákban többé-kevésbé meszes kötőszertű szürkés vagy vöröses homokkővek fejtetnek, a melyek a neogén lerakódások sorozatából valók. A finomabb szövetűeket épületi kövekkül használják, a konglomerátosokat, a minő a Kigyós-tó árkából származó is, pedig kavicsolásra. A városi kőbányák 2—5 kmtr. távolságban vannak a várostól és bérlőjük ORBÁN KÁROLY, zilahi lakos. Külön homokkőbányája csak BALOGH KÁROLY zilahi lakosnak van.

1619. — Zsibó.

Vörösen és szürkén erezett gipsz, a középeocénból. Azon hely, a hol e gipsz előfordul, a Tólas nevű erdőrészt, a községtől 3 kmtrnyire nyugotra fekszik. Tulajdonosa báró WESSELÉNYI BÉLA. Eddig e kőzet nagyban még nem termeltetett s csak egyes sírkövekre dolgoztatott fel.

41. SZOLNOK-DOBOKA VÁRMEGYE.**1620. — Aranymező (Nagy-ilondai j.).**

Sárgásfehér, tömött, lithothamniumos és foraminiferás közép-eocénkorú mészkő. (M. K. Á. I. 64—66.)

1621. — Aranymező (Csáki-gorbói j.).

Barnásfehér, alsó-oligocénkorú durvamész (hójai mészkő) GEDRE JÁNOS, ILONÁCZ és TÁRSAI, valamint a Szamosvölgyi vasutttársaság tulajdonát képező s a községtől 2—3 kmtrre ÉK-re fekvő, 1889-ben megnyitott kőbányákból, a melyekből évenként átlag 260 köbmtr. anyagot fejtetnek, mit részint égetett mész előállítására, részint pedig faragott kövek készítésére használnak. Faragottan hidépítésre, nyersen pedig partbiztosításokra szolgál e kő.

1622. — Alparét (Csáki-gorbói j.).

Barnás, meszes, alsó-mediterránkorú homokkő, THOROCZKAY SÁNDOR

és TÁRSAI kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrre D-re fekszik. A kődarabok tetszésszerű nagyságban fejthetők s évenként mintegy 100 köb-mtr. használtatik különböző építkezésekre nyers és faragott állapotban.

1623. — Alsó-Csobánka (Csáki-gorbói j.).

Szürke, meszes, finomszemű, kissé csillámos, alsó-mediterránkorú **homokkő**, a községi Pareu-karpenilor nevű csermely mentén lévő kőfejtőhelyről, mely a községtől 0.5 kmtrre ÉNy-ra fekszik. A kőzet 1—2 mtr. hosszú és széles táblákban található e ponton, a melyek kemenczék építéséhez, valamint házalapozásokhoz használatnak. Rendes bányüzem nincsen.

1624. — Alsó-Kosály (Dési j.).

Sárgás és szalagosan zöld, felső-mediterránkorú, finomszemű **dáczit-tufa**, a községnek 1894-ben nyitott kőbányájából, mely tőle 2 kmtrre K-re, a szőlők alatt fekszik. Évenként kb. 80—100 köbmtr. követ fejtettek e bányában, mit nyers alakban vagy kifaragva házépítéshez és egyszerű sirkövekhez használnak.

1625. — Bába (Nagy-ilondai j.).

Barnássárga, tömör, foraminiferás, felső-eocénkorú **mész-kő**, (N. intermedius szint), a volt úrbéresek kőbányájából, mely 1 kmtrre D-felé a Tyej nevű völgy-szorosban fekszik és a blenkemezői hasonminőségű kőbányával határos. E kőzet bár alárendelten építkezésre is használtatik, mégis főleg mészegetés céljából lesz fejtve. Évenként mintegy 10—15,000 köbmtrt égetnek belőle mészsze, a mely fehérségénél fogva Szolnok-Dobokában, Naszód-Besztérce, Maros-Torda, Torda-Aranyos, Kolozs és Szatmár-megyékben bizonyos hirnévnek örvend.

1626. — Blenkemező (Nagy-ilondai j.).

Hamvasszürke és világosbarnás, tömör, foraminiferás, felső-eocénkorú **mész-kő** (N. intermedius szint), a helybeli földbirtokos közönség, 1814-ben megnyitott kőbányájából, mely a Tyej nevű szorosban körülbelül 1 kmtrre a községtől ÉÉNy-ra fekszik. E völgyben mind a két oldalon kb. 250 mtr. hosszúságban vannak feltárva a mész-kő-rétegek, a melyek közül a szürkét építkezés, a barnásat mészegetés céljából fejtik. Évenként 500 köbmtrt használnak az előbbi és mintegy 1600 köbmtrt az utóbbi célra.

1627. — Csáki-Gorbó.

Barnás, durvaszemű, meszes, csillámos alsó-mediterránkorú **homokkő**, a községi kőbányából, mely a Gyálu-Solomonuluj nevű hegyen a községtől 1 kmtrre ÉK-re fekszik. E kőzet helyi építkezésekre lesz felhasználva, évenként bizonytalan mennyiségben.

1628. — Csáki-Gorbó.

Tarka, poligén, kvarcz, gránit, kristályos pala és homokkő-görgeteg-

ből álló alluviális kavics, mely ősi idők óta a szomszédos utak kavicsolásra használtatik.

1629. — *Csernek* (Csáki-gorbói j.).

a) Kvarczit és kristályos pala-görgetegből álló kavics, illetve meszes, murvás homokkal összetapasztott laza konglomerát, az alsó-mediterrán emeletből (Hidalmási rétegek), a községtől 2 kmtrre Ny-ra fekvő s 1889-ben megnyitott kavicsbányából, mely VÁLLYA FERENCZ cserneki birtokos tulajdona. E gödörben évenként átlag 50—60 halom kavics lesz termelve a megyei út kavicsolására.

b) Hasonló minőségű és korú kavics, TOPÁR MIKLÓS cserneki birtokos bányájából, mely 1 kmtrre a községtől Ny-ra fekszik, a hol 1893-ban lett megnyitva. Ezen kavicsgödörből évenként 70—80 halmot szállítanak a megyei útra.

1630. — *Csicsó-Györgyfalva* (Dési j.).

Szürke, likacsos biotit-dáczit, a községi kőbányából.

1631. — *Csicsó-Hagymás* (Dési j.).

Halványzöld, szemesebb, tajtköves, biotittartalmú dáczitufa, a község tulajdonát képező kőbányából, melyet ez idő szerint a szamosvölgyi vasut vett haszonbérbe. E tufa nem meszes.

1632. — *Csicsó-Mihályfalva* (Dési j.).

a) Világoszöld, kissé mészkarbonát tartalmú dáczitufa, a községi kőbányából.

b) Hasonló kőzet fordul elő a MÁDY ELEK birtokán fekvő kőbányában is, a melyet a szamosvölgyi vasut r.-t. bérel. Távolsága Retteg vasuti állomástól 6 kmtr., a melyhez viczinális út vezet. Ezen kőzet, melyből tetszésszerű nagyságban műkövek faraghatók, évenként mintegy 400 köbmtr. mennyiségben lesz fejtve. Ezen kőzet alkalmaztatott Dés és környékén a megyei utak műtárgyaihoz, úgyszintén magas építményekhez is részint vagdalt, részint pedig faragott állapotban. A kőbánya 40—50 év előtt nyitott meg. (M. K. Á. II. 84.)

1633. — *Csicsó-Ujfalu* (Dési j.).

Zöldesszürke, durvaszemű, likacsos-odvas, dáczitbreccsia, gr. BETHLEN PÁL malomkőbányájából, mely a község közvetlen É-i tőszomszédságában fekszik. Az évi termelés évenként 300—400 darab malomkő.

1634. — *Csokmány* (Csáki-gorbói j.).

Fehér, finoman szemcsés gipsz (alabastrom), UNGUR LÁSZLÓ JÁNOS 1842-ben megnyitott gipszbányájából, mely a községtől 3 kmtrre DNy-ra fekszik. Az évi termelés 40 köbmtr., mit kiegészítve, megőrölve és vízzel keverve vakolásra használnak.

1635. — Dés.

a) Finomszemű, világoszöld, csak igen csekély mészkarbonátot tartalmazó **dácztuffa**, a városi kőbányából.

b) Egyenletesen finomszemű, világoszöldes, mészkarbonátnélküli **dácztuffa** SZOMBATFALVI Győző kőbányájából.

c) Barnássárga, szemcsésebb, erősen meszes, biotitos **dácztuffa**, ERŐS ÁRMIN kőbányájából.

d) Világoszöldes, finomszemű, csak igen csekély mészkarbonát tartalmazó **dácztuffa**, SPIEGEL Mór kőbányájából.

1636. — Désakna (Dési j.).

a) Szennyeszöldes, palás, finomszemű **dácztuffa**, a községi bányából, mely az Erdőkút árkában fekszik.

b) Hasonlóképen finomszemű palás **dácztuffa**, a községi Fancsal-dülői kőbányából.

c) Hasonló kőzet THOROCZKAI FERENCZ fehér-kút dülői kőbányájából.

d) Hasonló és részben sötétzöldpettyes **dácztuffa**, TAMÁS TIVADAR várhegydülői kőbányájából.

Mind a négy kőbánya kőzete építkezésre való; az évenként fejtetni szokott mennyiség azonban a szükséglet szerint változó.

1637. — Doboka (Szamosujvári j.).

Sárgás, finomszemű és valamivel szemcsésebb, alig kissé meszes **dácztuffa**, gr. BÁNFFY György kőbányájából.

1638. — Felső-Töök (Szamosujvári j.).

Sárgás, mészkarbonátnélküli **dácztuffa**, a község kőbányájából.

1639. — Fűzes (Csáki-gorbói j.).

Alluviális **kavics**, mely kvarcz és kristályos paladarabokból áll s a mely nyilván nem egyéb, mint az alsó-mediterránnak átmosott kavicsa. E kavics a Fűzes községet átszelő patakban ásható s mint jó útkavicsolási anyag értékesíthető.

1640. — Horgospataka (Magyar-láposi j.).

Szürkefoltos és eres, tömött jura **mészkö**.

1641. — Horgospataka (Magyar-láposi j.).

Szennyesfehér **agalmatolith**, a Rotundáról. Ezen anyag különösen tűzálló falazatokra alkalmas.

1642. — Hosdát (Szamosujvári j.).

Barnás, szemcsésebb, erősen meszes **dácztuffa**, a községi kőbányából.

1643. — Hosszúrév (Nagy-ilondai j.).

Barnás, tömör, foraminiferás, felső-eocénkorú **mészkö** (N. intermediás szint), a közös legelő birtokosainak kőbányájából, mely közvetle-

nül a vasuti állomás mellett fekszik s a melynek anyagából évenként mintegy 200—400 vagonra való kitünő fehér meszet égetnek. Ezenkívül a kőzet zúzott állapotban úti kavicsolásra is használtatik.

1644. — *Kalocsa* (Csáki-gorbói j.).

a) Barna, durvaszemű, poligénkavicsból álló, alsó-mediterránkorú, meszes-homokos, kötőszertű konglomerát, a községi Konte-Perilor nevű kőbányából, melynek kőzete kizárólag a községben használtatik alapozási munkálatokhoz.

b) Poligén kavics, mely az előbbeni konglomerát széjjel-hullásából keletkezik, a Frundu-Luncsi nevű kavicsoló bányából, mely színtén községi tulajdon.

1645. — *Kecsed* (Szamosújvári j.).

Zöldesfehér, kissé meszes dácztuffa, a községi kőbányából.

1646. — *Kecsedszilvás* (Szamosújvári j.).

Sárgás dácztuffa, szénsavas mésznek alig észrevehető nyomaival és világoszöld, igen finomszemű mészkarbonátnélküli dácztuffa, SZÖNYI ELEK kisjenői lakos, kecsedszilvási kőbányájából.

1647. — *Kis-Iklód* (Szamosújvári j.).

Világosbarna, csikos, finomszemű, meszes dácztuffa, a községi kőbányából.

1648. — *Kis-Jenő* (Szamosújvári j.).

Világosszürke, szalagos, finomszemű, alig kissé meszes dácztuffa, a községi kőbányából.

1649. — *Klicz* (Csáki-gorbói j.).

Barnásfehér, tömör, foraminiferás és lithothamniumos mészkő, az alsó-oligocén korból (hójai mészkő). A kőbánya 1880-ban nyitott a községtől 2 kmtrre ÉÉNy-ra a Sztritura luncsenilor nevű ponton, tulajdonosa, br. JÓSIKA SÁMUEL NÉ, szurdoki lakos által. E kőbánya kőzete eddig csakis védgát építésre és mészégetésre használtatott s az évi termelés kb. 100 köbmtre tehető.

1650. — *Kozárvár* (Dési j.).

Világoszöldes, finomszemű, palás dácztuffa, SZÜTS MIKLÓS kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrre ÉNy-ra fekszik. Ezen kőzet, évenként átlag 600 köbmt. mennyiségben, különböző építkezésekre szolgál.

1651. — *Lemény* (Nagy-ilondai j.).

Sárgás, tömör, felső-eocénkorú foraminiferás, nummulitos mészkő (N. intermediás szint), a községi kőbányából, mely a község É-i végén, a törvényhatósági út mellett fekszik. Távolsága a letkai vasuti állomástól 2 kmtr. Ezen kőzetet mészégetésre használják s évenként szállítanak is innen 200—400 vagon szép fehér meszet. Zúzott állapotban utakra való kavicsot ad.

1652. — Lózsárd (Szamosújvári j.).

Sárgás, réteges, szallagos, szemcsésebb, mészkarbonátnélküli **dácztufa**, a községi kőbányából.

1653. — Magyar-Derzse (Szamosújvári j.).

Világoszöld, mészkarbonátnélküli **dácztufa**, finomszemű, közép-szemű, tömör és durvább szemű likacsos szövettel, a Podás nevű kőbányából.

1654. — Magyar-Lápos.

Világosszürke, foraminiferás, eocénkorú, nummulitos **mészkö**, a Szamosbércz nevű kőtermőhelyről. E mészköben egyes nagyobb kőületek héjjai is látszanak.

1655. — Magyar-Lápos.

Szürke, finomszemű, csillámos, meszes, eocénkorú **homokkő**, a Kisebbága nevű kőtermőhelyről. E kőzet táblásan hasad.

1656. — Monostorszeg (Dési j.).

Poligén, kvarcz-, kristályos pala- és részben andezitgörgetegből álló alluviális **kavics**, mely a község tőszomszédságában fekvő községi kavicsbányából való. E bányát a Szamosvölgyi vasúttársaság bérlí saját vonalainak kavicsolása szempontjából. Az évi termelés körülbelül 400 vagon.

1657. — Nagy-Keresztes (Csákgorbói j.).

Kvarcz- és kristályos palagörgetegből álló alsó-mediterránkorú **kavics**, a községi kavicsgödörből, mely a Kis-Keresztesre vezető viczinális út mellett, a községtől 1 kmtrnyi távolságban fekszik. E kavicstelep jelenleg nem műveltetik.

1658. — Nagy-Lózna (Csákgorbói j.).

Barnásfehér, tömör, foraminiferás és lithothamniumos **mészkö**, az alsó-oligocénből (hójjai mészkö). Ennek a kőbányának, mely a Petricsele nevet viseli s a községtől körülbelül 1 kmtrnyire Ny-ra fekszik, POKOL SIMON, lóznai lakos a tulajdonosa. Megnyitásának éve 1892. Kereset hiányában csekély a termelése; átlag ugyanis nem fejtenek többet, mint évenként körülbelül 50—60 köbmtrt, a mit védgátépítésre és mészégetésre használnak.

1659. — Néma (Szamosújvári j.).

Zöldesfehér, finomszemű, mészkarbonátnélküli **dácztufa**, GORA ÁRON, széplaki lakos Csuterna nevű bányájából és egy ugyanolyan minta a MAKAY nővérek kőbányájából.

1660. — Oláh-Láposbánya (Magyarlápósi j.).

Zöldesszürke, középszemű **amfibol-augit-andezit**.

1661. — Oláh-Láposbánya (Magyarlápósi j.).

Szennyes-sárga, finomszemű, csillámos **kárpáti homokkő**.

1662. — *Ormány* (Szamosújvári j.).

Zöldessárgás, likacsos, mészkarbonátnélküli **dácztuffa**, a községi kőbányából.

1663. — *Pánczélcseh* (Csákgorbói j.).

Kvarczkavics az alsó-mediterrán emeletből (Hidalmási rétegek). A kavicsgödör, mely a községtől 3 kmtrnyire D-re fekszik, a volt úrbéresek tulajdona. E gödörből, melyet 1895-ben nyitottak meg, még ugyanazon évben 50 halmot vittek a megyei útra.

1664. — *Réce-Keresztur* (Csákgorbói j.).

Kvarczit és kristályos pala görgetett szeméből álló **kavics**, illetve meszes murváshomokkal összekötött, laza **konglomerát**, az alsó-mediterránból (Hidalmási rétegek), a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra eső s 1886-ban megnyitott kavicsgödörből, mely KARDOS JÁNOS és ONÁTS PÉTER birtokosok közös tulajdona. E kavicsbányából eddig évenként mintegy 80—100 halom kavics lett termelve a megyei utak számára.

1665. — *Retteg* (Dési j.).

a) Világos-zöld, finomszemű, mészkarbonátnélküli **dácztuffa**, a község kőbányájából.

b) Halványzöld, finomszemű **dácztuffa**, özv. KÖBLÖS ISTVÁNNÉ kőbányájából. E kőzet mészkarbonátnélküli.

1666. — *Rév-Körtvélyes* (Nagyilondai j.).

Világos-szürke, tömör, bitumenes, felső-eocénkorú, foraminiferás, nummulitos **mészkő** (N. intermediás szint), azon több helybeli birtokos közös tulajdonát képező kőbányából, mely közvetlenül a nagybánya—kolozsvári állami út mellett fekszik. Távolsága a hosszúrévi vasúti állomástól 2 kmtr. A kőzet kavicsolásra, kövezésre és építkezésre használtatik. A vasút építése alkalmával a dës—zsibói vonal hidjaihoz is használták.

1667. — *Sósmező* (Nagyilondai j.).

Barnássárga, tömör, foraminiferás, felső-eocénkorú **mészkő** (N. intermediás szint), a község tulajdonát képező kőbányából, mely a Fácza Magurei nevű hegyoldalban, körülbelül 0·25 kmtrnyire Ny-ra, a nagybánya—kolozsvári állami út közelében fekszik, a hol 1865-ben lett megnyitva. A kőzet mint vagdalt kő 0·25×0·60×0·70 mtr. nagyságú és ennél kisebb darabokban is építkezésekre és azonkívül mészégetésre is használtatik. Építésre vagy 250 mtr³-t, mészégetésre pedig 600—900 mtr³-t használnak évenként.

1668. — *Szék* (Szamosújvári j.).

Sárgás, finomszemű **dácztuffa**, a Kerülőoldal nevű dülőben és sárgás, szemcsésebb **dácztuffa**, a Pirtócz nevű határreszben lévő kőbányából. E két minta mészkarbonátot nem tartalmaz. Egy harmadik sárgás,

szalagos dácztuffa a Várhegy nevű határrészben fekvő kőbányából ellenben meszes. Mind a három kőbánya Szék nagyközség tulajdona.

1669. — *Szelnicze* (Nagyilondai j.).

Sötétes, biotitos és epidotos, palás, kristályos **mészkö** és fehér, közép-durvaszemű, kristályos **mészkö** (márvány), a községtől 3—4 kilométernyire É-ra, a Lápos partja felé előforduló, kiapadhatatlannak látszó mészkötelepből, mely többeknek (BOGYI TIVADAR, gör.-kel. egyház, MÁRK GÁBOR) birtokán fekszik. Eddigél e telepen még sehol sem fejtik a márványt.

1670. — *Sztojkafalva* (Magyarláposi j.).

Szürke, sárgásan tarkázott, tömött, felső-mediterránkorú, lithothamniumos **mészkö**, mely megcsiszolva elég jól fényezhető. A környéken faragva és faragatlanul építőkönek használtatik.

1671. — *Szurduk* (Csákigorbói j.).

Szennyes-barnás, aprószemű, porhanyó, felső-oligocénkorú **homokkő**, br. WESSELÉNYI BÉLA és br. JÓSIKA SÁMUEL Torha sziklás nevű kőfejtéséből, a mely rendszeresen nem műveltetik ugyan, de évenként mégis mintegy 50—100 köbmtr. követ szolgáltat a helyi építkezés czéljaira.

1672. — *Szurduk* (Csákigorbói j.).

Poligén, tarka kvarcz- és részben andezitgörgetegből álló, alluviális **kavics**, mely részint a község, részint pedig br. JÓSIKA SÁMUEL tulajdona. Szükséghez képest ásva, rostálva és rostálatlanul útkavicsolásra szolgál.

1673. — *Tálosfalva* (Csákigorbói j.).

Barnás, konglomerátos, meszes, alsó-mediterrán **homokkő**, a község erdejében 1 kmtrnyire D-re fekvő kavicsbányából, a melyből évenként átlag mintegy 100 köbmtr. kavicsot termelnek, a mit útépítési czélokra használnak fel.

1674. — *Tóthfalva* (Szamosújvári j.).

Világos-zöld, mészkarbonáttartalmu dácztuffa, a községi kőbányából.

1675. — *Tótszállás* (Csákigorbói j.).

Sárgásbarna, aprószemű, kissé csillámos, porhanyó, alsó-mediterránkorú **homokkő**, mely a község és br. JÓSIKA SÁMUEL birtokán mindenütt bőven található és fejthető. Rendes kőbánya nincsen s csakis a szabadon szedett darabok használtatnak fel helyben építkezésre.

1676. — *Tótszállás* (Csákigorbói j.).

Poligén, kvarczit-, homokkő- és részben andezitgörgetegből álló, alluviális **kavics**, a községet átszelő patak medréből. A kavicsásás joga a község tulajdona. E kavicsot a szükséglethez mértén útkavicsolásra használják.

1677. — *Tőkés* (Magyarláposi j.).

Szürke, közepszemű **amfibol-andezit** az Izvora Prelucsból.

1678. — Tötör (Szamosújvári j.).

Szürke- és sárgaszalagos, szemcsésebb **dácztuffa**, mely mészkarbonátot nem tartalmaz, a községi kőbányából.

1679. — Vajdaháza (Csákiigorbói j.).

Kvarcz-és kristályos paladarabokból álló, alsó-mediterránkorú **kavics**, a községi kavicsgödörből, mely 2 kmtrnyire a községtől ÉK-re, dombon fekszik. E kavics csakis a szomszédos viczinális út fentartására szolgál, a miért is az évenként termelni szokott mennyisége igen csekély.

1680. — Víz-Szilvás (Szamosújvári j.).

Sárgás, szalagos, szemcsés, mészkarbonátnélküli **dácztuffa**, a község kőbányájából.

1681. — Zapróc (Dési j.).

Világos-zöldes, mészkarbonátnélküli **dácztuffa**, a községi kőbányából, mely a Kosárgyi dülőben fekszik. Bérloje a Szamosvölgyi vasút r.-t. A bánya 20 kmtrnyire fekszik Zapróc vasúti állomásától, a melyhez 3 kmtrnyi országút, 10 kmtrnyi megyei és 7 kmtrnyi viczinális út vezet. A fejtett darabok átlag 0.5 mtr.³ nagyok s ezeket nyersen, vagdalva és faragottan alkalmazzák. Az évi termelés 150 mtr.³, de szükség esetén több is lehetne. Eddig Dés város és környékének építkezéseinél használták, valamint a megyei utak hidjainál is. Igénybe vették a BETHLEN-család árokaljai kastélyának építésénél, kriptaépítéseknél stb. (M. K. Á. II. 83.)

42. TEMES VÁRMEGYE.

1682. — Bruckenu (Vingai j.).

Túl nyomólag világosszínű, kvarcz- és kvarczitgörgötegből álló, diluviális **kavics**, a m. k. erdészeti kincstár tulajdonát képező s 1882-ben megnyitott kavicsbányából, mely a községtől egy órányira É-ra fekszik. Évenként 2000 köbmt. kavicsot termelnek e ponton, utakra való fedőanyagul.

1683. — Fibis (Ujaradi j.).

Túl nyomólag sárgás, kvarczgörgötegből álló, diluviális **kavics**, ZORLENCZÁN JUON 1894-ben, a községtől 6 kmtrnyire ÉNy-ra, a Valea Fibis dülőben megnyitott kavicsbányájából, melyet DÉNES ZSIGMOND, temesvári építész, utakra való kavicsstermelés céljából bérel. Az évenként termelt kavicsmennyiség 2500—3000 köbmt. közt változik.

1684. — Józseffalva (Rékási j.).

a) Feketésszürke, igen finomszemű, majdnem tömött **bazalt**, az 1894-ben megnyitott kincstári kőbányából, mely a községtől 1.0 kilométernyire É-ra fekszik. Bérloje Kovács Mór (Temesvár) évenként átlag

7000 köbmtr. követ fejtet, mit útburkolati kockává dolgoznak fel vagy pedig úti kavicscsá törnek szét.

b) TRENDLER ADALBERT kőbányája 3·0 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, hol 1888-ban lett megnyitva. Kőzete ugyanaz, mint az előbbi esetben, valamint felhasználásának módja is az előbbiével azonos. Az évi termelés 2600 köbmtrnyire tehető.

1685. — Lippa.

Vörhenyes, középszemű, csillámszegény **biotit-gránit** (gránit), a község tulajdonát képező és emberemlékezet óta mivelés alatt álló kőbányából, mely 2 kmtrnyire ÉK-re, a Maros és az erdélyi országút között fekszik. E kőzetet átlag 0·50 mtr³-nyi darabokban törik és évenként körülbelül 800 köbmtrt használnak fel belőle részint építkezésekre, részint pedig kövezésre.

1686. — Lippa.

Sárgás, középszemű, porozus **kvarczhomokkő**, a felső-krétakorból. E homokkő a községi, körülbelül 1865-ben megnyitott kőbányából való, mely a kincstári erdő és a községi közlegelő közt fekszik. A bánya ez idő szerint szünetel, de azelőtt kőzetét építkezésre és kövezésre használták.

1687. — Lukarecz (Rékási j.).

a) Feketésszürke, finomszemű, gyéren aprólikacsos, tömör **bazalt**, dr. GÁLL JÓZSEF, főrendiházi tag birtokához tartozó kőbányákból, melyek a községtől 1·5 kmtrnyire D-re és ÉK-re fekszenek, a hol azok 1882-ben lettek megnyitva. A kőbányák egyike a Luzsena dülőben fekszik 10 kilométernyire, másika pedig a Zabroni dülőben 11 kmtrnyire a topolovecki vasúti állomástól. A fejtett darabok átlag 0·40—0·50 köbmtr. nagyok és a bányák bérlői: DÉNES ZSIGMOND (Budapest) és KOVÁCS MÓR (Temesvár) évenként 30,000 köbmtrt fejtetnek faragott utczaburkolati kockakövekre, útkavicsolási és építési czélokra. Használják Temes és Torontál vármegye útépítéseihez, Temesvárt utczakövezetre és partvédelemre. Továbbá a környéken terméskő alakjában építkezésekhez és legújában Budapesten az Erzsébet-híd budai feljárójának útburkolására is. (M. K. Á. IV. 96, 98.)

b) Ugyanolyan minőségű **bazalt**, a községi kőbányából, mely 0·5 kilométernyi távolságban DNy-felé 1892-ben lett megnyitva. Bérlője SZÁNTÓ LAJOS (Lukarecz), ki e bányában évenként 7—8000 köbmtr. követ fejtet kockakövekre és útkavicsolási czélokra.

1688. — Rebenberg (Fehértemplomi j.).

Zöldesszürke, aprószemű, kissé csillámos **gnájsz**, a községi igen régi kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re fekszik. A kövek csak a szükséghez képest fejtetnek s csakis nyers, faragatlan állapotban használatnak építkezésekre, alapfalazásokra és udvarok kikövezésére.

1689. — Rebenberg (Fehértemplomi j.).

Barnássárga, középszemű, erősen meszes, szarmatakorú **homokkő**, tele kövülethéjak töredékeivel. E kőzet KREMSER et RICHTER (Fehértemplom), 1881-ben megnyitott s a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányájából való. A fejtett kőlapok mtrnél hosszabbak és évenként 150 köbmtrt fejtenek belőlük épületekhez, hidakhoz való faragott műköveknek és sűreresztek számára.

1690. — Szécsány (Vingai j.).

a) Tarka, homokos-murvás, nagyobb részét kvarcz- és kvarczitgörgétegből álló, diluviális **kavics**, RACSKA AMBRUS 1894-ben megnyitott kavicsbányájából, mely a Valea Fibis oldalán 3 kmtrnyire DK-re fekszik. Évenként mintegy 500 köbmtr. anyagot fejtenek itt vasúti és kocsii töltések kavicsolására.

b) Hasonló **kavics**, STANYIS ILLÉS 1895-ben nyitott kavicsgödreből, mely az előbbinek szomszédságában fekszik. Az évi termelés mennyisége, mely hasonló czélokra szolgál, évenként itt is mintegy 500 köbmtrt tesz ki.

1691. — Sziklás (Rékási j.).

a) Sötétszürke, finomszemű, majdnem tömött **bazalt**, Temesvár sz. kir. város 1882-ben nyitott kőbányájából. A kőbánya tulajdonképen körülbelül 60 fejtési helyből áll, melyek 1—2—3 kmtrnyire fekszenek a községtől É és Ny felé. A fejtett kövek 0.40—0.50 köbmtrresek és az évi termelés mennyisége 32,000 köbmtr., mit kövezőkoczkákra, részben pedig úti kavics előállítására használnak fel.

b) KLEIN MÓR (Sziklás) 1893-ban megnyitott bányája 1 kmtrnyire fekszik É-nak s ugyanazon minőségű **bazaltot** tárja fel. Az évi termelés, mely nyers állapotban építkezésekre használtatik, körülbelül 200 köbmtr.

c) Kovács MÓR (Temesvár) 1895-ben nyitott bányát 1 kmtrnyire a községtől ÉNy felé és évi termelése 6000—7000 köbmtr., mit útburkolati kövek és úti kavics előállítására használnak.

1692. — Szilas (Buziási j.).

Zöldesszürke **fillit**, melyet a községi kőbányában fejtenek és közönséges falazásokra használnak.

1693. — Varadia (Verseczi j.).

Barnás. oolitos, porozus, jóformán kizárólag foraminiferákból álló, szarmatakorú **mészkö**, a község igen régi, 1 kmtrnyire É-re fekvő kőbányájából. E kőzet összefüggő, nagykiterjedésű padokban fordul elő, úgy hogy belőle tetszésszerint fűrészselhetők ki a tömbök. Fűrészelve annál könnyebben eszközölhető, mivel bányanyirkos állapotban puha; kiszáradva azonban keményebbé válik. Évenként csak mintegy 25 köbmtr. követ fejtenek e bányában, mit fűrészelve, idomított darabokban főleg hidépítésekhez szoktak használni.

1694. — Varadia (Versecei j.).

Zöldes, középsemű muszkovitgnájsz a községi, igen régi kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire É-ra, a közlegelőn fekszik. A palásan hasadó kövek 0·60—0·80 mtr.² nagyságú, olykor mtrnél hosszabb táblákban is fejthető. Az évi termelés átlag 250 köbmt., mit a községben nyers állapotban falazásokra szoktak használni.

1695. — Versecz r. t. v.

a) Fekete és fehér, foltos-csikos, öregsemű gnájsz, kiválott nagy orthoklászikkrel, ú. n. szemes gnájsz, a versecei Várhegy ÉNy-i lejtőjéről, hol a Kudriczra vezető út mentén, 3—5 kmtrnyi távolságban a városnak három, GLÖCKNER J., WALTNER J. és FISCHER J. versecei lakosoknak pedig 1—1 bányája van. A fejtett darabok nagysága 0·12—0·05 mtr.³ közt változik. Fejtés csak megrendelésre történik, évenként bizonytalan mennyiségben.

b) Világosabb színű, öregsemű gránitos gnájsz, fekete és fehér csillámmal, az ú. n. Majdán dülőben, a várostól 8 kmtrnyire ÉK-re, a kudriczi út mellett fekvő városi kőbányából.

Mind a két gnájszmódosulat terméskő alakjában építkezéseknél, úgszintén kövezésre is használtatik.

43. TOLNA VÁRMEGYE.

1696. — Apáti (Völgységi j.).

Vörös, öregsemű, nagy földpátjainál fogva porfirosnak mondható biotit-gránit (gránitit), a gr. APPONYI GÉZA (Högyész) uradalmához tartozó üveghutai kőbányából. Kellőképen feltárva, műkövek előállítására volna ezen kőzet alkalmas.

1697. — Múza (Völgységi j.).

Szürkésfehér, finoman szemcsés biotit-amfibol-andezit.

1698. — Mórággy (Völgységi j.).

Vörös, öregsemű, porfirosan szemcsés biotit-gránit (gránitit), a községi kőbányából, melyet 1901-ben KORNIS KÁROLY (Budapest) nyitott és bérel.

44. TORDA-ARANYOS VÁRMEGYE.

1699. — Borév (Toroczkói j.).

Fehéres, kristályos-szemcsés mészkő, a Jára-völgy szurdoki szorosából.

1700. — Csűrűlye (Tordai j.).

Mostkori lejtőtörmelék, melynek anyagát a középeocénkorú felső durvamész-rétegek szolgáltatják. E törmelékes kavicsban 1860 óta létezik

bánya, mely 3 kmtrnyire fekszik a községtől D-re. Tulajdonosa a csürülyei közbirtokosság. E mészkőtörmeléket kisebb mennyiségben fejtik és nyers állapotban utak kavicsolására használják.

1701. — Csürülye (Tordai j.).

Tarka, mészkő-kötőszerral összetapasztott kvarczkonglomerát, átlag mogyoró nagyságú szemekkel, a szarmatakorú ú. n. feleki rétegek csoportjából. A bánya, a melyben ezen konglomerátos homokkő előfordul, a községtől 1 kmtrnyire fekszik É-ra és a községnek tulajdona. Megnyitásának éve 1892. A kis mennyiségű évi termelést részint házak építésére, részint pedig utak kavicsolására használják.

1702. — Hidas (Felvinczi j.).

a) Világos-sárga, aprószemű, ritkás, felső-mediterránkorú lajta-mészkő. A kőbánya, mely 1870-ben Hidas községe által nyitattott meg, 1 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a Székelykő hegység K-i oldalában. Ebben a kezdetleges kőbányában 0·5—1·0 köbmtr. nagyságú darabok fejtetnek, évenként átlag 90 köbmtr. mennyiségben, a melyet nyers állapotban falakhoz és alapozásokhoz, faragottan pedig lépcsők, vályuk, sírkövek készítésére használnak. A múltban pedig a vasút építése alkalmával át-ereszek, hidak és egyéb műtárgyak építésére is használtatott. Magán-építkezéseknél Tordán, Nagyenyeden, Balázsfalván stb. használták.

b) Világos-sárga, aprószemű, ritkás felső-mediterránkorú lajta-mészkő. A kőbánya, mely a század eleje óta létezik, 2 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a Székelykő hegység K-i oldalában; a kőbánya Felvincz vasúti állomástól 18 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa POPA TÓDOR, ki e közetet 0·5—1·0 köbmtr. darabokban nyers és faragott állapotban ugyanazon czélokra értékesíti mint az előbbi esetben. (M. K. Á. IV. 29.)

1703. — Koppánd (Tordai j.).

Szennyes fehérszínű, sötétzöldes augit-porfirit törmelékkel telt felső-mediterránkorú lajtamészkő, gr. KÁROLYI SÁNDOR, budapesti lakos, kőbányájából. A kőbánya, mely emberemlékezet óta áll használatban, 3 kmtrre fekszik a községtől Ny-ra, s a belőle fejtett nyers darabok a koppándi uradalmi intézőségtől építkezésre használtatnak.

1704. — Koppánd (Tordai j.).

Hófehér, finomszemű gipsz, a felső-mediterránkorú mezősegi rétegek csoportjából. A gipszbánya, mely 1890-ben nyitattott, Koppánd községtől 2 kmtrnyire DNy-ra, a községi legelőn fekszik. A bánya bérlője KRAUSZ JAKAB Tordán, 0·02—0·05 köbmtr. nagyságú darabokban évente mintegy 2—300 köbmtrt küld fel Budapestre és más helyekre.

1705. — Lunka (Toroczkói j.).

Szürke, középszemű biotit-amfibol-dáczit. A kőbánya 1889-ben nyitattott meg, s CSISZÁR LAJOS (M.-Vásárhely) tulajdona. A kőbánya a község-

től 1 kmtrnyire É-ra, a torda-topánfalvi úttól pedig Ny-ra fekszik. E kőzet nagy tömbökben fordul elő, a melyekből 0·20 köbmteres járdakoczkát, de néha egészen 2·00 hosszú sirköveket is készítenek.

1706. — *Mészkö* (Tordai j.).

Hófehér, finomszemű **gipsz**, a felső-mediterránkorú mezőszégi rétegek csoportjából. Ez előfordulás dr. KOCH ANTAL szerint (I. Torda vidéke magyarázó szöveg a m. kir. földt. int. részletes geol. térképének 19. zóna XXIX. rovat számú lapjához) 12 mtr. vastag, fehér réteggpadot képez. A községtől ÉNy-ra fekvő kőbánya, mely 1890-ben nyitattott meg, Mészkö község tulajdona. Bérelője KRAUSZ JAKAB (Tordán) innen is évente mintegy 200—300 köbmtrt küld további feldolgozás végett Budapestre és más helyekre.

1707. — *Szind* (Tordai j.).

a) Világos sárgás-szürke, tömör, felső-mediterránkorú **lajtamészkö**. Ezen ősrégi kőbánya közvetlenül a község nyugati szélén fekszik. Tulajdonosa Szind község, bérelője JÓNÁS ELEK, Tordán. E bányában átlag 1·2 köbmteres darabok termelődnek, a melyek nyers alakban épületek alapozásához, pincze-falakhoz, részint pedig egész épületekhez használatnak. Az évi átlagos termelés 6—8000 köbmtrre becsülhető.

b) Világos barnásszürke, tömör, foraminiferás, felső-mediterránkorú **mészkö**, BORS ALBERT, szindi lakos kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. A kőbányát, melyet 1893-ban nyitottak meg, JÓNÁS ELEK (Torda) bérlő. Ezen kőzet átlag 0·05—0·1 köbmtr. nagyságú darabokban fejthető, évenként átlag 5—6000 köbmtr. mennyiségben, mi főleg mészetésre használatik.

1708. — *Torda-Szt-László* (Alsó-járai j.).

Barnásvörös, felső krétakorú **mészkö**, hippuritok fehér átmetsetével, az Aranyos völgy felső részéből. Ezen kőzet tetszetős színénél és rajzolatánál fogva finomabb díszmunkákra volna alkalmazható.

1709. — *Túr* (Tordai j.).

Világosszürke, foltos, felső-jura-(malm-)korú **mészkö**. A kőbánya, a melyben ezen kőzet előfordul, a község tőszomszédságában, a Kőhegy nevű dűlőben fekszik és ősrégi idők óta van megnyitva. Tulajdonosa Túr községe, bérelője HOROVICZ SÁMUEL, Kolozsvárt. Ezen kőzet kisebbrészt építkezésekre, nagyobbrészt — évenként átlag 600 kavicsprizma — pedig útkavicsolásra használatik.

45. TRENCSÉN VÁRMEGYE.

1710. — *Alsó-Hricsó* (Vágbesztercei j.).

Szürkésfehér, foraminiferás eocénkorú **mészkö**, mely egyforma minőségben a községi és a GRÜN KÁROLY-féle bányákban, a községtől

1·5 kmtrnyire DK-re található. Az előbbi régi idő óta létezik, az utóbbi pedig 1894 óta. E két kőbányában évente átlag 1000 köbmtr. anyagot fejtenek útkövezésre és kavicsolásra.

1711. — *Alsó-Mélyesd* (Vágbesztercei j.).

Szürke, finomszemű, erősen meszes, felsőkrétakorú **homokkő** (orlovei homokkő), a községtől 1·1 kmtrnyire DNy-ra fekvő községi kőbányából, melyben évenként átlag 900 köbmtr. követ fejtenek utépítésre, valamint épületi kőnek is. A bánya megnyitásának éve 1878.

1712. — *Alsó-Mostyencez* (Vágbesztercei j.).

Szürke, kissé homokos, fehér mészpáteres **mészkkő**, a község tulajdonát képező Szkalicze nevű kőbányából, mely 2 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Évenként az átlag 0·30—0·40 köbmtr. nagyságú kövekből 50—60 szekérrel hordanak el innen az állami út kavicsolására.

1713. — *Beczkó* (Trencsényi j.).

Barnás-szürke, tömött, jurakori **mészkkő**, a község tulajdonát képező kőfejtőhelyről, mely a községtől 0·5 kmtrnyire D-re fekszik. Neve Szkalicza. Évenként több-kevesebb használtatik ezen kőzetből utikavics előállítására.

1714. — *Bella* (Zsolnai j.).

Barna, tömött, vékony fehér mészpáteres rétiakori **mészkkő** (kőszeni mész), a községi, mintegy 2 kmtrnyire DK-re eső, 1880-ban megnyitott Hore Belly nevű kőbányából. A bányát EICHENBAUM IZRAEL (Várna) bérlő, ki évenként mintegy 500—800 köbmtr. mészkkövet fejtet mészégetés céljából.

1715. — *Bellus* (Illavai j.).

Barnászvörös és szürke, tömött fehér mészpáteres jurakori **mészkkő**, a községi, már emberemlékezet óta fenálló kőbányából, mely a Szlatina nevű dűlőben, a községtől 3 kmtrnyire D-re fekszik. A termelt kövek maximális nagysága 1 köbmtr. A termelés átlagos évi mennyisége 100 köbmtr., mit nyersen közönséges építkezésekre, megfaragva hidak és útáterekekre használnak.

1716. — *Budatin* (Kiszuczaújhelyi j.).

Szürke, meszes alapanyagú, mészpáteres, durva **kvarcshomokkő**, a felső-krétából (orlovei homokkő), a községtől 1—3 kmtrre É-ra fekvő községi területekről, hol már 1865 óta fejtenek 0·1—0·2 köbmtrnyi követ, melyeket nyersen építkezésekre használnak. Az évi termelés mindössze csak 30 köbmtrre tehető. A zsolnai posztógyár építésénél (1897) azonban nagyobb mennyiségben alkalmazták e követ. (M. K. Á. IV. 109.)

1717. — *Brodnó* (Kiszuczaújhelyi j.).

Világosszürke, tömött, neokomkorú (aptychus) **mészkkő**. E litografkőszerű anyag GRIMM KÁROLY (Rassó) kőbányájából való, mely 0·6 kmtr-

nyire fekszik a községtől É-ra. A bánya 1865-ben lett megnyitva. A termelt kövek átlagosan 1—3 mmásányiak. Nyersen építkezésekhez, összezúzva pedig útkavicsolásra használják. Évenként mintegy 40 köbmtrt fejtenek belőle.

1718. — Dobra (Illavai j.).

Sötétszürke, tömött, fehér mészpáteres liaszkorú **mészkö**, a községi, 1840-ben megnyitott s tőle 0·25 kmtrnyire ÉK-ra fekvő Szkalicki nevű kőbányából. Bérelője SZMETANA ADOLF, ki évenként 2000 kmtrt termeltet utikavics előállítására céljából, továbbá ház- és hidépítkezésekhez. (M. K. Á. II. 2.)

1719. — Domanitz (Vágbesztercei j.).

Világosszürke, finomabb és durvább szövetű meszes dolomit eocénkorú konglomerátja (szulyói kgl.) gr. ERDÖDY IMRE (Galgócz) kőbányájából. A bánya 2 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra a Vág-Beszterczére vezető út mellett. Nyers állapotban közönségesebb építkezésekre, faragva vízi művekre is használtatott. Jelenleg a bánya nem műveltetik.

1720. — Drietoma (Trencsényi j.).

Világosbarna, tömött, fehér mészpáteres liaszkorú **mészkö**. CHORINSKY-NICZKY FILEMONA grófnő 1875-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől fél órányira Ny-ra, a Skalicki hegylegelőn terül el. Az átlagos évi termelés 50 kmtr., mit összetörve úti kavicsul használnak.

1721. — Dubkova (Puchói j.).

Szürke, kissé csillámos és meszes eocénkorú **homokkö**, a községi kőbányából, mely 1 kmtrre fekszik ÉNy-ra. Bérelője PRESSER SALAMON, megnyitásának éve 1894. Ez a kőzet faragva síremlékekre, emlékkövekre, hidépítkezésekre stb. használtatik.

1722. — Dubnicz (Illavai j.).

a) Barnás, liaszkorú **mészmárga**, a községi, 1871-ben megnyitott, s a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, a melyből a fejtett kőlapok csakis helybeli építkezésekre használtatnak.

b) Barna, foltos **mészmárga** (pecten-lenyomattal), D'HARCOURT IPHIGENIA grófnő 1869-ben megnyitott kőbányájából, mely 0·15 kmtrnyire a községtől DK-re fekszik. Ezen kőbánya terményei csakis az uradalomban szolgálnak építkezésekre.

1723. — Dubnicz (Illavai j.).

Világosszürke, törmelékes, finomszemű liaszkorú **homokkö**, a község régi, annak DK-i oldalán 0·5 kmtrnyi távolságban fekvő kavicsoló bányájából, melynek terménye kerti utak kavicsolására szolgál.

1724. — Dunajó (Kiszuczaujhelyi j.).

Szürke, finomszerű, meszes, finóman csillámos és glaukonitos, eocén (magura) **homokkö**, DEUCHT SAMU (Csacza) 1869-ben, a kassa-oderbergi

vasút közelében, 1 kmtrnyire a községtől Ny-ra, a Potocsna Grapa dülőben megnyitott kőbányájából. Évenként 2000 kbmtrt fejtenek, mit a kassa-oderbergi vasút r. t. építkezésekre használnak.

1725. — *Farkasd* (Vágbesztercei j.).

a) Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), az ú. n. Bas Kech urbéri telek tulajdonosainak kőbányájából, mely 1885-ben lett a községtől 0·2 kmtrnyi távolságban megnyitva. Évenként a 0·25—0·40 kbmtr. nagyságú kövekből mintegy 1000 kbmtrt fejtenek különböző építkezésekre.

b) Barnásszürke, aprószemű, meszes, de helyenkint nagyobb kvarczkavicsokat is tartalmazó **homokkő**, a községtől É-ra, az országút mellett fekvő községi kőbányából, melynek közete hasonló czélokra szolgál, mint az előbbi.

1726. — *Felső-Kocskócz* (Illavai j.).

Barna, aprószemű, meszes és fehér mészpáteres, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi, körülbelől 1845-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrre ÉK-re fekszik. A bánya neve Nad noszicze. Évenként mintegy 150 kbmtr. anyagot fejtenek belőle, mit nyersen és faragott állapotban a vasut építése alkalmával használtak, valamint hidak melletti partvédművek építésére is használnak.

1727. — *Felső-Lieszkó* (Illavai j.).

Barna, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi, egynegyed órányira K-re fekvő kőbányából, melyet nyersen a helybeli építkezésekhez használnak.

1728. — *Felső-Mélyesd* (Vágbesztercei j.).

Szürke, középszemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi régi s a községtől 0·8 kmtrre É-ra fekvő kőbányából, mely azonban jelenleg üzemben nincsen.

1729. — *Felső-Motesicz* (Báni j.).

Sárgás, eocénkorú, nummulitos **mész-kő**, a község régi kőbányájából, mely közvetlenül a község nyugati oldalán fekszik. A termelt kövek átlag 0·20—0·35 kbmtr. nagyok, az évi termelés pedig 350 kbmtr., mit alapfalazásokra és útkavicsolásra használnak.

1730. — *Felső-Mostyenez* (Vágbesztercei j.).

Durvaszemű, eocénkorú, meszes **dolomit-konglomerát** (szulyói kgl.), a községi, emberemlékezet óta létező s a községtől 3 kmtrnyire K-re fekvő Za uvozom nevű kőbányából. E kőbányát ez időszerint nem használják még útkavicsolásra sem.

1731. — *Felső-Ozor* (Báni j.).

Szürke, aprószemű, lazább összetartású **piroxén-andezittufa**, a község emberemlékezet óta fennálló kőbányájából, mely a községtől 2 kmtr-

nyíre ÉNy-ra, a Ruszkócz-féle huzódó dombos vonulat K-i oldalán fekszik. A termelt kövek átlag 0·25—0·40 köbmt. nagyok; az évi termelés pedig 500 köbmt., mit ház és útépitésre használnak.

1732. — *Felső-Szrnje* (Puchói j.).

Vörös, fehér mészpáteres, jurakorú **mészkö**. Ezen tömött, márvány-szerű mészkö DREHER ANTAL (Bécs) kőbányájából való, mely a megyei közút mellett és egyszersmind a vasuti állomás tözsomszédságában mintegy 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől. A bánya 1883-ban lett megnyitva és jelenleg PISETTA GIOVANNI BAPTISTA kőfaragónak van bérbe adva. E kőzet egészen 0·60 köbmtres darabokban fejthető. Eddigelé mészégetésre, útkavicsolásra és vasuti töltések alépitményeibe használták; faragott állapotban pedig vasuti műtárgyak készítéséhez és Trencsén-Tepliczen magasépitményekhez szolgált e kőzet. Az évi termelés 2000- 6000 köbmt. (M. K. Á. IV. 3.)

1733. — *Hattne* (Vágbesztercei j.).

Vöröses, középszemű, krinoidás dogger-**mészkö**, emberemlékezet óta a község tulajdonát képező s a községtől 0·5 kmtrre ÉNy-ra létező kőbányából. E kőbányából a mészkö csak szükség esetén lesz fejtvé, évenkint csekély és bizonytalan mennyiségben. Nyersen, mint épületkö alkalmaztatik.

1734. — *Horelicz* (Csacjai j.).

Szürke, többé-kevésbé finomszemű, gyéren csillámos, kissé meszes, glaukonitos, eocénkorú (magura) **homokkö**, DEUCHT SAMU (Csacza) 1872-ben megnyitott kőbányájából, mely a Grapa-Potocsna dülőben, az országút közvetlen közelében, a község mellett nyugatra fekszik. Évenkint 500—1000 köbmt. fejtének benne, mit nyersen és faragva házak, hidak építésére, valamint magasépitményekre is használnak.

1735. — *Hrabove* (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-krétakorú **homokkö** (orlovei homokkö), a község tulajdonát képező, 1870-ben megnyitott s tőle Ny-ra fekvő kőbányából, melyben különböző építkezésekre évenkint átlag 600 köbmt. anyagot fejtének. Használják e követ a környékbeli műutak és műtárgyaiknak építéséhez és jókarban tartásához, továbbá mint természetkövet Nagy-Bittsén magasépitményekhez. A bánya bérlője GRÜN K. (Rassó). (M. K. Á. IV. 113.)

1736. — *Hricsó-Váralja* (Vágbesztercei j.).

Világosszürke, foltos, felső-kréta korú **mészkö**.

1737. — *Hricsó-Váralja* (Vágbesztercei j.).

Barnásszürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkö** (orlovei homokkö), a br. POPPER LIPÓT örököseinek tulajdonát képező, 1884-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrre K-re, völgyben fekszik.

E bánya, mely azelőtt közönséges épületköveket szolgáltatott, jelenleg nincsen üzemben.

1738. — Illava.

Szürke, tömött, bitumenes, jurakorú mészkő, a község erdőbirtokosainak 1883-ban megnyitott kőbányájából, mely 2 kmtrre DK-re a Battyina nevű fenyőerdő tövében fekszik. Átlag 400 köbmtr. követ fejtenek itt, valamint az ide közel fekvő másik bányában is a felső-porubai völgyben, mit nemcsak nyersen, hanem műkövekké megfaragva, különböző építészeti czélokra használnak.

1739. — Jablonófalv (Vágbesztercei j.).

Barnásfehér, finomszemű, meszes és kovás, felső-kréta korú márga, a községtől 1·4 kmtrre Ny-ra, a községi 1880-ban megnyitott kőbányából. Átlag 800 köbmtrt fejtenek e bányában útkavicsolásra, de részben építkezésre is.

1740. — Kis-Kolacsin (Illavai j.).

Szürke, az elválási lapokon vasrozsdaszínű, liaszkorú mészmárga, a községi, 1890-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 0·2 kmtrre DK-re fekszik. Ez a kőzet csakis a község saját építkezési czéljaira szolgál.

1741. — Kis-Ugyics (Vágbesztercei j.).

Barna, aprószemű, meszes, felső-kréta korú homokkő (orlovei homokkő), a községi, 1888-ban megnyitott kőbányából, mely 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re. Az évi átlagos termelés 30 köbmtr., mit nyers állapotban kizárólag partvédművek építésére, csekély részben pedig alépítményeknek faépületek alá használnak.

1742. — Krivoszúd-Bodovka (Trencsényi j.).

Vörhenyesfehér, diaszkorú kvarczit-homokkő, a községi, 1890-ben a Szobotyistye dűlőben, a községtől 1 kmtrre É-ra megnyitott kőbányából, a melyben évenként átlag 40—50 köbmtr. kő fejtetik. Ezen kőzet nyers állapotban védművekre, gátakra és községi utakra használtatik.

1743. — Lédecz (Illavai j.).

Barna, tömött, kovás, jurakorú mészkő, LÉDECZI SCHENK ADOLF, 1888-ban megnyitott bányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire ÉK-felé fekszik. Ezen anyag portland-czement készítésre szolgál és évenként mintegy 2500 köbmtrt fejtenek belőle.

1744. — Liborcsa-Dvorecz (Puchói j.).

Világosbarna, eocénkorú homokkő, a Skalka nevű lelethelyről.

1745. — Liszicza (Zsolnai j.).

Barna, vasokkeres, meszes, finomszemű, felső-kréta korú homokkő (orlovei homokkő), mely a község körül bárhol fejthető és község lakóitól közönségesebb falazásokhoz használtatik.

1746. — Lyetava-Lucska (Zsolnai j.).

Sárgásfehér, hasadozott, finomszemű, felső-kréta korú (chocs) **dolomit**, a községi kőbányából, mely 0·2 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re, közel a megyei úthoz. Átlag 50 kmtrt fejtenek e bányában, mit mészégetésre használnak.

1747. — Luki (Puchói j.).

a) Szürke, finomszemű, kissé csillámos és meszes, eocénkorú, magura **homokkő**, SZITÁNYI ERNŐ (Vaszka) kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra, a Strazsna Chorkor dülőben fekszik. E kőzet nyers és faragott állapotban használtatik, még pedig síremlékekre, járdakövekre és mindenféle építkezésekre.

b) Ugyanazon kőzet fordul elő a szomszédos bányában is, mely az előbbi mellett fekszik és emberemlékezet óta létezik. Felhasználása ugyanolyan, mint az előbbi kőzeté. Mind a két bányát TAUSZK ALAJOS (Lissza) bérli. E bánya 1883 óta szünetel.

1748. — Machnács (Báni j.).

Szürke, finomszemű, felső-kréta korú (chocs) **dolomit**, gr. GELDERN GOSWIN (Felső-Motesicz) kőbányájából, mely a községtől 5·5 kmtrnyire É-ra, a Machnács-hegy D-i oldalán fekszik. A termelt kövek 0·16—0·30 kmtr. nagyok. Az évi termelés kitesz 200 kmtrt, mit kizárólag útkavicsolásra használnak. A bánya megnyitásának éve 1889.

1749. — Milochó (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, kissé meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei), a község tulajdonát képező, emberemlékezet óta létező Sztavna nevű kőbányából, mely a község É-i végétől 1 kmtrnyire É-ra fekszik. A fejtethető darabok átlagos nagysága 0·30—0·50 kmtr. Ezen kőzet több év előtt útkavicsolásra használtatott; jelenleg azonban szünetel a bánya.

1750. — Misén (Illavai j.).

Szürke, litografkőtömöttségű, palás, neokom (aptychus) **mész**kő, a községi, 1886-ban megnyitott s tőle 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, a melyből évenként átlag 100 kmtr. anyagot fejtenek útkavicsolásra és alapzatépítésre.

1751. — Morva-Lieszkő (Trencsényi j.).

Világosbarna, liaszkorú, crinoidás **mész**kő, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉK-re két kőbányában fordul elő, a melyek közül az egyik gr. PONGRÁCZ EDÉÉ (Révfallu), a másik pedig a községé. Mind a két bánya 1830-ban lett megnyitva. A fejtett kő mennyisége évenként átlag 80 kmtrre rüg, mit házalapozásokra és útkavicsolásra használnak.

1752. — Morva-Lieszkő (Trencsényi j.).

Barna, kissé meszes, aprószemű, felső-kréta korú kárpáti **homokkő**, BERGER MÓR (Alsó-Szernye) kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire

fekszik DK-re. A kőbánya, mely csak magánhasználatra szolgál, 1880 óta létezik.

1753. — Nagy-Kolacsin (Illavai j.).

Szürke jura-mészkö, a községi, igen régóta fenálló bányából, mely a községtől 0·2 kmtrnyire fekszik DK-re. Ez a kőzet csupán csak a községben alkalmaztatik nyersen, mint építőkö.

1754. — Nagy-Kolacsin (Illavai j.).

Barnás, felső-kréta korú (choes) dolomit, ANDAHÁZY PÁL 0·2 kmtrnyire DK-re fekvő igen régi kőbányájából, melynek kőzete kizárólag csak az uradalomban talál alkalmazást.

1755. — Nagy-Ugyics (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú homokkő (orlovei homokkő), a községi, 1835-ben megnyitott kőbányából, mely 1 kmtrnyire DK-re fekszik. Az évi kőtermelés változó, egészen 300 kmtrig (1889). Eddig csak nyers állapotban használták épületekhez, útkavicsolásra és partvédművekhez.

1756. — Nemes-Kvassó (Vágbesztercei j.).

a) Világosbarnás, durvaszemű, eocénkorú, meszes dolomit-konglomerát (szulyói konglomerát). A Hole vrh nevű kőbánya, mely már emberemlékezet óta létezik, a nemes-kvassói lakosok tulajdona. Fekvése 2 kmtr. D-re. E bánya jelenleg nincsen használatban.

b) Hasonló kőzet a Rohata Huboké nevű bányából, mely a VISNYOVSKY és KVASSAY családok tulajdona. Ez időszertint azonban ezen igen régi bánya, melynek anyaga kavicsolásra alkalmas volna, szintén szünetel.

1757. — Nemsova (Puchói j.).

a) Világosbarnás, szemcsés, jurakori mészkö, egyes szarukőerekkel. A bánya, mely a r. kath. plébánia és PRNO PÁL tulajdonosoké, 1866-ban lett a Vlára-folyó jobb partján megnyitva. Távolsága a községtől 1·5 kmtr., a hozzáférés azonban rossz, mert a bányán kívüli talaj süppedékes. Évenkint 15—20 kmtr. követ fejtenek egészen 0·75 kmtr. nagyságban, mit nyersen védgátak és házalapozásokra használnak, faragva pedig vasúti műépítkezésekre is alkalmas.

b) Hasonló, szintén szarukőeres mészkö fordul elő a községtől 0·8 kmtrnyire É-ra, a Vlára-folyó mellett fekvő Szobotisesó nevű kőbányában, mely 1885-ben lett megnyitva s melynek kőzete, évenkint átlag 120 kmtr., kőzutak kavicsolására és házalapozásokra szolgál.

1758. — Nezbud-Lucska (Zsolnai j.).

Sötétes-barna, fehér mészpáteres, bitumenes, tömött, rétiakorú mészkö, a községi, 1 kmtrnyire K-re fekvő kőbányából, melyben a kassaoderbergi vasút számára termelnek zúzott kavicsot. Ezt a bányát 1873-ban nyitották meg.

1759. — Nezbud-Lucska (Zsolnai j.).

Szürkésfehér, finoman szemcsés, felső-kréta korú (choes) **dolomit**, a község É-i tőszomszédságában fekvő községi kőbányából, melyből LANG SAMU (Sztrecsnó) bérlő úti kavicsot termeltet. A bánya megnyitásának éve 1873.

1760. — Noszicz (Puchói j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi, mintegy 1835-ben megnyitott s a község K-i végén, hegyoldalban fekvő kőbányából, melyből évenként átlag 300 kmtr. követ fejtenek magasépítményekhez, részint pedig a Vág vize melletti partvédművek építéséhez.

1761. — Okrut (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi, 1883-ban megnyitott bányából, mely 0·5 kmtrnyire, a községtől K-re fekszik. Rendes kőbánya-üzem nincsen, a bánya megnyitásakor mintegy 60 kmtr. követ fejtettek építkezésre és partbiztosításokhoz.

1762. — Orlové (Vágbesztercei j.).

Szürke és sárgás, finomszemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a község tulajdonát képező, igen régi kőbányából, mely tőle 0·5 kmtrnyire É-ra fekszik. A fejthető kövek méretei a köbmttr érik el. Rendszeres bányaüzem nincsen, évenként jelenleg csak mintegy 40 kmtr. lesz fejtve partvédművek építésére.

1763. — Pastina-Závada (Vágbesztercei j.).

Barna, apróbb szemű, meszes cementű, eocénkorú kvarcz és mész **konglomerát** (szulovi konglomerát), a község tulajdonát képező régi, s tőle 0·6 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, mely azonban jelenleg szünetel.

1764. — Peklina (Vágbesztercei j.).

Világosszürke, durvábbszemű, meszes kötőszertű, eocénkorú mész és kvarcz **konglomerát** (szulovi konglomerát), a községi régi s tőle 0·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő bányából, mely azonban jelenleg üzemben nincsen.

1765. — Pelyvás (Vágbesztercei j.).

Szürke, tömött, fehér mészpáteres, bitumenes, liaszkorú **mészkö**, a Kis-Maninban, a községtől 0·5 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányából, mely br. POPPER tulajdona, ki azt 1875-ben nyitatta meg. Az átlag 0·30—0·40 kmtr. nagyságban fejthető kövekből évenként mintegy 1500 kmtrt fejtenek útkavicsolási célokra.

1766. — Pelyvás (Vágbesztercei j.).

Világosbarnás, tömött, jurakorú **mészkö**, a községtől mintegy 0·2 kmtr. távolságban DK-re a Kis-Maninban, a hol hg. HOHENLOHE (Rassó)

1881-ben nyitattott kőbányát. E helyen évenként 1000 kmtrt termelnek úti kavics előállítására czéljából.

1767. — *Pelyvás* (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő) a község tulajdonát képező, 1875-ben megnyitott kőbányából, mely tőle 1 kmtrnyire D-re fekszik. Évenként átlag 1200 kmtr. követ fejtenek benne 0·40—0·60 kmtr. nagyságban, különböző építkezési czélokra.

1768. — *Pjecho* (Puchói j.).

a) Húsvörös, tömött, fehér mészpáteres, jurakorú **mészkö**, a községi kőbányából, mely a községtől 3·5 kmtrnyire ÉNy-ra, a Bzoviki nevű tájon fekszik, hol az 1865-ben lett megnyitva. A termelt kövek átlagos nagysága egészen 0·80 kmtr., az évi termelés mennyisége 80—100 kmtr., mit csupán nyers állapotban, faragatlanul használnak alépitményekre és közutak kavicsolására.

b) Fehéres, tömött, szarukő-gumós jura-**mészkö**, MAJERSZKY BÉLA 1895-ben megnyitott Bzoviki nevű kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E kőzet csupán közutak kavicsolására használtatik.

1769. — *Podluzsány* (Báni j.).

Szürkés-fehér, finomszemű, felső-kréta korú (chocs) **dolomit**, gr. ZAY ALBERT (Zay-Ugrócz) kőbányájából, mely 3 kmtrnyire É-ra, a Zlobini erdő ÉNy-i oldalán fekszik. A termelt kő, évenként átlag 550 kmtr., útkavicsolásra szolgál. E bánya igen régi.

1770. — *Poluszje* (Zsolnai j.).

Hamvasfehér **dolomit**-liszt (f. krétakorú chocs-dolomit), a községtől 1·6 kmtrnyire ÉNy-ra, a megyei út mellett fekvő Tuszta hora nevű községi dolomitbányából, melyből ROTTERMANN SAMU (Zsolna) évenként mintegy 100 kmtrnyi anyagot szikvízgyártásra szitáltat.

1771. — *Porubka* (Zsolnai j.).

Barnás, foltos, tömött, alsó-kréta korú **mészkö** (neokom aptychus mészkö), a községi, 1·6 kmtrnyire K-re, közel a vármegyei úthoz fekvő s 1886-ban megnyitott Sztrány nevű kőbányából, melyből RUTTKAY EMIL sztránszkei lakos évenként mintegy 800 kmtr. anyagot úti kavics előállítására fejtet.

1772. — *Predmér* (Vágbesztercei j.).

Barnás, tömör, kövületes, krétakori **mészkö**, a községi Szalka nevű kőbányából, mely a predmér-nagybittsei vasúti állomástól fél kmtrnyire fekszik. Bérloje GRÜN KÁROLY (Rassó), ki évenként mintegy 1500 kmtr. követ tört. mit terméskő alakjában partvédőművek és műutak építésére használnak. (M. K. Á. IV. 10.)

1773. — *Predmér* (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei

homokkő), a községi, 1868-ban a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re megnyitott kőbányából, melyben évenként átlag 600 köbmr. követ fejtenek közönséges építkezésekre, valamint útkövezésre és kavicsolásra.

1774. — *Prejtha* (Illavai j.).

Vörhenyes, fehér mészpáteres, liaszkorú **mészmárga**, a községi, régóta létező kőbányából, mely 0·2 kmtrnyire DK-re fekszik. E kőzet csakis helybeli építkezésekre szolgál.

1775. — *Rajecz* (Zsolnai j.).

Világos és sötétebb barna, bitumenes, fehér mészpáteres, jura **mészkö**, a községi kőbányákból, melyeknek neve és fekvése a következő: a) Laskovecz, 2 kmtrnyire É-ra; b) Kjapeszka, 3 kmtrnyire É-ra és c) Vojtova, 2 kmtrnyire DNy-ra. Ezen anyagok nyersen nagyobb darabokban falazásokra vagy összeaprítva úti kavicsnak használatnak. A bányák régiek.

1776. — *Rajecz* (Zsolnai j.).

Barnásfehér, felső-kréta korú (chocs-) **dolomit-porond**, a község Baranova nevű kavicsoló bányájából, mely 3 kmtrnyire DNy-ra fekszik. Ezen anyag csakis útkavicsolásra használatnak. A bánya régi.

1777. — *Rassó* (Vágbesztercei j.).

Szürke, meszes **homokkő** a felső-kretából (orlovei homokkő), a község tulajdonát képező, 1885-ben megnyitott kőbányából, mely 3 kmtrnyire fekszik a rassói völgyben D-re. Évenként átlag 500 köbmr. követ fejtenek benne különböző építkezési czélokra.

1778. — *Rovne* (Bittsei j.).

a) Világos-barnás, aprószemű, meszes és kissé csillámos, eocénkorú **magura-homokkő**, BRESCSÁR PÁL Bjescsári kőbányájából, mely a községtől félóránnyira É-ra, a vármegyei út mellett fekszik, hol az 1891-ben lett megnyitva. A termelt kövek átlagosan 0·27 mtr³ nagyok s vagy nyers állapotban vagy pedig nagyjából megfaragva házalapozásokra vagy partvédművek építésére szolgálnak. Az évi termelés átlag 200 köbmr.

b) Barnásszürke, aprószemű, meszes és gyéren csillámos **magura-homokkő**, a MOHILÁK BORBÁLA Pod peklom nevű kőbányájából, mely út mentén, $\frac{1}{4}$ óránnyira fekszik a községtől ÉK-re. A fejtett darabok átlag 0·29 mtr³ nagyok; évenként 150 köbmr^t termelnek, mit szintén a fentemlített czélokra használnak. E bánya 1880-ban lett megnyitva.

c) Világos-szürke, aprószemű, mészkarbonátnélküli, glaukonitszemes **magura-homokkő**, a KOLÁRIK GÁSPÁR tulajdonát képező, s a községtől 2 óránnyira É felé, a vármegyei út mentén fekvő és Szemetesen innenek nevezett kőbányából, melyből a fentiekhez hasonló czélokra évenként 200 köbmr. követ fejtenek. Megnyitásának éve 1890.

d) Ugyanolyan, de kissé meszes kőzet GRUSPIER JÁNOS Szemetesen

túli kőbányájából. E bánya szintén a vármegyei út mentén É-ra, a községtől $1\frac{1}{4}$ órányira fekszik. Ebből a kőbányából évenként 110 köbmtr. követ termelnek. Megnyitásának éve 1880.

1779. — *Rovne* (Bittsei j.).

Szürke, jól rétegzett, finomszemű, meszes **homokkő**, a felső-kréta-korból, tele finom glaukonitszemcsékkel. A Pri podkrivacsi nevű bánya, mely a vármegyei út mentén $\frac{1}{4}$ órányira fekszik a községtől D-re, GYURISI GYÖRGY tulajdona, ki azt 1891-ben nyitatta meg. A fejtett kövek átlag $0\cdot56$ mtr³ nagyok s nyers állapotban használatnak részint házalapozásokra és partvédművek építésére, részint pedig útjavításra is. Az évi termelés 100 köbmtr.

1780. — *Rozson-Miticz* (Báni j.).

Szürkésfehér, szemcsés, felső-kréta korú (choes-) **dolomit**, a községi kőbányából, mely közvetlenül a község Ny-i oldalán fekszik. E kőzet csakis útkavicsolásra szolgál, még pedig évenként átlag 150 köbmtr. mennyiségben.

1781. — *Rozson-Neporác* (Báni j.).

Barnás, finoman szemcsés, felső-kréta korú (choes-) **dolomit**, a község közvetlenül Ny-i oldalán fekvő községi kőbányából, melyből évenként átlag 300 köbmtr. anyagot fejtenek útkavicsolásra. E bánya igen régi.

1782. — *Szkalu* (Trencsényi j.).

Barna, tömött jura-mész-kő, fehér mészpáterekkel és sötét szarukő-kiválásokkal, a községi, 2 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából, mely 1889-ben lett megnyitva. E helyen évenként átlag 250 köbmtr. követ fejtenek, mit falazásokhoz és útkavicsolásra használnak.

1783. — *Sznazsnicza* (Kiszuezaújhelyi j.).

Világos-szürke, litografkőszerűen tömött, neokomkorú (aptychus-) **mész-kő**, a községi, 1860 óta fennálló kőbányából, mely a község É-i tözsomszedságában fekszik. E kőzet nyers állapotban építkezésekre és útkavicsolásra szolgál. Az évi termelés 10 köbmtr.

1784. — *Sztrazsó* (Zsolnai j.).

Szürke, meszes, kötőszerű **homokkő** a felső-krétából (orlovei homokkő), a községi kőbányából, mely $0\cdot4$ kmtrnyire fekszik ÉNy-ra. Bérlője TROSZTLER KÁROLY (Chumecz). A fejtett kövek átlag $0\cdot4$ köbmtrerek, az átlagos évi termelés pedig 1500 köbmtr., mit nyers állapotban építkezésre használnak. A kőbánya 1882-ben lett megnyitva.

1785. — *Sztrecsnó* (Zsolnai j.).

Sötétbarna, tömött, vékony fehér mészpátteres, bitumenes, rétiakori (kösszeni) **mész-kő**, a községi Siroka szkala nevű bányából, mely $0\cdot4$ kilométernyire fekszik a községtől DK-re. E bányát 1840-ben nyitották meg s jelenleg ERNYEI MIHÁLY bérlő, ki az átlag $0\cdot25$ — $0\cdot50$ mtr³ nagyságban

fejthető kövekből évenként körülbelül 110 köbmtrt használ fel mészetésre.

1786. — *Strečsnó* (Zsolnai j.).

Szürkésfehér, majdnem tömött, felső-kréta korú (choes-) dolomit, a községi Tureczka nevű kavicsoló bányából, mely 0·1 kmtrnyire fekszik a községtől ÉK-re, a vármegyei út mellett. Megnyitásának éve 1870. Bérelője LANG SAMU, ki évenként mintegy 1000 köbmtr. útra való anyagot termeltet belőle. A kőzet egyes üregeiben apró dolomit-rhomboederek fordulnak elő.

1787. — *Szulyó-Hradna* (Vágbesztercei j.).

Barnásfehér, tömött, felső-kréta korú mészkő, a község tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a községtől 0·4 kmtrnyire D-re fekszik. Évenként mintegy 1200 köbmtr. mészkövet fejtenek benne égetett mész előállítására és építkezésekre.

1788. — *Szulyó-Hradna*, (Vágbesztercei j.).

Szennyes-szürkés, aprószemű, finoman likacsos meszes dolomit- és kvarczzsemekből álló, eocénkorú homokkő, a Cserni patak nevű kőbányából, mely özv. FREIBERGER SÁRA tulajdona. A bánya távolsága a nagybittse-predméri vasúti állomástól 8 kmtr. A bánya új, de minden megkívánható méret fejthető belőle. (M. K. Á. IV. 116, 117.)

1789. — *Szvinna* (Báni j.).

Szürke, aprószemű piroxén-andezittufa, D'HARCOURT IFIGENIA grófnő igen régóta létező kőbányájából. A kőbánya 2 kmtrnyire fekszik Ny-ra, a Háj nevű erdőben. Évenként a 0·30—0·50 mtr³ nagyságban fejthető kövekből 400 köbmtrt termelnek, mit nyersen és faragva ház-, hid- és utépítésre használnak.

1790. — *Szvrčsinovec* (Csáczai j.).

Zöldesszürke, aprószemű, meszes, gyéren csillámos, glaukonitos (némely rétegében azonban glaukonitszemek és mészkarbonátnélküli), eocén homokkő (magura-homokkő), EICHENWALD MIHÁLY 1869-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől E-ra, a Slahorov patak dülőben, az állami út mellett a 227. és 228. kilométer között fekszik. Évenként 20—40 köbmtrt fejtenek e bányában, mit részint nyersen, részint kifaragva, hidépítéseknél használnak.

1791. — *Trencsén sz. kir. város.*

Szürkésfehér, finomszemű dolomit (felső-kréta korú choes-dolomit), a városi, 1 kmtrnyire K-re, a Beziny nevű erdőben fekvő Sokolice kőbányából. E bányának anyaga kizárólag útkavicsolásra szolgál s az évi termelés átlagosan 1000 köbmtrre tehető.

1792. — *Trencsén-Teplíc* (Puchói j.).

a) Szürke, homokos mészkő az alsó-krétából, a községi, 1871-ben

megnyitott s tőle 0.5 kmtrnyire fekvő bányából, a melyben évenként átlag 500 köbmt. követ fejtenek, mit útkavicsolásra és alapfalazatokra használnak fel.

b) Ugyanazon a tájon, de valamivel közelebb van a községnek még egy kőbányája, a melyben hasonló kőzet fordul elő.

1793. — Trsctye (Illavai j.).

Barnásszürke, meszes eocén **kvarcchomokkő**, a Hore pruzsinka nevű s a községtől DK-re fekvő két kőbányából. Az egyik BOLLMANN FRIGYESÉ, ki bányáját 1885-ben nyitotta meg és útkavicsolás szempontjából művelteti, a másik HOLY JÁNOSÉ, kinek 1887-ben nyitott bányájából épületi köveket is fejtenek.

1794. — Tunessicz (Illavai j.).

Világos-szürke, jurakorbeli, krinoidás **mészkö**, BJEL JAKAB 1850-ben megnyitott kőbányájából, mely 1 kmtrnyire a községtől DK-re, völgyben fekszik. Az évi átlagos kőtermelés 200 kmtrt tesz ki, mit részint építkezésekre, részint pedig törve úti kavicsnak használnak.

1795. — Turotridvori (Zsolnai j.).

Hamvas, likacsos, felső-kréta korú (chocs-) **dolomit**, a MILECZ JÁNOS-féle (Zsolna) s a községtől mintegy 1.3 kmtrnyire ÉK-re fekvő Háj nevű kőbányából, melyből évenként körülbelül 25 köbmt. anyagot használnak fel útkavicsolásra és mészégetésre. E bánya a visnyóival függ össze és 1879-ben lett megnyitva.

1796. — Tyerchova (Zsolnai j.).

a) Szürkéssárgás, aprószemű, meszes, eocénkorú **dolomit konglomerát** (szulovi konglomerát), a községi Pod szokolje nevű kőbányából, mely a községtől 2.5 kmtrnyire DNY-ra, a törvényhatósági úttól pedig 0.75 kmtrnyire D-re fekszik. E kőbánya 1865-ben lett megnyitva és azóta ezen kőzet könnyű faraghatása miatt bizonyos közkedveltségre tett szert. Átlagosan 1 mtr. nagyságú darabokban fejthető. Készítenek belőle sírköveket, szoboralapzatokat, műépítkezésekhez való műköveket. Legnagyobb része azonban nyersen használtatik házak és védgátak falazásához. Az évi termelés körülbelül 500—700 köbmtre tehető. A bánya bérlője CZINGEL RICHTAROV ÁDÁM.

b) Az említetten kívül Tyerchován még a Hattye, Vratna és Podolin nevű **kőbányák** is léteznek, melyekben hasonló minőségű követ fejtenek. Az utóbbit, mely 1.4 kmtrnyire fekszik Várna vasúti állomástól, RAUTTER MIKLÓS (Zsolna) bérlé. Felhasználták e követ a budatini vashíd építésénél 1879-ben, a kassa-oderbergi vonal hidjainál, a sztrechnói alagútnál, a kiszucza-ujhelyi vasúti hidnál stb. (M. K. Á. IV. 106., 107.)

1797. — Vág-Besztercze.

Világos-barna, jura-mészkö, a községi, emberemlékezet óta fennálló

Kravincze nevű kőbányából, mely 3·5 kmtrnyire fekszik K-re és a melyből évenként 150—200 szekér útra való kavicsot termelnek.

1798. — *Vág-Besztercze.*

Sárgásbarna, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községi Dedovecz nevű kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire D-re, emberemlékezet óta létezik. Az átlagos évi termelés 450 kbmtr., mit építkezésekre és a Vágpartok biztosítására használnak.

1799. — *Vág-Héve* (Vágbesztercei j.).

Szürke, tömött, fehér mészpáteres, liaszkorú **mész-kő**, a községi Manin nevű bányából, mely 2 kmtrnyire K-re, a Manin-hasadékban fekszik. A bánya bérloje GRÜN KÁROLY (Rassó), ki évenként mintegy 500 köbméter anyagot fejtet országutak kavicsolására.

1800. — *Vág-Héve* (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a községtől DK-re, a község és Vág-Besztercze közti országúttól pedig 2 kmtrnyire K-re, a Maninhegység felé eső Toraczki nevű kőbányából, melyet a község e helyen 1885-ben nyitattott meg. Az átlag 0·5—0·6 köbmtr. nagyságú kövekből évenként mintegy 200 köbmtrt fejtenek különböző építkezési czélokra.

1801. — *Vág-Podhrágy* (Vágbesztercei j.).

Szürke, aprószemű, meszes, felső-kréta korú **homokkő** (orlovei homokkő), a br. POPPER-féle 1875-ben megnyitott kőbányából, mely 0·25 kilométernyi távolságban, a podhrágyi vár Ny-i oldalán fekszik. Az átlag 0·60 köbmtr. nagyságban fejthető kövekből évente átlag 500 köbmtr. lesz fejtve különböző építkezési czélokra, valamint viczinális utak építésére.

1802. — *Visnyó* (Zsolnai j.).

Hamvas, likacsos, felső-kréta korú (choes-) **dolomit**, a POLLÁK MÓRICZ-féle s a községtől 1·0 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából, mely a turotridvori Haj nevűvel összefüggésben van. Megnyitásának éve 1879; az évi termelés 25 köbmtr., útkavicsolásra és mészégetésre szolgál.

1803. — *Viszolaj* (Illavai j.).

Sötét, barnásszürke, tömött, bitumenes jura-**mész-kő**, a községi, mintegy 1835-ben megnyitott kőbányából, mely a Pruzsina felé vezető viczinális út mellett, a községtől mintegy 2 kmtrnyire KDK-re fekszik. Évente 250 köbmtr. követ fejtenek e bányában, mit építkezésre és útkavicsolásra használnak.

1804. — *Zárjecs* (Puchói j.).

Világos-szürke, tömött, neokomkorú (aptychus-) **mész-kő**, a községi, 2 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából, melyből évenként átlag 200 köbmtr. anyagot fejtenek úti kavics előállítására.

1805. — Zay-Ugrócz (Báni j.).

Világos-szürke, finomszemű, felső-kréta korú (chocs-) dolomit, ZAY ALBERT gróf 1895-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0·5 kilométernyire DK-re, a Szobotne nevű dülőben fekszik. E kőzet kizárólag útkaviccsolásra szolgál és 1895-ben 900 köbmtr. termeltetett.

46. TURÓCZ VÁRMEGYE.

1806. — Alsó-Stubnya (Mosócz-zniói j.).

Feketésbarna, fehér mészpáteres réti korú kösszeni mészkő (kösszeni rétegek).

1807. — Alsó-Stubnya (Mosócz-zniói j.).

Sárgásszürke, réteges, váltakozva finomabb és durvább szövetű tajtköves andezittufa a község alsó végétől 1 kmtrnyire fekvő Bvora nevű bányából, a melynek tulajdonosa Körmöcz sz. kir. város. Megnyitásának éve ismeretlen. E puha tufa, mely szükség esetén 2 köbméter nagyságú darabokban is fejthető, úgy nyers, mint faragott állapotban épületkőnek használtatik, de csakis fedél alatti falakhoz. Az évi termelés átlagosan 400 köbmétert tesz ki.

1808. — Alsó-Turcsék (Mosócz-zniói j.).

a) Kékesszürke közepszemű, aprólikacsos piroxén-andezit a Stoszwasser nevű bányából. E bánya, mely Körmöcz sz. kir. városé, Alsó-Turcsék községtől 2·3 kmtrnyire ÉNy-ra, az út K-i oldalán fekszik. A kőzet 1 köbméternyi nagyságú darabokban is fejthető s úgy nyers, mint pedig faragott állapotban használható; a vasút építése, vagyis 1881—2 óta azonban ritkán vétetik igénybe.

b) Szürke, aprószemű, tömör piroxén-andezit. E kőzet a Szt.-Antoni kőbányából való, mely 1889-ben nyitattott meg, mint Körmöcz sz. kir. bányaváros tulajdona. A bánya 2·0 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra az út K-i oldalán s a benne átlag 0·3 kmtr. nagyságban fejthető darabok rendszeresen csak zúzott állapotban használhatók útkaviccsolásra.

1809. — Blatnicza (Szt.-márton-blatniczai j.).

Világos-okkersárga színű, tömött, fehér mészpáteres kréta mészkő (chocs-mészkő). A bánya tulajdonosa br. PRÓNAY DEZSŐ, megnyitásának éve ismeretlen. Fekvése Blatniczától 0·800 kmtrnyire keletre, neve Ple-sovicza. Az átlag 0·20 mtr. nagyságban fejtett darabok összezúzva a közutak kavicsolására szolgálnak.

1810. — Leszjáhó (Mosócz-zniói j.).

A beküldött darab barnás, finoman kristályos szövetű mészkőtőszszerrel összetartott durva dolomitzonglomerát-ra enged következtetni, s valószínűnek látszik, hogy ezen előfordulás a pontusi korú édes-

vizi mész és konglomerát-lerakódások sorába tartozik. A kőbánya, a melyből a minta való, a községnek és a közalapítványi uradalomnak közös tulajdonát képezi. Fekvése a közút 16·1 kmtrnél lévő útelágazásától 600 mtrnyire DNy-ra. Az átlag 0·35 mtr. nagyságban fejthető darabok nyersen és faragott állapotban híd- és magasépítésekhez használtattak. A bánya azonban jelenleg szünő félben van, mit a beküldött dolomitrgő hasadozottságát és a konglomerát durvaszeműségét tekintve, nem is lehet csodálni.

1811. — Háj (Mosócz-zniói j.).

Barnás-szürke, tömött, gyéren crinoideáktól származó mészpátlapocskákat magába záró, liaszkorú mészkő. A kőbánya, mely Hvorka néven ismeretes, Háj községtől 2 kmtrre felfelé (DK-re), a törvényhatósági úttól pedig 4 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa Háj községe, megnyitásának éve ismeretlen. A fejtett darabok maximálisan 0·50 mtr. átmérőjűek. E mészkő részint építőanyagul, részint pedig mészégetésre szolgál. Átlagos évi termelés 500 köbmr.

1812. — Ivánkafalu (Mosócz-zniói j.).

Diluviális kavics a Turócz-folyó síkságából. A kavicsdarabok a keleti és délkeleti hegységek fehér chocsdolomitjától és sötétebb neokom és liasz mészköveiből erednek s átlag 15 cmtr. maximális nagyságúak. A Zavodje nevű kavicsbánya, mely igen régi és Ivánkafalu tulajdonát képezi, 3 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, a divék-moskóczi út nyugati oldala közelében. Átlagos évi termelés 200 kmtr., a mit útkavicsolásra használnak.

1813. — Jaszenova (Mosócz-zniói j.).

Feketés-szürke, palás, kissé márgás mészkő, finom, fehér mészpáterezettel a rétiái szisztéma korából (kösszeni rétegek). A kőbánya a községé, megnyitásának éve ismeretlen. A bánya Jaszenovától 0·2 kmtrnyire fekszik és benne a kőzet 1·5 mtr. hosszú és 0·10—0·15 mtr. vastag lapokban fejthető. A lapokban elváló mészkő, mely nemesebb czélokra is alkalmazható volna, eddigelé csakis útkavicsolásra és égetett mész előállítására használtatik. Évi átlagos termelés 500 köbmr.

1814. — Kis-Csepcsén (Mosócz-zniói j.).

Diluviális kavics. A beküldött kavicsdarabok részint fehér chocsdolomitból, részint vörös neokom mészmárgákból és szürke aprószemű piroxén-andezitből valók. Az igen régi Hrbi nevű kavicsgödör körülbelül 0·4 kmtrnyi távolságban fekszik a községtől. Tulajdonosa Kis-Csepcsén községe. Az egészen 20 cmtr. nagyságú szemekből álló kavics nyers állapotban útkavicsolásra használtatik.

1815. — Mosócz (Mosócz-zniói j.).

Fehér, igen finomszemű, majdnem tömött krétakorú mészkő (chocs-

mészkö). A bánya 2 kmtrre fekszik a községtől (K-re) és Podszkala név alatt ismeretes. Tulajdonosa Mosócz községe, mely az 1 mtr. nagyságú darabokig fejthető mészkövet részint építési czélokra, részint pedig mészégetésre használja. Az évi termelés azonban igen csekély.

1816. — *Mosócz* (Mosócz-zniói j.).

Világos-szürke, aprószemű mészkö- és dolomit-görgetegből álló poli-gén konglomerát a pontusi emeletből. A bánya Krupezova néven ismeretes és Mosócz községnek képezi tulajdonát; megnyitásának éve ismeretlen. Fekvése a községtől 2·0 kmtrre keletre. A legnagyobb fejthető darabok 1·5 mtr. átmérőjűek. Faragott állapotban e bánya kőzete úti műtárgyak és egyéb építkezésekre alkalmas. Évi átlagos termelés 500 köbmt.

1817. — *Polerjéka* (Mosócz-zniói j.).

Világosszürke, tömött, felső-triaszkorú mészkö, finom fehér mészpáterezettel. A kőbánya, mely a községtől körülbelül 0·1 kmtrnyire fekszik, Hvorka néven ismeretes és 1893 óta van megnyitva. A 0·80 kmtr. maximális nagyságú darabok a környéken házépítésre, összezúzva pedig úti kavicsul használtatnak. Az évi termelés átlagosan 200 köbmtre tehető.

1818. — *Ruttka* (Szt.-márton-blatniczai j.).

Barnás-fehér, aprószemű, jól rétegzett édesvizi mészkö, mely szemelőtt tartva a hasonló minőségű közeli bisztricskai előfordulást (*Congeria triangularis*sal, *Vivipara Sadler*ivel s más alakokkal), valószínűleg szintén pontusi emeletbeli. A rétegeesség mentén elnyult likacsok láthatók finom mészpát bekérgezősekkel. A kőbánya, a melyben ezen mészpát előfordul, a Dupnó nevet viseli és a község tulajdona. Megnyitásának éve ismeretlen. A bánya 3·0 kmtrnyire fekszik a községtől. Ezen mészkö, mely eltekintve a likacsaitól, különben tömör, eddig kizárólag a közút kavicsolására használtatik.

1819. — *Ruttka* (Szt.-márton-blatniczai j.).

Zöldes, középszemű gránit. Ezen igen szívós kőzet szemcsés elegyében víztiszta, repedéses kvarcz, apróbb zöldes és nagyobb fehér földpátok és végre gyűrődött zöld chlorit-lemezek vesznek részt. Külleme protoginszerű. E kőbánya, mely Ruttka közbirtokosságának képezi tulajdonát, a községtől ÉNy-ra, a zsolna-priekopa-kralováni közút 0·500 kilométerétől az út mentén délnyugatra fekszik; neve Ferhaszova. A bánya megnyitásának éve ismeretlen. Anyaga átlag 0·30 mtr. átmérőjű darabokban nyers állapotban építési czélokra használtatik.

1820. — *Stubnya-fürdő* (Mosócz-zniói j.).

Világos-szürke, aprószemű mészkö és dolomitgörgetegből álló konglomerát, mely a legnagyobb valószínűséggel a turóczy medenczében, egyéb hasonló előfordulások analogiájára, pontusi korúnak tekinthető. E kőbánya, mely a Krásznahorka nevet viseli és Körmöcz sz. kir. város tulajdona,

Stubnya-fürdő és az út 14·829 kmtrétől 1·5 kmtrre K-re fekszik. Ezen konglomerát, mely nyers és faragott állapotban építkezésre használható, 1881-ben történt megnyitása óta kizárólag Kőrmöcz város czéljaira szolgál.

1821. — *Suttó* (Szt.-márton-blatniczai j.).

Szennyes-fehér, tömött, de hasadozott, meszes és mészpáteres kréta-
korú dolomit (chocs dolomit). A kőbánya, mely Suttó község tulajdona, a zsolna-priekopa-kralováni közút 22-dik kilométerénél, közvetlen az út mellett, ÉNy-ra fekszik. Az itt átlag 0·50 mtr. nagyságban fejtett darabok tovább felaprítva útkavicsolásra szolgálnak.

1822. — *Szt.-György* (Mosócz-zniói j.).

Diluviális kavics. A beküldött kavicsdarabok részint szürke, mezo-
zoos mészkövektől, részint pedig szürke aprószemű piroxén-andezitek-től
erednek. A kavicsgödör, mely 1891-ben nyitattott meg, a községtől és a
lezsjahó-zsjári úttól jobbra (K-re) fekszik. Tulajdonjoga jelenleg per alatt
van. Az 1—10 cmtr. nagyságú szemekből álló kavics csakis a megnyitási
években használtatott utak kavicsolására.

1823. — *Szlován* (Mosócz-zniói j.).

Sárgás-fehér, durvább poligén konglomerát egészen diónagyságú
szemekkel. Alkotó részeit dolomit és mészkőgörgetegek képezik, a melyek
kristályosan szemcsés mészkötőszerral vannak egymással összetapasztva.
Tekintve ezen konglomerát előfordulásának helyét, valamint szemelött
tartva a bisztriczai pontusi édesvizi mészkövet, ezen közetünk is a leg-
nagyobb valószínűséggel pontusi korú. A kőbánya, mely a község tulaj-
donát képezi, 0·320 kmtrnyire fekszik tőle nyugatra. Megnyitásának éve
ismeretlen. Az átlag 0·30 mtr. nagyságú darabokat nyers állapotban épi-
tési czélokra használják.

1824. — *Szucsány* (Szt.-márton-blatniczai j.).

Szürkés-fehér, hasadozott kréta-
korú dolomit (chocs dolomit), a köz-
ségtől 0·80 kmtrnyire K-re fekvő Podszkala nevű bányából, mely SCHULZ
LAJOS tulajdona. E bányában átlag 0·30 mtr. nagyságú darabokat termel-
nek, a mit összeaprítva kizárólag útkavicsul használnak fel.

1825. — *Tót-Próna* (Mosócz-zniói j.).

Feketés-szürke, tömött, felső-triaszkorú mészkő. A Lorecz nevű
kőbánya, mely a községtől 1·4 kmtrre ÉK-re és a lezsjahó-zsjári ország-
úttól 200 mtrnyire nyugatra fekszik, VELITS GYÖRGY által 1895-ben nyit-
tatott meg. A fejtett darabok átlag 50 cmtr. nagyok és részint házépítke-
zésre, részint pedig összezúzva útkavicsnak használtatnak.

1826. — *Valcsa* (Mosócz-zniói j.).

Vöröses, diaszkorú kvarczhomokkő a Szvoczoszka Jalva velka Jolina
erdőrészből.

1827. — Valcsa (Mosócz-zniói j.).

Tarka, de általában világosszinű aprószemű poligén konglomerát, mely dolomit, mészkő és márgadarabkáknak szemcsés mészkötőszerral való összetapasztása folytán jött létre. Ezen konglomerát, szem előtt tartva a bisztricskai pontusi édesvizi mészkövet, a legnagyobb valószínűséggel szintén a pontusi emelet édesvizi tagjának tekinthető. A kőbánya, mely Valcsa községtől 0·500 kmtrre fekszik ÉNy-ra, FOLKUSHÁZY GÁBOR tulajdona. Ezen átlag 0·30—0·40 mtr. nagyságú darabokban fejthető kőzet, részint nyersen, részint pedig megfaragva építési célokra használtatik. Az évi termelés átlagosan 400 köbmtre tehető.

1828. — Vriczkó (Mosócz-zniói j.).

Sötét, barnás-szürke, tömött, fehér mészpáteres, liaszkorú mészkő, a községi kőbányából, mely a gajdel-pribóczi közút 3-dik kmtrénél, vizen túl az úttól 60 mtr. távolságban fekszik. Az átlag 0·25 mtr. nagyságú darabokban fejtett kőzet nyers állapotban és összezúzva csakis a közel fekvő közút kavicsolására szolgál.

1829. — Vriczkó (Mosócz-zniói j.).

Fehéres, igen apró szemű, majdnem tömött, felső-triaszkorú dolomit. Ezen, különben hasadozott kőzet, a Vriczkó község felé való útélágazástól 0·225 mtnyire DNy-ra fekvő és a község tulajdonát képező kőbányában fordul elő; megnyitásának éve ismeretlen. Az átlag 0·25 mtr. nagyságban fejthető darabok eddig csak egy izben használtattak partbiztosítási munkálatokhoz.

1830. — Znió-Váralja (Mosócz-zniói j.).

Világosbarnás és sötétebb szürkés, tömött, triaszkorú mészkő. Egyes minták feketés színűek, finom fehér erezéssel.

1831. — Znió-Váralja (Mosócz-zniói j.).

Barnás, szivacsos-likacsos, félkemény, negyedkori édesvizi mészkő (mésztufa).

47. UDVARHELY VÁRMEGYE.**1832. — Homoród-Almás** (Udvarhelyi j.).

Szürkésfehér, tömött, malmkorú mészkő, az almási mészkőbányából, mely a községtől 2 kmtnyire keletre fekszik és a helybeli közbirtokosságnak tulajdona. A bánya megnyitásának éve ismeretlen. A termelt kődarabok nagysága 0·3—1·5 mtr³. Ezek felapritott állapotban mészégetésre használtatnak.

1833. — Jánosfalva (Homoródi j.).

Szürkésfehér, aprószemű, apró tajtkőrészecskékben gazdag andezit-tufa, a közbirtokosság kőbányájából, a mely 1 kmtnyire DNy-ra fekszik. Megnyitásának éve ismeretlen. A termelt darabok átlagos nagysága 0·5

mtr³, a maximális pedig 3·0 mtr³. A mi kevés egy év alatt termeltetik, az faragott állapotban épületköveknek és nagyobb sírköveknek lesz felhasználva.

1834. — *Magyar-Hermány* (Homoródi j.).

Vörös, öregszemű biotit-amfibol-andezit, PETŐ FERENCZ bérletét képező kőbányából. E kőzet nyersen kinagyolva és részben faragottan is különböző építkezésekhez használtatik.

1835. — *Máréfalva* (Udvarhelyi j.).

Világosbarna, középszemű amfibol-piroxén-andezit. A kőbánya, mely a Czekendoldalban 5 kmtrnyire fekszik a községtől K-re, Máréfalva közbirtokossága tulajdonát képezi. A termelt kövek kavicsesá törve, feltöltésre használtatnak, évenként kb. 1500—2000 mtr³ mennyiségben.

1836. *Nagy-Galambfalva* (Kereszturi j.).

Sárgás, aprószemű, meszes, szarmatakorú kvarczhomokkő. Rendszeres kőbánya nincsen, hanem csak a felületről szedik a követ, 1 kmtrnyire a községtől K-re, a Vágáspatakából, melyet csakis a község lakói használnak saját építkezési céljaikra.

1837. — *Oroszhegy* (Udvarhelyi j.).

Barnás, részben szürke, ritkás szövetű amfibol-piroxén-andezit (brecsiás tufából?). A kőtermőhely, a honnan a minták származnak, az egész községet körül veszi. Ezeken a helyeken, a melyek Oroszhegy község tulajdonát képezik, emberemlékezet óta fejtik a követ. E kövek oly nagy méretűek, hogy nemcsak közönségesebb emlékkövek és épületkövek, hanem lépcsőfokok és kapufélfák is kerülnek ki belőlük.

1838. — *Parajd* (Udvarhelyi j.).

a) Feketés-szürke, tömör piroxén andezit. A bánya a tulajdonos Parajd községtől 14 kmtrnyire fekszik K-re, a hol 1855 körül megnyitott. Jelenleg azonban szükséglet híján e bánya teljesen szünetel.

b) Vörösösbarna, szivacsos-salakos piroxén andezit (brecsiás tufából?). A kőbánya Parajd községé, a melytől 1 kmtrnyire É-ra fekszik. A bánya 1860 óta áll fenn. A termelt kövek nagysága a 0·2—0·5 méter közt változik, és ezek különösen épületanyagul szolgálnak.

1839. — *Szedervés* (Kereszturi j.).

Világos-szürke vagy sárgás színű, csillámos, meszes, szarmatakorú homokkő. A kőbánya, mely a közbirtokosság tulajdona, 2 kmtrnyire fekszik a községtől K-re. A termelt darabok átlagos nagysága 0·3—0·5 mtr³ és az évi termelés kb. 300 mtr³-t tesz ki. A bánya különben nem rendszeres üzemű. E kőzet nyers állapotban építkezésekre szolgál.

1840. — *Szentegyházás-Oláhfalva* (Udvarhelyi j.).

Világos-szürke, középszemű piroxén-andezit. A kőbánya Szentegyházás-Oláhfalva község tulajdona. Neve erőspataki kőbánya és fekvése 1¹/₂

kmtrnyi a községtől K-re. A bánya igen régi és emberemlékezet óta áll fenn. A termelt kövek átlagos nagysága 0·1—0·5 mtr³ közt váltakozik, és az évi termelés átlag 2000 mtr³-re tehető, a mely részint építkezésekhez, részint pedig útfeltöltésre szolgál.

1841. — *Zsombor* (Homoródi j.).

Világos-zöldes, aprószemű, kissé meszes **dácztuffa**. A kőbánya, melyben ezen tufa előfordul, Zsombor községtől mintegy 2 kmtrnyire ÉNy-ra, a Tekenyő nevű dűlőben fekszik. E kőfejtő, melyet 1894-ben nyitottak, a község tulajdona, s miután a bánya még kezdetleges, sem a kövek nagysága, sem pedig az évi termelés mennyisége felől megállapított véleményt még nem lehetett formálni. Nyers állapotban különben falkőnek, gazdasági épületek stb. emelésére szolgál ezen kőzet.

48. UGOCSA VÁRMEGYE.

1842. — *Aranyos* (Tiszáninneni j.).

Sötétszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, melynek anyaga útkavicsolásra és helyi építkezésekre szolgál.

1843. — *Egres* (Tiszáninneni j.).

Poligén, alluviális **kavics**, mely kvarcz, kárpáti homokkő és andezit-görgetegből áll. E kavicstelep Egres község tulajdona s bányául 1890-ben lett feltárva. Távolsága a községtől 1 kmtr. D-re. Az évi termelés 500 kbmtr., mit utak javítására használnak.

1844. *Fekete-Patak* (Tiszáninneni j.).

Poligén, alluviális **kavics**, mely túlnyomólag kárpáti homokkő-, kevesebb kvarcz- és alárendelten gnájsz-görgetegből áll. E kavics a községi 1891-ben megnyitott kavicsbányából való, mely a községtől 0·5 kmtrnyire K-re fekszik. Évenként átlag 200 kbmtr. kavicsot ásnak benne, mit a közutak kavicsolására használnak.

1845. — *Felső-Sárad* (Tiszáninneni j.).

Sötétszürke, közepesemű **piroxén-andezit**, a községi kőbányából, melynek anyaga útkavicsolásra és helyi építkezésekre szolgál.

1846. — *Gyula* (Tiszántúli j.).

a) **Violás**, közepesemű, lithoiditos andezit, az 1895-ben megnyitott és az ev. ref. egyház tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re, a ritusi hegy Ny-i oldalán fekszik. Az évi termelés mintegy 200 kbmtr., mit építkezésekre használnak.

b) **Violásszürke**, lithoiditos andezit, FOGARASSY ZSIGMOND (Csepi), 1880-ban megnyitott kőbányájából, mely 2 kmtrnyire DK-re fekszik. Évenként mintegy 250 kbmtr. követ fejtenek benne, mit építkezésre, hidépítésre és utak kavicsolására használnak.

c) Hasonló kőzet GOLDENBERG ZELMAN és OLÁH PÁL 1892-ben megnyitott kőbányájából, mely mintegy 1 kmtrnyire a községtől D-re fekszik. E bányában évenként kb. 120 mtr³ követ fejtenek, mit hidakhoz, magas építményekhez, valamint utak kavicsolására is használnak.

1847. — *Hömlöcz* (Tiszántúli j.).

Sötétszürke, fluidális szövetű, réteges-palás piroxén-andezit, KORCSINSZKY GYÖRGY (Szászfalu) kőbányájából, mely évenként bizonytalan mennyiségben útkavicsolásra, alapozásokra és kútíráskásra szolgál.

1848. — *Királyháza* (Tiszántúli j.).

Halványvörös, sávos, lithoiditos andezit, GOLDBERGER DEZSÖNÉ, 1869-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0.2 kmtrnyi távolságban, a Várhegy DK-i oldalán fekszik. Évenként 250—300 mtr-t termelnek e bányában, mit építkezésre használnak.

1849. — *Kis-Gércze* (Tiszántúli j.).

Májbarna, aprószemű, tömör piroxén-andezit, az 1880-ban megnyitott községi kőbányából, mely a községtől mintegy 4 kmtrnyire fekszik DK-re, ország-út mellett. Az évi termelés átlag 150—200 mtr³, mit építkezéshez és utak kavicsolásához használnak.

1850. — *Kis-Kupány* (Tiszáninneni j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, a községi kőbányából, mely 1872-ben a Tisza mellett, a községtől 1 kmtrnyire DK-re lett megnyitva. Az évi átlagos termelés 300 kmtr., mit épület-alapozásokra és útépítésre használnak fel.

1851. — *Kis-Rákócz* (Tiszáninneni j.).

Szürke, közpszemű piroxén-andezit, a községi, 1880-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Az átlagos évi termelés 20 kmtr., mit a községben alapozásokra és útjavításra használnak.

1852. — *Komlós-Sellő* (Tiszántúli j.).

Sötétszürke, aprószemű, fluidális szövetű piroxén-andezit, ONIKA SÁNDOR, 1894-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra fekszik. A palásan törő kőzet változó mennyiségben útkavicsolásra termeltetik.

1853. — *Magyar-Komjáth* (Tiszáninneni j.).

Sötétszürke, közpszemű piroxén-andezit, a községi, 1888-ban a községtől 0.5 kmtrnyire megnyitott kőbányából, melynek jelenlegi bérlője SCHRANZ JÓZSEF és TSA. Az évi termelés mennyisége változó és a fejtett kövek útkavicsolásra és épületalapozásokra használatnak.

1854. — *Nagy-Rákócz* (Tiszáninneni j.).

Barna, közpszemű piroxén-andezit, a gör. kel. egyház, 1880-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 2 kmtrnyire K-re az Imszti

csüka dülőben fekszik. Az évi termelés átlag 300 kmtr., mit alapfalazásokra, utzakövezésre és útkavicsolásra használnak.

1855. — *Nagy-Rákócz* (Tiszáninneri j.).

Világos-szürke, apró, középszemű **andezittufa**, a községi, 1870-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire K-re, a Dolni Kovács nevű dülőben fekszik. E kőzetből évenként kb. 200 kmtr. használatik faragottan és nyersen különböző építkezésekre.

1856. — *Nagy-Szöllős* (Tiszáninneri j.).

a) Barnásszürke, középszemű **piroxén-andezit**, a városi, 1872-ben megnyitott kőbányából, mely a várostól 1 kmtrnyire DK-re, az ú. n. Fekete-hegy D-i részén fekszik. Az évi termelés 360 kmtr., mit nyers állapotban épületalapozásokra és útkavicsolásra használnak fel.

b) Barnásszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, br. PERÉNYI ZSIGMOND, 1879-ben megnyitott kőbányájából, mely az előbbinek közelében, a várostól 1 kmtrnyire DK-re, az ú. n. Nagykő alatt fekszik. A bánya bérlője REICHMANN ÁRMIN (Debreczen), az évi termelés kb. 600 kmtr., mit u. o. célokra használnak fel, mint a fentebbit.

c) Barnás, aprószemű, aprólikacsos **piroxén-andezit**, ATZÉL LÁSZLÓ, 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely a várostól 1 kmtrnyire DK-re, a Fekete-hegy D-i oldalán fekszik. Az évi termelés 300 kmtr., mit épületalapozásokra és utzakövezésre használnak. (M. K. Á. I. 236—238.).

1857. — *Rakas* (Tiszáninneri j.).

a) Szürke, igen finomszemű, majdnem tömött **piroxén-andezit**, GLASZNER JÓZSEF (Budapest), 1872-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől DK-re, a huszti út mellett fekszik. Az átlagos évi termelés 3000 kmtr., mit épületalapozásokra és útépitésre használnak.

b) Középszemű **piroxén-andezit**, a községi bányából, melynek anyaga hasonló célokra szolgál.

1858. — *Salánk* (Tiszáninneri j.).

a) Szürke, középszemű **piroxén-andezit**, gr. ZSELÉNSZKY RÓBERTNÉ, 1850-ben megnyitott s a községtől 2·5 kmtrnyire ÉK-re, a komjáthi-út mellett fekvő kőbányájából. Évenként mintegy 200 kmtr. követ törnek e bányában, mit nagyobbrészt épületek alapozására használnak fel.

b) Vörhenyes, középszemű **piroxén-andezit**, a gör. kath. egyház, 1850-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re, a komjáthi-út mellett fekszik. Ezen kőbánya évenként átlagosan 200 köbméter útépitésre való anyagot szolgáltat.

c) Sötétszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, a községi, 1850-ben megnyitott kőbányából, mely a Szalva-patak partján, a községtől három kilométernyire DK-re fekszik. E kőbányából évenként mintegy 150 kmtr. anyagot használnak útkavicsolásra.

1859. — *Szirma* (Tiszáninneri j.).

Kvarecz és túlnyomóan kárpáti homokkő-görgetegből álló alluviális kavics, a m. kir. állami vasutak (Budapest) tulajdonát képező s 1894-ben megnyitott kavicsbányájából, mely a községtől mintegy 1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Az átlagos évi termelés 500 kmtr., mit a vasuti töltések kavicsolására használnak.

1860. — *Tamás-Váralja* (Tiszántúli j.).

Szürke, aprószemű piroxén-andezit, a vármegye 1894-ben megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra, a Szőlő-hegyen fekszik. Az évi termelés átlag 400 kbmtr. kavicsolásra használtatik.

1861. — *Tisza-Ujlak* (Tiszáninneri j.).

Poligén, alluviális kavics, mely kvarecz, kárpáti homokkő- és gyéribben andezit-görgetegből áll. E kavics a községi, igen régi kavicsbányából való, mely a községtől 0.25 kmtrnyire Ny-ra, a Tisza partján fekszik. Az évi termelés kb. 500 kmtr., mit útkavicsolásra használnak.

1862. — *Tur-Terebes* (Tiszántúli j.).

a) Barna, majdnem tömött piroxén-andezit, GENG JÓZSEF és TÁRSAI, 1865-ben megnyitott kőbányájából, mely a Körömszedő-hegy alján, körülbelül 5 kilométernyire K-re fekszik. Ezen kőbánya anyaga kavicsolásra szolgál.

b) Szürke, aprószemű andezit, a községi, igen régi kőbányából, mely kb. 5 kmtr. távolságban a Kis-hegyen fekszik. Anyaga szintén útkavicsolásra, néha azonban kútkirakásra is használtatik.

1863. — *Veréce-Rákospatak* (Tiszántúli j.).

Violás, aprószemű, lithoiditos andezit és szürke, tömött, táblásan hasadó piroxén-andezit, a két község közös tulajdonát képező kőbányából, mely a Magyar Északkeleti Vasut építésekor 1870-ben lett a községtől egy kilométernyire K-re megnyitva. A bérlők JÓZSEF JAKAB és FRIED MAJER, a kik az anyagot épületek, kútak és utak építésére szokták szállítani.

49. UNG VÁRMEGYE.

1864. — *Alsó-Domonya* (Ungvári j.).

Májbarna, középsemű, tömör, de mállásnak induló piroxén-andezit, a községi, 2 kmtrre ÉNy-ra fekvő, 1865-ben megnyitott kőbányából. A termelt kövek fej-félaakós hordó nagyságúak, s az évi termelés kb. csak 40 kmtr., a mit nyers alakban építkezésre használnak fel.

1865. — *Andrasócz* (Ungvári j.).

Galambszürke, aprószemű piroxén-andezit, a községi kőbányából, mely a községtől É-ra, erdőben fekszik. Megnyitásának éve 1892. Éven-

kint mintegy 400 kmtr. követ fejtének benne, a mit útkavics gyanánt használnak.

1866. — *Cziganyócz* (Ungvári j.).

Világosabb szürke, aprószemű, kissé mállásnak induló piroxén-andezit, a községi, 1880-ban megnyitott s a községtől 3 kilométernyire DNy-ra fekvő kőbányából. Azelőtt évenként vagy 16 kmtr. követ fejtettek benne, a mit közönségesebb építkezésekre és alapépítésekre használtak. Jelenleg e bánya nincsen üzemben.

1867. — *Felső-Domonya* (Ungvári j.).

Sötétszürke, üde és barnásszürke, mállásnak induló piroxén-andezit. Mind a kétféleség, mely két szomszédos bányából származik, középsemű, doleritos szövetű. A bányák a községi erdőben fekszenek, 2 kilométernyire a községtől É-ra. Sajátságos, hogy épen azon kőbánya, melyből az üde darab való, már évek óta fel van hagyva, míg a másiknak kőzete nyersen és összezúzva úti kavicsul és közönséges építőanyagul használtatik.

1868. — *Felső-Domonya* (Ungvári j.).

Világos, sárgásszürke, középsemű, tajtköves, puhaföldes piroxén-andezittufa, a községi, 1865-ben 2 kmtrnyire É-ra megnyitott kőbányából, a mely azonban már évek óta szünetel.

1869. — *Gajdos* (Ungvári j.).

Alluviális piroxén-andezit-kavics, mely községi területről, a község átfutó patak medréből való, a hol évenként kisebb-nagyobb mennyiségben utakra való kavicsot szoktak ásni.

1870. — *Gerény* (Ungvári j.).

Világosszürke, mállásnak induló, kilugzott, középsemű piroxén-andezit, a községi kőbányából, a mely vagy 2 kmtrnyire EK-re, a községi erdőben fekszik. Megnyitásának éve kb. 1845. E kőbányában évenként átlag 60 kmtr. követ termelnek, a mit részint építkezésre, részint pedig utakra fedanyagul használnak.

1871. — *Hunkócz* (Szobránczi j.).

Szürke, középsemű, tömör, üde piroxén-andezit, a Hunkócz község tulajdonát képező s 1860-ban megnyitott Brezsina nevű kőbányából, mely a községtől 1·5 kmtr. távolságban fekszik. E kőzet 0·1—0·20 méter vastag lapokra válik el, a melyek 1·80 mtr. hosszúságban is fejthetők. Évenként 800 kmtr. a termelés, a mit részint építkezésre, részint pedig útkészítésre használnak.

1872. — *Iglincz* (Ungvári j.).

Barnásszürke, középsemű piroxén-andezit, a községi kőbányából, melyet 1845 körül nyitottak a községi erdőben, mintegy 7 kmtrnyi távolságban É-ra. Évenként vagy 400 kmtr. követ fejtének benne, mit több-

nyire úti kavicsul, kisebb részt pedig közönségesebb építőanyagul használnak.

1873. — *Iglincz* (Ungvári j.).

Alluviális piroxén-andezit-kavics, a községen végigfutó patakából, a melyből évenként mintegy 150 kmtr. lesz ásva s az útakra széthordva.

1874. — *Karcsava* (Ungvári j.).

Szürke piroxén-andezit, a melynek alapanyagából sűrűn vannak az egészen lencsenagyságú fehér, kaolinosodó plagioklászok kimálva, a mitől eltekintve, a kőzet különben elég üde. A kőbánya a községtől É-ra fekszik és GUTMAN IZIDOR tulajdona. Megnyitásának éve 1880. Az évi termelés e bányában átlag 20 kmtr., a mi nyers alakban házépítésre és alapozásokra használtatik.

1875. — *Klokocsó* (Szobránczi j.).

Szürke, középszemű, tömör, üde piroxén-andezit, özv. gr. SZTÁRAY ANTALNÉ (Nagymihály), 1894-ben megnyitott kőbányájából. A bánya a községtől 1 kmtrnyi távolságban fekszik. Ez a kőzet 0·01—0·20 mtr. vastag lapokra hasad, a melyekből 1·25 mtr. hosszú darabok is fejthetők. Ezen bánya kőanyaga nyers alakban építkezésekhez és útkészítésekhez használatos.

1876. — *Kolibabócz* (Ungvári j.).

Szürke, középszemű, tömör, üde piroxén-andezit, a község tulajdonát képező, mintegy 1·5 kmtr. távoli kőbányából, mely már 1830-ban lett megnyitva. A kőzet 0·01—0·20 mtr. vastag lapokban válik el, a melyek 0·15—0·80 mtr. hosszúságban fejthetők. Az átlagos évi termelés 800 köbméterre tehető, a mit nyers alakban építkezésre és útkavicsolásra használnak.

1877. — *Köblér* (Ungvári j.).

Alluviális piroxén-andezit-kavics, a községen átfutó patak medréből, a mely községi területen évenként mintegy 400 kmtr. kavics lesz termelve s a kocsintakra széthordva.

1878. — *Lehócz* (Ungvári j.).

Alluviális piroxén-andezit-kavics, a községen átfutó patak medréből, a melyből évenként mintegy 200 kmtr. kavics lesz ásva és az útakra fedanyagul kihordva.

1879. — *Lynta* (Bereznai j.).

Barnásszürke, konglomerátos piroxén-andezittufa, a Hiravecz-hegyről.

1880. — *Nagy-Szlátina* (Ungvári j.).

Szürke, középszemű, tömör piroxén-andezit, WEINBERGER ALBERT kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire É-ra fekszik. Megnyitásának éve 1892. E bányában évenként mintegy 600 kmtr. követ fejtenek, mit

nyers alakban részint építkezésekre, részint pedig úti kavicsul használnak.

1881. — *Nagy-Szlatina* (Ungvári j.).

Alluviális piroxén-andezit-kavics a községen átfutó hegyi patakból. Ezen, községi területről származó kavics, évenként mintegy 40 kmtr. mennyiségben lesz ásva s az útakra széthordva.

1882. — *Neviczke* (Ungvári j.).

Sötétszürke, aprószemű, tömör, üde piroxén-andezit, a községi, 1865-ben megnyitott kőbányából, mely a községtől 5 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra. Ezen bányából évenként mintegy 200 kmtr. követ fejtenek, a mit közönséges építkezésre és útkészítésre használnak.

1883. — *Ó-Kemencze* (Ungvári j.).

Finomszemű, eocénkorú homokkő a Borvuczka hegyről.

1884. — *Putka-Helmecz* (Ungvári j.).

Világos-szürke, elég nagyszemű piroxén-andezit, gyéren likacsos, de kemény alpanyaggal, mállófélben lévő fehér plagioklászokkal és hipersténekkal. Két egészen egyforma kőzetminta fekszik előttünk, melyek a Kőszörű Károly-féle, 1875-ben megnyitott és a Kende Péter-féle, 1885-ben megnyitott kőbányákból valók, a melyek 3—4 kmtr. távolságban a putka-helmeczi hegyen fekszenek. Az utóbbiban évenként vagy 400 kmtr. követ fejtenek, a mi nyers állapotban építkezésre, részint pedig útkavicsolásra használtatik.

1885. — *Radváncz* (Ungvári j.).

Sötét-szürke és májbarna, közepszemű, tömör piroxén-andezit-minták a községi szőlőkben, a községtől mintegy 50 mtrnyi távolságban K-re fekvő községi kőbányából, melyet Fischmann Sámuel bérel. E bánya 1891-ben lett megnyitva s azóta főleg úti kavics előállítására szolgál, kisebb részt pedig közönséges építkezésekre is használják a kőzetét. Az évi termelés 2000 kmtrt tesz ki, mit Ung és Szabolcsmegyékben használnak útkavicsolásra.

1886. — *Radváncz* (Ungvári j.).

Alluviális, középnagyságú, murvás kavics, a melynek szemei főleg görgetett kárpáti homokkő és piroxén-andezitből állanak. A gödör, melyből e kavics való, 1 kmtr. távolságban fekszik a községtől É-ra az Ung folyó partján. Tulajdona a község, bérlője Fischmann Sámuel. E kavicsot, melyből évenként mintegy 1000 vaggont ásnak, részint a közútakra, részint pedig a vasutak töltéseire használják.

1887. — *Rahonca* (Ungvári j.).

Sötét-szürke, közepszemű, doleritos szövetű, tömör piroxén-andezit a m. kir. erdőkincstár kőbányájából, melyet jelenleg a község bérel. Megnyitásának éve 1895. Maga a bánya a községtől É-ra fekszik a kincs-

tártól bérelt hegyi legelők területén. Eddig csakis 25 kmtr. lett fejtve építkezési czélokra.

1888. — *Szerednye* (Ungvári j.).

Barnás-szürke, középszemű, tömör **piroxén-andezit**, az 1865 óta létező községi kőbányából, a mely mintegy 2 kmtrnyi távolságban a községi szőlők alatt fekszik. E kőbányában évenként körülbelül 800 kmtr. követ fejtenek, a mit részint alapépítményül, részint úti-kavics gyanánt értékesítenek.

1889. — *Sztavna* (Bereznai j.).

Szürke, finomszemű, csillámos kárpáti **homokkő**.

1890. — *Ungvár* (Bereznai j.).

Feketés-szürke, öregszemű, doleritos **piroxén-andezit**, FISCHMANN SÁMUEL kőbányájából, mely a vasuti állomástól 3 kmtrnyi távolságban fekszik. E bányában évenként 500 mtr³ műkövet, 500 mtr³ járdakövet és 10.000 mtr³ terméskövet és zúzott kavicsot szoktak előállítani, miket a környékbeli útépitésekhez, alapozásokhoz, faragottan pedig az Ung-folyó partépítményeihez használnak. (M. K. Á. IV. 74.).

1891. — *Vorocsó* (Bereznai j.).

Friss törésén galambszürke, középszemű, tömör, üde **piroxén-andezit**, a mely vékony lapokra válik el. A kőbánya, mely a m. kir. kincstári uradalom tulajdona, az állami út és vasut közelében a 14—16 kilométer közt fekszik. Évenként 10.000 kmtr. mennyiségben termelt kőzete nyers és részben faragott állapotban ház és vasuti építésekhez használtatik.

1892. — *Vorocsó* (Bereznai j.).

Hamvas-szürke, konglomerátos szövetű **piroxén-andezittufa**. Az e tufát alkotó lapillik átlagosan bab-mogyoró nagyságúak; szövege után ítélve, e tufa primér keletkezésű. E tufa a m. kir. kincstári erdészet vorocsói kőbányájából való, a mely az országút és vasut közvetlen szomszédságában a 13. és 14. kmtr. között fekszik. E kőzet, melyből köbméternél nagyobb darabok is fejthetők, nyers és faragott állapotban vasuti és házépítkezésekre használtatik évenként átlag 15.000 kmtr. mennyiségben.

1893. — *Zaricsó* (Bereznai j.).

a) Kékes-szürke, csillámos, meszes, eocénkorú, kárpáti **homokkő**, a községi kőbányából, mely az országút és a vasut közvetlen tőszomszédságában fekszik. E kőzet szép egyenes lapokra hasad s ennél fogva mint épületkő vasuti és közönséges építkezésekhez igen kedvelt anyag. A kőfejtés e bányában igen élénk.

b) Kékes szürke, csillámos, meszes kárpáti **homokkő** a m. kir. erdő-kincstár Perecseny nevű kőbányájából. A kőbánya 3 kmtrnyi távolságban fekszik a vasuti állomástól. Rendes üzemben ugyan nincsen, de eddig

használták a vármegye területén köz- és vasutépítkezésekhez, főleg támfalakhoz, továbbá a perecsényi Ung-híd alépitményéhez 1900-ban.

50. VAS VÁRMEGYE.

1894. — *Alsó-Szénégető* (Kőszegi j.).

Szürke, palás, kristályos **mészke**, a község és TORMANN MIHÁLY kőbányáiból, melyek a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekszenek. E bányákban évenként 500 mtr³ követ törnek úti kavicsolásokra.

1895. — *Czák* (Kőszegi j.).

Szürke fillit és csillámos, gnájszszerű **pala**, tele agyagpala foszlányokkal a Hód TESTV. kőbányájából, mely a községtől körülbelül 2 kmtrnyire É-ra fekszik. Bérelője CZEKE JÓZSEF (Kőszeg). Ezen kőzetből évenként körülbelül 200 kmtr. kő lesz fejtve, többnyire 0.50×0.25×0.15 mtr. nagyságú darabokban, a miket nyersen falazásokra, kis részben pedig kifaragva használnak.

1896. — *Egyházas-Füzes* (Németujvári j.).

Szürke, devonkorú **mészke** és **mészpala**, gróf ERDŐDY GYÖRGY kőbányájából, mely a községtől 2.5 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen kőzetből évente átlag 2000 mtr³ termeltetik úti kavicsolásokra.

1897. — *Egyházas-Kesző* (Kis-czelli j.).

Zöldes-barnás, homokos **bazalttufa**, a községi kőbányából, mely 1 kmtrnyire DNy-ra fekszik. E kőzet átlag 0.50 mtr³ nagyságú darabokban, évenként körülbelül 100 kmtr. mennyiségben lesz fejtve, mit nyersen falazásokra szoktak használni.

1898. — *Kis-Czell* (Kis-czelli j.).

Szürke, finomszemű, tömör **bazalt**, gróf ERDŐDY FERENCZ, alsó-sághhegyi kőbányájából. Anyaga zúzott állapotban útkavicsolásokra használtatik.

1899. — *Magyar-Gencs* (Kis-czelli j.).

Barna, fekete pettyes, palagonitos **bazalttufa**, a melyben egyes kvarc^{szemek} is láthatók zárványképen. A bánya tulajdonosa HERTELENDY GYULA. A bánya a pápa-csornai vasút marcztaltői állomásától 5.5 kmtrnyi jó országúttal van összekötve. Az évi termelés 1000—10.000 kmtr. közt változó. Ezen kőzetanyagot használják Vas és Sopronmegyékben és a Rába vidéken, nevezetesen vasuti hidépítésekhez, a Rába folyómeder rendezéséhez, valamint végre a közútra fedőanyagul. (M. K. Á. IV. 104.)

1900. — *Sámfalva* (Felsőöri j.).

Szürke, **fehér mészpáteres**, bitumenes, középszemű, kristályos, devonkorú dolomit, RECHNITZER SALAMON kőbányájából, mely a községtől

0.5 kmtrnyire D-re fekszik. A termelt kőmennyiség, évenként mintegy 2440 kbmtr., útkavicsolásra szolgál.

1901. — *Szergény* (Kis-czelli j.).

Zöldes-szürke, finomszemű **bazalttufa**, SIPKOVITS KÁROLY és LÁSZLÓ, KISS FERENCZ és MOLNÁR PÁL kőbányáiból, a melyek a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra fekszenek. A fejtett darabok 1—2 mtr³ nagyok s évenként átlagosan 700 mtr³-t fejtenek, mit részint terméskő alakjában, részint faragottan használnak építkezésekre.

1902. — *Szombathely.*

a) Diluviális, murvás, homokos **kvarczkavics**, a városi kavicsgödörből. Anyaga rostálva útkavicsolásokra szolgál.

b) Finomszemű, sárga homok HOLCZHEIM GÁBOR homoktelepéről, mely vakolatkészítésre, utak behintésére használtatik.

c) Alluviális, murvás **homok** a város területén keresztül folyó Perint patakból. Ezen homok rostálva és rostálatlanul használtatik útakra és vakolat készítésre.

1903. — *Város-Hodász* (Kőszegi j.).

Szürke, csillámos, palás, kristályos **mészkö**, LUKICS JÁNOS-né, a községtől 1 kmtrnyire É-ra fekvő kőbányájából; bérlője KLEIN (Városszalónak), ki évenként 400—600 kbmtrt fejtet zúzott úti kavics előállítására, azonkívül azonban építésekre is használják e követ helyben és a szomszédos falvakban.

51. VESZPRÉM VÁRMEGYE.

1904. — *Ajka* (Devecseri j.).

Vörhenyes-fehér, tömött, alsó-kréta-*koru* caprotinás **mészkö**, a Puzdor-család tulajdonát képező és emberemlékezet óta fennálló mészköbányából, mely a községtől 7 kmtrnyire DK-re, a Dohányos oldalon és a Tótóló árokban fekszik. A legnagyobb fejthető darabok 0.5 kbmtresek. Az 1872-ik évig az átlagos évi termelés mennyisége mintegy 400 kbmtr. volt, az 1872. év óta azonban átlag 3000 kbmtrre szökkent fel, mivel a vasút megnyitása után a csingervölgyi kőszénbányatelepen nagy mészégetőtelep létesítettett, mely a szóban álló mészkövet feldolgozza. Kisebb részben e mészkö építkezésekre is szolgál.

1905. — *Ajka* (Devecseri j.).

Sárga, lithothamniumos nummulitos **mészkö** (N. Csihacseffi-emelet). A kőbánya, melyből ezen tömör mészkö való, a község tulajdona és emberemlékezet óta létezik. Fekvése 4 kmtrnyire a községtől DK-i irányban a Dohányos oldalon, a Puzdor-család erdejében. A termelni szokott kővek maximális nagysága 0.25 kbmtr. és az átlagos évi termelés mintegy 60

kbmtrre becsülhető. A fejtett kövek nyersen faragatlanul építkezésre használatnak.

1906. — *Ajka* (Devecseri j.).

Tarka, meszes homokkőszerű kötőanyagú, likacsos-odvas poligén konglomerát, a felsőmediterrán emeletből. E kőbánya, mely 1872-ben 3·5 kmtr. távolságban a Kűfő oldalon lett megnyitva, a község volt urbéréseinek tulajdona. A legnagyobb termelhető kövek 1·0 kbmtrerek. A kőbánya ez idő szerint üzemben nincsen, de 10 évvel ezelőtt két éven át 2000 vagonnal nagyobb faragott köveket termeltek különböző vasuti építményekhez.

1907. — *Ajka* (Devecseri j.).

a) Tarka, átlag mogyoró nagyságú kvarczkavics, a pontusi emeletből, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉK-re, a Kis-Löd felé vezető út mellett, a Babucsá dűlőben fekvő kavicsgödörből. Ezen községi, régi kavicsgödörből évenként átlag 120 kbmtr. kavicsot szoktak termelni, mit a közeli utakra fedanyagul szoktak használni.

b) Ugyanolyan minőségű kavics, szintén a Babucsá-dűlőből, de csak 1 kmtrnyire a községtől ÉK-re, a kislódi út mellett fekvő KÉRI KÁROLY-féle, 1892-ben megnyitott kavicsgödörből, melyből évenként mintegy 400 kbmtr. kavicsot hordanak az utak javítására.

1908. — *Almádi* (Veszprémi j.).

Sötétvörös, finomszemű, finoman fehércsillámos, karbonátok nélküli homokkő, az alsó-triaszból (tarkahomokkő) TOSCANI KÁZMÉR vörösherenyi lakosnak 1890-ben megnyitott öregvölgyi kőbányájából. A fejthető darabok néha 3—6 mtr. nagyok is és ezért nagyobb méretű faragásokhoz is alkalmasak. Nyers állapotban építésekhez, falrakáshoz, faragott állapotban sírkövek, szobrok, kövezetkövek, lépcsőfokok, útjelzőkövek készítéséhez használtatik.

1909. — *Bakony-Magyar-Szt-Király* (Zirczi j.).

Testszinű mészkő, a Nummulites Lucasanus-emeletből (közép eocén). A kőbánya, mely a község tulajdona és mely emberemlékezet óta használatban van, 2·5 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNy-ra. Bérelője EPSTEIN JÓZSEF (Győr), ki e kőzetet 0·20—0·60 mtr. átmérőjű darabokban mint építőkövet, azonkívül pedig mészégetésre is értékesíti. Az évi termelés körülbelül 1000 kbmtr.

1910. — *Bakony-Magyar-Szt-Király* (Zirczi j.).

Alluviális, murvás kavics, melynek szemei tarkaszinű kvarcz és különböző mészkődarabokból állanak. A gödröt, melyből e kavics való, a község 1875-ben nyitatta 2·5 kmtrnyi távolságban a községtől. Innen évenként mintegy 200 kbmtr. kavics lesz ásva a községi utakra fedőanyagul.

1911. — Bakony- (Magyar-) Szombathely (Zirczi j.).

Pontusi kory, mogyoró, tyuktojás nagyságú **kvarczkavics**, a községi határ Ny-i részén fekvő gróf ESZTERHÁZY BÉLA 1871-ben használatba vett kavicsgödöréből. Ezen anyagot ország-, gazdasági utak és udvarok kavicsolására használják, legutóbb pedig az uradalmi építkezések alkalmával betonjászolok készítésére is alkalmazták.

1912. — Bakony-Nána (Zirczi j.).

Sárgás, tömött caprotinás **mészkeő**, az alsó-kretából, a község tulajdonát képező s tőle 2 kmtnyire D-re az erdőben fekvő, 1865-ben megnyitott kőbányából, melyből a helyi szükséglet szerint évenként 200—300 szekérrel szoktak követ elhordani és közönséges építkezésekre felhasználni.

1913. — Bakony-Német-Szombathely (Zirczi j.).

Pontusi kory **kvarczkavics**, a község tulajdonát képező igen régi kavicsbányából, mely a községtől DNy-ra a rédei határ felé az urasági erdő mellett fekszik. E bányából csupán a községi lakosság szokta csekély szükségletét fedezni, nevezetesen az utcza és a ház környékének kikavicsolására.

1914. — Bakony-Szt-László (Zirczi j.).

Fehéres, finoman szemcsés **dolomit**, a felső-triaszból, gróf ESZTERHÁZY IMRE rédei birtokos bányájából, mely 4 kmtnyire D-re fekszik a községtől. Az évi termelés mintegy 400 kmtr., mit útkészítésre és mészégetésre használnak.

1915. — Balatonfő-Kajár (Enyingi j.).

Sárgás, egészen diónagyságú, pontusi kory **kavics**, ZICHY LIVIA grófnő 1858-ban Világos pusztáján megnyitott kavicsbányájából, mely a községtől 6·5 kmtnyire fekszik DDNy-ra; a kavicsgödör 0·5 mtrnyire van a Balaton partjától. E bányából évenként 1500—2000 kmtr. kavics lesz ásva és mint utakra való fedőanyag értékesítve.

1916. — Bánd (Veszprémi j.).

Szürkésfehér, finoman szemcsés **dolomit**, a felső-triaszból (fődolomit). E dolomitot a község DNy-i szélén fekvő Eszei várhegy É-i oldalán fejtik, 1890 óta egyedül csak útkavicsolás szempontjából.

1917. — Bánd (Veszprémi j.).

Felsőmediterrán **kavics**, (a beküldött minta egyetlen egy félköli nagyságú kavicszem, mely tömött dolomitból áll) a községtől 0·3 kmtrnyire, az országut D-i oldalán fekvő kavicsgödörből, mely már igen régi idő előtt lett megnyitva. Az ezen gödörben termelt kavics a szomszédos utak kavicsolására hordatik szét.

1918. — Bánta (Veszprémi j.).

Sárgás, lithothamniumos és egyes kvarczkavicsokat magába **záró**,

felsőmediterrán koru durvamészkö (lajtamészkö), a gróf SZTÁRAY ANTAL örököseinek várapalotai uradalmához tartozó kőbányájából, mely a Bánta puszta közelében fekszik, távolsága a várapalotai vasúti állomástól 9 kmtr. Bérlője NEY EDE és TSA Budapest.

E bánya már régi idő óta van megnyitva és kőzete mindenféle faragva kerül forgalomba; nevezetesen sirkeresztek, házépítésekhez való köveket faragnak belőle, úgyszintén a budapesti új országház építéséhez is szállítottak bántai követ, a hol a középkménységűek közé soroltatták. Számos magánépületeknél alkalmazták, így pl. a Kossuth Lajos-utczában a DREHER-palotában, sok sírboltot építettek belőle, és legutóbb az új sertésvágóhidhoz szállították. (M. K. A. IV. 19.)

1919. — *Bódé* (Devecseri j.).

Szürkés-fehér, finoman szemcsés, felső-eocén korú mészkö, BODAY DÁNIEL igen régi kőbányájából, mely a községtől 0.6 kmtrre K-re, a Halomány nevű erdőben fekszik. Évenként mintegy 50—60 kmtr., követ termelnek e bányában, mit részint nyersen faragatlanul építőkönek, részint pedig mészégetésre használnak.

1920. — *Csernye* (Zirczi j.).

Husvörös, tömött mészkö, az alsó-doggerből (Ammonites purchisonæ-szint), a Csernyétől 4 kmtrnyire D-re, a Hársos-hegyen fekvő és 1855-ben megnyitott márványbányából. E bánya gróf ZICHY GÁBOR tulajdona. Ez előtt ezen kőzetet kőfaragói munkákra is használták, de ez az utóbbi időben teljesen megszűnt és ezért nem is igyekeznek a kőzetet nagy darabokban fejteni, hanem jelenleg csakis nyers darabokban használják építkezési célokra.

1921. — *Csernye* (Zirczi j.).

Sárgás-barnás, felső-mediterrán konglomerátos, kissé meszes homokkö. Az olykor 10 cmtr. nagyságu kvarczkavicszemek szolgáltatják tulajdonképen azt a kavicsot, melyet e bányában Veszprém megye mint bérlő, még pedig évenként átlag 200 kmtr. mennyiségben előállítat, a közeli utzakaszok jó karban tartása céljából. A kavicsbánya tulajdonosa gróf ZICHY GÁBOR, ki azt 1891-ben megnyitatta.

1922. — *Csesznek* (Zirczi j.).

Barnás-fehér, tömött nummulitos mészkö, (N. Csihaeffi-szint) a felső-eocén korból. A kőbánya, mely Csesznek tulajdona és emberemlékezet óta meg van nyitva, a községtől 1.5 kmtrnyire D-re, a zirczi út mellett fekszik. E kőzet csakis nyers állapotban használtatik épületkönek, főleg pedig összetörve uti kavicsnak, még pedig évenként átlag 800 kmtr. mennyiségben.

1923. — *Csetény* (Zirczi j.).

Válogatott, egészen diónagyságu kvarcz- és mészkö-kavics, a felső

mediterrán emeletből. A kavicsgödör, mely a község K-i oldalán van, a község tulajdonát képezi és változó mennyiségben szolgáltatja az útfedésre az anyagot.

1924. — Diós (Pápai j.).

Világos barnás-szürke, aprószemcsés **dolomit**, a felső-triaszból (földolomit) gróf ESZTERHÁZY MÓRICZ 1876-ban megnyitott, s a községtől 4 kmtrnyire K-re fekvő kőbányájából, a melyből évente vagy 500—600 kmtr. összetörve mint kavics az utakra kerül, míg vagy 200 kmtrt, mint ú. n. kőport a szódavízgyárosok hordanak el.

1925. — Dúdár (Zirczi j.).

Szürkés-fehér mummulitos **mészkö** (N. Csihacseffi-szint), a felső eocénből, a község tulajdonát képező s tőle 1—2 kmtrnyire Ny-ra az Esztergárra vezető út mellett fekvő kisebb kőbányából. Ezen kőzet közönséges építkezésekre nyersen használtatik.

1926. — Dúdár (Zirczi j.).

Válogatott, egészen ökölnagyságu, tarkaszinű kvarcz, kisebb **mészkö-kavics**, felső-mediterrán területről. A kavicsbánya, melyből a kavicsminta való, a község tulajdona, 1875-ben lett megnyitva és a községtől körülbelül 1 kmtrre K-re fekszik; e pontról évenként mintegy 200 szekényi anyag kerül az utakra.

1927. — Faész (Veszprémi j.).

Világosszürke, vörhenyes foltos, tömött és fehér mészpáteres, felső triaszkoru **mészkö** (Arcestes subtridentinus mész), a községi közbirtokosság kőbányájából, mely már évtizedek óta van megnyitva, a községtől 1 kmtrnyire nyugatnak fekvő dombon. A kőzet 1 kméteres darabokban is fejthető, de ezidő szerint csakis kisebb nyers darabokban szolgál mint építkezési kő a község lakosai csekély szükségleteinek fedezésére. 1887-ben azonban ezen kőzetből épült a község 16 öl hosszú és 7 öl széles temploma is.

1928. — Gicz (Zirczi j.).

a) Tarkaszinű, főleg kvarczdarabokból álló, egészen diónagyságu **kavics**, a pontusi emeletből. A kavicsbánya, mely JANKOVICH BESÁN JÓZSEF-é, 1856-ban lett az István-major melletti magaslaton, 3 kmtrnyire a községtől ÉÉNy-ra megnyitva. E pontról évenként mintegy 40 kmtr. lesz az utakra kihordva.

b) Hasonló minőségű, homokos, murvás kvarcz- és mészkö-**kavics**, a pontusi korból, IHÁSZ LAJOS, 1874-ben a hathalmi pusztá mellett megnyitott kavicsbányájából, mely 2 kmtrnyire fekszik Giczről Ny-ra. Évenként mintegy 100 kmtrt használnak utakra mint fedőanyagot, **finomabb** része és homokja pedig mésszel keverve vakolásra szolgál.

1929. — *Hánta* (Zirczi j.).

Földes, homokos, pontusi kory kvarcz-kavics, a községnek 1 kmtrnyire D-re fekvő régi kavicsbányájából, a honnét a község lakosai házi szükségletük fedezésére kavicsot hordanak.

1930. — *Jásd* (Zirczi j.).

Szürke, finomszemű, tömör caprotinás mészkő, az alsó-krétakorból, a községtől 1·5 kmtrnyire DK-re, a Koszavár nevű legelőrészben fekvő kőbányából, mely a község tulajdona. E követ a község csakis nyers állapotban használja kizárólag saját szükségletei fedezésére.

1931. — *Kádárta* (Veszprémi j.).

a) Világos-barnás, szemcsés dolomit (fődolomit) a bedevölgyi kavicsbányából, mely a községtől 0·7 kmtrre DNy-ra fekszik és a veszprémi káptalan tulajdona. Ezen 2—5 cmtr³-es darabokra könnyen széjjel hulló dolomit évenként mintegy 75 kmtr. mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

b) Füstös-barnás, czukorszövetű dolomit (felső-triaszkorú fődolomit) az ú. n. Simorkai-bányából, mely a község tulajdonát képezi és mely tőle mintegy 0·5 kmtrre ÉK-re fekszik. Minthogy e dolomit átlag 0·20—0·30 cmtr-es padokban fordul elő, építésre nagyon alkalmas és másra a község lakóitól tényleg nem is használtatik.

1932. — *Kolontár* (Devecseri j.).

Tarka színű, borsó—babnagyságú kvarcz, alárendelten mészkődarabkát is tartalmazó kavics, a Torna-patak alluviumából. A kavicsgödör, mely a község tulajdona és emberemlékezet óta fennáll, mintegy 0·3 kmtrnyire fekszik K-re a Torna-patak mellett. E gödörből átlag 30 kmtr. anyagot szoktak termelni, útkavicsolás céljából.

1933. — *Lázi* (Zirczi j.).

Földes, murvás, pontusi kory kvarcz-kavics, mely egészen tyúktojás-nagyságú darabokból áll, a pannonhalmi főapátság tulajdonát képező és 1835-ben megnyitott, a községtől 1·5 kmtrnyire K-re fekvő kavicsbányából, melyet ez idő szerint a megye bérel. E bányában ugyanis évenként mintegy 200 kmtr. kavicsot termelnek a közelben fekvő utvonalak jókarban tartása céljából.

1934. — *Litér* (Veszprémi j.).

Világos, barnás-szürke, tömött, bitumenes, kissé dolomitos mészkő az alsó-triaszból (a megyehegyi dolomitesoportból). A kőbánya a litéri volt úrbéresek tulajdona; 1865-ben lett megnyitva, 1 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNy-ra. E kőzet nyers állapotban a helyi szükséglethez mérten házépítésre és falrakásra szolgál.

1935. — *Litér* (Veszprémi j.).

Szürkés-fehér, czukrosszövetű dolomit, a felső-triaszból (fődolomit).

A kavicsbánya, melyből e dolomit való, a községtől 0·5 kmtrre K felé fekszik s a község volt úrbéres közönségének tulajdonát képezi, mely azt 1865-ben nyitotta útikavics termelése céljából.

1936. — *Lőrinte* (Devecseri j.).

Vasrozsdás, mogyorónagyságú, murvás-homokos **kvarczkavics** IHÁSZ LAJOS igen régi kavicsbányájából, mely mintegy 0·4 kmtrnyire K-re a Csékút felé vezető út É-i oldalán fekszik. Bérlóje FORSTER ELEK, ki évenként mintegy 20 kmtr. utikavicsot szokott e helyen termeltetni.

1937. — *Magyar-Barnag* (Veszprémi j.).

Szürkés-fehér, finoman szemcsés **dolomit** a felső-triaszból (fődolomit). Az igen régóta fennálló kavicsbánya, a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. Tulajdonosa a község. A belőle nyert kavicsot évenként átlag 40—50 kmtr. mennyiségben utak kavicsolására szokták használni.

1938. — *Magyar-Polány* (Devecseri j.).

Sárgás, lenese—borsónagyságú, mikrokonglomerátos, nummulitos **mészkö** (N. Lucasanus-emelet) a középeocénból. A kőbánya, mely a községtől 1·5 kmtrre É-ra (nem-e 2 kmtrre ÉNy-ra?) fekszik, még a XVIII. század végén lett megnyitva és tulajdona a m.-polányi volt úrbéreseknek. E kőzet a helyi szükséglethez mérten évenként átlag mintegy 100 kmtr. mennyiségben lesz építkezésekre felhasználva.

1939. — *Magyar-Polány* (Devecseri j.).

Különböző színű, mészködarábokból álló pontusi (?) **kavics**, a községtől 1 kmtrnyire É-ra. Ezen, a község tulajdonát képező kavicsbánya 1860-ban lett megnyitva s azóta benne változó mennyiségű kavicsot termelnek az utak javítására.

1940. — *Markó* (Veszprémi j.).

Sárgás-fehér, porondos **dolomit** a felső-triaszból (fődolomit). A kavicsgödör, mely a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekszik, régi idő óta van megnyitva és a község tulajdona. Ezen anyag durvája az utak kavicsolására használtatik, kirostált, finomabb porondja pedig mésszel keverve az építkezéseknél vakolat gyanánt szolgál.

1941. — *Mencshely* (Veszprémi j.).

Szürke, vékonyan rétegzett, tömött, bitumenes **mészkö**, az alsó-triaszból (lemezes mészkö a megyehegyi dolomitesoportból). A kőbánya, mely a községtől 0·5 kmtrnyire Ny-ra a dologói legelőben fekszik, községi és emberemlékezet óta létezik. A termelt kövek 0·5—1·0 mtr. hosszú és 0·10—0·15 mtr. vastag lapokat képeznek, a melyek igen jól használhatók épületanyagul. Évenként mintegy 40—50 kmtr. fogy el belőle.

1942. — *Mencshely* (Veszprémi j.).

Sárgás, finoman szemcsés **dolomit** a felső-triaszból (fődolomit). A kavicsbánya, mely a községtől 0·3 kmtrnyire DNy-ra a csenfai legelő-

ben fekszik, községi tulajdon és emberemlékezet óta van megnyitva. Évenként átlag 100—120 kmtr. kavics kerül ki innen az utak feltöltésére.

1943. — *Német-Barnag* (Veszprémi j.).

Sárgás-fehér, finoman szemcsés dolomit, a felső-triaszból (fődolomit). A kavicsbánya, melyből e dolomit való, emberemlékezet óta áll fenn a községtől 1·5 kmtrnyire K-re fekvő községi legelőn, a hol a könnyen széjjelomló kőzetből évenként mintegy 80 kmtr. kavicsot termelnek, mit az utak javítására használnak.

1944. — *Noszlop* (Devecseri j.).

Egészen tyúktojásnagyságú kvarcz, kvarczit és különböző mészkődarabokból álló kavics a pontusi emeletből. A kavicsgödör 200 lépésre fekszik a községtől D-re és a noszlopi nemes közbirtokosság tulajdona. Megnyitásának éve 1835-re esik.

1945. — *Olaszfalú* (Zirczi j.).

a) Szennyes-barnás, tithonkorú crinoidás mészkő, a zirczi apátság eperjéshegyi kőbányájából, mely igen régi idő óta fennáll. A kőbánya mintegy 2 kmtrre fekszik a községtől Ny-ra, a zirczi köztörvényhatósági úttól pedig 0·25 kmtrnyire. E kőzet 0·25 mtr. vastag padokban fordul elő, melyeket az uradalom saját céljaira, alap- és falépítésekre, mészégetésre és újabban műkövek készítésére évenként változó mennyiségben fejtet.

b) Vörhenyes, durvább szemű, tithonkorú, crinoidás mészkő a sóveremoldali kőbányából, mely az előbbinek közelében, a községtől 2 kmtrre DNy-ra, az országúttól pedig 0·5 kmtrnyire fekszik. Tulajdonosa a zirczi apátság, mely e követ házi építkezéseire, falkőnek fejteti.

1946. — *Olaszfalú*. (Zirczi j.).

Világos-barnás, apró szemű, alsó-krétakorú, caprocinás mészkő, a községtől 2 kmtrre DK-re fekvő üllőhegyi kőbányából, mely a község gazdaközönységének tulajdona. A termelt kövek, melyek nyers állapotban községi építkezésekhez használatnak, 0·20—0·40 mtr. átmérőjűek.

1947. — *Olaszfalú* (Zirczi j.).

Sárgás-fehér, felső-triaszkorú dolomit, a községtől 4 kmtrnyire D-re fekvő (Eplénytől KDK-re), köveskúti kavicsbánya néven ismert bányából, mely a község tulajdona. E kavicsgödör régi időktől fogva van használatban. Ezen könnyen szétomló dolomit, rostált állapotban utak és údvarok poronozására, apraja pedig mészszel keverve, vakolatkészítésre és falrakásra használtatik.

1948. — *Öskü* (Veszprémi j.).

Világossárga, apró szemű, foraminiferás, felső-mediterránkorú mészkő (M. K. Á. I. 91.).

1949. — *Öskü* (Veszprémi j.).

a) Füstös-szürke dolomit, a telkesgazdáknak régi idők óta fenn

álló kavicsbányájából, mely közel a falu- és az állami úthoz a kápolna mellett fekszik. E kőzet kavics és murva alakjában kerül az utakra.

b) Dolomit, szintén a község tulajdonát képező azon bányából, mely fél órányra a községtől a Zsidó földön alul fekszik. Ezen régi és a budapest-gráci út közelében fekvő bánya ezen állami út jó karban tartására szolgáltatja az agyagot.

1950. — *Oszlop* (Zirczi j.).

Szürkés-fehér nummulitos mészkő (N. Csihacseffi szint) a felső-eocénből. E mészkő a község tulajdonát képezi és emberemlékezet óta áll fenn s 2·0 kmtrnyire fekszik a községtől DNy-ra. 0·20—0·60 mteres darabokban közönséges építőkönek, részben pedig mészégetésre használják. Évi termelés 400 kmtr.

1951. — *Oszlop* (Zirczi j.).

Szürkés-fehér dolomit, a felső-triaszból (földolomit). A kőbánya, melyből a dolomittörmelék való, igen régi és a község tulajdona, fekvése 2 kmtrnyire NyDNy-ra. Anyagát mint útra való kavicsot értékesítik.

1952. — *Pölöske* (Devecseri j.).

Sárgás, kövületekben bővelkedő nummulitos mészkő (N. perforatus szint) a középeocénből. A kőbánya, mely a község tulajdona, 2 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re, a Kőbányahegyen, hol 1865-ben lett nyitva. Ezen durvamészszerű kőzet 0·10—0·25 kbmteres darabokban lesz fejtve, a miket nyers állapotban ház- és falépítésekre szoktak alkalmazni, még pedig évenként mintegy 130 kmtr. mennyiségben.

1953. — *Pölöske* (Devecseri j.).

Túlnyomólag dolomit, és azonkívül mészkődarabokból álló kavics a pontusi (?) emeletből. E kavics a községi, 1884-ben megnyitott kőbányából való, melynek anyaga utak fenntartására használtatik.

1954. — *Rátót* (Veszprémi j.).

a) Világos-barnás, finoman szemcsés, mészpáteres dolomit (földolomit) a községi, ú. n. Szömörcezháti kőbányából, mely a községtől 5 kmtrnyire É-ra, a zirczi út közelében fekszik. A kőbányában évenként mintegy 150 kmtr. követ fejtenek, mit nyersen és megfaragva építkezésekre használnak.

b) Fehér, czukorszövetű dolomit és sárga dolomitliszt a községi, 2 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, mely évenként átlag 400 kmtr. mennyiségben az utak fedésére használtatik. A dolomithomok pedig mésszel keverve vakolásra is alkalmas.

1955. — *Szent-Gál* (Veszprémi j.).

Sárgás-fehér, apró szemű dolomit (földolomit) a község tulajdonát képező, régi, 0·5 kmtr. távolságban fekvő kőbányából, melynek kőzetét kizárólag útfedésre használják.

1956. — *Szent-Gál* (Veszprémi j.).

Sárgás, murvás, felső mediterrán kvarczkavics. E kavics a községtől 0·80 kmtrnyire É-ra fordul elő a községi kavicsgödörben, a honnét az anyagot az utak kavicsolására ássák.

1957. — *Szapár* (Zirczi j.).

Sárgás, durvaszemű, konglomerátos, meszes homokkő a felső-mediterránkorból. A kavics, mely e homokkővet konglomerátossá teszi, szolgáltatja a kavicsoló-anyagot, melyet a vármegye, e bánya bérlője, a szomszédos utak jó karban tartása céljából termeltet. Az évi termelés mintegy 300 kmtrt tesz ki. A bánya, mely SPITZER S. tulajdona, a községtől 0·4 kmtrnyire KDK re domboldalban 1875-ben lett megnyitva.

1958. — *Szent-István* (Veszprémi j.).

Világos-okkersárga, tömött, bitumenes, kissé dolomitos mészkő az alsó-triaszból (a megyehegyi dolomitesoportból). A kőbánya, melyben e kőzet előfordul, községi s távolsága a községtől mintegy 1 kmtr. D-re. Ezen padozott mészkövet nyers állapotban házépítésre és falrakásra használnák, összetörve pedig úti kavicsnak. E kőbánya 1857—8-ban lett megnyitva.

1959. — *Szent-István* (Veszprémi j.).

Szürkés-fehér, czukrosszövetű dolomit az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit) a községi 1857—8-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. E dolomit 3—4 cmtr alakjában úti kavics gyanánt használtatik.

1960. — *Tapolczafő* (Pápai j.).

Fehér, tömött, felső-krétakori hippuritos mészkő, mely több, a községtől 2·5—3 kmtrnyire K-re fekvő kőbányában fejtetik, még pedig az igen régi közbirtokossági alsó és felső kőbányában, HAÁZ LÁZÁR, 1894-ben megnyitott kőbányájában, és BILITZ FERENCZ 1894-ben megnyitott bányájában. E mészkő mészégetésre szolgál, a községi bányák anyaga pedig kavicsolásra is. Mind a négy bányában évenként átlag 1000 kmtr. követ szoktak fejteni.

1961. — *Tapolczafő* (Pápai j.).

Barnás és sárgás, főleg dolomit, alárendelten kvarczféleségekből álló pontusi korú kavics, egyforma minőségben a közbirtokosság régi, és CZEKE MIHÁLY, 1892-ben megnyitott kavicsbányájából. Mind a két bánya anyaga útkavicsolásra szolgál és előbbiből évenként mintegy 50, utóbbiból pedig 200 kmtr. kavicsot szoktak termelni.

1962. — *Teleki* (Zirczi j.).

Tarka színű, egészen ökolnagságú, pontusi korú kavics, a község tulajdonát képező és tőle negyedórányira ÉK-re, a zsidótemetői dűlőben fekvő kavicsgödörből, mely 1894-ben lett megnyitva. Ezen gödör ka-

vicsa, mely csak vékony rétegben fordul elő, az utak jókarban tartására szolgál.

1963. — *Tés* (Zirczi j.).

Sárgás, tömött, retiai **mészkö** (dachstein mészkö). Tulajdonképeni kőbánya ezen kőzetre nincsen ugyan, a mennyiben a község határában több ponton való előfordulásánál fogva bárhol is könnyen szerezhető; s a község lakói tényleg használják is nyersen mint építőkövet, de mészégetésre is.

1964. — *Tés* (Zirczi j.).

Dolomit (felső-triaszkorú), a községtől 1 kmtrnyire D-re fekvő Ramberek nevű dűlőben fekvő kavicsoló bányából. Az itten előforduló, könnyen széjjel töredező dolomitot ugyanis az utak javítására szokták elhordani.

1965. — *Tót-Vázsony* (Veszprémi j.).

a) Sárgás, finoman szemcsés **dolomit** az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községtől mintegy 5 kmtrnyire KÉK-re fekvő, lg. FREYSTÄDTER JENŐ, 1876-ban megnyitott bányájából.

b) Szürkés, vasoxidfoltos **dolomit** az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a község tulajdonát képező és a község ÉK-i oldalán fekvő kavicsbányából, mely a mult század eleje óta áll fen.

Mind a kettő uti kavicsolásra szolgál.

c) Sárgásfehér, finoman szemcsés **dolomit** a felső-triaszból (fődolomit), a község telkes gazdájának tulajdonát képező és már a XIX. század eleje óta fenálló kavicsbányából, mely 3 kmtrnyire fekszik a községtől É-felé. Ezen dolomitkavics a környékbeli utakra hordatik szét.

1966. — *Ugod* (Pápai j.).

Sárgásfehér, tömött, fehér-kalciteres hippuritos **mészkö** a felső-krétakorból, gr. ESZTERHÁZY MÓRICZ, 1869-ben a községtől 3 kmtrnyire DDK-re megnyitott kőbányájából; bérlője BILTZ FERENCZ Pápan, ki évenként 80—100.000 mtrmázsa követ fejtet mészégetés céljából. E mészkö erre a célra ritka tisztaságánál fogva kiválóan alkalmas.

1967. — *Vámos* (Veszprémi j.).

Sötétvörös, fehér mészpáteres, tömött felső triaszkorú **mészkö** (arces-tes subtridentinus mészkö), a község tulajdonát képező, már évtizedekkel ezelőtt megnyitott és a községtől 2 kmtrnyire DDNy-ra fekvő kőbányából. A padok vastagsága változó, hosszúságban egészen 2 mteres darabok fejtethetők. A fejtés több ponton folyik ugyan, de csak alkalomadtán, a mennyire ugyanis a lakosság szüksége terjed. Ez idő szerint csak nyers állapotban használtatott e kőzet főleg építkezésre, de megjegyzendő, hogy nagyon alkalmas egyes dísztárgyak előállítására is, így pl. belőle készült az itteni ev. ref. templomban lévő úrasztala, továbbá a keresztelő víztartó

is, mely vésett és findzsafedőhöz hasonló, nyitható fődélel van ellátva, míg az úrasztalának 12 cm. a vastagsága és 1·5 mtr. átmérőjű köralakú. Figyelemre méltó, hogy a két mtr. hosszú kőlapokból készült és a főközlekedési ponton lévő hid a legnagyobb terhet megbirja, s hogy ezen a hidon gözcséplőgép-mozdonyok is járnak keresztül.

1968. — Várpalota (Veszprémi j.).

Sárgás, lithothamniumos, egyes kvarczkavicsokat is tartalmazó, felső-mediterránkorú durvamész (lajtamészke), a nagyközség tulajdonát képező és emberemlékezet óta fenálló kőbányából, mely a bántai dülőben, négy kmtrnyire a községtől Ny-ra fekszik. E kőzet, melyet egészen 0·5 kmtr darabokban lehet fejteni, könnyen faragható, s mint ilyen, épületekhez, határ- és sarkkövek faragásához szolgáltatja az anyagot. (M. K. Á. I. 92).

1969. — Várpalota (Veszprémi j.).

a) Fehér, aprószemeses, cukros szövetű dolomit a felső-triaszból, a község tulajdonát képező, emberemlékezet óta a Csörgető-völgyben, a községtől 3 kmtrnyire É-ra létező kőbányából. E kőzet nyers darabokban építkezésekre, összetörve pedig utak kavicsolására használtatik.

b) Fehér dolomit törmelék a községi kopaszhallgatói bányából, a községtől mintegy 3 kmtrre É-ra. Ezen darabokra széjjelhulló dolomit útkavicsolásra szolgál.

c) Hasonló minőségű, füstösfehér színű dolomit a gf. SZTÁRAY ANTAL örökösei tulajdonát képező kekeretői kavicsbányából, mely a községtől K-re, félórányi távolságban, a budapest—grácsi országút közelében fekszik. E bánya útkavicsolási anyagot szolgáltat.

d) Dolomit, a gf. SZTÁRAY örökösök tulajdonát képező tóvölgyi kavicsbányából, a községtől félórányira Ny-ra, mely közel az országúthoz fekszik. E bánya szintén csakis útkavicsot szolgáltat.

1970. — Varsány (Zirczi j.).

Sárgás, tömött, eocén-korú mészkő, a Pannonhalmi főapátság által, 1870-ben, a községtől 6 kmtrnyire DK-i irányban fekvő Kis-Pagony erdő-részben megnyitott kőbányából, melyben átlag 0·20—0·50 mtr³ nagyságú darabokban fejtik a követ. E kőzet nyers állapotban falazásokra, összeapritva pedig az utak javítására használtatik. Az átlagos évi termelés 600 mtr³.

1971. — Veszprém rt. város.

Barnás, erősen bitumes mészmárga a felső-triaszból, a város tulajdonát képező jeruzsálemhegyi bányából, mely közvetlenül a város Ny-i szélén fekszik. E bánya még a XVIII. századból származik. Ez a kőzet csupán csak nyers, faragatlan állapotban használtatik közönséges építkezésekre és alapfalazásokra. Az évi termelés mennyisége változó s felment 1894-ben egészen 2000 kmtrig.

1972. — Veszprém rt. város.

a) Sárgás dolomit (fődolomit), a városi, 1 kmtrnyire, D-re fekvő füredi uti kavicsbányából. Ez a bánya igen régi és törmelékes, murvás anyaga azelőtt is, valamint most is a közeli utak földésére használtatik.

b) Fehér, finomabb dolomit-liszt és porond szintén a város tulajdonát képező ősrégi Cséri erdő melletti bányából, mely a várostól 3 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Ez az anyag mésszel keverve igen jó vakolatot ad.

c) Vörhenyesfehér, czukros szövetű dolomit a felső-triaszból (fődolomit) az aranyoskuti bányából. Ezen kőbányából, mely a városé, azelőtt építkezésre vittek anyagot, ez idő szerint azonban szünetel a bánya.

1973. — Vörösberény (Veszprémi j.).

Világosabb és sötétebb barnásszürke, habos rajzú, triasz korú mészkő és ugyanonnan sötétebb, barnásan foltozott, sárga pettyes mészkő.

1974. — Vörösberény (Veszprémi j.).

Barnás, tömör, keményebb felső mediterránkorú mészkő.

1975. — Vörösberény (Veszprémi j.).

Fehér, czukrosszövetű dolomit, az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi 1857-ben megnyitott, s a községtől 25 percnyire ÉÉNy-ra fekvő megyehegyi bányából, a hol 3—4 cmtres nagyságban évenként mintegy 130 kmtr. kavicsot termelnek a közeli utak jókarban tartására. Porrá zúzva és mésszel keverve vakolásra is szolgál.

1976. — Vöröstó (Veszprémi j.).

Sárgásfehér, finoman szemcsés dolomit, a felső-triaszból (fődolomit) a községtől 1,5 kmtrnyire DK-re fekvő községi bányából, mely emberemlékezet óta van megnyitva. A benne fejthető dolomitporond és kavics évenként mintegy 80—85 kmtr. mennyiségben használtatik útkavicsolásra, finomja pedig mésszel keverve vakolásra.

1977. — Zircz.

Fehér, tömött, rétiakori mészkő a zirczi apátság új kavicsbányájából, mely a város ÉNy-i végén, a Pintérhegy tövében fekszik, a főtemplomtól mintegy 1 kmtrnyi távolságban. E bánya 1894-ben lett megnyitva, a mióta benne évenként átlag mintegy 400 kmtr. zúzott kavicsot állítanak elő.

1978. — Zircz.

a) Húsveres, tömött, alsó-liaszkorú mészkő, a zirczi apátság régi kavicsoló bányájából, mely a Kakashegyen, a mezővárostól 3 kmtrnyi távolságban fekszik. A bánya igen régi, de leginkább 1850-től 1894-ig volt használatban. Ez idő szerint évenként alig termelnek benne többet, mint 50 kmtr. zúzott kavicsot.

b) Világosszürke és vörösfoltos, vagy vörössávos liaszkorú mészkő

20—120 cm. vastag rétegekben, a Pintérhegy lábánál, a zirczi apátság tulajdona, a vasúti állomástól 20 mtrnyire. Ezideig útkavicsoló anyagnak használtatott, ujabban műkövet — lépcsőfokokat, lábazat-köveket stb. — is termelnek; egy kis része díszkövekre is alkalmas.

c) Részben világosszürke, helyenként világosszürke és szürkés, kalccit-erekkel átjárt és részben vörös breccsiás liászkorú mészkő a Pintérhegy legmagasabb pontján, 5—100 cm., átlag 25—30 cm. vastag rétegekben. A vasúti állomástól 2 km-re fekszik, a zirczi apátság tulajdona s csak 1903-ban nyitattatott meg. Műszaki — kis részben díszkövek készítésére használható.

1979. — Zircz.

a) Világosbarnás, aprószemű caprotinás mészkő, az alsó-kkrétakorból. A kőbánya, mely 3 kmtrnyire DDNy-ra, a Kakashegyen emberemlékezet óta létezik, a zirczi gazdaközönség tulajdona. A termelt kövek középnyagysága 0.25×0.25 mtr. 0.08 mtr. vastagság mellett. E kőzet évenként mintegy 500 kmtr. mennyiségben nyers állapotban használtatik alapfalazásokhoz és közönséges házépítkezésekhez.

b) Ugyanazon minőségű, de kissé sárgásabb mészkő, a zirczi apátság kőbányájából, mely a Pintérhegyen a várostól 2.5 kmtr-re ÉNy-ra fekszik. A fejthető darabok méretei ugyanazok, mint fent. Évenként csak mintegy 100 kmtr. lesz fejtve, mit a tulajdonos apátság a saját céljaira, ú. m. cselédházak építésére, kerítésekre, kőfalak és alapfalazásokra használ. A kőbánya igen régi.

52. ZALA VÁRMEGYE.

1980. — Akali (Tapolczai j.).

Barnásfehér dolomit (megyehegyi földolomit), a községi határ ÉNy-i részén lévő kegyes tanítórendi kőbányából, melynek anyaga útépítésre és kavicsolásra való.

1981. — Alsó-Hahót (Pacsai j.).

Világosszürke, apró csillámú, erősen meszes, lemezesen elváló aprószemű homokkő a pontusi emeletből, a község tulajdonát képező sárkány-szigeti bányából.

1982. — Alsó-Lendva.

Alluviális kvarczkavics.

1983. Alsó-Örs (Tapolczai j.).

Sötétvörös, apró szemű, gyéren csillámos homokkő az alsó-triaszból (tarka homokkő), a kút völgyi bányából.

1984. Alsó-Páhok (Keszthelyi j.).

a) Barnás, apró szemű, meszes alapanyagú **homokkő** a pontusi emeletből. E kőzet a veszprémi püspökség bányájából való.

b) U. a. a kőzet, sajátságos puha, borsónagyságú márgakonkréció zárványokkal, **BAJNÓCZI MIHÁLY** kőbányájából.

c) Szürke, csillámos, meszes, vékony táblás **homokkő**, **LÁZÁR SAMU** és **LÁZÁR JÓZSEF** két kőbányájából.

1985. Alsó-Rajk (Paczai j.).

Világosszürke, gyéren csillámos, erősen meszes, valamivel durvább szövétű **homokkő** a pontusi emeletből, a község tulajdonát képező berki kőbányából.

1986. — Alsó-Szemenye (Letenyi j.).

Tarka kvarcz és kristályos pala darabokból álló **kavics** a Mura alluviumából; a községi kavicsgödörből.

1987. — Alsó-Zsid (Keszthelyi j.).

Szürke, finoman szemcsés **dolomit** (fődolomit), a község tulajdonát képező s 1868-ban megnyitott kőbányából, mely mintegy 2 kmtrnyire a községtől D-re, a volt úrbéresek erdejében fekszik. E kőzet, mely átlag téglá, egészen hordónagyságban fejthető, csakis felaprítva használható útkavicsolásra.

1988. — Andrásida (Zalaegerszegi j.).

Rozsdás színű **homok** és **kavics** a pontusi emeletből. A kvarczkavics egészen ökolnagyságot is szokott elérni.

1989. — Arács (Tapolczai j.).

Sárgásszürke **márga** a felső-triaszból (felső márgacsoport), mely a községtől kb. 1 kmtrnyire ÉNy-ra fordul elő.

1990. — Aszófő (Tapolczai j.).

a) Világosszürkés, alsó-triaszkorú **dolomit** (megyehegyi dolomit), a tihanyi apátság tulajdonát képező és a községtől K-re, a megyei út északi oldalán fekvő kőbányából, melyet kizárólag útkavicsolásra használnak.

b) Sárgás **dolomit** a községi kavicsbányából, mely a községtől É-ra fekszik, és vörhenyes, kissé meszes dolomit ezen bányától ÉK-re.

1991. — Balaton-Ederics (Tapolczai j.).

Barnásfehér, finoman szemcsés **dolomit** (fődolomit), mely a községtől kb. 1.5 kmtrnyire Ny-ra, a Sárkány-erdő hegyen fordul elő.

1992. — Balaton-Füred (Tapolczai j.).

a) Vöröses, csomós, tömött **mész-kő**, a felső-triaszból (arcestés subtridentinus-szint), az ú. n. szakai kőbányából. Ugyancsak e bányából egy drapszínű, tömött mész-kőminta is küldetett.

b) Ezen kívül **VARGA JÁNOS**nak is van a szakai dűlőben bányája, a melyben a **mész-kő** az utóbb említett drapszínűhöz hasonlít.

c) Világos drapszínű, tömött **mészkö** a tamáshegyi községi kőbányából, mely körülbelül 1·5 kmtrnyire fekszik ÉK-re.

1993. — *Balaton-Füred* (Tapolczai j.).

Világosszürkés, lemezes **mészmárga**, a felső-triaszból (felső márgacsoport), Vörös IMRE csákányi kőbányájából. Ugyanott RÓKA IMRÉnek is van bányája, melyben ugyanazon lemezes mészmárga fordul elő.

1994. *Balaton-Füred* (Tapolczai j.).

a) Sárgásfehér, finomszemű **dolomit**, az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi belső mezői murvabányából.

b) Szürkésfehér, finomszemű **dolomit** (megyehegyi dolomit), VARGA JÁNOS, baricskai murvabányájából, a községtől DK-re.

1995. — *Balaton-Kis-Szöllős* (Tapolczai j.).

Chamois színű, tömött, szarukőzárványos, felső-triaszkorú **mészkö** (füredi mész), a község tulajdonát képező, körülbelül 2—2 kmtrnyire ÉNy-ra fekvő gellai kőbányából.

1996. — *Balaton-Kis-Szöllős* (Tapolczai j.).

Febéres, ezukros szövetű **dolomit** (földolomit), a községi, alsó erdei murvabányából.

1997. — *Balaton-Kövesd* (Tapolczai j.).

Világos-okkerbana, tömött, felső-triaszkorú **mészkö** (füredi mészkö), mely a községtől 1 kmtrnyire ÉNy-ra fordul elő.

1998. — *Balaton-Udvari* (Tapolczai j.).

Szürkésfehér **dolomit** (megyehegyi dolomit), a községi határ Ny-i részén, a megyei út mellett lévő kavicsbányából. E bányából kizárólag csak az utakra való kavicsot termelik; van azonban a községnek még egy dolomitbányája a határ É-i részében, a melyben nagyobb, építkezésre való darabokat is fejthetnek.

1999. — *Barabásszeg* (Novai j.).

Kvarczkavics a pontusi emeletből; a rostált kavicsminta a községi vörösszegi bányából való.

2000. — *Bazzi* (Sümegei j.).

Feketésszürke apró szemű **bazalt**, a községtől 1·5 kmtrnyire D-re a Hosszú-hegy K-i nyúlványáról, illetve az ottani községi kőbányából.

2001. — *Becsehely* (Letenyi j.).

Sárga agyagos, homokos **kvarczkavics** a pontusi emeletből. E minta BALOG JÁNOS kavicsbányájából való.

2002. — *Belatincez* (Alsó-Lendvai j.).

Tarka kvarcz és kristályos paladarabokból álló **kavics** a Mura alluviumából, községi területről.

2003. — *Börönd* (Egerszegi j.).

Barnás, homokos, murvás **kvarczkavics** a pontusi emeletből. Ez a

kavics SZALAI ISTVÁN tulajdonát képező, 1891-ben megnyitott s a községtől 2 kmtrnyire D-re, az országút mellett fekvő bányából való, melyet ezidő szerint Zala vármegye útkavicsolás szempontjából bérel. Az évi termelés évenként átlag 190 kbmtre tehető.

2004. — *Csabrendek* (Sümei j.).

Szürkésfehér nummulitos **mészkö** a középeocénből. E mészköben apró zöldes zárványok láthatók, melyek valamely eruptív kőzet dekomponált maradványai lehetnek. E nummulitos mészköelőfordulás a községtől D-re fekszik.

2005. — *Csabrendek* (Sümei j.).

Sárga, murvás, homokos **kavics** a pontusi emeletből, a községi kavicsgödreből.

2006. — *Csáktornya*.

Alluvialis kvarczkavics, mely kvarcz, kristályos pala, mészkö görgetett darabjaiból áll.

2007. — *Csehi* (Sümei j.).

Feketésszürke, apró szemű **bazalt**, a községtől vagy 2 kmtrnyire D-re fekvő Hosszú-hegyről, illetve az ott lévő községi kőbányából.

2008. — *Cserszeg-Tomaj* (Keszthelyi járás.).

Sárgás, apró szemű **homokkö**, a pontusi emeletből. E homokköben karbonátok nincsenek. E kövek több helyen termelhetők a községi határ É-i részében. A beküldött minta id. GIBER GYÖRGY 1883-ban megnyitott bányájából való, a hol mtr³-nél nagyobb darabok is fejthetők. Az évi termelés 110 mtr³-t tesz ki, miből az apraja falusi építkezésekre, a nagyobb darabok ellenben lépcsőfokok, épületdiszkek, emlékkövek kifaragására használtatnak.

2009. — *Csicsó* (Tapolczai j.).

Világos-chamois színű, tömött, felső-triaszkorú (füredi mészkö) **mészkö** a községi kőbányából.

2010. — *Csopak* (Tapolczai j.).

Világosbarnás, tömött, márgás **mészkö**, a felső-triaszból (felső-márga csoport).

2011. — *Dióskál* (Pacsai j.).

Szürke, a küllapokon sárgásan oxidálódott, finomszemű, csillámos, meszes kötőszertű, pontusi **homokkö**, a községi bányából.

2012. — *Diszely* (Tapolczai j.).

Sárgásfehér, finoman szemesés dolomit a felső-triaszból (földolomit), a község kavicsoló bányájából.

2013. — *Egregy* (Keszthelyi j.).

Szürke vagy sárgás, gyéren csillámos, erősen meszes **homokkö** a pontusi emeletből. A beküldött három minta FÍSLI JÓZSEF, FÖLFÖLDI JÁNOS és RUMI ISTVÁN kőbányaiból való.

2014. — *Egyházás-Ozmánbük* (Egerszegi j.).

Sárgás, homokos kvarczkavics a pontusi emeletből. E kavics az 1891-ben megnyitott kavicsbányából való, mely 0·75 kmtrnyire fekszik DK-re. E helyen átlag 120 kmtrt termelnek évenként, mit a szomszédos útra fedőanyag gyanánt használnak. A kavicsgödör tulajdonosa FARKAS ISTVÁN, bérlője pedig Zala vármegye.

2015. — *Felső-Dörgicse* (Tapolczai j.).

Világos-chamois színű, tömött, felső-triaszkorú mészkő (füredi mészkő) a községi bányából.

2016. — *Felső-Örs* (Tapolczai j.).

Barnásfehér, finoman szemcsés dolomit, az alsó-triaszból (megye-hegyi dolomit), a község ezinegi kavicsoló bányájából.

2017. — *Felső-Zsid* (Keszthelyi j.).

Feketés-szürke, finomszemű bazalt, a község tulajdonát képező pusztamenti bányából, mely 1875-ben a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re lett megnyitva. A termelt kövek, melyek negyedakós hordónagyságúak is lehetnek, kizárólag felaprítva kerülnek a közlekedési utakra.

2018. — *Gyenes-Diás* (Keszthelyi j.).

Füstös-fehér, finoman szemcsés, gyéren likacsos, hasadozott dolomit (földolomit), a községi kavicsoló bányából.

2019. — *Gyepű-Kaján* (Sümegi j.).

Sárgás, nummulitos mészkő a középeocénból. E mészkő, mely tele van nummulitokkal, a községben építkezési célokra szolgál.

2020. — *Gulács* (Tapolczai j.).

Feketés-szürke, tömött, de murvává széjjelhulló bazalt, a gulácsi nemes közbirtokosság kavicsoló bányájából, mely 1·5 kmtrnyire fekszik a községtől DK-re. A beküldött próba bizonyára a külszinről vétetett.

2021. — *Haláp* (Tapolczai j.).

a) Szürkés-fehér, finoman szemcsés dolomit (földolomit), a községi kavicsoló bányából, mely körülbelül 1·5 kmtrnyire a községtől K felé fekszik.

b) Világos-sárgás, finomszemű dolomit a felső-triaszból (földolomit), a község tulajdonát képező és tőle mintegy 5 kmtrnyire ÉNyÉ-ra fekvő új-dörögdi kavicsoló bányából.

c) Fehér, finoman szemcsés dolomit a felső-triaszból (földolomit), a községi, ú. n. ó-dörögdi kavicsoló bányából, mely a községtől mintegy 5 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik.

2022. — *Hany* (Sümegi j.).

Murvás kvarczkavics a pontusi emeletből, a községi kavicsgödörből.

2023. — *Hegyesd* (Tapolczai j.).

Szürkés-fehér, finoman szemcsés dolomit (földolomit), a felső-triaszból.

2024. — *Kapolcs* (Tapolczai j.).

Szürkés-fehér dolomit (földolomit), a községtől körülbelül 3 kmtrnyire É-ra fekvő Szent István hegyről.

2025. — *Kapolcs* (Tapolczai j.).

Feketés, konglomerátos bazalttufa.

2026. — *Káptalanfa* (Sümegi j.).

Homokos-murvás kvarczkavics a pontusi emeletből. E kavics a község tulajdonát képező selejteleki murvás gödörből való.

2027. — *Káptalántóti* (Tapolczai j.).

Feketés-szürke, miemitesen széthulló tömött bazalt, a községtől 1·5 kmtrnyire D-re, a Fóti-hegyen lévő kavicsoló bányából, mely SZALAY BÁLINT tulajdona.

2028. — *Karmacs* (Keszthelyi j.).

Világos szürke, gyéren csillámos, erősen meszes homokkő a pontusi emeletből. Némelyikben borsónagyságú, babércszerű szemek foglaltatnak mint zárványok, melyek limonitosodott, vagy még csak félig átalakult piritből állanak. A beküldött négy minta az alsó erdőről való, még pedig BÓDIS PÉTER, özv. NÉMETH JÁNOSNÉ, TIK GÁBOR és TOMOR JÓZSEF kőbányájából.

2029. — *Kékkut* (Tapolczai j.).

Kvarczhomok és apró kvarczkavics. Kolluvium a községi kavicsoló bányából.

2030. — *Kemend* (Zalaegerszegi j.).

Szürke és sárgás, aprószemű, meszes, alig kissé csillámos homokkő, a pontusi emeletből, a községi bányából.

2031. — *Keszthely*.

a) Sárgás-fehér, finomszemű dolomit (földolomit), a város tulajdonát képező Csörégödör nevű murvabányából.

b) Fehéres, finoman szemés dolomit-liszt és murva (földolomit), gróf FESTETICS TASZILÓ 1851-ben, a várostól 6 kmtrnyire ÉNy-ra, a Dobogó-malom melletti dombon nyitott kavicsoló bányájából. Évenként mintegy 4000 kbmtr. murvát termelnek e helyen, mit szódavízkészítésre és utak kavicsolására használnak.

2032. — *Keszthely* (Zala m.).

a) Világos, barnás-szürke, aprószemű, csillámos, meszes kötőszertű homokkő a pontusi emeletből. E homokkő a város tulajdonát képező mosóházi kőhányából való.

b) Barnás, igen finomszemű és csillámos, meszes homokkő a Szigeti kőfejtőből.

c) Világos-barnás, barna pettyes, finomszemű, csillámos, mésztelen homokkő az ú. n. városi kőhányából.

2033. — Kis-Dörgicse (Tapolczai j.).

Chamois-színű, tömött, felső-triaszkorú **mészkö** (füredi mészkö), a községi kőbányából.

2034. — Kővágó-Örs (Tapolczai j.).

Szennyes-szürke, alsó-triaszkorú, durvaszemű homokkő.

2035. — Köves-Kálta (Tapolczai j.).

a) Szürkés-fehér, (megyehegyi) **dolomit** az alsó-triaszból. E dolomit apró üregeiben mészpát kiválások láthatók.

b) Sárgás, márgás **dolomit** az alsó-triaszból, a köveskállai kavicsbányából.

2036. — Légrád (Kanizsai j.).

a) Tarka kvarcz és egyéb paladarabokból álló **kavics**, a Dráva alluviumából. A rostált kvarczkavics a község tulajdonát képező kakonyai bányából való.

b) Hasonló kavics a község kisszanyari bányájából.

2037. — Lesencze-Tomaj (Tapolczai j.).

Világos-barnás, gyéren likacsos, különben tömör, szarmatakorú **mészkö**, gróf DEYM NÁNDOR és HERTELENDY FERENCZ, 1840 körül, a községtől 3 kmtrnyire ÉKÉ-re fekvő, ú. n. Mindszenti kőbányájából. A fejtett darabok 0·50–0·60 mtr. átmérőjűek és ezekből évenként 800—1000 kmtr. lesz szállítva különböző építkezésekre.

2038. — Lesence-Tomaj (Tapolczai j.).

a) Barnás-fehér, czukrosszövetű **dolomit** a felső-triaszból (fődolomit), HERTELENDY FERENCZ hidegvölgyi kavicsbányájából, 5 kmtrnyire a községtől ÉKÉ-re. E bánya 1860 körül lett megnyitva és azóta e követ országúti kavics gyanánt használják. Évenként mintegy 400—500 kmtrt hordanak el belőle.

b) Barnás-fehér, czukorszövetű **dolomit**, gróf ESZTERHÁZY PÁL (Deveser) uzsanyéresi, a községtől mintegy 8 kmtrnyire É-ra fekvő bányájából, melyet 1850 körül nyitottak. Ezen kőzet szintén csak 4—5 cmtr-es darabokban fejthető és kellőképen összeapritva, évenként mintegy 400—500 kmtr. mennyiségben utak kavicsolására hordatik szét.

2039. — Mahomfa (Novai j.).

Barnás, homokos-murvás **kavics** a pontusi emeletből; a községi kavicsoló gödörből.

2040. — Megyer (Sümei j.).

Homokos-murvás, egészen ökolnagyságú kvarczkavics a pontusi emeletből. E **kavics** LÁZAR JÓZSEF kavicsgödöréből való.

2041. — Mindszent-Kálta-Kisfalud (Tapolczai j.).

Szürkés-fehér **dolomit** (fődolomit), a községtől 1·5 kmtrnyire ÉNy-ra. Kavicsolásra szolgál.

2042. — Mindszent-Kálla-Kisfalud (Tapolczai j.).

Szürkés-fehér, aprószemű, karbonátok nélküli **kvarczhomokkő** a pontusi korból, mely emelet közetei a község legközelebbi környékét képezik.

2043. — Mísefa (Pacsai j.).

a) Világos-szürke, aprószemű, alig kissé csillámos, meszes kötőszereű, pontusi korú **homokkő**. A kőbánya neve, hol e kőzet előfordul, Mísefa-hegyi.

b) Ugyanilyen kőzetre van a községnek még egy másik bányája is, még pedig az előbbinek közelében.

2044. — Mumor (Novai j.).

Barnás, homokos-murvás **kavics** a pontusi emeletből; a községi kavicsoló gödörből.

2045. — Mura-Keresztur (Nagykanizsai j.).

Alluviális **kvarczkavics** a Mura alluviumjából. A kirostált fehér kavics mogyoró—tyúktojás nagyságú.

2046. — Nagy-Görbő (Sümei j.).

Feketés-szürke, finomszemű **bazalt**, a községtől D-re levő Várasd-hegyről; egyforma minőségben a községi, KOVÁCS SÁNDOR, TOLNAY TIVADAR, és VÉRTESY IVÁN görbői birtokosok bányáiból.

2047. — Nagy-Pécsely (Tapolczai j.).

Világos, chamoisszinű, tömött, fehér-mészpáteres **mészkkő**, a felső-triaszból (füredi mész), a megye-hegyi kőbányából, mely a község tulajdona. E bánya a községtől körülbelül 1·6 kmtrnyire DK-re fekszik.

2048. — Nagy-Pécsely (Tapolczai j.).

Füstös-fehér, finoman szemcsés **dolomit**, a felső-triaszból (fődolomit), a község tulajdonát képező felsőerdei murvabányából, mely körülbelül 2 kmtrnyire fekszik a községtől ÉNyÉ-ra.

2049. — Nemes-Pécsely (Tapolczai j.).

Világos-szürke, tömött **mészkkő**, a felső-triaszból (füredi mész), a kis-pécselyi kőbányából.

2050. — Nemes-Pécsely (Tapolczai j.).

a) Fehéres, finomszemű **dolomit** (megye-hegyi dolomit), az alsó triaszból. E dolomit a veszprémi káptalan tulajdonát képező ágasmagosi murvabányából való, mely a községtől körülbelül 2 kmtrnyire fekszik DKD-re.

b) Fehér, czukrosszövetű **dolomit** (fődolomit) a felső-triaszból. E törmelékes dolomit a község tulajdonát képező pusztavári murvabányából való.

2051. — Nemes-Vita (Tapolczai j.).

Világos-barnás, gyéren aprólikaesos, szármatakorú (?) **mészkkő**.

2052. — *Nyirád* (Sümei j.).

Fehéres, likacsos, jól rétegzett **mészkö**, a szarmata emeletből. E mészköbánya a község volt úrbéres közbirtokosságának tulajdona.

2053. — *Nyirád* (Sümei j.).

Füstös-fehér, finoman szemcsés **dolomit** (földolomit), a veszpremi püspökség tulajdonát képező kavicsolóbányából.

2054. — *Ó-Budavár*. (Tapolczai j.).

Chamoisszínű, tömött **mészkö**, a felső-triaszból (füredi mészkö), a községi kőbányából.

2055. — *Ó-Budavár* (Tapolczai j.).

Sárgás-fehér, finoman szemcsés, hasadozott **dolomit**, az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi kavicsoló bányából.

2056. — *Örvényes* (Tapolczai j.).

a) Sárgás, szemcsés **dolomit**, (megyehegyi dolomit), a községi kavicsolóbányából, mely a községtől É-ra fekszik, s a szomszédos útrészekre szolgáltatja a kavicsolási anyagot.

b) Vörhenyes, kissé meszes **dolomit**, a községtől ÉK-re, mely nagyobb darabokban fejthető, a miért is e követ nyersen, faragatlanul építőkönek használják. Mind a két bányának tulajdonosa a község.

2057. — *Paloznak* (Tapolczai j.).

Világos-chamoisszínű, tömött, felső-triaszkorú (füredi) **mészkö**, mely a községtől körülbelül 2 kmtrnyire ÉNy-ra fordul elő.

2058. — *Páköd* (Szentgróti j.).

Sárgás, homokos kvarczkavics a pontusi emeletből. A kavicsbánya az endesi major közelében van.

2059. — *Prága* (Sümei j.).

Feketés-szürke, aprószemű **bazalt**, a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekvő Karakós hegyről, illetve a rajta levő községi kőbányából.

2060. — *Rezi* (Keszthelyi j.).

Világos-szürke, finoman szemcsés **dolomit** (földolomit), a községi kavicsoló bányából.

2061. — *Rezi* (Keszthelyi j.).

a) Szürkés-fehér, aprószemű, csillám- és mészkarbonát nélküli **homokkő**, Ács János kőbányájából.

b) Ugyanilyen **homokkő** fordul elő BOCH JÓZSEF és

c) BÓDIS GÁSPÁR kőbányáiban.

Ez a **homokkő** faragásra alkalmas épületkő.

2062. — *Salföld* (Tapolczai j.).

Sárga **kvarczkonglomerát**, illetve annak murvája az alsó-triaszból (tarka homokkő).

2063. — Sümeg.

a) Világosbarnás, tömött hippuritos **mészke** a városi kőbányából. E mészke égetésre használtatik.

b) Világosszürkés, tömött hippuritos **mészke** az öreghegyi bányából.

2064. — Sümeg.

Feketésszürke, finomszemű **bazalt** a veszprémi püspökség szarvalyi kőbányájából, melyet ezidő szerint a Sümegi Bazalt R. T. bérel. A bányától a vasútig 2 kmtr. hosszú sodronykötél-pálya vezet, mely a közvetlen berakást lehetővé teszi. A bazalt 2—3 metres oszlopok alakjában fordul elő. Évenként 12000 mtr³ zúzott kő termeltetett, mely mennyiség azonban még fokozható. Mint terméskő használtatik a MÁV. alapozásaihoz és hidépítéseihez, mint kavics pedig a környékbeli utak fentartásához. (M. K. Á. IV. 92).

2065. — Sümeg.

Rostált kvarczkavics a pontusi emeletből, a városi kavicsbányából.

2066. — Szt.-András (Keszthelyi j.).

a) Szürkésfehér, apró szemű, finoman csillámos, erősen meszes **homokkő** a pontusi emeletből. E homokkő, mely NAGY JÓZSEFNÉ kőbányájából való, vékony pados és roszt fentartású levéllenyomatokat tartalmaz.

b) Ugyanazon kőzet, de levéllenyomatok nélkül, VARGA ISTVÁN bányájából.

c) Ugyanaz PÁL REZSŐ bányájából.

d) Fehéres, majdnem csillámnélküli, erősen meszes, vékony lapokban előforduló **homokkő**, KÁRMÁN JÁNOS bányájából.

2067. — Szt.-Antalfa (Tapolczai j.).

Világos chamóis színű, tömött **mészke**, a felső-triaszból (füredi mészke), a községi kőbányából.

2068. — Szt.-Antalfa (Tapolczai j.).

Szürkésfehér, finoman szemcsés, hasadozott dolomit, az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi kavicsoló bányából.

2069. — Szt.-Grót (Szt.-gróti j.).

Barnás kvarczkavics a pontusi emeletből, a községi kavicsgödörből.

2070. — Szt.-Liszló (Letenyei j.).

Szürke, apró szemű, csillámos, meszes **homokkő** a pontusi emeletből, a községi bányából.

2071. — Szepesd (Tapolczai j.).

Vörös, apró szemű, gyéren csillámos, tarka **homokkő** az alsó-triaszból.

2072. — Szöllős (Egerszegi j.).

Feketésszürke, apró szemű **bazalt**, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő kovácsi hegyről.

2073. — Tagyon (Tapolczai j.).

Világosszürke, likacsos dolomit az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi kavicsoló bányából.

2074. — Talián-Dörög (Tapolczai j.).

Világosbarnás, finoman szemcsés dolomit (földolomit), a községi, ú. n. csörgői kavicsoló bányából.

2075. — Tapolcza.

Fehér, gyéren likacsos, kristályos szövetű mészkő a szarmata emeletből, a város tulajdonát képező s tőle mintegy 1·5 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából, hol nemcsak építkezésekre, hanem mészégetésre is fejti e kőzetet.

2076. — Tapolcza.

Fehéres, finoman szemcsés dolomit a felső-triaszból (földolomit), a városi kavicsoló bányából.

2077. — Tihany (Tapolczai j.).

Világosbarnás, sávos-réteges, gyéren likacsos, különben igen tömör, keményedett anyagú pliocénkorú, kovadús, édesvízi mészkő, a község tulajdonát képező s a félsziget Ny-i részén, a Szarka-dűlőben fekvő kőbányából, a melynek köveit a község lakói nyers épületanyagul használják.

2078. — Vállus (Keszthelyi j.).

Füstösfehéres, finoman szemcsés, hasadozott dolomit (földolomit) a gf. FESZTETICS TASZILÓ-féle, 1878-ban, a községtől 1 kmtrnyire DNy-ra, a Keszthelyre vezető út mellett megnyitott kőbányából. Ezen kőzet kizárólag uti kavicsolásra szolgál.

2079. — Vászoly (Tapolczai j.).

Világos chamoisszínű, szarukőzárványos, tömött, felső-triaszkorú mészkő (füredi mész).

2080. — Véged (Szt.-gróti j.).

Sárgás, homokos kvarczkavics a pontusi emeletből. A kavicsgödör a községé.

2081. — Vindornya-Lak (Keszthelyi j.).

Feketésszürke, aprószemű bazalt, HERTELENDY JÓZSEF kőbányájából, a melyben a kőzet nagy sziklatömbökben fordul elő. A bazalt 2 kmtrnyire a községtől É-ra, a kovácsi hegyen fordul elő. E bánya ezidő szerint nem műveltetik, de bazaltban, mely építkezésekre és út-kavicsolásra alkalmas, úgyszólván kifogyhatatlan.

2082. — Zala-Ápáti (Pacsai j.).

Szürke, aprószemű, gyéren csillámos, meszes kötőszertű, pontusi korú homokkő, mely vékonyabb kőlapokban fejthető.

2083. — Zala-Egerszeg.

Homokos, murvás kvarczkavics a pontusi emeletből. A kavicsdara-

bok tyúktojásnagyságot érnek el. E kavics a városi felsőerdei kavicsbányából való.

2084. — *Zala-Lövő* (Zalaegerszegi j.).

Földes, murvás kvarczkavics a pontusi emeletből, a községi kavicsbányából, mely a községtől 100 lépésnyire fekszik. E bányát GRÁNER (Zalaegerszeg) bérlí, ki évenként 350—400 szekérrel hordat innen útkavicsolási célokra.

2085. — *Zala-Szántó* (Keszthelyi j.).

a) Feketésszürke, apró szemű **bazalt**, mogyorónyi fillipsit-geodákkal, a Vadtó és a Kovácsi hegyekről, a községtől É-ra, illetve ÉNy-ra.

b) Ugyanolyan tömör **bazalt** a Tátika-Szebike-Farkashegy vonulatból, községtől 3 kmtrnyire ÉK-re.

c) Miemitesen málló, illetve széthulló, feketésszürke **bazalt**, borsó és mogyorónyi fillipsit-geodákkal, a Mezőség és Hegyalja nevű hegyekről.

2086. — *Zala-Szt.-György* (Egerszegi j.).

Barnás, homokos, murvás, egészen tyúktojásnagyságú **kavics** a pontusi emeletből. E minta Császár PÁL, a községtől 0·5 kmtrnyire É-ra fekvő kavicsbányájából való, melyből évenként mintegy 210 kmtr. kavicsot szállítanak ki a közeli törényvhatósági útszakaszokra.

2087. — *Zánka* (Tapolczai j.).

Világos chamois színű, finoman szemcsés **dolomit** az alsó-triaszból (megyehegyi dolomit), a községi kavicsoló bányából.

2088. — *Zánka* (Tapolczai j.).

Vörös, apró szemű, gyéren csillámos **homokkő** az alsó-triaszból (tarkahomokkő).

53. ZEMPLÉN VÁRMEGYE.

2089. — *Barkó* (Homonnai j.).

a) Világosszürke, finoman szemcsés, mészpáteres, felső-triaszkorú **dolomit**, (kösseni rétegek) a község tulajdonát képező igen régi, s a községtől 1·5 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából. Ezen bánya évenként mintegy 6000 kmtr. kőanyagot szolgáltat, minek legnagyobb részét útkavicsolásra, kisebb részét pedig mészégetésre használják.

b) Barnásszürke, bitumenes **dolomit**, SZIRMAJ PÁL (Udva) igen régi kőbányájából, mely a községtől 1·5 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen anyagot is részint útkavicsolásra, részint pedig mészégetésre használják. Az évenként fejtett mennyiség pedig körülbelül 6000 kmtrt tesz ki.

2090. — *Bodrog-Halász* (Sátoraljaújhegyi j.).

Szürke, közép szemű **piroxén-andezit**, a község tulajdonát képező kőbányából, mely 1810 óta van üzemben és mely a községtől 2 kmtrnyire

Ny-ra fekszik. Ezen kőzetből évenként átlag 600 kmtrt fejtenek útkavicsolásra.

2091. — Bodrog-Keresztur (Tokaji j.).

a) Szürkésfehér, breccsiás riolittufa, HELLER LAJOS kőbányájából, mely 1881 óta létezik és a községtől 1·5 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Ezen kőbánya anyaga nyers és faragott állapotban évenként mintegy 6000 kmtr. mennyiségben építkezésekre használtatik.

b) Szennyesfehér, tajtköves-likacsos riolittufa, az ugyanazon a tájon lévő FÜHRER ZSIGMOND (Nyiregyháza)-féle bányából, mely 1872 óta van megnyitva. Ezen kőbánya évenként 5000 kmtr. követ szolgáltat, mit nyersen és faragva különböző építkezésekre használnak fel. Ezen bánya Ördög-bánya neve alatt ismeretes.

c) Sárgafoltos, világoslilaszínű, likacsos riolittufa, TÓB JÓZSEF kőbányájából, mely 1889 óta áll fenn s Kakas kőbánya neve alatt ismeretes. Ezen kőbányából évenként mintegy 3000 kmtr. kőanyagot fejtenek ki, mit nyersen és faragva építkezésekre használnak. Ezen kőzet felhasználtatott eddig Miskolczon és vidékén, Nyiregyházán, Tokaj, Ungvár stb. városokban magasépitményekre, továbbá a volt Magy. Északkeleti Vasút, a debreczen-füzesabonyi, s a békésmegyei vasútak különböző al- és felépitményeinél. (M. K. Á. II. 79.)

d) Szennyes, zöldesfehér, likacsos, tajtköves riolittufa, REICHMANN ÁRMIN (Debreczen) ú. n. Csonka bányájából, mely a községtől 3 kmtrnyi távolságban fekszik. E bánya 1891-ben lett megnyitva s évenként 5000 kmtr. építőkövet szolgáltat.

e) Ugyancsak FÜHRER ZSIGMONDnak is van e helyen (Csonka bánya) kőbányája, mely évenként 6000 kmtr. építőanyagot szolgáltat. Ezen kőbánya 1870-ben nyitattott meg. (M. K. Á. I. 242 és II. 78, 79.)

2092. — Bodrog-Szerdahely (Bodrogközi j.).

Barna, durvaszemű, érdes-likacsos kvarcstrachit (riolit) a községi, 1868-ban megnyitott kőbányából, mely a községtől 1 kmtrnyire fekszik É-ra. Ezen kőzet terméskő alakjában építkezésekre szolgál, még pedig évente átlag 500 kmtr. mennyiségben.

2093. — Bodrog-Szerdahely (Bodrogközi j.).

Barnásszürke, aprószemű piroxén-andezit, a vármegye kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrre ÉK-re fekszik és már igen régóta létezik. Ezen kőzet évenként 700 kmtr. mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

2094. — Bánszka (Varannói j.).

Szürke, aprószemű piroxén-andezit, gr. ANDRÁSSY GÉZA (Párnó), 1889 óta megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-felé fekszik. Ezen kőzet mint útkavicsolási anyag lesz felhasználva évenként mintegy 200 kmtr. mennyiségben.

2095. — *Borró* (Homonnai j.).

Szürke, durvaszemű, meszes kötőszerű kárpáti **homokkő**, WOLLMANN KÁZMÉR (Krasznibrod) régi időkől fogva fenálló kőbányájából. Ezen bánya, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra fekszik, évenként bizonytalan mennyiségű faragott építőkövet szolgáltat. A köveknek egy része (valószínűleg a beküldött mintánál finomabb szemű réteges anyaga) kőszőrűkő gyártásra szolgál.

2096. — *Csertész* (Homonnai j.).

Sötétbarna, bitumenes, eocénkorú **márgapala**, DOBRÁNSZKY ADOLF 1893-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire É-ra fekszik. Ezen márga, szükséglethez képest, változó mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

2097. — *Czéke* (Sátoraljaujhelyi j.).

Szennyesfehér, finomszemű **plagioklász-riolit**, a ceséki közbirto-
kosság tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a község keleti szélén lévő domboldalban fekszik. E kőzet 0·2 mtr³-es darabokban fejthető és évenként mintegy 500 kmtrnyi anyagot használnak fel, mint természetes követ építkezésekre és mint zúzott kavicsot az utak fentartására.

2098. — *Cziróka-Béla* (Szinnai j.).

Kárpáti **homokkő**, BENYOWSZKY LAJOSNÉ (Szinna) régi idő óta fenálló kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire ÉK-nek fekszik. Ezen homokkő nyersen és faragva egyaránt használtatik különböző építkezésekhez. Az évi termelés 200 kmtrre tehető.

2099. — *Dargó* (Gálszécsi j.).

Szürke, aprószemű **piroxén-andezit**, SCHREIBER MÓR kőbányájából, mely a dargói hegyen, Dargó községtől 3—9 kmtrnyire Ny-ra, a kassajabloniczai út mentén fekszik. E bánya 1849 óta létezik és évente mintegy 30000 kmtr. anyagot fejtenek benne útkavicsolási czélokra.

2100. — *Dargó* (Gálszécsi j.).

Szürke, vörösfoltos, konglomerátos **piroxén-andezittufa**, a gróf ANDRÁSSY GÉZA (Parnó) birtokához tartozó kőbányából, mely 1844 óta létezik és 2 kmtrnyire a községtől Ny-ra fekszik. Ezen kőbányában évente átlag 120 kmtr. követ fejtenek építkezési czélokra.

2101. — *Erdőbénye* (Tokaji j.).

Sötétszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, a város 1825-ben megnyitott ú. n. Barnamáji kőbányájából, mely a várostól 0·2 kmtrnyire É-ra fekszik. Ezen kőbánya kőzete nyers állapotban útkavicsolásra lesz felhasználva; évenként mintegy 250 kmtr. mennyiségben.

2102. — *Erdőbénye* (Tokaji j.).

Szürkésfehér, középszemű, könnyű **riolittufa**, br. WALDBÓTH FRIGYES (Tolcsva), Ravaszmáji kőbányájából, mely 1832-ben lett megnyitva, s mely

nyersen és megfaragva építkezésekre használtatik, évenként átlag 3000 kmtr. mennyiségben. E kőbánya a községtől 0·5 kmtrnyire fekszik DK-re. Ezen kőbánya közete fel lett Erdőbénye, Kassa, Debreczen, Sátoraljaujhely városok építkezéseinél, 1882—92-ben a kassai dom restaurálásánál, a rozsnyói kórháznál, a gibárti vashid és a Hernád zsilipépítésénél stb. többnyire műkö alakjában használva. (M. K. Á. I. 243. és 246, valamint II. 80, 81.)

2103. — Erdő-Horváti (Tokaji j.).

Barnásszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, br. WALDBÓTH FRIGYES (Tolcsva) 1880-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 0·5 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban építkezésekre és útkavicsolásra szolgál, évenként mintegy 150 kmtr. mennyiségben.

2104. — Felső-Regmecz (Sátoraljaujhelyi j.).

Szürke, középszemű, kissé meszes **trachittufa**, a községi nyilazói kőbányából, mely a községben és környékén könnyen faragható épületkövet szolgáltat.

2105. — Garany (Sátoraljaujhelyi j.).

Barna, porfiros szövetű **amfibol-andezit**, a község tulajdonát képező és 0·7 kmtrnyire D-re fekvő kőbányából, a melyben átlag 0·3 kmtr. nagyságban, évente átlag 200 kmtr. követ fejtenek, mit a községben terméskő alakjában építkezésre használnak.

2106. — Gercsely (Sátoraljaujhelyi j.).

Fehér, fénytelen, porcellánszerűen tömött **plagioklász-riolit**, a megye tulajdonát képező s régi idő óta létező kőbányából, mely a községtől 2 kmtrnyire DK-re fekszik. Ezen anyagból átlag 0·2 kmtr. nagyságban évenként mintegy 8000 kmtr. lesz fejtve, mit részint terméskő alakjában házépítésre, részint pedig összezúzva útfenntartásra használnak.

2107. — Gercsely (Sátoraljaujhelyi j.).

Szennyesfehér, porcellánszerű **plagioklász-riolit**, a vármegye tulajdonát képező igen régi kőbányából, mely a községtől 1·6 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen kőzetből évenként átlag 8000 kmtrt fejtenek útkavicsolásra.

2108. — Gercsely (Sátoraljaujhelyi j.).

Szürke, finomszemű, devonkorú **kvarczit**, a ref. egyházi volt úrbéres kőbányájából, mely a községtől 1·6 kmtrnyire DK-re fekszik. E kőbánya igen régi. Jelenlegi bérlője GRÜNBERGER ÁBRAHÁM, ki belőle évenként mintegy 1800 kmtrt szállít utak kavicsolására.

2109. — Hernád-Németi (Szerencsi j.).

Galamb-tyuktojás nagyságú alluviális **kavics** a Hernádból, mit útkavicsolásra használnak.

2110. — Hocsa (Sztropkói j.).

Sárgásszürke, aprószemű, kissé csillámos és meszes kárpáti **homokkő**,

gr. ZICHY ANDOR 1893-ban megnyitott kőbányájából, mely a községtől 1·3 kmtrnyire Ny-ra fekszik. A bányát TREITEL MAYER bérlí. Ezen kőzet terméskőalakjában évenként 400 kmtr. mennyiségben építkezésekre szolgál.

2111. — *Jeszenő* (Homonnai j.).

Chamoisszinű, fehér mészpáteres, tömött, felső jurakorú **mészkö**, régi idők óta a község tulajdonát képező kőbányából, mely a község Di határában fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban útkavicsolásra és részben mészégetésre használtatik.

2112. — *Kásó* (Sátoraljaujhelyi j.).

Szennyesfehér, lithoiditos **riolit**.

2113. — *Kis-Azar* (Gálszécsi j.).

a) Szürke, breccsiás **piroxén-andezittufa**, DIENES ISTVÁN tulajdonát képező, 1830 óta létező kőbányájából, mely 4 kmtrnyire ÉNy-ra, a Maly horka árokban fekszik. Ezen kőzet 0·5 kmtr. nagyságú darabokban fejthető és nyersen, valamint megfaragva építőkönek alkalmas. Évenként mintegy 200 kmtr. követ fejtenek e bányában.

b) Szürke, sárgafoltos, breccsiás **piroxén-andezittufa**, SZEMERE LAJOS 1886 óta fenálló kőbányájában, mely a milácsi árokban, a falútól 4 kmtrnyire ÉNy-ra létezik. Ezen kőzetből, mely nyersen építkezésekre használtatik, évenként mintegy 200 kmtrt fejtenek.

2114. — *Kis-Bari* (Sátoraljaujhelyi j.).

Vöröses-barna, diaszkorú **agyagpala**, a vármegye tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 0·2 kmtrnyire D-re fekszik. E bánya 1872 óta van üzemben és jobb anyag hiányában ez hordatik ki az utak javítására, évenként mintegy 150 kmtr. mennyiségben.

2115. — *Kis-Csécs* (Szerencsi j.).

Galamb-tyúktojás nagyságú, alluviális **kavics**, a Sajóból, melyet útkavicsolásra használnak.

2116. — *Kis-Kövesd* (Bodrogközi j.).

Világos-barna, durvaszemű **kvarcztrachit (riolit)**, CSATLÓS JÁNOS kőbányájából, mely 1883 óta létezik és a községtől 0·5 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. Bérlő: BECK SÁMUEL (Erdőbénye). Ezen kőzet átlag 0·3 kmtres darabokban fejthető és évenként mintegy 800 kmtert fejtenek is különböző építkezési czélokra. Ez a kőzet műkövekké is faragható.

2117. — *Kis-Kövesd* (Bodrogközi j.).

Sötétszürke, kvarcztartalmú **piroxén-andezit** (típuskeveredés, SZABÓ, BÁNYÁCSKY JÁNOS kőbányájából, mely a községtől 0·6 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E bánya 1888 óta áll fenn és évenként mintegy 150 kmtr. kőanyagot fejtenek benne útkavicsolási czélokra.

2118. — *Koskócz* (Homonnai j.).

Szürke, finomszemű, kissé csillámos és kissé meszes kötőszerű **kár-**

páti **homokkő**, gr. ANDRÁSSY GYULA örököseinek (Tőke-Terebes) tulajdonát képező, régi idők óta fenálló kőbányából, mely a községtől 1·3 kmtrnyire K-nek fekszik. Ezen kőzet évenként több-kevesebb mennyiségben terméskő alakjában építkezésekre lesz használva.

2119. — *Kozma* (Gálszécsi j.).

Violás-barna, szarukőneműen tömött alapanyagú **andezit**, a SPILLENBERG URBÁN és a volt úrbéresek tulajdonát képező kőbányából, mely 2·5 kmtrnyire D-re, a Horka nevű dombon fekszik. E kőzetet 1870-ben a Kassa-Oderbergi Vasút építése alkalmával hidépítésekre használták.

2120. — *Köröm* (Szerencsi j.).

Galamb-tyúktojás nagyságú alluviális **kavics** a Sajóból, melyet útkavicsolásra használnak, évenként mintegy 3000 kmtr. mennyiségben.

2121. — *Ladomér* (Szirmai j.).

Barna, aprószemű **piroxén-andezit**, VLADÁR EMIL kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. E bánya 1891 óta évenként átlag 200 kmtr. anyagot szolgáltat útkavicsolási czélokra.

2122. — *Legenye* (Sátoraljaújhegyi j.).

Vöröses, aprószemű, muszkovit-csillámos, devonkorú **homokkő**, a vármegye tulajdonát képező s 1874 óta üzemben lévő kőbányából, mely a község ÉK-i oldalán fekszik. Ebből a kőzetből évenként átlag 150 kmtrt fejtenek közönséges építkezésekre.

2123. — *Legyes-Bénye* (Szerencsi j.).

a) Fehér, sárga-foltos, likacsos **riolittufa**, gr. ANDRÁSSY DÉNES (Bécs) 1880 óta megnyitott kőbányájából, mely a községtől 8 kmtrnyire É-ra fekszik. E bánya évenként nyersen és faragottan mintegy 500 kmtr. építőkövet szolgáltat.

b) Világos-zöldes, likacsos **riolittufa** a Bekecs és Megyaszó közti gilipi tanyától 2 kmtrnyire fekvő, 1895-ben megnyitott kőbányából, mely szintén gr. ANDRÁSSY DÉNES birtokát képezi. Ezen kőzet nyersen és faragottan építkezésekre szolgál.

2124. — *Mád* (Szerencsi j.).

Szennyes-fehér, sárga-foltos, likacsos **riolittufa**, a község 1860-ban megnyitott kőbányájából, mely 5 kmtrnyire ÉK-re fekszik és részint terméskő alakjában, részint faragottan évente átlag 800 kmtr. építőkövet szolgáltat.

2125. *Mező-Laborcz* (Homonnai j.).

Szürke. középszemű, kissé csillámos és meszes kárpáti **homokkő**, WOLLMANN KÁZMÉR régi kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen kőzet terméskő alakjában építőkönek használtatik, évenként változó mennyiségben.

2126. Mező-Zombor (Szerencsi j.).

Violásszürke, érdes-likacsos szferolitos és litofizás **riolit**, a gróf ANDRÁSSY Gy. örököseinek (Tőke-Terebes) birtokához tartozó, 1870-ben megnyitott kőbányából, mely a zombori kettős csárdától ÉK-re, az állami út mentén 50 mtr. távolságban fekszik. Ezen kőzet nyersen, terméskő alakjában falazásokra használtatik, évenként mintegy 600 kmtr. mennyiségben.

2127. — Nagy-Domása (Sztropkói j.).

Sárgás, középszemű, kissé csillámos és kissé meszes, puha kárpáti **homokkő**, MELIORISZ PÁL kőbányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire Ny-ra a polya sibenyi dűlőben fekszik. Ezen régi kőbányából nyersen és faragva szállítanak építő anyagot.

2128. — Nagy-Kövesd (Bodrogközi j.).

Violás, durvaszemű, érdes-likacsos **kvarczttrachit (riolit)**, VASZIL ISTVÁN, 1891-ben megnyitott kőbányájából, mely a «szőlők alatt» fekszik. E kőből évente átlag mintegy 200 kmtr. lesz fejtve, s terméskő alakjában különböző építkezésekre felhasználva.

2129. — Nagy-Mihály.

Szürkés és fehér, fénytelen, fluidális szövetű **riolit**, özv. gr. SZTÁRAY ANTALNÉ igen régi idők óta létező, s a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányájából. Ezen kőzet évenként mintegy 15,000 kmtr. mennyiségben lesz fejtve útalapozásokhoz, de másnemű építkezésekhez is.

2130. — Nagy-Toronya (Sátoraljujhelyi j.).

Sárgás-fehér, likacsos **riolit-breccia**, a község tulajdonát képező s 1868 óta üzemben lévő kőbányából, mely a községtől 0·6 kmtrnyire ÉK-re (? tán D-re) fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban évenként átlag 300 kmtr. mennyiségben építkezésekre szolgál.

(2131. — Olasz-Liszka (Tokaji j.).

Fehéres, konglomeratos **tajtkőtufa**. Ezen könnyen faragható kőzet helyben építkezésekre szolgál.

2132. — Orosz-Ruszka (Szinnai j.).

Szürke, középszemű, meszes kötőszerű kárpáti **homokkő**, a községi kőbányából, mely a községtől 4 kmtrnyire ÉNy-ra, a homonna-baligrodi országút 53—54. kilométere közt fekszik. Ezen kőbánya 1895-ben nyílt meg, s azóta kőzete nyersen és faragva építkezésekre szolgál. Az évenként fejtett kőmennyiség mintegy 150 kmtrre tehető.

2133. — Orosz-Ruszka (Szinnai j.).

Feketés **agyagpala** a kárpáti homokkőképződményből, a községi, 1860-ban megnyitott kőbányából, mely a homonna-baligrodi törvényhatósági út mellett (a 48—49. kilométer közt) fekszik és ennek fentartására évenként 200. kmtr. feltöltési anyagot szolgáltat.

2134. — Petőfalva (Sztropkói j.).

Barnás-szürke, apró-szemű, kissé csillámos, erősen meszes kárpáti homokkő, a KRIZER LAJOS (Kecse) tulajdonát képező s a községtől 1 kmtrnyire DNY-ra fekvő kőbányából, mely nyers állapotban mint terméskő — évente mintegy 100 kmtr. mennyiségben — építkezésekre használtatik. A bánya 1887-ben lett megnyitva.

2135. — Petrócz (Nagymihályi j.).

Galamb-tyúktojás nagyságú, kárpáti homokkő görgetegből álló, murvás-homokos, alluviális kavics, a község tulajdonát képező Laborez szakaszból. A kavicsásást Zemplén vármegye bérlí útfontartás céljából. Évenként mintegy 1000 kmtr. kavics termeltetik ezen a helyen.

2136. — Sáros-Patak (Sátoraljaujhelyi j.).

a) Szennyes-fehér, likaesos **hidrokvarczit** (teljesen elkvarcosodott kvarcstrachit) BROZORÁD REZSŐ királyhegyi kőbányájából, mely a várostól 4 kmtrnyire Ny-ra fekszik. — E kőzet egészen 1·0 kmtr. nagyságú darabokban fejthető. Évenként mintegy 6000 kmtr. kőanyagot törnek e kőbányában, mit részint terméskő gyanánt, legjavát azonban malomkőgyártásra használják.

b) Ugyanazon kőzet a *Sárospataki Kovamalomkőgyár Egylet* királyhegyi kőbányájából, a melyből a kőzetanyag javát szintén malomkőgyártásra fordítják. A királyhegyi bányák 1835 óta vannak üzemben.

c) Barnás-sárgás, durvaszemű, odvas-likacsos **hidrokvarcitos riolit**, a botkői kőbányából. A likacsok kaolinos anyaggal vannak tele. A Botkótetőn előforduló hidrokvarczit régebben malomkőgyártásra is szolgált, s a malomkőgyár által a londoni kiállításon bemutatott és kitüntetett kövek is innen származtak.

2137. — Sáros-Patak (Sátoraljaujhelyi j.).

Fehér, porcellánszerű plagioklász-riolit, a városi, igen régi, ú. n. Botkői bányából, mely a várostól 1·5 kmtrnyire É-ra fekszik. Ezen kőzet évenként 250 kmtr. mennyiségben útkavics gyanánt használtatik.

2138. — Sáros-Patak (Sátoraljaujhelyi j.).

a) Barnás-szürke, középszemű **piroxén-andezit**, a Sárospatak tulajdonát képező régi kőbányából, mely 1·2 kmtrnyire Ny-ra, az ú. n. Pánczél-hegyen fekszik. Ezen bánya anyaga, évenként mintegy 600 kmtr., nyers állapotban útalapozásra és útkavicsolásra szolgál.

b) **Feketés-szürke**, aprószemű **piroxén-andezit**, SZAKÁCSI JÁNOS kőbányájából, mely régóta a várostól 2 kmtrnyire Ny-ra létezik, a hol Mandulás bánya neve alatt ismeretes. Évenként 550 kmtr. követ fejtenek itt, mit nyers állapotban terméskő alakjában használnak fel különböző építkezésekre.

c) Szürke, középszemű **piroxén-andezit**, MECZNER GYULA, 1876 óta

létező, s a várostól DK-re fekvő kőbányájából, mely évenként 1400 kbmtrt szolgáltat útkavicsólásra.

d) Feketésszürke, aprószemű **piroxén-andezit**, **TROCSÁNYI GYULA**, 1889 óta létező kőbányájából, mely a várostól 3 kmtrnyire Ny-ra, az ú. n. Gombáshegyi hegyoldalban fekszik. E kőbányában az átlag 0·2 köbméter ragységban fejtett darabokból évenként mintegy 200 kbmtrnyi mennyiség lesz útalapozásra és útkavicsólásra felhasználva.

2139. — Sáros-Patak (Sátoraljauhelyi j.).

Szennyesfehér, likaesos, **kovásodott tajtköves riolitbreccsia**, **KISS ELEK** tulajdonát képező, régi idők óta fenálló ú. n. Megyeri bányából, mely a várostól 3 kmtrnyire fekszik Ny-ra. Ezen kőzet 0·6 köbméteres darabokban, évenként átlag 4000 köbméter mennyiségben lesz fejtve, mit malomkőfaragásra használnak fel s mint ilyen különösen ásványfesték őrlésre keresett. Ezen kőzet, az olykor benne található kővületek alapján, felsőmediterránkorunak bizonyult.

2140. — Sáros-Patak (Sátoraljauhelyi j.).

a) Szennyessárgás, finomszemű, kissé meszes **trachittufa**, a város tulajdonát képező s Nyilazó nevű bányából. Ez is ősi bánya, épen úgy, mint a megyeri, még az ÁRPÁD-házi királyok alatt művelés alatt lehetett. A XV-ik századból faragással diszitett darabok találhatóak Sáros-Patak környékén a bánya kövéből. Ez egy könnyen faragható építőkö, melyet a városban a szükséglethez képest építésre használnak fel.

b) Rózsaszínű, középszemű, földpátdús **riolittufa**, **SZENDREI ANDRÁS** (Sáros-Patak), 1875 óta fenálló bányájából, mely évenként mintegy 600 kbmtr. mennyiségben utak fentartására használtatik. Ezen bánya 1·5 kilométernyire fekszik a várostól Ny-ra, az ú. n. Czinegehegyen.

c) Fehér, breccsiás **riolittufa**, a czinegehegyi kőbányából.

A Czinegedomb a Királyhegy tövében, a Gombos- és Pánczélhegy közt fekszik. Bányái igen régi időtől lehetnek művelés alatt. Sárospatak, Trauczonfalva, Makkos-Hogyka épületeit e bányák kövéből emelték s a megyei út egy részét is innen kövezték. Volt bányája a Czinegén: Zemplén vármegyének, a Rákóczy uradalmak birtokosainak és egyeseknek. Jelenleg özv. **TATÁR LAJOSNÉ** bányája van legjobban művelés alatt, bár ezen kívül mások is fejtenek építőanyagot.

2141. — Sátoralja-Ujhely.

a) Vörös, középszemű **amfibol-andezit**, a városi, 1875 óta fenálló kőbányából, mely a Nagyhegydombon, a várostól 0·8 kmtrnyire Ny-ra fekszik. Bérelője **Roóz ADOLF**, ki ebből a kőből egészen 0·5 köbmtr. **nagy**ságú darabokban, évenként mintegy 2500 köbméternyi mennyiséget fejtet, mit nyersen és faragott állapotban különböző építészeti czélokra értékesít.

b) Barnászöldes amfibol-andezit, Roóz ADOLF, 1885 óta fenálló kőbányájából, mely a város melletti dombon fekszik. Ezen bányában termelt kövek átlagos nagysága 0·1 kmtr., az évi termelés mennyisége pedig 2500 kmtr., mit terméskő alakjában építkezésekre, vagy összezúzva úti kavics gyanánt értékesít.

c) Barna, közepszemű amfibol-andezit, GOMBOS ISTVÁN kőbányájából, mely a Zsolyomkára vezető út mellett, a várostól nyugatra fekszik. E bánya 1857 óta létezik és évenként mintegy 250 kmtr. anyagot fejtenek benne, mit terméskő alakjában használnak fel építkezésekre. A MÁV. hidépítkezéseihez mint műkö is szolgál. (M. K. Á. II. 51).

d) Szürke, szferolitos amfibol-hiperszten-andezit, a Boglyoskahegy Dörzsék nevű kőbányájából. (M. K. Á. I. 219—224).

2142. — *Sátoralja-Ujhely.*

a) Szürke, közepszemű piroxén-andezit, gr. WALLIS GYULÁNÉ, 1840 óta létező kőbányájából, mely a várostól 3·0 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E bánya évenként átlag 800 köbméter követ szolgáltat útburkolásra és alapozásra.

b) Hasonló kőzet özv. FRIEDRICH G.-NÉ kőbányájából, mely a várostól két kmtrnyire DNy-ra fekszik és 1890 óta van üzemben. E bánya évenként mintegy 400 kmtr. anyagot szolgáltat útkavicsolásra.

2143. — *Szécs-Keresztur* (Gálszécsi j.).

Barna, finomszemű piroxén-andezittufa, a vármegye 1870 óta fenálló bányájából, mely a községtől 1 kmtrnyire fekszik Ny-ra. Ezen tufa puha volta daczára évenként 300 kmtrnyi mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

2144. — *Szentes* (Bodrogközi j.).

a) Szürke, közepszemű piroxén-andezit, REICHMANN ÁRMIN (Debreczen) kőbányájából, mely 1880-ban lett megnyitva s mely a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekszik. Ezen kőbánya anyaga burkolati koczka és úti kavics előállítására használtatik, még pedig évenként kb. 3500 köbméter mennyiségben.

b) Ugyanazon anyag FÜHRER ZSIGMOND (Nyiregyháza) kőbányájából, mely az 1889-ben megnyitott és a községtől 1 kmtrnyire DK-re fekvő kőbányában fejtetik. Ezen anyag burkolati kockakövek és úti kavics előállítására használtatik évenként kb. 3500 kmtr. mennyiségben.

c) Ugyan e helyen, 1889 óta Zemplén vármegyének is van bányája, a melyben évenként mintegy 300 kmtr. kőanyagot úti kavics előállítása céljából fejtenek.

d) Ugyanott fekszik ACZÉL IZIDOR (K.-Helmeicz) kőbányája is, mely évenként kb. 2000 köbméter mennyiségben járda-, kövezési-kockakövet és útburkolati kavicsot szolgáltat. E bánya 1890 óta van megnyitva.

2145. — Szerencs.

a) Zöldessárga, likacsos riolittufa, SCHRIDDE FRIGYES 1882 óta fenálló, Kácsa nevű kőbányájából, mely a községtől 4 kmtrnyire É-ra fekszik. E kőbánya nyersen és faragott állapotban évenként mintegy 1200 kbm. építőkövet szolgáltat. Felhasználták többi közt a miskolci és a debreczeni vasúti üzletvezetőségeknél vasúti építkezésekre, a szerencsi cukorgyárnál stb., többnyire mint terméskövet.

b) Barnás, breccsiás, likacsos, hidrokvarcitos riolittufa, a FÜHRER-féle kőbányából. Felhasználtattott számos vasút- és hidépítkezésnél, többi közt a tokaji hidnál is, a miskolci és a nyiregyházi laktanyáknál, a szerencsi cukorgyárnál stb. (M. K. Á. I. 244 és II. 75).

c) Barnásfehér, tajtkőzárványos, likacsos riolittufa, a HARKÁNYI FRIGYES-féle kőbányából. (M. K. Á. I. 245.)

d) Barnásfehér, likacsos, érdes riolittufa, elmállott, lágy tajtkőzárványokkal, a REICHMANN-féle kőbányából. (M. K. Á. II. 76.)

2146. — Szinna.

Szürke, középszemű, csillámos, meszes kötőszerű kárpáti homokkő, a volt úrbéreses kőbányából, mely 3 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a hol már igen régi idő előtt nyitattott meg. Ezen kőzet nyers állapotban építkezésekre használtatik évenként mintegy 150 kbmtr. mennyiségben. (M. K. Á. I. 265.)

2147. — Szomotor (Bodrogközi j.).

Vörös, durvaszemű, érdes likacsos kvarcstrachit (riolit), a br. JÓSIKA SÁMUEL birtokához tartozó, 1888 óta létező kőbányából, mely 2 kmtrnyire fekszik a községtől NyÉNy-felé. E kőzetből évenként átlag 400 kbmtrt használnak fel terméskő alakjában építkezésekre.

2148. — Szomotor (Bodrogközi j.).

Sötétszürke, aprószemű piroxén-andezit, a br. JÓSIKA SÁMUEL birtokához tartozó, 1871 óta létező kőbányából, mely a községtől 0·1 kmtrnyire fekszik. Ezen kőzetből évente mintegy 500 kbmtr. lesz fejtve és útkavicsolásra felhasználva.

2149. — Szöllőske (Sátoraljaujhelyi j.).

Vörhenyes, rétegesen hasadó, biotitos plagioklász-riolit, a gróf ANDRÁSSY TIVADAR birtokához tartozó kőbányából, mely már régi idő óta létezik, s melyet jelenleg a BEHYNA czég (S.-A.-Ujhely) bérel. E bánya Szöllőske községtől 2 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra, a sátoraljaujhelyi és a szomotori vasúti állomásoktól pedig 5·5 kmtrnyire. Az átlag 1—1·5 mtr. nagyságban fejtett darabok évenként mintegy 460 kbmtr. mennyiségben használtatnak építkezési célokra. Van közte sok 2—3 mtr. hosszú darab, mely lépcsőfokok előállítására alkalmas. E kőzetet felhasználták többi között a Rákóczy-féle kastély restaurálásához Borsiban, egyéb magas építmények-

hez Szöllöskén és környékén, valamint végre útfenntartási czélokra is. (M. K. Á. IV. 63.)

2150. — Sztropkó.

Kárpáti homokkő-görgetegből álló alluviális **kavics** az Ondavából. Ezen kavicsot évenként 1500 kmtr. mennyiségben útkavicsolásra használják, nemcsak Sztropkón, hanem a többi Ondava menti községekben is, nevezetesen Minyócz, Turán és Nagy-Domása községekben. Tulajdonosok mindenütt a parti birtokosok.

2151. — Sztarina (Szinnai j.).

Barna és szürke, aprószemű, meszes kötőszerű kárpáti **homokkő**, egyes ujnyi vastag mészpáterekkel, PILETZKY VILMA kőbányájából, mely a homonna-baligrodi Sohat-út mellett (a 35—36. kmtr. közt) fekszik. E kőbánya a nevezett út fentartására évenként mintegy 200 kmtr. kavicsolási anyagot szolgáltat.

2152. — Szürnyeg (Sátoraljaújhelyi j.).

Szürke, szarűkőnemű alapanyagú **piroxén-andezit**, a vármegye 1874 óta létező kőbányájából, mely a községtől 0·7 kmtrnyire D-re, a szürnyegi dombon fekszik. Ezen kőzet 0·3 kmtr. nagyságú darabokban fejtetik s összezúzva évenként körülbelől 400 kmtr. mennyiségben útkavicsolásra használtatik.

2153. — Tállya (Szerencsi j.).

Kékesszürke, aprószemű, tömör **piroxén-andezit**, a község 1892-ben megnyitott kőbányájából, mely 4 kmtrnyire fekszik ÉK-re. Ezen kőbánya nyers állapotban útkavicsolásra évente körülbelől 1000 kmtr. anyagot szolgáltat.

2154. — Tállya (Szerencsi j.).

Zöldeafehér, finomszemű riolittufa, br. MAJLÁTH GYÖRGY 1861-ben megnyitott kőbányájából, mely a mád-tállyai országúttól 1·5 kmtrnyire K-re fekszik. E kőbánya évenként terméskő alakjában és faragottan mintegy 800 kmtr. építőanyagot szolgáltat.

2155. — Tarczal (Tokaji j.).

a) **Violásszinű**, fluidális szövetű **piroxén-andezit** egyes nagyobb kvarcz és orthoklász-zárvánnyal (típuskeverék, SZABÓ), a m. kir. kincstár (kereskedelemügyi minisztérium) tulajdonát képező ú. n. Ördögkőbányából, mely a tokaji Nagyhegy DNY-i tövében, Tarczaltól 3 kmtrnyi DK-re fekszik. Ezen kőzet nyers állapotban mint terméskő és összezúzva mint kavics **használtatik** utépítésre, még pedig évenként 25000 kmtr. mennyiségben. A **bánya** 1870 óta van megnyitva és többi között a tranzverzális állami műút **építésére** is szolgáltatta az anyagot. (M. K. Á. IV. 85—86.)

b) **Sötétszürke** **piroxén-andezit**, hasonló petrografiai minőségben, mely a város tulajdonát képező, s 0·300 kmtrnyire DK-re fekvő ú. n.

Farkasbányából való. E bánya 1885-ben lett megnyitva; bérlője FÜHRER ZSIGMOND (Nyiregyháza). Ezen kőzet útkavicsolásra szolgál, évenként mintegy 400 kmtr. mennyiségben. (M. K. Á. I. 232.)

2156. — Tokaj.

Szürke, középszemű **piroxén-andezit** (tipuskeverék, SZABÓ) a hideg-oldali kőbányából, mely a várostól 0·2 kmtrnyire ÉNy-ra fekszik. E bánya 1875-ben lett megnyitva, bérlője REICHMANN ÁRMIN (Debreczen). Ezen kőzet kavicscsá törve útfentartásra használtatik, évenként mintegy 3500 kmtr. mennyiségben.

2157. — Tolcsva (Tokaji j.).

Feketésszürke, aprószemű **piroxén-andezit** a Kopaszhegyről.

2158. — Tolcsva (Tokaji j.).

Világosszürke, durvaszemű **tajtkőtufa**. Ezen kőzet könnyen idomítható, minélfogva építkezésre igen alkalmas.

2159. — Ublya (Szinnai j.).

Szürke, aprószemű, csillámos, meszes kötőszerű kárpáti **homokkő**, a LOBKOVITZ hg. birtokához tartozó kőbányából (megbizottja HEIDINGER OTTÓ), mely a községtől 2 kmtrnyire D-re fekszik. Ezen homokkőben egyes csikok alakjában fekete, kagylóstörésű aszfalt is foglaltatik. A kőzet különben nyersen vagdalt kő alakjában építkezésekre szolgál, évenként mintegy 200 kmtr. mennyiségben. A bánya 1893 óta van megnyitva.

2160. — Vámos-Ujfalu (Tokaji j.).

a) Fehér és violás, foltos **litoidit**, a község tulajdonát képező, 1800 óta fenálló kőbányából, mely a községtől 2·1 kmtrnyire ÉK-re fekszik. Ezen bányában évenként mintegy 1600 köbmtr. kőanyagot fejtenek útkavicsolási czélokra.

b) Ugyanazon kőzetet fejtik az előbbi mellett fekvő br. WALDBOTH FRIGYES (Tolcsva) féle kőbányában, a melyből évenként mintegy 1200 köbmtrt használnak fel útkavicsolásokra.

c) Violás és barna csikos **litoidit**, br. WALDBOTH FRIGYES (Tolcsva) kőbányájából, mely a községtől 3 kmtrnyire É-ra fekszik, a hol 1821-ben lett megnyitva. Ezen kőbánya évenként mintegy 400 köbméter kőanyagot szolgáltat útkavicsolási czélokra.

2161. — Vehéz (Varnói j.).

Szürke, középszemű **piroxén-andezit**, ROSENBAUM JÓZSEF kőbányájából, mely a községtől 2·5 kmtrnyire Ny-ra fekszik. E bánya 1895 óta van megnyitva és útkavicsolásra szolgáltatja az anyagot.

2162. — Velejte (Sátoraljaujhelyi j.).

Szennyesfehér, likacsos **riolit-breccsia**, gr. ANDRÁSSY SÁNDOR régi kőbányájából, mely a községtől mintegy 6 kmtrnyire fekszik D-re. Ezen kőzet nyers és faragott állapotban mint jó minőségű építőanyag használ-

tatik. A fejtett darabok átlag 0·8 kbmtrerek, az évi mennyiség pedig 1200 kbmtr.

2163. — *Vidrány* (Homonnai j.).

Sárgás, illetve kékesszürke, finomszemű, meszes alapanyagú kárpáti homokkő, a gr. LEITRUM tulajdonát képező s a községtől 4 kmtrnyire ÉK-re fekvő kőbányából. E bánya, mely 1892 óta fenáll, évenként változó mennyiségben terméskő alakjában építkezésre szolgál.

54. ZÓLYOM VÁRMEGYE.

2164. — *Alsó-Lehota* (Breznóbányai j.).

Vörhenyes, finomszemű, eocénkorú kvarczihomokkő.

2165. — *Badin* (Besztercebányai j.).

Sötétszürke, középszemű, tömör piroxén-andezit, a községtől négy kmtrnyire DNy-ra a Pod Szkaliczi nevű dűlőben fekvő kőbányából, mely 1893-ban a m. k. kincstár által lett megnyitva. Évenként mintegy 4000 kbmtr. követ fejtenek e bányában, mely mennyiség az állami utak szomszédos 33 kilométerének fentartására szükséges.

2166. — *Badin* (Besztercebányai j.).

Sötétzöldesszürke konglomerátos andezittufa.

2167. — *Besztercebánya sz. kir. város.*

Világos szürkésbarna, tömött, alsó krétakorú (neokom aptychus) mészkő, a város igen régi kőbányájából, mely a Laszkomer völgyben, a város piacától háromnegyedóránnyira ÉNy-ra fekszik. A rendszeren fejtett kövek átlagos nagysága 0·20—0·30 kbmtr. és az évi termelés mennyisége körülbelül 500 kbmtr. E kőzet a városban terméskő alakjában falazásokra használtatik.

2168. — *Bikás* (Breznóbányai j.).

Zöldesszürke, szericites, kvarcziptala, 0·5 kmtrnyi távolságban, a Zubra nevű völgyben, az 1888-ban megnyitott s a m. kir. erdőkincstár tulajdonát képező kőbányából, mely évenként vagy 300 kbmtr. mennyiségben szolgáltatja az országútra szükséges kavicsoló anyagot.

2169. — *Borosznó* (Zólyomi j.).

Sötét, barnásszürke, tömött, fehér mészpáteres, közép-triaszkorú (kagyló) mészkő, az 1856-ban megnyitott községi kőbányából, mely a községtől 0·3 kmtrnyire K-felé, közvetlenül a vasúti vonal mellett fekszik. Évenként mintegy 500 kbmtr. követ fejtenek e ponton, mit nyersen építkezésre, úti kavicsra, jelenleg pedig a vasúti vonal kavicsolására használnak.

2170. — *Breznóbánya sz. kir. város.*

a) Szürke, szemcsés, tömör dolomit a felső-triaszból, a városi még a

XVIII. század óta fenálló kőbányából, mely 5·7 kmtrnyire É-ra fekszik és a Vagnár nevet viseli. Az évi termelés átlag 800—900 kmtr., mit útkavicsolásra és mészégetésre használnak.

b) Sötétebb szürke, finomszemű, tömör dolomit (felső-triasz) a város tulajdonát képező, s tőle 3 kmtrre Ny-ra, a vármegyei törvényhatósági út mellett fekvő Pod Zslibok nevű kőbányából, melynek anyaga, évenként mintegy 2000 kmtr., útkavicsolásra és részben mészégetésre szolgál. Ez a bánya is még a XVIII. században nyitattott meg.

2171. — Breznóbánya sz. kir. város.

Zöldesszürke, csillámszegény gnájsz, a város tulajdonát képező és belterületén fekvő Pod Skalu nevű kőbányából, mely még a múlt században lett megnyitva. A fejtett kövek átlag 0·05—0·25 kmtr. nagyok és évenként mintegy 5000 kmtrt fejtenek, mit nyers, faragatlan állapotban száraz és vízi építésekre használnak.

2172. — Cserpatak (Breznóbányai j.).

Diaszkorú, öregszemű kvarczhomokkő.

2173. — Dobronya (Zólyomi j.).

a) Sötétszürke, finomszemű, majdnem tömött piroxén-andezit, a község tulajdonát képező, 1875-ben 4 kmtrnyire K-re a Repiszka nevű erdőrészben megnyitott kőbányából, hol ezen tömör andezit kmtr. nagyságú táblákban fordul elő, miket az utcák és házudvarok kikövezésére használnak.

b) Szürke, közészemű, biotitos piroxén-andezit, a Svata Anna nevű legelőn fekvő kőbányából, mely a községtől 3 kmtrnyire DK-re, 1885-ben nyitattott meg. E kőbányából évenként mintegy 20—30 kmtr. egészen kmtr. nagyságú követ fejtenek, mit nyersen és megfaragva építkezési célokra használnak.

2174. — Erdőköz (Breznóbányai j.).

Sötétszürke, finoman szemcsés, bitumenes, triaszkorú dolomit, az 1877-ben megnyitott s a m. kir. erdőkinestár tulajdonát képező, a községtől 4·5 kmtrnyire DK-re, a Diel hegységben, az országúttól É-ra fekvő kőbányából, mely évenként mintegy 80 kmtr. mennyiségben a Tiszolczra átvezető országút kavicsolására szolgáltatja az anyagot.

2175. — Fekete-Balog (Breznóbányai j.).

a) Ólomszürke, fillites gnájsz, egész mogyorónagyságú nagy orthoklász földpátokkal, a községtől 0·5 kmtrnyire DNy-ra a Pod Szkalka nevű pontról, hol a m. kir. erdőkinestár 1894-ben kőbányát nyitattott, a melyben évenként átlag 400 kmtr. anyagot fejtenek házépítési és útkavicsolási célra.

b) fillites gnájsz, a Vidrás teleptől 1 kmtrnyire K-re, a hol a magy.

kir. erdőkincstár 1894-ben kőbányát nyitattott, a melyben évenként 600 mtr³ anyagot fejtenek házépítési és útkavicsolási czélokra.

c) Csillámdús muszkovit gnájsz, a községtől 2·5 kmtrnyire DNy-ra a Csutore Dolina nevű pontról, hol 1894-ben a m. kir. erdőkincstár kőbányát nyitattott, a melyben évenként átlag 300 kmtr. anyagot fejtenek útburkolati és házépítési czélokra.

2176. — *Fekete-Balog* (Brőznóbányai j.).

Szürke, kvarczdzús és muszkovitban szegény csillámpala, a községtől 1·5 kmtrnyire ÉN-yra a Pod Kopesok nevű pontról, hol 1894-ben a m. kir. erdőkincstár nyitattott bányát. Az évi termelés körülbelül 500 kmtr., mit útburkolási és házépítési anyagul használnak.

2177. — *Gyetva* (Nagyszalatnai j.).

a) Sötétszürke, aprőszemű, tömőr piroxén-andezit, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véglesi uradalmához tartozó kőbányából, mely a kriványi vasúti állomástól 3 kmtrnyire É-ra a Mnich nevű hegy tövében, a Herencs völgyre vezető kocsitút mellett fekszik, a hol az 1869 óta létezik. E kőzet bármily mennyiségben termelhető és ez idő szerint a krivány—herencsvölgyi országút kavicsolására szolgáltatja az anyagot.

b) Fehéredett anyagú piroxén-andezit, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS, véglesi uradalmához tartozó kőbányából, mely a Rohi nevű erdőrészen, a zólyom-kriványi vasúti állomástól 4 kmtrnyire Ny-ra, az országút mellett fekszik. E bánya 1871-ben lett megnyitva. Ezen puha és könnyen faragható kőzetből annak idején a vasúti állomásépületek és őrházak épültek, jelenleg pedig az uradalmi épületekhez szolgáltatja az anyagot.

2178. — *Herencsvölgy* (Nagyszalatnai j.).

Kékesszürke, tömőr, aprőszemű gránit, biotit és muszkovit csillámmal. E kőzet NEMESKÉRI KISS MIKLÓS, véglesi uradalmához tartozó Fehérpatakon fordul elő, Herencsvölgytől 7 kmtrnyire ÉK-re a Bjele vodi és Magura erdőrészekben, 15·5 kmtrnyi távolságban a kriványi vasúti állomástól. E gránit-előfordulás kimeríthetlen és kőbánya nyitásra igen alkalmas. A 70-es években versenyzett is ezen gránit Budapesten a többi kövezési anyagokkal és ezen alkalommal még a mauthauseni gránit mellett is elsőrangú minőségűnek lett elismerve. Szállítását egyedül csak a vasúti állomástól való távolsága hiúsította meg.

2179. — *Herencsvölgy* (Nagyszalatnai j.).

Zöldesszürke, középszemű, gránitos szövetű biotit-gnájsz, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véglesi uradalmához tartozó kőbányából, mely a herencsvölgyi üvegyár felett 1 kmtrnyire, a kriványi vasúti állomástól pedig 9·5 kmtrnyire fekszik. E bánya 1869-ben lett megnyitva s kőzete azóta nyers állapotban úgy az uradalomban, mint pedig a herencsvölgyi első magyar üvegyárban is építkezési czélokra használtatik.

2180. — Horhát (Nagyszalatnai j.).

Világosszürke, finoman szemcsés, hasadozott, felső triaszkorú dolomit, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véghlesi uradalomához tartozó és 1892-ben nyitott horhádi kőbányából, mely a horvát—ocsóvai viczinalis út mellett, Véghlestől 14 kmtrnyire É-ra fekszik. E kőzet részint mint épületkő szolgál az uradalom építkezéseihez, részint pedig mészégetésre és műtrágya előállításra is használják.

2181. — Jabrikó (Besztercebányai j.).

Világosszürke, finomszemű, meszes, eocénkorú kvarcshomokkő. A kőbánya, melyből a minta beküldetett, LICZKÓ IGNÁCZ (Vihnye) tulajdona, ki azt 1890-ben a községtől 2 kmtrnyire Ny-ra nyitatta. A bánya a besztercei vasúti állomással jó úttal van összekötve. Évenként kitesz a kőtermelés 500 kmtrt, mit nyersen vagy faragva különböző építkezésekhez szoktak felhasználni. Különösen műköveket szolgáltat e homokkő vasúti hidakhoz, templomokhoz, tornyokhoz és azonkívül sirköveket is faragnak belőle. (H. ö. M. K. Á. I, 318.)

2182. — Királyka (Besztercebányai j.).

Világosszürke, finomszemű eocén homokkő.

2183. — Kis-Garam (Brezsnóbányai j.).

a) Barnás, felső-triaszkorú dolomit, a m. kir. vasgyár 1863-ban, a községtől 0·45 kmtrnyire Ny-ra, a Kopecz nevű ponton megnyitott kőbányájából, mely jelenleg szünetel ugyan, de a mely eddig a kohók számára a vasolvasztáshoz szolgáltatta a hozaganyagot.

b) Ugyanerre a célra szolgált a Zahroncom nevű s a községtől 0·4 kmtrnyire Ny-ra fekvő, 1860-ban megnyitott kincstári kőbánya dolomit anyaga is.

2184. — Kis-Garam (Brezsnóbányai j.).

Világosszürke, likacsos, durvaszemű, diaszkorú kvarcithomokkő, a m. kir. vasgyár 1793-ban megnyitott s a községtől 0·20 kmtrnyire DNy-ra fekvő Pálenicze nevű kőbányából, mely jelenleg ugyan szünetel, de a melyben szükség esetén 2 mtr. hosszú és 1·5 széles köveket is lehet fejteni. Faragva, e kövek kohóépítésre szolgáltak, azonkívül útkavicsolásra is.

2185. — Libetbánya (Besztercebányai j.).

Feketésszürke, finoman szemcsés, felső triaszkorú dolomit, az 1670 óta létező és Libetbánya nagyközség tulajdonát képező kőbányából, mely a községtől 2·0 kmtrnyire fekszik ÉNy-ra, a vasúti állomástól pedig 3·0 kmtrnyire DK-re, az ú. n. Vapeniczei dűlőben. Évenként ezen kőzetből 200—300 kmtrt fejtenek, mit részint hozag granánt a vasolvasztókban, részint pedig mészégetésre használnak.

2186. — Libetbánya (Besztercei j.).

Vörhenyes-szürke, középszemű, likacsos piroxén-andezit.

2187. — *Libetbánya* (Besztercebányai j.).

Világosszürke, breccsiás piroxén-andezittufa.

2188. — *Libetbánya* (Besztercebányai j.).

Vörhenyes, alsó-triaszkorú, kvarczos, csillámos agyagpala (werfeni pala).

2189. — *Lopér* (Brezsnóbányai j.).

Téglavörös, eocénkorú dolomit konglomerát (szulovi konglomerát).

2190. — *Luczató* (Besztercebányai j.).

Piroxén-andezittufa.

2191. — *Mátyásfalva* (Zólyomi j.).

Szürke, piroxén-andezit konglomerátos tufája.

2192. — *Mezőköz* (Brezsnóbányai j.).

Barnásszürke, tömött, fehér mészpáteres, középtriaszkorú, kissé bitumenes (kagyló) mészkő, a községi, 1883-ban megnyitott és 0.2 kmtrnyire Ny-ra fekvő kőbányából, a melynek anyaga nyersen építkezésekre és utakaviccsolásra szolgál. Az évi termelés mennyisége átlag 500 kmterre tehető.

2193. — *Miklósfalva* (Nagyszalatnai j.).

Fehér, üveges kristályos kvarcz, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véghelesi uradalmához tartozó zsabiczai kvarczbányából, mely bizonyosan már körülbelül 100 év óta üzemben van. Ezen bánya Miklósfalvától K-re a megyehatárán fekszik, Herences völgytől körülbelül 10 kmtrnyi, a kriványi vasúti állomástól pedig vagy 18 kmtrnyi távolságban. E bányát a herences-völgyi első magyar üvegyár bérlé, a hol ez anyagot üvegyártásra használják fel.

2194. — *Mócsa* (Besztercebányai j.).

Világossárgás, tömött, palás, kovás mészkő az alsó-kretából. Ezen mészkőpalát már régóta szállítják Bécsbe, hol finom kőszőrűköveket készítenek belőle.

2195. — *Mogyoród* (Zólyomi j.).

Fehér, középszemű, diaszkorú, arkozás kvarczithomokkő, illetve annak porondja. A községi, emberemlékezet óta létező kőbánya, melyből a község építkezik, egy kmtrnyire fekszik ÉK-re, a Hradok nevű dombon. A kőzet tömör része csak nyers darabokban használható építkezésre, faragásra alkalmatlan, porondja ellenben surolásra használtatik.

2196. — *Nagy-Szalatna.*

Szürke, tajtköves, konglomerátos piroxén andezittufa, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véghelesi uradalmához tartozó kőbányából, mely 1871-ben Végheles községtől 4 kmtrnyire K-re, a zólyom—kriványi országút mellett, a Rohi nevű erdőrészben lett megnyitva. Ez a puha és könnyen faragható kőzet kivált a vasúti állomásépületek és őrházak építésére szolgált, azóta pedig különböző gazdasági épületek emelésére használtatik.

2197. — *Ocsova* Nagyszalatnai j.).

Vörhenyes, középszemű, porozus **piroxén-andezit**, a NEMESKÉRI KISS MIKLÓS véghlesi uradalmához tartozó, 1869-ben Ocsova mellett, a Szvost nevű erdőrészen megnyitott kőbányából, mely 5 kmtrnyire fekszik a véghles-szalatnai vasúti állomástól É-ra. Ezen kőzet kimeríthetetlen mennyiségben fordul elő a bányában és úgy nyersen terméskő alakjában, mint pedig faragott állapotban épületi anyagul használatos. 1894-ben épült ezen kőzetből a Szalatnya folyón két nagy vízduzzasztó gát, s újabban állami hidak építésére is használják.

2198. — *Óhegy* (Besztercebányai j.).

Világos, okkersárga, tömött, fehér mészpáteres, alsó-krétakorú (neokom aptychus) **mész**kő, a községtől negyedóránnyira ÉK-re, az országút mellett fekvő kőbányából, melyet e helyen 1880-ban a m. kir. erdőkinestár nyitattott. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

2199. — *Óhegy* (Besztercebányai j.).

Sárgás-fehér, likacsos-szivacsos, jelenkori **forrásvízi mész**kő (mész-tufa), a községtől fél óránnyira Ny-ra, egy völgyben fekvő kőbányából, mely ezen a ponton 1865 óta létezik és a m. k. erdőkinestár tulajdonát képezi. Eddig mindössze különböző alkalmakkor mintegy 80 kmtr. kő termeltetett, mit nyersen és faragva építkezési célokra használtak fel. Rendes kőbányaüzem nincsen.

2200. — *Olaszka* (Brezsnóbányai j.).

Feketés-szürke, finoman szemcsés, bitumenes, triaszkorú **dolomit**, Breznóbánya város 1889-ben Olaszka községtől 1·5 kmtrnyire É-ra, a Podzsliepkom nevű helyen nyitott kőbányájából, a melyben évenként átlag 1200 kmtr. anyagot termelnek útkavicsolás céljából.

2201. — *Pallós* (Besztercebányai j.).

Szürkés-fehér, aprószemű, meszes, eocénkorú **homokkő** DOBRÍK JÁNOS kőbányájából, mely 1881 óta létezik és a községtől 4 kmtrnyire Ny-ra fekszik. A besztercebányai vasúti állomással 6 kmtr. hosszú jó kocsióttal van összekötve. Az évi termelés 1200 kmtrt tesz ki, a mi nyersen vagy kifaragva nagyobb építkezéshez Budapestre szállítatik, továbbá templomok, tornyok, vasúti hidak építésére és sírkövek készítésére Besztercebányán és más városokban is felhasználtatik.

2202. — *Perhát* (Besztercebányai j.).

Sötét, füstbarna, tömött, triaszkorú **mész**kő, vékony fehér erezéssel.

2203. — *Perhát* (Besztercebányai j.).

Violás-szürke, konglomerátos **piroxén andezittufa**.

2204. — *Péteri* (Brezsnóbányai j.).

Sárgás-fehér, durvaszemű, laza, diaszkorú **kvarczhomokkő**.

2205. — Rudló (Besztercebányai j.).

Fehér, eocén kvarcshomok, a melyhez aránylag csak kevés fehér csillám van hozzákeverve. A homokbánya, mely 0·5 kmtrre DDNy-ra fekszik, HORÁRIK ISTVÁN (Besztercebánya) tulajdona, ki évenként mintegy 4000 mmázsát ásat, a mit azután építkezésekhez, finom fazekas munkákhoz, azonkívül pedig üveggyártásra is használnak.

2206. — Sebő (Besztercebányai j.).

Vörhenyes és szennyesen fehérés tajtköves andezittufa.

2207. Szent-András (Brezsnóbányai j.).

Sötét-szürke, tömött, fehér mészpáteres, középtriaszkorú, kissé bitumenes (kagyló) mészkő, az 1875-ben megnyitott községi kőbányából, mely az országút közvetlen közelében, a községtől 0·12 kmtr. távolságban fekszik. Évenként vagy 600 kmtr. anyagot fejtenek benne, mit részint nyersen építőkö gyanánt használnak fel, részint pedig mint úti kavicsot értékesítenek.

2208. — Szt-András (Brezsnóbányai j.).

Zöldes, durvaszemű biotit-gránit, a szobotniczai völgyből.

2209. — Szt-András (Brezsnóbányai j.).

Világos-szürke andezittufa, a bukóczi völgyből.

2210. — Szt-András (Brezsnóbányai j.).

Szürke, középszemű, csillámos, muszkovitos, diaszkorú kvarczit-homokkő, a bukóczi völgyből.

2211. — Tajó (Besztercebányai j.).

Világos-szürke, finomszemű homokkő, a Bjela lina nevű kőbányából.

2212. Tót-Pelsőcz (Zólyomi j.).

Szürke és testszinű foltos, tömött, felső-triaszkorú mészkő, a községi, még a XVIII. században megnyitott, s a községtől 0·5 kmtrnyire ÉK-re, a Hálík nevű hegy É-i oldalán fekvő kőbányából. E bánya bérlői SZTRKÁRSZKY GYÖRGY és TÁRSAI, kik ezen anyagból évenként mintegy 3000 kmtrt fejtenek mészégetés és útkavicsolás czéljából. A fejtett darabok maximálisan 0·1 kmtr. nagyok.

2213. — Tót-Pelsőcz (Zólyomi j.).

Világos-zöldesszürke, aprószemű, finom, likacsos piroxén-andezit, a nagyközség tulajdonát képező és körülbelül 1875-ben a községtől 4 kmtrnyire DK-re, a Drienyá nevű erdőrész keleti oldalán, a Csubernyova patak mellett megnyitott kőbányából, a kékkői uttól É-ra. Ezen andezitből szintén lehet kmtrnél nagyobb darabokat fejteni. Évenként mintegy 200 kmtrt visznek innen, részint nyersen, részint faragottan, különböző építési czélokra.

2214. — Tót-Pelsőcz (Zólyomi j.).

a) Szürke, tajtkő és andezitzárványos brencsiás **piroxén-andezittufa**, a nagyközség tulajdonát képező, igen régi és a községtől 5 kmtrnyire DK-re, a zólyom-kékkői út É-i oldalán, a Bralec dűlőben fekvő kőbányából. Ezen bányában fejtett kövek egészen 0·25—1·00 kmtr. nagyok és évenként mintegy 200 kmtrt termelnek, mit úgy nyersen, mint faragva különböző építésekre használnak.

b) Szürke és sárgás, aprószemű, puha **piroxén-andezittufa**, a nagyközség tulajdonát képező, régi s a községtől 2 kmtrnyire K-re, a Grech nevű dűlő EK-i oldalán s a Rimánypatak jobb partján fekvő kőbányából. A termelt kövek kmtrnél is nagyobbak; az évi termelés kb. 200 kmtrt tesz ki, mit nyersen és faragottan házépítésre használnak.

c) Szürke, tajtkő és sötét tömör andezit-zárványokat is magába foglaló brencsiás **piroxén-andezittufa**, a nagyközségnek új, 1894-ben megnyitott, s tőle 2·5 kmtrnyire DK-felé, a Tvocke nevű erdőrészen fekvő kőbányájából, mely évenként mintegy 100 kmtr. 0·25—0·50 kmtr. nagyságú köveket szolgáltat, mik nyersen és megfaragva építkezési czélokra szolgálnak.

2215. — Tót-Pelsőcz (Zólyomi j.).

Fehér, kőporrá széjjelhulló, diaszkorú **kvarczit**, a Hrádok nevű kőporbányából, mely a nagyközség és PIVARCSEK PÁL tulajdonát képezi. E bánya 0·5 kmtrnyire fekszik a községtől É-ra, a Hrádok nevű hegy déli oldalán és anyaga évenként mintegy 6000 mmázsa; 1885 óta az aczélgyártásnál a vas csiszolására és mészhabares készítésére használtatik. Ezen anyag talán üveggyártásra is alkalmas.

2216. — Úrvölgy (Besztercebányai j.).

Szürkés-fehér, habos rajzú, finomszemű, triaszkorú **gipsz**.

2217. — Zólyom sz. k. város.

Zölde-szürke, középszemű, likacsos alapanyagú **piroxén-andezit**. A Neresznicza nevű s a város tulajdonát képező kőbánya, mely a zólyom-korponai út mellett, a várostól 2 kmtrnyire D-re fekszik, 1881-ben lett megnyitva és jelenleg RIDOLFO GIOVANNI kőfaragó bérletét képezi. E kőzet faragott állapotban hid, gyár, vasúti műszaki tárgyak építésére, nyers állapotban közönséges ház és fal építésére használtatik. Évenkénti termelés 1200 kmtr., miből átlag 100 kmtr. kerül faragás alá. Eddig nemcsak Zólyomban, hanem egyes esetekben Budapesten is használták.

2218. — Zólyom-Brezó-telep (Breznóbányai j.).

Vörhenyes-fehér, durvaszemű, laza, diaszkorú **kvarczhomokkő**. A kőbánya, melyet a m. k. bányakincstár 1845-ben nyitott, 0·5 kmtrnyire fekszik a teleptől K-re és kőzete változó mennyiségben, faragottan szolgál építkezési czélokra, kivált pedig kohóbélelésre.

55. FIUME.

(A magyar szent korona országainak részét képező önálló kikötő város.)

2219. — Fiume.

Világosvöröses erezett, barnás, vagy barnásszürke, tömött krétakorú **mészkö.** Egyenetlen elválása és hasadásánál fogva faragott műkövekké nem dolgozható fel. A Fiume területén fekvő kőbányákban előforduló kőanyagot főleg csak a kikötőépítkezésekhez, részint pedig útépítéshez termelik. A kikötő építéséhez azonban a közeli környékről is szállítottak kőtömböket Fiuméba. Ilyen bányák a cantridai, a martinséicai, a zurkovi, megyei területen és a preluccai kőbánya Voloscában (Isztriában). A terjedelmes mólók megépítéséhez kőhányások, falazatok és betontömbök alakjában körülbelül 50 millió tonna kőanyagra volt szükség. (L. HAJNAL A. Fiume és kikötője, Fiume, 1885.)

2220. — Fiume sz. kir. város.

Sötétvörös, kristályos szövetű, forrásvízi **mészkö.** Megfaragva boltzatokhoz és egyéb építményekhez használtatik.

Pótlások a magyar megyékhez.

(A munkának sajtó alá való rendezése közben beérkezett adatok.)

2221. — Ajnácskő (Gömör vm. Rimaszécsi j.).

Fekete, tömör bazalt, egyes nagyobb amfibol-zárványokkal. E kőzet **ROHM ALFRÉD** (Budapest) ragácsoldali kőbányájából származik. E bazalt jól csiszolódik is.

2222. — Albár (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DK-re 2 kmtr., D-re 0·5 kmtr. és ÉK-re 0·5 kmtrnyi távolságban.

2223. — Alistál (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DK-re 2 kmtrnyire.

2224. — Alsó-Nyárasd (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DNy-ra 1·5 kilométernyire.

2225. — Alsó-Rákos (Nagy-Küküllő m. Kőhalmi j.).

Sötétzöld szerpentin, mely az Olt szorosában, gabbró közelében fordul elő. **Sötét és egyforma színe** daczára sok tárgyhoz illenek s bizonyára az erdélyrészi szerpentinből esztergályozott dísz tárgyoknak és apróságoknak sok kedvelője és vevője akadna. (Dr. KOCH M., Erdély kőzeteiről. Orv. Term.-tud. Értesítő, X. évf. Kolozsvár, 1885.)

2226. — *Apáczá-Szakállas* (Komárom vm. Csallóközi j.).

Homokos, murvás, alluviális kavics, a községtől ÉÉNy felé 1·5 kmtrnyire a Tuzok pusztá mellett. Kirostálva, útkavicsolásra szolgál.

2227. — *Apostag* (Pestm. Dunavecsei j.).

Alluviális kavics, melyet 1901-ben kotrógépekkel emeltek ki a Duna szabályozása alkalmával a meder fenekéről. A kavicszemek egész 4 cmtr. átmérőjűek, leginkább laposak és sok közöttük az erősen kimart szem. Külön e célra készített kavicszállító hajókon vitték a folyam közepéről a dunavecse—apostagi partra, a melyet vele feltöltöttek.

2228. — *Avasujfalu* (Szatmár vm. Szinyérváraljai j.).

a) Szürke, likacsos piroxén-andezit, mely útkavicsolásra, partvédelemre és hidalapozásokhoz alkalmas.

b) Fekete piroxén-andezit breccsia, mely különösen faragott kövek előállítására való.

E két kőzet egy helyen fordul elő, s a most megnyitandó kőbánya ezen anyagait az államépítészeti hivatal a II. transverzális út építésénél szándékozik felhasználni.

2229. — *Bagota* (Komárom vm. Udvardi j.).

Murvás s alluviális kavics, a község ÉNy-i sarkától 0·5 kmtrnyi távolban. ORDÓDY PÁL tulajdona. Kirostálva, útkavicsolásra szolgál.

2230. — *Bajcs* (Komárom vm. Udvardi j.).

Ó-alluviális, homokos, murvás kavics. A Farkasdi pusztától K-re, 0·7 kmtr. távolban. Primási uradalom tulajdona.

2231. — *Bős* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől 0·5 kmtrnyire É-ra.

2232. — *Bóz* (Hunyad vm. Marosillyei j.).

Barnásfekete, tömött, fehér mészpátereiktől tarkázott neokom(?) korú mészkő, mely a község D-i részén dr. TÉRY ÖDÖN (Gyulafehérvár) tulajdonát képező kőbányában már évek óta fejtve lesz. Sötétes színe daczára, égetve jó fehér meszet ad, melyet a Maros vidékén értékesítenek. 1901-ben ugyanazon hegy É-i végén újabb bányanyitás történt, a mikor is a kőzetet még sötétebb színárnyalatban tárták fel. Ezen bánya kőzete különösen a bútoripar számára látszik alkalmasnak, de az ez irányban folyó kísérletek és próbák eddig még nincsenek befejezve.

2233. — *Bujánháza* (Szatmár vm. Szinyérváraljai j.).

Vöröses, üveges alapanyagú riolit, gyéren kiválott földpát és kvarczkristályokkal. Egyes apró likacsokban tridymit-kristálykák is láthatók. Ezen kőzet faragottan és nyersen, kinagyolt állapotban falazásokhoz alkalmas. A most megnyitás alatt álló kőbánya terményét a II. transverzális út szatmármegyei szakaszához szándékolják felhasználni. Ezen kőzet a

Maguriczai dülőben fekvő kőbányában fejtetik, a melynek tulajdonosa a gör. kath. egyház.

2234. — *Csúz* (Komárom vm. Udvardi j.).

Laza, világosszürke, pliocén-korú homokkő. A községtől DDNy-ra 1·5 kmtr. távolban, a Margit-hegy falában. KÁLMÁN RUDOLF tulajdona. Kizárólag csak helyi építkezésre szclgál.

2235. — *Damazér-Karcsa* (Pozsony vm. (Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DDK-re 0·7 kmtrnyire, valamint a határ É-i sarkában is.

2236. — *Déva r. t. város* (Hunyad vm.).

A 140. lapon felsorolt petroszi két kőbánya egy és ugyanaz. A kőbánya bérlőjének megváltozása következtében, mit csak későbbben tudtam meg, soroltatott föl a kőbánya kétszer.

2237. — *Dubrinics* (Ung vm. Bereznai j.).

Barnás, közép-finomszemű, erősen meszes, kárpáti homokkő a kincstári kőbányából, melyet ez idő szerint BIANCHI ÁGOST (Ungvár) bérel.

2238. — *Duna-Szerdahely* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DDNy-ra 1 kmtr., ÉNy-ra 2 kmtr. és DNy-ra 2 kmtrnyire.

2239. — *Ebedecz* (Bars vm. Aranyosmaróti j.).

Zöldesszürke, közepszemű amfibol-andezit. E kőzet a Hustyavi dülőben fekvő kőbányában fordul elő. Tulajdonosa az esztergomi főkáptalan, bérlője pedig SCHWARCZ és RINTEL czég.

2240. — *Egyházás-Karcsa* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községi határ DNy-i sarkában lévő kavicsgödörből.

2241. — *Ekel* (Komárom vm. Csallóközi j.).

Alluviális, homokos-murvás kavics, a vasúti állomás mellett lévő kavicsgödörből.

2242. — *Erdőhát-Karcsa* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községi határ K-i sarkában lévő kavicsgödörből.

2243. — *Felistál* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községi határ É-i sarkában lévő kavicsgödörből.

2244. — *Felső-Derna* (Bihar vm. margittai j.).

Pontusi korú aszfaltos homok, a magy. aszfalt r. t. (Budapest), külfejtéséből. Ezen aszfalttelep szomszédos a tatarosival (l. Tataros alatt).

2245. — *Felső-Pulya* (Sopron vm.).

Feketés, barna pettyes, aprószemű bazalt a Fenyős dülői kőbányából. E kőzet útkavicsolásra használtatik.

2246. — *Ferenczfalva* (Krassó-Szörény vm. Resiczai j.).

Sötétszínű, mérsékeltén durvaszemű **biotit-kvarcz-diorit**, sok járulékos piros gránátszemmel, Ferenczfalvától É-ra, hol a Berzava jobb partján, a kristályos palákat telér alakjában áttöri. Kőzetét az osztrák-magyar vasúttársaság kőbányájában fejteti és egyéb kőzetekkel együtt az új vízvezetési csatorna falainak építésénél használja fel.

2247. — *Ferenczfalva* (Krassó-Szörény vm. Resiczai j.).

Sötétzöldes, öregszemű **peridotit**, az osztrák-magyar államvasúttársaság tulajdonát képező Kuka padina nevű kőfejtőből, melynek kőzetét völgyzárógát építésére használják fel.

2248. — *Ferenczfalva* (Krassó-Szörény vm. Resiczai j.).

Szürke, közepszemű biotit-muszkovit **gnájsz** (gnájszgránit) az osztrák államvasúttársaság Brázova nevű kőfejtéséből. Kőzetét egy legközelebb építendő völgyzáró gáthoz fogják használni.

2249. — *Fűr* (Komárom vm. Udvardi j.).

Aprószemű, vasokkeres, homokos pliocénkorú (?) **kavics**. A községtől DNy-ra, 3-5 km. távolban.

2250. — *Hegy-Bene* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községtől ÉNy-ra, 0-5 kilométernyire.

2251. — *Herincse* (Máramaros vm. Huszti j.).

Szennyes-fehér, illetve sárgás, középfinom szemű, felső-mediterránkorú **homokkő**. Czementjében mészkarbonát nincsen, de viszont likacsossága 5—8 vol. % tesz ki. Ezen homokkő faragottan felépítményekre alkalmas, s többi között a megye területén foganatosított hidépítéseknél is talált alkalmazást.

2252. — *Hosszúhetény* (Baranya vm. pécsi j.).

Sötétes, közepszerű **fonolit**, a PAP J. pécsi vállalkozó újonnan nyitott kőbányájából, a melyben a követ főleg útkavicsolás szempontjából fejtik.

2253. — *Iglóhutta* (Szepes vm.).

Vörhenyes, szürkés és fehér szemcsés **gipsz**, vastagabb lencsét képezve triaskorú palák között. A csak néhány év előtt fölfedezett telepet Igló városa nyitatta meg s anyagát részint darabokban nyersen adja el, részint pedig a saját gipszmalmában műtrágya készítése céljából lisztté őrlteteti.

2254. — *Ipoly-Damásd* (Hont vm. Szobi j.).

Kékes-fekete, tömör **hipersztén-amfibol-andezit** (resorbeált **amfibol**), az ú. n. Misaréti kőbányából, melyet a község úrbéreseitől az *Istrán téglagyár r. t.* bérel. A kőzet útkavicsolásra szolgál.

2255. — *Jászfalu* (Komárom vm. Udvardi j.).

Laza, világos-szürke, pliocénkorú **homokkő**. A községtől KDK-ra, 1·5 km. távolban. Helyi építkezésre használtatik.

2256. — *Jolsva* r. t. város. (Gömör vm.).

Kékes-fehér, öregszemű **magnezit**, a város tulajdonát képező és tőle 2—5 km-ire K-re fekvő *a*) alsó és *b*) felső bányából. Bérlője e két bányának az *Első magyar magnezit r. t.* Budapesten, mely azonban e bányákat nem műveltetheti, mivel különösen a felsőben sok a mézspátzárvány. Ezen tétel azonos az 552. sz. alattival.

2257. — *Királyfa-Karcsa* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községi határ K-i sarkában levő kavics-gödörből.

2258. — *Kisbánya* (Torda-Aranyos m. Alsójárai j.).

Kvarcdús **dáczit**, az asszonyfalvi szorosban lévő kőbányából, a hol a nyolczvanas évek óta kövező koczkakövet szoktak előállítani, melyek Kolozsvárt sikeresen versenyeznek a kissebesiekkal. De hidfőkhöz és monumentális építkezésekhez való nagyobb faragott tömbök is fejthetők a kisbányai dáczitból; sőt legujabban még műkönek is elég sikeresen alkalmazták egy szép sötétszürke, gránitos szövetű változatát, mely Kisbányán, az Érczpaták völgyének torkolatánál áll ki sziklákban. Belőle készítették Kolozsvárt a muzeumkertben felállított gróf Mikó-emlék talapzatát.

2259. — *Kolozs-Monostor* (Kolozs vm.).

Sárgás, aprószemű, finoman likacsos, középeocénkorú (felső-durva-) **mészkö**. Ezen kőzet újabban Budapesten, főleg az osztrák-magyar Bank szabadságtéri palotájának egész homlokzatának, valamint részben az új börze homlokzatának díszfaragásaihoz lett felhasználva. A megfaragott és a nevezett épületek homlokzatában elhelyezett műkövek között vannak 1·5×1·0×1·0 mtr. nagyságúak is.

2260. — *Koroná* (Udvarhely m. Udvarhelyi j.).

Barnássárga, részben pedig halvány-zöldes, hullámos-szalagos **forrásmészkö**, a jelenlegi, valamint egy régibb, a bugyogó forrástól már elhagyott forráskúp tömegéből. E kőzet 0·05—0·50 m. vastag lapokban fejthető és érdekes színezésénél és hullámos rajzánál fogva apróbb tárgyak faragására nagyon alkalmas. Dacára annak azonban hazánkban csiszoló intézeteink Erdély ezen szép kőspecziálítását még sem karbantartották. (Dr. Koch A. Ásv. Közl. Erdélyből. Orv. Term.-Tud. Ért. Kolozsvár 1888.)

2261. — *Kozolya* (Hunyad m. Dévai j.).

Szürke, öregszemű **amfibol-andezit**, a községtől K-re 1 km. távolban a Dévára vivő út mellett. TROKEN GIOVANNI által nem megmunkált kőbányából, a hol épületekhez való kőveket állítanak elő. Magyarság javarészt Déván használják föl.

2262. — *Lesnyek* (Hunyad m. Dévai j.).

Fekete, rendkívül sűrű, aprószemű **augit-andezit**. A községtől Ny-ra, 3 kmtrnyire a déva-dobrai országút mellett, a Maros partján kiemelkedő Kő (La piatra) nevű hegy oldalában van a már régebben megnyitott kőbánya, melynek kőzetét törecs alakjában az állami utak jókarban való tartására használják föl.

2263. — *Lidér-Tejed* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községtől DNy-ra 1·2 kmtr. távolságban.

2264. — *Lipcese* (Máramaros vm. Huszti j.).

Világosszürke, finomszemű, részben pedig durvább szemű, meszes ezementű, likaestalan **kárpáti homokkő**, a fejtési hely 0·5 kmtr. távolságban fekszik a községtől. Megfaragva felépítményekhez és részben hidépítésekhez is használtatik.

2265. — *Lugos* (Krassó-Szörény vm.).

Alluviális homokos murvás, poligén **kavics**, a Temes medréből. Anyagát rostálva útkavicsolásra, finomját pedig vakolatkészítésre használják. Legutóbb a városon átfolyó Temes szabályozásánál az elrekesztett jobb parti rész feltöltésére használták.

2266. *Lunkány* (Krassó-Szörény m. Facseti j.).

Fehér, helyenkint szürkésfoltos, finomszemű **márvány**, a m. k. erdőkinestár tulajdonát képező toplavölgyi kőbányából, mely a községtől mintegy 2·5 kmtrnyire D-re fekszik. A bánya jelenleg feltárás alatt van. A márvány ugyan nem egészen ment apró kvarc-szemektől, de annak daczára, ha a darabok kellőképen megválogattatnak, szobrászati célokra mégis alkalmas, a mint azt az új parlamentben látható STROBL ALAJOS tól faragott Beatrix-relief bizonyítja.

2267. *Madar* (Komárom vm. Udvardi j.).

Nagyszemű, vasokkeres **kavics**, fiatal, pliocénkorú. A községtől 2·5 km. távolban, DNy-ra. Útkavicsolásra való.

2268. — *Majdán* (Krassó-Szörény vm. Oraviczei j.).

Zöldesfekete, közpszemű **amfibolit**, melyet DEUTSCH ZSIGMOND (Budapest) útkavicsolás szempontjából töretett.

2269. — *Malomvíz* (Hunyad vm. Hátszegi j.).

Szürke, öregszemű, gránitporfiros **biotit-gránit**, mely a községtől DNy-ra a Riu-mare völgy mentén több kilométernyi kiterjedésben, vastag padokban, szálban található. Bár számos ponton jó az anyaga, eddig még sem akadt vállalkozó, ki ezen gránitot műkövek előállítására céljából fejtette volna.

2270. — *Mnisány* (Gömör vm. Nagyrőczei j.).

Öregszemű, szürkés, kékesfehér **magnezit**, a dubravahegyi **községi**

kőbányából, melyet ez idő szerint az *I. magyar magnezit r. t.* bérel. Ez a magnezit-telep legalább 70 mtr. vastag, hosszukiterjedése pedig megközelíti a kilométert. Dülése D-i, 45—60° alatt, mennyisége szinte kimerithetetlen. Innen egyelőre tengelyen szállítják a fejtett magnezit-köveket a jolsvai pörkölő kemenczékhez. Ugyane vonulatban van a volt HABANI-KUNAFÉLE bánya, melyet jelenleg szintén a fenti társaság vett bérbé. S végre itt van még ROTH ANTAL (Jolsva) bányája, ki a termelt magnezitet Jolsván saját körkemenczében pörköli.

2271. — *Mórocz-Karcsa* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől DDNy-ra 1·2 kilométernyire.

2272. — *Nadabula* (Gömör vm. Rozsnyói j.).

Világos, zöldesszürke porfiroid, mely nagy mennyiségben a kincstári és a rimamurány-salgótarjáni vasmütársaság vasműbányáiból kerül a külszinre. Azonkívül van a rimamurányiak bányatelepén az Ivágyó hegy K-i tövében egy rendes kőbánya is, melynek közete ép úgy, mint a bányákból kikerült nagyobb darabok: útépitésre, házalapozásokra, apraja pedig feltöltésekre használtatik.

2273. — *Nadrág* (Krassó-Szörény vm. temesi j.).

Szürkés, érdes-likacsos hidrokvarczit, mely a községtől 1·5 kmtrnyire D-re az Izvoruluj-hegy K-i árkában az ottani dolomit elkovásodásából keletkezett. Az elkovásodott rész nagy kiterjedésű s sok benne abból a minőségből, a mely malomkő-gyártásra volna alkalmas. A telep tulajdonosa a Nadrági vasipar-társulat.

2274. — *Nagy-Mad* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos murvás, alluviális kavics, a községtől DK-re 1 kmtrnyire és DNy-ra 0·5 kmtrre lévő kavicsgödörökből.

2275. — *Nagy-Megyér* (Komárom vm. Csallóközi j.).

a) Homokos-murvás, alluviális kavics, mely poligén elemekből áll. A kavicsgödör ÉNy-ra fekszik a községtől 3 km. távolban.

b) Alluviális homokos murvás kavics, mely poligén elemekből áll. A községtől Ny-ra 1·2 kmnyire fekszik, a CHABRAU herczegnő majorjában.

2276. — *Nagy-Padány* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől ÉNy-ra 1·7 kilométernyire.

2277. — *Nagy-Zablát* (Trencsén vm. Trencsényi j.).

Világosszürke, szemcsés gipsz, a községi területen lévő és dr. DRUKKER HUGÓ (Trencsén) által 1897-ben megnyitott és bérbévevett bányából. A bánya, mely eddig 35 mtr. szélességben és mintegy 10 mtr. magasságban tárja fel a kőzetet, a Vág jobb partján, Trencsén városától és a vasuti állomástól Ny-ra, mintegy 4 kmtrnyire fekszik. Az eddig termelt gipsz

égetett állapotban a gipszipar terén lett értékesítve, részben a megyében, főleg pedig a közeli osztrák területeken.

2278. — *Nyék* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községtől ÉÉK-re 1 kmnyire és továbbá a községi határ É-i sarkában lévő kavicsgödörből.

2279. — *Ochtina* (Gömör vm. Rozsnyói j.).

Szürkés-kékesfehér, öregszemű **magnezit**, a falutól Ny-ra a Malahorka nevű dombon fekvő községi bányákból, melyeket ez idő szerint ALEXANDER és TÁRSAI (Budapest) bérelnek. Ezen, körülbelül 250 mtr. hosszú és 160 mtr. széles telep vastagsága tetemes. A fejtett nyers anyag égetése helyben egy külön erre a célra épített körkemenczében történik.

2280. — *Ollé-Tejed* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községtől D-re 0·5 kmtrnyire.

2281. — *Örményes* (Krassó-Szörény vm. Teregovai j.).

Fehéres, öregszemű **pegmatit**, vastag telepet képezve csillámgnájszban, Örményes és Szádova között, a Temes jobb partján. Ezt az előfordulást a kőzet hüvelyknyi földpátjainál fogva ismételve vizsgálták meg földpáttermelés szempontjából.

2282. — *Pacsa* (Gömör vm. Rozsnyói j.).

Világos, zöldes szürke **porfiroid**, mely a pacsa-uhornai hágón átvezető országút mentén több apró kőfejtésben útkavicsolásra töretik.

2283. — *Pódafa* (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális **kavics**, a községtől ÉNy-ra 0·5 kilométernyire.

2284. — *Pojén* (Krassó-Szörény vm. Facseti j.).

Világos zöldes és málnavörös színű, sötét violaszínű erekkel tarkázott kvarczeres, paleozoos korú **mészkö** a Cseja nevű hegyoldalból, Pojéntől mintegy 2 kilométernyire D-re. Tulajdonosa: VON DER OSTEN-PLATHE LEOPOLDINA GRÓFNÉ a jelen évben (1903) nyitatta meg a bányát, a melyből egyelőre csak néhány 0·30×0·50×0·80 mteres tömb került a kőfürész alá. A belőle, a budapesti SEENGER-féle kővágó és kőcsiszoló gyárban előállított műipari tárgyak, úgymint: asztallapok, vázák, gyertyatartók stb. azonban máris sejtetik velünk, hogy igen figyelemreméltó tarka márvánnyal van dolgunk.

2285. — *Rattkó* (Gömör vm. Nagyrőczei j.).

Szürkés, kékes-fehér, öregszemű **magnezit**, a várostól Ny-ra, a Babje dubi nevű hegyen lévő nagy bányából, mely Rattkó város tulajdonát és az *I. magyar magnézit r. t.* (Budapest) bérletét képezi. E bánya több emeletén egy kb. 250 mtr. vastag 55—60° alatt DK-re dülő telep szemlélhető, mely eddig kb. 90 mtr. magasságban van feltárva. A magnezit-telepet agyapala határolja. Ezt a bányát ez idő szerint a Rimamurány-salgótarjáni

vasmű r. t. vette a fenti társaságtól albérlésbe s összekötötte a vashegylikéri drótkötélpályájával.

2286. — *Remecz* (Bihar vm. Élesdi j.).

Fekete és fehér foltos, breccsiás szövetű kristályos **mészkö** (márvány). Tulajdonos: IFJ. GRÓF ZICHY ÖDÖN. A legújabban megnyitott kőfejtő, a jádvolgyi gőzmozdonyú iparvasút sínei mellett fekszik.

2287. — *Rónapatak* (Gömör vm. Nagyrőcei j.).

Öregszemű, szürkés, kékesfehér **magnezit**, mely a községtől É-ra, az ú. n. burdai korcsma közelében van feltárva. Tulajdonosa COBURG HG. bérlője az I. MAGYAR MAGNEZIT-IPAR R. T. Budapesten. Ezen 50 mtr. vastag, 60° alatt D-felé dülő telep kiterjedése, úgy a csapás irányában, mint pedig a mélység felé, ez idő szerint még ismeretlen, de mindenesetre tetemes. Ez a bánya, mely a nyustya-hacsavai magnezit-pörkölkkel külön drótkötélpályával van összekötve, egyike a legtisztább magnezitoknak, nemcsak Magyarországon, hanem általában is

2288. — *Rózsahegy* (Liptó vm.).

Világosabb és sötétebb szürkésbarna, tömör, foraminiferás és numulitos **mészkö**, több-kevesebb kvarczzsemcse-zárvánnyal. A kőbánya WILLINGER ANTAL helybeli vállalkozó tulajdona, ki e kőzetet faragottan felépítményekre és hidépítkezésekre használja.

2289. — *Szamos-Széplak* (Szilágy vm. Zsibói j.).

Hófehér, aprószemű **gipsz**, BIKFALVI ALBERT birtokáról.

2290. — *Szent-Péter* (Komárom vm. Udvardi j.).

Laza, világos-szürke pliocén **homokkő**, 0.5 és 2.5 km. távolban a községtől. Közbirtokosság tulajdona. Csakis helyi építkezésre való.

2291. — *Sztrecsnó* (Trencsén vm. Zsolnai j.).

Zöldes szürke, közép-, sőt helyenkint durvaszemű **gránit**. Csilláma kétféle: muszkovit és biotit, utóbbi azonban nagyobb részt már chlorittá és epidottá van elváltozva. A különben kemény és szívós kőzet Trencsén-megyében az állami utak építésére és kavicsolására lesz használva.

2292. — *Tataros* (Bihar vm. szalárdi j.).

Sötétbarna, pontusi korú **aszfaltos homok**, a Magyar Aszfalt r. t. (Budapest) aszfalt-külfejtéseiből. E homokból az aszfaltot a helyszínen olvasztják ki; az aszfaltgyár-telep pedig Mezőtelegden van.

2293. — *Tomest* (Krassó-Szörény m. Facseti j.).

Világos violásszínű, aprószemű **biotit-andezit** a községi kőbányából, mely a Béga-folyó balpartján, a községtől 1 kmtrnyi távolságban fekszik. A bánya régi keletű s a benne fejtett kőtömbök nyersen vagy durván kinagyolva, házalapozásokra, falépítésekre stb. használatnak. Az évi termelés a helyi szükséglethez mérten kicsiny és változó.

2294. — Torda-Szt-László (Torda-Aranyos m. Alsójárai j.).

Vörös, felsőkrétakorú mészkő, melyet a *Hippurites organisans* fehér héjjai érdekesen tarkáznak. Ez az előfordulás tulajdonképen csak változata a rendszeren szürke hippuritmészkőnek, mely ezen, meg a szomszédos Kis-Fenes község határában mészegetésre szolgál. A vörös változata esiszolt állapotában a legszebb tarka márványokkal versenyezhet, mindeddig azonban nagyobb összeálló tömböket nem sikerült kimutatni még egy helyen sem. Kisebb műtárgyak azonban kikerülnének belőle.

2295. — Töbör (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás alluviális kavics a községtől DK-re 0·8 kmnyire.

2296. — Turcsok (Gömör vm. Nagyrőczei j.).

Szürkés-kékesfehér, öregszemű magnezit, a községtől DK-re fekvő két bányából, a melyek közül az egyik az *I. magyar magnezit-ipar r. t.* (Budapest), másika pedig ALEXANDER és TÁRSAI (Budapest) cég bérlete. Előbbiből az anyag Jolsván pörköltetik. A telep, melyet e két bánya feltár, kb. 30 mtr. vastag.

2297. — Uj-Gyalla (Komárom m. Udvardi j.).

Laza, világos-szürke pliocén homokkő. A községtől NyÉNy-ra 2 kilométernyi távolban és aközség K-i sarkában. Helyi építkezésre használtatik.

2298. — Uzsok (Ung vm. Bereznai j.).

Sárgásszürke, középszemű, meszes kárpáti homokkő, a sztavna-uzsoki határszéli vasút husznavölgyi kőbányájából, mely a nevezett vasút műszaki tárgyainak építésénél alkalmaztatott.

2299. — Vámos-Mikola (Hont vm. Szobi j.).

Barnás, durvaszemű, mésztelen felső-mediterránkorú homokkő, a község tulajdonát képező felső-kőparti kőbányából. Bérelője GROSZMANN ZSIGMOND vállalkozó, ki e kőzetet faragott állapotban hidépítésre használja.

2300. — Vargyas (Udvarhely m. Homoródi j.).

Sötétzöld szerpentin, melyet apróbb-nagyobb eszköznek és dísz-tárgynak fel lehetne dolgozni.

2301. — Várkony (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás, alluviális kavics, a községtől K-re 0·5 kmnyire, továbbá ÉK-re 1 kmtr-re és DK-re 1 kmtrnyi távolságban fekvő kavics-gödörből.

2302. — Vásárút (Pozsony vm. Alsó-Csallóközi j.).

Homokos-murvás alluviális kavics, a községtől 2 kmtrnyire DNy-ra fekvő kavicsgödörből.

2303. — Visk (Máramaros vm. Huszti j.).

Sötétzürke, középszemű, likaestalan piroxén-andezit, a viski határban ujonnan nyitott kőbányából, a melynek terményét kinagyolt állapotban hidépítésekre és partvédművek építésére használták.

2304. — Voloszánka (Ung vm. Bereznai j.).

Szürke, többé-kevésbé meszes kárpáti **homokkő**, a Sztavna-Uzsok határszéli vasút mentén előforduló helyekről, a melyeket kinagyolt, részben pedig faragott műkövek alakjában, a nevezett vasút műszaki tárgyaihoz használtak.

a) Durvaszemű, meszes, gyéren muszkovitesillámos **homokkő**, a vasút 523. sz. szelvénye mellett lévő kőbányából.

b) Középszemű, meszes, muszkovitesillámos **homokkő**, a voloszánkai vasúti állomással szemközt lévő kőbányából.

c) Finomszemű, kissé meszes **homokkő**, a vasút 387/388-ik szelvénye közt fekvő kőbányából.

d) Középszemű, meszes, erősen csillámos **homokkő**, a voloszánkai alagút fölötti kőbányából.

e) Szürke, középszemű, kissé meszes **homokkő**, a 484. szelvény melletti Cserbina kőbányából.

f) Durvább szemű, erősen meszes **homokkő**, a 495. szelvény Jelinko nevű kőbányából.

g) Finomszemű, meszes **homokkő**, az 507/509. szelvények közelében fekvő Dasinszky nevű kőbányából.

h) Durvaszemű, kissé meszes **homokkő**, az 518. sz. szelvény melletti kőbányából.

i) Durvábszemű, meszes **homokkő**, az 531. sz. szelvény közelében fekvő kőbányából.

2305. — Zsidóvár (Krassó-Szörény vm. Temesi j.).

Alluviális, poligén származású **kavics** a Temes folyóból, melyet rostátlanul feltöltésekre, kirostálva pedig útkavicsolásra használnak.

HORVÁT-SZLAVONORSZÁGOK.

A következő horvátországi kőbányákra vonatkozó adatok főleg horvát-szlavon-dalmát országok akkori bánja: HÉDERVÁRI KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY gróf ő Nagyméltósága által az 1885-ik évi budapesti országos kiállításon bemutatott kőzetsorozat és az ehhez tartozó leírás és térképatlasz alapján lettek összeállítva.

56. BJELOVAR-KRIŽEVCI (BELOVÁR-KÖRÖS) VÁRMEGYE.

2306. — *Ferdinandovac* (Gjurgjevaci j.).

Poligén, alluviális kavics, mely részint a Dráva jobb partján elterülő síkon, részint magából a Drávából lesz ásva és útkavicsnak rostálva.

2307. — *Glogovnica* [Križevcii (Körösi j.)]

Felső-mediterrán homokkő, mely a községi kőbányában $6\cdot0 \times 4\cdot0 \times 0\cdot40$ méteres lapokban fejthető. Hid- és magasépitményekhez való.

2308. — *Jelenska gornja (Vapenica)* (Kutinai j.).

Barnásfehér, felső-mediterránkorú, lithothamniunos mészkő.

2309. — *Jelenska gornja* (Kutinai j.).

Világosszürke, aprószemű gránit (biotit-muszkovit-gránit), a Lajosvölgyi kőbányából, mely BERTHOLD ARTHUR gróf (Moslavina) tulajdona. A kőbánya a Moslavina-Popovača vasúti állomással 9 kmtres jó megyei úttal van összekötve. A kőzet minden méretben termelhető; eddig azonban sokat még nem fejtettek benne, mivel a bánya még új. (M. K. Á. IV. 53.)

2310. — *Kalnik* [Križevcii (Körösi j.)].

Felső mediterrán-korú mészkő (lajtamész), a községi kőbányából. Kőzete hid- és magasépitményekhez használtatik.

2311. — *Marinovac* [Križevcii (Körösi j.)].

Barnás, finomszemű, meszes, felső mediterrán homokkő. A kőbánya LUSZTIG GYULÁÉ. Kőzete $6\cdot0 \times 4\cdot0 \times 0\cdot4$ méteres táblákban törhető. Hid- és magasépitményekhez használtatik.

2312. — *Mikleuška* (Kutinai j.).

Fehéres, lithothamniun-csomós, felső mediterrán-korú mészkő. A kőbánya a községé és mészégetésre szolgál.

2313. — *Mikleuška* (Kutinai j.).

Öregszemű, pegmatitos gránit, a moslavinai uradalomhoz tartozó kőbányából, melynek kőzete útkavicsnak lesz felaprózva.

- 2314.** — *Pobjenik* (Čazmai j.).
Szürke, turmalinos gnájsz-gránit. A kőbánya Čazma városé és kőzete főleg útépitésre való.
- 2315.** — *Podgarič* (Garešnicai j.).
Szürke, öregszemű, szemes gnájsz.
- 2316.** — *Samarica* (Garešnicai j.).
Feketésszürke diorit, a melyből BAKIČ (Belovár) az 1896-iki országos kiállításon több műfaragványt mutatott be.
- 2317.** — *Vojnovec* [Križevcii (Kőrösi) j.].
Szürke, erezett, jurakorú mészkő.
- 2318.** — *Vojnovec* [Križevcii (Kőrösi) j.].
Barnásfehér, puhább, felső mediterrán-korú lithothamniumos mészkő.

57. LIKA-KRBAVA VÁRMEGYE.

- 2319.** — *Brušane* (Gospići j.).
Fehéres, tömör triaszkorú mészkő. A kőbánya a község tulajdona. Kőzete hid- és magasépitményekhez való.
- 2320.** *Gospič.*
Világosbarna, tömött krétakorú mészkő. A kőbánya községi. Kőzete magas- és hidépitésekhez való.
- 2321.** — *Gračac.*
a) Sötétbarna, vasoolitos mészkő. A kőbánya községi, de kőzetét ez idő szerint nem használják.
b) Szürke, tömött mészkő, mely hid- és magasépitményeknél használtatik. A kőbánya községi.
- 2322.** — *Jablanac* (Senji j.).
Világosvöröses, tömött krétakorú mészkő. A kőbánya községi. A kőzet 0-35 méter vastag, lapokban fejthető és mindenféle kőfaragásra alkalmas.
- 2323.** — *Ljeskovac* (Senji j.).
Sárgás és részben fehér, triaszkorú dolomit. Útkavicsolásra szolgál.
- 2324.** — *Lovinač* (Gračaci j.).
Világosbarnás, tömött, felső-triaszkorú mészkő. Kőfaragói munkákra alkalmas, de ez idő szerint nem használják.
- 2325.** — *Malikut* (Brinjei j.).
Barnás, tömött, triaszkorú mészkő. A kőbánya Jezerane község tulajdona. Kőzete 0-8 mtr. vastag lemezekben fordul elő, és mindenféle kőfaragói munkálatokra alkalmas.
- 2326.** — *Martin brod* (Lapac-dolniji j.).
Barna, szivacsos, puhább negyedkori édesvízi mészkő. A kőbánya

községi. Kőzete megfaragva boltozatokhoz és kisebb építkezésekhez használtatik.

2327. — *Mogoric* (Gospići j.).

Barnás, brecsiás, krétakorú mészkő. Kőfaragói munkálatokra alkalmas.

2328. — *Oštarije* (Gospići j.).

Feketés, tömött triasz mészkő. Kőfaragói munkákra alkalmas.

2329. — *Plitvica* (Otočaci j.).

Likacsos, jelenkori mésztufa, melyet községi területen a plitvicai tó közelében fejtenek. E kőzet főleg boltozatokhoz alkalmas.

2330. — *Rešetar* (Korenica j.).

Világosszürke, krétakorú mészkő. A kőbánya Petrovoselo község tulajdona. E kőbányából csakis kőlapokat faragnak.

2331. — *Senjska Draga* (Senji j.).

Sötét zöldesszürke, közép szemű diabáz. A kőbánya községi, de ez idő szerint használatban nincsen.

2332. — *Srb* (Lapac-dolniji j.).

Likacsos, negyedkori mésztufa, a községi kőbányából. Kőzetét boltozatokhoz és kisebb építkezésekhez használják.

2333. — *Srb* (Lapac-dolniji j.).

Szürke, foltos, részben pedig fehér triaszkorú gipsz. Az előfordulás helye községi, de kőzetét eddig még nem használták.

2334. — *Stinica* (Senji j.).

Világosvöröses, tömött krétakorú mészkő. A kőbánya községi. A kőzet kőfaragói munkákra és kövezőlapok- és kockák előállítására használtatik. Utat is kavicsolnak vele.

2335. — *Sveti Rok* (Gračaci j.).

Sötétvöröses, brecsiás szövetű, triaszkorú mészkő. Kellő mértékben fejthető, s főleg járda és utca kövezésére használatos. A kőbánya községi területen fekszik.

2336. — *Tominač draga* (Brinjei j.).

Sötétbarna, tömött triasz mészkő.

2337. — *Vratnik* (Otočaci j.).

Sötétszürke, tömött triasz mészkő. A kőbánya a községé. Kőzete út- és magasépítményekre való.

2338. — *Žuta lokva* (Brinjei j.).

Fekete, fehéreres triasz mészkő. A kőbánya Brinj község tulajdona. A kőzet 0.4 mtr. vastag lapokban fordul elő és magasépítményekhez és hidakhoz alkalmas.

58. MODRUŠ-RIEKA (MODRUS-FIUME) VÁRMEGYE.

2339. — *Bosanci (Hrčic)* (Vrbovskoi j.).

Világos színű, triaszkorú mészkő.

2340. — *Bribir (Jargovo)* (Cirkvenicai j.).

Barnás, finomszemű, eocénkorú homokkő. Építkezésre szolgál.

2341. — *Bukovac* (Delnicei j.).

Sötétbarna, tömött, triaszkorú, dolomitos mészkő. Ezen kőzet falazásokhoz és útkavicsoláshoz használtatik. A bánya kincstári.

2342. — *Delnice.*

Világosszürke, triaszkorú dolomit.

2343. — *Generalski stol* (Ogulini j.).

Világosbarna, krétakorú mészkő és vörös, breccsiás szövetű, krétakorú mészkő. A kőbánya községi. Kőzete magasépitményeknél és hidépitkezéseknél használtatik.

2344. — *Golik* (Delnicei j.).

Barnás, durvaszemű kvarcz-homokkő. E kőzet malomkőgyártásra szolgál. A kőbánya a községé.

2345. — *Kamensko* (Vrbovskoi j.).

Fekete, tömött, triaszkorú mészkő. Ezen mészkőből útszéli kőoszlopokat és alkalomadtán egyéb műköveket is faragnak; magas építményekhez is használják. A kőbánya a THURN-TAXIS-féle uradalomhoz tartozik.

2346. — *Karlobag (Karlopago)* (Gospići j.).

Világosvöröses, breccsiás szövetű, krétakorú mészkő. A kőzet építkezésekre, de útkavicsolásokra is használtatik. A kőbánya községi.

2347. — *Kočičin* (Delnicei j.).

Fekete, fehéreres triasz mészkő. Magas- és hidépitményekhez szolgál.

2348. — *Kosavin* (Cirkvenicai j.).

Barnás, finomszemű, eocénkorú homokkő. Építkezésre szolgál.

2349. — *Krstinja* (Vojnići j.).

Sötétbarna, tömött, triaszkorú mészkő. Építkezésre és útkavicsolásra szolgál.

2350. — *Krpel* (Ogulini j.).

Szürke, erezett jura mészkő. A kőbánya Ogulintól 13 kmtrre Ny-ra fekszik a vagyonszomszég tulajdona. A kőzet 0'6—0'7 mtr. vastag lapokban fordul elő.

2351. *Kupjak alagút* (Delnicei j.).

Szennyesbarna, tömött, dolomitos triasz mészkő. Magas építményekhez és útkavicsoláshoz használják. A kőbánya a THURN-TAXIS-féle uradalomhoz tartozik.

2352. — Maljevac (Slunji j.).

Szürke és sárgafoltos, szemcsés, triaszkorú dolomit.

2353. — Ogulin.

Sötét barnásszürke, tömött triasz mészkő. Hidépítkezésre való.

2354. — Ogulin.

Sötétszürkés, kristályosan szemcsés, triaszkorú dolomit, a Bielskó hegyi kőbányából. (M. K. Á. I. 182.)

2355. — Orehovica (Sušaki j.).

Őzbarna, eocénkorú mészkő.

2356. — Pašac (Sušaki j.).

Világos őzbarna, krétakorú mészkő. Útépítésre használják. (M. K. Á. IV. 14.)

2357. — Pavlovac (Slunji j.).

Sötétbarna, tömött triaszkorú mészkő. A kőbánya Veljun község tulajdona. A kőzet 0·6 mtr. vastag rétegekben fordul elő.

2358. — Plase (Sušaki j.).

Világosbarna, tömött krétakorú mészkő. A kőzet egészen 0·6 mtr. vastag rétegekben fordul elő s termelhetők 0·5 mtr.³ nagyságú tömbök is. Anyaga magasépitményekhez, hidépítésekhez és útkavicsolásra szolgál. A kőbánya a vagyonközség tulajdona.

2359. — Rasohe (Delnicei j.).

Barnás, durvaszemű kvarcz-homokkő. Anyaga útkavicsolásra szolgál. A kőbánya a községé.

2360. — Ravnogora (Delnicei j.).

Sötétszürke, triaszkorú, dolomitos mészkő. Kőzete egyszerűbb falazásokhoz, részben pedig útkavicsolásra szolgál. A kőbánya magántulajdon.

2361. — Saborsko (Ogulini j.).

Szürke, tömött triasz mészkő. A kőbánya Plaški község tulajdona. A kőzet minden megkívánt méretben fejthető s magasépitményekhez és hidépítkezésekhez alkalmas.

2362. — Selšte (Slunji j.).

Világosvöröses, tömött krétakorú mészkő. A kőbánya az erdőkincstáré. A kőzet minden kőfaragói munkára alkalmas.

2363. — Šije (Delnicei j.).

Világosszürke, tömött triaszkorú mészkő. A kőzet útkavicsolásra szolgál. A bánya magántulajdon.

2364. — Slunj (Petrovoselo).

Világosbarnás, tömött krétakorú mészkő. A kőbánya a községé. Kőzete magasépitményekhez és hidépítményekhez használtatik.

2365. — Slunj (Sluinčica).

Barnásszürke, tömött triaszkorú mészkő. A kőzet magasépítményekhez és hidépítményekhez használtatik. A kőbánya a község tulajdona.

2366. — Sopač (Delnicei j.).

Feketés, tömött triasz mészkő. Elég nagy méreteken fejthető; részint magasépítményekhez szolgál, részint pedig útkavicsolásra használtatik.

2367. — Stari laz (Delnicei j.).

Sötétbarna, tömött dolomitos triasz mészkő. Falazásra és útkavicsolásra szolgál. A fejtési helyek részint kincstáriak, részint pedig magántulajdon.

2368. — Sušica (Vrbovskoi j.).

Tarka, triaszkorú kvarcz-konglomerát. Ezen kőzet főleg útépitésre használtatik. A kőbánya tulajdonosa JURO KOLENAC.

2369. — Zelin (Delnicei j.).

Meszes kvarcz-homokkő. Faragott kő alakjában gyári kemenczék falazásához használtatik. A kőbánya kincstári.

59. POŽEGA (POZSEGA) VÁRMEGYE.

2373. — Bastaji (Daruvári j.).

Barna, szivacsos, puhább negyedkori édesvízi mészkő, az uradalmi kőbányából. Ezen kőzet kinagyolva vagy megfaragva magasépítményekhez használtatik.

2371. — Benkovac [Novagradiškai (Újgradiskai) j.].

Barnás, kavicsos, felső mediterránkorú mészkő. A kőbánya magántulajdon. Kőzete magasépítményekhez szolgál.

2372. — Benkovac [Novagradiškai (Újgradiskai) j.].

Szürke, fehérécsillámos, konglomerátos, erősen meszes felső mediterrán homokkő. (M. K. Á. I. 323.)

2373. — Biela (Daruvári j.).

Sárgás és szürke, likacsos, felső mediterránkorú mészkő, az uradalmi kőbányából. Kőzete magasépítményekhez és hidakhoz használtatik.

2374. Daruvar trg (Daruvár).

Feketés, tömött triasz mészkő. A kőbánya a M. Á. V. tulajdona. Kőzete a vasúti töltés kavicsolására szolgál.

2375. — Glogovica (Bródi j.).

Sárgás, tömör, felső mediterránkorú mészkő. A kőbánya VALIČA A. tulajdona. Kőzetéből építőköveket és sírköveket faragnak.

2376. — Glogovnica [Križevcii (Kőrösi) j.].

Szürke, közepsemű, meszes, felső mediterrán homokkő.

2377. — *Gradište* [Požegai (Pozsegai) j.].

Sárgás, likacsos, felső mediterránkorú mészkő.

2378. — *Ivandol* [Požegai (Pozsegai) j.].

Barnásfehér, tömör, felső mediterránkorú mészkő.

2379. — *Klokočevik* (Bródi j.).

Világossárga, pontusi korú márga.

2380. — *Pakrac trg (Pakrácz)*.

Világosszürke triasz mészkő, a daruvári uradalomhoz tartozó kőbányából. Kőzete útkavicsolásra szolgál.

2381. — *Pakrac trg (Pakrácz)*.

Sárgás, finomszemű és sárgásfehér, likacsos, felső mediterránkoru mészkő. Magas építményekhez való.

2382. — *Pakrac trg (Pakrácz)*.

Szürke, aprószemű gránit.

2383. — *Pakrac trg (Pakrácz)*.

Fehéres tajtkőtufa.

2384. — *Petrovoselo* [Novagradiškai (Ujgradiskai) j.].

Sárgás, pontusi koru mészmárga.

2385. — *Piljenica* (Daruvári j.).

Szürke, odvas, felső mediterránkoru mészkő. A kőbánya a daruvári uradalomhoz tartozik. Kőzete magas és hidépitményekhez használtatik.

2386. — *Sibinj* (Brodí j.).

Sárgás, foraminiferás, felső mediterránkoru mészkő (lajtamészkő).

2387. — *Sirač* (Daruvári j.).

Sötétebb vagy világosabb-szürke, fehér kalciterek-től, olykor vörös erek-től átszótt bitumenes triászkoru mészkő, mely a Bielapatak bal partján, összesen mintegy 400 m. hosszúságban van feltárva. A kőzet helyenként vékonyabb, de többnyire vastagabb (40—60 cm.) padokban van kiképződve, melyek uralkodólag É v. ÉNy felé dülnek 50—60° alatt.

A kőfejtő 2—3 kmtr-re van a déli vasút sirač-i állomásától és az állomástól a kőfejtőkhez rendes nyomtávu vágány vezet, úgy hogy a kifejtett követ közvetlenül a vasuti kocsikba rakják.

Tulajdonosa az osztr.-magy. szab. Déli Vasút Társaság, melynek daruvári osztálymérnöksége házilag kezeli.

2388. — *Šumetlica* [Novagradiškai (Uj-gradiskai) j.].

Sárgás, finomszemű, felső mediterránkoru mészkő. A kőbánya a pakráci uradalomé. Kőzete magánépítményekhez használtatik.

2388. — *Tomica* (Bródi j.).

Szürke, finomszemű, meszes, felső mediterránkoru homokkő. A kőzetben felső mediterránkoru kagylók héjjai ismerhetők fel.

2390. — Vočarica (Novskai j.).

Szürke, finomszemű, meszes felső mediterránkoru homokkő. A kőbánya az erdőkincstár tulajdona. Kőzete útépítésre szolgál.

60. SRIEM (SZERÉM) VÁRMEGYE.

2391. — Banoštor (Iloki j.).

Alluviális Duna kavics, CHÓTEK gr. uradalmához tartozó területről. A kavicsot részben betonkészítésre, részben útkavicsolásra használják.

2392. — Bešenovo Selo (Irigi j.).

Barna, fehér eres, tömött triasz mészkő. Meszet égetnek belőle. A kőbánya a Bešenovoi zárdá tulajdona.

2393. — Hopovó Monastir (Irigi j.).

Sárgás, finomszemű, tömör, felső mediterránkoru mészkő. Útépítésre használják.

2394. — Jabučec (Szerém m., Rumai j.)

Barna, fehér eres, tömött, triasz mészkő.

2395. — Kamenica (Irigi j.).

Sötét, kékesszürke, tömör, aprószemű, régibbkoru mészkő, gr. KARÁCSONYI KAMILLO paragó-hegyi kőbányájából, a melyből FRANK LIPÓT és GUTTMANN ALFRÉD (Ujvidék) bérlők évenként mintegy 12—15,000 kmtr. követ fejtenek útkavicsolási, főleg azonban dunaszabályozási célokra.

2396. — Kamenica (Irigi j.).

Sárgás, pontusi koru poligén konglomerát.

2397. — Kamenica (Irigi j.).

Vegyes, alluviális kavics, a kamenicai patakból, melyet útkavicsolásra használnak.

2398. — Karlovci (Karlócza) [Starapazovai (Ó-pazovai) j.].

Barna, ritkás szövetű, felső mediterránkoru mészkő. Építkezésre szolgál.

2399. — Karlovci (Karlócza) [Starapazovai (Ó-pazovai) j.].

Zöldesszürke, felső krétakoru homokkő.

2400. — Krčedin [Starapazovai (Ó-pazovai) j.].

a) Sárgásszintű, igen tömör, calciteres, felső-jurakoru mészkő és konglomerátja a Kalakač-hegyi kőbányából.

b) Kékesszürke, kemény, tömör, calciteres liaszkoru mészkő, a Kalakač-hegyi kőbányából.

Mindkét kőbánya FRANK LIPÓT és GUTTMANN ALFRÉD (Ujvidék) tulajdona, mely cég évenként 50—80.000 kmtr. terméskövet fejtet bennök, Duna-szabályozási célokra.

2401. — Krčedin [Starapazovai (Ó-pazovai) j.].

Sárgásfehér, tömörebb vagy lazább, felső mediterránkoru **mészakő** (lajtamészakő), FRANK L. és GUTTMANN A. (Ujvidék) kalakač-hegyi kőbányájából, a melyből jelenleg évenként mintegy 20—25.000 kmtr. terméskövet fejtenek vízszabályozási czélokra.

2402. — Krčedin [Starapazovai (Ó-pazovai) j.].

Szürke **amfibol-andezit**.

2403. — Ledinci (Irigi j.).

Sárgásfehér, nagyon porhanyós laza, felső mediterránkoru **mészakő** (lajtamészakő), gr. KARÁCSONYI KAMILLO bradič-hegyi kőbányájából, a melyből FRANK L. és GUTTMANN A. (Ujvidék) évenként mintegy 25—30.000 kmtr. nyerskövet vízszabályozási czélokra, főleg fenékterítésre és töltelékanyagnak fejtenek.

2404. — Ledinci (Irigi j.).

Világos, részben pedig sötétzöldes **szerpentin**. E kőzetet REDLICH, OHRENSTEIN és SPITZER (Beocsin) czég táratta fel. Igénybe véve azonban még nincsen. (M. K. Á. II. 73.)

2405. — Ledinci (Irigi j.).

Zöldesszürke, apró porfíros, tömör **amfibol-trachit**, gr. KARÁCSONYI KAMILLO Černačot nevű kőbányájából, melyből FRANK LIPÓT és GUTTMANN ALFRÉD (Ujvidék) évenként mintegy 10—15.000 kmtr. nyers követ dunaszabályozási czélokra fejtenek. Azonkívül történtek új bányanyitások is REDLICH, OHRENSTEIN és SPITZER (Beocsin), MÜNSTER J. (Mohács) és ČAKIČ D. (Karlócza) részéről. (M. K. Á. II. 35—36.)

2406. — Ležimir (Mitrovicai j.).

Sárgásfehér, ritkás szövetű, felső mediterránkoru lithothamniumos **mészakő**. A kőbánya az iloki uradalomhoz tartozik. Kőzete mészégetésre szolgál.

2407. — Ljuba (Kamenac Kod) (Iloki j.).

Barna, tömör krétakoru **mészakő**.

2408. — Rača (Mitrovicai j.).

Vegyes, alluviális folyami **kavics** a Szávából, melyet útkavicsolásra aknáznak ki.

2409. — Rakovac (Irigi j.).

Sötétzöld **szerpentin**.

2410. — Šamac (Županjai j.).

Alluviális folyami **kavics**, melyet a Bosznának a Szávába való betorkolásánál, Šamac v. állomásával szemben aknáznak ki a folyó medréből. E kavicsot magas vízállásnál dereglyéken, egyébként pedig kordékkal viszik a Szávához vezető vágányhoz berakás végett. A kiaknázó vállalat évente átlag 40.000 mtr³ kavicstermelésre van berendezve. A kavicsot

pályafentartási czélokra és közutak javítására használják a közeli vonalokon és a környék közutain.

2411. — *Slankamen* [Starapaznai (Ó pazovai) j.].

Barnás, középszemű, szarmatakoru homokkő.

2412. — *Sot Pašinac* (Vukovári j.).

Sárgás, pliocénkoru mészkő. A kőbánya az iloki uradalom tulajdona. Kőzete magas- és hidépítményekhez, részben pedig útkavicsolásra használtatik.

2413. — *Sviloš* (Iloki j.).

Szürke, tömör, felső mediterránkoru lithothamniumos mészkő. A kőbánya NIKOLIČ PERO-é Cerevićen, a ki benne magas építményekre fejtet és faragtat köveket.

2414. — *Vrdnik** (Irigi j.).

Barnásfehér, likacsos, felső mediterránkoru mészkő. Mészégetésre használják. A kőbánya a községé.

2415. — *Vrdnik* (Irigi j.).

Vegyes, alluviális kavics, a vrdniki patak medréből, mely útkavicsolásra szolgál.

2416. — *Vukovár* (Szt. Pasinac).

Sárgásbarna, tömött jászpisz.

61. VARAŽDIN (VARASD) VÁRMEGYE.

2417. — *Belec* (Zlatári j.).

Kvarcz-konglomerát, melyet 1.0 kmtr. nagyságban fejtenek és malomkövekké feldolgoznak. A bánya RUKAVINA BÁRÓÉ.

2418. — *Brezovica* (Krapinai j.).

Barnás, meszes, durvaszemű, felső mediterrán homokkő, a kőbánya a községé. A fejtett kövek 0.5 kmtr-esek és nyersen, kinagyolva és faragottan hid- és magasépítményekhez szolgálnak.

2419. — *Budinsčina* (Zlatari j.).

Barnásfehér, tömör, részben likacsos, felső mediterránkoru lithothamniumos mészkő. (M. K. Á. I. 95—99. és 154.)

2420. — *Desinić (Krudihova pečina)* (Pregradai j.).

Szürke, finomszemű, meszes, felső mediterránkoru homokkő. A kőbánya MIO KUNLICH tulajdona. A 0.4 kmtr. nagyságban fejthető kövek hid- és magasépítményekhez használtatnak.

2421. — *Desinić* (Pregradai j.).

Poligén alluviális kavics.

* A térképen tévesen Udnik.

2422. — *Gotalovec* (Zlatari j.).

Szennyesfehér, likacstalan, felső mediterránkoru mészkő. Építkezésre szolgál. (M. K. Á. I. 103—104.)

2423. — *Grana* (Novimarofi j.).

Barna, tömör, homokszemes, felső mediterránkoru, foraminiferás mészkő, a Puscaga nevű kőbányából. A kőbánya a VRTAS testvérek tulajdona, bérlői ZSIGMONDY és GÄRTNER (Budapest). Távolsága a novimarofi vasúti állomástól 4·0 kmtr. Egészen 3 kmtr. nagyságú darabok fejthetők, a melyeket faragott állapotban leginkább hidépítésekhez, mint terméskövet pedig partvédő művekhez és vasuti építkezésekhez használnak. Évi termelés 1000—2000 kmtr. (M. K. Á. IV. 28.)

2424. — *Klenovnik* (Ivaneci j.).

Világossárgás, felső mediterránkoru mészkő (lajtamészkő).

2425. — *Koritokod* (Varasd m. Pregradai j.).

Barnásfehér, lithothamniumos, kavicsos, felső-mediterránkoru mészkő.

2426. — *Kraljevec (Vučak)* (Zlatari j.).

Szürkessárga, finom- és részben középszemű, meszes, felső-mediterránkoru homokkő, a vagyonközség kőbányájából, a melynek kőzetét 0·4—1·5 kmtr. nagyságban fejtik és hidépítéshez való műkövekké, fedőlapokká stb. effélékké faragják.

2427. — *Krapinske-Toplice (Krapina-Tepličz)* (Pregradai j.).

Feketés, tömör mészkő.

2428. — *Krapinske-Toplice (Krapina-Tepličz)* (Pregradai j.).

Fehéres, likacsos, felső mediterránkoru, lithothamniumos mészkő, a Počinkova pečina nevű kőbányából és szürkés lajtamészkő a Grebličkova pečina bányából.

2429. — *Krapinske-Toplice (Krapina-Tepličz)* [Hanzova pečina (Pregradai) j.].

Szürke, foltos, triaszkoru dolomit.

2430. — *Ljubešćica* (Novimarofi j.).

Sárgás, meszes, felső mediterránkoru, konglomerátos homokkő és tarka konglomerát, a BEROLDINGER gr. uradalmához tartozó kőbányából. Malomkővet készítenek belőle.

2431. — *Lobor* (Zlatari j.).

Szürkésfehér, lithothamniumos, felső mediterránkoru mészkő. A kőbánya Purg község tulajdona. A kövek 1·0 kmtr. nagyságban fejthetők és hid- és magánépitményekhez lesznek használva.

2432. — *Lobor* (Zlatari j.).

Fehéres, meszes, durvaszemű, felső mediterránkoru homokkő. A kőbánya Purg község tulajdona. A kövek hid- és magasépitményekhez lesznek felhasználva.

2433. — *Marčan* [Varaždini (Varasdi) j.].

Sárgás, puhább, finomabbszemű, szarmatakoru mészkő. Kőfaragói munkálatokra és magasépítményekhez használtatik. A kőbánya a községé.

2434. — *Moždjenec* (Novimarofi j.).

Barnás, durvábbszemű, felső-mediterrán homokkő. A kőbánya Novimarof község tulajdona. A 0·2—0·8 kmtr. nagyságban fejthető darabokból különböző kőfaragói munkát készítenek magasépítmények számára.

2435. — *Novimarof*.

Barnásfehér, tömör, felső mediterránkoru, lithothamniumos mészkő. A kőbánya, mely Podrute néven ismeretes, Böhm A. M. tulajdona. Távolsága a vasuti állomástól 5 kmtr. A bánya még új. (M. K. Á. IV. 23, 24.)

2436. — *Novimarof*.

Sárgás, durvaszemű lithothamniumos, felső-mediterránkoru kvarcshomokkő. (M. K. Á. I. 322.)

2437. — *Orešje* (Pregradai j.).

Szürke, keményebb felső-mediterránkoru, lithothamniumos mészkő. A kőbánya községi. A kövek hid- és magasépítményekhez használtatnak.

2438. — *Podgorje* (Zlatari j.).

Barna, likacsos-szivacsos, de keményebb negyedkori édesvizi mészkő. A kőbánya Bistrica község tulajdona. Falburkolatokhoz használtatik.

2439. — *Radoboj* (Krapinai j.).

Barnás, finom likacsos, felső-mediterránkoru mészkő.

2440. — *Seketin* [Varaždini (Varasdi) j.].

Sárgás-fehér, apró zöldesfehér agyagpala szemcséket tartalmazó, gyéren likacsos, felsőmediterránkoru mészkő. (M. K. Á. I. 105.)

2441. — *Selnica* (Ludbriegi j.).

Nagyobb részt homokkőből álló alluviális Dráva kavics, melyet MEŠTROVIĆ ANTAL ásat és útkavicsolásra értékesít.

2442. — *Slanje* (Ludbriegi j.).

Barnás, pontusi korú mészmárga. A kőbánya uradalmi. Kőzete járdakészítésre szolgál.

2443. — *Slanje* (Ludbriegi j.)

Szürke, finomszemű, meszes, felső-mediterránkoru homokkő. A kőbánya uradalmi. Ezen kőzet szükség esetén 8·0×8·0×0·26 mtres lapokban is fejthető. Magasépítményeknél, lépcsőzetekre, ajtókeretekre használják.

2444. — *Veternica* (Zlatari j.).

Barnás-fehér, keményebb, de odvas, felső-mediterrán mészkő és szürkés-fehér lithothamniumos mészkő. A kőbánya a községé. A 0·5 kmtr. nagyságban fejtett kövek hid- és magasépítményekhez lesznek felhasználva.

2445. — *Vinica* [Varaždini (Varasdi) j.).

Sárgás és barnás, puhább finomszemű és tömörebb lithothamniumos, felső-mediterránkorú **mészkö** (lajtamészkö). A község körül több kőbánya létezik. A kőzet 3·0×2·0 mtr. nagyságú lapokban is fejthető. Anyaga finomabb építőköveket szolgáltat. (M. K. Á. I. 100—102.)

A varasd-vidéki durvameszek fel lettek használva az új magyar parlamentépítkezésnél is.

2446. — *Vratno* [Varaždini (Varasdi) j.].

Fehér, lithothamniumos, felső-mediterránkorú **mészkö**, egyes kvarczkavics zárványokkal. A kőbánya OZEGOVIC LAJOS báróé.

62. VIROVITICA (VERŐCZE) VÁRMEGYE.

2447. — *Djedovica* (Slatinai j.).

Szürke, közepszemű **gránit**. A kőbánya a vočini uradalomé. Kőzete utépítésre szolgál.

2448. — *Drenje* [Djakovoi (Diakovári) j.].

Barnásfehér, likacsos, lithothamniumos, felső-mediterrán **mészkö**; kőzete magasépítkezésekhez való. Keményebb része útkavicsolásra szolgál. A két kőbánya közül az egyik községi, a másik a djakovoi uradalomé.

2449. — *Drenovac* (Slatinai j.).

Fehér, tömött, likacsos, lithothamniumos **mészkö**, a felső-mediterrán korból. (M. K. Á. I. 111.)

2450. — *Krndija* [Djakovoi (Diakovári) j.].

Sárgás, kristályos **mészkö**, a krndijai kőbányából. A kőbánya a nasici uradalomé. Kőzete utépítésre szolgál.

2451. — *Krndija* [Djakovoi (Diakovári) j.].

Barnásfehér, likacsos, de keményebb felső-mediterránkorú **mészkö**. A kőbánya a nasici uradalomé. Kőzete magasépítményekre való.

2452. — *Krndijai kőbánya* [Djakovoi (Diakovári) j.].

Szürke andezit. Útkavicsolásra szolgál.

2453. — *Krndijai kőbánya* [Djakovoi (Diakovári) j.].

Feketés szürke kvarcz-bazalt. Útkavicsoló anyag.

2454. — *Lisičine* (Slatinai j.).

Szürke hipersztén-andezit.

2455. — *Pušina* (Slatinai j.).

Sárgásfehér, finomszemű, homokos, felső-mediterránkorú **mészkö**.

63. ZAGREB (ZÁGRÁB) VÁRMEGYE.

2456. — *Bačín* (Kostajnicai j.).

Likacsos, felső-mediterránkorú mészkő (lajtamészkő). A kőbánya Dubica község tulajdona. Kőzete magasépítkezésekhez szolgál.

2457. — *Biškupec* [Svetiivanzelinai (Szentivánzelinai) j.].

Tömött, triaszkorú mészkő, melyet kavicscsá törve útépítésre használnak. A kőbánya községi.

2458. — *Bregana* (Samobori j.).

Világos-barna, tömör, felső-mediterránkorú mészkő (lajtamészkő). Az ezen kőzetből készített műkövek kizárólag magasépítésekhez használatnak.

2459. — *Bregana* (Samobori j.).

Poligén, alluviális kavics, a Bregana patakából.

2460. — *Brubno* (Glinai j.).

Szürke, közepesemű, felső-mediterránkorú homokkő. A kőbánya magántulajdon. Kőzete 0·20—0·60 mteres lapokban fejthető. Főleg hidépítésknél használatnak.

2461. — *Čučerje* [Zagrebi (Zágrábi) j.].

Sárgás, felső-mediterránkorú, foraminiferás mészkő (lajtamészkő). A fejtett kövek 0·1—1·0 kmtr. nagyok, s kifaragva magasépítményekhez szolgálnak. (M. K. Á. I. 106.)

2462. — *Čukur* (Glinai j.).

Zöldes-szürke, finomszemű diabáz, a vagyonközség kőbányájából. Kőzete útkavicsolásra szolgál.

2463. — *Čuntić* (Petrinjai j.).

Sárgás, tömör, felső-mediterránkorú mészkő. Az 0·5 kmtr. nagyságú darabok faragottan magas- és hidépítményekhez használatnak. A kőbánya magántulajdon.

2464. — *Dolje* (Zágrábi j.).

Sárgás, tömör, részben likacsos, lithothamniumos felső-mediterránkorú mészkő (lajtamészkő). A megfaragott kövek hid- és magasépítményekhez használatnak. A fejthető darabok 0·1—1·0 kmtr. nagyok. Az egyik kőbánya GRUND, a másik PIEROTTI köfaragó tulajdona.

2465. — *Dolni Slatina* (Zágráb m.)

Fekete, fehéres, tömött triasz-mészkő.

2466. — *Dubica* (Kostajnicai j.).

Világos-szürke, homokos mészkő.

2467. — *Dubica* (Kostajnicai j.).

Barna, likacsos, korallós, felső-mediterránkorú mészkő. A kőbánya magántulajdon. Kőzete magasépítményekhez szolgál.

2468. — *Dubica* (Kostajnicai j.).

Poligén alluviális kavics, a Damana nevű tájról, Dubicától 7 kmtr-nyire K-re, az Una folyóból. E kavics utak feltöltésére szolgál.

2469. — *Dvor*.

Világos-szürke, durvaszemű, meszes, felső-mediterránkorú homokkő, a községi kőbányából. Kőzete hid- és magasépítményekhez használtatik.

2470. — *Glina*.

Poligén, alluviális kavics, a glinai patakból.

2471. — *Gora* (Glinai j.).

Sárgás, likacsos porozus, kövületes, szarmatakorú mészkő, a községi kőbányából. Távolsága a sziszeki vasúti állomástól 27 kmtr., a Kulpa partjától 12 kmtr. Használtatott Petrinjén és környékén, a sziszeki Szávahíd és a vasúti Kulpahídépítésnél. Az évi termés 3000 kbmtr. (M. K. Á. IV. 36.)

2472. — *Gradusa* (Petrinjai j.).

Sárgás, finomszemű, szarmatakorú mészkő.

2473. — *Hrastovica* (Petrinjai j.).

Sárgás, felső-mediterránkorú mészkő (lajtamészkő). A kőbánya községi. Anyaga faragottan hid- és magasépítményekhez használtatik.

2474. — *Ilovačak* (Glinai j.).

Sárgás, felső-mediterránkorú mészkő. A kőbánya magántulajdon. A 0-15 mtr. vastag rétegekben fejthető lapok magasépítményekhez és járdarakáshoz használtatnak.

2475. — *Ivanec* (Stubicai j.).

Fehéres, likacsos, felső-mediterránkorú mészkő, a kincstári kőbányából. Kőzete magasépítéseknel vétetik igénybe.

2476. — *Jaska*.

Barnás-fehér, likacsos, felső-mediterránkorú mészkő, a Popolsko nevű kőbányából.

2477. — *Kašina* [Svetiivanzelinai (Szentivánzelinai) j.].

Fehér, mézspáteres, tömör, triaszkorú mészkő, a községi kőbányából. Kőzete útkavicsolásra használtatik.

2478. — *Kašina* [Svetiivanzelinai (Szentivánzelinai) j.].

Poligén, alluviális kavics, a Kašina patakból. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

2479. — *Kostajnica* (Mlinszka).

Sárgás, felső-mediterránkorú, lithothamniumos mészkő (lajtamészkő).

2480. — *Kostajnica*.

Poligén, alluviális kavics, az Una folyóból.

2481. *Kozjak* (Vrginmosti j.).

Sötétszürke, finomszemű, meszes, felső-mediterrán homokkő, a vagyonszűrés kőbányájából. Kőzete útkavicsolásra szolgál.

2482. — Lipovec (Samobori j.)

Feketés, tömött triasz-mészkö. Ezen lemezekben fejthető kőzet járdakirakásra használtatik.

2483. — Magjari (Petrinjai j.)

Szürke, felső-mediterránkorú kvarcz-konglomerát, magántulajdon. Útkavicsolásra alkalmas.

2484. — Maja (Glinai j.)

Sárgás, tömör, felső-mediterránkorú mészkö. A kőbánya magántulajdon. Kőzete hid- és magasépitményeknél használtatik.

2485. — Markuševac (Sv. Šimun) [Zagrebi (Zágrábi j.)]

Sárgás-szürke, foltos, tömött, felső-mediterránkorú mészkö (lajtamészkö). (K. K. Á. I. 108.)

2486. — Pedalj (Dvori j.)

Világos-barnás, tömör, felső-mediterránkorú mészkö (lajtamészkö). A kőbánya Rujevac község tulajdona. Kőzete faragottan hid- és magasépitményekhez használtatik.

2487. — Petrinja (Tešnjak).

Szürke, finomszemű, felső-mediterránkorú homokkő.

2488. — Petrovagora (Vrginmosti j.)

Barnás, lithothamniumos, felső-mediterránkorú mészkö.

2489. — Planina [Svetiivanzelinai (Szentivánzelinai) j.]

Szürke és barnás-szürke, tömör, felső-mediterránkorú mészkö (lajtamészkö). Magasépitményekhez és járdakövezetre használják. A fejtett kövek 0·1—1·0 kmtr. nagyok.

2490. — Podsused [Zagrebi (Zágrábi) j.]

Dolomitos mészkö, FERKOVIĆ F. kőbányájából. Kőzete útkavicsolásra szolgál.

2491. — Podsused [Zagrebi (Zágrábi) j.]

Szürke, lithothamniumos, felső-mediterrán mészkö (lajtamészkö), kincstári kőbányából. Kőzete magasépitményekhez való.

2492. — Podvrh (Samobori j.)

Sárgás, tömör, felső-mediterránkorú mészkö. Az 0·1—1·0 köbméter nagyságban fejthető darabok műkövekké lesznek kifaragva és magasépitményekhez használva.

2493. — Pokupsko (Pisarovinai j.)

Barnás, erősen likacsos, de kemény, negyedkori édesvizi mészkö. Hid- és magasépitményekhez használtatik. A fejtett darabok rendszeren 0·15 kmter nagyok.

2494. — Pribić (Jaskai j.)

Barnás, felső-mediterránkorú, lithothamniumos mészkö (lajtamészkö). E kőzet egészen 0·8 mtr³ nagyságu darabokban fejthető, mi

különböző magasépitményekhez alkalmatossá teszi. Tulajdonosa BURG-STLALLER J.

2495. — Samobor.

Dolomitos mészkő, a triaszképződményből. A kőbánya községi s anyaga útkavicsolásra szolgál.

2496. — Samobor.

Barnás-fehér, likacsos, felső-mediterránkorú, lithothamniumos mészkő. A kőzet 0·1—1·0 kbmtr. nagyságu darabokban lesz fejtve és kizárólag magasépitményekhez felhasználva.

2497. — Sisak (Siszek).

Poligén, folyami kavics, a Szávából, melyet útkavicsolás czéljára ásnak. A Száva kavicsa köztulajdon.

2498. — Slabinja (Kostajnicai j.).

Világos-barnás, lithothamniumos, felső-mediterrán mészkő. A 0·4 kbmtr. nagyságban fejtett darabok megfaragva, magasépitményekhez és hidakhoz használatnak. A kőbánya a községé.

2499. — Stenjevec [Zagrebi (Zágrábi) j.].

Sárga, likacsos, lithothamniumos, felső-mediterránkorú mészkő, a Dolje-Bizeki dűlőből. A fehér, tömör, gyéren likacsos, lithothamniumos mészkő, az Ivaničaki dűlőből. (M. K. Á. I. 112., 113.) Stenjevec gornjin és doljén még konglomerátos lajtamészkő is fordul elő. (M. K. Á. I. 109., 110.)

2500. — Stubica gornja (Stubicai j.).

a) Felső-mediterrán mészkő (lajtamészkő), Orašić gróf kőbányájából. Megfaragva e kőzet magasépitményekhez szolgál.

b) Barnás-fehér, tömör, felső-mediterránkorú, lithothamniumos mészkő.

2501. — Stubica gornja (Stubicai j.).

Poligén, alluviális kavics.

2502. — Šasava (Glinai j.).

Sötét-zöldes, szürke, finomszemű diabáz, a községi kőbányából. Anyaga útkavicsolásra szolgál.

2503. — Šestine [Zagrebi (Zágrábi) j.).

Szennyes-fehér, finomszemű, keményebb, szarmatakorú mészkő. E kőzet megfaragva magasépitményekhez használatnak. A kőbánya tulajdonosa EHRlich vállalkozó. (M. K. Á. I. 107.)

2504. — Šibine (Glinai j.).

Szennyes-fehér, aprószemű, porózus, kvarczzemeket tartalmazó, szarmatakorú, foraminiferás mészkő, a községi kőbányából, mely a sziszeki vasúti állomástól 34 kmtrnyire fekszik. Eddig környékbeli út- és egyéb építményekhez használatnak. Az évi termelés 1000 kbmtr. (M. K. Á. IV. 33.)

2505. — *Šljivovac* (Pisarovinai j.).

Szennyes-fehér, felső-mediterránkorú **mészők**.

2506. — *Švarča* [Karlovaci (Károlyvárosi) j.].

Szennyes-fehér, aprószemű, porozus, kvarczzemeket tartalmazó, szarmatakorú, foraminiferás **mészők**, a Draga nevű bányából. (M. K. Á. IV. 32.) Tulajdonosok: EISNER és EHRLICH (Zágráb). E kőzetet felhasználták a károlyvárosi Kulpahíd építésnél is. Évi termelés 500—1000 kmtr.

2507. — *Topličica* [Svetiivanzelinai (Szentivánzelinai) j.].

Sárgás, tömör, felső-mediterránkorú **mészők**. A fejtett kövek 01—10 kmtr. nagyok s megfaragva magasépitményekhez és hidépítéshez használatnak. A kőbánya községi.

2508. — *Topusko* (Vrginmosti j.).

Sárgás, lithothamniumos, felső-mediterránkorú **mészők**.

2509. — *Topusko* (Vrginmosti j.).

Finomszemű, óharmadkori **homokkő**. A kőbánya kinestári tulajdon.

2510. — *Velešnja* (Kostajnicai j.).

Sárgás, felsőmediterránkorú, lithothamniumos **mészők** (lajtamészők).

2511. — *Vrabče* [Zagrebi (Zágrábi) j.].

Sárgás, likacsos-odvas, részben pedig tömör, felső-mediterránkorú **mészők**. A kifaragott kövek magasépitményekhez valók. Több kőbánya létezik, melyek BOLLÉ H. (Zágráb) tulajdona.

2512. — *Vrginmost*.

Világos-szürke, tömött, triaszkorú **mészők**.

2513. — *Zagreb (Zágráb)*.

Poligén, alluviális **kavics**, a Szávából. Útkavicsolásra kotorják.

2514. — *Zrinj* (Dvori j.).

Fehéres, felső-mediterránkorú **mészők** (lajtamészők). A kőbánya Divuša községi. A fejtett kövek átlag 0.3 kmtr. nagyok és faragottan hid- és magasépitményekhez használatnak.

2515. — *Žirovac* (Glinai j.).

Világos-szürke, tömött, triaszkorú **mészők**. A kőbánya magántulajdon. Kőzete hidépítéseknél használatott.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lap
Előszó Böckh János-tól	III
<i>Szerző bevezetése</i>	VI
<i>Általános közzétani rész</i>	IX
Kristályos mészkő (fehér márvány)	XI
Tömött mészkő	XIII
Durva mészkő	XVIII
Mésztufa (Travertino).....	XXI
Magnezit	XXIII
Dolomit	XXIV
Gipsz	XXVI
Gránit	XXVII
Szienit	XXX
Fonolit	XXXI
Diorit és granodiorit	XXXII
Kvarcporfir—porfir, kvarc <trachit (riolit,=""<="" liparit)—trachit="" td=""> <td style="text-align: right;">XXXIII</td> </trachit>	XXXIII
Kvarcporfirít—porfirít, kvarcandesit (dáczit)—andesit	XXXV
Agalmatolit	XLI
Diabáz, malafir, bazalt	XLI
Gabbro	XLIV
Peridotit	XLV
Szerpentin	XLV
Kristályos palák	XLVI
Steatit (szalonnás kő)	L
Agyagpala	LI
Eruptív kőzetek tufái	LII
A kovasav kőzetei	LVII
Kavics, homok — konglomerát, homokkő	LX
Irodalom	LXX
<i>Részletes adatok a magyar korona országai területén létező kőbányákról</i>	1
Magyarország és Fiume	1
1. Abauj-Torna vm. (1—62)	3
2. Alsó-Fehér vm. (63—87)	11
3. Arad vm. (88—131)	15
4. Árva vm. (132—149)	24
5. Baranya vm. (150—222)	26
6. Bars vm. (223—240)	41

	Lap
7. Bereg vm. (241—285)	45
8. Besztercze-Naszód vm. (286—298)	54
9. Bihar vm. (299—328)	56
10. Borsod vm. (329—409)	61
11. Brassó vm. (410—422)	75
12. Csik vm. (423—443)	78
13. Esztergom vm. (444—475)	83
14. Fejér vm. (476—521)	90
15. Fogaras vm. (522—528)	98
16. Gömör vm. (529—594)	100
17. Győr vm. (595—609)	110
18. Háromszék vm. (610—652)	113
19. Heves vm. (653—694)	122
20. Hont vm. (695—738)	131
21. Hunyad vm. (739—774)	138
22. Kolozs vm. (775—811)	144
23. Komárom vm. (812—821)	150
24. Krassó-Szörény vm. (822—916)	152
25. Liptó vm. (917—921)	166
26. Máramaros vm. (922—949)	166
27. Maros-Torda vm. (950—953)	170
28. Moson vm. (954—973)	171
29. Nagy-Küküllő vm. (974—982)	174
30. Nógrád vm. (983—1105)	176
31. Nyitra vm. (1106—1220)	196
32. Pest-Pilis-Solt vm. (1221—1303)	218
33. Pozsony vm. (1304—1381)	238
34. Sáros vm. (1382—1464)	250
35. Somogy vm. (1465)	262
36. Sopron vm. (1466—1491)	262
37. Szatmár vm. (1492—1532)	266
38. Szeben vm. (1533—1556)	277
39. Szepes vm. (1557—1580)	282
40. Szilágy vm. (1581—1619)	287
41. Szolnok-Doboka vm. (1620—1681)	293
42. Temes vm. (1682—1695)	301
43. Tolna vm. (1696—1698)	304
44. Torda-Aranyos vm. 1699—1709)	304
45. Trencsén vm. (1710—1805)	306
46. Turóc vm. (1806—1831)	321
47. Udvarhely vm. (1832—1841)	325
48. Ugocsa vm. (1842—1863)	327
49. Ung vm. (1864—1893)	330
50. Vas vm. (1894—1903)	335
51. Veszprém vm. (1904—1979)	336
52. Zala vm. (1980—2088)	349
53. Zemplén vm. (2089—2163)	360
54. Zólyom vm. (2164—2218)	373
55. Fiume (2219—2220)	381

	Lap
<i>Pótlások a magyar megyékhez (2221—2305)</i>	381
Horvát-Szlavonországok	392
56. Bjelovar-Križevci (Belovár-Kőrös) vm. (2306—2318)	392
57. Lika-Krbava vm. (2319—2338)	393
58. Modruš-Rieka (Modrus-Fiume) vm. (2329—2369)	395
59. Požega (Pozsega) vm. (2370—2390)	397
60. Srijem (Szerém) vm. (2391—2416)	399
61. Varaždin (Varasd) vm. (2417—2446)	401
62. Virovitica (Verőcze) vm. (2447—2455)	404
63. Zagreb (Zágráb) vm. (2456—2515)	405

Intézeti tagok alkalmi közleményei.

(Kiállítási költségen kinyomtatva).

A m. kir. földtani intézet kiállítási tárgyai a bécsi 1873. évi világtárlaton, HANTKEN MIKSÁ-tól (magyar-német szöveggel), 1873	(Elfogyott.)
A magyarországi kőszén együttes kiállítása a bécsi 1873. évi köztárlaton, HANTKEN MIKSÁ-tól 1873	—40
A magyar korona országainak széntelepei és szénbányászata. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszterium megbízásából írta PRUDNIKI HANTKEN MIKSA, 1878 (5 melléklettel)	4.40
A magyarországi ártézi kutak története, terület szerinti elosztása, mélységek, vizök bőségének és hőfokának ismertetése. Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás alkalmából írta HALAVÁTS GYULA. 1896	2.—
A m. kir. földtani intézet és ennek kiállítási tárgyai. Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás alkalmából összeállította BÖCKH JÁNOS és SZONTAGH TAMÁS. 1896. (Elfogyott.)	

Földtanilag színezett térképek.

a) Átnézetes térképek.

A Székelyföld földt. térképe	2 kor.
Esztergom barnaszénterületének térképe	2 .

β) Részletes térképek 1 : 144,000 mértékben.

Alsó-Lendva (C. 10.), — Budapest (G. 7.), — Győr (E. 7.), — Kaposvár és Bükkösd (E. 11.), — Kapuvár vidéke. (D. 7.), — Kis-Marton (C. 6.), — Nagy-Kanizsa (D. 10.), — Pécs és Szegszárd (F. 11.), — Sopron (C. 7.), — Szombathely (C. 8.), — Tata-Bicske (F. 7.), — Tasnád-Szilágy-Somlyó (M. 7.), — Tolna-Tamási (F. 10.), — Veszprém-Pápa (É. 8.) vidéke	(elfogyott.)
Dárda vidéke. (F. 13.)	4 kor.
Komárom vidéke. (E. 6.) (a dunántuli rész)	4 .
Karád-Igal vidéke. (E. 10.)	4 .
Légrad vidéke. (D. 11.)	4 .
Magyar-Óvár vidéke. (D. 6.)	4 .
Mohács vidéke. (F. 12.)	4 .
Nagy-Vázsony-Balaton-Füred vidéke. (É. 9.)	4 .
Pozsony vidéke. (D. 5.) (a dunántuli rész)	4 .
Sárvár-Jánosháza vidéke. (D. 8.)	4 .
Simontornya és Kálózd vidéke. (F. 9.)	4 .
Sümeg-Zala-Egerszeg vidéke. (D. 9.)	4 .
Székesfehérvár vidéke. (F. 8.)	4 .
Szigetvár vidéke. (E. 12.)	4 .
Szt-Gothárd-Körmend vidéke. (C. 9.)	4 .

1: 75,000 mértékben.

Petrozsény (24. z. XXIX. r.) — Vulkan-szoros (24. z. XXVIII. r.) vidéke (elfogyott.)	
Gaura és Galgó vidéke. (16. z. XXIX. r.)	7 kor.
Hadad-Zsibó vidéke (16. z. XXVIII. r.)	6 "
Lippa vidéke (21. z. XXV. r.)	6 "
Zilah vidéke (17. z. XXVIII. r.)	6 "

γ) Magyarázó szöveggel, 1: 144,000 mértékben.

Féhertemplom vidéke. (K. 15.) Magy. szövé. HALAVÁTS GYULA-tól	4 kor. 60 fill
Kismarton vidékének (C. 6.) magy. szövege TELEGDY ROTH LAJOS-tól	1 " 30 "
Versecz vidéke (K. 14.) Magy. szövé. HALAVÁTS GYULÁ-tól	5 " 30 "

1: 75,000 mértékben.

Alparét vidéke (17. z. XXIX. r.) Magy. szövé. Dr. KOCH ANTAL-tól	6 kor. 40 fill.
Bánffy-Hunyad vidéke (18. z. XXVIII. r.) Magy. szövé. KOCH és HOFMANN-tól	7 " — "
Bogdán vidéke (13. z. XXXI. r.) Magyar. szövé. Dr. POSEWITZ TIVADAR-tól	7 " 60 "
Budapest és Tétény vidéke (16. z. XX. r.) Magy. szövé. HALAVÁTS GYULA-tól	7 " 85 "
Budapest és Szt. Endre vidéke (15. z. XX. r.) Magy. sz. Dr. SCHAFARZIK F.-től	9 " 10 "
Kolosvár vidéke (18. z. XXIX. r.) Magy. szövé. Dr. KOCH ANTAL-tól	6 " 40 "
Körösmező vidéke (12. z. XXXI. r.) Magy. szövé. Dr. POSEWITZ TIVADAR-tól	7 " 70 "
Mármaros-Sziget vidéke (14. z. XXX. r.) Magy. szövé. Dr. POSEWITZ T.-től	8 " — "
Nagy-Bánya vidéke (15. z. XXIX. r.) Magy. szövé. Dr. KOCH ANTAL-tól	8 " 10 "
Nagy-Károly és Akos vidéke. (15. z. XXVII. r.) Magy. szövé. Dr. SZONTAGH TAMÁS-tól	7 " — "
Tasnád-Széplak vidéke. (16. z. XXVII. r.) Magy. szövé. Dr. SZONTAGH T.-től	7 " — "
Torda vidéke. (19. z. XXIX. r.) Magy. szövé. Dr. KOCH ANTAL-tól	7 " 40 "

Agrogeologiai térképek, (1: 75,000).

Magyar-Szölgyén és Párkány-Nána vidéke (14. z., XIX. r.) Magy. szövé. HORUSITZKY HENRIK-től	5 kor.
---	--------

